РII 182
Р19Ср III 82/Л.1
МАТИЦЕ СРПСКЕ
15637

РЈЕЧНИК

ИЗ

КЊИЖЕВНИХ СТАРИНА СРПСКИХ

НАПИСАО

Ђ. ДАНИЧИЋ

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ
КЊ. БР. 398.
1.

ДИО ПРВИ

А — К

У БИОГРАДУ
У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ
1863

СВИЈЕТЛОЈ ГОСПОЂИ

КНЕГИЊИ СРПСКОЈ

ЈУЛИЈИ М. ОБРЕНОВИЋКИ

РОЂЕНОЈ ГРОФИЦИ ПЛЕМЕНА ХУЊАДИНА

СВИЈЕТЛА ГОСПОЂО КНЕГИЊО!

Света ми је дужност да **ТЕБИ** захваљујем ако овијем трудом будем од користи књижевности српској па се посвједочи да нијесу била узалуд добра која ми је још у младости својој и мојој чинио свијетли муж **ТВОЈ**.

Јер **ТВОЈА** милост чини те ево излази на свијет један од онијех послова за које ме је милост свијетлога мужа **ТВОЈЕГА** хтјела спремити.

Молим **ТЕ** дакле **СВИЈЕТЛА ГОСПОЂО КНЕГИЊО** да с оном милошћу с којом ми ово добро чиниш и захвалност моју примиш.

ТВОЈОЈ СВЈЕТЛОСТИ

ГОСПОЂО КНЕГИЊО

захвални

Ђ. Даничић.

У Биограду 25 јануара 1863.

У овај сам рјечник узимао ријечи из овијех књига, које овдје стављам по словима којима се у рјечнику распознају:

В. дан. — Даница. Издао В. С. Караџић. — Одатле употребих записе штампане из старих рукописа.

В. прим. — Примјери српско-славенскога језика. Саставио их В. С. Караџић. У Бечу 1857. — Одатле употребих записе прештампане из штампаних србуља.

Г. — Гласник Друштва Србске Словесности. У Биограду. — Осим записа штампаних из старих рукописа ово је што употребих:

— из књиге X стр. 215—277 Повѣсть ѡть битїа и ѡ царствихь васехь родовь.

— из књиге XI стр. 43—94 Житїе светаго великомѹченика въ цареxь Стефана сръбьскаго иже въ Дѣчахь съписано Григорїемь минхѡмь.

— стр. 108—118 Ѡ блаженнѣмь кнеѕе Лаѕаре.

— стр. 125—129 Паметь иже въ светыихь ѡтца нашего архїепископа Маѯима новаго бывшаго деспота сръблюмь.

— стр. 130—143 Три хрисовуља.

— стр. 144—156 Лѣтопись царемь србъскымь.

— стр. 160—165 Сказаніе о архїепискупехь срьбьскыхь.

— стр. 165—170 што је писао Високи Стефан.

— стр. 189—193 Предговор архиепископа Никодима к типику.

— из књиге XIII стр. 358—368 Похвала кнезу Лазару.

— стр. 369—377 хрисовуљ.

— из књиге XV стр. 261—310 хрисовуљ. Како је ова књига изашла овијех дана, за то су из овога хрисовуља могле ући у рјечник само ријечи које иду послије испадати, а остале ћу додати послије.

Гильф. бос. — Боснія, Герцеговина и Старая Сербія. Сборникъ, составленный А. Гильфердингомъ. С. Петербургъ 1859. — Употребих старине српске које су ту штампане; неке сам ријечи из тијех старина биљежио словима „Рус. Бес.“ (Русская Бесѣда), јер су прије у тијем књигама штампане.

Д. — Живот светога Саве. Написао Доментијан. У Биограду 1860. — Чега нема у тој књизи а П. J. Шафарик у Lesekörner помиње из рукописа који је он имао, код онога сам слову Д. додао Ш. lesek.

З. — Законик цара Стефана у П. J. Шафарика Památky dřevního písemnictví Jihoslovanův. У Прагу 1851.

Л. — Љетописи српски у П. J. Шафарика Památky dřevního písemnictví Jihoslovanův. У Прагу 1851.

М. — Monumenta serbica spectantia historiam Serbiae Bosnae Ragusii edidit Fr. Miklosich. У Бечу 1858.

П. — Споменици сръбски преписао кнез Медо Пуцић. У Биограду 1858.

П. б. — Споменици српски преписао кнез Медо Пуцић. У Биограду 1862.

С. Л. — Србскій Лѣтописъ издае Матица Србска у Будиму. — Употребих из књиге IV године 1847 хрисовуљ кнеза Лазара.

Са. — Живот св. Симеуна. Написао св. Сава. У П. Ј. Шафарика Památky dřevního písemnictví Jihoslovanův. У Прагу 1851. Употребих и оно чим је у Гласнику VI стр. 339 попуњено једно мјесто.

Са тип. ор. — Типик ораховички св. Саве у П. Ј. Шафарика Serbische Lesekörner (комад).

Са. тип. ст. — Типик студенички св. Саве у П. Ј. Шафарика Serbische Lesekörner (комад).

Са. тип. хил. — Типик хиландарски светога Саве у Дим. Аврамовића Светој Гори у Биограду 1848 (комади).

Ст. — Живот св. Симеуна. Написао краљ Стефан. У П. Ј. Шафарика Památky dřevního písemnictví Jihoslovanův. У Прагу 1851.

Ш. jahrb. — Wiener Jahrbücher der Literatur Bd. LIII. 1831. — Употребих што је ту штампао П. Ј. Шафарик из старих рукописа.

Ш. lesek. — Serbische Lesekörner von P. J. Schaffarik. У Пешти 1833.

Друге књиге које помињем скративши им имена ово су: Hahn, J. G. v., Reise von Belgrad nach Salonik. Wien 1861. — Schematismus cleri dioecesis rhacusinae pro anno 1862. Venetiis. — Zemljopis i poviestnica Bosne od Slavoljuba Bošnjaka. U Zagrebu 1851. — Шематизмъ православне восточне епархіе цѣле Далмаціе и Истріе за годину 1859 (и познији). У Задру. — Те књиге као и друге којима није требало имена скраћивати помињем онда кад се њима може потврдити што год што има у онима напријед. Толико сам само употребио и споменике латинске штампане у Гласницима.

Друге скраћене ријечи ласно може читалац разумјети, као нгр. т. ј. новогрчки, срл. т. ј. латински средњега вијека и т. д.

Арапски број код имена књига показује страну; само код Ш. jahrb. показује код којега се броја ондје помиње рукопис с ријечима које сам употребио.

Читаоца молим нека не тражи да му казујем правила којих сам се држао пишући ово; наћи ће их најпоузданије у дјелу самом, гдје треба сам да види и како сам их се држао. Али опет ако да бог и будем доколан и вољан може бити да ћу што

проговорити о том у предговору к пошљедњему дијелу.

Што сам већ нашао да додам или поправим у овом дијелу, споменућу у пошљедњем с осталијем што још нађем.

Јоште с радошћу која ваља да не ће бити само моја напомињем да ми око овога посла већ двије године дана помаже ученик мој Стојан Новаковић и свесрдо и вјешто, на чем му од мене хвала.

У Биограду мјесеца фебруара 1863.

а, vего, за једно веже друго што хоће да се разликује од њега: богь прѣмилостивы оутврьди грьке царьми а оугре кральми. М. 4. ѡть чловѣкь невьꙁможьно, а ѡть бога вьса вьꙁможьна. Ст. 24. вь малѣ ꙗвлꙗет се а вь скорѣ погыбаеть. Са. 3. подобаѥть бо всакомꙋ вь црькви прилагати и давати а не ѡть црькве ꙋꙁимати. М. 19. да ѥ ѥдьнь срьблинь а дрꙋги дꙋбровьчанинь. М. 51. вьбьль жита, половина чиста а половина прѣпроста. З. 50. сего архиепископь благославлаеть божьствьно, а краль даваеть емоу жьꙁль. М. 14. аще ли не крьстить се, да моу се вьꙁметь жена и дѣтьца, и да дасть имь дѣль ѡть вьсего имѣнїа, а ѡнь да ѡтженеть се. З. 30. ако ли не има сина, а има дьщерь, да има дьщи оуꙁети. З. 43. аще пише книгоу царь, а ѡна книга раꙁораеть ꙁаконникь, соудїе тоу книгоу да не вѣроують. З. 49. црьквами да ѡбладаеть господинь царь и патрїархь и логоѳеть, а инь никто. З. 31. да ходе по ꙁемли кралевьства ми свободьно, а никто да имь не испакости нища. М. 53. ꙗ се ꙁговорихь веле доброволно и милостиво с поклисаари дꙋбровачцѣми да бихь хотѣль мирꙋ и примаамь ꙁа мирь, а ѡни рекоше: томꙋи ми инесмо волни. М. 368. кто ли не да, а има, да ꙋꙁме попь самь. М. 565. аще боудеть на единомь ѡгнищи, а темꙁи ѡтдѣлѥнь, да работа. З. 35. аще кто поꙁнаеть лице подь чловѣкомь, а боудеть вь горѣ, да га поведеть вь село. З. 37. — тим значењем и у кондиционалној реченици саставља једну половину с другом, кад пред кондиционалном реченицом има друга која се њом

преиначује: **ако се ѡбрѣте чловѣкь ѕемле кралевьства ми ѡсȣгень вашемȣ чловѣкȣ, да мȣ мое сȣдьце издаю добитьке; ако ли мȣ добитька не стече, а ѡни да подаю кривьца самога.** М. 46. **поповьсци сынове кто кьнигоѹ изоѹчи, да стои с оцемь на своюмь ждрѣбию; ако ли книге не изоѹчини, а ѡнь да ю мѣропьхь.** М. 99. **даите мȣ поюсь да га донесе да мȣ га ѡдкȣпилю; ако ли мȣ га не ѡдкȣпилю, а ю да мȣ га ѡскобогȣ.** П. б. 38. **да пошлю свою листове сь ѡвѣмь нашѣмь листомь; ако ли би изьгȣбили листь нашь, а ѡни да пошлю свою листове вѣрокапие подь нихь печатьми.** П. б. 50. — тако се двоје разликује и овдје, премда се у главном само додаје једно другом, те би могло бити и и мјесто а: **на комь сȣ .і. камени црьленихь а шесть плаветинехь.** М. 386. **сто и три десети и єдинȣ литрȣ а .аі. ȣпачь.** М. 390. — тако остаје разликовање и кад се иста ствар само из ближе казује, али по знацима са свијем друкчијим: **да помилоѹєши мене грѣшьнаго раба твоюго, и сь рабомь твоимь а сь сыномь моимь Стефаномь.** М. 68. **сына светаго кралю Оѹроша а правьноѹка светаго господина Сѵмеѡна.** М. 561. тако и кад нијесу са свијем друкчији знаци по којима се што из ближе казује, него излазе још из прве помисли, па се само хоће као особити да кажу тако да би могло бити и без а, само би мање снаге било у бесједи, et quidem: **ю ли достоино да ваши приютелью толикȣ щетȣ и срамотȣ примȣ ѡдь вашѣхь люди а на вашои вѣри.** П. 104. **оѹ ѕемли жегликовскои а ȣ мѣстѣ рѣкомѣмь Архїлювица.** М. 143. **пославь свою листи а подь своѡмь печатию ѕаконнѡмь.** М. 322. **ȣ Ѕетѣ половина Каменниць сь людьми аименемь Домоѹшинки.** М. 59. **ѕаписа мȣ царьство ми црькъвь баштинȣ а светаго арьханьгела.** М. 172. **створи милость кралевьство ми а поклисаремь дȣбровьчскимь.** М. 85. што се пошљедњим начином додаје може бити и реченица везана за другу ријечју да: **ѡстависмо ихь, ла да давлю црькви свиле**

ѕа вьсако годище. М. 97. — саставља и тако двоје да ни мало не стоји до разлике њихове, те се изједначује с ријечју и, али врло ријетко: кьто стрьпить грьдоѥ а страшноѥ соудище ѥго. Ст. 9. да ѥсть проклеть а ѕакеѕань. М. 18. да ѥсть причестникь прѣдателю Июдѣ, а таковии да приме гнѣвь и наказаниѥ ѿть кралѥвьства ми. М. 65. подь великѡмь а висꙋкѡмь печатю. М. 294. повелиниемь а сꙋдомь божимь приемь дрьжавꙋ. М. 317. господтвꙋ ви смерьно поклонение а веће (т. j. et cetera). М. 542. — Главним значењем својим ова ријеч прима уза се ријеч и с онијем што она додаје својим значењем, et quoque: да имамо стрѣки вас а и все твое људи. М. 43. кое имь е ꙋчиниѡ родитель кралевьства ми, а и аѕь. М. 317. — тако и ријеч или, aut vero: самь краль или ѿть настоѥщиихь игоуменьь а или инь кто. М. 75. ѡтроци, кто с игоумьномь на поуть гредоу а или с коимь калоугиѥромь. М. 98. или сынь кралѥвьства ми или брать а или кто ѡдь соуродьныкьь. М. 116. прѣдь цариникѡмь и кнеѕемь а или прѣдь кепалиѡмь. М. 162. ако ѥ кои дꙋбровчанинь комꙋ дльжьнь а или чимь кривь. М. 268. тако и ријеч колꙗ једнога значења с ријечју или: да не изиде иѕь нашѣхь тьмиць а колꙗ наше страже. П. 100. — С демонстративним прономином средњега рода по његову значењу привлачи к оном што се хоће да каже; тако је а то садашње ето, en: властеле, а то послахь до ваше поутениѥ приꙗѕии властелѥ мое. М. 483. а то да ѕнате, како догоше ваши покьлисари. М. 514. а то сьди ѕима. П. 3. а то сьди пишꙋ намь трьговци. П. 58. а то ꙋписасмо племеньствꙋ ви. П. б. 63. у том се послу с другим демонстративним прономинима ово, оно саставља у једну ријеч, пошто изгубе први глас, те постаје аво, ано, које гледај.

абиѥ, statim: и авїе призвахь чьстиые ѡтьце кь себѣ. М. 126.

абогоквићь, 1438 прїемь наҷельство срьбско Михаило Абоговикь. Л. 79. cf. Аньђеловићь.

авлонь, Aulona, град на мору у Арбанаској: господина Каниниѣ и Авлонѕ. М. 178. cf. вавлоньскын.

ако, en: ако мєгє црькви. М. 144. ако властели, кои присєгосмо. М. 178. ако вигю, єрє приходи конуина моꙗ. М. 518. ако и сьди пишемо. П. 130. ако кнєѕь. П. б. 112. cf. а.

авраамль, Abrahami: вь авраамлихь селѣхь приємлюмь. Д. 89.

авраамовь, Abrahami: боже ѿтьць нашихь, авраамовь, исаковь. Са. 11.

авраамь, Abraham: вторы бо Авраамь бысть. Са. 1.

авранеѕовићь, 1439 оубыє се Беговикь и Авранеѕовикь нокобрьгане на Триполю. Л. 77.

авьва, ἀββᾶ: сь нареҷенымь авьва Савою. Ст. 13.

авьгарѣнинь, гледај агарѣнинь: канидоше авгарєни. Л. 83.

авьгоустиꙗ, augusta, за царицу српску: христолюбивою царицєю авгѕстиєю кѵра Єленою. М. 133

авьгоустиꙗнь, Augustianus, био је десечар у Липљању између 1389 и 1405. М. 264.

авьгоусть, augustus: цар римски: Авьгоустоу кесароу. Л. 68. — мјесец: мѣсєца авьгѕста. М. 2. cf. агость, агоусть, логоусть, лоугоусть.

авьгоустыни, augusta, за царицу српску: боголюбиꙗа царица авгоустини кѵра Єлена. М. 137.

ага, у Турака dominus: миҷуарь ага. Л. 86.

агарѣнинь, unus e posteris τῆς Hagar: агарѣнє вьса подь собою ѕстроивше. Г. XI. 61. мисле се Турци.

агарѣньскыи, τῶν агарѣнин: видевь оумалєнїє свєтихь книгь расхищенїємь и раѕдранїємь агаренскыихь уедь. М. 538.

агг- гледај авьг-

агньць, agnus: ѡвцоу сь аганьцємь. З. 50.

агость, гледај авьгоусть: агоста мѣсєца. М. 503.

агоустинь, Augustinus, гледај Владьковићь.

агоүсть, гледај авьгоүсть: мѣсеца агѹста. М. 46. П. б. 66.

адаманьть, adamas: ѡ тврьдаго адаманта Лаӡара. Г. XIII. 366.

адамовићь, два властелина хумска бјеху тога презимена 1249, по имену Ѡдоүмысль и Стрѣӡимирь. М. 34.

адамовь, Adami: иӡбавлень бысть прьвыѥ клѥтвы адамовы. М. 67.

адамь, Adam: Адамь и Ѥүга. М. 67.

адовь, ᾅδου, orci: врата адова не оүдолѣють ѥи. М. 196.

адрамерьскыи, у подручју митрополита солунскога бјеше за времена св. Саве адрамерскы епископь. Д. 77.

адрьфато, praebenda: коүписта ѡть монастыра .и. адрьфать, да на всакыиже дьнь до живѡта ѥю дает се приходештимь (да) коүплѥныи хлѣбь ѩдеть. Д. 42. сиѩ сицевимь обраӡомь приложи господьство ми монастироү хиландарьскѡмоү, ѩко да има господьство ми вь монастири шесть адрьфать,... и ѡдь ѡвехьӡи адрьфать да е вольно господьство ми ѡдьдати двѣ адрьфатѣ комоү ми вольно ѡдь моихь калѹгѥрь, и по прѣставлѥнии ѡнехьӡи двѣю брати, кои соү ели ѡнаӡи адрьфата, виноү да има господьство ми ѡдь монастира исплынь шесть адрьфать свободнехь. по слоүчаю же егда придеть ми сьмрьть, да имамь ѡдь монастира ӡа ѡваӡи адрьфата годишьни помень. М. 570. „nach langem grübeln ist mir das griech. ἀδελφάτον eingefallen“ писа ми љубазно Ф. Миклошић 19 дек. 1859 кад му се потужих како се не могу да довијем како би та очевидно грчка ријеч гласила у грчком језику.

адоүѥво, село у Хомољу, и то долиѥ, које је цар Лазар дао цркви богородичиној у Ждријелу браничевском. М. 194. без сумње је било и горње, али се не спомиње.

адь, ᾅδης, orcus: ѡть ада въѕведе юстьство члов҄ѣчьскою. М. 88.

адьскын, ᾅδου, orci: да нась нѕведешн ѡть адьскынхь оуѕь. М. 26.

аѕнмьство, azymia: кон се соу прѣкратнлн хрнстїанѣ вь аѕнмьство. З. 29.

аѕь, ego: аѕь грѣшьнн Стефань. М. 9. аѕь реченн Щефань краль Томашь Ѡстонѣнь. М. 438. cf. ıа.

анѕерь, аустријски војвода graf Heiszler: 1690 оухнтн Текелн графь Анѕера. 1691 нѕнде Анѕерь нѕь робства. Л. 87. cf. Анстерь.

анрь, аёr: нлн вамь непштева се, вь соуе мы троудихѡм се, аїнрь а не господнна нашего ннтоуште. Д. 17.

анстерь: тоу раннше Анстера н оумре 1696 код Темишвара. Л. 87. то је био graf Heiszler, cf. Анѕерь, па се мјесто њега гријешком узима други војвода аустријски graf Heister, који је послије оне године још живио.

акакню, у Светој Гори 1347 царьскыє великїє Лавры нгоумень Акакїє їеромонахь. М. 127.

аке, гледај аћє.

ако, si: ако лн ѡдь жвпаннхь лвдн прнходе в манастнрьске лоудн, да се вракаю опеть. М. 6. ако ю комоу чнмь дльжнь архнюпнскоупокь члокѣкь, да га поѕнва с кралевомь печатнью. М. 13. ако кое ѕло оучннн, да платнмь ıа. З. 43. не мон се почюдити, ако ю намь жаль. П. 2. кде бн богь донесаль твою дѣцв в нашв кекю, богь вѣ, ако нхь не бнсмо сьблюлн. П. 42. хѡтнн смо в неволю схраннтн те ако наше главе. П. 69. — ако н, et si: н ѡть мене, ако н грѣшьнь юсмь, да юсть проклеть. М. 76.

ако, град у Мацарској, који су јамачно Турци тако прозвали: 1683 царь Моухамедь доће оу Ако градь. Л. 86. рекао бих да је Neuhäusel.

акрь, град у Сирији. Д. 185. 170.

акьсага, гледај акьсаћа.

акьсагь, гледај акьсаћь.

аксажа, а може бити и аксажь, гледај аксађь: .д. аксаже. М. 389.

аксаминть, holosericum, срл. exametum и axamit: приносе свите разлике, аксаминти, пандаври. П. 138. црьвенога азаминта. П. б. 104.

аксађа, } мјера за тежину мања од унче, срл. аксађь, } exagium од грч. ἑξάγιον, cf. аксага: .к. азага. М. 372. два аксагьа. П. б. 50. 56. П. 152. а све потеже .к. унче и азагь. М. 386. унчу и аксагь. П. 86. .м. унчь и азагь. П. б. 99. три аксагье. П. 49. три азаге. М. 372. .ѳ. унчь и азагь .і. М. 406. у свемь .рѕ. литарь и .ѳі. азагь. М. 394. .д. аксагье. П. б. 79. .к. азаге. П. б. 98. што на једном мјесту стоји загь П. б. 100. не ће бити друго него погрјешка.

акы, uti: изведеть аки свѣть правьдоу твою. Ст. 14.

алаканиіа, Albania: Стефань, царь всѣмь срьблюмь и грькомь и западнои странѣ, рекоу же Алаканіи и поморию. М. 140. cf. альваниіа.

алаканьдинь, селу Вилској ишла је међа на Алакандиноу воденицоу. М. 144.

аланиіа, Allania: Секюлію, Галію, Аланію. Л. 55.

алекьса, Alexius: цара грьчьскаго, курь Алезоу Комьнѣна. Са. 2. оу цара Алезе. Са. 8. — Гледај Паштровићь. — Некога Алексу посла херцег Стјепан Вукчић, те плијени Конавље, може бити да је исти Паштровић. М. 443.

алекьсаньдарь, гледај Алекьсаньдрь.

алекьсаньдриіа, Alexandria: до Алезандріе. Д. 187.

алекьсаньдрь, Alexander: нећак цара бугарскога Михаила, њему краљ Стефан Дечански даде Бугарску кад погибе Михаило. Г. XI. 75. — 1566 војвода молдавски Александр. М. 557. — 1736 калуђер Алезандарь. Г. IX. 256. cf. Алекьсеньдрь.

алекьсаньдрьскын, alexandrinus: алезандрьскаго града дошьдьшимь. Д. 187.

алекьсеньдарь, гледај Алекьсеньдрь.

алексеньдрь, Alexander: 1368 господнинь Каннинѣ и Аклонѹ Алекьѯендрь. М. 178. 179. — Дубровчанин фратарь Александарь 1465. М. 494. — Господар молдавски Алексеньдарь воевода 1566. М. 556. cf. Алекьсаньдрь.

алекьсии, гледај Алекьсию.

алекьсию, Alexius: Алеѯиѣ цара грьчькога. М. 5. Са. 4. Л. 60. царь грьчьскы кѵрь Алеѯїе. М. 126. — Гледај Урьпиеловиѣь.

алекьсиѣь, властелин кнеза Вука Вукиђевића, кнез Иваиь Алекьсиќь 1429. П. б. 84. — Кнез Юрай Алекснкь властелин синова војводе Радосава Павловића 1454. М. 472. — Стѣпань Алексиѣь човјек херцега Влатка. М. 545.

алекьсоньдрь, Alexander. М. 178. може бити да је и погрјешка. cf. Алекьсаньдрь.

али, aut: кто дѹбровчанинь ѹбию али посечє ѹ Босни. М. 101. или сынь кралюкьстка ми али кто ѿть соѹродникь. М. 111. да би тѹи нашѹ любакь нѣкако смель али ѡкрьниль. П. 66. — sed: али такои трѣбѹю. М. 476. али при себѣ пѣнеѕи не имасмоѡ. М. 506. ѡнь ѡбитока да ѡправи, али єто не ѡправи нищорь. П. 22. ово му је друго значење врло ријетко према првом. Као што је сложено од а и ли тако и значење обје те ријечи саставаља у себи.

али, турско име мушко: син кнеза Ивана Влаховића, ѵесиегѣрь Али бегь 1470. М. 511. — Војвода Али бѣгь Павловиѣь XVI вијека ѕемли господарь. М. 557. — 1437 оѵгри разьбише Али бега подь Смѣдерекомь. Л. 77. — Али паша 1651 оѵѕє Єнокоѵ. Л. 85. cf. Ѵеньгиниѣь.

алиберьта, Albertus: 1439 оѵмрѣ краль маџарски Алиберьта. Л. 77.

алиберьтинь, Alberti: краль Владисавь, сынь алибертинь. Л. 79.

алиырьдь, око 1273—1314 архиепискѹпь дѹбровьчькыи. М. 70.

аловиѕь, Aloysius: гледај Бафо, Гоѵчетиѣь, Жоѵпиєвиѣь. cf. Алоѵвиѕь, Альвиѕь.

алонꙁь, само један пут у споменику у коме више пута долази Алоꙁинꙁь, за то мислим да је погрјешка у преписивању. П. б. 117.

алоувинꙁовићь, 1423 Витко Алувинꙁовикь властелин дубровачки у изабраном вијећу. М. 320.

алоувинꙁь, Aloysius, гледај Гоустетић, Цркенић. cf. Алоꙁинꙁь, Альвинꙁь.

алоупьскыи, манастира Алупа у Светој Гори: алоупьскы игоумень. М. 127.

альванија, Albania: Стефань царь всѣмь срьблюмь и грькомь и ꙁападнѣи странѣ, рекоу же Алванїи и поморїю. М. 136.

альвинꙁь, гледај Алоувинꙁь. М. 448.

алькати, esurire: не прѣбоудимь алькоуще, нь наче наситим се ника доухована. М. 110.

альмишанинь, Almissanus: никакорѣ да дамо альмишаномь ни светь ни вѣкв. М. 31. cf. ольмишанинь.

альсабета, Elisabeth: жена бана Иваниша кнеза цетинскога. М. 279.

альтинь, село, које краљ Стефан Дечански даде манастиру Дечанима: Алтинь ꙁасельꙗ и сь всѣми мегмми, а међа је вьсемоу Альтиноу ишла в Жрьково, подь Дльгоу, на Равьнию, на Хльмьць, оу Кратницоу, оу Трѣскавьць надь Добри Доль, на Брьньць, оу Хоморию. М. 94.

альтинианинь, човјек из Альтина. М. 97.

альтомановић: Ванишь Алтомановикь, внук деспота Ваниша, анепсеи кнеꙁу Лаꙁару. М. 250.

альтомь, по својој прилици погрјешка мјесто Альтомань, властелин цара Стефана. М. 152.

алькьба, fames: наготѣ и алькбѣ. Д. 8.

алѣна, Helena, жена Вукашина краља. М. 180.

амальдарь, у Турака exactor: много се соли продава и ѡдь тѣꙁѣхь, кои доносе, амальдарь юдномь цѣномь вꙁима. М. 474. амальдари ѡдь дрвꙁѣхь ꙁемалы соѡ доносеки да не продавлю. М. 528.

амальдарьскыи, *τῶν* амальдари: безь амальдарьске рѣчи нитько соли да не продава. М. 474.

амарьтоль, име једном рибару вь Прѣспѣ вь Никицахь око 1336—1346. Г. XI. 136. Г. XIII. 373.

амень, amen, тако пишу само нека господа босанска, н. п. војвода Сандаљ. М. 274. а и Мустафа капетан дунавски: богь дрьжи вашу милость у господству дльгою амень. М. 553.

аминь, amen, кнез дубровачки пише: вь име оца и сина и светаго духа аминь. М. 21. тако и велики бан босански Матије Нинослав. М. 24. тако и Јован Запоља, краљ маџарски. М. 556.

амира, гледај амирь: велики амира Пајазить. М. 182.

амирь, у Турака imperator: велики царь амирь султань Бајазить. М. 534.

амоурать, цар турски Амурат II. М. 362.

амьворија, некако мјесто у Хлерину, гдје је манастир трескавачки имао цркву и земље: у Хлеринѣ у Амборѣ црьквь светїи Нїколае. Г. XIII. 373. нива подь Амборијомь. Г. XIII. 374.

анастасија, Anastasia: жена Стефана Немање Ана нарече се у калуђерству Анастасиєю. Ст. 12. Са. 6. Д. 39.

анатема, *ἀνάθεμα*: боуди ємоу анаѳема. М. 10. ако би се тко лубо потвориль, да є анатема, и да є проклеть. М. 219. да єсть прокльть и анаѳема да боудеть. З. 30. cf. анатѣма.

анатолија, *ἀνατολή*: да могуть ходити по Романию и по Анатолию. М. 527.

анатѣма, *ἀνάθεμα*: анатѣма ємоу боуди. М. 15. cf. анатема.

анепьсеи, *ἀνεψιός*, синовац: Радославоу, сыноу Стефановоу, анепсею же светаго Савы. Д. 126. сїи гробь (у Дечанима) Влишевь Алтомановика, а внукь деспота Влиша, анепсеи кнезу Лазару. М. 250.

ано, en: ано мои уловѣкь, ано вашь листь. П. б. 22. cf. а.

аноухла, жена Михаила Чавловића а послије њега Ратка Добрковића. П. б. 118.

ањге- гледај ањђе-

анђага, некако посуђе, као да је срл. endica, од $\acute{\epsilon}\nu\vartheta\acute{\eta}\kappa\eta$: једна андага. М. 408. П. б. 97. 99.

анђиохиискыи, antiochensis: андїохїнскымь патрїархомь. Д. 194.

анђиохиꙗ, Antiochia: прїиде вь Андїωхїю. Д. 194.

анђониѥ, Antonius: светаго Андонїа. Д. 191. — Око 1293—1302 био је епископь хумлаиьскыи. М. 60. — Око 1336—1347 један је Андоние био башта манастира хиландарскога, и учитељ краљу Стефану Дечанском. М. 122.

анђре, -ете, Andreas hyp.: що сꙋ дльжни Андретꙋ. П. 49. Андретемь. М. 287. — Гледај Боунићь, Боуњдићь, Боучинићь, Вичинићь, Влаховићь, Влчевићь, Влчинићь, Гоуетићь, Мењчетићь, Сорьгоучевићь, Урѣвићь. cf. Анђрѣи, Анђроушько.

анђреи, Andreas, гледај Анђрѣи.

анђрета, гледај Анђре: за Андретꙋ и за Симка. П. 49. само ту.

анђретићь, 1415 властелин дубровачки Михω Андретикь. П. 131.

анђреꙗ, Andreas, гледај Анђрѣꙗ.

анђреꙗшь, гледај Анђрѣꙗшь.

анђриꙗ, Andreas, cf. Анђрѣꙗ: између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном је било име Анђриꙗ. М. 13. — Св. Анђриꙗ светитељ дубровачки. М. 35. — Брат војводе хумскога Иваниша Анђриꙗ 1458. М. 480. — Гледај Ликьсићь, Пештићь.

анђроииковь, Andronici: међу људма у Штипу које је краљ Милутин писао цркви арханђеловој у Штипу даровавши је Хиландару био је Драгань, анђрониковь синь. М. 62.

анђроиикь, Andronicus, цар грчки: испросихь оу господина ми родителꙗ, светаго цара грьчьскаго кура

Аньдроника. М. 79. — Црква је трескавачка имала њиве близь Андроника Арсенѣ. Г. XIII. 374.

аньдроушько, Andreas hyp.: 1425 сестричић властелина дубровачкога Вукше Мишетића Андрꙋшко. П. б. 82. — Гледај Бокалѥвићь, Меньчетићь, Сорькоѵѥвићь, Цигꙋлићь.

аньдрьнополѥ, Adrianopolis: ꙋ Аньдрьнополю. М. 363.

аньдрѣи, Andreas, cf. Аньдреи: краљ маџарски за времена Немањина: крала оугрьскаго, Аньдрѣꙗ рекомаго. Ст. 27. — Око 1234—1249 велики кнез хумски Аньдрѣи. М. 24. 34. тога је кнеѕа Андреѣ син био жꙋпань Радославь. М. 44. — Мореמь на светагѡ Андреꙗ ишла је међа хиландарска. М. 131. — Гледај Вльчевићь, Ѕлать, Ѵрѣвићь. cf. Аньдрѣꙗ.

аньдрѣꙗ, Andreas: између људи, које је краљ Стефан Дечански писао Дечанима да буду сокалници, једном је у Комаранима било име Аньдрѣꙗ. М. 97. — Син кнеза Влатка, а брат војводе хумскога Иваниша 1452—58: кнеѕа Андрею. М. 454. — Гледај Беньчоулићь, Вльковићь, Гоиславићь, Ѕлать, Марочевићь, Поборићь, Растићь, Ратковићь, Сорькоѵѥвићь, Цигоулићь, Ѵрѣвићь. cf. Аньдрѣи.

аньдрѣꙗшь, Andreas: син краља Вукашина: Аньдрѣꙗшемь. М. 180. — Гледај Добрѣновићь.

аньжоуль, гледај Крикамићь, Николићь.

анька, Anna hyp.: 1402—12 баница Анька, удовица бана Вука Вукчића. П. б. 49. 58. кћи јој је Катарина била за војводом Сандаљем. Г. XII. 315. а Сандаљ је за то зове мајком: матери ми богомь даниои госпои баници Аници. М. 274. госпоги баници Аницѣ. П. 85. 111.

анькира, Ancyra: конистоуеть вь Анкироу на Демира. Л. 62.

аньна, Anna: жена Стефана Немање. Ст. 3. Са. 6. Л. 59. 69. — Жена Беле Уроша, кћи крала франьчьскааго. Л. 57. 68. — Жена великога војводе Оливера 1342. Г. XIII. 293. 296.

аньтонь, Antonius: 1406 Антона трꙋмьбеташа. П. 82.

аньтоѥ, Antonius, гледај Боутковићь.

аньꙉелина, Angelina: жена деспота Стефана, који је био син деспота Ђурђа, а унук Вука Бранковића: прѣпорꙋчꙋю ви моѭ Ангелинꙋ. М. 518. благоволѥнїѥмь деспотице Ангюлине. М. 540. ѿходить Стефань вь Далматїю, и тамо прїѥмлѥть сьврьстїѥ дьщерь арапитовѣхь племень, Ангюлиноу. Л. 63.

аньꙉеловићь, 1458 прїѥмь начельство срьбско Михаиль Аггеловићь, бывьши вѣликыи воевода деспотоу Лаѕароу. Л. 79. зову га и Абоговић.

аньꙉеловь, angeli: аггеловь свѣть. Д. 49.

аньꙉелоподобьнь, angelo similis: аггелоподобныхь житїѥмь отьць. М. 129.

аньꙉель, angelus: спась чловѣчьски постидить се ѥго прѣдь ангели. М. 17. аньгеломь славо. М. 67. аггелы дивише се. М. 71. да се одрекꙋ бога и вире кꙋ вирꙋю, и анꙉела правога на дань сꙋдии. М. 275. у Дубровнику је био манастир за калуђерице свете Марие ѿдь ангели. М. 297. свете Марие ѿдь анделовь. М. 302. — Име цару грчком: Аньдроникоу Доукѣ Ангелоу Комнѣноу Палеѡлогоу. Г. XI. 191.

аньꙉельць, hyp. angelus: ѥдань рꙋбиникь на глави ѿдь ангеока. М. 498.

аньꙉельскь, angelicus: чаѥ пришьствиꙗ ангельска. Ст. 18. агьгельска конньстка. М. 57. вьсприєти ми ангельски ѡбраѕь. М. 4.

аогоусть, гледај авьгоусть: мисеца аѡгꙋста. М. 440.

апеа, 1688 оуѕе Апеа капетань Оужице. Л. 87.

апостоловь, apostoli: апостолоу апостолова рекоу. Д. 55.

апостоль, apostolus: всѣхь светыхь апостоль. М. 11. великаго апостола и арьхиѥреꙗ срьбьскаго кꙋрь Савы. М. 76. 82. cf. апостоуль, апоустоль.

апостольскыи, apostolicus: ѡбьщьника ме створи чьстьнаго и ангельскаго и апостольскаго ѡбраѕа. М. 5.

апостоуль, гледај апостоль: рече апостоломь своимь. М. 466.

априлии, aprilis: априлїа .н. дьнь. М. 536. cf. априль.

априль, aprilis: мѣсеца априла. М. 135.

априль, -лю, aprilis: мѣсеца априлю. М. 159. априлю .ѕ. Л. 78.

апрѣль, гледај априль: мѣсеца апрѣла. М. 314. 538. П. 63.

апоустоль, гледај апостоль: ка два на десете врьховьнихь апостоль. М. 273. врло често.

апьтагь, fasciculus actorum: показа намь едно писмо в аптазѣхь в канжеларии, како му е дльжань брать твои. П. 111.

арагоньскыи, Aragoniae: ни за страхь цара турскога ни кралю угрскога ни кралю арагоньскога. М. 446.

араинтовь, деспотица је Анђелина била кћи араинтовѣхь племень. Л. 63.

арапь, турско име мушко: 1689 изиде Арапь паша с конскомь. Л. 87.

арачь, tributum: доходькь царьскы, сокю и наметь и арачь, да дава вьсакь чловѣкь. З. 50. биће познија глоса. cf. харачь.

арашань, брдо близу Мухача које се сад зове Харшањ: 1687 разби Парфишь херцегь Соулимана везира подь Арашаномь. Л. 86.

арии, Arius: безоумны Арии. Ст. 7. cf. Арию.

армаде, Доментијан пише да су у султана мисирскога били велможи арїмаде. Д. 192.

арию, Arius: да е причесникь Арии и Несторию. М. 135. cf. Арии.

арьбанаси, село цркве богородичине у Архиљевици. М. 144. — још једно село близу Дубнице: земљама је цркве трескавачке ишла међа селищемь Арбанаси. Г. XIII. 378.

арьбанасинь, Albanus: приобрѣтохь ѡдь морьске земле Зетоу и сь градовы, а ѡдь арьбанась Пилоть. М. 4.

самодрьжьць срьблюмь и грькомь, бльгаромь и арбанасомь Стефань царь. М. 129. или ѥ тѫрчинь или арбанасинь. П. 132. да могѹ ходити по морѹ и по сѹхѹ, по бѹгарьскои и по влашкои ꙃемли, по срьблехь, по арбанасехь. М. 410. ходи царь оу арьбанасе на Скендерѣ. Л. 81. — Било их је много пастира, те се народним именом зову и сами пастири између њих: арьбанасинь да не има тоу ꙃимовница. М. 27. потька влахомь и арбанасомь .р. перьперь. З. 35. где прѣстои влахь или арбанасинь на селѣ, на томьꙃи селѣ да не станеть дроугы, ꙃа нимь греде. З. 36. cf. арьбанашькын.

арьбанаськын, albanus, само у једном споменику бугарски писаном: в ꙃема арбанаскѫѫ. М. 3. cf. арьбанашькын.

арьбанашькын, albanus: краљ је Стефан Дечански дао Дечанима неколико сель и катоунь вълашькыхь и арбанашькихь. М. 91. по влашькои ꙃемли и по арьбанашькои. М. 525. арбанашкѹ ꙃемлю. П. 132. cf. правилније арьбанаськын.

арьванитьскын, albanus: Душан уставши на оца въ арванитьскоую прѣходить ꙃемлю, и тамо на вьсе царьствїа опасоуеть се сьдрьжанїе. Г. XI. 77.

арьгиропоуловь, међу земљама цркве трескавачке била је и стась аргиропоулова у Кривогаштанима. Г. XIII. 372.

арьгиропоуль, црква је трескавачка имала у Кривоштанима стась куплћену ѡдь Аргиропоула. Г. XI. 132.

арьмасана, селима, којима су имена Брѣсть, Соухогрьль, Лѣсковица, Витьче и Дрѣнокь, бјеше међа Армасана. М. 63.

арьмата, exercitus, срл. armata: ѥрь смо ѡпралили арьматѹ на градь Ѡлмишь. П. 129.

арьменига, Armenia: прїиде вь Арменїю. Д. 195.

арьмѣнинь, Armenius: око 1293—1302 у Струмици Бале Еквса арьмѣнинь, човјек манастира Хиландара. М. 64.

арьмѣнохорь, црква је трескавачка имала њиве вь Армѣнохори. Г. XI. 136. Г. XIII. 374. и до пута, кои греде ѹ Армѣнохорь. Г. XIII. 374. сад село од Битоља на југ на ријеци Флорини. Hahn, reise 194.

арьсениѥ, Arsenius, гледај Арьсѣниѥ.

арьсень, -ниа, Arsenius: црква је трескавачка имала њиву близь Андроника Арсенѣ, и другу опет близь Арсенѣ. Г. XI. 131. Г. XIII. 374.

арьсенієвь, Arsenii: међе земљама цркве трескавачке ишле су до мегіѥ арсеневе, и опет ѡть дола скрѣниска свѣне дворища арсенева. Г. XIII. 370.

арьслань, турско име мушко: Арслань паша Соколовићь погибе 1567. Л. 84.

арьсѣниѥ, Arsenius: 1261 прот светогорски. М. 48. — Архиепископ српски послије св. Саве: светаго Арьсѣниꙗ. М. 76. 83. Д. 180. Л. 52. — 1330 први игуман дечански Арсѣниѥ. М. 97. 141. Г. XI. 71. — 1333 епискѹпь призренски Арсениє. М. 104. — 1358 игуман хиландарски Арсеніє. М. 167. — 1497 калуђер хиландарски. М. 521.

арьтофилахьть, *χαρτοφυλάκτης*: 1613 при господарѣ мѣста Ѿнѥва Маркѹ Артофілактѹ. М. 558.

арьханьђеловь, archangeli: арьханьгеловоу гласоу подобещє сє. М. 67.

арьханьђель, archangelus: у Скопљу црква арханђелу Михаилу, коју сазида Стефан Немања. Ст. 10. — у Зети црква архистратига Михаила, гдје св. Сава постави епископију. Л. 59. 69. — у Јерусалиму црква арханђела Михаила и Гаврила, сьздана прародители царства ми, вели цар Стефан. М. 134. опустјела до 1497. М. 521. — у Штипу црква арьхїстратига Михаила, коју сазида протосевасть Хрелꙗ, а краљ је Милутин по жељи Хрељиној приложи Хиландару. М. 62. — у Призрену црква арханђелова, којој цар Стефан постави темелиѥ, и кад умрије, онамо прѣнесени быше мощи его. М. 135. 175. Л. 54. 61.

71. — близу Котора у садашњем селу Богдашићу црква светаго Михаила, коју сазида ѥпискоупь Теѡфиль 1269. М. 50. а то је може бити иста црква арханђелова вь маломь морѹ према отокѹ, коју цар Стефан потврди општини которској. М. 151. — у севастократора Бранка бјеше на баштини црква св. арьханьгела с три села Трьстѣникомь, Бѣжаники и Тѹшиломь, коју синови његови приложише Хиландару. М. 172. ваља да се та црква помиње и овијем ријечима: писа се повелѣныѥмь господина Влька вь домоу светыхь арьхыстратигь Михаила Гаврїила. М. 212. — црква арханђела Михаила у Љеснову, коју је зидао велики војвода Оливер 1341. Г. XIII. 295. 296. cf. арьхистратигь.

арьханьꙉельскыи, archangeli: архагьгельска воиньстка. М. 57.

арьхиепискоупокь, archiepiscopi: плавь ѕлатиньска архиепискѹпова. П. 38.

арьхиепискоупь, archiepiscopus: архиепискѹпь барски. П. 38.

арьхидиꙗконь, archidiaconus: арьхидиꙗкона Стефана. М. 74. агрьхидиѣконь. М. 128. на печату.

арьхидиꙗкь, supremus notarius: архидиѣкь Маринь. М. 105. ѕа арьхидиꙗка. П. 97.

арьхилиѥ, код цркве св. Архилїа оу Моравицахь постави епископију св. Сава. Л. 59. 69.

арьхилѥвица, мјесто у ѕемли жеглиговскои, која је била баштина севастократора Дѣана; он је у Архиљевици сазидао цркву ваведенију матере божије, и приложио јој своју баштину а цар Стефан потврдио. М. 143. ту је цркву са селом Архиљевицом и свима селима њезиним дала Хиландару царица Ѥвдокиа сь синомь Костадиномь 1379. М. 191. ово ће бити црква за коју љетопис каже да је зидала мати цара Уроша оу Црьмные Горы. выше Жеглигова. Л. 61. у Архиљевици је била још једна црква св. Ни-

коле ꙋ Морүи, коју је зидао мнихъ Неѡфитъ рекомыи Гюрманъ, и имала је половину села Морьча и земље у Прѣшевѣ, што јој је приложио исти Неофит. М. 191.

архилѥвичьскыи, што припада Архиљевици: ꙋ кꙋки архилѥвичьскои. М. 192.

архилѥвьскыи, што припада Архиљевици: матери божїѥи архїлѥвьскои. М. 143.

архипископовь, гледај архиѥпископовь: выше Пеки архїпископове. М. 143.

архипископь, гледај архиѥпископь: архипискꙋпа дꙋбровьчкога. М. 70.

архистратигь, *ἀρχιστρατηγός*. cf. арханьѣель.

архиѥпископиꙗ, гледај архиѥпископиꙗ.

архиѥпископовь, гледај архиѥпископовь.

архиѥпископь, гледај архиѥпископь.

архиѥпископиꙗ, archiepiscopatus: да оүчинѣеть архиѥпископиꙗ. М. 15. на рѣци Бистрици близь великїѥ архїепїскопїѥ срьбскїѥ. М. 72. архїепископїоү Жидүю. Л. 51. cf. архиѥпископиꙗ.

архиѥпископовь, archiepiscopi: ако ѥ комоу чимь дльжнь архиѥпископовь чловѣкь. М. 13. на архиѥпископово станище. М. 563. вь хрисоволїи архїепископовѣхь. М. 115. cf. архиѥпископовь.

архиѥпископь, archiepiscopus, cf. архиѥпископь: да ѥ оүчинма архиепископь. М. 13. Стефан је Првовјенчани краљ уредио да се у Жичи поставлѣють вьси архиѥпископиѥ. М. 13. прьваго архїепископа Савы. М. 48.

архиѥпископьство, archiepiscopatus: прѣданое емꙋ архїепискꙋпьство. Г. XI. 162.

архиѥрархь, гледај архиѥрѣи: великомоу архїерархоу Николаꙋ. Г. XI. 49.

архиѥреи, гледај архиѥрѣи.

архиѥрѣи, *ἀρχιερεύς*: светителѥ и архиѥрѣѥ. Ст. 2. архиѥрѣю христовоу Николѣ. М. 26. архиѥреꙗ свою̀го. Ст. 12. архиѥреꙗ срьбьскаго. М. 76. властеле и про-

ҹїи людїє да не женеть се не благословивши сє оу своего архїєреа или оу доуховникь. да благословеть се архїєреи постављенными З. 29. cf. арьхиіереи.

асань, Асана и Асанꙗ. Д. 178. 199. гледај Асѣнь.

асень, Асена и Асенꙗ. Д. 171. 173. гледај Асѣнь.

аспида, aspis: ꙗко аспыда на обавника ҫатьҹе оуши свои. Д. 118.

аспидь, aspis: аспыдь глоухыи. Г. XI. 110.

аспра, нгр. ἄσπρον (т. ј. бијело, јер је била сребрна): .к. сакаль, в всакомь по три десети хилꙗда аспри. М. 407. сума аспрамь тисꙋка тисꙋкь аспри, коꙗ тегле 3533 литрь, 2 вииҹе, 3 аҫаге. М. 407. по том је до 290 аспри ишло у једну литру. ҫвҫк аспри продало се ꙗ соли. М. 476. на два се мјеста потврђује да је била турски новац: асьпрѣ тврьҹцѣхь 8564 аспре, а ꙗсть в нихь на потегꙋ 29 литарь и 9 виачь. П. б. 59. П. 86. а то опет показује да их је око 290 ишло у литру. — pl. nummi: примихь асприи все, ке сꙋ биле в ҫаписѣхь нихь и нашихь поставене в властель. М. 329. може бити да је у том значењу и овдје: векꙗ в нихь нищо не ѡстало ни ҫлата ни сребра гламскога ни сребра белога ни аспри ни кока ҫлатога ни сребрьнога. М. 477.

асѣнь, два цара бугарска: Асѣнь 1217—41. М. 3. и син му Михаиль Асѣнь 1253. М. 35. кћи онога првога бјеше за краљем српским Владисавом. Д. 178. 199. cf. Асань, Асень.

атанасиꙗ, Athanasius: за светога Саве јерусалимски патрїархь Аѳанасїє. Д. 186. — Митрополит српски Аѳанасїꙗ 1441—56. П. б. 96. Л. 79. — Игуман дечански Аѳанасїє 1613. М. 558. 559. — Црква светыи Аѳанасїє у селу Хоморанима. Г. XIII. 374. — Лавра светаго Аѳанасїа у Светој Гори. Д. 22.

атомановиħь, 1462 ҫагибѣ конь Воуҹиꙗга Трьна Марко Атомановикь. Л. 30.

атонь, Athos: Светые Гори Аѳона. М. 86. вь Аѳонѣ. М. 116. вь Светоую Гороу Аѳона. Л. 58.

атоньскын, Athonis: нгоумьнь Светыѥ Горн н аѳоньскиѥ богороднцѥ хиландарскиѥ. М. 111. вь Светѣн Горѣ аѳоньсцѣн. М. 331.

аоугоусть, гледај авьгоусть: мѣсеца августа. М. 517. П. 50.

ахильскын, Achilii: син краља Драгутина Оурошнць положень бысть вь митрополїн ахїлскон. Л. 52. 62. љетописац без сумње мисли садашњу ужичку епископију, која се писала ахилска по цркви св. Ахилија.

ахирь, мјесец у Турака: писань рабилол ахира (т. ј. између 9 марта и 7 апр.). М. 475. .ін. дань жумадель ахира (т. ј. 24 марта). М. 484. на .еі. рабию-ль ахира (т. ј. 24 маја). М. 529.

ахмать, мушко име турско: 1474 ходи Ахмать баша на Карамановика. Л. 81. 1501 Ахмать паша, везир. М. 545. 1513 оудави царь Селимь Ахмата н всю братїю свою. Л. 82. 1552 прїими Ахмать паша Темишварь. Л. 84.

ахмедь, мушко име турско: цар турски Ахмедь, сынь мехмедовь. Л. 88.

ахметовь: цар турски Османь, сынь ахметовь. Л. 88.

ахметь, турско име мушко: 1664 Ахметь паша Кюприлїкь. Л. 86. 1595 Ахметь бѣгь Ѡдоузь. Л. 85.

аште, si: ѥгоже аще кто ѡбрѣть вь истиноу блажень. М. 9. да есть крнвь, аще се оубїе. З. 36. оукрасивь ветискыми глаголы, аще кто инь дрѣвиыхь любомоудрьць. Л. 63. — аште и, et si: аще и не достоинь. М. 5. мою аще и грѣшноу молитвоу. Са. 3. аще и прѣшьль есї ѡть житїа сего, скрьби и болѣзни чедь твоїхь всї. М. 244. — што је релативно бива неодређено овом ријечју као и ријечју годѣ: приди на помощь нашоу, идеже аще еси. М. 244. cf. ако, аѣе.

аиазь, мушко име турско: 1470 војвода Аиазь бегь босански санжак. М. 512. 513.

аѣе, гледај аште: аке кьто ѡдь манастирьскихь људи бѣжи или влахь подь велнега жупана или под инога кога, да се вракаю. М. 6. акие ускокие що узети мати царьства

мн, ннщо да се не ȣзме безь кȣпа. М. 153. 175. аће бн кон нашь үловѣкь ѡдашаль, да є колань понтн. М. 218.

баба, мјесто у Херцеговини близу Таре: Богавацъ ȥ Бабе. П. 22.

бабе, f. pl. село које је краљ Стефан Дечански дао манастиру Дечанима, међа му је ударала оу рѣкоу Трьнакоу. М. 93. 97.

бабина боукка, селу је Грнчареву ишла међа выше Бабние Боукьке. М. 95.

бабино полю, мјесто на острву Мљету, које је краљ Стефан Првовјенчани дао цркви богородичиној на Мљету. М. 10. има и сад.

бабинь лоугь, селу је Грнчареву ишла међа низ Врмошу конь Бабина Лоуга. М. 95.

бабоуна, црква је трескавачка имала земље в Богомили в Бабоунѣ. Г. XIII. 371. а Бабуна је планина између Прилипа и Велеса и вода која близу Велеса утјече у Вардар. На једном мјесту мислим да писарском гријешком стоји оу Боубоунѣ. Г. XI. 134. гдје је иста црква имала село Хоморане.

бабоуньскыи, има само у Душанову законику на једном мјесту, гдје се не може знати шта значи: кто рєүє бабоуньскоу рєүь, аще боудеть властелинь, да платить .р. перперь, аще ли себрь, да платить .ві. перперь, и да се біеть стапїемь. З. 36. не могу пристати да значи што друго него што је још Шафарик (lesekörn. 82) мислио: carmen magicum; у Пољака је zabobon а у Маџара babona superstitio. Друга рецензија законика Душанова има на том мјесту: ȥлȣ и беȥүастиȣ рєүь. С. Л. 1859. I. 37.

бабьць, међа је села Брьүели ишла на Бабьць. М. 114.

бавьжелнћь, презиме властеоској породици у Дубровнику: 1387 Ꙗковь Бавжелнкь. М. 205. пишу га и Бавүнлнкь. — Тȣдро Бавжелнкь 1403—19. М. 262. П.

45. 103. име му пишу и Тудроіє. П. 108. а презиме и Бложєлнкь. М. 259. 299. 320. 347. и Бложулнкь. М. 299. — 1442 Никша, којему презиме пишу само Бложєлнкь. М. 419. 424.

бакьунлић, гледај Бавьжелнћь.

багдать, мјесто у Азији: 1639 ходи царь Моурать на Багдать. Л. 85.

багрокидьнь, purpureus: мраморы багровидиїнми. Г. XI. 70.

багрь, purpura: царскын багрь оуготовнкь. Д. 207.

багрѣннца, purpura: урьвлюєннце царьскыю и багрѣнице. Ст. 29. ꙗко багрѣнницєю царьскою ѡдѣꙗвше се крьвыю кладнупєю. М. 262. царьскоую багренинцоу ѡткрьгь. Л. 56.

бадалька, виљушке: ѡсамь лажица и деветь бадалакь. М. 408. .ѳ. бадалакь. П. б. 100.

бадварь, презиме које се италијански писало Baduer: 1304 кнез дубровачки Маринь Бадварь. М. 66.

банло, међу власима које је краљ Милутин писао Хиландару био је Банло сь дѣтию. М. 59.

бано (Бајо), човјек из Штипа, којега је с другим људима краљ Милутин дао цркви арханђеловој у Штипу приложивши је Хиландару: Баѡ, мирѣновь ꙃеть. М. 63.

баково, 1341 село цркве св. арханђела у Љесново с црквом св. Николе: в Баковѣ. Г. XIII. 293.

бакоулнћь, човјек госпође Владе и кнеза Ђурђа и Вукића Радославь Бакулнћь. П. 20.

бала, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани писао Жичи једном је било тако име. М. 12.

балабань, 1402—15 субаша крујски и рабански Балабань бегь. П. 43. 132.

баланнь бродь, село које је цар Лазар дао Раваници. М. 198.

баласеть, мали балас: крьху юдне пеунице ꙃлате юдань баласеть. П. б. 74.

баласнић, мали балась: сь седамь балась и сь шесть баласниковь. П. б. 50. 56. 66. шесть баласниекь. П. б. 72.

балась, срл. balassus, фр. rubis balais: у среди едань балась а около .є. перала. М. 498. брокета една злата сь єднѣмь баласомь великѣмь. П. б. 50. седамь балась. П. б. 50. 56. 66. 72. са .д. баласи. П. б. 103.

бале, име мушко, гледај Юкьса.

баленовић, 1442 Младошь Баленовикь имаше парницу у Дубровнику. П. б. 106.

балестра, machina jaculatoria, срл. balestra: оружия и балестри. П. 113.

балиль, турско име: 1515 разби Балиль бегь Юноша подь Хакаломь. Л. 83.

балиновић, три влаха Балиновића дао је краљ Милутин Хиландару. М. 59.

балинь, име мушко, гледај Старьчић.

балинь, adj. међу власима које краљ Милутин даде Грачаници бјеху балини сынови, Радомирь и Мрьша. М. 564. cf. Бала.

балица, између људи које је краљ Милутин дао Хиландару једном тако бјеше име. М. 60.

балия, у Турака rusticus, долази као надимак: Єсе балїа ухшъ баша. М. 554.

балоснић, име једном влаху којега краљ Милутин даде Хиландару. М. 59.

бальде, име мушко, гледај Грьгоуровић.

бальдовинь, Balduinus: 1328 кнез дубровачки Бальдовинь Дульфинь. П. б. 9. — 1333 бјеше Бальдовинь казнаць краља српскога. М. 104.

бальша, 1368—1385 брат Срацимира и Ђурђа Балшића: Балша дука драуки. М. 177. 183. 193. 202. П. 1. мртав се спомиње 1386. Г. XII. 85. — Брат овога Балше Срацимир имао је сина Ђурђа. М. 183. Г. XII. 161. 165. за тијем је Ђурђем била кћи кнеза Лазара Јелена. Г. XII. 218. 230. 248. а љетописац и њега зове Балшом: трећа кћи Лазарева дана оу

Ѕетоу ѕа Балшоу. Л. 73. њега није било 1405. Г. XII. 218. његов је и Јеленин син био Балша. Г. XII. 216. 230. 235. 240. 241. 248. 262. 347. 352. 357. госпогн Єлѣ и господинѹ Балшѣ. П. 58. 59. 63. 95. 104. 116. тај је Балша 1421 био мртав. Г. XIII. 45. оумрѣ Балша господинь Ѕєтє 1422. Л. 76. без сумње се он мисли 1425 с презименом по дједу: Балша Срацимѣровићь, кои бєшє нєприꙗтєль господина дѹжа и шпћинє виєтаүкє. М. 326. његова је кћи била Јелена 1443 жена херцега Стјепана а мати херцега Владисава: кћи почтєнога споменѹтьꙗ господина Балшє. М. 425. — Син херцега Владисава 1497 Бальша херьцегь светаго Савє. М. 502. 572. ту се пише и Балша, а за што узимам једну годину за оба та мјеста, гледај код имена Владиславь. — Син херцега Хрвоја 1400—1423: воєводи Хрьвою и нєговѹ синѹ кнєѕѹ Балши. М. 248. пише се и презименом Херцеговић: кнєѕь Балша Хєрцєговићь. М. 256. мртав се спомиње 1423: покоини кнєѕь Балша Хєрцєговикь. П. 171. 172. cf. Балша.

бальшинь, τοῦ Бальша: воєвода Сандаль свшмь конскомь и с вонскомь балшиномь плѣнока Конавли. П. 173.

бальшићь, породица Балшићи, која је за цара Уроша држала Зету: 1360 цар Урош допусти дубровачким трговцима да иду на Ѕєтѹ на Балшикє. М. 168. али само једнога од те породице спомињу споменици презименом: 1373 ꙗ Гюргь Балшикь, брат Балши, стриц Ђурђу сину Срацимирову. М. 183. сконча се Гюргь Балшикь 1373. Л. 74.

бани, село у Конављу, које има и сада: ѹ Банєхь ѹ Конавлахь. М. 443.

баница, uxor τοῦ бань: 1410 баница Анка. М. 274. П. 85. друга се не спомиње.

банице, f. pl. село које 1446 краљ босански Стефан Томаш Остојић даде синовима војводе Иваниша Драгишића с градом Кључем и многим другим селима. М. 85.

банниукыи, међу селима која је краљ босански Тома Остојић дао синовима војводе Иваниша Драгишића, бјеху и **Пећи банниуке** (**сь**) **селомь Баннцамн**. М. 439. cf. **Пећи**.

банићь (Бањић), 1249 **Бериславь Баннућ, болıарнньь** Матије Стјепана, великога бана босанскога. М. 33.

бановнћь, 1412 дубровчанин **Прнбиль Бановнкь**. М. 111. у истом споменику презиме му је и **Браноевикь**, те може бити погрјешка које год. — 1454 **кнезь Вукнхна Бановикь**, властелин синова војводе Радосава Павловића. М. 472.

бановь, *тоѵ* **бань: в бановв владанію**. М. 102.

бань, име господару државном; имала га је Босна од 1189 до 1378. М. 1. 187. од 1234 до 1249 писао се и **бань велики**. М. 24. 32. — И Дубровник имаше поред кнеза 1253 једнога бана а 1254 другога: **бань клель се за все властели двбровьчьке**. М. 43. 40. — 1409 помиње се и **бань хрьватски**. П. 96. а ту се без сумње мисли кнез цетински и омишки, који се 1416 пише **бань** не додајући какав. М. 279. — И грофа цилскога зове баном љетопис: **цилскомоу баноу Фрлнхоу**. Л. 63.

бань, -**на**, *тоѵ* **бань**, cf. **бановь: днѣкь бань**. М. 2. **покеловь бановь**. М. 2.

баньска (Бањска), ријека: Стефан је Немања зидао цркву св. Николи **близь светыѥ богородице на оустн рѣке Баньскє**. Ст. 3. а та је богородица била **оу Топлици, на оустн рѣкы рекомыѥ Косьльница**. Ст. 3. — Друга мислим да је **рѣка Банска при градоу Звечани** на којој је зидао краљ Милутин цркву св. Стефану. Л. 53. 60. па се и црква та зове Бањска: **ѥже ѥсть Баньска, идѣже мощи ѥго лежеть**. Л. 70. 53. **Банскаа мѣств нменоуемоу ради текоущіихь топлїнхь водь**. Г. XI. 64. то је мјесто отац Милутинов био уписао другој цркви: **бѣше Баньска оуписана кь отьчнні ми хрисовоулѣ** (рекао бих Грачаници), па јој је Милу-

тин дао замјену. М. 563. половинѹ ѹ Дечани а половинѹ ѹ Баньскѹ. П. б. 117.

баньскыи, што припада Бањи, cf. Банꙗ у Сухогрлу: до брега баньске ꙁемлѥ. М. 123. — што припада Бањској: краљ се Милутин за то што је зидао Бањску и у њој лежи, зове: светыи краль баньскы. Л. 54. 70. игоумень банскыи. Л. 55. — На гласу је било злато бањско: глаголють ꙗко прѣꙁрѣнскѣ црькъвѣ патосъ, и дечанскаꙗ црькви, и пекьскаꙗ припрать, и банско ꙁлато и ресавско писанїе не обрѣтаеть се нигдеже. Л. 61. а то мислим да је златан накит у цркви Бањској св. Стефана.

баньтовати, срл. bandire, proscribere, multam imponere: да нашѣмь щете не чини и да ихь не бантѹю. П. 81.

банꙗ, мјесто у Сухогрлу близу Кострца: Душан је дао Хиландару између осталога оу Соухогрьлѣ трїи стльпы ꙁемлѥ подь поутемь кои греде одь Банѥ ѹ Кострьць. М. 123. исто се мјесто пише и pl. Бање: Бане оу Соухогрьлѣ, њих је краљ Милутин дао светомоу Николѣ ѥпискоупии дьбрьскои, а отац их је Милутинов био уписао Грачаници, па је Милутин за њих дао Грачаници замјену. М. 564. — Може бити да је тако у множини било име и мјесту вь скопьскои области, у којем, оу Банꙗхь, бјеше црква светаго Никиты, коју краљ Милутин даде Хиландару сь селы и с людми. М. 79. али тој форми, у којој долази то име, може бити номинатив и Банꙗне pl. masc., а село Бањани има и сад близу Скопља. Hahn, reise 157. 173. — И црква је трескавачка имала њиву оу Банѥ. Г. XI. 135. — Код једне је Бање 1454 Скобалникь разбио Турке, а она ће бити негдје близу Крушевца: оуби Тоурке оу Банѥ. Л. 78. и та Бања може бити да је мјесто, гдје је цар турски Бајазит 1485 потврдио слободе дубровачким трговцима: на Бане. М. 535.

бание, гледај Банка.

блажелнћь, гледај Бавьжелнћь.

бложоулнћь, гледај Бавьжелнћь.

блоша, гледај Бальша.

блошанс, мјесто које цар Стефан 1351 даде Которанима. М. 151.

бара, palus, за више се села казује како им међа иде на бару: селу Граду оу Плавк како дкль спада оу бароу и како бара пристаие оу Лимь. М. 94.

барабарь, aequalis: разкопаше га (град) землюмь барабарь. Л. 86.

баранинь, човјек из Бара: 1333 био је Маринь бараннинь архндиекь краља српскога. М. 105.

барань, име мушко, гледај Вльквунћь.

барать, у Турака diploma: каивиьиаме и барать. М. 484. — Као да је и мушко име: 1551 погибе Барат. Л. 84.

барель, презиме једном Млечићу: 1376 Филипь Барель биеткль. П. б. 27.

барньчель, гледај Быколичнћь. cf. Барнчень.

барньчень, гледај Быколичнћь.

барокь, што припада Бару: црькла Барова, до које је црква трескавачка имала земље. Г. XI. 131. Г. XIII. 369. 370.

барь, име мушко: црква је трескавачка имала земље близь попа Макрнке и Бара. Г. XIII. 375. при Бароу. Г. XI. 131. cf. барокь.

барь, град на мору близу Скадра: градь славьныи Барь. Ст. 8. вь велнцђмь Бари цркву св. Николе дарива Стефан Немања. Ст. 8. 10. в Барк. Д. 416. П. б. 122.

барьбара, Barbara: херцег Стјепан остави на смрти сину своме хаљине госпоге Барбаре. П. б. 125. ваља да је била жена Стјепану па умрла прије њега.

барьбаригь, презиме једном кнезу дубровачком: Николаю Барбаригв 1362. П. б. 23.

барьбин, име мушко, гледај Кроусић.

барьборић, властелин дубровачки: Вита Барьборикь 1253 вијећник од вељега вијећа. М. 40.

барьдакь, hirnea: две ромениче и барьдакь. М. 408. П. б. 100.

барька, navis mercatorum, срл. barca: ѕа поносьсь барке ꙋ кꙋкю. П. 133. да бисмо мꙋ дали баркꙋ. П. 164.

барьскыи, из Бара: архиепископь барьски. М. 69. П. 38.

барьтоло, Bartholomaeus: 1413—16 у Дубровнику љекар: ѕа лѣкара ѕа Бартола. П. 116. а краљ га босански Остоја назива и кнезом: кнеѕꙋ Бартолꙋ лѣкарꙋ. П. 134. — Брат војводе Иваниша, син кнеза Влатка, кнез 1452—58. М. 454. 480. — Гледај Гоучетић, Жамановић, Живановић. cf. Барьтоуо.

барьтоломию, Bartholomaeus: 1469 Бартоломию нотарь дубровачки. М. 506. П. б. 129. може бити да је Живановић. cf. Барьтоло.

барьтоломѣи, Bartholomaeus, гледај Граданић.

барьтоуо, -тоула, Bartholomaeus: брат војводе Иваниша, син кнеза Влатка, кнеѕь Бартꙋѡ. М. 451. cf. Барьтоло.

басараба, један од племена које је владало Влашком: војводи Мирчи Басараба главоу ѡтсече 1442. Л. 77.

басарабинь, човјек из земље којом су владале Басарабе, т. ј. Румун: ѡкрьстныи єѕыци, глаголю же татари, басараби. Л. 53.

басарабинь, adj. што припада Басараби: ѡрꙋжиꙗ да не нось трговци дубровчани ни ꙋ бꙋгаре ни ꙋ басарабинꙋ ѕемлю. М. 146. 161.

басе, -ете, -ета, Basilius hyp., гледај Биговић, Быколичић.

басилии, Basilius, гледај Прибавић.

басилиєвић, дубровчанин Франко Басилиєвикь 1406—15. П. 75. 79. 99. био је кнез дубровачки 1415. П. б. 62.

баснь, fabula: възмоущающе црьковь еллинскыими басньми. Г. XI. 44.

бастакъ, *βάσταξ*, bajulus: хоћемо дати бастаке, кои те скрьцати у фондену. П. 77.

басть, село које је војвода Јурај синовац херцега Хрвоја 1434 вратио браћи Јурјевићима с другим селима што им бијеше узео војвода Сандаљ. М. 378.

батало, 1392—1400 властелин босански, а 1392—1393 и тепачиꙗ краља Дабише Батало. М. 222. 224. 225. 226. 230. 232. 234. 236. 249. на једном мјесту долази му име у генитиву Баталꙗ. П. б. 40. али што на толико мјеста долази у формама по којима му не може бити таки генитив, с тога ни то једно мјесто, особито баш то, не ће ништа вриједити.

баталь, 1254 Петрь Баталь изабрани властелин дубровачки. М. 43.

батарь, село које је 1446 краљ босански Тома Остојић дао синовима војводе Иваниша Драгишића. М. 439.

батина, село Жичу сь Батиномь даде краљ Стефан Првовјенчани манастиру Жичи. М. 11. — А тако је било име и једном између влаха које је исти краљ дао истом манастиру. М. 12.

батнћи, једно од села између Кучајине и Мораве што их је цар Лазар дао Раваници. М. 197.

батнћь, име мушко, гледај Мирьковићь.

батоучина, мјесто и сада у Србији: 1689 Арапашу разби Лоуи херцегь на Батоучини. Л. 87.

батоунь, село које краљ босански Тома Остојић 1446 даде синовима војводе Иваниша Драгишића. М. 439.

батоуси, мјесто које је било 1322 близу Суходола и Скуланова и Љапина, та села као да је Грачаници дао краљ Милутин у замјену за Бањску. М. 564. сад има село „Батуше“ близу Приштине на

Ситници, а ондје је и Суходол и Скуланово. Hahn, reise. лако може бити погрјешка у Хана, али такође може бити лако да у споменику није добро прочитано, јер је баш на том мјесту оштећен, па мјесто завршетка си може бити да пише ш...

катоуша, селу Брчелима цркве св. Николе врањинскога ишла је међа оу Катоушоу, оть Катоуше низь Соуходоль. М. 114. — А друго село Катоушоу приложи царица Милица манастиру Дечанима. М. 265.

кафо, презиме кнезу и капетану которском: Алоинзом Кафом. М. 463. номинативу нема потврде.

кахоје, 1415 посланик Балабана бега к дубровчанима властелин Кахоје. П. 133.

кахь, гледај кьхь.

каука, dolium: ако узме каукоу или .в. кауке. П. 149. Шафарик је нашао и у књигама архиепископа Данила. Lesek. 74.

каунаь, } pelvis, срл. baccile: каунль једань сь зла-
каунинь, } меньемь војеводинемь бель, а јесть у немь уетири литре и једна униа. П. б. 55. исто то на другом мјесту каунинь. П. б. 49. једно ће које год бити погрјешка онога који је преписивао.

кауь, једноме влаха које је краљ Милутин дао Хиландару бјеше тако име. М. 59.

каућа, земља у Маџарској: преће кезирь оу Каукоу. Л. 87.

каша, у Турака војнички заповједник: уаушь каша. М. 554. Хадомь каша. Л. 77.

кашлјевић, которанин Живь Кашлевић 1351. М. 150.

кашта, pater, тако се звао старјешина у Хиландару, али млађи од игумна. М. 74. 75. 78. 79. а старији од иконома и еклисіарха. М. 79. 123.

каштина, dominium, добијала се од државнога господара и остајала породици с правима и дужностима што бијаху у држави као срл. feudum: Добродоли, що дал кралевьство ми икономоу Раданоу и

његовѣ братии оу баштиноу. М. 94. да имаю и дрьже, и да чине всѹ своюю волю и хотѣние како ѡдь своѥ баштине. М. 106. села, коа мѹ ѥсть записало царьство ми, нѥмѹ и нѥговѣмь дѣцамь оу баштиноу. М. 143. баштине вьсе да соуть свободне ѡть вьсѣхь работь и поданьвь царьства ми, развѣ да давають коне и конскоу да воюють. З. 33. поповѣ, кои немаю баштине, да им се дадоу три нивѣ. З. 31. кои се иаселѣ на црьковне баштине. М. 531. дарьвасмо воѥводе Хрьвою ѹ Дѹбровникѹ полачѹ ѹ племенито и ѹ баштинѹ. М. 238. що сѹ баштине которске ѹ Дѹбровникѹ, да ихь пократе всѣхь которанѡмь. М. 170. — могла се добити и за новце: баштине коѥ се кѹпе вь жѹпе нашои. М. 285. да кѹпимо единѹ баштинѹ ѹ ихь котарѹ. М. 349. — и људи су бивали овако добро: ѡтроке, что имаю властеле, да имь соу оу баштиноу, и ныихь дѣца оу баштиноу вѣчноу да соу. З. 43.

баштиньникь, qui habet bonum баштина dictum, срл. feudarius: поповѣ баштиници. З. 31. да си ѥ воль баштинникь да си поставить своѥга калогера. З. 33.

баштиньнь, proprius, срл. feudicialis: села своа баштиньна. М. 143. црькви нашѹ баштинѹ. М. 191. своюю баштиноу землю. З. 31. хотѣсмо имь вратити и дати ихь баштиньно. М. 217.

баштиньскын, гледај баштиньнь: примити ѹ свое рѹке и ѹ своюю область и за свое баштиньско више речене све баштине. М. 449. приложихь планиноу нашоу баштинскоу. М. 531.

башьство, dignitas τοῦ баша: оуже царь Махмоутоу баше башьство. Л. 81.

бајазать, гледај Бајазить.

бајазить, 1392 цар турски Бајазить, син Муратов. М. 223. Л. 72. П. 25. — Цар турски Бајазить, син султана Мухамеда 1481—1501. М. 526. Бајазать. М. 545. Бајазть. М. 550. cf. Пајазить.

бевеноутић, 1415 дубровчанин Јакьша Бевенѹтивь, који је држао царину пришттевску у Ђурђа

сина Вука Бранковића. П. б. 62. истом је презиме и Драгоювникь. П. б. 62.

беглерь, у Турака gubernator: 1551 ходи беглерь бегь на Тисоу. Л. 84.

беговић, 1439 оубые се Беговикь и Авранезовикь новобрьгане на Трнполю. Л. 77.

беговь, *гоѣ* бегь: Мехмед беговоу. М. 555.

бегь, у Турака dominus: царь сутань Мехометь бегь. М. 301. Скендерь бегь. М. 481. оть Херьцегове земьле саньжакь бегу. М. 474. бѣгь. Л. 85.

бежанию, гледај Бѣжанию.

безабавьнь, non impeditus: може доћи, стати и прѣбити у граду Дуброввѣкоу свободно, безьбоязнио, безьзабавнио. М. 211. земля инхь да буде безьзабавна одь суседь инхь. М. 362.

безаконию, facinus legi repugnans: благооутробию твою побѣдить множьства безаконїи моихь. М. 245. да не сьторимо никое лукавство или безаконие ѡ господину Влку. М. 215. не може ни хоће нимь бити ни юдно безаконью. М. 459.

безаконьникь, qui contra jus fasque agit: лоуче едииь творе волю господню паче одь множьства безаконникь. Са. тип. ст. Ш. lesek. 120.

безаконьнь, legi repugnans: да ходе безь всаке сумие и безаконие заврьтице. М. 485. скрьзи туи безаконии царииу. П. 142. вь роуцѣ беззаконныхь тоуракь. Л. 72. аще моу оучини що безаконно. З. 41.

безаконьствовати, contra jus fasque agere: мьсть божїа не изнемагаеть гоне безаконствоующтихь. Д. 113.

безбожьнь, erga deum impius: ѡпоустѣло бѣше мѣсто сию оть безбожьныхь разбоиніїкь. М. 3.

безбожьствию, impietas erga deum: ѡблучи безбожьствыю ихь. Ст. 7.

безбоязньнь, intrepidus: да може прѣбити у Дубровнѣкоу свободно, безьбоязнио. М. 211.

безвѣстиѥ, ἀδηλία, incertitudo: повѣдающте ємоу безвѣстїє сына єго. Д. 10. inscitia: безвѣстїємь врьхоу єго вьзлегь. Д. 212.

безвѣстьнь, inscius: многомь оупитїємь безвѣстно на гробѣ вьзлегша и спавша. Д. 211.

безгодьнь, intempestivus: смѣха безгоднаго избѣгаѥ. Д. 5.

безгрѣшьнь, peccati expers: то да се исьправла соудомь правымь божьствьнынмь, ꙗкоре да є право и безьгрѣшьно кралевьствоу ми и вамь. М. 20. да ѡни єсамь безьгрешни, прави и поутени синь. М. 274. тои се намь безьгрѣшно види. П. 121.

бездомьнь, domo carens: бездомьнь и проситель встрои се. Г. XI. 82.

бездоушиѥ, exanimatio: оумьрь и бездоушїємь истиноувь. Д. 164.

бездоушьнь, inanimus: вса встроивин, видима же и невидимаа, ѡдвшевлениа же и безьдвшна. М. 133.

бездьна, abyssus: сѣден на прѣстоле славы и призирае вь бездны. М. 546.

бездѣльнь, inefficax: посрамлѥнь и бездѣльнь ꙗви се. Д. 21. бездѣлна ѡтьпоусти. Д. 204.

безметежьнь, imperturbatus: житїє ихь безметежно. Д. 24.

безмльвиѥ, silentium: да вь безьмльвии прѣбоудеть. Ст. 19.

безмльвьнь, quietus: безьмльвно и богоꙋгодно житиѥ поживь. М. 137.

безмльвьствовати, tranquille vivere: прѣбываше безьмльвьствоуѥ сь дѣтищемь. Ст. 17.

безмоужьнь, carens viro: вь оутробѣ дѣвы Марїє безмоужно вьплышть се. Д. 162.

безмѣрьнь, immensus: безьмѣрнаа мвдрость божїа. М. 136. велике и безьмѣрне щете. П. 85. любавь, кою в всако врѣме безьмирьно простресмо к негова господства. М. 346.

безмѣстию, absurditas: ѡ безмѣстїа. Г. XI. 47. 79.

безнадеждынь, spe carens: да не въꙁврашто́у се безнадеждынь. Д. 206.

безначелию, defectus initii: Христоу слава, чьсть и безначелїе. М. 49.

безначельнь, initio carens: прѣвѣчьномоу безначельномоу владыцѣ. М. 77.

безредьнь, enormis: подвиже безьредиꙋ и никьда прьво викшꙋ царинꙋ. П. 141.

безоумию, dementia: аще что боудеть погрѣшено гроубостию моюго безоумию. М. 84. безꙋмыю ꙋчини. П. 138.

безоумьнь, demens: не примѣшаи се безоумнымь. Са. 9.

безь, sine: правымь срьцемь дрьжати е безь вьсакое зьледи. М. 2. продаю вино безь воде. М. 17. весь пакости. М. 45. беж негова хтениꙗ. М. 208. ковe динаре безь колю цареве. З. 49. трьговци да гредоу безь забаве по земли царевѣ. З. 39. седмь десеть литрь злата безь четири вꙋче. М. 479. беза всакога ѡбьꙋзроуеньѣ. П. б. 41. бе-числа. Ст. 4. 22.

безьлобикь, innocens: безлобикаго єси бога оучевикь. Д. 211.

безьлобивьнь, innocens: светою и безлобивьною вые твою. Ст. 10.

безьлобию, innocentia: безлобїемь и правдою. Д. 3.

безьстьнь, inexplicabilis: ськажи ми, господи, безьстьна и таина прѣмоудрости твоюю. М. 9. само ту, мислим да је погрјешка мјесто безистьна, cf. изистити.

белегь, гледај бѣлѣгь.

белећа, мјесто у држави војводе Радосава Павловића 1427: ѡдь Белеке. М. 347. пишу га и Билећа, које види.

беломь, 1253 међа је Дубровнику ишла како дрьже горьре врьхь Белома. М. 38.

бенетикь, venetus: .р. перперь бенетицѣхь. М. 139. само ту, и може бити да је погрјешка. cf. бенетьчькы.

бенетькь, venetus: како ѥсть прнходиль царв Стеапанв Никола Гюргуѥ бенетькь. М. 180. cf. бьнетькь.

бенетьци, Venetiae: да стон в Бенецехь в дважда. М. 148. да га дамо до бенетькь. П. 93.

бенетьѵькын, venetus: дважа бенетьѵкога. М. 35. опькиниѣ бенетьѵкон. М. 39. двкать бенетьѵкехь. М. 528.

бенешнѣь, презиме властеоској породици дубровачкој: Аньдрѣѩ Бенешикь, вијећник од вељега вијећа 1253. М. 40. — Симонь 1349—70. М. 153. 180. име му пишу и Симе. М. 153. — Димко 1375—99, којега бан босански назива кнезом. М. 184. 240. — Покре 1376, којему презиме пишу Бенѣшикь. П. б. 27. — Мето 1419. М. 287. јамачно је исти 1420 записан Матко. М. 299. па ће му оно прво име бити погрјешка мјесто Мато. — Дамьянь 1466 кнез. П. б. 129.

бенько, Benedictus, гледај Братосалиѣь, Гоуньдоулиѣь. — Један је Бенко дубровчанин држао царину сребрничку у деспота Стефана Лазаревића. П. б. 64. 79. а то је исти Гундулић, јер му се на другом мјесту каже и презиме. П. б. 76. 80.

беньѵа, манастиру је Дечанима краљ Стефан Дечански између осталога дао планину међу Плавом и Будимљом и она је ишла оуζь брьдо мегю Беньѵю сь градьѵкомь мегомь. М. 95. ваља да су биле двије.

беньѵоулиѣь, презиме властеоској породици дубровачкој: Пвсьнь Беньѵвликь око 1100—1200. М. 7. — Маринь, вијећник од вељега вијећа 1253, а презиме му је написано Биньѵвликь. М. 40. — Михаило 1253—1314. М. 69. њему пишу презиме и Биньѵвликь, а име и Михоило. М. 40. био је вијећник од вељега вијећа 1253. М. 40. — Степань 1332, који рекао бих да је сам граматикь опкине двбровачке што је писао исправу у којој се спомиње. М. 102. 103. — Андреѩ 1390—99. М. 240. презиме му пишу и Биньѵвликь, био је кнез 1390. М. 215. — Добре 1405—29. М. 259. 262.

287. 304. 320. 347. име му пишу на једном мјесту и Добрушко. П. 147. године 1429 био је кнез. П. б. 85. — Марьтоло 1419—42. М. 287. 320. 347. 423. долази и с презименом Биньчуликь. М. 419. латински су се писали de Binzola.

беранје, селу Дабру које је цар Лазар дао Раваници ишла је међа оть Бранчева на Беранје. М. 199.

берновјевић, 1249 Десень Берновоевикь хумљанин, властелин великога кнеза хумског Андрије. М. 34.

берновјев, треакавачка је црква имала виноградь берновоевь хоусаревць. Г. XIII. 376. исти је у другом споменику записан бирновоевь. Г. XI. 137.

берило, тројици влаха што их је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи тако је било име. М. 12. 13.

берислав, међу власима које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи био је Бериславь. М. 12. а тако је било име једном и од оних које је краљ Милутин писао Хиландару. М. 59. и двојици оних које је дао Грачаници. М. 564. — Неки је Бериславь прије 1293 или 1302 зидао цркву св. Ђурђа на селищи Срьбьшорн. М. 64. — Гледај Балинић.

берихнинь, селу је Камијеву које цар Лазар писа Раваници ишла међа прѣко потока за бериханинь нивѫ на Извине дѣлове. М. 199.

берош, између 1389 и 1405 љубостињанин Берошь бјеше међу људма који показиваше међу ливочку. М. 263.

берое, око 1336 и 1347 у Словињу отрокь цркве липљањске даровање пирту хиландарском. М. 123.

беројевић, међу људма које краљ Стефан Дечански уписа Дечанима за сокалнике бјеше у Чабићу Прѣлюбь Бероевикь. М. 97. — Војвода Иванъ Бероевикь у срьблехь 1421. П. 152. П. б. 74.

бер, долази само у једном споменику, и то цара Стефана, писаном пошљедњих дана његовијех, у ком се каже да је писан подь Беромь. П. б. 24.

али знајући да нема доста јемства да је добро преписано, држим да је то погрјешка мјесто „подь Серомь."

беркасово, у граду Беркасову сједио је деспот Јован 1496. М. 542. сад је село у Сријему.

берко, име мушко, гледај Радованићь.

бескврьнынь, immaculatus: житіе бескврьнно. Д. 24.

бесконьчьнь, infinitus: бесконьчние вѣкы. М. 49. бесконьчнаго отьца. М. 120.

бескровьнь, tecto destitutus: ништїихь бескровныхь вь домь вьвести. Д. 176.

бесловесьнь, absurdus: не расшири урѣка яко безсловесна. Д. 95.

беспечалие, securitas: беспечаліемь присно веселими. Д. 23.

бесплодьнь, sterilis: выше (деспот Стефан високи и жена му) бесплодни. Л. 73.

беспльтьнь, carnis expers: бесьпльтьние сили. М. 133.

беспомоштьнь, auxilio destitutus: градомь безпомоштныхь обрѣтше. Д. 105.

бесправьдень, injustus: хотише, безправьдено да нимь помете. М. 254. толике щете бесправьдене. П. 87.

бесправьдие, гледај бесправьдье.

бесправьдовати, injuriari: за всакого бесправдоуема не лѣностивь. Д. 153. инутоже бесправдовавшаго. Г. XI. 90.

бесправьдьнь, injustus: що е учинио безьправдно. М. 461.

бесправьдье, injuria: безь суда обвега да не учинимо никоегаре бесправдья улокѣму земле твое. М. 47.

бесприкладьнь, incomparabilis: добродѣтели его безприкладное. Г. XI. 63.

бестрастьнь, non patiens: Христось бестрастьнь. Д. 99.

бестрашие, animus metu vacuus: бестрашіемь божїемь растаивь доушоу свою. Д. 107.

бестребьць горьнии и дольнии, села која је цар Лазар с многима другим између Кучајине и Мораве дао манастиру Раваници. М. 196.

бестроудьнь, facilis: ѡбрѣтающа се намь беꙁтроуднѣ. Г. XI. 57.

бестоудие, impudentia: оугасе родителнаа топлота жени бестоудїемь. Г. XI. 47.

бестоудьнь, impudens: ꙗкоже Илиꙗ на бестоудьние иереꙗ вьставь. Ст. 7.

бестѣлесьнь, incorporeus: житїе беꙁьтѣлесно. Д. 24.

бесоумьнѣньнь, indubitatus: да ходе слободно и беꙁьсумнено. М. 485.

бесхарьнь, impius: аще ли кто иметь сїе светою (место) неуимь ѡбидети или рабѡтанїемь или бесхарьнимь ꙋꙁиманїемь неуеса ѡть сего светаго храма. М. 18.

бесцѣние, pretium vilissimum: да моу коуплю продасть оу беꙁьцѣнїе. З. 39.

бесчедьнь, orbus: Владиславь краль оумрѣ беꙁчеднь. Л. 70.

бесчиние, nefas: бикаема беꙁчинїа. Г. XI. 92. волꙗнь си га педепсати ꙁа нѥгово беꙁьчинье. П. 139.

бесчислень, гледај бесчисльнь: многие потреби бесчисление. М. 104.

бесчисльнь, innumerabilis: соущьство беꙁчисльно. М. 196. cf. бечисльнь.

бесчисьнь, innumerabilis: беꙁьчисна милость. М. 257. беꙁьчасанаꙗ. М. 430. мислим да прво а стоји гријешком мјесто и.

бесчьстивь, improbus: бесчьстивь покаꙁа се. Д. 105.

бесчьстие, ignominia: бесчьстїе намь ѡть вась. Д. 16. cf. бечьстие.

бесчьстьнь, ignominiosus: свеꙁанна беꙁчьстно того привєдоу. Г. XI. 73.

бесь, селу светога Николе врањинског Годињу ишла је међа оу Бесь на врьхь Плане, а селима исте цркве Гуглави и Крушевицама оу вирь оу Бесь. М.

26. Годиње је и сад у Црници а близу је и градић Бес.

бесьмрьтьнь, immortalis: цароу славѣ, едине бесьмрьтьне. Са. 7.

бесьмрьтьство, immortalitas: юдинь (бог) имеюи безьсьмрьтьство. М. 546.

бесѣда, colloquium: тегнѹѡ ихь бесѣдоѡмь ѡ мирѹ. М. 367. дослаше ка мнѣ бесѣдѹ, що бѣхѹ беседили с кнезомь и с кластели дѹброванцѣеми. М. 368. пропокидеше намь милостиве беснеде, що нимь внеше нарѹчно господинь конда Стипань М. 430.

бесѣдити, colloqui: са всими кластели бесѣдиkь. М. 254. како ю с нами по листѹ бесѣдиль. П. 50.

бесѣдовати, colloqui: бесѣдовахоу с нимь. Ст. 13.

бехалиюко, село које је цар Лазар дао манастиру Раваници, међа му је ишла на Ѹзвииио и на Єзевць и на Изрѣкиѹ. М. 198.

бехарь, poculum: два бехара сь вернгами и сь капьцами. П. 169.

бецѣньнь, inaestimabilis: коупи единь бисерь бецѣньнаго Христа. Са. 6.

бечисльнь, innumerabilis: кьто изьчьтеть страсти твою бечисльние. Ст. 25.

бечь, Vindobona: прѣстави се Стефань воѥвода Ѩкшикь оу Бечоу. Л. 82.

бечькерекь, мјесто у Банату: 1514 Петар је златар Смедеревїчь окивао оу местоу Бечкерекоу јеванђелије крушедолско, које је било владике Максима. М. 549. Беглер бегь прими Бечкерекь. Л. 84.

бечьстие, ignominia: великоюе бечьстию прикмь. Ст. 29.

бешкеть, турски мјесто пешкеш, donum: що сам годѣ даѡ ѹ харачь и ѹ бешкеть. М. 500.

вигла, мјесту Ливади у Светој Гори ишла је међа на великоу Выгьлоу и Вигломь на Орькинарїю. М. 127. cf. вигла.

бигорь, засеоку храстовичком Пријеком Лугу ишла је међа како рѣка тече мегю село и оуз рѣкоу оу Бигорь стоуденьць. М. 93.

бигреница, село које даде цар Лазар Раваници. М. 196. то ће бити садашња Бигреница не далеко од Раванице.

бигрѣнь, име мушко, гледај Мрьлнћь.

билани, село које с градом Кључем краљ босански Томаш Остојић 1446 даде синовима војводе Иваниша Драгишића. М. 439. то ће бити садашње село у Херцеговини близу Стоца, које је на карти Кипертовој написано Биљани; ласно може бити да у споменику стоји писарском гријешком Билани мјесто Билꙗни, али немам потврде ни онако да је доиста како пише на карти.

билећа, мјесто у држави војводе Радосава Павловића: ѡдь Билеће. М. 349. помиње се уз Требиње и уз Врм, па ће без сумње бити садашње село тога имена близу Требиња, само што га пишу по картама Билеће. cf. Белећа.

било, jugum montis: земљи манастира Студенице ишла је међа быломь на врьхь на Шавиницоу. М. 8. — tintinnabulum: повелѣвает оударити вь било. Д. 15.

биньча, бугарска Морава близу почетка свога тако се зове: село Линоучю на Биньчѣ Моравѣ. М. 263.

биньчоула, име мушко, гледај Фосковнћь.

биньчоулнћь, гледај Беньчоулнћь.

бнохалнћь, 1433 дворски краља босанскога Иваниш Бнохалнћь. М. 375. cf. Бѣльхалнћь.

бирнвоювь, гледај бернвоювь.

бирь, f. census clero praebendus: что се прилага сиюи црькви, симь да нема протопопа дворьски никоюре ѡбласти, нь что доходи или ѡть поповь или ѡть влахь, или ѕемльна поповска бирь, что доходи ѡть поповь, половина да се оуѕима сиюи црькви. М. 13. що доходи ѡть поповь или ѡть влахь или ѕемльски люди, что є попов-

ска бирь, что се оуѕемлѥ на людехь, да се та вса оуѕемлю сѣи цркви. М. 13. да оуѕима протопопа дворски половиноу бири поповьске. М. 13. бїрь дꙋбравинчкаа, њу приложи цар Лазар Раваници. С. Л. 1847. IV. 55. у том је споменику и мушкога рода, ако не буде погрјешка у преписивању или штампању: бїрь браничевскы и кꙋчевскы, приложи га цар Лазар Раваници на полѣ с мїтрополїтѡмь. С. Л. 1847. IV. 55. — давала се под закуп као и царина: ѥрь ѥ дрьжаль Никша Сѡркочевикь ѕ братнѡмь царинꙋ нашꙋ прищевьскꙋ и бири краль по ѕемлѥ. П. б. 63. пише Ђурађ син Вука Бранковића; и у пријеводу италијанском стоји та ријеч: dellj birj par la contrata. П. б. 63.

бисаге, mantica, срл. bisaccia. III. lesek. 74.

бисерь, margarita: чьстьнѣиши ѥсть бисера. Ст. 3. бысеры. Ст. 3. кьнижниа и чьстныѥ крьсты ѡкованьныѥ и поѕлаћениниѥ сь бисеромь и камениѥмь. М. 91. са .кі. ѕрьна великога бисера. М. 386. двие грьнивице манега бисера. М. 386. плащь ѕ бисерѡм. М. 415. вѣнци три ѕ дробинемь бисерѡмь. М. 498. ѡбоца два мала с малѣмь бисерѡмь. М. 498.

бисерьнь, margaritae: двоѥ грнивице бисерне. М. 386. с нѣщо бисерних ѕрна. М. 498. margaritis distinctus: веначаць бисерань. М. 386. пꙋтьца бисерьна. П. б. 35.

бискоуплѥ, село које је цар Лазар дао цркви богородичиној у Ждријелу браничевском. М. 194. има и сада близу тога Ждријела.

бискоупь, гледај ѥпискоупь: бискꙋпꙋ. П. 39.

бисрь, гледај бисерь: бисромь сьвтеште се. Д. 67.

бисте, -ете, -ета, мушко име: 1328 кнез и ризничар краља српскога: посла кралѥвьство ми кь вамь своѥга ꙋнꙋтрьнѥга милостника кꙋкѥ кралѥвьства ми кнеѕа Бистета. П. б. 9. — Гледај Боуниѣь.

бистетиѣь, которанин Гроубе Бистетикь 1351. М. 150. — Властелин дубровачки Мароѥ Бистетикь 1399. М. 241.

бисти, име мушко, мислим да је погрјешка мјесто Бисте, гледај Гатальдиђь.

бисьце, краљ је босански Стефан Твртко 1382 писао једну повељу на Бисци в Подграды. М. 202. а другу Остоја 1418 в Бишћв. М. 280. а војвода је Сандаљ имао једном војводе с воисками в Бишћв. П. 150. за номинатив нема потврде; даљине ради и гласова ради не да се мислити да је данашње Бишће, иначе Бихаћ.

битва, као жупа, у којој је петнаест села поименце писао Раваници цар Лазар: в Бїтвѣ. С. Л. 1847. IV. 54. по именима тијех села не може се сад наћи Битва, јер једна вуку Чачку а друга чак Пожаревцу; али у Мачви има „као бара која отјече из Засавице а извире у Дубљу и утјече у Саву на Дреновцу“ и зове се Битва (В. С. Караџић, рјечн. 27), и ту ваља мислити да је била она Битва једно ради једнакога имена а друго што се она са својим селима помиње послије села за која се каже да су у Мачви, по чему може бити да Битва није припадала у Мачву, и најпослије што се међу селима њезинијем помиње и село Дреновци, које би било једино између онијех петнаест које се одржало пренесавши име своје у једнину.

бити, percutere: да се бїеть стапи. З. 33. да се бїе .р. по табани. З. 47. — oppugnare: би Беуь .у. дани. Л. 86. — се, confligere: бише се Дробињци сь Деркиш бегомь на Гацкоу. Л. 85.

бихорь, некакав град: прими царь Бихорь оу Загорю 1455. Л. 79.

бишкоупь, гледај бискоупь: придь бишкупомь хварьскимь. М. 450.

благаи, град војводе Сандаља и сада у Херцеговини близу Мостара: в градв Благаю. М. 328.

благанскыи, сумњам да је добро преписано: много намь га приипорвчвіе благански. П. 171.

благоволити, probare: богу ѡ семь благовѡлещу. М. 205. благоволи господство ми проснимое тѣмь испльнити. М. 352.

благоволениѥ, benevolentia: своимь си благоволениѥмь вѣньча нась (бог). М. 9. благоволенїемь деспотице Ангелине. М. 540. благоволение. М. 106.

благовоньнь, fragrans: испльни се масти благовоньныие вьса црькьвь. Ст. 28.

благовѣриѥ, pietas: благовѣрїоу оучителя. Са. 6. за великое благовѣрїе его. М. 49.

благовѣрьнь, pius: рожденому ѡдь благовѣрнихь и свѣтихь цари. М. 35. благовѣрни Стефань Оурошь краль. М. 57. благовирьному господину Стипану Ѡстои кралю. М. 233. благовернаго кнеза Стефана. М. 246. благовѣрно живущихь. М. 134.

благовѣствовати, laeta nunciare: благовѣствоующтимь мирь. Д. 160.

благовѣстити, laeta nunciare: благовѣсти ѥи родити Христа. Д. 169.

благовѣсть, annunciatio B. V. M.: мисеца марта на благовисть. М. 229. на благовисть. М. 453. на благовѣсть. М. 456.

благовѣштениѥ, laetum nuncium: благовѣщенню дивеще се. М. 57. ѡвѣмь побѣда на супротивники, а симь на радость благовѣщениѥ земалнаго ѥства. М. 133. — annunciatio B. V. M.: мѣсеца марта на благовѣщениѥ. М. 85. ка се сьврьши ѡ благѡвищенью минутому. М. 537.

благоговѣнинь, pius: сь своими благоговѣнными ниокы. М. 212.

благодарениѥ, gratiarum actio: сь благодаренїемь и поучьстьми. М. 125.

благодарити, gratias agere: благодароу те, владыко. Ст. 11. благѡдарихь бога и захвалихь. М. 178.

благодарьнь, gratus: благодарные гласы. Д. 16.

благодарьствити, gratias agere: много молитвовавь и благодарствивь. Г. XI. 57.

благодарьствовати, gratias agere: благодарьствоує светоую троицоу. Ст. 21.

благодарьствьнь, gratus: благодарьствноу ꙗвити се. Г. XI. 60.

благодательница, benefica: богородице благодательнице. Ст. 12.

благодать, gratia: изволениюмь божьствьные благодати. М. 74. благодать прѣсветаго своюго дѹха на господьство ми изліа. М. 266.

благодрьжавьнь, bene regnans: благодрьжавныи Стефань кнеꙁь Лаꙁарь. М. 215.

благодоушие, mens facilis: вьсакоу любовь и благодоушіе своее кротости вь немоу покаꙁавь. Д. 104.

благодоушьствовати, bono esse animo: вь мирѣ благодоушьствоующи. Д. 177.

благодьньствие, salus: оукрѣпи мое исцедие вь благовѣрии и благодьньствіи. М. 265.

благодьньствовати, salvum esse: мало благодьньствовавь. Г. XI. 162.

благодѣтель, beneficus: желаноє слово принести вь своюмѹ благодѣтелю. М. 186.

благодѣтельница, benefica: богородици благодѣтельници. М. 10. Са. 2.

благодѣтельствие, beneficentia: великыихь ради благодѣтелствіи. М. 334.

благодѣтельство, beneficentia: недостоина такоҍоу благодѣтелствѹ. Г. XI. 59.

благодѣтельствовати, benefacere: вьсегда благодѣтельствоуе ѿ родѣ нашемь. М. 539.

благодѣть, gratia: ѡбрѣщета благодѣть. Са. 4. поноуждень божьствьною благодѣтию. М. 78. благодѣтю божнею процвьтшѹ ми. М. 133. благодеть прѣсветаго своюгѡ дѹха на господство ми излиꙗ. М. 205. приимьхь божаственѹю благодить. М. 292.

благодѣтьнь, gratiae: много имь благодѣтнѡ благословисмѡ тан градь. М. 324.

благодѣаниѥ, beneficium: проповѣдаемь благодѣанїа величьство. М. 539.

благозрачьнь, speciosus: ѡть нѥеже процвьтоше всѣмь вѣнци благозрачнїи. М. 140.

благоизволити, probare: благоизволивь посла ѥдиноуедыи сынь твои на землю. М. 77. благоизволи царьство ми градꙋ Дꙋбровникꙋ. М. 157.

благоличиѥ, speciositas: благоличїа ради жены своѥє завидѣнь бысть. Д. 177.

благолѣпиѥ, decor: храми оукрѣплꙗти всакими потрѣбами царскими благолѣпїꙗ ради. М. 129.

благолѣпьнь, decorus: благолѣпнїи храмь. Г. XI. 70.

благолюбьзнь, boni amans: кь тѣмь намь слово прѣдлежить благолюбьзно. Л. 51.

благонадеждьнь, bene sperans: сыновниꙗ своꙗ вьмѣниꙗ благонадеждьнь ѡ сихь бывааше. Д. 45.

благонароучить, insignis: благонароучит дьнь. Д. 36.

благонравиѥ, boni mores: имоущаго иѡсифово благоньравїє. Са. 3.

благоѡбразьнь, decorus: благоѡбразьнаа сына. Са. 13.

благоотьдатьливь, bonorum dator: кь злобѣ благоѡдатлив ми бысть. Д. 211.

благоподобьнь, conveniens: прїими нашь свѣть ꙗко благоподобьнь. Д. 127.

благопокоривь, obsequens: выи кь мнѣ благопокоривы бысте. Д. 36.

благопокорѥниѥ, obsequentia: не прѣбысть вь благопокорѣнїи. Л. 57.

благополоучьнь, felix: благополоучно врѣме ѡбрѣть. Г. XI. 79.

благопослоушьливь, obsequens: благопослоушливь боудоу господеви моемоу. Д. 93. aures praebens: слава тебѣ благопослоушливомоу иже сь вѣрою молештих ти се. Д. 74.

благопохвалити, laudare: благопохвалꙗемь благосьдѣанїи вашихь. Д. 218.

благоприѥмьникь, acceptor: доушепольꙁнынхь словесь и тѣлеснынхь оухрѣжденен благоприемника. Д. 43.

благоприѥтьнь, gratus: дѣло ѥго божьствьноѥ и благоприѥтноѥ. М. 212. благопрїєтнȣ намь семȣ вьспоменȣтїю бившȣ. М. 263. се врѣме благоприѥтно. М. 332.

благопрѣбываниѥ, salus: послѣдȣѥ житю благопрѣбиванꙗ ѡ Христѣ светихь царь. М. 134.

благопрѣмѣньнь, gratus: прѣдстоѥще прѣстолȣ и лицȣ божию благопрѣмѣнина и благоȣвѣтанва ѡть сьдѣꙗнинхь ми ȣстраꙗють. М. 134.

благораꙁоумивь, intelligens: старца благораꙁоумива. Д. 31.

благораꙁоумьнь, intelligens: боголюбивь, благораꙁоумьнь. Л. 51.

благорастворѥниѥ, refectio: вода подаеть благорастворенїе тѣлоу. Г. XI. 69.

благородиѥ, nobilitas: высотоу благородїа. Д. 98.

благородьнь, nobilis: ꙁа благородиаго сына. Са. 2. вь дьни благородьнаго кралꙗ Стефана Оурoша. М. 84. сь вельможами и сь благорѡдними юнѡшами. Д. 5.

благосадьнь, bene plantatus: дарова процвисти ми ѡтрасли благосаднѣи вь родѣ моѥмь. М. 187.

благославлꙗти, benedicere: сего арьхиепископь благославлаеть. М. 14. благославлꙗхоу. Д. 47. благославлꙗмо. П. б. 81.

благославлꙗти, гледај благославлꙗти: потврьдȣю и благославлꙗмь. П. б. 25.

благословениѥ, benedictio: по благословенїю светаго Сумеона. М. 48. сьбрахь ꙁьборь срьбьскыѥ ꙁемьлѥ арьхиѥпископа и ѥпископии и игоумени и каꙁньце и тепьчиѥ и воѥводы и слоугы и ставильце, и ꙁьговорихь се сь ними, и приѥхь благословениѥ ѡть господина ми ѡтьца арьхиѥпископа Даниила и вьсѣхь ѥпископь и вьсѣхь игоумень и ѡть вьсего сьбора срьбьскаго ѥже ѡ приложении храмоу семоу. М. 99. благословенїемь божїемь дарѡваньно ми бысть царьствиѥ. М. 136.

благословєнь, benedictus: придѣтє, благословєнн ѡтьца моѥго. М. 99. да нѣсть благословєнь вь сии вѣкь н вь придоущин. М. 117.

благословнти, benedicere: ѥгожє благословнсмо бити ємоу кралю. М. 13. ѡть мєнє грѣшнаго да нѣ благословлєнь. М. 111. н ти нашє господство много молншє, да нмь благословнмо мирь, н мн тан мирь н любавь благословнсмо по снємь нашємь лнсту. М 375. cf. благосовнти.

благословлıати, гледај благославлıати: благословлıаѥмь богоугодно дѣло ѥго. М. 213. ово је из пријеписа познијега.

благословлєниѥ, benedictio: благословнхь н всакнмь благословлєнниємь. М. 5.

благословь, benedictio: сь вєлицнмь добрнмь благословомь кральєвьство мн дадє Дубровннку жупу. М. 293. ѡбѣтовахь послати чловѣка моѡга господнну цару Мурат бєгу н нѣговѣмь вєзиремь на порту, дајућє нмь знати єр самь мирь учинно с властели дубровачкѣми, да є ш нихь благословомь. М. 369.

благосовнти, гледај благословнти: кральєвьство мн дадє, благосовн н потврьдн Дубровннку всу жупу. М. 293. простнхь н благосовнхь сьгрѣхє н супротнвщннє коє су годѣ до сада билє. М. 458.

благосовь, гледај благословь: да биcмо нмь добри благосовь за тан градь учинилн. М. 324.

благосрьдиѥ, benignitas: благосрьдиѥмь оумолнвн. М. 110.

благосрьдь, benignus: благосрьду быти на мирь крьстнѣньскы. М. 5. по благосрьдомоу умолєнию. М. 138.

благость, bonitas: нучнна благостн. М. 196.

благостыни, bonitas: ѥгожє благостнноу чловѣколюбыѣ разоумѣвь. М. 9.

благосьдѣвати, benefacere: вь монастырєхь благосьдѣвають. Д. 43.

благосьдѣıаниѥ, beneficium: проповѣдаємь благосьдѣанїи вашихь. Д. 218.

благотворюцьнь, beneficus: да смо харии велнкон красотѣ дьбровьчкон н благотвореине. М. 242.

благооугѣтьлнкь, acceptus: прѣдстоюще прѣстолу н лнцу божию благопрѣмѣнина н благоугѣтанка ѿть сьдѣинихь ми устраиють. М. 134.

благооугождение, gratia: иже законь полагаен Мѡусеу повелѣ сьтворити скунїю, вь ньенже молбы н мольенїа кь благоугожденїю того приносити. М. 196.

благооустроюние, bona administratio: да не тькмо врѣменномоу семоу царствїю прѣюмници боудемь, нь н вѣчномоу наслѣдници ѿть юже ѿть сүдоу благооустроюнїа вьвѣреннаго намь слоужбонауелїа. М. 333.

благооутробние, misericordia: по благосрьдомоу умоленню н благооутробню кь всѣмь црькавамь. М. 138. благооутробние твою побѣдить мноѫьства беззаконїи моихь. М. 245.

благооутробьнь, misericors: видѣвь благооутробною сьмышление господниа ми. М. 76. умоли юго благооутробьнѣ. М. 569.

благооуханние, suavitas odoris: потекоше вь слѣдь благооуханниѩ божьственнаго разоума. М. 570.

благооуханьнь, fragrans: принеси благооуханные мощи светаго. Ст. 19.

благооухати, bene olere: благооухае лежить. Д. 217.

благооуүьстьнь, погрјешка или мјесто благоуьстьнь или мјесто благооуүестьнь: благооуүьстно сьблюдае ѿтьуьство сн. Л. 52.

благоуьстнвь, pius: благоуьстиваго крала Стѣфана. М. 50. вь Христа бога благоуьстивою вѣрою деспоть Стефань. М. 333.

благоуьстивьнь, pius: благоуьстивно н достолѣпно похвалити. М. 186. богооугодно н благоуьстивно поживь. Л. 52.

благоуьстие, pietas: желанїемь благоуьстїа изьшьль юсї на змїа. М. 243. да вь благоуьстїи послоужеть тебѣ богоу. М. 265.

благоуьстьнь, pius: православно и благоуьстно живѹщихь. М. 134. благоуьстно житїе проходѣще. Л. 64.

благь, bonus: иго мое благо есть. М. 5. дѣль моихь благыхь на ҁемли богь не видѣ. М. 65. благомоу ѡтьцоу небесномоу. М. 77. благааго корене добраа отрасль. М. 101. благо слово вьспрїехь. М. 126. иничньже ѡстае благыхь ѡбичаи. М. 539. — neutr. благо, bonum: морално: датель благыихь. М. 8. не створихь блага на ҁемли. М. 65. небесныихь благь сподобльшоу се. М. 142. вь всехь благыхь въҁвеселиль юсї вьроучениюе ти християни. М. 243. материјално, res, fortunae: бранити людѣю и иихь благо. М. 210. да би ѡнь своиѡмь главѡмь и своиыь благомь, иманѣюмь и сь людьми и ш иихь иманѣюмь хотѣль дођи ѵ градь. М. 211. да е не ђѵ ѡставити ни ҁа ѵнюре волѵ ни ҁа благо ни ҁа граде. М. 274. да могѵ (трговци) поити своимь благомь и трьгомь. М. 327. прѣмисмо ниже речено благо: наипрьво прѣмисмо ҁлата ѵ керьгахь (толико и толико) и аспрь (толико и толико) и ѵ сѵдовехь ҁлатехь (то и то). М. 406. посла свога блага и иманья клаштитога брои и потегѵ, како се годь ниже пише. М. 497.

блаженикь, beatus: ради страждоущїихь блаженыикь. Г. XI. 77.

блажень, beatus: вьсхотѣ ѡнь блажены. М. 3. раҁоумѣвь блаженоую жиҁнь ѡтьца моюго. М. 9. при блаженнѣмь и прѣподобнѣмь отьци нашемь протѣ светогорьсцѣмь. М. 48. о блаженное ѡбещание, о блаженна надѣжда. М. 72. блажено поучивьшега. М. 19.

блаженьство, beatitudo: кь вѣчномѵ прѣложи се блаженствоу. М. 4.

блажити, beare: вь сихь всѣхь блажю и славьлю Савоу. М. 91.

блаҁнити се, offendere: аште полоучю бога или блажню се. Д. 157.

бланеньскиювь лаҁь, село које је цар Лазар дао цркви богородичиној у Ждријелу. М. 194.

власии, Blasius: **у светога Власи, блаженога мученика.** М. 28. само ту, гдје је номинатив мјесто акусатива. cf. **Власии.**

блато, lacus: за многа се села каже да им међа иде на блато: селима богородице ртачке: **како тече студьниць Мостьць оу ластовьско блато.** М. 68. селу **Трѣбьун: оу Копанн Брѣгь на блатѣ.** М. 95. селу Будрезима: **инз Моравѫ до блата и ѡть блата на Партешь стѫдениць.** М. 198. селу Живици горњој и доњој и селу Јабланима: **гдѣ истече блато изь Мораве и упада оу Моравѫ.** М. 198. 199. црква је трескавачка имала њиву **порѣдь блата.** Г. XIII. 373. а за исту њиву стоји у другом споменику: **порѣдь блатакь кьвломь** (толико и толико). Г. XI. 135. али ће бити погрјешка, којом је писац два пута написао **кь** ријечи **кьвломь.** — манастир св. Николе врањинского био је **у блатѫ скадарскомѫ.** М. 463.

блатьна жоупа, у држави босанскога краља 1422 —35, у њој је био град Крушевац, у приморју између Омиша и Дубровника, њу је краљ босански Остоја дао војводи Ђурђу и кнезу Вукићу. М. 386.

блатьце, lacusculus: селу Љуболићима ишла је међа **посрѣдь Блатьца**, а вода **коıа изь** (тога) **Блатьца потече** била је **на поли** Љуболићима и Ораховичићима. М. 93. црква је трескавачка имала њиву **на блатьци.** Г. XIII. 375.

бледити, nugari: **бледеще оукоризнами.** Л. 57.

ближика, propinquus: **цара ближикоу сего.** Ст. 23. **свѣтовавь се с властели нашими з братиѡмь и зь ближиками.** М. 242. **сь своıеми властели и ближиками ротих се.** М. 312. 314. 382. 413. 470. 471. **кнезь Влатко Поповикь, ближика и родиıакь кнеза Бранла Тезаловика и негове кѣере госпоге Елаче.** М. 495. — Не потврђује се из споменика какав је род ближика, а долази и за рођенога брата: **имал бити Радоıа Ҷавловика како брата и ближике михаилова.** П. б. 121.

близнхавьство, propinquitas: ни по близнхавствꙋ ни по милощи. П. б. 105.

близнꙋьство, pripinquitas: ни по близнꙋтвꙋ ни по милощи. П. б. 107.

близьнь, propinquus: при конмь ихь селѣ ꙋтета наиде, да плати село ближнѥ. М. 52. Савоу, блыжьнаго ходатаꙗ ѡ нась кь богоу. М. 125. ни сь мноꙗ ни по мнѣ сь близьними моими. Ст. 3. ннхь племенꙋ, како ближнꙗ крьвь подаѥ. М. 284. или сынь или вьноукь или кто ѡть рода нашего ближни или дални. М. 333. како ѥсть Юрач прави ближни синовацꙿ кнеза Бранла. М. 544. — долази и у суперлативу: кь наиближнѥмꙋ селꙋ. П. 58. — биће писарска погрјешка: близьни ꙋловѣкь. М. 525.

близоу, prope: ꙋ Тꙋзѣхь близꙋ Плоуе. М. 203. ѥсꙋ тен полаче близꙋ ѡнеи дрꙋге мое полаче. М. 290.

близь, prope: блызь бо господь вьсѣхь боѥщнхь се ѥго. М. 9. близь сельь монастырскихь. М. 80. на Топила близь Коуметнце. М. 126. — долази и као супстантив с предлогом: ако ли си кьто ꙋзлюби стати близа ради или на Сѣници или гдѣ. М. 41. само ту.

блистаниѥ, fulgur: блистаніа и мльные. Д. 155.

блоудь, adulterium: ако кои (мислим да је погрјешка мјесто коꙗ) владика блоудь оучинин своимь ꙋловѣкомь, да имь се ѡбѣ роуке ѡтсѣкоу и носовїи оурежоу соудомь. З. 49.

блоудьнь, adulter: ꙗко и блоудиыи сынь. Са. 7. блоудиїе ѡставлѥиїе грѣхомь подавь. М. 547.

бльгарнь, Bulgarus: царь и самодрьжьць срьблѥмь и грькомь и бльгаромь. М. 128. ѡрꙋжиꙗ да не носѣ ни ꙋ бꙋгаре ни ꙋ басарабинꙋ землю. М. 146. 161. — Име мушко: међу власима које краљ Милутин писа Хиландару бјеше један попь по имену Бльгаринь. М. 59. тако је и презименом био у Радосава жупана хумскога 1254 властелин Семьюнь Бꙋгаринь. М. 45.

бльгарьскы, Bulgarorum: вьсе земле бльгарьске. М. 35. царомь бꙋгарьскомь. М. 44.

блѣдость, pallor: блѣдость сьмрьтнаа. Д. 137.

блюда, patina: юдна блюда (златна), тегли четири литре. М. 407.

блюсти, блюдоу, custodire: глаголы мое да блюдеть ваю срьдьце. Са. 4. блюди се. Ст. 12. града да не работаю, ни га блюдꙋ. М. 52. да блюдоу стражоу. З. 46. да ихь блюдꙋ и помагамь. М. 183.

бо, enim: на те бо оупвлю. М. 10. долази и уз ријечи које и саме значе исто: ꙁа ню бо ти бѣхꙋ мои прѣродителию. М. 187. 233. 292. сего бо ради и си мꙋжь многїе трꙋди подьють. М. 17. тако му остаје те значи само а: сие бо все писа. М. 16. и изједначује се с ријечима нь, да: не ѡстави мене владика мои, паче бо радꙋеть се ѡ грѣшьници каюшти се. М. 5. паче бо и сьблаꙁьнь. З. 31.

бобалювићь, презиме властеоској породици дубровачкој, латински се писаше de Bobalio: 1370—99 Мише. М. 180. био је кнез 1392: кнеꙁа Мишета Бобалювића. П. б. 34. име му пишу и Михаиль. М. 187. 240. — Вльќь 1390—99. М. 215. име му пишу и Вꙋокша. М. 240. — Сливиь 1423 изабрани вијећник. М. 320. — Андрꙋшко 1442—54, избрани властелин више година. М. 419. 424. 437. 466. судија. П. б. 118. — Влахоуша судија 1466. П. б. 129.

бобан, име једном влаху којега је краљ Милутин с другим власима писао Хиландару. М. 59.

бобешановь, међу људма у Штипу које је краљ Милутин дао цркви арханђеловој у Штипу а с њом Хиландару био је Драгань, бобешановь сынь. М. 62.

бобинь, селу Куманима, које је цар Лазар дао Раваници, ишла је међа мегꙋ Дражꙋево и мегꙋ Чрьтоко на бобинꙋ ѡсонꙋ. М. 199. С. Л. 1847. IV. 52.

бобовьць, град у Босни, столица банска а послије и краљевска: писано ꙋ нашемь (бана Твртка) градꙋ ꙋ Бобовьцꙋ. М. 185. подь Бобовцемь. М. 185. ꙋ Бобовьци. П. б. 42. юрь би хотѣль Ѡстоѩ иꙁь Бобовца

нѕнтн. П. 83. прндоше ва славнн дворь кралевства мн (Стефана Остојића) в градь Бобоваць. М. 282. 385. в нашемь (краља Твртка) граду в Бобовцу. М. 398. 402. в нашемь (краља Стефана Томаша) стоноомь мѣсту в Бобовцу. М. 450.

бобоље, село које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи. М. 11. било је негдје близу Жиче, јер се помиње међу селима која су и сад ондје.

бобоуша, Гадимљи је ишла међа на дроумь внше Бобоуше. М. 182.

богавьць, име мушко: 1399 Богаваць ѕ Бабе влахь у Херцеговини. П. 22.

богавьчић, властелин војводе Радосава Павловића кнез Будисавь Богавчић 1423—39. М. 319. 323. 325. 341. 370. 375. 397. 399. на прва три мјеста долази без презимена, али не сумњам да је исти, јер с којим властелима долази на једном од та три мјеста Будисав без презимена, с истима долази на више мјеста Богавчић поименце Будисав. — Властелин истога војводе кнез Санько Богавчић 1432. М. 368. 370.

богапрѣданьнь, a deo datus: оть богапрѣданнаго стада. Са. 4. мислим да је писарска погрјешка.

богародица, гледај богородица. М. 113. само ту, за то мислим да је погрјешка.

богатоподатель, divitias dans: сїа богатоподателю вьсѣхь оуштедраста. Д. 42.

богать, dives: богатын страстьмн. Са. 10.

богатьнь, dives: ѕемлю богатнѣ дароносить. М. 332.

богатьствие, divitiae: гдѣ такова богатьствиа обрѣстн. М. 58.

богатьство, divitiae: емоуже отьчьство гробь а богатьство грѣсн. М. 84.

богатѣтн, ditescere: богатѣтн дѣлы благымн. Д. 175.

богауа, Хиландару је Стефан Немања дао планиноу Богауоу. М. 6.

богєта, име мушко: властелин војводе Сандаља жупан Богєта 1411. П. 108.

богнѣь, 1444—60 властеличиѣ Томаша краља босанскога Богнѣь. М. 483. — Селу Ораховцу које је Гргур син Вука Бранковиѣа дао Хиландару ишла је меѣа подь никоу номика Богнѣа. Г. XI. 142.

богоблажень, per deum beatus: богоблаженни оучитель нашь Сава. Г. XI. 190.

богоборьнь, cum deo pugnans: богоборни остре єзыкь. Г. XI. 53.

богоборьць, cum deo pugnans: богоборци зкездоучастїа проходеще хитрость. Г. X. 250.

богобоıазнивь, deum timens: богобоıазнивы чрьнорнзци. Са. 8.

боговидьць, deum videns: боговидцоу Моисею. Г. XI. 190.

боговнѣь, селима у Битви која је цар Лазар дао Раваници ишла је меѣа на Боговнѣа . . . хатарь. С. Л. 1847. IV. 54.

боговьзлюблєнь, deo gratus: вь боговьзлюбленнѣмь градѣ Нєрусалимѣ. М. 134.

боговѣньчань, a deo coronatus: ѡ боговѣнчанние. Г. XI. 53.

богоглаголивь, de deo disserens: богоглаголивыми оусты. Д. 110.

богодань, a deo datus: вь богоданѣи ми власти. М. 335. ѡть богоданаго ми имание. М. 557.

богодаровань, a deo donatus: богодарованнима юмоу доуховнима ѡчима. М. 72. богодарованнаго ми царьства. М. 134. богодарованьною ми царицею. М. 133. сь богодарованнымь сыномь ми ю. М. 143. сь богодарованною ми матерню. М. 189. сь сьвѣтомь господина патрїарьха и вьсего богодарованнаго ми сьбора. М. 571. са богодарованеми велможами кралевьства ми. М 230.

богодьхновєнь, divinitus inspiratus: богодьхновенныи Стефань. Г. XI. 53.

богозванние, dei vocatus: кь богозванню наставникь. Д. 75.

богозрачьнь, deo similis: ѡть иѥже процвьтоше всѣмь вѣньци богозрачныи. М. 136.

богоизредьнь, deo egregius: богоизреднимь житиемь. Д. 81.

боголѣпьнь, deo conveniens: своима прѣчистима роукама боголѣпно вьзьмь прьсть и ѡть прьсти сьздавь наше врѣно тѣло. М. 166.

боголюбивь, dei amans: богѡлюбивомѹ ієпискѹпѹ. М. 17. боголюбика слышаніа. М. 72. боголюбикаго Стѣфана кралю. М. 72.

боголюбимь, deo carus: сь боголюбимомь господиномь кралицомь. М. 225. боголюбими градь Дѹбровникь. М. 237.

боголюбиѥ, amor dei: боголюбіємь и брата своѥго вьзненавидѣ. Д. 120.

боголюбь, dei amans: сь боголюбынмь подроужїємь своимь. Ст. 3. светаго корѣне боголюбіє вѣтвіи. М. 72.

боголюбьнь, dei amans: боголюбны ѡтьць нашь. Са. 2. по изволенню боголюбнааго срьдьца ѥю. М. 137.

боголюбьць, dei amans: светыи божїи боголюбче. Д. 53.

богомати, dei mater: тебѣ богоматери. М. 58.

богомиль, црква je трескавачка имала стась оу Богомилѣхь. Г. XI. 134. в Богомили вь Бабоунѣ. Г. XIII. 371. номинативу нема потврде; и сад има село „Богомило“ на ријеци Бабуни, близу манастира Трескавца. Hahn, reise 183.

богомрьзостьнь, deo invisus: богомрьзостниѥ ересн. Д. 148.

богомрьзькь, deo invisus: богомрьскїи и льжиїи пророкь. Л. 88.

богомоудрь, pius: богомоудрїи Сава. Д. 47.

богоносьнь, deum ferens: призвахь честные и богоносиїє ѡтьце кь себѣ. М. 126.

богоотьць, dei pater: богоѡтьць Давидь. М. 65.

богоподобьнь, deo similis: богоподобно, ꙗко мои Христось. Д. 98.

богопослань, а deo missus: ѡть богопосланные рыбе. Д. 198.

богопоставлюнь, а deo constitutus: богопоставленомꙋ Стефанꙋ Ꙋрошꙋ царꙋ. М. 172.

богопотрѣбьнь, quem deus requisivit: любьвь, коѣ бисть мегꙋ градомь Дꙋбровникомь и сь богопотрѣбнимь господиномь жꙋпаномь Бѣлиꙗкомь. М. 241.

богоприюмьнь, deum excipiens: Симеѡноу ономꙋ богопрїемномꙋ дроугь. Г. XI. 44.

богоприюмьць, deum excipiens: Сїмеѡна богоприемца. Д. 45.

богопротивьнь, cum deo pugnans: пророкь богопротивныхь. Д. 101.

богопоустьнь, a deo immissus: богопоустноу пѡдеше казнь. Г. XI. 91. мислим да гријешком мјесто ове ријечи једном стоји благопоустьнь: лютѣ на мнозѣ ѡть бѡга показани быше ѡть благопоустнїе ꙗзвы. Л. 55.

богоразоумьнь, deum noscens: богоразоумно всегда славꙋ вьсилати богоу. М. 136.

богородительница, dei genetrix: владычици нашеи госпожди и богородительници. М. 67.

богородица, dei genetrix; цркве богородици: у Архиљевици, празник вьведение, сазида севастократорь Дѣꙗнь, cf. Арьхилевица. — у Биограду, како љетописи кажу, столица епископска, коју постави св. Сава. Л. 59. 69. — у Горици, зидала Јелена кħи цара Лазара за свој гроб, cf. Горица. — Градац на Морави, сазида Срацимир, брат Стефана Немање: сьзда црьковь богородици Градьць при рѣцѣ Моравѣ. Л. 59. на Моравѣ храмь ѡ .в. стльпа. Л. 68. cf. Градьць, градьчькыи. — Грачаница између Приштине и садашњега села Липљања, у жупи која се звала Липљањ, за Стефана краља Првовјенчанога бјеше један од четири на-

мастира краљевска (cf. кралєвьскыи) и писаше се богородица градьчьска. М. 14. а за краља Милутина веђ градьчаньска. М. 562. краљ је Милутин из нова сазида, а пређе бјеше опустјела. М. 562. празник велика госпођа. Л. 69. столица епископска, коју постави св. Сава. Л. 59. 69. а та се епископија прво зваше липљањска (М. 562) за то што се Липљањ зваше жупа у којој бјеше; а како епископија липљањска и епископ липљањски бјеше и онда кад Грачаница стајаше пуста (М. 562), може бити да ни из прва није у Грачаници била столица владици него у мјесту Липљању, па се послије или премјести у Грачаницу или јој се само име промијени. — у Дубровнику. М. 39. 108. — у Ждријелу браничевском код садашњега Горњака, који је сад мјесто ње, сазида цар Лазар· М. 194. празник вьведениє. М. 212. — у Ибру, празник вьведениє, на баштини Обрада Драгослаљића, који је с баштином својом писа Хиландару, али је не предаде, него одметнувши се деспоту Стефану и мајци му царици Милици, изгуби баштину, те је они дадоше Хиландару. М. 568. — на Кому у Зети, градише је родитељи Ивана Црнојевића, али за живота Иванова већ бјеше пуста, па земље њезине Иван писа цркви богородичиној на Цетињу. М. 533. — у Крушедолу М. 541. празник благовѣштениє. Шаф. lesek. 132. митрополија сремска. М. 541. — у мјесту Липљању, њу Стефан краљ потоњи цар приложи пиргу Хиландарском. М. 122. — на острву Мљету, њој је још краљ Стефан Првовјенчани дао цијело острво Мљет. М. 10. — у Призрену, столица епископска, коју постави св. Сава. Л. 59. 69. — на Рьтьцоу, земље јој даде краљица Јелена а син јој краљ Милутин потврди. М. 68. cf. рьтьчьскыи. — у Скопљу, сазида је цар Урош, празник мала госпођа Л. 61. — Студеница у жупи Ибру на ријеци Студеници, сазида је Сте-

фан Немања. Ст. 9. Са. 2. Л. 51. 58. један од четири манастира краљевска. М. 14. столица епископска, коју постави св. Сава. Л. 69. 59. како ми је казано, празник је мала госпођа. — у Топлици на ушћу ријеке Косьльннцє, сазида је Стефан Немања. Ст. 3. Са. 2. Л. 51. 58. ово мислим да је иста црква богородичина коју спомиње св. Сава пишући да је мајка његова покалуђеривши се отишла кь свєтѣи богородици оу Рась. Са. 6. а мислим за то што се више нигдје не спомиње тако како је спомиње св. Сава и што брат му Стефан пише за ону цркву на ушћу ријеке Косалнице да је Немања сазидавши је предао жени својој, те она уредила ондје манастир за калуђерице. Ст. 3. па ми се чини најприличније да је и сама покалуђеривши се отишла у тај манастир. — у Трескавцу близу Прилипа, њојзи Душан потврди прилоге старијих владалаца и сам јој приложи многа села. Г. XIII. 376. — у Хуму, столица епископска коју постави св. Сава, и то оу Стонє. Л. 69. или Столиє. Л. 59. или по ријечима трећега љетописца у Захумљу. Л. 69. — на Цетињу, сазида је Иван Црнојевић, празник мала госпођа, митрополија зетска. М. 531. 533. — у Светој Гори: у Ватопеду. Ст. 13. празник благовијести. Д. 22. и друга ондје коју је зидао св. Сава, а празник јој је мала госпођа. Д. 33. у Карејама. Д. 42. у Милејама, сазида Стефан Немања. Са. 9. у Хиландару, из нова сазида Стефан Немања, а пређе бјеше опустјела, празник вьвєдєннѥ. М. 5. Ст. 13. 14. Л. 58. — и јоште: на Синају, која је имала годишње прилоге од српских владалаца. М. 159. у Цариграду. Ст. 10. и близь Ѩкына храмъ глаголѣмы дє Лорнта. М. 530.

богосавь, у Смедереву бјеше Богосавь, којега с опкїномь и з баштиномь цар Лазар даде Раваници. С. Л. 1847. IV. 55. — Гледај Михоиловић, Ненојевић. cf. Богославь.

богосадьнь, a deo plantatus: тобою прнѥхь божь-

стѣнию благодѣть процисти ми ѡдрасли богосаднѣи вь родѣ моюмь. М. 203.

богосалић, дубровчанин Юловьць Богосалинь покојни 1415. П. 130. cf. Богослалић.

богославь, гледај Храноювић. cf. Богосавь.

богослалић, властелин војводе Радича Санковића 1399 Хребелань Богослалинь. М. 243. cf. Богосалић.

богословесьнь, theologicus: богословесныимь ѥзыкомь. Д. 110.

богословь, theologus: Іѡана богослова. Л. 72.

богословьнь, theologicus: богословнынмь ѥзыкомь. Д. 139.

богословьць, theologus: Иѡань богословьць. Г. XI. 136.

богосьздань, a deo creatus: вь богосьзданнѣмь Констаитиие градѣ. Л. 53.

богосьпасьнь, a deo salvatus: богоспаснаго мѣста Юниева. М. 558.

богооубиица, qui deum occidit: сь богооубиицомь Иядомь. М. 192.

богооугодьнь, deo placens: богооугодномоу юго потьщанию. М. 122. молитками богооугоднїихь тѣхь светїихь родитель. М. 136.

богооупасень, a deo salvatus: богооупасеноую нмь пасткоу. Са. 4.

богоуьстивь, religiosus: благовѣрнаго и богоуьстиваго краля. М. 561. сь богоуьстивою и христолюбивою царицею. М. 133.

богоявлюние, dei apparitio: вь праздникь богоявлюния. М. 90. црькокь богоявлюнїе на рѣцѣ Лимоу сьзыда Дмитар жупан, син Вуканов, унук Немањин. Л. 72.

богою, међу људма у Комаранима, које краљ Стефан Дечански даде Дечанима да буду мађупци, бјеше Ранко и брать моу Богою. М. 97. — 1368 властелин Александра господина авлонскога и канинскога. М. 179. — Гледај Богоутовић, Братомилић.

богоєвић, дубровчанин Радѣнь Богоєвнѣь XIV вијека. П. б. 26.

богоєво, селима на Морави која је цар Лазар дао Раваници ишла је међа на Тѹтоє Викалище Богоєво. М. 197. — И селу Стријелцу манастира Дечана ишла је међа на Богоєво селище. М. 92.

богоулюбимь, dei amans (управо би било deo carus): богѹлюбими градь Дѹбрьвникь. М. 239. богѹлюбимои госпоги. П. 17. cf. боголюбимь.

богоулиновь, *тоӯ* Богоулинь: богоулиновь приставь. П. 79.

богоулинь, име мушко, гледај Прьдоєвнѣь.

богоулюбикь, dei amans: богѹлюбикои госпоги. П. 17.

богоумати, mater dei: богоуматери. М. 15.

богоуродица, гледај богородица: ѡдь прѣчисте богоуродице. М. 219.

богоутовић, један од људи у Грнчареву, које краљ Стефан Дечански даде Дечанима да буду сокалници, бјеше Богоє Богоутовикь. М. 97.

богь, deus: тако ми богь помагаи. М. 2. богь ви даи здравие. М. 7. вь Христа бога вѣрны краль. М. 19. ако ми богь да. М. 19. ѹ томь богь да расѹди. М. 21. оумрьло ѡть бога. З. 50. богь с вама. П. 1. поитє з богомь. П. 112. богь ти и дѹша ти. П. б. 126. — богь ме, me dius fidius: богь ме нась твоѡмь добротомь ѹ векы добра дѣла кь тебѣ закезѹєшь. П. 30.

богьданић, 1253—1314 властелин дубровачки и парац опћински Петрь Жѹпа Богьданика. М. 39. пишу га и Петрь Жѹпь Богьданикь. М. 41. а и без имена Жоупь: Петрь Богданикь. М. 69.

богьдановикь, краљ је Стефан Дечански дао Дечанима Прокопию Богьдановика с браћом и са селом Палежи оу брьсковьскои жоупѣ, а то је село ваља да било тога Богдановића. М. 96. — Међу људма које исти краљ даде истом манастиру да буду сокалници бјеше у Истинићима Радославь Богдановикь. М. 96.

— Херцег је Влатко 1468 примао од Дубровчана више пута новце по Раднчу Богдановнћу, којега неколико пута назива и кнезом. М. 504. 505. у истога је херцега Влатка 1469 био Раднкои днѣкь Богдановнћь. М. 506. ласно може бити да је то исти Радич, а презиме му пишу и Богьдѣновнћь, које види.

богьдань, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи двојици је било име Богьдань. М. 12. 13. — Жупан Богдань 1249 син великога кнеза хумскога Андрије. М. 34. — Међу људма које краљ Милутин даде Грачаници бјеху три братијенца: Филипь, Стефань и Богдань. М. 563. — Међу људма које је краљ Стефан Дечански дао Дечанима да буду мађупци био је у Комаранима Богдань крьчелѣн. М. 97. — Међу људма који око 1389—1405 показиваше међу ливочку бјеше Богдань ис Цернице. М. 263. — 1405 логофеть а 1428 протовистїарь деспота Стефана. М. 269. 355. — 1445 логофеть деспота Ђурђа. М. 436. 437. — Гледај Добромирнћь, Кыћнћь, Красимирнћь, Криводрѣво, Милиеновнћь, Миховнћь, Моурьжнћь, Моурюжнћь, Неноювнћь, Пежиновнћь, Пижиновнћь, Прьвославнћь, Радоювнћь, Стефановнћь. — На једном се мјесту под овим именом мисли Карабогданска: 1628 идоше тоурци на Богдань. Л. 85. cf. Карабогьдань.

богьданьчека ҁемлю, сада Карабогданска, Moldavia: ходи Мехмедь на богданчеку ҁемлю. Г. X. 275. у другом љетопису пише Карабогьдань, а опет у другом Богьдань, које види.

богьданьчнћь, 1397—1415 властелин кнеза Павла Радиновића Лювиша Богданьчнћь из приморја. М. 229. П. 100. 131. 148. 159.

богьде, -дете, -дета, ћур. Богьдань, гледај Петровнћь.

богьдѣновнћь, 1470—72 властелин херцега Влатка кнеҁь Раднкои Богденовнћь. М. 508. презиме му пишу и Богдиновнћь. М. 509. и Богьдѣновнкь. М. 515. а и Богдановнћь, које види.

богьуниниѣь, 1399 дубровчанин трговац Мирославь Богунинкь. П. 22.

богьуниновиѣь, 1417 Милтошь Богьуниновикь трговац дубровчанин. П. 136.

богьунинь, име мушко, гледај Корѣниѣь. cf. Борьунинь.

богьуниѣь, 1409 дубровчанин Мирославь Богунинкь. П. 100. биће исти којега пишу и Богьуниниѣь.

богьша, име мушко, гледај Ратковиѣь.

богыша, имѐ мушко, гледај Михоювиѣь, Радьмиловиѣь.

богышиѣь, XV вијека Юрип Богишиѣь, син Богише Михојевића, имао је два брата: Вукашина и Бѣлшака. М. 544.

бодауниѣь, гледај Боудауниѣь.

водинь, између влаха које је крал Милутин писао Хиландару једном је било име Водинь. М. 60.

водовь, црква је трескавачка имала њиву подь Амборинмь при црькви водовѣ. Г. XIII. 374.

водроушько, син Стјепашина Брајовића 1414. П. 121.

божаи, између влаха које Стефан крал Првовјенчани даде Жичи једном бјеше име Божаи. М. 12.

вожидарь, 1453 херцега Стјепана дииакь Божидарь. М. 460. 463. — Гледај Влькoвиѣь, Гроубачевиѣь.

божии, dei: поспѣшениемь божиемь. М. 4. милостию божиею вѣньчани краль. М. 13. рабь божии. М. 26. света божиа еваньгелиа. М. 28. мати божиа. М. 68. страхомь божиимь. М. 80. божьомь милостию. М. 217.

божиновиѣь, дубровчанин Иванъ Божѣновиѣь 1406. П. 79.

божитько, име мушко, гледај Милюновиѣь. cf. Божиѣько.

божитьковиѣь, 1413 дубровчанин Ратко Божитковикь. П. 117.

вожица, тако је било име једном влаху којега је крал Стефан Првовјенчани дао Жичи. М. 12.

божнућко, гледај Брњанић.

божнюкь крьсть, селу је Лубињу у Пеку ишла међа на раскрьстїе кодь Божїєва крьста. М. 199.

божнћь, Christi natalitia: да ти дамо до божика. М. 23. до прьвога божића рожьства христова. М. 314. — Мушко име, гледај Добреновнћь.

божнћько, име мушко, гледај Божнћь.

божоювнћь, 1417 Прибиль и Прибиниа Божоювнкь браћа дубровчани. П. 137.

божьсткень, гледај божьсткынь: красоти божаствеиы наслаждающе. М. 133. божьствеиннмь цркквамь. М. 134. божаствена благодеть. М. 430.

божьстко, divinitas: вь юдниомь божьствѣ. М. 77. по милости его божаства. М. 235. правишь своиюмь божаствомь всу васеленую. М. 311. своимь божствомь. М. 322.

божьсткынь, divinus: божьствьнымь подвигь се доухомь. М. 3. божьстьвнаго телѣсе. М. 72. божаствномь риеуью. М. 466. божстваньномь рѣчью. М. 367.

бон, pugna: у тврдчихь бонхь. М 226. где се обрѣщеть оубїиство, онзи, кон боудеть зарьваль бон, да есть кривь. З. 36. вь тожде лѣто бон бысть деспотоу сь Гюрьгюмь и с тоурци. Л. 75.

бонко, међу људма које је краљ Стефан Дечански дао Дечанима да буду сокалници био је у Чабићу Бонко. М. 97. — Селу Ораховцу, које је Гргур син Вука Бранковића дао Хиландару, ишла је међа на њиву Бонка дијакона. Г. XI. 142.

бонкокьци, село севастократора Дијана, које је цар Стефан на молбу Дијанову с многим другим селима његовијем даровао цркви богородичиној у Архиљевици. М. 144.

бонћь, бана босанскога Твртка дијакь Дражеславь Бонћь 1367. М. 176.

бокарь, lagena, ит. boccale, срл. baucalis: два бокара срьбрьна. М. 372. єдань бокарь велнкь. М. 394. cf. боукарь.

бокета, hirnula, cf. брокета: бокета една, ꙋ срѣди ѡ (joj) едань балась а ѡколо .є. перала и едань диамаи(т)ь малюхань и едань рꙋбининкь на глави ѡдь ангеока; бокете ꙋетири с нѣщо бисеринхь ӡрна. М. 498.

болати, signare, срл. bolare: що би се годи нашло ꙋ кога нихь трьговаць или слꙋга сребра неболана, да мꙋ се не море нио ꙋӡети сребро него ѡнолико само колико се наиде сребра неболана, а ѡнои, що є болано, да понесе на слободиꙋ или мꙋ ꙋ Дꙋбровникь или инꙋда, кꙋда мꙋ драго. М. 487.

болаунѣь, 1253 судија дубровачки Матеѣ Болаꙋнкь. М. 39.

болесть, morbus: прѣге сьм бил ꙋ велике болести и скрьби. М. 518. не жалꙋ моѥ болести и сьмрьти. М. 518. єре сьм много больи и немки ѡд болести моѥ. М. 518. болесть ѡдь ногꙋ. П. 130. болѣсти. П. 170.

болєстьнь, aegrotus: веле болестань. П. б. 126.

боли, major, melior: и большаа придавати. М. 75. ӡа болю сведоꙋбꙋ и тврьгакꙋ. М. 230. да наглавити лꙋдие и боли присегꙋ. М. 218. нека ѥ мнѣ цѣна бола нере иномꙋ, ѥре сьмь вашь, а нека ѥ моѥмꙋ ꙋловѣкꙋ бола цѣна нере инога ꙋловѣка. М. 247. нитковрь не може бити боли стежиникь сьемꙋи мирꙋ колико господинь краль. М. 367. ѡ вашемь болѥмꙋ много ѥсмо весели. П. 58. да би ꙋмножиль ѡдь добра на болѥ. П. 95. — adv. magis, melius: ѡбиовихь свою дѣдиноꙋ, и больше оꙋтврьдихь. М. 4. да си мꙋ ѥ милость кралѥвстка ми ходити свободно по моѥи ӡемли како и дрꙋӡимь вашимь дꙋбровчаномь па и боле. М. 67. ѡще и болѥ тога. М. 174. више и болѥ всѣхь своихь прѣгинхь ѥсть любѣль града Дꙋбровнѣка. М. 210. где се нимь боле видѣти бꙋде. М. 507.

болинь, између људи које је краљ Милутин дао Грачаници једном је било име Болинь. М. 564.

болиѣь, 1393 властелин госпође Станисаве Божиѣко Болиѣь. П. б. 38.

боль, aegrotus: живь боудеть боль. Ш. lesek. 82.

болница, valetudinarium: болници хиландарскои. М. 195. болнице сьтнише се. Л. 52.

болнь, debilis: єре сьм много болн. М. 518.

болшими, magis: иоу паче болшими потврьждати. М. 278. нь паче и крѣпцѣ потврьждению бити большими. М. 569.

болѣзновати, aegrotare: бѣдиѣше болѣзнующе. Г. XI. 115.

болѣзнь, morbus: моїе ради болѣзни. М. 89. dolor: скрьби и болѣзни ѡбеше вьзлюблєнна ти чеда. М. 244.

болѣзньнь, morbi: за помиловаціє царьства ми матере божїе иже вьздвигши ѡть одра болѣзньнаго изволихь принести дарь сии. М. 143. болезанань. Г. X. 259.

болѣти, laborare: aegrotare: начеть болѣти прѣподобьныи. Ст. 18. ѡгницею болѣвь. Г. XI. 82. in sollicitudine esse: сице ѡ доуши моеи болиши и троудиши се. Д. 45.

болюдиновић, царице Милице и сина јој кнеза Стефана кефалиіа Петрь Болюдиновићь. П. б. 44.

болюринь, optimatum unus: вельможамь и болюромь. Ст. 29. болюре малые и великые. Са. 3. властеле мои и болюре. Са. 5. сь многыми урьницы и бѡлюри. Са. 13. ѡдьтеса да нѣ ни ѡдь когаре села ни болюриноу ни сокальникоу ни попоу. М. 98. кто любо ѡдь боларь кралевьства ми. М. 20. имѣше болюрина нѣкоего срьбина. Л. 56. ѡть болюрь Мрьнявчевикы оубїень бысть. Л. 71.

болєвьць, међа је земљама цркве трескавачке ишла на Болєвць. Г. XIII. 371.

болємирь, име једноме између људи које је краљ Милутин дао Грачаници: Болємирь. М. 564.

болєсавьць, село у Босни, које је краљ босански Стјепан Томаш дао с градом Кључем синовима војводе Иваниша Драгишића: Болєсавць. М. 439.

болєславић, између 1100 и 1200 дубровчанин Рѵсинь Болєславикь. М. 7. — Кнез дубровачки Петрь Болєславикь 1234. М. 19. — Дубровачки вијећници од

вељега вијећа Жвнь Болеславикь и Павль Болеславикь 1253. М. 40.

болеславь, 1289 човјек краљице Јелене сѫдни Болеславь. М. 56. — Међу људма које краљ Милутин даде Грачаници бјеше један Болеслав. М. 565.

бона, пѫть мислите имати кь Бонѣ на станакь. П. 169. пишу дубровчани војводи Сандаљу 1422.

боравьць, име мушко, гледај Чемеровић.

боретић, 1422 Радмань Боретикь писар Радича из Сокола. П. 162.

борило, име мушко, гледај Раднћевић. — Тако је било име и цару бугарском за времена Стефана Првовјенчанога: цара блъгарьскаго Борила. Ст. 21. Д. 104. али номинативу његова имена нема потврде.

борислав, између влаха које је краљ Милутин дао Хиландару једном је било тако име. М. 59. — Гледај Борисилић.

боришић, дубровчанин Рахьць Боришикь 1410. П. 100. 101.

боришь, властелин Александра господина авлонскога и канинскога Боришь 1368. М. 179.

борие, pinetum: селу је Врмоши ишла међа низь Борие оу Радошевь камии. М. 95.

борић, мушко име, гледај Слађеновић.

борова прѣсѣка, селу је Урьниловьцоу ишла међа дѣломь в боровѫ прѣсекѫ оу средиѫ Стѫбицѫ. С. Л. 1847. IV. 54.

боровинић, презиме властеоској породици у Босни: кнез Тврьтко 1419—36. М. 294. 375. П. 171. 172. П. б. 84. 89. 90. 93. ту се пише кнез босански, за њим је била Катарина кћи Балше сина Хрвојева. П. XXXI. на крају. — Властелин војводе босанскога Радосава Павловића а по том и сина му Иваниша и род им кнез Тврьдиславь 1423—42, име му пишу и Тврьдисавь. М. 325. 370. 400. 413. За цијело су двојица овај Тврдисав и Твртко, јер је на миру који

је учинио Радосав Павловић с дубровчанима потписан Тврдисав, а на потврди којом је краљ босански потврдио тај мир потписан је Тврткo. — Властелин истијех војвода и род им кнез Ѡстоꙗ 1423—42. М. 325. 341. 370. 400. 413. — Властелин војводе Петра и кнеза Николе, синова војводе Радосава Павловића, и род им кнез Вȣкмирь 1454. М. 471.

бороѥвьци, заселак селу Радановцима. М. 198.

бороунскыи, неки крај у Бугарској бјеше бороунска хора. М. 3.

борь, pinus: Алтину је ишла међа подь Дльгоу оу борь, ѡдь бора оу Слѣпни Потокь. М. 94.

борьково, Грачаници је краљ Милутин дао Борково мѣсто, що се находи оу Подьбрѣꙃѣхь. М. 564.

борькь, село у Јелцима, које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи. М. 11. — На једном мјесту пише Боракь мјесто Борачь, гледај Борьчь.

борьчиновь, τοῦ Борьчинь: тои сȣ рѣчи борчиновє, т. ј. Борчина Корјенића. П. 97.

борьчинь, име мушко, гледај Корѣнићь. — Синовац попа требињскога Борчинь у другој половини XIV вијека. П. б. 27.

борьчинѣь, 1412 Миросавь Борчикь, као да је дубровчанин. П. 114.

борьчь, жупа коју је Стефан Првовјенчани дао Жичи. М. 13. — Град стони деспота Стефана: вь славнѣмь градѣ Борчи. М. 269. царь Моурать прими Борьчь и Равьницоу 1438. Л. 77. други љетописац каже да је то било 1436 и пише Боракь мјесто Борачь. Л. 77. од тога ће града бити зидине код садашњега села Борча у Србији у Гружи. — Стони град војводе Радосава Павловића и синова му. М. 310. 312. 314. 325. 376. 405. 472. П. 106. П. б. 111. ȣ славни градь Борачь. М. 402. приде ка славни дворь господства ми ȣ Борчȣ. М. 412. изь Борча. П. б. 113. то ће бити код садашњега села Борча у Херцеговини, које је

испод планине Чемерна, гдје извире Неретва. Магаз. 1861. 52.

борьчьскыи, из Борча: Дабижив кнеꙁь борачкыи, властелин војводе Радосава. М. 399. П. б. 93.

босна, држава српска од Дрине до мора, којом су најприје владали банови а послије краљеви: ꙋ Босьнѣ. М. 50. ꙋ Босне. М. 101. Босана. М. 255. ту и у другим ријечима стоји а мјесто ь.

босньскыи, из Босне: бань босьньски. М. 1. бань босньски. М. 24. господѡмь босанскѡмь. М. 102.

босота, pedum nuditas: босоты ради нѡгоу его. Д. 24.

бось, non calceatus: ходещоу ѡномоу босоу. Ст. 3. босѣма нѡгама. Д. 22.

ботнћь, у Али-бега 1470 Шишмань диꙗк Ботикь ѡдь Єлеуа. М. 512.

бохорнь, црква је трескавачка имала стась кь Бохорнѣ. Г. XI. 132. XIII. 376. номинатив није засвједочен.

бохорнћи, заселак Љуболићима, које је с њим дао Дечанима краљ Стефан Дечански. М. 93. исти ће бити заселак што га је царица Милица повратила Дечанима. М. 265.

боунь, име мушко, гледај Прасетнћь.

боуньчнћь, 1253 два властелина дубровачка тога презимена Герьваси и Дамнѣнь, вијећници од већега вијећа. М. 40.

боунти се, ringi: боунть се и прить се. Са. тип. Ш. lesek. 85.

бошнꙗкь, гледај бошнꙗнинь: ꙁа ние бошьнꙗке. П. 46. само ту, па лако може бити погрјешка мјесто бошнꙗне.

бошнꙗнинь, Bosnensis: ако има дꙋбровчанинь кою правдꙋ на бошнанинꙋ. М. 101. добрими бошнами. М. 440.

боштвень, гледај божьствень: бощвенꙋю ти славю вaꙁдаю. М. 322.

боꙗꙁнь, timor: велию тоугоу и боꙗꙁнь пренехь. М. 8. да ходе по ꙁемли кралевьства ми беꙁь боꙗꙁни. М. 50.

боıазнынь, metuendus: светыихь и боıазныныхь таинь. Д. 164.

боıана, вода у Зети: в Zети в светога Срьђа на Боıани. М. 446.

боıановь хрндь, селима Сламодражи, Добродољанима, Непробиштима, Момуши и Бијелој Цркви, која је краљ Стефан Дечански дао Хиландару ишла је међа на Боıановь Хрндь и прѣко Гладншева Дола на Илїиноу Главоу. М. 87.

боıати се, timere: блызь господь боıещнхь се ıего. М. 9. да би сѣдѣли не боıеке се. М. 54. боıеки се да не загине. П. б. 100.

бравь, ovis: или браве или свинию. М. 52. ѡть брава .в. динара. З. 38.

бравьси, босански је краљ 1446 дао синовима војводе Иваниша Драгишића с градом Кључем и на Бравсихь що ıмь є било в дрьжанию. М. 439. номинативу нема потврде.

брада, barba: кто се ѡбрѣте ѡскоубь брадоу властелиноу или доброу үловѣкоу, да моу се роука ѡтсѣчеть. З. 37.

брадать, barbatus: царьство Константина брадатаго. Г. X. 249. *Πωγωνιάτης*.

брадиıевић, 1454 властелин војводе Петра и кнеза Николе, синова војводе Радосава Павловића, гость Радосавь Брадиевикь. М. 470. 472.

брадьнь, barbae: власы брадныє. Д. 208.

бразда, sulcus: бразда кирь манонлова. Г. XI. 135.

бранко, мушко име: 1374 умрла је жена Бранка Іекнала, а сестрична Олнвере деспота, кћи Угљеше Ненадића, по имену Драгиња, иначе Витосава. М. 184.

бранло, име мушко, гледај Миховевић, Тезаловић.

бранловь, *τοῦ* Бранло: ѡба сина бранлова. М. 544.

браньскын, црква је трескавачка имала земље како теүе Бѣлевьстица до меге мраморѣньскѫ и до браньскоу междоу. Г. XI. 133.

бранүьнь дѣль, селу Поточцу била је међа на

сьставкѹ на делѹ потоучинѹ и коуковоу и бранчиемь. С. Л. 1847. IV. 53.

браншинь лаѕь, селима Сламодражи, Добродољанима, Непробиштима, Момуши и Бијелој Цркви ишла је међа оу Браншинь лаѕь оу Бѣли Брегь. М. 87.

браншиньци, селима, казаним код ријечи Браншинь лаѕь, ишла је међа ѡдь Браншиньць дѣломь, како се ками вали. М. 87.

браншић: 1406 Милосавь Браншикь као да је дубровчанин. П. 79.

бракь, connubium: не бысть причестьнь второмоу бракоу. Са. 6. бракь да не бываеть беѕ вѣньчанїа. З. 29.

бралиньскыи, цар је Лазар дао Раваници цркву бралиньскоу св. Николе. М. 197. сад имају два села Браљине у Србији, једна алексиначка а друга крушевачка код Сталаћа на лијевој страни Мораве; како је према овој другој на десној страни Мораве манастир св. Николе (Hahn, reise 131), мислим да је то она црква бралиньска у споменику.

бранико и, име мушко: 1404 син госпође Вучице. П. 52.

бранило, име мушко: 1368 властелин Александра господина канинског и авлонског. М. 178.

бранисавь, име мушко: властелин и ризничар Маре жене Вука Бранковића и синова јој Гргура и Ђурђа 1402. П. 36. — Војводе Ѥсе бега слуга Бранисавь 1457. М. 480.

бранити, defendere: да има кралѥвьство ми ѡть тога иихь бранити. М. 188. чувати, ѡбаровати и бранити жупу. М. 218. — impedire: да є волань поити, а ми да не бранимо ни ѕло учинимо томуи чловѣку. М. 219. у ко годи би вриме тога реченога дила Конавли иимь рать не бранила крала босанскога и угарскога и цара тьрскога и нась речениихь господовати и уживати. М. 290.

браничево, земља која је од Мораве допирала до Дунава: цар бугарски Асен II допусти да ду-

бровчани слободно тргују по његовој земљи, до кою либо ѕемѣ или хоры доидж, или до Бьдынѣ или Браничька. М. 3. цар је Лазар дао Раваници девет села в Браничевѣ. М. 198. епископију постави св. Сава оу Браничевоу вь храмѣ светаго Николы. Л. 59. 69. отврьже се Еремїа оу Голоувцоу 1428, и даде се тоурцемь, и плѣнише Браничево. Л. 76.

браничевьскыи, што припада Браничеву: цар Лазар сазида св. богородици цркву вь мѣстѣ рекомомь Ждрело Браничевьскомь. М. 194. 212. бїрь браничевскы. С. Л. 1847. IV. 55.

бранош ь, име мушко: 1461 краља босанскога Стефана Томашевића дїакь Бранош ь. М. 488. 489. 490. 491. — Гледај Чепрьнић ь.

бранојевић ь, 1412 дубровчанин Прибиль Бранојевикь. П. 111. 112. презиме му на једном мјесту пише и Бановикь. П. 111. ако не буде погрјешка.

брань, f. pugna: вь бранехь помагаен. М. 26. на брань кралевьства ми, прѣюти хоте срьбскоу ѕемлю. М. 100.

бранько, име мушко: 1305—1307 краља Милутина чельникь Бранко. М. 69. може бити да је исти 1351 цара Стефана кесарь Бранко. М. 152. тога севастократора Бранька бјеху синови Романь калуђер светогорски, Грьгурь и Влькь. М. 172. 223. тај је Бранко био син Младена војводе. М. 227. — Бранко кефалиа прищевски 1389. М. 261. — Властелин царице Маре 1470. М. 514. — Кнез војводе Радосава Павловића у Соколу. П. 162. 163. 166. 167. — Код Крушевца в Спиѕлехь бјеше Огинань ѕ Бранкомь синомь, којега је цар Лазар дао Раваници. С. Л. 1847. IV. 55. — Влах краља босанскога 1399. П. 26. — Гледај Миловьчић ь, Прибинић ь, Оусиничић ь.

бранькови ћ ь, међу људма које је краљ Стефан Дечански дао Дечанима да буду сокалници био је у Истинићима Прибоје Бранковикь. М. 97. — Влкь Бранковикь 1356—98. М. 207. 215. 223. 224. пише се често

и без презимена. М. 212. 231. син севастократора Бранка, унук војводе Младена с браћом Романом калуђером и Гргуром. М. 172. зет цару Лазару по кћери Лазаревој Мари. Л. 62. 72. 73. прѣстави се 6 окт. (1398). М. 231. оу Белиградоу. Л. 74. ωтроувенъ бысть въ Макєдоне. Л. 73. — Радичь Бранковићь, којега расипа кнезь Лазарь оу Браничевоу 1379. Л. 74. — Човјек кнеза Павла Радосавь Бранковикь 1413. П. 117. — Властелин војводе Петра и кнеза Николе, синова војводе Радосава Павловића, кнез Радивои Бранковићь 1454. М. 471. 472. — Властелин исте господе кнез Вукь Бранковићь 1454. М. 472.

бранько вь, *τοῦ* Бранько: бранково учинєньє зло. П. 164. недворщини бранкову. П. 167. мисли се кнез Бранко из Сокола.

браньнь, ad pugnandum firmus: съвькоупль бранное вьсє. Г. XI. 73.

брапа, име мушко: Брапа бјеше име једном између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи. М. 12.

братанћь, тако бјеше име једном од влаха које краљ Стефан Првовјенчани даде Жичи. М. 12. и још четворици, коју краљ Милутин писа Хиландару. М. 59. 60. 62. — Дубровчанин, као да је био брат Миладину Витићу 1417. П. 178.

братаньць, синовац: четврьты сынь Стефана прьвовѣнчанаго Владиславь, краль бывь по оцеве скончании, братаньць светомоу Саве прьвомоу. Л. 60.

братєлєвићь, 1432—39 властелин војводе Радосава Павловића кнез Вукша Братєлєвикь. М. 370. 400.

братєнь, између влаха које краљ Стефан Првовјенчани даде Жичи једном је било тако име. М. 12.

братєша, име једном од влаха које краљ Стефан Првовјенчани даде Жичи. М. 12.

братєшь, између влаха које краљ Стефан Првовјенчани даде Жичи двојици је било тако име. М. 12.

братн, бероу, sarege, долази само сложено, н. п. сьбратн.

братн се, борю, pugnare: вьзбранн бороущнмь се сь мною. Ст. 5. брак се на Косовоу. Л. 62.

братнло, двојици влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи било је тако име. М. 12. и међу људма у Штипу које краљ Милутин писа цркви арханђеловој у Штипу дарованој Хиландару бјеше Братнло кокаѵь. М. 63.

братнль, тако бјеше име једном од људи у Штипу које краљ Милутин писа цркви арханђеловој у Штипу даровавши је Хиландару. М. 62.

братнмнрь, име влаху којега је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи. М. 13.

братнна, између влаха које краљ Стефан Првовјенчани даде Жичи једном бјеше тако име. М. 12.

братннова, *τοῦ* Братннь: селима на Морави која је цар Лазар дао Раваници ишла је међа на Лесковнцꙋ н ѡть толе на Братнновꙋ бꙋквꙋ. М. 197.

братннь, име једном од влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи. М. 12.

братнца, име једном између људи у Штипу које је краљ Милутин писао цркви арханђеловој у Штипу даровавши је Хиландару. М. 63.

братншннььцн, село у Мачви које је цар Лазар дао Раваници. С. Л. 1847. IV. 53. гдје стоји братншннннцн, које мислим да је погрјешка.

братнꙗ, fratres: вь братнн моєн кнышьа нє ꙗвнвь. М. 9. Воннь сь братнѡмь. М. 61. Грозо сь братнꙗмн сн. М. 62. калуђери, који живе у једном манастиру: нгоумєномь н бащомь н вьсєю братнєю. М. 74. људи међу собом једначећи се тако се зову од мила: зьговорнкь се азь (пише архиепископ Сава III) сь братнєю своєю сь єпнскоупы. М. 76. послаше (дубровчани) своє кастєлє н братью свою. М. 104. потврьднсмо (пише краљ босански) вѣре с нашомь братнѡмь н с нашнмн прнѣ-

телЬми с властели сЬ дꙋбровЬчкими. М. 176. ѡдЬ Срацимира и ѡдЬ Гюргꙗ и ѡдЬ Балше нашоии любовиои брати и приꙗтелемЬ кнеꙁꙋ и сꙋдиꙗмЬ и властеломЬ дꙋбровЬчкимЬ. М. 177. посласмо мꙋ нашꙋ братью властеле (пишу дубровчани). М. 310. cf. братЬ.

братолюбиє, fraterna caritas: милостивноє братолюбїємЬ сЬтворити. Д. 198.

братолюбЬ, име влаху којега краљ Милутин даде Хиландару. М. 60.

братолюбЬꙁиЬ, fratris amans: братолюбЬꙁно сЬтворЬ. Д. 14.

братолюбЬцЬ, fratris amans: не бо аꙁЬ єсмЬ КаинЬ братоꙋбыцЬ, нЪ Іосїфоу дроугЬ братолюбцЬ. Г. XI. 66.

братомилићЬ, међу људма које је краљ Стефан Дечански писао Дечанима да буду сокалници био је у Чабићу Богоє БратомиликЬ. М. 97.

братомирЬ, име влаху којега је краљ Милутин дао Хиландару. М. 59.

братониио, земље у Сухогрлу које је краљ Стефан потоњи цар писао пиргу хиландарском биле су до поути кои греде ѡдЬ РоудникЬ ꙋ Братониио и до брега баньске ꙁемлє. М. 123.

братониꙗ, планина која је припадала цркви трескавачкој са селом Хоморанима, које је било близу ње: ѡбЬємлюще планиноу Братоню. Г. XI. 134.

братонѣгЬ, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном је тако било име. М. 12.

братосалићЬ, властелин дубровачки Бенко БратосаликЬ око 1448. П. б. 113.

братосинЬ, тако је било име једном од људи које је краљ Милутин писао Хиландару. М. 60.

братославЬ, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи тројици је тако било име. М. 12. — Кнеза Озора отрокЬ БратославЬ између 1240 и 1272. М. 54. — Између четири уљара на Бистрици које је краљ Милутин писао Хиландару један је био

Братославь. М. 58. — а између влаха које је исти краљ писао истом манастиру тројици је тако било име. М. 59. 60. — тако је било име и једном у Сушици, којега је исти краљ дао Грачаници. М. 563. и двојици, коју је дао іепископии липлıаньскои. М. 564. — Краља Вукашина логофеть Братωславь 1370. М. 181. — Гледај Вльковићь, Мьни.

братослалићь, 1330 човјек манастира Дечана Милошь Братославникь сь родомь оу Трьнавѣ бјеше постављен да ѕабѣла блюде Дечанима. М. 97.

братосьподоблıеније, exaequatio fraterna: вьспоминаɪе ємоу братосподоблıеніе. Д. 110.

братотворıеније, fratris conciliatio: братотвореніе прѣобидѣвь. Д. 107.

братооубиицꙿь, fratricida: да іесть приѹьтень Июдѣ братооубиицоу. М. 100.

братохьна, име једном влаху којега је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи: Братохна. М. 12.

братошевь, *τοῦ* Братошь: братошевь приставь. П. 79. мисли се дубровчанин Братошь.

братошь, село које је краљица Јелена дала а син јој краљ Милутин потврдио манастиру богородице ртачке. М. 68. — Име дубровчанину 1406, који као да је био брат Богулину Прдојевићу. П. 79.

братоıевићь, 1417 дубровчанин Прибиль Братоıевикь. П. 136.

братоучедь, frater patruelis: или іе брать мои или стрыць ми или братоучедь ми. М. 20. кнеѕь Томашь братучедь присни воеводи Иваннишу. М. 451. 454. аще се ωбрѣщеть ωть нıегова рода до третїего братоучеда. З. 33.

брать, frater: иѕлѣѕохь (Радослав) прѣдь братомь ми Владиславомь. М. 19. зет тако зове шурака свога од милости: оу господина и родителıа ми (пише краљ Милутин) цара грьчьскаго, кѵрь Аньдроника, и оу вьѕлюблıенаго сына іего, брата кралıевьства ми, цара грьчьскаго, кѵрь Михаила. М. 74. рекао бих да ради срод-

ства налик на ово братом назива цар Душан севастократора свога Дијана: брать царьства ми севастократорь Деянь. М. 143. и цар Урош кнеза Воисава: з братомь царьства ми с кнезомь Воиславомь. М. 169. од милости назива човјек човјека братом једначећи се с њим, тако Стефан Душан назива дужда млетачкога братом. М. 153. Срацимир, Ђурађ и Балша називају поклисара дубровачкога братом. М. 177. властеле и вса опћина града Дубровника приимише и записаше мене, кнеза Павла Радиновића, за своега брата и грађанина. М. 229. оть Мустахфе воеводее капитана дуванскагоо брату и приятелу и суседу моему, господу капитанину острогоскому Петру. М. 552. — тако се каже за калуђера по другим калуђерима с којима живи: брата хиландарьская. М. 116. маломꙋ брату Никулѣ и брату егову Франьчиску. М. 69. cf. братия.

братьковь, селу је Словињу ишла међа до ниве братьковe прѣко рѣке на црьквище варьварино. М. 123.

братьмирь, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном је било име Братьмирь. М. 12.

братьничьнь, fratris filius: Радославу, сину Стефана деспота, братиничу светаго Сави. Г. Х. 259. само ту, а тај је цео споменик врло непоуздан за језик.

братьнь, -ия, fratris: братнее единьство. Д. 8.

братьскыи, fraternus: утѣшное братьскы написавь. Д. 120.

братьство, collegium fratrum: обетовасмо се все братцтво и племе господина конде Радосава у всаку любавь имати. М. 320. на име реченога воеводе Степана и негова братцва и племена. М. 393. тако и за калуђере, који живе као браћа: сьвькупихь по малѣ врѣмени братьства .ς. Са. 12. оть настоещиихь игуменьь монастырьскиихь и братьства. М. 81. — fraternitas: не хощемо Дубровника оставити и ихь братьства. М. 176. учиних мирь и праавоо милостивоо и любовноо брацтво и приятелство

с кнеӡомь и властели и са всоѡмь ѡпкниноѡмь града Дѹбровника. М. 368.

братьць, fraterculus: не прѣѡбиди братьца своего. Са. 5.

братѣньць, frater: братенци, кои соу ӡаедно оу еднои коущи, аще ихь кто поӡове на домоу, кои прїидеть ѡть нихь, тьӡи да ѡтпира. аще ли га ѡбрѣте на царевоу двороу или соудїиноу, да прїидеть и речеть: дати кю брата старѣега на соудь, да га дасть, а силѣ да моу нѣсть ѡтпирати. З. 34. тремь братѣнцемь, Грьгѹрѹ и менѣ и деспотѹ Лаӡарѹ (пише Стефан син Ђурђа деспота 1457). М. 478. свакомѹ нихь трехь братѣнаца (о синовима херцега Стјепана). М. 497. оудрьжаше начальство три братенци: Оуглѥша и Влькашинь и Гоико. Л. 72. долази и у старијим споменицима, само што се у њима не засвједочава значење: трыѥ братѣньци. М. 565. два братенца. М. 563.

брачинь, panni genus: ѥдань веначаць бисерань по урьленоѡмь брачинѹ. М. 386. ӡа брачинь що смь ѹӡель ѹ нѥга петь на десете литарь сребра тоӡи мѹ платите. П. б. 64.

брачьнь, conjugalis: испрошена быхь по ӡаконоу брачьномоу. Ст. 7.

брашевѡ, гледај Брашоко: ходи царь Моурать на оугрѣ подь Брашево. Л. 76.

брашоко, град у Ердељу Kronstadt: оухити Текели графь Анӡера подь Брашѡкомь. Л. 87.

брашьно, edulium: ѡтроци, кто с игоумьномь греду по црьковьнои работѣ, да се црьковьнымь брашномь хранини. М. 98. с теӡи голиѥ не иӡьлаӡи раӡмѣ ѥдань чловѣкь, и кѹпивь си нѣщо брашна тьи чась поиде ѡпет на голию. П. 64. — farina: короу растри и сьтвори ꙗко брашно. Ш. lesek. 130.

брањ, име влаху којега краљ Стефан Првовјенчани даде Жичи. М. 12. и једном којега краљ Милутин даде Хиландару. М. 60. мјесто братиња М. 59. стоји Брањ у пријепису који има у народној библиотеци у Биограду од истога споменика.

браꙗковьци, село негдје између Мораве и Кучајине, које је цар Лазар дао Раваници. С. Л. 1847. IV. 47. оно је у М. 196. наштампано Браꙗковци.

браꙗновь, *τοῦ* Браꙗнь: дѣца браꙗнова. П. 4. т. ј. Брајана Ненадића.

браꙗнь, краља босанскога Твртка днѣкь Браѣнь 1375. М. 185. — Слуга госпође Витаче 1399. П. 24. — Браꙗнь диꙗкь војводе Сандаља и жене му Јелене 1403—23. М. 251. 321. П. б. 69. 73. 75. 76. 78. — Синовац Младоша Баленовића 1442. П. б. 106. — Гледај Варелюкнћь, Грьгоурнћь, Ненаднћь.

браюнь, име влаху којега краљ Стефан Првовјенчани даде Жичи. М. 12. и једном од уљара на Бистрици које краљ Милутин писа Хиландару. М. 58.

бревелегь, privilegium: ѣко є писанно вь старихь книгахь брѣвѣлеги. М. 39. chaco se vzderzi v gnih starih listih i breuelezih. М. 279.

бредивиꙗнє, masc. pl. црква је трескавачка имала земље ѹ Бредивѣнєхь. Г. XIII. 374. Г. XI. 131. ѹ Бредивьꙗнєхь. Г. XIII. 376.

брезакониѥ, гледај безаконнѥ: nigedne zauertize ili brezzakongia. М. 280.

брезь, sine, cf. безь: брезь натрашка. М. 365. жѹпѹ родитель нашь брезь разлога и правде ѹзє. М. 445. брезь божиѥ милости. П. 14.

брекова, у Мачви село Брековаа, које је цар Лазар дао Раваници. С. Л. 1847. IV. 53.

брековица, селима у Мачви, која је цар Лазар дао Раваници, ишла је међа за Брековицѹ. С. Л. 1847. IV. 53.

брековицє, село у Мачви које је цар Лазар дао Раваници. С. Л. 1847. IV. 53.

бреньдиѵь, Brundisium, *Βρεντέσιον*: вь пристаништи града Бреньдиѵь нарицаємаго. Д. 182.

брецаниѥ, strepitus: брецанием гоѵсли. Д. 148.

бреѵнћь, 1409 дубровчанин Стокьць Бреѵникь. П. 100.

бригеньтинь, ит. brigantino: нѣки бригентини и плави скратише се на ѡтокь. П. 58.

бриდьκь, acer: ѡнь же не сладькь, нь и еште бридькь изкаше се. Д. 109.

бриноути, curare: кои бринешь ꙁа всакои нашь дльгь. П. 30.

бритка, између људи у Чабићу, које краљ Стефан Дечански даде Дечанима да буду сокалници, једном бјеше име Бритька. М. 97.

бродарево, Дмитар жупан, син кнеза Вукана, унук Стефана Немање сазида кь мѣстѣ Бродаревѣ оу Боснѣ при рѣцѣ Лимѣ цркву богојављењу. Л. 60. 72. и сад има манастир Бродарево (пуст?) на Лиму у садашњој Херцеговини. А. Гильфердингъ, Рус. Бес. 1859. II.

бродаровићь, 1417 дубровчанин Живко Бродаровикь. П. 136.

бродарь, град војводе Иваниша 1442: на планини на Бѣлкѹ прѣма нашемь градѹ Бродарѹ. М. 414.

бродова, portorium: ни да плакаю царине ни бродове. М. 203. плаћае намь наше праве ꙁаконие царине и бродовѹ. М. 485.

бродь, vadum, trajectus: да имь се не вьꙁметь никоре даньe ни на вратехь ни на мосте ни на броде ни на пѹти. М. 37. низ потокь до брода. М. 264. три је така брода на Морави дао цар Лазар Раваници и то на Равноѡмь, на Ѡбрасцехь и на Гложанехь. С. Л. 1847. IV. 55. од таких бродова зову се тако и мјеста код којих су: ѹ Пѡречи на Бродѹ 1370. М. 181. на Бродѹ савскомь на Градишихь 1465. М. 494. — navis: ерь висмо послали по ню бродь. П. 12.

бродьници, Папраћани су међили сь Кроушевцемь и сь Бродники. М. 92. може бити да би требало читати Бродници, а тада би и номинатив био други.

брои, numerus: на немь броемь бисера 230 ꙁрьна. М. 386. на брои толико и толико. П. б. 67.

бронти, numerare: да почнне бронти ѡдь данась до годнща. М. 411. кон мѹ ѥ дѹкате даль н брониль нꙁ своѥ рѹке. П. б. 43.

брокета, hirnula, ит. brocca: брокета ѥдна ꙁлата сь ѥднѣмь баласомь велнцѣмь н сь трн баласе мале н сь трн сафнин н шесть ꙁрьнь бнсера велнкога н трн ꙁрьна малога н ѥсть ѹ всемь четнрн ѹнче н четнрн акьсагѥ. П. б. 50. брокете двѣ сребрьне. П. б. 56.

броћьно, жупа која има и сад у Херцеговини у љубочком кадилуку, а краљ је босански Стефан Остоја даде војводи Ђурђу и кнезу Вукићу: Brocno zupu. М. 386.

броуса, Brussa: дорн ѹ Брѹсѹ. П. 10. ѹ Брѹсн. П. 33. гријешком стоји ѹ Бросн. М. 549. 551. гдје и у другим ријечима има о мјесто оу.

броусь, землама које је краљ Милутин дао Грачаници ишла је међа надь Броусь н ѡдь Броуса на Ѡстрын Врьхь. М. 563.

брьдо, mons: оуправо оуꙁ брьдо на планнноу брѣснчкоу. М. 8. по брьдоу, како се камн валн оу Годнпѥ. М. 26. нꙁь брьдо. М. 131. ако боуде брьдо поусто междоу жоупамн, села ѡкольнаа, коꙗ соу ѡколо тога брьда, да блюдоу стражоу. ако лн не оуꙁблюдоу стражоу, что се оучнин оу томоу брьдоу, оу поустошн, щета, нлн гоусарьство нлн крада, да плате ѡкольна села. З. 46. село Ливадицу на Морави и половнноу брьда дао је цар Лазар Раваници. М. 198. — cf. Гола брьда, Ново брьдо.

брьдьнь, montanus: брьдьна вода. Д. 24.

брьдьце, monticellus: оу брьдьце. М. 95.

брьꙁда, capistrum: конн, оутворены ꙁлатынмн брьꙁдамн. Ст. 29. ꙗко брьꙁдамн челюстн срьдьць нашнхь, не прнблнжающтнх се кь нѥмоу, страхомь кь себѣ прнтеꙁаеть. Д. 102.

брьꙁотнћь, између влаха које краљ Милутин даде Хиландару једном бјеше презиме Брьꙁотнкь. М. 59.

брьꙁь, celer: вь брьꙁыхь голїахь. Д. 181. брьꙁо хоте

бити прѣдани. М. 38. вь брьзѣ изьрекоу. М. 89. ако би се могло оучинить брьже. П. 19. — Име мушко: између људи које краљ Милутин писа Хиландару једном бјеше име Брьзь. М. 60. и једном од људи који по допуштењу краља Стефана потоњега цара од своје воље присташе да буду отроци цркви богородичиној у Липљању дарованој пиргу хиландарском. М. 123.

брьзѣн, име једном од влаха које краљ Стефан Првовјенчани даде Жичи. М. 12.

брьлић, 1399 властелин војводе Радича Санковића Божиоко Брьлнкь. М. 243.

брьньць, Алтину је ишла међа оу Трѣскавьць надь Добри Доль по дѣлоу и на Брьньць на Оуѥзьдноу оу Хоморние. М. 94.

брьньци, мјесто у ком је живјела краљица Јелена, мати краља Милутина: у Брьньцѣхь. М. 70. то ће бити садашње село Брњаци у Колашину.

брьништа, селу Ораховцу које Гргур син Вука Бранковића даде Хиландару ишла је међа како идеть поуть оть Шакние и оть Брьништь. Г. XI. 142.

брьсаунић, 1434 кнез Петарь Брьсаунић властелин војводе Јурја, синовца Хрвојева, био је ѡдь Зємаланика. М. 379.

брьсеуеко, село у земљи ѡдь Кьрнла до Стона, које 1399 краљ босански Стефан Остоја даде дубровчанима. М. 234.

брьсково, знатно мјесто трговачко још од Стефана краља Првовјенчанога, на које је ишла трговина од Дубровника: краљ Стефан Првовјенчани допуштајући дубровчанима да греду сь трьгомь у земљу његову вели: гдѣ греду у кое мѣсто или у Брьсково или иньдѣ гдѣ годѣ, да имь нѣ никоере неправьде. М. 16. исти краљ допусти дубровчанима да продаю вино безь коде и медь у цѣнь у Брьсковѣ у трьгу његову. М. 17. краљ Урош 1254 допусти дубровчанима да трговци њихови греду на Брьсково, и давши десетак од соли

да иду слободно по земљи његовој. М. 46. исти краљ постави да је дубровчанима и у Руднику онаки закон какав имь ѥ в Брьсковѣ ѡть ис-прьва, и да плаћају царину в Брьсковѣ ако у њему растоваре робу, и кои кѹпци гредѹ мимо Брьсково, а не сьвракаю се в Брьсково, да имь иикто не име ꙁабавлати ни искати што. М. 52. 53. — 1399 било је у турској власти: на Брьсково. П. 27. cf. брьсковьскыи.

брьсковьскыи, била је брьсковьскаа жоупа и у њој село Палежи, које је приложио Дечанима краљ Стефан Дечански. М. 96.

брьстииа, frondes: стльци брьстиноу ѡть лѣске. Ш. lesek. 74.

брьчали, гледај Брьчели.

брьчели, село казанца Дмитра, које краљ Стефан Дечански на молбу Дмитрову писа манастиру св. Николе врањинскога да буде његово по смрти Дмитровој: село своѥ Брьчеле приложити. М. 112. дахь село именемь Брьчели. М. 113. а било је у Црмници. М. 113. гдје је и сада; на једном мјесту јамачно гријешком пише Брьчали. М. 112.

брьчело, селу је Брчелима ишла међа ѡдь Вира оуꙁь Рѣкоу оу Томииь потокь прѣко оу Брьчело тере оу Бѣли Клькь. М. 114.

брьчельскыи, што припада Брчелима: брьчеѡски хрїсоволь. М. 114.

брьшлановь, hederae: листиѥ брьшланово. Ш. jahrb. 1831. bd. 53. anz. 116.

брѣгальиица, вода која тече поред Штипа и утјече у Вардар: 1293—1302 краљ Милутин даде Хиландару црькьвь светоу Петькоу на Брѣгалиици са земљама њезиним. М. 64.

брѣгь, mons: прѣко полꙗ оупракь оу камень оу Хоусть и брегомь на главичицоу и на поуть. М. 86. кон Бѣлошева брѣга оу дѣль. М. 95. како ѥ Дримь текль подь велии брѣгь. М. 96. до поути, кои греде ѡдь Роудиикь в Бра-

тонино и до брега баньске ꙁемлѥ. М. 123. гiра: иꙁ Мораву на Кладу оу брегу оу Мораве. М. 197.

брѣꙁова, село које је са засеоцима у Лоꙁиицы дао краљ Милутин Хиландару. М. 59.

брѣꙁова ракьнь, селу Граду у Плави ишла је међа како бара пристаѥ оу Лимь, и пакь горѣ оуꙁь брьдо оу Брѣꙁовоу ракьнь. М. 94.

брѣꙁовыи рьть, селу Чрьниловьцоу у Храштанима ишла је међа почьнь ѡть Станькь оу Ꙁехови потокь, дѣлѡмь у Бреꙁови рьть. С. Л. 1847. IV. 54.

брѣꙁьна, Жичи је краљ Стефан Првовјенчани дао у Хвосну зимне паше одь Брѣꙁне долоу иꙁ Соутѣскоу. М. 12. cf. Брѣꙁьнице.

брѣꙁьнице, испод планине Жељина, као да је било село: међу планинама које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи било је оу Хвосьтнѣ Слано Полѣ сь Тмасвѣмь Гвоꙁдомь, надь Брѣꙁницами Желинь, а ꙁимне паше одь Брѣꙁне долоу иꙁ Соутѣскоу сь вьсѣми пашами, ꙗкоре прѣемле црьковьна меда, сь всѣми пашами по ѡнѣ срѣнѣ Котлѣника. М. 12.

брѣꙁьничьскыи, метох хиландарски бјеше у струмичком крају планина Ѡграждень и пашище Чрьвена Полѣна, сиѡрь Василица, сиѡрь Стльбица и Дракьшань и Петроко и Сливница и Кнѥгнна на брѣꙁничьскы поуть. М. 64.

брѣме, onus: идеже бѣ кораблю брѣме иꙁложити. Д. 185. великь товарь носимь на своѥмь раменоу, ꙗко врьло брѣме. М. 555. приложихь дрва, свака коукꙗ по .п. брѣмень. М. 532.

брѣна, краљ је Стефан Првовјенчани дао Жичи село Рибницу сь Брѣновь. М. 11.

брѣньнь, luteus: наше брѣно тѣло. М. 166.

брѣстачиѥ, село које манастиру Крушедолу даде деспот Јован 1496. М. 541.

брѣстиѥ, ulmarium: селима Грачаници и Сушици и Селцима што је краљ Милутин дао Грачани-

ци ишла је међа по полю оу Брѣстнѥ кь спасовѣ црькви прѣс поле право на Скоуланово кодѣнинище. М. 562.

брѣстнѣ, Суботици коју је цар Лазар дао Раваници ишла је међа на млакоу кодь Мораве, оу чело нике Радоеве, на рьвеникь ѡ(ть) Соуке Брестнѣа на галю. М. 199. С. Л. 1847. IV. 51.

брѣстовьць, село које је међило са Зерзевом, кад је Зерзево краљ Стефан Дечански дао Дечанима. М. 96. исто ће бити село Брѣстоваць, које је повратила Дечанима царица Милица. М. 265.

брѣстокь, краљ Милутин давши Хиландару цркву арханђелову у Штипу приложи јој селище Брѣстокь које је ишло прѣзь Лоукавицоу. М. 63.

брѣсть, ulmus: селу је Грнчареву ишла међа с Гоусиномь ѡдь Пеки оу Литоу Стѣноу оу Камене Строуге оу Ѩворови Доль оу Прѣдѣльць оу брѣсть низ Волскоу. М. 95. — Село које је било пусто па га населио краљ Милутин и приложио цркви арханђеловој у Штипу давши је Хиландару; близу су била јоште четири села: Соухогрьль и Лѣсковица и Витьче и Дрѣнокь, а међа им је била Арьмасана. М. 63.

брѣстьница, краљ је Стефан Првовјенчани дао Жичи село Брѣстницоу сь трьгомь. М. 11. може бити да је садашња Бресница у округу рудничком. — Друго мјесто у Пеку: селу је Поточцу ишла је међа з Бресницомь на барѹ на Церови Ѡгѹмькь на средны Кабларць. С. Л. 1847. IV. 53. то ће бити садашња Бресница у округу пожаревачком.

брѣстьничькыи, земље манастира Студенице ишле су на Гоущерице, оуправо прѣко реке, оуправо оузь брьдо на планиноу брѣсничкоу. М. 8. ваља да се мисли планина села Брѣстьнице, које је припадало Жичи.

брѣтанинскыи, britannicus: ѡ Галїахь брѣтанискыхь. Л. 56.

брѣшти, брѣгоу, curare: тѣлоу не брѣгомоу лежати. Д. 204. толике прѣтиње не брѣгѹки. П. 168.

боуьалювнѣь, гледај Бобалювнѣь: по ꙁаповѣди кнеꙁа Мншета Бвбалювнѣкш. П. б. 36.

боуьана, (може бити да би требало Боуьанш) име мушко, гледај Мнгаул, Петровнѣь. cf. боуьаннньь.

боуьаннньь, τοῦ Боуьана: у Хлијевну су у осам села имали Војиниħи одь третние третинноу, и меħу тијем дијеловима била су друга два: један галешниь а други бвбаннньь. М. 249.

боуьоуна, гледај Кабоуна.

боуььць, име мушко: човјек госпоħе Јеле и сина јој Балше: по Бвьцв. П. 95.

боудаунѣь, презиме властеоској породици дубровачкој: Млфѣи 1234—40. М. 23. — Твдорь 1253—54, коме име пишу и Тешдрь и Твдрь, 1253 био је вијеħник од вијеħа умољена. М. 39. 41. 43. — Марннь 1399 —1405, којега пишу и Марѣнь. М. 240. 259. — Клнмою 1399—1427, изабрани вијеħник а 1411 и кнез, име му пишу и Клнме, а презиме и Кодаунѣь. М. 241. 259. 262. 295. 299. 320. 347. П. 101. 134. ꙁаповѣдню господнна кнеꙁа Клнмета Бвдаунка. П. 105. 106.

боудела, име мушко: 1391 жупан Бѣлншкь и војвода Радич Санковиħи називају браħом Бвделв н Саньунна а биħе им братучеди. М. 219. — Гледај Боутковнѣь.

боуднмнловнѣь, 1417 Влькьць Боуднмнловнѣь дубровчанин. П. 141.

боуднмнрь, измеħу људи које краљ Стефан Дечански даде Дечанима да буду сокалници једном у Чабиħу бјеше тако име. М. 97.

боуднмлш, сада село близу Сјенице: Дечани су имали од краља Стефана Дечанскога земље мегю Плавомь н Боуднмломь. М. 95. вь Боуднмлн је Првосав брат Стефана Немање сазидао цркву св. Ђурђу. Л. 59. 68. столица епископска коју постави св. Сава: оу Боуднмлн. Л. 69. оу Боуднмн. Л. 59.

боуднмльскын, из Будимље: юпнскоупь боуднмльскын 1293—1302. М. 60.

боудимь, Buda: оу Боудимоу је деспотица српска Јелена 1502 поклонила Хиландару по 100 дуката на годину. М. 547. прими моу Боудимь столны градь. Л. 83.

боудимьскыи, budensis: ходи Хроустань паша боудимски на Хердель. Л. 84. — тако пише један љетописац и мјесто боудимальскыи. Л. 54.

боудинь, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном бјеше име Боудинь. М. 12.

боудинь, гледај Боудимь: 1414 био је дубровчанин Андрија Маројевић ѵ Бѵдинѵ ѵ велицихь послехь господина деспѵта. П. 175.

боудисавь, име мушко, гледај Богавьчић, Гонсалић, Мильшић.

боудисалић, 1333 бана босанскога Стефана ѵсоникь хлапь Иванъ Бѵдисаликь, био је ѡдь Закрьшѥ. М. 102.

боудиславь, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном је било тако име. М. 12. — Гледај Оупорьничић, Хвальчић.

боудић, међу људима у Словињу које је краљ Стефан потоњи цар дао пиргу хиландарском био је Драгиѩ Боудикь. М. 123.

боудова, селу Камијеву које је цар Лазар дао Раваници ишла је међа на дреніанскѵ долинѵ на врьшинѵ зде бѵдова кѵсака за гончинѵ нивѵ оу барѵ. М. 199. С. Л. 1847. IV. 51. ријечи неразговијетне.

боудожигь, селима св. Николе врањинскога Гуглави и Крушевици ишла је међа оу Бѵдожигь. М. 26.

боудрези, -регь, село које је цар Лазар дао Раваници; међа му је ишла ѡть Клокота на Моракѵ, на врьхь Высоунице. М. 198.

боудризи, -игь, ливочка је међа ишла пѵтемь крансанскимь к Церинцѣ, и ѵс тьи пѵть ѵ мегіѥ .в. храстикіа и на ѡнои странѣ на рѣцѣ Ѩблька, и ѡдь Ѩбльке подь Вльчи Громь и на пѵть, кои греде к Бѵдригѡмь. М. 264. то ће бити садашња два села на бугарској Морави близу самога извора. Hahn, reise 170.

боудько, боудьковић, гледај Боутко, Боутковић.

боудьнић, између људи које је краљ Стефан Дечански дао Дечанима да буду сокалници био је у Чабићу Вонко Боудьникь. М. 97. — Селу Коншановьцемь ишла је међа на Бѫдинка потокь. М. 198.

боун, stultus: срамлаю се безоумїемь боунхь дѣвь. Д. 67.

боунство, stultitia: прѣстати ѿть юрости боунства своего. Д. 109.

боукаль, гледај боукарь: .г. бѫкала. П. б. 99. само ту.

боукарь, lagena, cf. бокарь: .г. бѫкарь (од сребра), потежѫ 37 литрь и ѕиуѫ. М. 407.

боукка, fagus: на братниовѫ бѫквѫ. М. 197.

боуковица, село које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи. М. 11. — Друго село Боуковицоу доню даде цар Лазар Раваници. М. 196. а селима која је с тијем селом цар Лазар дао Раваници ишла је међа ѿть Кѫчание на Стѫбице, на Церовы Рьть, на Мостище и ѿть толе оуправь на Бѫковицѫ на хатарь и ѿть толе на хатарь на третїи надь Бѫковицѫ и ѿ-т-оле и на четврьтыи хатарь подь Бѫковицѫ надь Шлокеловце. М. 197.

боуковь, fageus: селу Истинићима била је планина Плѣшь на Боукови стоуденьць до стрѣлчьке меѓе. М. 92. — Међа је земљама цркве трескавачке ишла ѿть поути Боукока Дола в Єленѣще. Г. XIII. 376.

боуковьћь, цар је Лазар дао Раваници село Бѫковьћь између Мораве и Кучајине. М. 197. С. Л. 1847. IV. 48. сумњам да је добро преписано, ако ли би и у оригиналу било тако, опет бих рекао да гријешком стоји ћ мјесто ц.

боукорь, петорици влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи тако је било име. М. 12. 13.

боукоурь, име влаху у Хвосну којега краљ Милутин даде Хиландару. М. 61.

боулюни, село које је цар Лазар дао Раваници, било је између Мораве и Кучајине. М. 196. има и сада близу Раванице.

боулюнь, име мушко: међу људима који по на-

редби царице Милице показиваше међе ливочке бјеше Бъдань нс Цериице. М. 263.

боунило, име двојици влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи. М. 12. и једном којега је краљ Милутин дао Хиландару. М. 59.

боунинь, селима која је цар Лазар дао Раваници између Мораве и Кучајине ишла је међа на Бунину пећь и оть толе на Лесковицу. М. 197. П. Ј. Шафарик lesek. 82 мисли да је то fornax calcaria, ја бих прије рекао да је пећ каквога Буње, која је могла бити calcaria.

боуникь, презиме властеоској породици дубровачкој, латински се писаше de Bona: Маринь 1349—1411. М. 146. 153. 157. 158. 161. 164. 240. 259. име му пишу и Марѣнь. М. 261. П. б. 20. и Марою. П. 106. 108. изабрани властелин, и 1403 капетан. П. 48. а 1411 судија. П. 106. полату која је пређе била његова дубровчани 1399 дадоше краљу босанском. М. 240. — Висте 1362: Вистету Бунику. П. б. 23. — Симе 1386—1414. М. 204. пишу га и Симко. М. 240. 259. П. 49. изабрани властелин, а 1413 био је судија. П. 117. а 1414 кнез: кнеза Симета Буника. П. б. 61. — Лука 1390—1414, изабрани властелин. М. 215. 240. 259. 262. 276. П. 121. име му пишу и Лукша. П. 119. — Михоч изабрани властелин, 1405. М. 259. 262. — Јакша 1412. П. 112. — Андре 1419 изабрани властелин. М. 287. — Влахуша 1413—19, био је син Лукше Буника. П. 119. 121. име му пишу и Влахо, 1419 властелин изабрани. М. 287. — Томко 1419—27 у изабраном вијећу. М. 287. 295. 320. 347. — Пиерько, којега пишу и Пирко, а један пут јамачно гријешком Прько 1419—45 у изабраном вијећу. М. 287. 419. 423. 431. — Жонко 1423—45 у изабраном вијећу. М. 320. 423. име му пишу и Жунко. М. 347. 419. — Жупань 1442—54. М. 419. 424. 466. изабрани властелин а 1445 кнез. М. 431. — Марою 1442, за разлику од старијега уз име му долази мл. (мла-

ђи). М. 419. 424. а и без тога додатка. П. б. 113. 114. изабрани властелин. — Никша 1447—70. П. б. 110. М. 503. 505. 544. судија 1462. П. б. 117. 127. — Нѡко 1470. М. 514. 524. — Влахо 1478, коме је отац био Шишко. М. 520. иначе се Шишко не спомиње. — Симко 1513, презиме му је записано Бонић. М. 549. гдје и у другим ријечима долази о мјесто оу.

боунь, тројици влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи тако је било име. М. 12. 13.

боуньдићь, презиме властеоској породици дубровачкој: Петрона 1253 вијећник од вељега вијећа а 1254 један од дванаесторице властела. М. 40. 43. — Андре 1420—27 у изабраном вијећу. М. 299. 320. 347. — Мароє 1439. М. 402. cf. Боуньчнћь.

боуньчнћь, властелин дубровачки Михоѡ, снњ Мароѧ Кѵнчнка, без сумње Бундића 1454. М. 472.

боура, procella: да оутишиши боуроу лютоую доуше н тѣла моєго. М. 244.

боурꙗ, procella: ꙁастоупница єси христїаномь и тихоє пристанище вльнаємымь боурєю грѣховною. М. 58.

боусроманинь, мусломан, Moslem, који вјерује Мухамедову вјеру: тако бѵсроманинѵ како кавринѵ. М. 511.

боута, име једном између влаха које краљ Стефан Првовјенчани даде Жичи. М. 12 — Селу Небрѣгокоу цркве трескавачке ишла је међа ꙁхлаꙁеще на Боутоу. Г. XIII. 371.

боутинь, селу је Небрѣгокоу ишла међа на Мєѵню Стѣноу подь Боутинь. Г. XIII. 371. а селу Хоморанима ѡбьємлюще исти Боутынь. Г. XI. 134.

боутко, име мушко, мјесто Боудько: 1386 Ђурђа господина зетскога логофеть Бѵтко. М. 204.

боутковнћь, тога презимена бјеху три дубровчанина: Припко 1406. П. 76. — Антоє 1411. П. 101. 103. 107. — Бѵдела 1411. П. 103.

боутовьць, селима која је краљ Милутин дао Грачаници ишла је међа оу Боутовьць на Коумьню гла-

коу. М. 563. и по дѣлоу мєгю Мотычань и мєгю Кроушьвць право по дѣлоу и на Боутоваць. М. 564.

боуцать, ваља да је срл. buza, lagena: бцать єдинь серпєнтинь напралєнь златѡмь. М. 498.

боуцнћь, 1399 властелин дубровачки Никша Бцнкь. М. 241. cf. Поуцнћь.

боуцкать, име влаху којега краљ Стефан Првовјенчани даде Жичи. М. 12.

боучати, strepere: земла боучалшє. Г. XI. 111.

боучин, мислим да је што припада Боучнію (које гледај): селу манастира Дечана Бабама ишла је међа зь Добрьчимь Доломь на Кокошь стоуденьць, боучнмь поутємь, како испада боучин поуть. М. 93.

боучиннћь, 1419 изабрани властелин дубровачки Андрє Бчнинкь. М. 287. рекао бих да је погрјешка мјесто Бчнинћь, cf. Вльчинићь.

боучинь, село цркве трескавачке. Г. XI. 132. Г. XIII. 372.

боучиньчнћь, презиме властеоској породици дубровачкој: Маринь 1399. М. 240. — Мнхо 1442—45 изабрани властелин. М. 419. 423. 431. П. б. 108.

боучиє, селу манастира Дечана Комаранима ишла је међа с Рибарима прѣзь потокь трѣскавьчкии оузь рьть прѣко посрѣдь Боучиꙗ. М. 95.

боучь, име влаху којега краљ Стефан Првовјенчани даде Жичи. М. 12.

боуꙗкь, планина близу Бродара: на планини на Бꙗкв прѣма градв Бродарв. М. 414.

боуꙗнь, између људи које је краљ Стефан Дечански дао Дечанима да буду сокалници у Чабићу једном је било тако име. М. 97.

боућа, 1333 бјеше с краљем Стефаном Дечанским у Пологу и записа се на краљевој повељи: Никѡла Бкꙗ. М. 105. био је цару Стефану ризничар (comes camerarius). Г. XI. 364. 438. исти се још прије спомиње презименом Боућнћь, које види.

боућанинъ, 1409 босанскога краља Остоје логофеть Томашь Бућанинь. М. 273. cf. Боућанинћь.

боућанинћь, 1410 босанскога краља Остоје властелин, кнезь Томашь Букманинь. М. 275. а то је јамачно исти Боућанинь, којега види.

боућић ь, 1326 Никола Букикь држао је под закуп с друговима својим царине у краља српскога. П. б. 8. cf. Боућм. — Которанин властелин цара српскога Михо Боућикь 1351. М. 150. Г. XI. 447. — Трипе Миховићь Боућићь 1357 властелин и ризничар цара Уроша: Трипетв Миховикю Букикю. М. 156. мјесто Миховићь на једном мјесту пише Михо. М. 156. био је без сумње син онога которанина Миха Буђића. П. б. 8. Г. XIII. 9. помиње се и само по имену. М. 158. њему је и Басету Биволичићу исти цар дао острво Мљет. cf. Быволичићь. — Мароние Букић Протобистаревић судија которски 1454. М. 465.

бьдрость, alacritas: дивити се тωго бьдрости и тьщанію. Г. XI. 50.

бьдрь, alacer: бьдрь вь подвизаніи. Ст. 24. миихомь бьдрое ωко. Ст. 26.

бьдрьнь, alacer: бьдрьно сказати. Д. 1. бьдрьное око. Д. 16.

бьдынь, Видин: Бьдынћ. М. 2. Бамзить изведе цара Срацимира ωдь Бдына. Л. 74. прими царь Памзить Бдинь. Л. 74.

бьдћние, vigilantia: творещимь бдћние нощьное. Ст. 20.

бьдћти, vigilare: бдћль би. Г. XI. 192.

бьнетькь, Venetiae: ωдь Босне и ωдь Хрьвать и ωдь Бнетка. М. 274. — Venetus: или есть дубровчанинь или бнетькь или инь кто. М. 153. бнетци ωдькупую ровове. П. 10. — Као да је било име једном дубровчанину, и то Бавжелићу: ношу нћкое дукате и динаре коекодние да дамь нћкоему Бнетку и Тудрою Бавьжелию . . . Бнетку даль дукате а Тудрою динаре. П. 108.

бьнетьци, Venetiae: из Бнетакь. П. 38. М. 465. гредȣ ȣ Бнетке. П. 64. оу Бнецїехь. В. пр. 13.

бьнетьчькыи, venetus: ωпьнинѣ бнетьчькои. М. 43. перперь бнетачкихь. М. 104. дȣкать златихь бнетачкихь. М. 549.

бьнетьчьскыи, venetus: дрѣва бьнетьчьска. М. 54.

бьхнь, селу манастира Дечана Доброј Ријеци ишла је међа ωдь Лима оу Лоучинь Крьсть, ωдь Лоучина Крьста оу Бьхнь, ωдь Бьхни по ртоу Прѣвыне оу планиноу Стльбицоу. М. 96.

бьхь, с предлозима оу (вь), на, сь додаје се негацији, те долази јача: землю црьковна да се оу бь(хь) никомоу не дава. М. 98. да се не ȣзима царина вашимь трьговцемь, тькмо да си ходе свободно скрозѣ нашȣ землю, а да имь нѣе на бьхь тези царине ни ине кое задѣве. М. 177. таи царина да е проста всакомȣ вась, да се не ȣзима на бьхь до нашега живота. М. 177. рекоше юрь з бахь имьца за платȣ не те бити размѣ за главȣ. П. 101. — оудрити оу бьхь, negare: где комȣ дае дȣбровьчанинь свои добитькь, комȣ годе трьговьцȣ, тере мȣ ωдь нюга ȣ бьхь ȣдрить, да се кльнѣ латининь за този. М 147. 162. ȣдрише ȣ баахь. П. б. 119. ако ли тко ȣдри ȣ бьхь, да се заклинають по законȣ .в. М. 527. тко ȣдри ȣ бахь. М. 525.

бывати, esse: оустроєю семоу бываемоу. М. 5. с коωга размирья инедна користь не бивала. М. 367.

быволичић, 1357 цар Урош даде острво Мљет Басетȣ Барничелȣ Биволичикю и Трипетȣ Миховникю Бȣкикю, својима властелиномa. М. 156. а обојица су била у служби царевој, која се и из ближе зна, јер на другом мјесту помињући их цар само по именима каже да су му то два укућна властелина и кнеза. М. 158. а таки је властелин био ризничар, comes camerarius; како се за Буђића зна да је био которанин, ласно може бити да му је и друг Биволичић био которанин, а како је био судија ко-

торски Бивочић, које ће бити погрјешка мјесто Биволичић, готово нестаје сумње да је овај Биволичић био которанин.

бꙑволь, -лꙗ, bubali: селу је Брчелима ишла међа низь Соухододь, тере оу Биволь Слѣдь, а ѡдь Биволꙗ Слѣда оу Прьхниоу. М. 114. — Црква је трескавачка имала у селу Крпену њиву која је ишла на Бꙑволь Бродь. Г. XI. 135.

бꙑволꙗкь, Дечанима је краљ Стефан Дечански дао землю Бꙑволꙗкь, а она је ишла до прѣкє цѣстє и до Бꙑстрꙑцє и до водє, коꙗ тєчє Кроушєвцоу, и до Папракꙗни прѣко до Бꙑстрꙑцє. М. 92. а ту је на Бꙑволꙗкꙋ саградио манастиру воденицу поп хаџи Јован 1613. М. 559. био је близу манастира.

бꙑвоуниќь, 1454 судија которски Никола Трипковиќь Бивоуниќь. М. 465. ваља да је син Трипета Биволичића, којега види.

бꙑгла, гледај бигла.

бꙑговиќь, 1351 властелин дубровачки Басє Бꙑговиќь. М. 150.

бꙑлиѥ, coll. neutr. herba: билїи дивꙑхь. Д. 24.

бꙑлька, herba: ѡбрєтє билкꙋ. Г. X. 228.

бꙑстрица, вода која тече поред Пећи и која се даље зове Дрин: виноградь оу Пєки, Цроупѣль вꙑшє Пєки арьхїепископовє, Захакь на Бистрици писао је краљ Милутин Хиландару. М. 58. та мислим да је Бистрица, за коју пише краљ Милутин да је вь Хвоснѣ и близь вєликїѥ архїєпїскопїє срьбскїѥ и на којој је он сазидао св. Николи цркву, коју приложи Милешеви. М. 72. — Друга Бистрица, која тече поред Дечана и утјече у ону прву: до Бꙑстрꙑцє је допирао Биваљак, земља тога манастира. М. 92. ѡть рєкє Бꙑстрицє. М. 558. сьзда цркокь прѣкрасноу свєтаго вьзнєсєнїа на рѣцѣ Бꙑстрици на Дєчанѣхь. Л. 61. — За цркву коју је цар Стефан зидао арханђелима у Призрену каже један љетопис да је оу Бистрици, вꙑшє Призрє-

на. Л. 61. ваља да тако каже за то што онуда тече Бијели Дрин, који се горе зове Бистрица. — Град близу Хлијевна: Владко Ганчић одь Бистрѣце, и Воинь ꙁ Бистрице. М. 248.

быстрице, село које је цар Лазар дао цркви богородичиној у Ждријелу браничевском. М. 194. на истом је мјесту мало више наштампано Бистрица, али у рукопису с којега је први пут штампано и који је мјесто оригинала стоји и ту Бистрице.

быстричькыи, града Бистрице близу Хлијевна: од Ꙁакода до врьховине, што пристои градȣ бистричкомȣ. М. 248. Хливно и градь бисрѣчки. М. 249.

быстротечьнь, cito currens: бистротечьнѡ дѣло любьве, вьсакоѹ добродѣть прѣити могоѹще. Г. XI. 167.

быстрь, citus: быстрою течению створихь. Ст. 27. исплыни врьтоградь быстрїихь водь. М. 558.

быстрьскыи, селу Хоморанима цркве трескавачке ишла је међа до быстрьскего синора. Г. XI. 134.

быти, esse: присеꙁаю приѣтель быти вамь ѡдь селѣ и до вѣка. М. 2. — њим постају сложене форме глаголске, и то његовим садашњим временом: тко годе бȣде искати. П. 3. що се бȣде моки. П. 15. ꙁаповѣдаю да ниткорь не смѣть бȣде иѣдиога примити. П. 41. що бȣдемо чȣти, хокюмо вашои любвѣ ȣписать. П. 46. његовијем имперфектом: како се бѣхȣ трьговци ȣставили. П. 22. како бѣсте били на кȣпѣ. П. 54. његовијем прошлим временом сложеним: биль сьмь ѡставиль. П. 64. његовијем аористом: хѡтѣль бихь да ми га дашь. П. 89. пропȣстивь ихь, били бисмо ми ȣꙁрокь хȣгюга. П. 84. много ихь молисмо юда би хотѣль кои ѡдь иихь поки. П. 9. да би ȣ добри чась било! П. 47. — партицип му садашњега времена значи: а) praesens: бȣде ю ȣ Дȣбровникȣ примихь. М. 359. бȣдȣћи ва великои слави. М. 288. да смо поречени ȣ гласȣ и ȣ ꙁаконехь нашехь бȣдȣкехь до врѣмень сьхь. М. 288. писаше се повелѣнием тогда боѹдоѹщаго игоѹмена. М. 561. б) futurus: вь и-

нꙗшнѣмь вѣцѣ н вь бѹдоѵщемь. М. 10. оѵ сн вѣкь н оѵ боѵдоѵкн. М. 20. адвербијално тијем значењем значи и узрок: вѹдѹћн препорѹчевань. П. б. 120. — налази му се и partic. praet. pass. с таком формом других глагола: бнта дана. П. б. 119. бнто ѹꙁето. П. 50.

бытнѥ, *τὸ* esse: ѡть небытїꙗ вь бытїе првнѣдь. М. 116.

бытькь, facultates, cf. добытькь: дахь ѡдь бытька ѵьто моге. М. 6. што долази само на том једном мјесту, и што пред собом има предлог одь у оригиналу скраћен тако да над ѡ стоји д, па може бити да ѡ стоји мјесто два о, а слово над њим једно мјесто два иста, као што често бива, за то бих рекао да је требало прочитати ѡдь добытька, дакле да ријечи бытькь нема.

бѣганнѥ, fuga: вь поѵстыню бѣганїꙗ. Г. XIII. 361.

бѣгатн, fugere: ѡть вьсн вь вась бѣгае. Л. 57. бега мѹ. П. б. 45.

бѣгльць, profugus: вратнше бегалце. Г. X. 276.

бѣгота, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи двојици је тако било име. М. 12. 13.

бѣгоѵнь, profugus: мое сьгрѣшенїе бѣгоѵна ѡть мене сьтворн те. Д. 205. нже н бѣгоѵнь бываеть. Л. 55.

бѣгьство, fuga: бѣгствоѵ себе вьдасть. Л. 57. бегьствоѵ. Л. 80.

бѣда, res adversae: вь всацѣхь бѣдахь скоро помагаѥн. М. 26. вьспоменоѵше мн бѣды своѥ на морн, слоѵѵаюшеѥ се нмь ѡть хоѵрьсарь. М. 66.

бѣднтн, urgere: вьсѣхь молнтн ѡ нѥмь бѣднть. Д. 57.

бѣдьба, opera serva: бѣдьбоѵ да нмаю (меропси), н що оѵꙁороѵ бѣдьбомь, тоꙁн да се бѣдьбомь н стежнн. М. 98. меропьхь ѡре .ѳ. мьтн, а сѡкальннкь .ѕ. н ꙁаманнцомь бѣдбоѵ плоѵга .г. мьтн да ѡроѵ . . . н да косе бѣдьбоѵ накоснцомь. М. 565.

бѣдьнь, difficilis: ѡ мнѣ страстьнѣмь н бѣдьнѣмь. Ст. 5.

бѣжаннꙗ, fugitivi: бѣжаннѥ, коѥ сѹ побѣгле ѹ наше

тврьгю. П. 125. и прьво су бѣжаниѥ утѣцале прѣдь силомь у наше тврьгю. П. 125.

бѣжаниѥ, село које је цар Лазар дао Раваници: Бежаніє. М. 197. у С. Л. 1847. IV. 49. стоји Бежаниѥ.

бѣжаниѥ, fuga: вь поустыню бѣжаніє. Д. 141.

бѣжанићи, село које је припадало цркви арханђеловој на баштини севастократора Бранка, а његови га синови дали Хиландару и цар Урош 1365 потврдио. М. 172.

бѣжань, име једноме влаху којега је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи. М. 13.

бѣжати, fugere: кто ѡдь манастирьскихь люди бѣжи подь велнега жупана. М. 6.

бѣла, некако мјесто, које је 1351 цар Стефан дао Котору: Біелу, Крушевицу. М. 151. као да је било исто мјесто које је 1419 војвода Сандаљ обећао Алекси Паштровићу, ако му преда неки град: да ке воевода Сандаль дати Алекьси ҙа више реүени градь Бѣлу. П. 147.

бѣла водица, село цркве богородичине у Архиљевици, коју је с осталим селима њезиним царица Јевдокија са сином Костадином 1379 дала Хиландару. М. 191. — Село цркве трескавачке. Г. XIII. 374. приложио га је тепачија Градисав. Г. XI. 136. cf. бѣловоднчькын.

бѣла селишта, 1405 бијеше краљ босански Твртко Тврдковић на Бѣлихь селищихь у Трьстиници. М. 257.

бѣла стѣна, мјесто у садашњој Србији: 1458 прими Махьмоуть баша Вышесавоу градь и Голоубьць и Ресавоу и Белоу стеноу. Л. 80. Г. X. 274.

бѣла оурошь, син Анкиниıѥ и Константиıѥ, сестре цара Костадина, дјед Стефана Немање по љетописима. Л. 57. 68. — Љетописац каже да је и краљу Урошу храпавом било име Бѣла Оурошь. Л. 60.

бѣла црькква, село које је краљ Стефан Дечански са селима Сламодражом, Добродољанима, Непроби-

штима и Момушом дао Хиландару, а међа им је ишла ѡть села Трьниꙗ богородице студеничке. М. 86. cf. бѣлоцрьковьскыи. — Село цркве трескавачке. Г. XIII. 371. Г. XI. 130.

бѣлѥнь, -ниꙗ, 1340 кнез дубровачки Филипь Бѣлѥнь. П. б. 48. италијански се писао Belegno.

бѣлиградь, гледај Бѣльградь: оу Белиградоу прѣстави се Вльkь Бранковикь. Л. 75. опоустише ѡть васоудоу славнии градь Белиградь. Л. 83. Белиградь неволнѡ оугри предадоше. Л. 83. на Врачароу подь Бѣлиградомь. Л. 85. — Стони Биоград у Мацарској: иꙁыде Ахметь паша Кюприлїкь, и въꙁеть градь Хоугдварь, и прѣꙁыме kь Белиградоу. Л. 86.

бѣлильникь, fullo: Петарь Белилникь, иже и први оумисли миро ва црькви ѡсветити. Г. X. 245.

бѣлимирь, тако бјеше име једном између крајана који потврдише мир с Дубровчанима 1247. М. 32.

бѣлица, Стефан је Немања од грчке земље освојио Лѣвьче, Бѣлицоу, Лепеницоу. М. 4. Са. 1. а та је Бѣлица за сина његова Стефана краља Првовјенчанога била жупа и краљ је даде Жичи. М. 13. — Мушко име, гледај Бѣльханићь, Нжесалићь.

бѣличишти, између села која је краљ Милутин дао Хиландару једно се звало Бѣличишти. М. 58. јамачно Бјеличићи; биће близу Пећи, јер се с њом помиње.

бѣлиꙗковь, тоӯ Бѣлиꙗкь: печать бѣлиѣков. М. 219. мисли се Бѣлиꙗкь Сьньковићь.

бѣлиꙗкь, име мушко, које пишу и Бѣльꙗкь и Бѣльѣкь: средњи син Богише Михојевића прозванога Хвала. М. 544. — Гледај Сьньковићь.

бѣлићь, 1442 Степко Беликь као да је дубровчанин. П. б. 106.

бѣловодичьскыи, што припада Бијелој Водици: земље цркве богородичине у Архиљевици ишле су нис потокь, кои испада у бѣловодичкы потокь, терь нис потокь бѣловодичькы, где исходи долнꙗ Клепала. М. 144.

бѣлопавлићи, у Црној Гори племе као и сада: скупивь се Бѣлопавлики. П. 104.

бѣлота, име влаху којега је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи. М. 13.

бѣлоцрьковьскыи, што припада Бијелој Цркви: селу је Зерзеву манастира Дечана ишла међа с Брѣстовьцемь како потече бара изь Дрима и ѡдь баре на Илинноу црькьвь на поуть бѣлоцрьковьскы. М. 96.

бѣлошевићь, властелин краља босанскога Дабише кнез Стипаць Билошевићь 1395. М. 227.

бѣлошевь брѣгь, селу Великој манастира Дечана ишла је међа сь Рьжаницомь оу Петковоу црькьвь и конь Бѣлошева брѣга оу дѣль. М. 95.

бѣлоутьци, на хрїдь в Бѣлоутце ишла је међа селу цркве трескавачке које пишу Єленѣшци. Г. XIII. 371.

бѣль, albus: ѥмоуже власи главѣ его бѣше бѣли. Л. 57. срѣбра биела два десети и деветь сакуль. М. 406. cf. сребро. сребрне се ствари зову бијеле кад нијесу позлаћене: два на десете чаша ѡкруглиехь срьбрьниехь, ѡдь коιехь су десеть позлаћениехь, а дрие биеле. М. 372. два на десете ладица билиехь срьбрьниехь. М. 372. четири чаше бѣле. П. б. 49.

бѣль, -лꙗ, gausape (то мислим да је према садашњем значењу те ријечи, али се из споменика не зна ни за номинатив је ли таки): ѡбузели нь трьга, сукана, кожь и бѣлꙗ. П. 135.

бѣльградь, садашњи Биоград у Србији, cf. Бѣлиградь: цар бугарски Асен II око 1217—1241 допуштајући дубровчанима да тргују по свој земљи његовој вели: куда год пођу или дѡ Бъдынѣ или Браничьва и Бѣлграда или до Трънѡва, свуда слободно да купују и продају. М. 3. у том је Бѣльградоу код цркве богородичине била епископија, коју пишу да је поставио св. Сава. Л. 59. вь Београдоу. Л. 69. Беѡградь. Л. 86. Биоградь. Л. 86. погрјешка је без сумње штампарска Београдь, премда долази на пет мјеста.

Л. 77. 79. 80. — Град у Карабогданској: ходи царь Пальзить на Карабогдана, и прими Келїє и Бельградь на мороу, градовѣ Стефана молдовского. Л. 82.

бѣльградьскын, *тоу* Бѣльградь: славнакоу смедеревьскомѣ, белградскомѣ. М. 553. 554.

бѣльковь, црква је трескавачка имала земље до пута крнкогащскога и старога потока мегю бѣлкове. Г. XIII. 375.

бѣльска, мјесто тога мислим да гријешком стоји Бѣаскаа. В. пр. 21. садашња Биоска, ријека у Србији.

бѣльханнћь, 1405 властелин краља босанскога кнез Бѣлица Бѣльханнћь. М. 257. cf. Бнохаиићь, Вильханнћь.

бѣльхань, име мушко: 1249 великога бана босанскога казньць Бѣльхань. М. 33.

бѣльчнћь, 1253 дубровчанин, вијећник од вељега вијећа Рѣсинь Бельчникь. М. 40.

бѣльчоугь, anulus: четнри белчѣзи. П. б. 102.

бѣльчоужьць, anulus: кдань билчѣжаць. М. 416. П. б. 121.

бѣльюкь, гледај Бѣлнюкь.

бѣлын, 1470 властелин и љекар царице Маре: врачь Бѣли. М. 514.

бѣлын брѣгь, селима Сламодражи, Добродољанима, Непробиштима, Момуши и Бијелој Цркви, која је краљ Стефан Дечански дао Хиландару, ишла је међа ѡдь Браншиньць дѣломь, како се камн вали, оу Браншинь лазь оу Бѣли Брегь. М. 87. — Мјесту Ливади ишла је међа поутемь на гоумно, гдѣ има доубь, що се зове Калaдендра и пакы поутемь, и оузнма на дѣсно на Бели Брѣгь. М. 127.

бѣлын кльць, селу је Брчелима ишла међа оу Бѣли Кльць, сь Бѣлога Кльца прѣко на Дрѣнь. М. 114.

бѣлын потокь, селу је Грнчареву манастира Дечана ишла међа зь Гоусниомь низь Волскоу оу Бѣлни Потокь посрѣдь Годылю. М. 95.

бѣлыи стоуденьць, селу манастира Раванице Уръниловьцоу у Храштанима ишла је међа ѡть Уръкене странами ѵ древскѵ странѵ и ѡть толе на Древеникь ѵ Бели стѵденьць. С. Л. 1847. IV. 54.

бѣлѣга, pars pecoris educati pastori debita: видѣ кралювьство ми, юре дають светла цръкви на годище по .ві. ждрѣбцꙗ пастыромь бѣлѣгоу, того ради приложихь влахе, и ние влахе изьбрахь ѡть цръквинхь влахь, да пасоу кобиле цръковне, а да не оузимаю ѡть цръкве бѣлѣгоу нищто. М. 61. cf. бѣлѣгь.

бѣлѣгь, signum: мегꙗ темьзи селомь ѡть села Тръниꙗ прьвїи белегь Горачинь Лоугь. М. 86. що е годе наше мегѣ по белѣзїехь, кои соу поставѣны. М. 532. ѵтврьдисмо знаменнюмь и бѣлѣгомь царьскимь и вь мѣсто злата своерѵчно сию подьписасмо. М. 192. тко донесе листь с печатю ш неговемь белегѡмь. М. 409. како е наредиѡ с камн за билигь. М. 426. оучинише доубровчани ш ними белегь заради вѣрованїа доукать разсечен на трое. М. 521. бѣше се ѵказаль бѣлѣгь ѡдь болести. П. 170. — Гледај бѣлѣга: влахь, кто кобиле пасе, да не оузима бѣлѣга ѡдь кобиль. М. 98. — Има на једном мјесту и женскога рода, без сумње гријешком: белегь законнѵ. П. 26. — Заселак дечански: Бѣлѣгь. М. 92. оу Бѣлѣзѣ Ꙗрославь Оукратичевикь сокалник манастира Дечана. М. 96.

бѣлѣжити, signare: хокемо е бележити. М. 38. бѣлѣжили смо и дали смо тѵи кѵћю. П. б. 33.

бѣлюво, црква је трескавачка имала њиву на Бѣлевѣ. Г. XIII. 370. 376. оу Бѣлевѣ. Г. XI. 133. и воденицу вь Бѣлевѣ. Г. XI. 133. међа је селима те цркве ишла дрѵмомь ѵ Бѣлево. Г. XIII. 370. Г. XI. 130. припадало је селу које пишу Юленѣсци: сь Бѣлевомь. Г. XI. 133.

бѣлювьскыи, што припада Бѣлювоу: међа земљама цркве трескавачке бјеше рѣка глигоровьска и белевьска. Г. XI. 132.

бѣлювьштица, ријека која је била међа селу цркве трескавачке Юленѣсци. Г. XI. 133. без сумње

иста, која се зове и бѣлѥвьска рѣка: водѣница на Бѣлѥвьщ(ици). Г. XI. 133. у истом споменику мало ниже пише бѣлевьстица, које лако може бити погрјешка.

бѣсовьскыи, daemoniacus: аще кто разорить бѣсовьскыимь наважденїемь. М. 167.

бѣсь, daemon: гонимь бѣсомь бываше. Ст. 20.

бѣсьна водѣница, село Брѣстокь, које је краљ Милутин дао Хиландару, ишло је прѣзь Лоукавицоу на Бѣсноу Водѣницоу. М. 63.

бѣсьновати се, a daemone agitari: аще ли ѡ себѣ сама иметь бѣсновати се, ѡставлающи своѥго моужа. М. 14.

бѣсьнь, a daemone obsessus: бѣсные доухы прогоне. Ст. 20. — rabiosus: ѡть бѣсна пса. Ш. lesek. 129.

бѣука, tibiale (према садашњем говору): кьде бисмо видѣли да се бѣуке могу достоино и безь наше велике шкоде добити, и веке него ли бѣуке ради бисмо ти прикористити. П. 142.

ва, утврђује узрок у поневаре, које види. cf. ве.

вавила, владика зетски 1485: епискоупомь курь Вавуломь. М. 533. архиепископ зетски и митрополит 1494. М. 538.

вавлоньскыи, гледај авлоньскыи: кефалиꙗ вавлоньскы. М. 178. царину вавлоньску. П. б. 62.

важерьци, мјесто које је било у жупи Хлијевну: Прѣдисавь изь Важераць. М. 248.

вакьхь, тешко је мислити да је садашњи вакуп, а најприје бих рекао да није добро преписано: сьградїи воденицу и приложи подь ѫжю, що доведе вьноутрь монастира (Дечана), да е вакьхь сь лозицемь више реченимь подь ѫжу, да се ѫжа не врѣдїи. М. 559.

валетићь, 1318 Хлапь Валетићь као да је дубровчанин. П. б. 45.

валии, име мушко, гледај Проклеуићь.

валити, volvere: по брьдоу како се ками вали. М. 26. како ками вали. М. 73.

валица, 1253 дубровчанин вијећник од вељега вијећа Валица. М. 40.

валѭти, volvere: валѭщаго се вь тинѣ сластьнѣи. Ст. 27. како се ками валѭ. М. 131. то је пошљедње из познијега пријеписа.

валѥво, ваља да је садашње Ваљево у Србији: трьговце наше, коѥ тѹрьци ѹзеше ѹ Валѥво. П. 17.

ванишевь, *τοῦ* Ванишь: сїи гробь ванишевь. М. 250.

ванишь, мушко име, мјесто Иванишь: дјед Ваниша Алтомановића, деспоть Ванишь. М. 250. cf. Альтомановићь.

варабнћь, 1399 властелин дубровачки Марѣнь Варабнкь. М. 241.

варадинь, град на Дунаву у Сријему: 1526 вьзеть царь Сѹлеимань Варадинь на Доунавоу. Л. 83.

варадь, град у Мацарској Велики Варад: ѹ градѹ Великомь Варадоу. М. 554. 555. 556. прїими Али паша Великїи Варадь. Л. 85.

варати, praecedere: не видиши ли оубо юныхь, потрѣбныхь себѣ ищоущь и варающь те. Ст. 11.

варашовьци, село у Битви које је цар Лазар дао Раваници. С. Л. 1847. IV. 54.

варелѥвнћь, на крају XIV вијека Брамнь Варелѥвнкь дубровчанин. П. б. 26.

варити, coquere: на вьсакы помень да се вари пьшеница. М. 570.

варити, praecedere: прѣдьтекьше варити поуть сии. Ст. 11. безь года варнивь. Ст. 9.

вароватн, custodire: да бѹдѹть спасени и варовани. М. 36. всега тога да се варѹемо. М. 47.

варошь, urbs: градь Клѹчь и варошь Подьклѹчь. М. 439. златара оу жоупи да нѣсть, разьве оу вароши. З. 49. само у тијем споменицима, а и у пошљедњи је без сумње дошло у новије вријеме.

варь, aestus: ѿть вара слньчьнаго. Д. 154. — calx: не тькмо ѿть светынхь моштен мγро нстѣкати, нь н ѿть соухаго камене н вара. Д. 72.

варьвара, Barbara: селу цркве трескавачке Хоморанима ишла је међа на ск. Варвароу. Г. XI. 134. међа земљама цркве трескавачке ишла је до врьнца светые Варвары. Г. XIII. 370. ѡбьшьдь все правнне хоморанске н светоу Варвароу. Г. XIII. 371. и сада село близу Скопља. Hahn, reise 179.

варьварннь, Barbarae: селу је Словињу ишла међа на црькьвнще варварнно. М. 123.

варьварннь, barbarus: побѣдоу подвнзаю на протнвныю варьварн. Ст. 8.

варьдарь, вода која тече у море близу Солуна: рѣка велнка Варьдарь нарнцаема. Д. 106.

варьдншта, селу Граду у Плави ишла је међа прѣзь Высаторь оу Соуха вора ннзь Мрькын Доль прѣма Варьднщемь. М. 94.

варьдншганннь, човјек из Вардишта: власн варьднщане, које је краљ Дечански дао Дечанима. М. 96.

варьдннань, срл. guardianus: поннзнн вьрднань н ѿпать Иларїонѹшь. М. 559.

варьднћь, 1423—54 кнез Радовань Варднћь, властелин војводе Сандаља а по том и синовца Сандаљева херцега Стјепана. М. 319. 393. 468. — Властелин херцега Стјепана кнез Ивань Варднћь 1454. М. 468.

варьлаамь, Barlaam: 1347—48 манастиру Ксенофу у Светој Гори бјеше игуман Варьлаамь. М. 127. 132. — Између 1389 и 1405 бјеше игуман дечански Варлаамь. М. 567.

варьна, град на Црном мору у Бугарској: погыбѣ краль Владнсавь на Варнон. Л. 78. cf. Варьно.

варьнава, Barnabas: међе су земљама цркве трескавачке ишле ѡбьюмлюще Варнавоу. Г. XI. 131.

варьннца, fornax calcaria: н тоун нма варьннцоу на кран мора. М. 127.

варьно, } гледај Варьна: оуби царь Моурать кра-
варьновь, } ла Владислава на Варномоу. Л. 78. на Варновоу. Л. 78.

варьсамо, *βάλσαμον*: дасть емоу вь поуьсть варсамо елеѡ. Д. 192.

варьтоломѣи, Bartholomaeus, гледај Градаинћь. cf. Врьтоломѣи.

василіца, међу земљама које је краљ Милутин дао Хиландару у струмичком крају био је и синорь Василица. М. 64.

василие, Basilius, гледај Леоньдиуевићь.

василиевь, Basilii: старць пïрга василïева у Хиландару. М. 263.

василь, -ла, Basilius: међу власима које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи био је Василь. М. 12. — међу људима у Штипу које је краљ Милутин дао цркви арханђеловој у Штипу дарованој Хиландару био је Василь Драго. М. 62. — црква је трескавачка имала њиву на Бѣлевѣ, купљену ѿть кïрь Васила. Г. XIII. 376. — Војвода руски: 1667 разбише тоурци Уехринь градь мѡсковски, и стиже Василь воевода с конскомь. Л. 86.

василиевићь, дубровчанин Марко Василиевикь и брат му Мате, који држаше трг новобрдски и призренски у цара Стефана П. б. 18.

василевь, Basilii: .а. дьнь уенара месеца на Василевь дьнь. М. 495. П. б. 80. — Црква је трескавачка имала земље до кïрь василеве меѓе. Г. XIII. 370. и њиву на Бѣлевѣ ѿть кïрь василева сына. Г. XIII. 370. а селу Доупиуи цркве трескавачке ишла је међа ѿпирающе вь кирь василево. Г. XI. 130. имала је и село Еленѣсци с кирь василевѣмь дѣломь. Г. XI. 133.

васта, у запису на зиду у Сопоћанима; ваља да је име зидарево, ако је добро прочитано. А. Гильфердингъ, Рус. Бес. 1858. III.

вастелинь, гледај властелинь: вастелѡмь дѹбрѡ-

ваѵцемь. М. 105. сь иꙁбраньними вастели. М. 189. вастелинꙋ и вѣћникꙋ града дꙋбровника. М. 324.

васьнице: када хѡтѣхомо поити (пише војвода Хрвоје) на ꙋгре господинꙋ кралю Шигьмꙋндꙋ ꙋмиривьше се ѡ нимь, тьда ꙋ Васьницахь на ти пꙋть гредꙋћѥ ꙁаꙗсмо ꙋ госпоѓѥ Ѥлене нѥ навластитѣхь пѣнеꙁи. П. 176.

ватаць, цар грчки за времена св. Саве Калоїѡань Ватаць. Д. 171.

ватаѵевь, што припада Ватацу: земље цркве трескавачке ишле су у Бучину на ватаѵевоѹ водѣницоѹ. Г. XI. 132.

ватовь, мјесту је Ливади ишла међа на ватовоѹ кроѹшкоѹ. М. 127.

ватопедь, манастир у Светој Гори: иꙁь Ватопеда. М. 4. пишу и Ватофедь. Ст. 11.

ватопедьскыи, манастира Ватопеда: богородице ваѳофедьске. Ст. 13. cf. Ватопедь.

вахтерь, презиме: паась ꙁлатань на пантарели црквени, що ѥ ѵчинио Рамботь (Вахтерь). М. 498. cf. Рамьботь.

ваштакь, мислим да је погрјешка мјесто воштакь, т. ј. воћњак: віногради и ващаци. М. 151.

ваштина, ludibrium: великꙋ ващинꙋ ѵчинили. П. 13. велики прикорь и ващинꙋ нашемꙋ кнеꙁꙋ ѵчинили. П. 163. нашои квари и ващини нѣсте ради. П. 164.

вашь, vester: каꙗ є ваша правина. М. 7.

ваꙉенарию, деспот Стефан давши Хиландару неколико села за неколико ћелија, које би он могао дати својим калуђерима, пише да те ћелије буду сь лоꙁиѥмь и с кипоуріами и сь ваꙉѥнарими. М. 570. ваља да је hortus olitorius.

ве, утврђује узрок казан ријечју ѥрь: ꙋждамо да тои ꙋ скорѣ бꙋде, ѥрь ве ихь по малꙋ ꙋмира. П. 29. реци ѥ повратити, ѥрь ве сꙋ толико патили. П. 138. само на та два мјеста. cf. ва.

ведѣвьсати, punire: да ихь ведѣвьса црьква по ꙁаконоѹ. З. 30.

веганьти, гледај виганьти.

веꙁаньѥ, ligatio: и ми и дѣтьца наша да имамо веꙁанье и гневь ѡдь папѣ. М. 39.

веꙁати, ligare: тере га веꙁасте. М. 7.

веꙁирь, у Турака доглавник царев: царꙋ Мꙋрат бегꙋ и негокѣмь веꙁиремь. М. 369. веꙁиерѣю. М. 410. веꙁѣри. М. 524. веꙁера. М. 545.

веле, multum, valde: веле много. М. 106. веле малѣхь. П. б. 74. веле дꙋкать. П. б. 120. веле тои смислиль и добре раꙁьмислиль. М. 308. веле крать е биѡ прѣдь нашимь госпоцтвомь. М. 327. ѡть тогаи поклада ни мало ни веле не оста ꙋ книеꙁа. М. 512. веле милостивномꙋ. М. 205. веле ꙋꙁможнога сꙋльтана. М. 526. веле драго и лꙋбимо поꙁдравление. М. 556.

велегласьнь, altam vocem habens: моудрость божїа вь всѣмь велегласно вьпиють. М. 136.

велеможа, гледај вельможа: с хотиинемь властель и велеможь. М. 234. с велеможами кралевьства ми. М. 488.

велеможьнь, praepotens: велеможна силоѡ прѣсветагоѡ дꙋха. М. 237. 465.

велемоштьнь, praepotens: велемощна сило прѣсветаго дꙋха. М. 203. велемошнаа. М. 366.

велемоудрьнь, magnanimus: велемоудрьна и ꙁѣлѡ кроткаа доуша. Д. 94.

велерѣчевати, magna loqui: ꙗко сь великымь гнѣвомь на нь велерѣчують. Д. 32.

велерѣчивь, magna loquens: беꙁь страха божїа велерѣчивое хвалюніе. Д. 153.

велетѣнь, селима која је Стефан Урош дао Грачаници ишла је међа ѡдь Ѡстрога Врьха на Велетѣнь мегю Соушицꙋ и мегю Гоущерниую. М. 563. има и сад село близу Приштине. Hahn, reise 165.

велии, magnus: вели жꙋпань. М. 1. велеи ꙁастоупьникь. Ст. 26. велию тоугоу и боꙗꙁнь приехь. М. 8. аꙁь грѣшьни Стефань, велии краль. М. 9. ꙗ книеꙁь вели хльмьскы Аньдрѣи. М. 24. бана Нинослава велиега босньскога.

М. 24. ѡдь властель кралевьства ми ни ѡдь велихь ни ѡдь малихь. М. 85. вса ѡбкина градьска ѡдь мала до велика. М. 47. црькви царьские да не подлагають се подь црькви велїє. З. 31. поутемь велимь. М. 563. оу велиє брьдо. М. 95. да имь се царина не ѹѕемле ни ѡдь мала ни до велика. М. 19.

велинство, magnitudo: хоте бити прѣдани твомѹ велиствѹ. М. 38.

велика, село које је краљ Стефан Дечански дао Дечанима, међила је с Ржаницом: Великаа, мегїє Велицѣ, оу Велицѣ. М. 95. 97. има и сад не далеко од Дечана. — Међа земљама цркве трескавачке ишла је на Великоу. Г. XIII. 373. та је црква имала њиву на Велицѣ, мјесто чега писарском погрјешком стоји Валицѣ. Г. XIII. 373. то је вода Треска, која се тако зове од извора својих до половине. Hahn, reise 176.

великодоушие, magnanimitas: великодоушї(емь) ѡдаровавша. Д. 43.

великолѣпие, magnificentia: нѣсть мѣри великолѣпїю светыне твоее. М. 547.

великолѣпьнь, magnificus: благоучьстно и великолѣпно. М. 142.

великомож а, гледај вельможа: с властели и с великоможами кралевьства ми. М. 283.

великомоучениќь, *μεγαλόμαρτυς*: св. великомоученика Гешргїа. М. 167.

великомоученица, *ἡ μεγαλόμαρτυς*: великомоученицоу Иринноу. Л. 56.

великославьнь, valde laudabilis: великославнаго арьхїстратига. М. 62. вь великѡславнѣмь градоу Прилѣпѣ. М. 139.

великосрьдьчань, intimus: великосрьдчанѹ прикзань. М. 313. слаткѹ и великѡсрдчанѹ поутенѹ прикзань. М. 311.

великость, magnitudo: ѡть великости кралевьства ми ѹмилено просише. М. 293. ваша великость ѕнаи. П. 71.

велико цѣнь нь, pretiosus: трьговци ищꙋки теи великоцѣние потрѣбе. П. 138.

великь, magnus: Стефана великаго жꙋпана. М. 6. бань босиьски велики. М. 24. великаго господина цара Стефана. М. 207. великомꙋ кнеꙁꙋ Лаꙁарꙋ. М. 569. Хрьвое великї славиї воевода босаньскы. М. 253. челникь велики. М. 269. Савы, светаго великааго архїепискꙋпа срьбскааго. М. 334. великаго Саваота бога нашего. М. 239. великаго мꙋченика и архїдиꙗкона Стефана. М. 201. ни вельможа ни архиепискꙋпь ни инь кьто ни маль ни великь. М. 18. даѥмо ꙋ ꙁнанье всакомꙋ маломꙋ и великомꙋ. М. 330. .ві. ꙁрьна великога бисера. М. 386. да нимь ѥ свобода ѡть всѣхь работь господства ми и малихь и великынхь. М. 334. що кога сꙋдь ѡсꙋди или ꙋ великꙋ или ꙋ малꙋ. М. 460. покладь вас коликь ѡдь мала до велика. М. 512. — великь дьнь, festus dies paschalis: ѡпћина дꙋбровачка да ми дае на всакѡ гѡдище на великь дань .є. сать перперь. М. 104. да се дава ѡдь велика дьни до велика дьне на всако годище петь сьть перьперь. М. 159. що ѥсть давано на вьсако годище на великь дьнь на вьскрьсенїє. М. 166.

велимирь, двојици влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи тако је било име. М. 12.

величати, extollere: ѡ своихь прѣмоудростехь не величанта се. Са. 4.

величиѥ, magnitudo: проповѣждь величиꙗ моꙗ. Ст. 25.

величьствиѥ, magnitudo: кьто иꙁьглаголѥть величьствиꙗ сили твоѥѥ. Ст. 14.

величьство, magnitudo: доидоше величьствꙋ кралеста ми. М. 231. егоже проповѣдаемь благодѣанїа величьство. М. 539. величьство ви ꙋꙁнаи. П. 14. що кѥ бить на славꙋ велишства ти. П. 41. — augmentum: богь ꙁна да смо ми весели всакомꙋ вашемꙋ добрꙋ и величьствꙋ. П. 30.

велиꙗци, у хумској земљи село које је краљ босански Стефан Дабиша дао кћери својој Стани: Велиꙗке. М. 225.

велнћь, 1406 Марою Велнкь као да је био човјек војводе Сандаља. П. 81.

велюкьцн, у Битви село које је цар Лазар дао Раваници. С. Л. 1847. IV. 54.

велоуть, holosericum, срл. velutum: поюсь на велвтв. П. 86. поюса вѕносита два поѕлакюна а дрвга два ниска, ѡдь кѣхь два на велвтв а юдань на урьлени кожи а юдань на свилни тканици. П. б. 56.

велоухька доню и горню, два села између Кучајине и Мораве која је цар Лазар дао Раваници. М. 197.

вельблоудь, camelus: хождаше са велбвди. Г. Х. 246.

вельблоуждь, град који је био близу града Срѣдьца, cf. Вельбоуждь: градь Вельблоуждь освоји Стефан Немања. Ст. 8. цара Михаила оубнхь и ннык цѣсаре раѕьбнхь (вели краљ Стефан Дечански) на мѣстѣ рекомѣмь Вельблоуждь. М. 100.

вельбоуждь, гледај Вельблоуждь: на мѣстѣ Вельбоуждь, къ Сардикын прилежещи. Г. XI. 72. в Велбвждв бјеше црква рекомаа Госпогиново Полю. М. 191. на Вельбоуждїи. Л. 61. на Велбоужоу. Л. 71. Палаузов (Юго-востокъ Европы) вели да је то садашњи Кестендил.

вельма, valde: вѣѡма хвалнмо. М. 560.

вельмн, valde: вельми мила соуть села твоꙗ. М. 65. говори велми мвдро. М. 230. веоми вмилено и велми вь всемь почтено моли. М. 230. вельмѣ мвдро. П. 4.

вельможа, optimatum unus: сь вельможами своими. Ст. 7. вельможамь юго и болꙗромь. Ст. 29. да не има надь ними ѡбласть ни вельможа ни архиепискȣпь. М. 18. с властели и вельможами кралювьства ми. М. 221. все вельможье босаньске. М. 254. са властели и са веѡможами. М. 317. cf. вельможь.

вельможанинь, гледај вельможа: тви бихв властеле и вельможане кралевьства ми. М. 273. добри вошнане властеле и веѡможане. М. 318.

вельможь, гледај вельможа: кою є кралевьство и

велможи рѹсага босанскога имали. М. 276. како ви вел-можие бѣсте били на кѹпѣ и пакѣ се разишли. П. 54.

вельможьнь, praepotens: велможнога господина воѥводе Хрьвоꙗ. М. 237. веѡможани велики воевода. М. 252 (ту често стоји а мјесто ь). славнехь и веможнехь. М. 257.

вельмоштьнь, praepotens: вьлмошна сило прѣсве-таго дѹха. М. 319. вельмошна сило прѣсветаго дѹха. М. 420.

вельмоѹжь, optimatum unus: старьце и вельмоѹ-же своѥ. Ст. 6.

велѣнь, између влаха које је краљ Стефан Пр-вовјенчани дао Жичи једном бјеше тако име. М. 13.

велѣти, dicere: не хоте ниѥдиногоже погибениѥ, нь веле вьсѣмь спасти се. М. 9. такои велимоѡ и заповне-дамоѡ. М. 467. како они веле, ако би такои било, да бѹ-де. М. 475. такои ми воѥвода Сандаль вели, а зла нѣсмь ѹчиниль, ѥрь ми господинь не вели. П. 162. ако га кто потвори, и вели: то є мое. З. 45. да моѹ се не вероѹе нища, что вели. З. 47.

венедикьть, Benedictus, гледај Црѣповикь.

венетиꙗ, Venetiae, cf. Бьнетькь: вь градѣ Венеѳїа. В. пр. 16.

венетькь, venetus: .р. перперь венетки. П. 71.

вепрь, aper: преложи се ка вепра. Г. Х. 237.

верестовићь, 1253 дубровчанин, вијећник од ве-љега вијећа Матевь Верестовикь. М. 40.

веригa, catena: два бехара сь веригами. П. 169.

верижица, catenula: два капца сребрьна сь верижи-цами. П. б. 64.

верьга, virga: прѣмисмо злата ѹ верьгахь десеть са-кѹлїи: сакѹлꙗ .а. верьгь .ѯе., потеже сто и єдинѹ литрѹ .і. ѹнаѹь .д. аѯаге; сакѹлꙗ .в. верагь ѡсам десеть и седамь, потеже сто и две литре .г. ѹнуе .д. аѯаге. М. 406. прие-смо .лд. вергѹ а .ѯз. литрь и .и. ѹньѹь злата. М. 479.

веселити, hilarare: веселе се доѹшею и тѣломь. М. 90. богь вась весели. М. 403.

веселие, laetitia: раиского веселия. М. 88. с велинкиемь весельемь. М. 324.

веселость, laetitia: великв веселость имахмо. М. 554. како ві є богь даль великоу радость и великоу веселость. М. 555.

весель, hilaris: весело уписахь. М. 241. всакомь вашемь добрв весели смо. М. 250. има бить весеѡ и добри приятель кюћи и мѣстю, коега є дионикь. М. 324. да да богь семви писании ѡбрести ви живоѡ и ȥдравоѡ и веселоѡ. М. 545. ми смо веселѡ. П. б. 32.

весло, remus: бригентинь би хрьль на весла. П. 38.

весна, ver: ȥемли вьсни весна благоухания. Г. XIII. 359.

вести, ведоу, ducere: да ю веде оу мѣропьхе. М. 98. сія ѡт рода оного ведеше се. Л. 62.

вести, веȥоу, vehere: вь Константинь вь градь корабль веȥомь обрѣть. Д. 195.

вестольмию, жупань Строе Вестолмию. М. 1. може бити да се не може добро прочитати.

ветинискыи, rhetoricus: ветискыми глаголы. Л. 63.

ветьхь, vetus: парте ветьхе. П. б. 74. кавеца два фриȥа ȥлата не ветха. М. 498.

веуаньскыи, Фериȥь кюфалиа веуаиски. П. 25. не ће бити добро преписано.

веуера, coena: сладкые веуере. Д. 9.

веуерати, coenare: да ѡбѣдоуе или веуера. З. 40.

веуерь, vespera: кь веуерю бывшоу. Са. 11. кластелинь веуерь да не поȥиваєть се. З. 34. аще есть на ѡбѣдѣ, да моу есть рокь на веуери. З. 36. до веуера. П. 136.

веуерьнь, vespertinus: веуерниемоу славословію. Д. 84.

вештии, major: вештьшимь страхомь. Д. 212. вещв. М. 39. cf. веһи.

вешть, res: науело вьсакои вещи. М. 17. раȥвмныє вещи. М. 194. ѡ иныхь вещехь. М. 213.

веһи, major: инога приятелия не имають веһега ѡдь нега. М. 211. ȥа веке вероканиє сан листь повелесмо печатити. М. 238. — plures: камо се векы кльноу и кога векы

ωправє. З. 42. — neutr. вєћє, augmentum: що би било ꙁа вашє вєкıє. П. 21. — adv. вєћє, plus, magis: ч҄ьто вєкє донєсоу. М. 99. ащє ли вєкıє оуꙁмє. З. 32. вєкє и болıє потврьгꙋю. М. 430. ıєдань или два или вєкıє. М. 361. вєћє нєрє краль Ѿстоѣ моћи ћє бити вридань и користань нашємꙋ господинꙋ. М. 252. како є ваꙁда било ѡд нашє волє и памєти и напрѣдє вєлє вєћє. М. 325. долази с ријечју и у титулама кад се набрајају земље од којих је ко господар па се не кажу све, et caetera: и вєћє. М. 377. 429. 448. с предлозима одь и сь значи што и без њих (види у мојој синтакси 247. 305): ıєрь ихь смо имали вьꙁда ꙁа многосрьдуна а сьдє ꙁа вашꙋ любавь и ѡдь вєкıє. П. 31. ıєси иамь добри приıатєль и ѡдь вєкıє нєрь пишєшь. П. 46. и са вєћє послахь слꙋгꙋ. М. 546. cf. по. — jam, amplius: вєћє .г. пꙋти. М. 247. да нис вєкє ѡ томь ꙋспомєнꙋтьıа. М. 276. тоꙁи всє да ıєсть просто, и вєкє ꙁа тѡꙁи да сє нє ищє до вѣки. М. 170. вєкıє да нє ѡбладаєть црьковїю тоıю. З. 33. да тога вєкıє нє чинє. П. 2. cf. вєћь.

вєћиль, турски vicarius: кнєꙁь Андрꙋшко Соркочєвић како вєкиль, кои єсть рєчєнихь Влатковића. М. 537.

вєћина, augmentum: бисмо вєсєли ѡ всакои вашои вєкини. П. 129. ѡдь кога сє годє вєкина види, тѣмь пꙋтємь да ꙋчинитє. М. 475.

вєћь, jam: да сьмь приходиль прѣдь вашь градь вєћ дващь. М. 247. — praeter: инос помоћи нє има вєћь бога. М. 560.

вєћьма, magis: начєшє вєкьма стрѣлıать. П. 38.

виганьти, дубровчанин Моналдо Виганти 1466. П. б. 126. 128. пишу га и Вєганти. П. б. 127. 128.

вигла, погрјешка у првом штампању која је и у друго прешла мјесто бигла, које види. М. 130. 131. у пријепису у народној библиотеци у Биограду, одакле је по свој прилици и штампано први пут, стоји бигла.

вигнєвић, 1410 кнез Хрьвоıє Вигнєвикь властелин краља босанскога. М. 275. не ће тако гласити како је написано. cf. Хрьвоıє.

видинь, град на Дунаву сада у Бугарској, cf. Бьдынь: не прими Видинь. Л. 87.

видовь, s. Viti: прїемь конуниоу кнєзь Лазарь їюна .еі. на видовь дьнь. Л. 72.

видославь, син деспота Оливера. Г. XIII. 294.

видошь, 1388 писар дубровачки Видошь. П. б. 31.

видоушь, црква је трескавачка имала оу Порѣчи манастириць свете богородице сь планинами и сь Видоушемь. Г. XI. 134.

видь, visus: сиюще юко сльньце, и оудивлѩюще улоқѣчьскыи видь. Ст. 29. — genus: различныхь видовь истоученныхь. Л. 61.

видь, Vitus: црква светога Вида на острву Кркру коју краљ Стефан Првовјенчани даде цркви богородичиној на Мљету. М. 10. cf. Вить.

видѣние, visus: боголюбива слышанїа и видѣнїа. М. 72. да таи полача бȣде ними реченѣми лѣпо направлена и вкрашена славно и поутено, како да е на видѣнье да е госпоцка полача. М. 302.

видѣние, село које је краљ Милутин дао Хиландару. М. 58. и цар Стефан потврдио а било је у српској земљи: село Видѣние сь Петрьчемь и сь Грабовницомь. М. 141. по овим ријечима ваља мислити да је било близу Петрча и Грабовнице, које види.

видѣти, videre: дивно възрѣвше ѣко и дымь ми бысть видимо. М. 5. азь видехь. М. 18. що ми се видело, тои писахь. М. 102. ако би ми се щощ видѣлω ωдьлвчити квћамь нашиемь. М. 462. що ми се види правоω. М. 500. намь се тако видие за право. П. б. 110. не мои ни за зло видѣти. П. 33.

виза, некако мјесто: в Визе 1471 Мухамед II писа потврду да је примио од дубровчана харач. М. 514. номинатив није засвједочен.

визолић, 1253 дубровчанин, вијећник од великога вијећа Пологринь Визоликь. М. 40.

викалиште, селима која је цар Лазар између

Мораве и Кучајине дао Раваници ишла је међа на Тѫтоє Викалище Богоєво. М. 197. било је близу Мораве.

викарь, vicarius: господинь викарь с фратри. М. 378.

вилань, 1253 дубровчанин, вијећник од вељега вијећа Маринь Вилань. М. 40.

вильска, село цркве богородичине у Архиљевици, међа му је ишла ѡть Црьнога Врьха на ѡбѣ Ѡстрьвице, подь гороу Иокицоу, на светоу Петкѫ. М. 144.

вильханићь, 1395 властелин краља босанскога Грьгѫрь Вильханићь. М. 226. мислим да је погрјешка мјесто Бильханићь т. ј. Бѣльханићь.

вина, causa: безь изьѡбрѣтенніа винны таковыніе да га не изьметоу. М. 81. ако се ѡбрѣте до нега такова винна. М. 81.

виница, село које је Јурај, војвода доњих крајева, синовац Хрвојев дао Павлу, Николи и Влатку Јурјевићима: село Виницѫ. М. 378. као да је било у Горској Жупи.

вино, vinum: да продаю вино безь воде. М. 17. ако се кто наиде продавь вино с водомь, да мѫ се все ѫзьме. М. 17. — Стара Вина, мјесто на које је ишла међа земљама цркве трескавачке. Г. XIII. 370. cf. виньца. Погрјешка је: горами Виновь црькевны. М. 194. јер у пријепису, који је мјесто оригинала и с којега је први пут штампано, стоји виномь мјесто виновь.

виновьникь, auctor: сиимь виновника Христа вьсхвалихоу. Д. 137.

виновьнь, auctor: семоу виновьнь быхь. Д. 161.

винограднште, Алтипу је ишла међа на Тльсто брьдо, на Виноградище. М. 94.

виноградь, vinea: дьва винограда насадихь. М. 6. що се наиде посагено виноградми. М. 46. замјењује се њим радња која му треба: да моу нѣсть конске ни царьскога ѕлата ни винограда. М. 26. ѡсьвободихь ѡдь вьсаке работе кралевьства ми, ѡдь поѕова и ѡдь конске и ѡдь винограда и ѡдь сѣна. М. 113.

виноградьнь, vineae: виноградиꙗ насаждениꙗ. М. 79.

винопитиѥ, vini potio: не беше до потопа винопитїꙗ. Г. X. 215.

виноужилић, 1395 логофет господина Кѡстадина Радичь Жиликь Винꙋжиликь. М. 228. мислим да је у тој ријечи саставио са својим презименом ријеч вꙑноу хотећи само показати да жели да и у напредак једнако живи.

виньнь, vini: да имь нѣ поноса никога ни житнога ни виньнога. М. 61. река млечна и вина. Г. X. 248.

виньца, црква је трескавачка имала њиву ꙋ Виницехь. Г. XIII. 374. 375. по срѣдѣ Коучковьꙗнь ꙋ Виницехь. Г. XIII. 375. Виньчехь. Г. XI. 131.

виоиничић, 1451 властелин краља босанскога кнез Стипань Виоиничић. М. 450.

вирь, vortex, то је било име и мјестима: Крушевицама је ишла међа сь Гомылице... оу Рѣкоу и сь Рѣковь право оу Вирь оу Бесь. М. 26. Грнчареву је ишла међа оу Лоукин вирь. М. 95. Брчелима је ишла међа ѡдь Лисе Стѣне прѣко оу Вирь, ѡдь Вира оуꙁь Рѣкоу. М. 114. цар је Лазар дао цркви богородичиној у Ждријелу браничевском између других села Вирь више Поречꙗ. М. 194. селу Бехалијеву ишла је међа на Єзевць и ѡть толе на Изрѣкиꙋ на вирь и ѡть вира на раскрьстїе на столове. М. 198. у Звижду је био Вирь Госпоћинь на Дꙋнавꙋ. С. Л. 1847. IV. 53.

висарионь, 1485 митрополит зетски. М. 533.

висоући, град у босанском краљевству у приморју: града Висꙋкѥга и с ѡнѣмь што ѥ приморꙗ подь Висꙋки било. П. 50.

висѣти, pendere: о семь бо пророци высеть. Са. 5. partic. praes. act. f. висоући за печат, pendens: подь нашомь висꙋћомь печатью. М. 273.

вита, мушко име: 1253 дубровчанин, вијећник од вељега вијећа Сосень Вита ѡдь Чрьнете. М. 40. — Фрадь Вита, мали братъ, протоманьсторъ изъ Котора 1335

зидао цркву дечанску. М. 109. — Гледај Барьборићь, Гетальдићь, Доброславићь.

витали на, жупа покрај Конавља: села и ѕемьле Виталине. М. 218. Вьталиномь. М. 346. Вѣталини. П. б. 24.

виталиньскыи, што припада Виталини: жупу конавальску и виталиньску. М. 218.

виталиныанинь, човјек из Виталине: ако би не тѣли конавлане и виталинане. М. 218.

витановићь, око 1406 два дубровчанина Палко и Лукша Витановики. П. 77.

витаиь, име мушко, гледај Тихорадићь.

витахово, село у Јелцима које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи. М. 11.

витаѵа, 1399 госпоја Витаѵа. П. 24.

витежьскыи, equester: присегаль си вѣромь витежьскомь. П. 143. шркана два витешка. М. 498.

витежьство, dignitas equestris: у витештвоу изабранному витезу. М. 555.

витезь, eques: ми кнезь дубровачки кнезь Паскоѥ Растикь, витезь прѣсветлога господина краля Жигмунде. М. 287. 292. 294. 310. кнеза Прибисава Похвалића, властелина војводе Сандаља, дубровчани често зову витезом. М. 356. 358. 359. 360. 361. 364. 366. 372. 374. 380. 384. тако и кнеза Прибисава Вукотића, властелина херцега Стјепана: витезу кнезу Прибисаву. М. 496. и кнеза Ђурђа Чемеревића, властелина херцега Влатка. М. 508. 509. а краљ босански Томаш Остојић тако назива властелина дубровачкога кнеза Алькиѕа Гуѵетића. М. 448. краљ Стјепан Томашевић каже за Јакова Гундулића витезь кнезь. М. 486. а краљ маџарски Јован Запоља каже турчину Ферхату витезь. М. 555.

вити, viere: на витоу границоу ишла је међа селу Ленитковцима. М. 199.

витинискыи, bithynius: вь странахь витиніискыихь. Л. 56.

витнурѣвьскын, селу Комаранима ишла је међа с Рибарима ѡдь витнурѣвьскога потока прѣзь Комарьщицоу. М. 94. и селу је Великој ишла међа низь потокь витнурѣвьскии. М. 95.

витнећь, 1417 дубровчанин Миладинь Витнкь. П. 178.

витль, machina: воденицу .в. витла. М. 559.

витомирь, у некога је Витомира краљ Дечански купио Оусездноу, и дао је Дечанима. М. 97. — Оукы Цреньи Витомирь тоурьке на Доубравиници 1381. Л. 74.

витонићь, 1253 дубровчанин, вијећник од вијећа умољена Урьне Витоникь. М. 39.

виторань, 1689 ѡде Виторань и не прими Видинь. Л. 87.

витослава, кћи Угљеше Ненадића Драгиња иначе Витослава, сестрична Оливере деспота, а жена Бранка Ієкпала умрије 1374. М. 184.

вить, Vitus: на дьнь светого Вита. М. 35. cf. Видь.

витько, Vitus ћур.: 1373 логофет Ђурђа Балшића Витко. М. 184. — Властелин деспота Стефана војвода Витко 1422. П. 164. — Гледај Алоукиzовићь, Гоуустићь, Растићь.

витьче, једно од села која су била пуста па их населио краљ Милутин и приложио цркви арханђеловој у Штипу давши је Хиландару, међа је тијем селима била Арьмасана. М. 63.

виценьцо, Vincentius, гледај Вльковићь.

вицимановићь, 1403 дубровчанин Франко Вицимановикь. П. 48.

вичинићь, 1423 дубровчанин, вијећник у избраном вијећу Андре Марьтола Вичиникы. М. 320. рекао бих да је погрјешка мјесто Вльчинићь, које види.

вићиль, гледај вєћиль: како викиль. М. 538.

влада, име женско: 1399—1409 госпођа Влада у босанском краљевству, у држави јој бјеше мјесто Дријева, спомиње се с кнезом Ђурђем и Вукићем, као да им је мати: госпоги Влади и кнезу Гюргю и Вльникю. П. 20. тако и с Владиком, која ваља да је била удовица

којега сина њезина: госпоги Влади и Владици. П. 95. била је у размирици с херцегом јамачно Хрвојем (П. 95), па како је синовац Хрвојев војвода Јурај 1434 повратио браћи Јурјевићима и кнезу Вуку Вукићевићу добра, међу којима бјеше и царина дријевска (М. 377), ови ће Јурјевићи и Вукићевић бити синови поменутога кнеза Ђурђа и Вукића, а ова Влада њима баба; а како је бан и потоњи краљ Твртко имао брата Вукића и обојица била синови Владисава брата Стефана бана (cf. Владиславь), ова ће Влада бити жена тога Владисава а мати краља Твртка; што се мати Твртковa зове и Јелена (М. 189), то не би сметало ништа, могла је имати два имена.

владавьць, rector: фрать Алексендра дубровчанина, ѡпатїе ѡд Телки владавца. М. 494. cf. владальць.

владальць, rector: да не има тоу ѡбласти ни мои властелинь ни мои владальць ни жоупланинь. М. 27. мои кьмети и мои людие и мои владальци да ви любе. М. 28. 33. да га позове прѣдь господина бана или прѣдь негова владаоца. М. 101. да нимь никто не забави, ни властелинь ни владалць кралевьства ми. М. 119. тогази закона да не воли потворити кепалиꙗ ни владальць ни ѥ Влькь. М. 209. кнезовѣ и прѣмикїрїе и владальци и прѣстанинци и челиници, кои се ѡбрѣтають сели и катоуни ѡбладающе, тизи вьси да се кажоуть ѡбразомь выше писаннымь, аще се ѡбрѣщеть оу ниxь тать или хоусарь. аще ли соу владалци ѡповѣдали господаремь, а господарїе се поневѣдили, да се тизи господарїе кажоуть како хоусарь и тать. З. 41. 42. коупци, кои приходе нощїю на лежище, ако и не припоусте владальць или господарь села того, да ѡблегоу оу селоу коупьци по законоу царевоу, ако что изгоуби коупьць, ѡни господарь и владальць и село все да плати. З. 46. да се соуде прѣдь владалци градьскыми. З. 48. — били су и црквени: ѡ напастехь нѣкоихь или ѡ неправдахь да нхь (људе црквене) ѡгледаю и ѡговарaю црьквни владалци. М. 62. аще

ѡбрѣщеть се кои владальць црьковны възьмь мыто, да се распадеть. З. 31. 50. cf. владавьць.

владаннѥ, dominium: дубровчане, кире ходе по моему владанню трьгуюке. М. 2. кои на ихь ꙁемле бих држали некое владанье. М. 35. да имамь нихь владаннѥ блюсти и ѡбьварокати ѡдь гусе, ѡть тадьбе, ѡдь всаке ꙁлобе и силе. М. 188. ако се раꙁбиѥ дрѣво дубровчко у приморнѥ у владанню господства ви. М. 206. да ꙁберу владанѥ кь себи, оснднике племените люде. М. 248. испратить са всѣмь иꙁь вашега владанна. П. 7.

владанꙗ, f. гледај владаннѥ: куде буде моꙗ владанꙗ. М. 178. само ту.

владатель, у једном споменику мјесто властелинь: съ съвѣщанїемь … владатель ꙁемлѥ срьбьскїе иꙁволисмо дати. М. 541. 542.

владательница, domina: прѣсветыѥ богородице владателнице хиландарьскыѥ. М. 74.

владати, imperare: прѣбѣгарь да не влада надь ними. М. 16. кога богь иꙁволи владати ꙁемлѥю сею. М. 72. када би нимь рать бранила не владати градомь Соколомь. М. 303.

владе, -ете, име мушко: Стефана Твртка краља босанскога логофет Владе 1378. М. 190.

владимирићь, властелин босански кнез Радосавь Владимирићь 1419—32, род војводи Радосаву Павловићу, који га назива братом. М. 294. 325. 341. 370. — Властелин истога војводе кнез Вукашинь Владимирићь 1423—32. М. 325. 341. 370. — Властелин истога војводе кнез Юрко Владимирићь 1427—33. М. 341. 370. 376. сва ће ова тројица бити браћа, и то најстарији Јурко а најмлађи Вукашин, јер гдје су сва тројица записана, први је Јурко а пошљедњи Вукашин. — Син Радосава Владимирића, кнез Радоѥ Радосалићь Владимирићь 1439—61, пише се и Радоѥ Радосава Владимирића. М. 401. 413. 414. био је дворьски кнеꙁь краљу босанском Стјепану Томашевићу. М.

488. имао је брата којему име бјеше Юран. М. 414. — Кнез Вукась Владимирићь 1454 властелин синовима војводе Радосава Павловића. М. 471.

владимирь, за некога Владимира 1238 клеше се дубровчани краљу Владисаву да није с њиховијем знањем плијенио његове земље. М. 21.

владисава, кћи Брајила Михојевића, жена Иваниша Пићевића. М. 544.

владисавь, гледај Владиславь.

владисалићь, 1395 краљу босанском Стефану Дабиши ѿть двора приставь Влькаць Владисалићь. М. 225. — Властелин босанскога краља Томаша Остојића кнез Стипань Владисалићь 1446. М. 440. — Властелин истога краља кнез Тврьтко Владисалићь 1446. М. 440. cf. Владислалићь.

владиславль, -лю, adj. *τοῦ* Владиславь: кралица владиславља. М. 30.

владиславь, син краља Стефана Првовјенчанога млађи од Радослава, краљ српски 1234, писао се Стефань Владиславь, а други га пишу и само Владиславь. М. 19. 21. 25. 27. 27. Д. 177. 178. Л. 51. 60. 69. помиње се жив не само 1253 него и 1264 за владе млађега брата својега Уроша. М. 36. 561. а за краља се Милутина помиње међу мртвима. М. 72. за њим је била кћи цара бугарскога Асена. Д. 199. а његова је кћи била за кнезом Ђуром. М. 54. а један љетописац каже да је био безүеднь. Л. 70. — Син краља Драгутина Владиславь. Л. 62. други љетописац и њега зове краљем. Л. 70. изьгнань бысть дєчанскымь кралємь на оугрѣ и тамо коньць прїемлють. Л. 52. 70. — Властелин краља Милутина између 1305 и 1307 жоупань Владиславь. М. 69. а то ће бити онај син Драгутинов, синовац Милутинов. — Унук краља Драгутина, а син кћери Драгутинове Јелисавете, брат Стефана бана босанскога, а отац Тврткa бана и Вукића, Владисавь. Л. 62. Владиславь. Л. 70. у угово-

ру између краља Твртка и Дубровника каже се да је Владиславь родитељ Твртков. М. 210. — Син херцега Стјепана Владисавь 1435—87 из прва кнезь, послије господарь хумски и приморски, воевода босански, по том велики воевода русага босанскога, најпослије херцегь светога Саве. М. 380. 394. 403. 415. 425. 430. 443. 444. 457. 461. 466. 493. 496. 506. 507. 510. 519. 522. 537. П. б. 92. 121. 125. 129. пишу га и воеводићь, које види. њега спомиње међу мртвима године .ѵѯѯ. (1467) један споменик. М. 502. али је ту .ѯ. (60) погрјешка, мјесто њега у споменицима штампаним у Биограду 1840 (бр. 171) стоји .ѕ. (6), које очевидно не може бити, па га је Миклошић замијенио бројем .ѯ. (60); али ни то не може бити добро, јер послије те године спомињу споменици Владисава жива; како тај споменик у споменицима у Биограду штампаним стоји иза споменика од 1488, и како је издавач под њим додао годину 1497, мислим да је он у оригиналу нашао годину добро написану и добро је преписао, и то да је била .ѵѳҁѯ. (1497), па штампари, који нијесу ни имали броја .ҁ., а јамачно га ни знали нијесу, ставише мјесто њега .ѕ. (које су учинили и споменику штампаном под бр. 172, а у споменику штампаном под бр. 170 мјесто .ҁ. ставили .ѯ.). да тај споменик није од 1467, дакле да те године није био мртав херцег Владисав, него да је од 1497, томе има и друга потврда: у Миклошића под бр. 497 (на страни 572) има почетак од једнога споменика; што се каже да је у том споменику исто је што је у оном по ком 1469 не би било херцега Владисава; штампани је почетак исти као и у овом, и мјесец је и дан исти у оба; по томе не могу сумњати да је то један споменик два пута штампан, па како му је први пут у години погрјешка, а други пут има годину 1497, ваља узети да му је ово друго права година. — Херцега Влатка

дıакь Владисавь 1460—66. М. 483. 505. а 1465 херцега Владисава. М. 493. — Краљ неапољски Владисавь 1405—9. П. 67. 69. 97. — Три краља маџарска: погыбѣ краль Владисавь на Варнои 1444. Л. 78. оумрѣ краль Владисавь сынь Алибертинь 1458. Л. 79. оумрѣ краль Владиславь 1516. Л. 83. — Гледај: Влькасићь, Вльковићь, Влькьчићь, Галешићь, Гоүчетићь, Доубравьчићь, Динчићь, Клешићь, Чрьньчићь.

владиславлићь, 1378 властелин краља босанскога Твртка Вькць Владиславликь. М. 189. cf. Владиславлићь.

владићь, име мушко: у Стефана Остојића краља босанскога дıакь Владићь 1419. М. 284. а 1421 у краља босанскога Твртка Твртковића. М. 318.

владоѥ, 1326 краља Стефана Дечанскога тепьчи Владоѥ. М. 85. — Између људи у Великој које је краљ Стефан Дечански дао Дечанима да буду мађупци једном бјеше име Владоѥ. М. 97. — Гледај Дражоѥвићь.

владь, двојици влаха које краљ Стефан Првовјенчани даде Жичи тако бјеше име. М. 12. и међу људима у Штипу које краљ Милутин даде цркви арханђеловој у Штипу приложивши је Хиландару један бјеше Владь, дıаковь сынь. М. 62. и међу власима које исти краљ писа ѥпискоупии липлıаньскои један бјеше Владь. М. 564. — Војвода влашки: 1442 свеꙁаше тоурьци Влада воеводоу и поставише Мирьчю. Л. 77. бысть царь Мехмедь на влахе на Дракоулика Влада 1462. Л. 80. оуби Мехметь бегь Влада воеводоу на власехь. Л. 82. cf. Дракоулићь.

владько, мушко име, cf. Влатко: влах краља босанскога Остоје 1399. П. 26. — Човјек госпође Владике 1419. П. 145. — Човјек војводе Радосава Павловића Влатко крьстıанинь 1421. П. 156. — Кнез Влатко, отац војводе хумскога Иваниша и кнезова Марка, Жарка, Радивоја, Андрије, Бартула и Тадије, 1452 покојни. М. 451. — Син херцега Стјепана Влатко 1435—1476, из прва кнеꙁь а послије херцегь светога

Савє. М. 380. 416. 431. (гдје гријешком стоји Блатка) 484. 499. 501. 503. 507. 511. (гдје стоји Владько) 516. 517. П. б. 92. 121. 124. 129. 130. — Гледај Вльковићь, Воєводићь, Ганчићь, Добрићєвићь, Добровоєвићь, Влаштићь, Марошь, Обрадовићь, Оцьтовићь, Поповићь, Похвалићь, Твьрьтковићь, Тоумрьлићь, Юрьєвићь.

владьковићь, cf. Влатковићь, властелин краља босанскога Дабише кнез Вльчихна Влатковићь 1392. М. 222. cf. Вльчихьна. — Властелин краља босанскога Томаша Остојића кнез Вукићь Влатковићь 1444—46. М. 428. 440. — Истога краља приставь ѡдь двора, двѡрьски кнеꙁь Стипань Влатковићь 1444—46. М. 428. 440. — Властелин херцега Стјепана и краља босанскога Стјепана Томашевића, војвода Иванишь Влаткоѡвићь 1454—61. М. 468. 488. cf. Иванишь. — Војвода хумски Агустинь Влатковићь 1488. М. 538. — Војводе Жарко и Тадиꙗ Влатковићи 1488. М. 538. сва су ова тројица браћа поменутом Иванишу; другу им браћу види код имена очина Владько, а сви се чешће спомињу без презимена, па им гледај и имена.

владьковь, *τοῦ* Владько: диѡ влатковь. П. 126. т. ј. Влатка сина херцега Стјепана.

владьна, с мужем Михојем мати кнезу Брајилу, Вукосаву и Богиши. М. 544.

влады, partic. praes. act., коме би инфинитив био власти, али га нема, regnans: владычьствомь єго владоущоу Стефаноу. Са. 13. бысть владын, и ꙁемлєю царьствоуюи. М. 562. или кто ѡдь силныхь или ѡдь владоущихь. М. 68. — rector, cf. владальць: ни кепалиꙗ ни властелинь ни инь тко любо владущии у ꙁемли царьства ми. М. 135. ни ꙗ царь ни патриꙗрхь ни властелинь ни властелиничикь ни кефалиꙗ ни кнеꙁь ни севасть ни царииикь да ни кто любо ѡть владущихь, по ꙁемли царьства ми иже се ѡбрѣтаю. М. 157. 192. у том смислу још М. 138. 145. 153. тако и за старјешину општине дубровачке: владущему и властелємь и судиꙗмь и вѣкиникомь

и всои ѡпкинѣ дȣбровьчкимь. М. 174. владȣщемȣ града дȣбровачкога, властелемь и ѡпьћини. М. 185. ѡдь владȣщаго дȣбровьчкаго кнеꙁа. П. 2. и за сам Дубровник врло често: кнеꙁь, властеле и вса ѡпкина владȣщаго града Дȣбровника. М. 373.

владыка, rector et gubernator: богь прѣмилостивы оутврьди грьке царьми а оугре кральми, и когожде еꙁика раꙁдѣливь и ꙁаконь давь и правы оуставы и владикы надь ними. М. 4. ины владыкы прилежьно послоушахоу ѥго. Ст. 3. жоупана великаго Неманѥ, владыкы срьбскаго. Д. 3. кто боуде владыка по мнѣ. М. 10. Стѣфана Неманѥ, владыкы бывьшаго самодрьжавьна срьбьскыхь ꙁемль. М. 110. сиде на присто како царь и владика всемȣ стежанию светѣхь моихь прироидтель. М. 317. у том смислу и за Христа: иꙁволенинемь владикы моѥго Исоу Христа. М. 5. господȣ моемȣ владици Христȣ. М. 486. и за богородицу: пресветȣ богородицȣ владикȣ Марию. М. 28. царици нашеи владыци богородици. М. 140. — по том значењу и episcopus: владике Маꙁима. М. 549. прѣстави се Маꙁїмь владика. Л. 83. — mulier nobilis: како мȣ (Дубровнику) приꙗю владыке, кое сȣ ȣ градѣ, тако да га и ꙗ (краљица Јелена) люблю. М. 69. аще себрь вьꙁметь владикоу по силѣ, да се ѡбѣсить. З. 33. ако кои (мислим да је погрјешка мјесто коꙗ) владика блоудь оучинив своимь чловѣкомь. З. 49. вѣри, на коѡи сȣ вьꙁда владике приходиле. П. 91. како ѥ полача прько била госпоге Филипе наше владике. М. 238. — Име женско: госпоги Влади и Владици 1409. П. 95. госпоги Владици и воѥводи Павлȣ 1419. П. 144. тако име мислим да је и на овом мјесту: да се то село не ѡдииме госпои Станѣ ꙁа не живота, а кonь не живота то село даемо кнеꙁȣ Юрию Радивоевићȣ и неговѣ кȣћиницѣ а не кћери госпои Владѣцѣ и нѥю дѣтьци 1395. М. 225. а та је Владика унука Дабиши краљу босанском од кћери му Стане.

владычица, као и владыка, али само за богоро-

дицу: владичице наше богородице. М. 5. владычице наше госпожде богородице. М. 10.

владычьнь, -на и -ни, *тоў* владыка: владичьнемь глаголомь. М. 4. милосрьдие владычное. Ст. 13. слово владычьние. Ст. 23. страшнаго суда владичня. М. 192. крьвию владычьнею. М. 568. глась владычьнь. М. 558.

владычьскын, mulieris nobilis: за разьбон владичьскын. З. 49.

владычьствие, principatus, власт: стезающоу се владычьствию твоемоу. Ст. 7. земља: възвращьшоу се светомоу вь владычьствие свое. Ст. 6. обоя владичьствия исправлати. М. 187.

владычьство, principatus, власт: мирь и тишина бысть вь дьни владычьства его. М. 9. краснѣми молитвами владичьства ти. М. 309. земља: мирь и тихость вьсьпрнемьшоу владичьствоу моемоу. М. 4. възвращьшоу се вь свое емоу владычьство. Ст. 8.

владычьствовати, imperare: постави мене владычьствовати надь вами. Са. 3. владычьствующуемоу. М. 48.

владѣти, regnare: владѣвь .кѕ. лѣть. Л. 82.

влан, име мушко, гледај Доброковићь.

власеница, село у Мачви Власеница, које је цар Лазар дао Раваници. С. Л. 1847. IV. 53. сад има у оном крају село Власаница, које може бити да је исто, премда није управо у садашњој Мачви.

власии, Blasius: дань светаго Власия. М. 106. — Гледај Нарикланћь, Растићь, Роусиновићь, Чаньвинићь.

власинь, Blasii: кои ми се дужиѣ давати о власиних светьцихь на трѣи днѣ месеца февара. М. 232. на власинь дань. М. 28 З. 318. 428. 487. П. б. 37.

власия, Blasius: светога Власи. М. 32. номинативу нема потврде.

властелинь, vir nobilis: властеле мои и боляре. Са. 5. господско запрѣщение бысть, не разлоучаты се моужоу оть жене. аще ли котори обрѣщеть се сию страшноую заповѣдь прѣстоупае, аще боудеть оть властель,

да оуѕємлєть сє на нємь кралю .г. конь; аще ли ѡть ниихь конникь, да оуѕимаєть сє на нємь по .в. кона; аще ли ѡть оубогихь люди створить сє, да оуѕимаєть сє на нихь по .в. воли. М. 14. придохь оу Доубровникь, кнеѕь и сь всѣми властєлы ѡбьчиновь градьсковь приѥше мє сь поуьстию. М. 19. вьси людиѥ нѣсꙋ ѥдинаци: ѥсꙋ властєлє и ѥсꙋ кметики како то ꙋ срьблѥхь и по всємь свѣтꙋ. П. 3. — властелима се зову и велики дворани и жупани и војводе и кнезови и црквени поглавари: властєлиномь кралѥвьства ми протосєвастомь Хрєлѡмь. М. 64. тоу бишє сь кралєвьствомь ми властєлѥ: архиѥпископь барьски Маринь и каѕньць Мирославь и ѥпископь хльмьскы Иѡань и ѥпископь ѕєтьскы Михаиль и чєльникь Бранко, дѣдь Мирославь, жоупань Владиславь, пископь которьскы Доумꙋиꙗ. М. 69. с властєли кралѥвьства ми: с воєводомь Хрьвоємь, с кнеѕємь Стипоємь Хрьватиниѣємь, жꙋпаномь Радоємь Радосалиѣємь, ѕ дворьсцимь Станьцємь Прѣкꙋшиѣємь. М. 222. — били су велики и мали: ѡдь властєль кралєвьства ми ни ѡдь вєлихь ни ѡдь малихь. М. 85. ѡдь властєль вєликыхь и малихь. М. 113. 114. и сь властєльми всѣми малыми и вєлицѣми. М. 143. вьсєми властєли царьства ми, малими жє и вєликыми. З. 29. властєлє вєлицїи да поѕиваютꙿ сє с книгѡмь соудїиѡмь, а прочїи сь печатїю. З. 34. властєлє мали и голєми. М. 152. — велики као да су били они који су имали још какво име, као кнезови, војводе: вєлика властєлина стѣгоношє и помала властєлина. З. 46. та се разлика не налази у дубровачкој властели, а што српски краљ једном пише: всємь властєломь дꙋбровьчьцимь вѣлимь и малимь (М. 117), то је могао учинити према својој властели или у обичном значењу. — у Дубровнику су били иѕьбрани властєли, који су вршили државне послове: с властєли иѕабраними. М. 347. — своје су властеле имали не само државни господари него и господари од повећих крајева: ни властєлинь царьства ми ни кралѥвь (т. ј. царева си-

на) властелинь. М. 146. ꙗ кнезь вели хльмьскы сь всѣми властелы своими. М. 24. ми бань Тврьтко и наши властеле. М. 176. ꙗ Алекьѯендрь господинь Каиниѣ и Аклонꙋ послахь мога властелина. М. 178. ми воевода Радосавь сьа иꙁбранѣми властели госпоштва ми. М. 370. ꙗ кнезь Владисавь по моихь властелихь. М. 444. — с властелима су се договорали владаоци: царьство ми ꙁговори се сь царицею царьства ми, и сь сыномь наю, и сь патрїархомь и сь всѣми митрополити и епископы и игꙋмены и сь властельми всѣми малыми и велицѣми, и сь всѣмь сьборомь срьбьскые и поморьскые ꙁемлѥ грьчкые, и дарова и ꙁаписа царьство ми сии хрисоволь матери божїеи архїлѥвьской. М. 143. тако и дубровачким трговцима дајући Душан слободе по својој земљи, ꙁговори се сь синомь и сь властели. М. 146. тако је законик постављен сь прѣосвещенныимь патрїархомь и вьсеми архїереи и црьковникы, малими и великыми, и мною благовѣрнымь Стефаномь, и вьсеми властели царьства ми, малыми же и великыми. З. 29. — властели су имали земље и на њима људе: попь кои годѣ оть свога господара ни камо да не отходить. аще ли га господарь не иметь хранити по ꙁаконоу, да исповѣсть своемоу архїереꙗ, и архїереи да вьꙁвѣстить оному̂и властелиноу, да хранить попа по ꙁаконоу. З. 32. властеле и ины людїе, кои имають црькви баштиные вь своихь баштинахь. З. 33. властеле, кои кранша дрьже, коиа коньска оть тоудоу мине и плени ꙁемьлю царевоу, пакы приде опеть на нихь ꙁемьлю, ты властели вьсе да плате, прѣко кое дрьжаве прѣиде. З. 43. cf. властельскы. — властели су и судили својим људма, али не за свашта: аще соу отроци, да се соудеть прѣдь своими господари, како любеть, ꙁа свое дльгове, а ꙁа царевѣ да гредоуть прѣдь соудїе: ꙁа крьвь, ꙁа враждоу, ꙁа тати, ꙁа хоусарѣ и ꙁа прѣемь людскыи. З. 38. у распри између властелина и његова човјека судио је царев суд. З. 41 (§ 119). cf. властелинћћ.

властелиништь, гледај властелинћћ.

властеличић, vir nobilis inferioris ordinis: милость створи кралевьство ми властеличикемь дубровьчкимь. М. 16. ту се властеличићима зову они који се иначе свуда пишу властели; мислим да је то отуда што у Дубровнику није било великих властела онаких каки су били по осталим земљама па српски краљ Стефан Првовјенчани изједначује властеле дубровачке са својим малим властелима, као што послије, кад се у Босни умножише велики властели, босански краљеви зваше властеле дубровачке кнезовима, изједначујући своје кнезове с дубровачким властелима; у том смислу као да су и дубровчани сами узимали то име, јер и сами премда врло ријетко називају тако гдјекојега грађанина својега, за којега се зна да је био властелин, тако 1405 властеличићем називају Андрију Вучевића, којега 1390 пишу властелин и који је 1419 био и кнез дубровачки. М. 215. П. 61. 147. тако властеличићима сами називају три Гучетића и Тодора Млаконића. П. 164. а кад у Дубровнику није било разлике између властелина и властеличића и кад су босански краљеви властеле дубровачке звали кнезовима, онда се може разумјети како је могао краљ босански 1439 назвати два властелина дубровачка и властеличићима и кнезовима пишући дубровчанима: прѣдоше к намь властеличики ваши, кнеѕь Марою Бѹдикь и кнеѕь Климою Гоѹетикь. М. 402. — По осталијем земљама разликују споменици властелина од властеличића, узимајући без сумње првога за великога властелина а другога за малога, премда ријеч властеличић долази врло ријетко према ријечи властелин, ријетко, јер се у ријечи властелин мисли и властеличић, па се изријеком каже само онда кад га треба разликовати: властелωмь и властеличикемь хрисоволю. М. 143. аще ли се ωбрѣщеть едино село оу ωнонѕи жоупѣ, оу кога годе властелина, или есть царьства

ми или есть црьковно село, или властелинчища. З. 35. властелѡмь и властелинчикѡмь, коимь ѥсть даѡ царь ꙁемьлю и градове. З. 45. како ѥсть царьство ми инимь властеломь и властелинчикемь ꙁаписало бащине. М. 156. ни властелинь ни властелинчикь. М. 157. 188. ꙁаписовати хрисоꙋвле прьво светимь и божьствинимь црькамь, по томь властеломь и властелинчикемь и инимь прочимь. М. 161. 164. веселещꙋ ми се сь вьꙁлюбленими властели и властелинчики царьства ми. М. 172. тамо кꙋ послати мое властелинчике, да ми се ꙁакльнете како се сьмь ꙗ (кнез Конслакь) вамь ꙁаклель. М. 174. тамо смь послаль властелинчикꙗ царьства ми Влькшꙋ да ви чꙋва. М. 175. с ниеми множими властели и властелинчики нашега кралевьства. М. 230. послахь кь вамь (краљ Твртко к дубровчанима посланика) нашега властелинчића Гоꙗка. П. б. 28. прѣдь кралѥвьства ми властели и властелинчики. П. б. 39. всѣмь властелѡмь и властелинчићемь и всаке врьсте людемь хꙋмске ꙁемлѥ. М. 457. или ѥ кто властелинь или властелинчићь волꙗ кметићь. М. 458. нашь (краља босанскога) властелинчикь Богићь. М. 483. наимањшемꙋ властелинчикю ꙋ Боснѣ не бисмо хѡтии жаль ꙋчинити. П. 33. — А каква је била разлика између властелина и властеличића, показује се само на овом мјесту: властелинь, кои ѡпсоуе и ѡсрамоти властелинчища, да плати .р. перперь. и властелинчищь, аще ѡпсоуеть властелина, да платить .р. перьперь, и да се бїеть стапи. и аще властелинь или властелинчищь ѡпсоуе себра, да плати .р. перперь. аще ли себрь ѡпсоуе властелина или властелинчища, да платить .р. перьперь, и да се ѡсмоудить. З. 33.

в л а с т е л ь с к ы и, viri nobilis: дѣ имамо властельскꙋ потрѣбꙋ. М. 7. властельскимь накаꙁаниѥмь да накаꙁоует се. М. 14. ꙁа тꙋꙁи властельскꙋ скадꙋ. М. 170. людїе властельцїи, кои сѣдеть по црьковныихь селѣхь и по катоунѣхь, да походи вьсакь кь своемоу господароу. З. 31. що сꙋ планинѣ царевѣ, да соу царевѣ, а црьковне црькамь, а властельске властелѡмь. З. 36. чловѣкь царевь или црь-

ковны или властельскы. З. 38. села црьковна илїи царева или властельска. З. 46.

властельство, nobilitas: да бисмо господина кондꙋ Радосава поутовали властеоствомь. М. 319. т. ј. да би му дали дубровачко властеоство, да буде и дубровачки властелин.

властить, proprius, само neutr. адвербијално с предлогом на, praecipue: на властито хотеће платити воеводи Хрькою. М. 248. а на властито сада. М. 323. на властито за сеи работе. П. 21. всакомꙋ, а на властито людемь господьства ти. П. 78. cf. влаштить.

власть, potestas: дасть имь власть на всѣи твари своеи. М. 4. приложихомь подь власть свиеи црькви. М. 13. да не имать власти. М. 75. властїю ѡполсоуеть се. Л. 58. човјек, коме је дана каква власт, као и латинска ријеч иста: многи вь вась научелиници и власти, ипаты же и воеводы. Д. 142. нарекь вь нихь царе же и власти. М. 125. тоужили на власти господьства ти. П. 137. provincia: донде краинею власти юго. Ст. 16.

властько, 1404 слуга госпође Вукаве. П. 55.

властьникь, magistratus, cf. владальць: да га не оуставлю господство ни, ни властникь господства ни. М. 435. ни властеѡ монхь и ни власника ни царника нашихь. М. 487. воеводамь, кнезовомь, жупаномь, царникомь и всаке врьсте власникомь нашимь. М. 489. ваша милость зна како сте книгꙋ ꙋписаль вашѣмь властникомь да ѡправе, да ето досле несꙋ нимь нищорь ѡправили. П. 81. кто ли се ѡбрѣте изьгнавь метохїю на неропшинноу, и прѣслоуша законь царьскы, тьзи властникь да се распе и накажеть. З. 32.

властьнь, qui potestatem habet: да нѣсть властьнь никто поставляти старѣшинꙋ. М. 135.

влась, capillus: емоуже власи главѣ его выше бѣли. Л. 57. по једном мјесту ваљало би узети да је у номинативу и власа: да не оурветь ни една власа калогера. З. 31. али прије може една бити незаконит

генитив који на то нагони, или само писарска погрјешка.

власъ, гледај Власии: светога Власа. П. б. 42.

власѣно полѥ, Чабићу је селу манастира Дечана ишла међа са Штитарицом на поуть, кои греде изъ Ѥльшаниціе прѣко Власѣнога Полꙗ оу призрѣньскоу цѣстоу, коѭ греде изъ Трѣбуе, а Штитарици зъ Гюрьгевиковь по дѣлоу, кои спада мимо Власѣно Поле. М. 93. 94.

власѣнь, cilicinus: поуждныихъ власѣныхъ роубь. Д. 24. fem. власѣна, vestis cilicina: хоудою власѣною довольнь бываше. Д. 26.

влатко, гледај Владько.

влатковићь, гледај Владьковићь.

влахо, Blasius: црква је трескавачка имала въ Хлѥвнѣ цркву св. Николе, коју приложи Влахо ѥпископь. Г. XI. 136. Г. XIII. 373. — Гледај Воуиићь, Доушоѥвићь, Жоурьговићь, Кавоужићь, Сорьгоуевићь. cf. Влахоуша, Влахь.

влаховићь, два властелина дубровачка: Живко Влаховикь 1412. П. 110. 111. и Андре 1420 изабрани властелин. М. 299. — Син кнеза Ивана Влаховика, Али бегь уесиегѣрь соултана Мехмеда 1470. М. 511.

влахота, Blasius, гледај Кривальдићь, Кривамићь, Милѥновићь, Храньковићь, Цоуготићь.

влахотићь, 1402 дубровчанин Никша Влахотикь. П. 42.

влахоута, Blasius, гледај Сорькоуевићь.

влахоуша, Blasius: дубровчанин Влахѹша 1403. П. 51. — Сестричић Вукше Мишетића 1425. П. б. 82. — Гледај Ковалѥвићь, Боуиићь, Гроубетићь, Живьковићь, Жоурьговићь, Латинииућь, Мариновићь, Мишетићь, Сорькоуевићь, Тамарићь. cf. Влахо.

влахь, Romanus, човјек од старих насеља римских по ближњим крајевима, с тога кад кад и дубровчанин, а по главној радњи онијех првијех и сваки који ради око стоке, pecuarius; ово пошљед-

ње значење долази најчешће и најприје: ѡд влахь радово соудьство и Ꙉꙋрьгево, а скеге влахь .ро., и дахь ѡдь бытька чьто моге, и оу Ꙃетѣ кобыле. и аке кьто ѡдь манастирьскихь лꙋди бѣжи или влахь подь велнега жꙋпана или код (без сумње погрјешка мјесто под) инога кога, да се вракаю ѡпеть. М. 6. а се власи чьто сьмо дали сѣи црькви. М. 12. що доходи ѡть поповь или ѡть влахь или ꙃемльски люди, что є поповска вирь, что се оуꙃемле на людехь, да се та вса оуꙃемлю сѣи црькви. М. 13. вь инхьже села и власи и пашнща ѡбрѣть кралєвьство ми єдно потрено а-дрꙋго изьгоублєно. М. 58. коудѣ нѣ дрьжаве кралєвьства ми, кто доходе иꙃь стоуге ꙃемлє кь светои црькви соущии людиє теꙃи ꙃемлє, или є парикь или є влахь или кто либо тоугоꙃемлꙗнинь, да сї є има црькви. М. 60. видѣ кралєвьство ми, єре даю светаа црькви на годище по .ві. ждрѣбца пастыромь бѣлѣгоу, того ради приложихь влахе, и ние влахе иꙃьбрахь ѡть црьквинхь влахь, да пасоу кобиле црькoвие, а да не оуꙃимаю ѡть црькве бѣлѣгоу ничто. М. 61. 62. сь селы и с людми и с влахы. М. 79. .к. катоуна влахь. М. 97. влахь, кто кобиле пасе, да не оуꙃима бѣлѣга ѡдь кобиль, нь да се храни мѣсечином, а кьто ѡвце пасоу, да оуꙃимаю на гєѡргиєвь дьнь ѡвцоу сь югнєтемь. М. 98. срьбинь да се не жени оу власѣхь, ако ли се ѡжени, да ю веде оу мѣропьхе, и да єи є мѣропьшькы ꙃаконь и оучиоучию єє. М. 98. власи ꙃаконьноу соль да носе ѡдь доходька црьковнога, а чьто веке донесоу, да єсть половина црькви а половина влахомь. М. 99. людїе црьковны, кои дрьжеть црьковнаа села и ꙃемлю црьковноу, а прогнали соуть люди црьковне или влахе, ѡниꙃи, кои соу раꙃьгнали люди, да се свежоуть. З. 32. потька междоу сельми .и. перперь, а влахѡмь и арбанасѡмь .р. перперь. З. 35. где прѣстои влахь или арбанасинь на селѣ, на томꙃи селѣ да не станеть дроугы, ꙃа нимь греде; аще ли по силѣ станеть, да платить поткоу, и що є испасль. З. 36. ѡни, власи бꙋде, попашꙋ те нимь ꙋчинить. П. 26. да вла-

си гредȣ по мѣстехь старехь, гдѣно ѥсть ѕаконно да се соль продава. П. 11. дае вѣрȣ господинь Гюргь властеломь дȣбровачкимь, трьговцѣмь, поносникомь, влахомь, кто годѣ грѣде на Слано колѥ инемь пȣтемь ȣ Дȣбровницѣ, вѣра наша поки ȣ Дȣбровницѣ слободно и ѕлѣсти иѕь Дȣбровника. М. 185. ȣ сехь три годищь да ни си дрьжань свако годище иѕети твои власи десть тисȣкь товарь соли. М. 246. влахе Драгобратике. М. 564. влахе Воихниће и Прибиновиће. М. 378. власи Никшики. П. 22. на једном између горњих мјеста (срьбинь да се не жени оу власѣхь) стоје Срби на супрот оваким власима јамачно по својој радњи: кад се народним именом прозваше они који око стоке раде, оста да се другим народним именом зову други; по томе мислим да су оваки власи и овдје: потврьдисмо ихь ȣ всемь, ȣ чемь ихь ѕастасмо, ȣ дрьжанью или срьблинȣ или влахȣ. М. 378. да нѣсамь волѥнь ȣставити инедне моѥ люди ни влахе ни срьбле слободно ходити ȣ Дȣбровникь трьговати. М. 445. тко се годѣ ȣговори дȣбровчанинь али трьговаць дȣбровачки ѕа понесенье карвана али кога годѣ поноса, да га ине волѥнь сврьћи дрȣги ни влахь ни срьбинь. М. 467. а та мјеста мислим да не даду тражити другога каквог значења ни на овијем старијим и потежим: да не оуѕима Дабиживь дȣбровьчаномь ни царине да ни коега доходька ни трьговцȣ дȣбровьчькомȣ ни влахȣ ни срьбинȣ да ни комȣ, и кто греде ȣ Дȣбровникь (и) иѕь Дȣбровника. М. 117. кто люби ити иѕь моѥ ѕемле ȣ Дȣбровникь или срьбинь или влахь или чи годе чловѣкь на кȣплю, всакь да греде слободнѡ. М. 206. 209. 268. 271. 354. 435. не кашните мнѣ цѣне чинити како влахȣ вола приморанинȣ вола хльмлѥнинȣ, ѥре сьмь ѣ ѥдьнь ѡдь вась, а ви сте ȣ момь владани колико ѥ. М. 247. тко греде ȣ Стонь или дȣбровчанинь или влахь или срьблинь или тко инь, и такође и- Стона, да плаћа царинȣ. М. 281. — Међу таким се власима помињу и кнезови. М. 12. 59. а то није ништа друго него свједо-

чанство да су и над тијем власима били властели. — Дубровчани се без и какве сумње мисле на овијем мјестима, и то не само пастири дубровачки: да ходе власи свободно, ихь добитькь, тако како соу в бана Кулина ходили;... ако вѣроуе срьблинь влаха, да се при прѣдь кнеземь (дубровачким); ако вѣрве влахь срьблина, да се при прѣдь баномь (босанским). М. 24. 25. 29. 33. — Pl. Власи, мјесто близу Дечана, које се тако звало јамачно само за то што су онуда били власи т. ј. пастири: Штитарици је зь Гюрьгевикомь ишла међа прѣзь доль Дльбоуакь, оузь дроуги дольць на Влашьки лазь и оузь дѣль надь Влахе на козникь, кои греде по дѣлоу мегю Ресникь и мегю Толановикноу. М. 94. — А у најстаријем значењу долази у љетописима за садашњу кнежевину влашку: плени влахе соултань. Л. 76. оуби Мехметь бегь Влада воеводоу на власехь. Л. 82.

влахь, Blasius: 1376 човјек господина Ђурђа и Балше милостиникь Влахь. П. б. 27. — и Душојевићу стоји име Влахь у истом споменику у којем му је име записано и Влахо. П. 114.

влачити, trahere: влачаше по себѣ нозѣ свои. Ст. 21.

влаштить, proprius: посла свога блага и иманья влаштитога. М. 496. своиомь рвкомь влаштитомь. П. б. 128. neutr. с предлогом на адвербијално, praecipue: на влаштито. М. 315. 507. cf. властить.

влаштица, међе су земљама дубровачким ишле како држе горе, кое гредвть врьхь Жьрьновьницѣ дерн до Влаштице, а одь Влаштице, како дрьжеть горьре, кое свть врьхь Швметь. М. 38.

влашть, proprius: мои ю конь влаштн. М. 102. свое праве и влаште баштине. М. 218. наше влаште невѣрьнике. М. 218. ipse: не висмо хотили да се господинв кнезв хвгие не вчини колико намь влаштѣмь. П. 14. адвербијално на влашти и на влашть, praecipue: а на влашти саде. М. 308. на влашь за тви поставв. М. 402.

влаштьнь, proprius, само neutr. адвербијално

с предлогом на, praecipue: нѥговѣхь прѣгнѣхь а на влашнѡ господнна Стефана бана. М. 210.

влашькын, што припада власима (cf. влахь): єлнко мн быстъ вьзможьно прнложнтн сель н катоунь вьлашькыхь а арбанашькнхь. М. 91. земљама цркве трескавачке ишла је међа ѡть поутѣ влашкога в Кладороубы. Г. XIII. 373. Г. XI. 135. по бвгарьскон н по влашкон земли. М. 410. воєвода влашки. Л. 74. fem. влашька: нзнде оу Влашкоу.

влашькын лазь: Штитарици је ишла међа на Влашкн лазь. М. 94. cf. влахь.

влаıатн, fluctibus agitare: тнхоѥ прнстаннще вьлаѥмомь. Ст. 26.

владѥвнћь, 1378 властелин краља босанскога Твртка ставнлць Ткрьтко Влагѥвнкь. М. 189.

вльвава, 1404—7 госпођа вльвава у босанском краљевству. П. 55. 91.

вльканъ, син Стефана Немање, велики кнез. Са. 4. кнезь всон Зете. Л. 51. — Земље цркве трескавачке ишле су на хрaщанскн поуть до стана Вльвана. Г. XIII. 375. — Слуга војводе Сандаља Вльквнь 1405. П. 64. 65.

вльвасншть, гледај Вльвасић.

вльвасић, 1247 из Крајине Разьмѣнь Вльвасщь. М. 32. — Два властелина босанска Мнлошь и Владнславь Ввовасикь 1332. М. 102. први и 1333, а презиме му пишу и Влввасивь. М. 107.

вльвасовнћь, 1249 властелин босански Вльвьча Вльвасовнчь. М. 33. — Властеоска породица дубровачка: Жвнь 1326—34. М. 85. 107. — Лавре 1348 који је држао трг руднички у цара српскога. П. б. 19. коıа ѥ полача прьво бнла нашѣхь властеѡ Ввкасовнћь, а по томь калвдѥрнць сб. Марнѥ ѡдь анделовь в Двбровннкв (1420). М. 302. П. 155.

вльвась, 1423—27 властелин војводе босанскога Радосава Павловића војвода Вльвась. М. 325. 341. а то је или Владимирић или Прибиловић, па је на

тијем мјестима записан само по имену. — Гледај Владимирићь, Иваннћь, Моучьнићь, Прибиловићь.

влькашинь, 1351 писа хрисовуљу по заповијести цара Стефана Вукашинь. М. 152. то је јамачно потоњи Вькашинь краль. М. 181. 182. погибе Вькашинь и Оуглеша вь Македоніи на Марици 1371. Л. 54. 72. cf. Исаија у Микл. S. Joan. Chrysost. homilia 69. — Краља босанскога Стефана Остоје властелин војвода Вукашинь 1398. М. 232. то ће бити Милатовић, па му презиме није казано. — Кнез Вькашинь, брат војводе Вукмира 1403—13. П. 46. 47. 115. 127. cf. Вькьмирь. — Исти може бити да је 1423 властелин војводе Радосава Павловића кнез Вуокашинь. М. 319. 323. а 1445 властелин великога војводе босанскога херцега Стјепана. М. 429. — Писар Маре Вуковице 1424. П. б. 81. — Исти може бити да је 1425 човјек деспота Стефана. П. б. 82. — Човјек Јована деспота пань Вълкашинь 1496. М. 542. — Син Богише Михојевића. М. 544. — Гледај Владимирићь, Гызђавићь, Доукоєвићь, Ѕбисалићь, Ѕлатоносовићь, Ѕоупровићь, Милатовикь, Млатковићь, Моѕолићь, Радичевићь, Саньковићь, Соуханичићь.

вльк ићевићь, 1429—34 кнез Вькь Вькикєвикь, у чијој је држави било мјесто Дрѣва. П. б. 84. земље му поврати војвода Јурај, синовац војводе Хрвоја: кнеѕу Вуку Вукићевићу. М. 377. cf. Влада. — Војводе Иваниша дѣкь Радичь Вукићевићь 1452. М. 453.

вькићь, 1398—1405 кнез Вькикь. П. 15. 20. 61. а то ће бити Вькикь брат бана потоњега краља Твртка. Л. 62. 70. П. 126. отац им је био Владисав, којега види. cf. Влада. — Гледај Владьковићь, Диничићь, Тихьчиновићь.

вькковица, ихог *τοῦ* Вькь: госпођа Мара Вьковица, сестра деспотоу Стефаноу. Л. 76. cf. Мара.

вьковићь, властелин Андрије великога кнеза хумскога Братославь Вьковикь 1249. М. 34. — Власте-

лин дубровачки у вијећу умољеном Аньдрєѣ Вольке-викь 1253. М. 39. — Краља босанскога Тврткa властелин војвода Влатко Вльковикь 1378—82. М. 189. 202. војвода је Сандаљ имао стрица војводу Влатка, који је 1397 био покојни. П. 11. како је оцу Сандаљеву Храњи било презиме Вуковић, па му је и стрицу само тако могло бити презиме, без сумње је овај војвода Влатко Вуковић био стриц војводе Сандаља а брат Храње Вуковића; исти мислим да је 1392 као властелин краља босанскога Стефана Дабише записан само по имену: воєвода Влатко ѹсорски. М. 222. 224. — Властелин истога краља Храни Вльковикь 1378. М. 190. — Два брата Иванъ и Сладоє Вльковики, кнезови, род војводи Сандаљу Храњићу, први 1419 и 1420 сам, а од 1429 до 1438 и други, пишу их и Воковикь. М. 291. 304. 357. 360. 365. 373. 383. 395. П. б. 86. 89. како је Сандаљ имао брата Вука, ова ће два Вуковића бити синови тога Вука, синовци Сандаљеви а унуци Храње Вуковића. — Синови Вука Бранковића: Грьгоурь Вльковикь. Г. XI. 141. Воуковикь, скоича се 1408. Л. 75. Лаѕарь Вльковикь, ѕакла га Моусїа оу Пловьдиноу 1410. Л. 75. Гюрьгь Вльковикь 1415—23. П. 125. П. б. 80. прїємлєть начельство срьбьско 1428. Л. 73. 76. чешће им долазе без презимена сама имена, која види. — Краља босанскога Стефана Томаша Остојића кнеѕь Владисавь Вуковићь дворьски 1451—61. П. 453. 488. — Херцега Влатка писар Вукша Вуковићь 1476. М. 517. — Војвода Божидарь Вуковикь ѿть Гюрикь подгоричанинь штампао у Млецима црквене књиге од 1519. В. пр. 12. 15.

вльковь, *топ* Вльвь: властєлє вльковн. М. 209. мисли се Вука Бранковића, тако и М. 223. 231. — печать вльковь. М. 291. мисли се Вука брата Сандаљева.

вькомнрнћь, властелин војводе Радосава Павловића 1439 а 1442 војводе Иваниша кнез Радосавь Вукомирикь. М. 400. 413. гдје стоји Вуѡкомирикь.

вльковын, 1400 краља босанскога Стефана Остоје дьакь Вькорин. М. 250.

вльковсавнћь, 1407—16 кнез Грьгзрь Влькосавнкь. П. 90. 133. пишу га и Влькосалнћь, које види. cf. Грьгоурь.

влькосавь, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи двојици је било име Влькосавь. М. 12. 13. (гдје пише Вокосавь). — Војвода Влькосавь 1410. П. 100. и кнез Влькосавь 1420. П. 147. рекао бих да је један човјек. — Писар херцега Влатка 1467—70. М. 504. — Гледај Говєднннћь, Кобылаунћь, Мнрьковнћь, Мнхоювнћь, Ннколнћь, Позннановнћь, Станьхнћь, Стєфковнћь, Тамарнћь, Тєпьунћь.

влькосалнћь, 1418—35 кнез Грьгзрь Вькосалнћь, коме је држава била око Стона. М. 281. 382. П. 126. cf. Влькосавнћь. — Ђурђа Кастриота дьакь Нннцьь Вькосалннкь 1459. М. 482. — Али-бега Павловића глумац Радоює Вькосалнћь. М. 557.

влькота, име мушко, гледај Костаднннћь, Мнлоутокнћь, Прнбнннћь.

вльковнћь, 1249 властелин Андрије великога кнеза хумског Вонмнрь Вльктнкь (које мислим да је погрјешка мјесто Вльковнћь). М. 34. — Краља босанскога Стефана Остојића прнставь дворьскн кнезь Вькаць Вькотнћь 1419. М. 283. 294. — Коморник херцега Стјепана кнезь Прнбнсавь Вькотнћь 1466. М. 496. П. б. 126. кажу му дубровчани витез. П. б. 129.

вльвь, lupus: вьѡроужнвь се снлою крьстьною бранити вльвомь стада твоюго. Ст. 26. комоу боудє конь оумрьль нлн вльвь нзедє. З. 50. — Име мушко: син цара Лазара 1396—1410. П. 7. М. 228. 244. 246. 262. 264. 269. 335. 568. Л. 62. пишу га и презименом Кнежић. Л. 72. 75. и Кнежевић. Л. 75. заклагаМоусїа оу Пловьдиноу 1410. Л. 75. — Царице Милице и синова јој чєльннкь Вльвь између 1389 и 1405. М. 263. — Војвода је Хрвоје имао брата Вука бана 1393. Г. XII.

137. — Син госпоће Вучице 1404. П. 52. — Нећак краља босанскога Остоје 1412. П. 112. — Брат војводе Сандаља и кнеза Вукца, син кнеза Храње Вуковића, кнез 1419—23. М. 284. 288. 296. 300. П. б. 65. Г. XIII. 149. име му пишу и Вѹкь и Вѹокь; мртав се спомиње 1435. М. 381. он може бити да је и у М. 545. — Деспот Вук: 1476 прїими Матеашь краль и Воукь деспоть Ꙁаслонь градь. Л. 81. а 1485 прѣстави се владѣкь .кѕ. лѣть. Л. 82. — Гледај Бокалѥвићь, Браньковићь, Вльнићевићь, Влькьчићь, Десисалићь, Нѣмичићь, Покраньчићь, Прибиковићь, Рогатићь, Роупьчићь, Совићь, Тепьчићь, Оуӡиновићь.

влькьмань, 1447 великога војводе босанскога Стјепана кнез Вѹокмань. П. б. 111. — Великога војводе босанскога Владисава сина Стјепанова диѣкь Вѹкмань 1469. М. 507. — Гледај Юговићь.

влькьмирићь, 1249 великога кнеза хумскога Андрије а 1254 жупана хумскога Радосава сина Андријина властелин Прѣдиславь Влькмирикь. М. 34. 45.

влькьмирь, 1400—21 краља босанскога Остоје а по том краља Твртка Тврткомића властелин од Ѹсоре воєвода Вѹкмирь. М. 250. 350. 318. брат му је био кнез Вукашин, имали су два братучеда, који се заробише на Косову и који бјеху нећаци војводи Хрвоју. П. 46. 47. 115. 158. тај је Вукмир без сумње исти коме се у латинском споменику каже и презиме: Јурјевић. Г. XII. 211. — Гледај Коровинићь, Сємьковићь.

влькьсава, 1405 госпоћа Вльксава тражаше уточиште у Дубровнику. П. 61.

влькьсаниħь, 1249 великога кнеза хумскога Андрије властелин Гальць Вльксаникь. М. 34.

влькьсань, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном бјеше име Вльксань. М. 12.

влькьць, име мушко, гледај Владиславићь, Влько-

тићь, Вонтановићь, Марьтинићь, Хранићь, Хрьватинићь, Урьноугѡвићь.

вльквуа, име мушко, гледај Влькасовићь.

вльквунићь, бан Вльkь Вльквунићь, муж банице Анке, отац Катарине жене војводе Сандаља, 1407 покојни. П. б. 49. 52. 58. на једном мјесту презиме му је штампано Вльуникь. П. б. 55. — Карань Вьк-уићь, којега је био узео војвода Сандаљ браћи Јурјевићима, а војвода им Јурај синовац Хрвојев вратио 1434. М. 378. — Син кнеза Вукца Храњића, синовац војводи Сандаљу, Стипань (Стѣпань, Стефань) Вькьуићь, прво кнез, послије велики војвода босански а најпослије и херцег 1446—52. М. 440. 448. 451. 454. чешће се спомиње без презимена само по имену, које види. — Властелин краља босанскога Томаша Остојића 1451 кнез, а 1461 краља Стјепана Томашевића војвода, Владисавь Вькьуићь. М. 450. 488.

вльkьша, између 1356 и 1367 властеличић цара српскога Вльkша. М. 175. — Дубровчанин трговац Вльkша 1397. П. 9. — Попь Вльkша 1427. М. 336. — Великога војводе босанскога Стјепана дилакь Вькша 1443. М. 425. може бити да је презименом Вуковић. — Гледај Бобалиєвићь, Вльковићь, Глоуићь, Мишетићь.

вльkьшићь, 1439 Радашинь крстыанинь Вькшикь посланик великога војводе босанскога Радосава Павловића к дубровчанима. М. 397. 399.

вльна, fluctus: вь вльнахь морскыхь. Д. 182.

вльновати, fluctibus agitare: ꙗко кь пристаништоу ѿть иништеты вльноуеми кь нѥмоу прибѣгаахоу. Д. 65. море вльноуюште се. Д. 196.

вльниати, fluctibus agitare: вльнаѥмымь боурею грѣховною. М. 58.

вльхвићь, властелин херцега Влатка Радонꙗ Вьхвићь. М. 545.

вльхвь, magus: ꙁвѣꙁдошьствию сь вльхвы чюдеще се. М. 58.

влъховьство, magia: люди, кое сь влъховьствѡмь изнимають из гробовь. З. 31. една зла жена нѣконимь влъховьствомь есть тои смела. М. 546.

вльчевиħь, презиме властеоској породици дубровачкој: Андрѣꙗ 1390—1419, био је судија 1416, а 1419 кнез дубровачки. М. 215. П. 61. 134. 147. ту му име пишу и Андре: по заповѣди Андрета Вльчевикꙗ. а на једном се од тијех мјеста каже заћ да је властеличић. — Живе 1399—1414, и он је био судија 1411: заповѣдию судие Живета Вльчевикꙗ, а 1414 и кнез дубровачки, презиме му је на једном мјесту записано Влъчевикь. М. 240. П. 105. П. б. 61. — Овога презимена мислим да је и дубровчанин 1253 вијећник од вељега вијећа Живь којему је презиме у П. Ј. Шафарика, Památky, Listiny, стр. 20 наштампано Вольчвикь, а у Ф. Миклошића, Monumenta, стр. 40 Вольчвикь.

вльчевьскыи, што припада Вучју, cf. Вльчие: селу Вучју цркве трескавачке ишла је међа где се стае вльчевска рѣ(ка) сь Любовщицомь, та по хрїдоу на поуть вльчевскы. Г. XIII. 372. она се ријека звала и Вльчевьштица.

вльчевьштица, ријека код села Вучја: где се стае Вльчевщица и Любовщица. Г. XIII. 373. cf. вльчевьскыи.

вльчедольскыи, што припада Вучјем Долу, cf. Вльчии Доль: селу је Вучјем Долу ишла међа ѡть Доунава на Роукомїе и на хльмькоу доубравичкоу и на воучедольскоу хльмькоу. М. 199.

вльчета, 1399 човјек госпође Владе жупань Вльчета. П. 20.

вльчетиħь, 1398 човјек краљице босанске Тврьтко Вльчетиħь. П. б. 42.

вльчии, lupi: вльчїи вь стадо вьхѡдь. Г. XI. 54. вльчиꙗ ꙗблька. Ш. lesek. 130. у Словака aristolochia.

вльчии громь, ливочка је међа ишла ѡдь Ꙗблькe подь Вльчи Громь. М. 264.

вльчи доль, цар је Лазар дао Раваници село Воучи Доль у Браничеву, њему је ишла међа ѡть Доунака на селище на Роукоміє. М. 199.

вльчи лоугь, краљ је Милутин дао Хиландару селище Вльчи Лоугь оу строумичскомь поли. М. 64.

вльчи трьнь, сад је село 2 сахата од Приштине са зидинама од старога града: оу Вльчемь Трьноу сјеђаше породица Вука Бранковића 1405. М. 272. ꙋ Вльчемь Трьнꙋ. П. б. 61. ꙁагибѣ конь Воучиѥга Трьна Марко Атомановикь 1462. Л. 80.

вльчиниќь, презиме властеоској породици дубровачкој: Живє 1405—19, оне прве године био је и кнез. М. 259. 262. 287. — Андрє изабрани властелин 1419 и 1420. М. 287. 295. презиме им пишу на истим мјестима и Вꙋчиникь и Вꙋоучиникь, исти рекао бих да је гријешком написан Вичиниќь, које види.

вльчихьна, 1395 властелин краља босанскога Дабише ѡть Ꙋсорє воєвода Вльчихна. М. 225. 226. може бити да је то Влатковић, па је у то вријеме био војвода. — Гледај Бановиќь, Братєлювиќь, Владьковиќь, Мратиновиќь, Радосалиќь.

вльчица, 1404 госпођа Вльчица мати Вуку и Бранивоју у Босни. П. 52.

вльчиѥ, село цркве трескавачке на ријеци Вучевштици и Љубовштици, насели га свети краљ. Г. XI. 134. Г. XIII. 372.

влѣхва, magus ако је добро преписано, cf. вльхвь: тьи калꙋгерь влѣхва иѣ, не те се ꙋткорити. П. б. 27.

влѣшти, влѣкоу, trahere: ꙗкоже олово, вь чесомоу боудеть привеꙁано, долоу вь глоубиноу влѣчеть. Г. XI. 192.

внетьчькын, гледај вьнетьчькын: внетачкихь. М. 548. може бити да је само штампарска погрјешка.

вобити, долази само на овом једном мјесту, а сумњам да је добро преписано: чловѣкь оукрадь дроуга си да плати црькви .г. перьпери .г. вобити на .г. перпере. М. 565.

вовода, као да је неко мјесто и то близу Дубровника, ако је добро преписано: знате како смо говорили да се станемо; да ако сте наше приѣтелие и ако хокете да есте мегꙋ нами житькь прави, да бꙋдите ꙋ понедельникь ꙋ Вободи ти властеле (мјесто чега штампарском погрјешком стоји власте), ки хоте с нами говорити. П. б. 15.

вода, aqua: да си продаю вино безь воде. М. 17. терь имь не дате излазити вань трьга на водꙋ. П. 20. сь всѣми мегами и водами и дрьвьми. М. 284. да доведеть водꙋ ѡть реке Быстрице. М. 558. fluvius: до воде, коꙗ тече оу Деуане. М. 92. преко Рабе воде. Л. 86. — urina: егда не можеть улоуѣкь водоу поустити. Ш. jahrb. 1831. bd. 53. anz. bl. 116.

водити, ducere: наказавь ю (жену), да ю водить. М. 14. правдꙋ, кою кє водити сь Богꙋлиномь. П. 79.

водица, aquula: выше мора има водицоу и трьсть. М. 127. гдѣ есть водица. М. 130.

водичьникова глава, селу је Вилској ишла међа на Водичникоцоу главоу, ѡть Водичникове главѣ оуправь на ꙋ погорь на Гльбокыи Доль. М. 144.

водокрьште, lustratio aquarum: ꙋ недѣлю на водокрьще. П. 50. cf. богоꙗвлениє.

водопинѣь, 1411 дубровчанин Никша Водопинь. П. 109. — У Дубровнику је била полача Юкьше Водопинѣꙗ која је послије била Живка которанина, а 1452 дадоше је дубровчани војводи Иванишу. М. 454.

водопоусть, canalis: егда не можеть уловѣкь водоу поустити. степице растльвь добрѣ и полагаи ихь вь сами водопоусть. Ш. jahrb. 1831. bd. 53. anz. bl. 116.

водосланьнь, aquarum salsarum: водосланнаго гроба. Д. 185.

водьнь, aquarius: прѣко зи воднїє. М. 541. селима на Морави која је цар Лазар дао Раваници ишла је међа ѡть Коприкнѣ... на воднїи пань. М. 197. тако и селу Бехалијеву. М. 198.

водьнь, град који је освојио цар Стефан: Водьнь. Г. XI. 161.

водѣница, mola aquaria: половина всаке водѣнице да ѥ црькви ѥпископии липлıанскои. М. 563. надь ѩзь парьцоулѥве воденице. М. 144.

водѣничиште, locus aedificandis molis: на Скоуланово водѣничиште. М. 562. на воденичиште. М. 198.

водѣничиѥ, neutr. coll. molae: или дворишта или водѣничиѥ или винограде или нивиѥ. М. 62. сь ливадиѥмь и сь водѣничиѥмь. М. 64. водѣнициѥмь. Г. XI. 132. 135.

водѣниште, мислим да је погрјешка мјесто водѣничиште, долази у споменику непоуздану: мега мꙋ оу градска воденишта. М. 73. још на једном мјесту: воденишта на Топлицꙋ. М. 196. али на том мјесту у С. Л. 1847. IV. 47. стоји: воденица.

вождь, dux: дꙋши моѥи вожда. М. 134.

возити, vehere: да ви дамо дрѣво да жито вози. П. 44.

возь, vehes: всаки меропьхь да довози по возоу дрьвь. М. 565.

возьникь, via publica: оузь дѣль возникомь. М. 94. надь Влахе на возникь, кои греде по дѣлоу мегю Ресникь и мегю Толановиноу. М. 94.

вои, miles: наѥмьше грьчьскыѥ воѥ. Ст. 5. једнини нема потврде.

воивода, гледај воѥвода: сь воиводомь. М. 28. 480. 526. воѣвода. М. 512.

воиводић, гледај воѥводић.

воида, гледај воѥвода, којему мислим да је ћуросог.: господина воиде. М. 257. 258. 284. 296. 308. 315. 319. 343. 418. 420. 430. 432.

воико, име мушко, мислим да је ћурос. Воиславь: међу људима које је краљ Стефан Дечански дао Дечанима да буду сокалници био је оу Прилѣпѣхь Воико. М. 97. — Гледај Боудьинић, Ѕадраговић.

воила, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном је било име Воила. М. 13.

воило, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном је било име Воило. М. 12. и међу људима које је краљ Стефан Дечански дао Дечанима да буду сокалници био је у Чабићу Воило зет Мирков. М. 97.

воилоко, селима у Пеку која је цар Лазар дао Раваници били су метоси ѿть Жрьновиице.... междꙋ Воилово на Жрьновцꙋ. С. Л. 1847. IV. 53. то ће бити садашње село Војилово у Србији.

воимирь, тако је било име једном влаху којега је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи. М. 12. — Гледај Влькотићь.

воиникь, miles: ѿть иииихь воиникь М. 14. на властелѣхь и на воиницѣхь. М. 15. кьда прїидеть с воиске воиникь. З. 34.

воиница, militia: ѡсвободихь ѡдь работь и ѿть поꙁоба и ѿть соки тькьмо воиницє и данка господьства ми. М. 571. да имь ѥ свобода ѿть всѣхь работь, и ѿть воиницє и ѿть градоꙁиданїа. М. 334. cf. воиска.

воиничькыи, militaris: кони воиничкога. П. 65.

воинь, miles: воѥводи и воины. Ст. 12. воины константиновы. Л. 57. — Име мушко: тако је било име једном влаху којега је краљ Стефан Првовјенчани писао Жичи. М. 12. а између влаха које је краљ Милутин дао Хиландару тројици је било тако име. М. 59. 60. 61. — Хлијевљанин Воинь ꙁ Бистрицє 1400. М. 248. — Гледај Страцииовићь.

воиньскыи, militaris: вь воиньсцѣмь ѡбраꙁѣ. Ст. 6.

воиньство, adolescentia: племенѣ светаго Сумеона третїемоу родꙋ състарѣющꙋ се, а четврьтомꙋ вѣ воиньство вьстꙋпающꙋ. М. 49. — exercitus: архагьгельска воиньства. М. 57. небесиыихь воиньствь воеводо. М. 166. 521. на Марицѣ все воинство потоплѥно бысть. Л. 61. — bellum: доволно коуди миѣ сь вами владичьства и воиистка. Д. 37. сего Стефана воинства моужьство. Д. 38. не беꙁ правды ваше воиньство сьдѣвавте. Д. 113.

војиьствовати, militare: сь нимь војиствоуеть вь Анкроу. Л. 62.

војиьствьнь, militaris: многынмь ѿть војиствьныхь. Д. 216.

војиьци, међу селима која је цар Лазар дао Раваници било је село Војици. М. 197. још је једно село Војице у Пеку цар Лазар дао Раваници. С. Л. 1847. IV. 52. между Воонице. С. Л. 1847. IV. 53.

војиѣгь, између влаха које краљ Стефан Првовјенчани даде Жичи једном бјеше име Војиѣгь. М. 13.

воно, гледај воевода, од којега је ђурос.: що ми си рекаль воно. М. 417. гдје стоји гријешком Воно, јер се то каже војводи Стјепану. молю те воно. П. 56.

војсавь, гледај Војславь.

војсалић, 1332 Стефана бана босанскога властелин Станаць Војсаликь. М. 102. — Краља босанскога Стефана Остојића и Твртка Твртковића властелин кнез по том војвода Јуран Војсалић ѿ-д-оиихь кран 1419—21. М. 283. 305. 318. то ће бити синовац херцега Хрвоја, син кнеза Војисава, пише се и без презимена самим именом, које види. — Војвода Петарь Војсалић властелин краља босанскога Стефана Томаша 1451. М. 450.

војсилић, 1240 властелин великога бана босанскога Матије Нинослава, Корнславь Војсиликь. М. 29.

војсиловић, 1332 властелин бана босанскога Стјепана Гонсавь Војсиловикь. М. 102.

војска, exercitus: војска кралевьства ми гдѣ любо находи люди ваше, да нмь никоегаре ѕла не учини. М. 46. ако име хтѣти краль послати војску на Дубровникь. М. 69. војска, коıа греде по ѕемли царевѣ, где падне оу коемь селоу, дроугаıа по ѡнои идоукї да не падне оу томѕи селоу. З. 40. с војском. М. 451. castra: писано ва честитои војсци кралевьства ми в Дольнѣхь Кранхь. М. 222. — militia: ни винограда да теже ни ние никоıе работе, ни војске да не тераю. М. 19. да моу н(ѣсть) војске ни царь-

скога злата ни винограда. М. 26. (т. ј. да није дужан ићи на војску). да не ходе на конскꙋ. М. 52. оськободихь оть позова и одь конске и одь винограда. М. 113. 123. 138. конскоу да коуюуть по законоу. З. 33. кьда пріидеть властелинь с конске. З. 34. да е слободань оть конске оть тоурске (т. ј. против Турака) и одь ине ода всаке. М. 481. — у том значењу долази мјесто рата, bellum: када господство ни греде нашомь главомь на кою конскоу. М. 481. бысть задарска конска 1645. Л. 85.

конславь, cf. Консавь, између влаха које крал Стефан Првовјенчани даде Жичи једном бјеше име Конславь. М. 12. тако и тројици влаха које је крал Милутин дао Хиландару. М. 59. — Властелин цара Стефана и Уроша, кнез Конславь 1351—62, пишу га на једном мјесту и Консавь и ту му се не каже да је кнез, цар га Урош назива братом а Млечићи му кажу comes et magnus procer imperatoris, држава му је била близу Балшића и Котора. М. 152. 168. 169. 174. Г. XII. 43. — Међу људима који су показивали међу ливочку око 1389—1405 био је Консавь Потроунинь уловѣкь. М. 263. — Кнез Консавь властелин босанскога крала Остоје 1399. М. 237. исти мислим да је кнез Консавь брат херцега Хрвоја, отац Јурја војводе Доњих Крајева, међу мртвима 1434. М. 377. а исти ће бити и кнез Консавь, којега пишу презименом Коиеводић, јер међу којима се властелима крала Остоје пише само кнезь Консавь, међу истима се исте године пише кнезь Консавь Воеводић. М. 234. 237. — Гледај Воиеводић, Мрькотић, Радошевић.

конслалић, у Словињу међу људима које је Душан дао пиргу хиландарском био је Петрь Конслаликь. М. 123.

контанокић, 1419 Влькьць Контанокикь и брат му Радосавь из Драчевице. П. 145.

конхьна, између влаха које је крал Стефан Првовјенчани дао Жичи двојици је било име Конхьна.

М. 12. тако и једном онијех које је краљ Милутин дао Грачаници. М. 565. и међу власима које је исти краљ дао Хиландару био је кнеꙁь Вонхьна, и још један Вонхна стриц Крајисаву и Војисаву. М. 59. тако је име било и једном између људи које је краљ Стефан Дечански дао Дечанима да буду сокалници оу Прилѣпѣхь. М. 97. — Ћесар Вонхна отац Јефимије калуђерице, којему су кости 1399 лежале у Хиландару. М. 245. cf. Г. V. 300. — Деспота Ђурђа логоѳеть Вонхна 1428. М. 355. исти може бити да је коме се 1402 само име каже, у подручју деспота Стефана. П. 37. — Гледај Ꙁепашнћь.

вонхьнинь доль, Добродолима је ишла међа оу Сватовоу Полꙗноу и ниꙁь вонхьнинь доль оу Юꙁвиноу. М. 94.

вонхьнићь, у Хлијевну су имали Вонхнићи нека добра, које се свједочи 1420. М. 299. — Влахе Вонхниће потврди Јурај војвода Доњих Крајева Павлу, Николи и Влатку Јурјевићима 1434. М. 378.

воншановьци, село које је цар Лазар дао Раваници, међа му је ишла на рѣкꙋ Ꙁагꙋмщицꙋ. М. 198.

вонштань, bellicus: поснѡнѡмь рꙋкомь вонштанѡмь и огнемь. М. 448. ꙁакеꙁꙋємо се наприндовати вонштаннмь паунномь. М. 448.

волетићь, 1392 човјек краља босанскога Дабише Юран Волетићь. П. б. 35.

волити, velle: числа вь вась не волимь быти. Са. тип. Ш. lesek. 119. елика аште волиши ѡть мене просити. Д. 204. cf. волѣти.

воловьнь, boum: соупроугь волѡвныихь. Д. 9.

волоуꙗ, у Звижду село Волꙋꙗ које је цар Лазар дао цркви богородичиној у Ждријелу браничевском. М. 194. и сад има то село.

воль, bos: да оуꙁима епископиꙗ єдинь воль. М. 15. да плати господинꙋ банꙋ всаки шесть волова на свою главꙋ. М. 102.

вольнь, spontaneus: приємын страсть вольноую. М. 25. — cui liberum est: да св волни зидати. М. 106. да нѣсть кто вольнь ѡтнети ни єдино ѡть сихь. М. 145. да га нѣсть вольнь ѡтгнати. З. 32. да є волань поити. М. 218. да ѥ ѡнь волѣнь всѣмь покладомь. М. 357. томви ми нисмо волни М. 368. да имь трьговци ходе волно по свеи земли. М. 363. воглянь. М. 494.

вольска, Грнчареву је ишла међа зь Гоусиномь ѡть Пеки оу Литоу Стѣноу оу Камене Строуге низь Волскоу оу Бѣлии Потокь. М. 95.

волѩ, voluntas: що ми кьто да свонокь воловь. М. 2. по воли а не по ноужди. М. 79. ако га кто прими безь волѥ цареке. З. 48. що имь бвде на волю и како имь драго. М. 240. да имь ѥ на воли и що имь годе. М. 268. ни за коѥга чловека волю. М. 287. како се згоди и вчини размирье и рать и зла вола мећв Двбровникомь и мећв воеводомь Радосавомь. М. 375. да би вчинили мирь и добрв волв с воеводомь. М. 375. вкрипи приѣтельство и єдиньство в волв и в неволв сьпротивь херьцегв. М. 448. хотеће или не хотеће или за волю или за неволю. М. 458. колико ѥ вола божиꙗ. М. 518. ми з драге волѥ да дамо дрѣво. П. 44. — vel: волꙗ да да кривьце волꙗ да плати. М. 16. ѡкольна села волꙗ градь. М. 85. влахв вола приморанинв вола хльмланинв. М. 247. кьбьль жита, волꙗ перьперь динарьми. З. 50. или ѥ кто властелинь или властеличић волꙗ кметић. М. 458. с виногради, сенокошами, ликадами и вола кимь мв драго именѡмь користними званими. М. 494.

волѣти, malle: волисмо гласв нашемв. М. 249. волимо да ти ѡправиш. П. 26. волѣли бисмо да ѥ мегю вами мирь. П. 43.

вонꙗ, odor: благаꙗ вонꙗ. Са. 9.

ворниьковић, 1374 дубровчанин Двмона Ворниковикь, који је држао тргове господе зетске Ђурђа и Балше. П. б. 26.

воскь, cera: .єі. коњь натоварениихь воска. П. 22. в

Дꙋбровникь оловѡ, свила, цръвацъ и восакь да не иде. M. 475.

вошановьць, село које је цар Лазар дао цркви богородичиној у Ждријелу браничевском. M. 194, гдје гријешком стоји **Вошановьць**, јер онако пише у пријепису, који је мјесто оригинала и с којега је први пут штампано. и сад има то село.

воњвати, pugnare: **да не воюѥ чловѣкь изь Стона на землю кралевьства ми.** M. 108. **ни пѫти тѣраю, ни вонске воюю.** M. 135. **да сꙋ дльжни воњвать.** П. 48.

воњвиѣи, село **Воњвиѣе** дао је краљ Стефан Дечански цркви св. Николе у Добрушти даровавши је Хиландару. M. 111.

воњвода, belli dux, cf. **воивода: призвавь воњводи и воины.** Ст. 12. **на вьсакои воисцѣ да ѡбладають воеводѣ колико и царь. и соудове мали и велици, кои соу на воисцѣ, да имь соудѣ воеводѣ, а инь никто.** З. 40. **воеводꙋ ангеломь и архангеломь, архангела Михаила.** M. 133. то значење, по ком војвода бјеше у државној служби и управљаше војском, оста до постања босанскога краљевства, а и послије се држаше по другим земљама; тому је свједочанство што за те војводе нема потврде да су им се и синови звали војводе; таке бјеху војводе у великога бана босанскога Матије Нинослава 1240 **Юришь.** M. 28. а 1249 **Пꙋрьча.** M. 33. у краља српскога Стефана Дечанскога 1326 **Младѣнь.** M. 85. а 1333 **Градиславь и Дѣвнь Маньѣвь.** M. 104. таке војводе мисли исти краљ пишући: **сьбрахь зьборь срьбьскыѥ земьлѥ арьхиѥпискоупа и ѥпискоупии и игоуменин и казньце и теньчиѥ и воњводы и слоугы и ставильце.** M. 99. таки бјеше у Стефана бана босанскога 1332 **Владиславь Галешникь** којега пишу **велики воевода.** M. 102. у Александра господина канинскога и авлонског 1368 **Продань.** M. 178. у Ђурђа господина зетскога 1386 **Никола.** M. 204. у Вука Бранковића 1387 **Прьнꙗкь.** M. 209. у деспота Стефана 1405 **Милтошь.**

М. 269. у Гргура и Ђурђа, синова Вука Бранковића, 1405 Лоукаꙋь. М. 272. у деспота Ђурђа 1428 Радославь. М. 355. да су таке војводе биле властели потврђује се тијем што се изријеком називају бољарима или властелима људи с којима се спомињу; у том се смислу помињу неке војводе и у љетописима, као Гојко брат краља Вукашина, Дмитар Радојевић, Дмитар и Стефан Јакшићи. Л. 72. 79. 82. тако се називају и турске старјешине војничке: 1399 Сархань. П. 21. и Пашанть. П. 25. 1420 Исакь. М. 301. 1536 Мвстафа. М. 552. и др. — У босанском краљевству поста од војвода овога првога значења особит ред властеле тијем што се и синови војводски зваше војводе али тек по смрти очиној и то не сви него само један, ако ли не би било сина, или би био нејак, војводство прелажаше на најближега у роду; те су војводе биле веће од кнезова, а тому је свједочанство што се за живота очина зваху кнезови и што им се браћа за живота њихова такође зваху кнезови; тако најстарије војводе у босанском краљевству Влатко Вуковић, Вукац Хрватињић и Радич Санковић, којему и отац Санко и старији брат Бјељак и стриц Градоје бјеху жупани, бјеху још онога првога значења, или се не може на њима засвједочити друго; а војвода Хрвоје имаше сина Баошу, који умрије кнезом јамачно прије оца, те војводство Хрвојево допаде синовцу му Јурју Војисаљићу, сину кнеза Војисава; војвода Сандаљ Храњић имаше браћу кнезове. и војводство његово допаде синовцу му Стјепану, сину кнеза Вукца Храњића, а војвода Стјепан, који бјеше и херцег, имаше синове кнезове Владисава. Влатка и Стјепана. од којих се по очиној смрти зваше Владисав војводом а Влатко херцегом, послије се и Владисав прозва херцегом, а брат им Стјепан једнако бјеше кнез уз њих; војвода Радосав Павловић, син кнеза Пав-

ла Радиновића, бјеше војвода по смрти брата својега војводе Петра Павловића, а послије њега син му Иваниш, који за његова живота бјеше кнез. М. 390. 411. а послије Иваниша војводство пријеђе на брата Иванишева Петра, уз којега брат Никола бјеше кнез као уз Иваниша обојица. М. 420. 469. војвода Иваниш Влатковић бјеше син кнеза Влатка а синовац војводе Петра, којега Петра син Павао бјеше и тада кнез, као и други братучеди и браћа Иванишева (М. 451), а послије се и браћа Иванишева Агустин и Тадија и Жарко Влатковићи писаху војводе. М. 537. 538. Највише се овијех војвода зваше и велике војводе а неке и херцези, и имаше међу својим властелима друге војводе. М. 325. 341. 468. 471. Осим свијех именованијех бјеху још многе војводе у босанском краљевству за мало времена докле трајаше, од 1378 до 1463, за то времена помиње их се у споменицима преко тридесет, и само у једном споменику 1461 као свједоци уз краља долазе деветорица. М. 487. За све се њих не може посвједочити што рекох, јер како је босанско краљевство мало трајало, није се оно могло ни навршити на свакоме, а лако може бити да су многе биле и онога првога значења. — Између страних владалаца зову се војводама влашки и молдавски. М. 556. Л. 63. 64. и Сибињанина Јанка зову ердељским војводом. Л. 79. 83. — Погрјешке у штампању или у преписивању држим да су: воюода. М. 285. воєда. М. 422. вевода. П. б. 129. 130.

воѥводиница, uxor *τοῦ* воѥвода: госпогѥ воєводинци. П. б. 51. мисли се жена војводе Сандаља.

воѥводинь, *τοῦ* воѥвода: на нѥговѣ вѣри на воѥводини. П. 27. да се да госпоге Єлене воєводине. М. 415.

воѥводићь, filius *τοῦ* воѥвода, на једном се мјесту каже воєводићь као презиме властелину краља босанскога Твртка или управо његове матере и

жене Влатку 1378. М. 190. тај је дакле Влатко био син једнога од најстаријих војвода босанских, али којега? у истом се споменику спомињу двије војводе: Влатко Вуковић и Вукац Хрватињић: не могући ни за којега другога Влатка споменицима посвједочити да се овдје мисли, и држећи да се зањ не би само онако казало који је, кад му не би био напријед отац споменут, као што се не би казало ни војводин син, мислим да је тај Влатко син поменутога војводе Вукца Хрватињића. — Тако се воеводићь каже и властелину краља босанскога Дабише а по том и Остоје, кнезу Војисаву 1392—99. М. 222. 234. за њега мислим да је брат херцега Хрвоја. cf. Конславь. — На једном мјесту стоји воеводићь и за кнеза Владисава сина војводе а потоњега херцега Стјепана. М. 425. — а на једном и за синове војводе Радосава Павловића: комꙋ би реченн воеводнки порꙋчили. М. 433. за њих на другом мјесту стоји и воиводики. П. б. 109.

воєводьство, praefectura: многомоужьства воеводьствомь сїе. Д. 3.

воєначельникь, belli dux: емꙋ военачелникꙋ соущꙋ. Г. X. 255.

воюшє, краљ је Стефан Првовјенчани дао Жичи Топольницоу с Воюшами. М. 11. ваља да јој бјеху засеоци.

воћє, pomi: да не покрнете ни едьне педи или лозовь или житомь или воћемь конмь. М. 20.

врабьчє, мјесто у држави војводе Сандаља: царинꙋ, кою ꙁимлю на Врабчꙋ и дрꙋгꙋ на Коницѣ. П. 102.

врагь, inimicus: ни Владимирь ни иньни твои врагь да не плене твою ꙁемлꙋ. М. 21. да не придꙋ врьхь вась с вашимь врагомь. М. 24. у том значењу и за ђавола: кто ли се потьщи сие раꙁорити врагомь наважденъ. М. 87.

враждеванию, odium: вратиюе на него враждеванїе. Д. 178.

враждевати, odisse: враждеваше великыи кнеѕь Вльканъ брата своего ѡ благословенїи ѡтьчи. Д. 79.

вражии, inimici (diaboli): кто ли дрьѕнеть сию раѕорити вражиимь наважденїемь. М. 223.

вражичићь, властелин херцега Влатка Павлѡ Вражичићь. М. 545.

вражьбьнь, infensus: хоулеть скврьни и вражабни. Г. Х. 249.

вражьда, homicidium: прѣдь кралевьство ми да идꙋ ѕа невѣрꙋ, ѕа враждꙋ, ѕа челюдина, ѕа конь. М. 52. чловѣкь кои краде црькьвь и враждоу оучини, що рече господинь краль. М. 565. — mulcta homicidii: ако крьвь ꙋчини дѣтикь, да га пода господарь; ако ли га не пода, да плати господарь враждꙋ. М. 52. ѕа враждоу, како ю ѕаконь по срьбскои ѕемли, црькви половина а наводьчии половина. М. 99. люди, кое сь вльховьствомь иѕимають иѕ гробовь, та ихь сьжижоуть, тоѕи село да платить враждоу, кое тоѕи оучинить. З. 31. ѕа царевѣ дльгове да гредоуть прѣдь соудїе: ѕа крьвь, ѕа враждоу, ѕа тати. З. 38. ако се по томь ѡпраке ѡбрѣте ѡбличенїе истино оу ѡного, кога соу ѡправили соудїе, да оуѕьме царь на тѣхь соудїахь враждоу по тисоуща перперь. З. 46. да се ѕа вражьдꙋ начине и плате. П. 91. ѕа ꙋбои и враждꙋ стреѕоювꙋ. П. б. 106. да нитко не смити бꙋде ꙋспоменꙋти ни искати крьви н-и-не ѡсвете ни вражде. М. 256. 370. 467. cf. П. б. 151.

вражьдѣникь, hostis: кои трьгь иѕнесете иѕь Дꙋбровьника, да га ни ти ни (н)ии ткои лꙋдие продаде ни дарꙋю никомꙋже враждѣникꙋ дꙋбровьчькомꙋ. М. 43.

врана, село Вранꙋ с градом Кључем дао је краљ босански Томаш Остојић 1446 синовима војводе Иваниша Драгишића. М. 439.

врании, жупа коју је освојио Стефан Немања: Лыплюнь и Моравоу и глаголюмы Врани. Ст. 8. и по Липлюню и по Моравѣ и по Топольници и по Вранию дао је краљ Милутин земље Грачаници. М. 565. јамачно

је била око садашњега мјеста Врање на горњој Морави више Љесковца.

вранина, острво Врањина у блату скадарском, ту је била црква св. Николе с манастиром, коју је зидао за св. Саве владика зетски Иларијон, и по његовој жељи изузео је св. Сава испод власти владике зетскога и ставио под власт самога архиепископа. М. 17. а краљ јој Стефан Дечански потврдио и приложио земље. М. 112. 113. њу је цар Стефан писао цркви арханђела Михаила и Гаврила у Јерусалиму. М. 134. къ милосрьдыю светаго Николи, иже оу Вранынѣ. М. 113. ѡд монастира св. Николе ѡд Вранине, кои јест у блату скадарскому. М. 463. а као што се и сама црква зове св. Никола, тако се и тај св. Никола зове Врањина: приложи светого Николу Вранину. М. 134.

вранинь доль, на Лабу село Вранинь Доль, које је Гргур син Вука Бранковића 1413 дао манастиру св. Павла у Св. Гори. М. 278. биће и сада близу Приштине. Hahn, reise 135, гдје пише Wrandol а на карти Vranidol.

враниньскыи, што припада Врањини: Николѣ вранинськомоу. М. 112. Николи вранинскога. М. 135.

вранина стѣна, селу Ораховцу које је Гргур син Вука Бранковића дао Хиландару ишла је међа ѕа Вранию Стѣноу. Г. XI. 142. cf. враниестѣньскыи.

враниħи, међу селима која је краљ Милутин дао Хиландару били су и ѡбои Враники. М. 58. то је потврдио цар Стефан додајући да су та села по ѕемли срьбьскои. М. 141. као да су били негдје око Љесковца, јер се помињу једном иза Петрча а другом иза Петрча и Љесковца.

вранова стѣна, селу је Пријепници ишла међа на Вранову Стѣну. М. 198.

врановь, corvi: птѣньцемь враноѡвомь. Д. 197.

врановьць, селу је Војинцима у Пеку ишла ме-

ђа ѡть Жрьнокнице на храковачкы кладенць на обрьхь Коусака . . . на ѡбрьхь Врановаца. С. Л. 1847. IV. 52.

вранотько, име једноме између људи у Штипу, које је краљ Милутин дао цркви арханђеловој у Штипу даровавши је Хиландару. М. 63. ту је истина наштампано Вранотноко, али у пријепису који је у народној библиотеци у Биограду стоји Вранотко, и ово држим да је добро а оно погрјешка.

враньдоукь, град у Босни под планином Ораховицом и сада, у њему је 1446 сједио босански краљ Томаш Остојић. М. 410.

враньсаньскын, Ливочи је ишла међа пѫтемь врансанскнмь к Церници. М. 264.

вранньскын, селу Пријепници које је цар Лазар дао Раваници ишла је међа на вранньскы пѫть. М. 198.

вранюстѣньскын, што припада мјесту које се звало Вранны Стѣна: преко потока враиюстѣньскаго. Г. XI. 142.

врата, pl. n. porta: да нмь се не везьметь никоре даньє ни на вратехь ни на мосте ни на броде ни на пѫтй. М. 37. каково ѕнаменьє хошюте да ви се постави на вратѣхь ваше полаче. П. 80. — Мјесто врата М. 130 (у врсти 36) стоји брата у пријепису који је у народној библиотеци у Биограду и из којега је по свој прилици и штампано први пут. Штампарска погрјешка мислим да је и братне М. 242. мјесто братне.

вратарь, janitor: вратаря слепаго просветивь. Г. X. 268. — Град који је 1434 Јурај војвода Доњих Крајева дао браћи Јурјевићима. М. 378. војвода је хумски Иваниш 1453 сједио в градѣ Вратарѣ. М. 453.

вратисавь, гледај Вратиславь.

вратиславь, син Дмитра жупана, сина кнезу Вукану сину Стефана Немање. Вратиславь кнеѕь, а овај Вратиславь бјеше отац Вратка кнеза. Л. 60. Г. X. 264 а по другоме бјеше Вратько син Дмитров, а Вратисав син Вратков. Л. 72.

вратити, reducere: врати конскоу ка Єрдєлоу. Л. 87. reddere, restituere: ако хокєтє ви мьнѣ моє люди вратити. М. 42. да намь наше ѕємлю врати. П. 52. и ѡще мє ѡпеть враатише ꙋ доходакь конакаѡски. М. 370. — се, reverti: да се може всаки вратить слободно домомь. М. 186. докле се врате на свою баштинꙋ. М. 455.

вратиша, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном је било име Вратиша. М. 13.

врато, селу манастира Дечана Доброј Ријеци ишла је међа по дѣлоу на Врато и по дѣлоу трѣбьчьке планине. М. 96.

вратоє, име мушко, гледај Радоинѣ.

врать, sinus (maris): погѡше, и комь били на которьскомь вратꙋ, тꙋи иѕидоше шкабе с вонскомь терь почеше стрѣлять ꙋ наврапь на инхь. П. 38. само ту.

вратько, 1333 краља Стефана Дечанскога властелин жꙋпань Вратко. М. 104. — Цара Стефана властелин кнеѕь Братко 1351. М. 152. П. б. 20. — Кнез Братко син Вратисава кнеза, по њему унук Дмитра жупана, а по њему праунук кнеза Вукана, Немањина сина, отац кнегиње Милице. Л. 60. 62. Г. Х. 264. други љетописац друкчије. cf. Вратиславь.

вратьница, Алтину је ишла међа оу Вратницоу и по дѣлоу оу Трѣскавьць надь Добри Доль. М. 94.

врачарево, гледај Врачарь. не зна се номинатив.

врачарь, поље код Биограда: 1595 Турци сажегоше св. Саву на Врачароу подь Бѣлградомь .кз. априліа. Л. 85. на Врачаревоу. Л. 85. cf. Врачарево.

врачє, село које је цар Стефан дао цркви богородичиној у Архиљевици а по жељи севастократора Дијана, на чијој је баштини било. М. 144.

врачеваниє, curatio: мьѕды врачеваніа. Д. 100.

врачевати, curare: покаанїємь врачевати се. Д. 158.

врачевьскыи, medicatus: врачевьскымь помаѕанїємь. Д. 99.

врачевьць, земље су цркве трескавачке ишле

(код Прилипа) поутемь на Врачевць, . . обьемлюще Врачевць и црькьвь светыи врачеве. Г. XIII. 370.

врачениѥ, curatio: да ихь несмо волни послать вань града ингдерь на врачениѥ. П. 116.

врачь, medicus: властелин царице Маре врачь Бели. М. 514. — Црква светыи врачеве (близу Прилипа) припадаше цркви трескавачкој. Г. XIII. 370.

врачьба, medicina: врачбоу нѣи вьспеть. Ш. les. 129.

врачьство, curatio: не приходещаго кь врачьствоу кто оуврачуѥть. М. 58.

враћати, reducere: ако ли ѡдь жупаниихь люди приходе у манастирьске лоуди, да се вракаю опеть. М. 6. бога молимо да га вьсуде здраво носи и вракѥ. П. 92.

враћениѥ, reversio: да би господьствоу ви у добри чась пошастиѥ и вракениѥ. П. 169.

врекьсимь, црква је трескавачка имала дворище у Бредивѣнехь близь Врезнма. Г. XIII. 374.

вроула, fons: тоуи има вроулоу. М. 127.

вроутьци, 1537 село Крутьцїи на води Биоској под планином Пониквама. В. пр. 21. и сада у Србији.

врьба, salix: оу врьбоу. М. 95. нива у врьбе. Г. XIII. 375.

врьбана, жупа под градом Котором: градомь Которомь и жупомь Врьбаномь. П. 176. изь Врьбане. П. 176. града Котора сь всомь жупомь Врьбано(мь) пристоиномь и служекѡмь реченому граду. П. 176.

врьбась, мјесто у Босни: изь Врьбаси Петарь Нѡвикь. П. 176.

врьбица, salix dem.: селу је Пријепници ишла међа мегу ѡбѣ врьбице. М. 198. може бити да су и села, како их се и данас зове више не далеко од Раванице.

врьбиѥ, coll. salices: връбїе ѥсть житїе. Г. XI. 115.

врьбовикь, мјесто у жупи Хлијевну: Скоровои -з Врьбовика 1400. М. 249.

врьбовь, salignus: врьбовоу мездроу. Ш. lesek. 130.

врьбовьникь, у Хомољу је село Врьбовникь дао

цар Лазар цркви богородичиној у Ждријелу браничевском. М. 194.

врьбьница, село које краљ Стефан Дечански даде цркви св. Николе у Добрушти. М. 111. — Још једно мјесто: 1413 царь Моѹсїа раꙁби деспота Стефана на Врьбници и расипа Кроѹшевьць. Л. 75. сад има неколико села тога имена близу Крушевца.

врьгноѹти, гледај врьћи.

врьдабь, село у жупи хљеванској у држави војводе Хрвоја. М. 249. cf. Врьдови.

врьдови, мјесто у жупи хљеванској: Галопь одь Врьдовь. М. 248. држим да је то и Врьдабь једно мјесто, па није добро прочитано у оригиналу.

врьдоѹнь, село Врьдѹнь дао је цар Стефан цркви богородичиној у Архиљевици по жељи севастократора Дијана, коме га је био дао цар. М. 144.

врьль, praeceps: селима у Битви која је цар Лазар дао Раваници ишла је међа междѹ Обнченовце околь врьле ꙗбльке. С. Л. 1847. IV. 54.

врьмоша, ријека и село: селу је Грнчареву манастира Дечана ишла међа ꙁь Гоѹсиномь инꙁь Врьмошоѹ. М. 95. а село је Врмошу дао краљ Стефан Дечански Дечанима. М. 97. сад је Врмоша ријека од које кад се састане с Перућицом постаје Лим. В. рјечн.

врьмь, мјесто близу Требиња: ако би тко ωдь люди ωдь Белеке и ωдь Врьма и ωдь Трѣбина дошаль ѹ Дѹбровникь. М. 347. 349.

врьсанко, око 1100—1200 била је у Дубровнику опатица ωть Семиюна, мала сестра Врьсанка кьки. М. 7. — Гледај Проданьчићь. М. 39.

врьсанковићь, 1254 властелин дубровачки Марьтоло бань Врьсанковикь. М. 43.

врьсинянинь, човјек из Врсиња: да не имамо инеднога чловека господина воиде Сандаля прѣмити на Конавли, що ѥ врьсинянинь и драчевичанинь. М. 287. да не имамо прѣимити ни дрьжати инеднога трѣбинянина ѹ

Конавлахь, испративь свакога изь Конавли, какото врьсинанина и драчевичанина. М. 431.

врьсиние, комад земље с неколико села до жупе конаваоске која је граничила с Трѣбиніемь и Врьсиніемь. М. 218. а све је Врьсиніе са вьсими сели и засеоци дао Дубровнику крaљ босански Томаш Остојић 1451. М. 449.

врьста, ordo: племените люде и ине врьсте добре люди. М. 248. трьговцемь и всакое врьсте людемь. М. 310. всѣмь властеломь и властелнчићемь и всаке врьсте людемь хумске земле. М. 457. какош цари тако крали тако ине всаке врьсте людми. М. 458. а или племенить а или кое годѣ врьсте чловѣкь. М. 459. воеводамь, кнезокомь, жупаномь, царинникомь и всаке врьсте власникомь нашимь. М. 489. всакоие руке и врьсте люди. П. 170.

врьтоглавићь, мјесту Суботици које је цар Лазар дао Раваници ишла је међа на млакоу кодь Мораве . . . на камень на Врьтоглавићь. М. 199.

врьтоградь, hortus: радоуи се, цвѣте вѣры небеснаго врьтограда. Ст. 26. кь врьтоградоу свигменскому. М. 131 (у прјепису који је у народној библиотеци у Биограду стоји врьтоу). испльни врьтоградь быстрїихь водь. М. 558.

врьтоломѣи, Bartholomaeus: око 1100—1200 била је у Дубровнику калудьрица оть Врьтоломѣѣ. М. 7.

врьть, hortus: сь винограды, сь млины, сь врьти. М. 138. сь врьтови. М. 181. инь врьть. М. 198.

врьтьпь, spelunca: видѣсмо вь тои светои горѣ жилищаа скиніе и врьтьпи прѣподобнїихь. М. 137.

врьтьци, село у жупи Хлијевну: в Врьтцихь. М. 249.

врьтѣлька, главица у Црној Гори: како ходи поуть оть Цѣтиниа кь Врьтѣлци. М. 532. ту мјесто кь стоји вь штампарском гријешком, јер и у С. Милутиновића Ист. Црн. Горе, одакле је прештампано, стоји кь.

врьтѣти, vertere: шдь потопа свѣта нѣ се толико свѣть смель и врьтѣль колико сьде. П. 57.

врьховина, tributum fortasse capitis a presbyte-

ris episcopo pendendum: да оуѕима протопопа дворски половинноу бири поповьске, а јере је врьховина попомь, да ѡдь тога не оуѕемле протопопа честы, нь вьсе то пискоупь да оуѕемле. М. 13. 14. а попове да дају врьховинноу, како ю сꙋ и оу јепископа давали, јере коупи кралјевьство ми тоуѕи врьховинноу оу јепископа хвостьньскога. М. 98. — Тако се звао комад земље у жупи Хлијевну: да нхь питају тко би које племенштине одь корена ꙋ хливанской Врьховини и ꙋ жꙋпи, почанши одь Ѕавода до Врьховине, што пристои градꙋ бистричкомꙋ .... одь корена иначере нио није Хливно и градь бистрѣчки, одь Ѕавода почанше до Врьховине, него твојега прьвога .... свꙋ Врьховинꙋ хливанскꙋ. М. 248. 249. и сад има Врховина у јајачкој нахији с неколико села. Zeml. Bos. 24.

врьховьникь, supremus: светихь апостоль .ві. врьховникь. М. 118.

врьховьнь, supremus: врховнихь апостоль. М. 50. врьховномꙋ апостолꙋ Петрꙋ. М. 196.

врьхоу, adv. supra: с врьхꙋ писаними властели. М. 234. долази и с предлогом сь: принем сь врьхоу сьврьженноую ризоу. Д. 19. — praep. supra: на камень, иже бѣ врьхоу гроба. Д. 210. in, contra: врьхꙋ Ꙋроша врага твога. М. 36. да такове клетви не падꙋ врьхꙋ нась. М. 445. de: свакога ѕаклесмо врьхꙋ тестамента. М. 415. cf. врьхь.

врьхь, vertex capitis: крьстителя Иѡвана деснице, юже вьзложи на врьхь жиждителя, и крьсти. М. 11. радоуи се иже своемꙋ врьхꙋ своею крьвию вѣньць исплеты. Г. XIII. 366. у том смислу: до врха доћи, т. ј. доћи главе: кои не слꙋшаю, да нхь покарате; ако ли не кѣ се хаяти, да нимь до врьха догѣте. М. 529. montis: на врьхь на Шавиницоу. М. 8. да се добра стража чини ѡдь ѡгань по врьсѣхь по ѕаконꙋ. П. 149. пашишту је Лабићеву ишла међа на Вели Врьхь. М. 61. тако и селу Грнчареву. М. 95. extrema pars: полачꙋ на врьхꙋ побиюне ꙋлице. М. 454.

врьхь, praep. supra: горьре кое гредꙋть врьхь Жрь-

новьницѣ. М. 38. contra: да не придꙋ врьхь вась с вашимь врагомь. М. 24. ab: иськати некою правинꙋ врьхь кога годе чловѣка. М. 37. de: врьхь вьсе ѡво писанье клель се. М. 40. in: да ꙋꙁьмꙋ врьхь себе господина воѥводꙋ. П. 51. per: врьхь дꙋше своѥ клель се. М. 40. — саставља се с другим предлозима: на врьхь Планє. М. 26. на врьхь стражища. М. 198. оу врьхь дола. М. 87. тако с предлогом сь постаје сьврьхь, које види. — како ова значења прелазе једно у друго, види у мојој синтакси 144—147. cf. врьхоу.

врьхьдоль, село које је војвода Јурај синовац херцега Хрвоја 1434 вратио браћи Јурјевићима а војвода им Сандаљ бјеше узео, као да је било у Горској Жупи: Врьхьдоѡ. М. 378. сад има брдо четврт сахата од манастира Житомишљића у Херцеговини, који је опет близу мјеста Метковића на аустријској граници. Магаз. 1861. 51.

врьхьлабь, краљ је српски између 1240 и 1272 писао ꙋ Врьхьлаби трговцима дубровачким слободе. М. 52.

врьшина, cacumen: међа је Камијеву ишла на дреніаньскꙋ долинꙋ на врьшинꙋ. М. 199. и Српцима на кленовачкоу врьшинꙋ. С. Л. 1847. IV. 53.

врьшити, perficere: да тоꙁи врьши господинь Влькь. М. 216. що смо ѡбитовали мею собомь, да врьшимо и да ꙋчинимо. М. 252. врьше ꙁаповѣдь. П. 14.

врьшитьба, trituratio: ѡсвободисмо ѡть всѣхь работь и поданькь господьскихь, да нимь нѣ градоꙁиданиа ни сокꙗ ни жетве ни врьшитбе ни сѣна кошениа. М. 192.

врьшьць, apex dem.: земљама цркве трескавачке ишла је међа (код Прилипа) поутемь подь врьшць на Каровоу црькві. Г. XIII. 370.

врьћи, врьгоу, jacere, cf. врѣшти, врьгноути: да се врьже оу тьмьницоу. З. 47. вьсе смо врьгли, да нѣ ꙋспоменꙋтьꙗ. П. 100. комꙋ ѥ врьжено ꙋ море. П. 115. не даюкѥ своѥга трьга врьки. П. 115.

врѣдити, laedere: ничесомоу врѣжденьнꙋ быти. М.

143. врѣждень бысть оумомь. Д. 177. да се ꙗжа не врѣдїи. М. 559.

врѣдь, vulnus: кто ицѣлить ми доушевныи врѣдь. Ст. 18.

врѣдьность, valor: ꙁ дарѡмь ꙋ сꙋдовехь сьбрьнехь вредьности 1000 дꙋкать ꙁлатехь. М. 411.

врѣдьнь, dignus, за добро и за зло: хотѣсмо нимь вратити и дати нихь баштиньно каконо есть врѣдьно и право. М. 217. да не бꙋдете ꙁа великꙋ срамотꙋ врѣдии. М. 476. тко бꙋде ꙁлѣ ꙋчинити, хѡкѥ педепсань бить како бꙋде врѣдно. П. 14. — qui valet, па се каже и колико: вьсе тои било ѥ на векѥ три ста дꙋкать врѣдно. П. 83. бꙋде врьдань дꙋкать по .мд. динарь. П. б. 108. тогаи ми не бисмо ꙋписали ꙁа що ѥ врѣдань дꙋбровникь. П. 98. или се не каже колико, јер се мисли много: моћи ће бити вридань и користань (Павао Радишић) кралю. М. 252.

врѣдьнь, noxius: врѣдныихь пѣснїи. Д. 5.

врѣло, fons: оу потокь оу Планьникь, сь Планинка право оу врѣло. М. 94. — Име мјестима: селу Плањанима био је заселак Врело. М. 265. — друго мјесто у Црној Гори pl.: Иван је Црнојевић дао манастиру цетињском воденицоу горию на Врѣла. М. 532.

врѣлꙗнинь, човјек из мјеста Врѣла у Црној Гори: еще приложихь дрва наша ꙁаконила, ѡ рождьствоу христовоу коꙗ доносе врѣлꙗне и оугнꙗне. М. 532.

врѣме, tempus: миноувьшоу врѣмени. М. 5. ꙋ всако врьнеме. М. 441. — tempestas: поиде плавь, и ѡпеть се временомь ꙁлѣмь врати. П. 73.

врѣменьнь, temporarius: врѣменное сїе царство. М. 333. — annosus: ѥрь смо людиѥ врѣменни и стари много, ѥдва и ѡвдѣ по градꙋ ходимо. П. 9.

врѣниѥ, bullitus: шоумь, ꙗко доуха врѣнїемь. Д. 87.

врѣсь, селу је Брчелима ишла међа ѡть свете Тронце инꙁь Врѣсь тере оу Батоушоу. М. 114.

врѣтаниꙗ, Britannia: Врѣтанїю. Л. 55.

врѣти, fervere: вроуштими сльꙁами. Д. 58. полагаи на крьпоу вроукѥ. Ш. lesek. 130.

врѣтиште, cilicium: скоутавь и вь врѣтищє. Ст. 21.

врѣшти, врьгоу, jacere, у сложеном вьврѣшти. cf. врьћи.

воула, bulla: и тѹ камень подобьнь гробѹ и на немь вѹлѹ положисмо (постављајући међе). М. 131. и ѡть толи право вь брьдо на Херово на велики дѣль, и тѹ постависмо вѹлѹ оу каменѹ. М. 131.

воуснинь, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном је било тако име. М. 12.

вь, in, cum accus. et loc. (како му се шири значење види у мојој синтакси 530—549. 635—643): вь сню приде поустыноу мѣсеца ноємбра вь .к. дьнь, вь лѣто .ѕѱ.и.ѕ. М. 3. вь веки. М. 19. ва внеки. М. 103. ва имє ѡтьца. М. 101. вь ѡтьчьствѣ своємь. М. 5. вь нынѣшнѣмь вѣцѣ. М. 10. ва гради. М. 135. — још у пријем споменицима гласи као и данас оу: ѹ Стьнєщи. М. 1. ѹ имє ѡца. М. 1. ѹ дьвадесети и девети дьнь. М. 2. оу Призьрѣнѣ. М. 3. оу Светоу Гороу. М. 6. ако ѡдь жоупаних људи приходе ѹ манастирьске лоуди. М. 6. ѹ недѣлѹ. М. 7. не оу гнѣвь боуди снѥзи дѣло моѥ. Ст. 4. оу нѥмь. Ст. 4.

вьведенниѥ, introductio: ѡбрѣтохь монастирь нѣколи бывьши, ѕовомы Хиландарь, вьведенниє светыє богородицє. М. 5. оуведенниѥ. Г. XI. 196. cf. богородица.

вьведеньскыи, introductionis: црква вьведенска на Ибру. М. 202. cf. богородица.

вьвести, -ведоу, introducere: вь прьвоую породоу вьведеть раискаго веселиѣ. М. 88.

вьводити, introducere: нагыє вь домь свои вьводе и ѡдѣваше. Са. 1.

вьвоиньствити се, militibus adnumerari: Стефаноу вьвоиньствити се любеште. Д. 112.

вьврѣшти, -врьгоу, injicere: вьврѣщи ме хотє вь ровь. М. 110.

вьвѣдѣти, cognoscere, cf. оувѣдѣти: вьвемо. М. 36. могло би се мислити да је писар гријешком на-

писао вь мјесто оу, као што је више пута написао оу мјесто вь, али и сад има ријеч вавијест.

вьвѣрити, credere: юльмаже самодрьжьць и владыка отьчьскомоу ждрѣбию вьвѣрень оть бога бѣчуах се. М. 332. вьвѣреннаго намь слоужбонаучелїа. М. 333.

вьгнати, compellere: згьнаше ны в клетькв. М. 32.

вьгодити, placere: свѣтнимь вьгодивьшемь богв. М. 35. cf. оугодити.

вьгодию, placitum: вьгодїє твореште отцоу. Д. 22. cf. оугодию.

вьготовити, parare: а ми да се вьготовимо. М. 36. cf. оуготовити.

вьдавати, dare: вьдаваеть емоу сестроу свою вь женоу. Л. 55.

вьдати, dare: юже вьдахь вь дарь спасоу. М. 75. вь затоучению вьдасть ме. М. 90. вьдавь ключь слоужештомоу. Д. 70. бѣгствоу себе вьдасть. Л. 57. вьдаль бѣше дьщерь свою вь женоу цароу. Л. 63. cf. оудати.

вьдаюти, dare: заповѣдь вьдаю има. Са. 11. вьдаеть емоу сестроу свою вь женоу. Л. 62.

вьдварати се, domicilium collocare: вьдваряють се вь свѣтѣ неиечерниюмь. М. 570. cf. оудварати.

вьдова, vidua: вьдовимь и ништимь застоупникь. М. 26. вьдовые оное. М. 540. вдовѣи. М. 567.

вьдовица, vidua: вьдовице оправда. Са. 1. оудовица. М. 13. 59. слышавь нѣкоую вьдовицоу двѣма мѣдѣницама приобрѣтьшоу богатьства. М. 65. Аньхла стаа вдовицомь .д. годища. П. б. 120.

вьдовичь, viduae: вѣроу вьсприюхь вьдовичю. М. 245.

вьдовьство, viduitas: вьдовство црькви. Д. 130.

вьдроузити, figere: тамо вьдрвзисмо крьсть вь двбѣ. М. 131.

вьдоухноути, inflare: Христось доухь вьдоухноу вь ме. Ст. 15.

вьдоушевлюнь, animatus: да пришьдь вь июмоу пакы вьдоушевлюниа обрѣштоу. Д. 163.

въжделѣвати, desiderare: ꙁаѵехь въжделѣвати и пещи се ѡ доуши своюи. М. 4.

въжделѣние, desiderium: вь вьжделѣнїи мнѡꙁѣ бѣше доуша ихь. Д. 3.

вьжделѣти, desiderare: вьжделѣвь ѡбрѣсти мѣсто спасенїꙗ. М. 4. вьжделѣвь небесныхь сельь. М. 65.

вьждешти, -егоу, accendere: ако кюшь кь мнѣ, прьво ѵжди градь. П. 149. како га нема у другој форми, не смијем узети да му је инфинитив уждити, него држим да је ту контракцијом мјесто вьждьꙁи. свѣште вьꙁьжегше. Д. 58. сложено с предлогом вьꙁь.

вьжешти, incendere: свѣтилникь свои вьжегь. Ст. 13. аще кто оужежеть иꙁвнь села гоумно или сѣно, да платн ѡколнна, или да дасть вьжегьшаго. З. 37. оужегоше тоурци Милешевоу. Л. 80. сложено с предлогом вь.

вьꙁалькати, esurire: вьꙁьалкахь. Д. 68. М. 541.

вьꙁбити, repellere: юрь те се трьговьци ѵꙁбити, те не кю ѡникть по царевн ꙁемли. П. 5. ходили сѵ били трьговци, али се пакю ѵꙁьбише и ѵставише. П. 22.

вьꙁблагодѣтьнь, beneficia retribuens: вьꙁьблагодѣтьнь богоу и быхь и боудоу. М. 332.

вьꙁбранити, impedire: вьꙁбрани бороущимь се сь мною. Ст. 5.

вьꙁбраньнь, impeditus: тѡ да нѣсть вьꙁбраньно господиномь патрїархѡмь. М. 139.

вьꙁбраниꙗти, impedire: вьꙁбраниꙗющоу юмоу. Ст. 15.

вьꙁбоудити, excitare: кь полоуноштїю вьꙁбоуждень бывь. Д. 210.

вьꙁбоуждати, excitare: ѡть сьна того вьꙁбоуждаше. Д. 163.

вьꙁбьноути, excitari: ꙗко вь нѣкоюмь оужасѣ вьꙁьбьноувша. Ст. 11.

вьꙁбѣсити, furore inflammare: диꙗволь вьꙁбѣсивын братию продати Иѡсифа. М. 89.

вьꙁвелиѵити, extollere: ꙗдын хлѣбь мои вьꙁвелиѵиль юсть на ме петоу свою. Д. 108.

вьꙁвеселити, exhilarare: вь всехь благыхь вьꙁвеселиль ѥсї вьроучениѥ ти Христиꙗни. М. 243.

вьꙁвести, -ведоу, evehere: сего на столь оуꙁведе ѡтьчьствиꙗ ѥго. Ст. 4. ѡть ада вьꙁведе ѥстьство чловѣчьскоѥ. М. 88. вьꙁведохь оуи мои. М. 137. падьшее чловичє сꙋщьство на небеса ваꙁьведе. М. 220. 235.

вьꙁводити, promovere: радоуи се, лѣствице, вьꙁводещи чеда и люди своѥ вь небесьныиѥ кровы. Ст. 26.

вьꙁвратити, reducere: да ю (жену) вьꙁврати вь домь свои. М. 14. погибьшие ѡвьце домȣ иꙁраилєва ка истинномȣ пастирȣ ваꙁьвращене бише. М. 220. restituere: свѣть ѡчию моѥю вьꙁвративь. М. 90. егда вьꙁьвратихь Лѣщиѥ хьтиторȣ попоу кꙋрь Венедикьтоу. М. 571. — се, reverti: вьꙁвратившоу ми се вь свои монастирь. М. 123. како бꙋде мокно кꙋпьцемь ȣꙁьвратити сѣ ȣ градь. М 41. прими великȣ Севастию и плѣни и ȣꙁьврати се ѡпеть. П. 33.

вьꙁвраштати се, reverti: вьꙁьвращаюшоу се паки царьствоу ми вь своꙗ си. М. 138. повелѣ жити на ꙁемли и паки вь ꙁемлю вьꙁвращати се. М. 166.

вьꙁвраштениѥ, reversio: вь Светоую Гороу вьꙁвраштенїє. Д. 93.

вьꙁврѣниѥ, fervor: кьꙁврѣнїємь крьве. Г. XI. 75.

вьꙁврѣшти, -врьгоу, conjicere: вьꙁврьже себе вь дѣланїю. М. 558.

вьꙁвысити, extollere: богь прослави и ȣꙁьвиси господьство ти. П. 123. хѡтихь поучити и поученнемь ȣꙁьвисити и ȣкрипити любавь нашȣ. М. 449. да толикаи любавь не бꙋде потаитана паче ȣꙁвишена. М. 466. ȣꙁвишени господии кнеꙁ. М. 464. ȣꙁвѣси. М. 210. стоји ѣ мјесто и као родѣтелꙗ на истом мјесту.

вьꙁвышати, extollere: плачь ѡть вьсѣхь вьꙁвышаѥт се. Д. 37. вьꙁвишаѥт се срьдцемь. Г. XI. 162.

вьꙁвышениѥ, elatio: ꙁа неговȣ часть и ȣꙁьвишениѥ. М. 238. 261. ȣꙁьвишенне. М. 241. ȣꙁвишенье. М. 289. всакомȣ вашемȣ ȣꙁьвишеннѥ ѥсмо весели. П. 7.

възвѣстити, nunciare: дрьзноухь възвѣстити дрьжавѣ твоюи. Ст. 6. възвѣсти Георгїю. М. 244.

възвѣштати, nunciare: къ светомоу прибѣгше, вься ѿ нихь бывшаа възвѣштають. Д. 66.

възвѣштениѥ, nuncius: поидник се томоу възвѣштенїю. Д. 54.

възвѣꙗти, spirare: възвѣꙗше вѣтри. Г. XIII. 359.

възглавьница, cervical: оузглавница. III. lesek. 81.

възглаголати, loqui: дроугаа къ вамь възглаголюмь. Д. 143.

възгласити, vocem edere: не мошти емоу подобнѣ възгласити людемь. Д. 87.

възгнѣздити, nidificare: на каменїихь възгнѣздивше се. Д. 24.

възговорити, loqui: за то узговорише с кралювьскомь ми. М. 187.

възгорѣти се, accendi: възгорѣвь се доухомь. Са. 7.

възграждати, condere: разоренаа възьграждаюшта. Д. 45. по доуши оумилюнїемь възграждаше се. Д. 168. 189.

въздa, semper: въздa бѣла юсть срьдьчана любькь. М. 209. да су слободни, како то су и въздa били. П. 2. вазьда. М. 217. 312. вазда, када буду хотнети. П. б. 109.

въздание, fiducia: много бих писал вашему господству множехь ради узрок и ради уздания и любьве, кою смо имали. М. 518. имамо уздание у светительство ви, юре виете ѿ томь направити. П. 1. ми смо трьговце на уздание и на сьблюдение господьства ви посилали, и безь тога не би их смо послали. П. 9. долази и у законику Душанову на једном мјесту, и мислим да значи исто што значи иста латинска ријеч у римској правди, премда је П. Ј. Шафарик lesek. 81. сумњао да не буде occultatio: оуздания да нѣсть ни комоу ни вь уесомь. кто ли се пооуздаа за щто, да платить само седмо. З. 38.

въздань, -ни, qui semper est: како ю нашь въздани наукь. П. 160.

въздарние, retributio: кое въздаріе пріимемь. Д. 20

въздати, dare, retribuere: что ти вьздамь, владыко мои Христе, за вса, иаже ми вьздасть. М. 90. егда придеть вазьдати комуждe по делωм его. М. 417. П. б. 123. — са се и без њега, confidere: ωще се ѣ уздамь у вашу привазань да ћете учинити добрѣ. П. б. 43. уздамо у господа бога иерь се намь не кие нигдаре потворити. П. 1. мы уздамо, то увидевь господинь Костадинь, хокие поручити да тога не учиe. П. 2. иерь се мы много уздамо у светительство ти. П. 2. како узьдамо да кие бить. П. 5. узьдамо на ваше приатeльство. П. 11. уздамо да тои у скорѣ буде. П. 29. узьдамо на доброга бога да се смилуие на нась. П. 30. такои се и уздаите у нась за сваку вашу работу, какоио сами у себе. М. 517. — partic. praet. pass., fidus: уздани куоћю свою. М. 444. уздане пріатeлие. М. 535. 536. — има оуздати се и у типику св. Саве. Ш. lesek. 86.

въздаıати, dare, retribuere: кыимь господь мьзды вьздаıеть. М. 73. божаству ти славу непристаннω ваздаю. М. 311.

въздвигноути, attollere: въздвигохь погибьшую свою дѣдину. М. 4. богь му господство уздвигни. М. 513. suscitare: храми въздвиже. Л. 51. въздвиже рать на мене. Ст. 24.

въздвигноутие, exstructio: на въздвигноутїе монастыра. Д. 77.

въздвижениие, exstructio: ω въздвиженїи црькви оусьрдїе показаше. М. 196.

въздвизати, suscitare: зрѣıаше въздвизаıема храма. Ст. 10. брани въздвизае. Л. 54.

въьде, ubique: въьде, дге буду моки досеки. М. 306. да се неверьникь вазде назове прѣдь свакоемь господиномь. М. 309. — semper: вьзде кьде ωн буде угωдно. П. б. 78. любавь, кою е к намь вьзьде показиваль. М. 473. cf. въздѣ.

въздрьжаниие, detentio: ωбѣтуıемо се дати безь иеднога въздрьжаньıа. М. 251. 322. безь инеднога уздрь-

жанїє. М. 387. — conservatio: славно твоє вьсакомꙋ правьде ꙁъдрьжаньє. П. 121.

вьꙁдрьжати, sustentare: ꙁъдрьжати и правити градь Дꙋбровникь. М. 239. вьꙁдрьжимо и правимо Дꙋбровникь. М. 309. како сꙋ нась ꙁъдрьжали и поүитали. М. 239. ꙁꙁдрьжати га и помагати. М. 252. богь ꙁъдрьжи ваше господьство вьꙁда. П. б. 84. наше трьговце люблаше и ꙁꙁдрьжаше вь всакои слободьщини. П. 7. да нась ꙁъдрьжишь ꙋ всѣхь старѣхь ꙁаконехь. П. 11. все више писано хоћемо тврдо ꙁꙁдржати. М. 291. 303. хоћꙋ ꙁꙁдрьжати и крипити правꙋ любавь ꙁ братиомь моѡмь. М. 445. хокемо да си с мироомь поүивамо и да се ꙁъдрьжимо трьгомь. П. 66. — detinere: не ꙁабавите нь, ако сꙋ много стоіали, іерь ихь ми ꙁъдрьжасмо. П. 37. кьде сꙋ биле смекє, доходакь ꙁъдрьжали смо. П. 100. — се, contineri: како се ꙋ ꙁаписихь ꙁꙁдрьжи. М. 445.

вьꙁдрьжьнь, detinendus, само у негацији адвербијално: не вьꙁбранно ни ꙁьдрьжно. П. 123.

вьꙁдрѣмати, dormitare: да не вьꙁдрѣмлють око твоє. Г. XIII. 367. и са се: на столѣ седе Стефань, вьꙁдрѣма се. Г. XI. 58.

вьꙁдоүхь, aër: вьꙁдоүси сьжегѡми раꙁдроүшеть се. Са. 14.

вьꙁдоүшьнь, aërius: раꙁьганье прѣдь тобою вьꙁьдоүшьныє мытаре. Ст. 16.

вьꙁдьхноүти, ingemiscere: вьꙁдьхноүвь ѡть срьдьца. Ст. 20.

вьꙁдыханиє, gemitus: оүсоүгоүблаєть вьꙁдыханїа. Д. 44.

вьꙁдыхати, suspirare: не прѣꙁрѣ моленїа єго, єже иꙁ глоүбины срьдьца вьꙁдыхаемое. Са. 3.

вьꙁдѣ, ubique: тко є приѣтель вѣрьнь, вьꙁьдѣ є приѣтель. М. 42. вꙁдѣ да смо пореүени и потисноүти. М. 342. 371. да сꙋ дльжни воєвати вьꙁдѣ, кꙋде іє пошлємо. П. 48. — semper: вьꙁдѣ є ѡткорень биль градь ꙁа такове работе. П. 114. вьꙁди. П. б. 81. cf. вьꙁде, вьꙁда.

въздѣвати, attollere: роуцѣ вь богоу често въздѣвахоу се. Г. XI. 93.

въздѣти, attollere: въздѣвь роуцѣ на небо. М. 100.

въземати, sumere: вирь, что се оуземле на людехь. М. 13. да оуземлеть се на немь кралю конь. М. 14. да нмь се царина не ѹземле. М. 19. да ви се не ѹземле ничьто. М. 46. cf. възимати.

възети, възьмоу, sumere: възьмѣте иго мое на се. М. 4. да мѹ се все ѹзьме що ныа. М. 17. ѥдьнѹ книгѹ ѹзель вань а дрѹгѹ кнезь. М. 29. вино тога лѣта да си е ѹзмешь. М. 47. испакостикь нмь или що ѹзьмь одь нихь. М. 53. како е ѹзето Ѹрьсетеки дрѣво. М. 53. ωнози ѹзми на нихь. М. 53. ако си оузьлюби оузети землю ωдь мѣропьшьке землѥ. М. 98. ωтоке, ке смо ѹзели ωдь вана. М. 106. ако си ѹзлюби ѹзети конꙗ, да си га ѹзьмѣ. М. 147. да се нигдѣрь не ѹзме ниѥдна царина на дѹбровачкомь ни на чемьре. М. 184. що нмь ѹзме гѹса. М. 206. да сѹ волни ѹ всако врѣме ѹзети покладь ωдь нась. М. 215. този ѹзехь на себе, да ꙗ тои ωть себе плакꙗмь тѹркомь. М. 223. ωть теи землѥ ѹзесмо десетакь. М. 264. заратисмω и ѹзесмо ѹ рѹке ѹ своѥ поль жѹпе. М. 298. ωбѣтоваше ѹзети нась ѹ нихь дрѣвнехь. М. 339. да мѹ нхь (дукате) смо дрьжани ѹзети ѹ нашь комѹнь. М. 346. землю да ѹзмоу за себѣ. М. 532. бащине ѹзамь за дльгь. П. 121. да оузьме царь на тѣхь соудїахь враждоу. З. 46. вазеше градь Которь. М. 326. оузе царь Боудимь. Л. 84. да моу се възметь поповьство. З. 31. — и о женидби се узимају: възе еговоу дьщерь за сына. Са. 2. аще кто сватвицоу прѣ-з-аконь оузме. М. 15. аще се ωбрѣщеть полоувѣрьць въземь христїанкоу. З. 30. да не имать ωбласти (жена) оставившии своѥго моужа иного оузети. М. 15. — мислим да гријешком стоји мјесто изьме: да моу се ωко оузьме. З. 47.

възетиѥ, sumptio: милостиниѥ възетїа. Д. 98. посилнога дара и ѹзетиꙗ да нмь несть. М. 147. 162. да за ωнаи ѹзетьꙗ правда позна се. П. 73.

вьзигранию, saltus: самого уловѣчьскаго юстьства обновлюнію и вьзыгранію. Г. XI. 167.

вьзиманию, sumptio: аще кто иметь обидети бесхарьнимь вьзиманіемь неуеса. М. 18. за той вьзиманьѣ. М. 475.

вьзимати, sumere, capere: бирь, что доходи оть поповь, половина да се оузима снюи црькви. М. 13. да оузима протопопа дворски половиноу бири поповьске. М. 13. да оузимаеть се на немь по .к. кона. М. 14. оузима (међа) на дѣсно. М. 127. вьзимлю дукате. М. 251. желѣзо да вьзимають оу вратѣхь црьковныихь оть огня. З. 42. cf. вьзети.

вьзирати, respicere: вьзираю на тлѣное ми тѣло. М. 114.

вьзисканию, requisitio: посла кнезе своюе на вьзисканию отроуништа сего. Ст. 11.

вьзискати, requirere: честн погибшее вьзискахь. М. 6.

вьзисковати, requirere: мощи светихь вазискуе. Г. X. 262.

вьзити, -идоу, ascendere: ни на срьдьце уловѣкоу вьзиде. М. 88. вьзиде царьство ми вь вьноутрьноуніѣнше монастыре. М. 137. када хтѣ вьзити на небеса. М. 367. 465. на небеса вьзиде. М. 438. 486.

вьзитию, ascensio: вь вьзытію сподобльшомоу и на нь богоу. Д. 23.

вьзлагати, imponere: на того вьзлагаю всакоу помощь. М. 100. вьзлагаеть на се вѣньць кралюевства срьбскаго. Л. 54.

вьзлазити, ascendere: оузлазеще на поуть присадьскы. Г. XI. 134. вьзлазеще. Г. XI. 134.

вьзлежати, decumbere: младень вь юслехь вьзлежещь. М. 58.

вьзлетѣти, evolare: вьнспрь вьзлетѣвьше. Ст. 10.

вьзлешти, вьзлегоу, decumbere: како и вь гробѣ ми вьзлещи. Са. 11. вь нюнже вьзлеже слово сь платию. М. 140. — concumbere: кто по таковомь женоу дасть, иже на име хьтѣти своюе вьзлещи, то и ты да оупадаеть оу такоже наказанию. М. 15.

вьꙁложенню, impositio: вьꙁложенїемь роукоу. Д. 114.

вьꙁложити, imponere: десницє, юже вьꙁложи на врьхь жиждитела. М. 11. вьꙁложи на мє расоу. Са. 11. на того самого вьꙁложихь сию моꙗ сьꙁданию. М. 75. на нюже ми все ꙋпованию наше вьꙁложихомь. М. 190.

вьꙁлѣганию, accubatio: пльтєи вьꙁлєганїю. Г. XI. 76.

вьꙁлѣгати, accumbere: на ꙁлатыихь и мєкькыхь вьꙁлѣгає. Д. 57.

вьꙁлюбити, diligere: любєи мє вьꙁлюблєнь боудеть ѡтьцемь моимь и аꙁь вьꙁлюблю и. М. 72. вьꙁлюблєнаго сына юго, брата кралєвьства ми. М. 74. са вазьлюблєнимь синомь. М. 272. вьжълюблєнною матєрїю моєю. М. 543. libet: колико вьꙁлюбиши прѣбыти ꙋ нась, да си прѣбꙋдєши. М. 22. ако си кьто ꙋꙁлюби стати. М. 41. ако си оуꙁьлюби оуꙁети ꙁемлю. М. 98. ако ли црькка оуꙁьлюби, и тоꙁи да имь ѡдькоупии. М. 99. cf. вьꙁь.

вьꙁлюблєнию, dilectio: ненависть ꙁа вьꙁлюблєние. Д. 108.

вьꙁмагати, posse: пѣти тебе не вьꙁмагаю. Д. 74. corroborari: єгда немоштьнь есьмь, тогда паче вь богоу вьꙁмагаю. Д. 62.

вьꙁмести, -метоу, turbare: вь странѣ тои вьꙁметѡше се єꙁыци. Са. 13.

вьꙁможить, potens: господо ꙋꙁьможита. М. 542.

вьꙁможьнь, possibilis: юлико ми бысть вьꙁьможно. М. 78. юже не вьꙁьможьна быше вьписати се. М. 79. юлико оуꙁьможьно было комоу прилoжити. М. 116. potens: сь всѣми властели веле вьꙁможиими. М. 156. прѣвисокога и ꙋꙁможиѡга господина краліа босьнскога. М. 209. прѣсвьтломꙋ и вьꙁможномꙋ господинꙋ кралю босанскомꙋ. М. 294. присвитли и вaꙁможни господинь краль Тврьтко. М. 318. ꙋꙁможномꙋ и славномꙋ господинꙋ Сандалю. М. 327. меꙉꙋ поутєнимь и ꙋꙁможнимь градомь Дꙋбровникомь и меꙉꙋ поутєнимь и вaꙁможнимь мꙋжемь кралевьства нашега воєводомь Радосавомь Павловиħемь. М. 375.

вьꙁмошти, corroborari: потрꙋдихь ѡ томь и вьꙁмо-

гохь и ѹставихь обще житию. М. 245. гѡтѳомь вьꙁмогшїимь. Д. 105. posse: никтоже емоу соупротивити се вьꙁможе. М. 530. cf. вьꙁь.

вьꙁмьꙁдию, praemium: приемь вьꙁьмьꙁдию противоу троудомь си. Ст. 17.

вьꙁмьножити, augere: богь да ѹꙁмножи господство ви. М. 542.

вьꙁненавидѣти, odisse: вьꙁненавидѣвьше вьсего ꙁемльнаго попечению. М. 88.

вьꙁнепьштевати, reputare: да не кто вьꙁнепштоуеть. Д. 101.

вьꙁнесение, ascensio: цркве томе празнику Христову: Жича, сазида краљ Стефан Првовјенчани. Д. 77. Л. 69. cf. Жича. — Милешева, сазида краљ Владисав, син Стефана Првовјенчанога, и у њој положи кости св. Саве. М. 72. Д. 178. — Дечани, сазида краљ Стефан Дечански. Л. 61. 71. по неразговијетним ријечима једнога љетописца као да је исти краљ зидао и на Велбужду једну цркву томе празнику. Л. 71. cf. Дѣчани. — Раваница, сазида цар Лазар. М. 196. Л. 72. — близу града Штипа 1385. М. 203. — Мркшина црква. В. пр. 17. cf. Мрькьшина црькка. — у Светој Гори у Хиландару, зидао краљ Милутин. М. 74. 76. и у Свимену. М. 543.

вьꙁнести, evehere: господь вьꙁнесь се на небеса. М. 71. на высотоу вьꙁьнесѣмь ѡчи. М. 77.

вьꙁникноути, ascendere: ꙁемльнаю ꙁемьли ѡставльше придите, вьꙁникнѣмь. М. 77.

вьꙁноситель, qui evehitur: вьꙁносителю елеѡньскомоу. М. 72.

вьꙁносити, evehere: вьꙁносеи се смѣрають се. Ст. 4. молитва криломa доуховнима нась на высотоу вьꙁносить. Г. XI. 192.

вьꙁносить, elatus: поюси ѹꙁьносити. П. б. 49. юдань поюсь ѹꙁносить а дрѹги инꙁакь. П. б. 58. П. 86.

вьꙁорати, exarare: што оуꙁороу. М. 98.

вьзорь, aspectus: вьзор же црьквѣ ѡни зрещихь троуждаеть. Л. 61. не моги сатрьпети вазора его. Г. Х. 247.

вьзрадовати се, laetari: вьзрадовавь се доухомь. Ст. 12.

вьзразити, evertere: вьзразити грьдаго. Г. XI. 74.

вьзрастати, crescere: вѣра вьзрастаеть. Д. 126.

вьзрасти, -растоу, succrescere: вьзрастьшоу емоу до ѡтроучины. Ст. 2. само погрјешка у писању мислим да је вьзращьшоу мн. М. 136. мјесто вьзрастьшоу.

вьзрастити, augere: Павль насади, богь вьзрасти. Д. 146.

вьзрасть, aetas: ѡть юностнааго ми вьзраста. М. 331. — statura: красна дрѣва вьзрастомь и плѡди. Са. 8.

вьзраштати, augere: ни ѡтьць мои, насадивыи вѣрою вась, ни азь, напаиаем оученіемь, есвѣ что, нь вьзраштаеи вась богь. Д. 146.

вьзраштение, amplificatio: Светые Горы вьзраштеніе. Д. 172.

вьзревьновати, aemulari: вьзревновахь. М. 538.

вьзрокь, causa: да не коимь взрокомь всткорѣть ю метохію. М. 18. никоимре взрокомь да не раздроушимо сие клетке. М. 23. безь великаа оузрока и дѣла да не изимають се. М. 75. дати имь взрокь кривине. М. 109. да се не могв вдрьжати за нѣдань взрокь. М. 251. безь ниедногa нашега вьзрока. М. 260. да взрока не ћемо вчинити. М. 274. зла волa, коя е с онога взрока била. М. 275. имаѡ бихь св взрокомь ѡть тебе искати. М. 500. многехь ради взрѡк. М. 518. за тьи взрокь ѡдьвракаю се. П. 26. да бвде взрокь ѡщь векие любке. П. 53.

вьзроучнь, dubius: разлоге ничимьре не щрьбе ни прѣроучне ни вьзроучне. П. б. 39. само ту.

вьзрѣние, intuitus: дивьно вьзьрѣние ѣко и дымь ми бысть видимо. М. 5.

вьзрѣти, intueri: кыма ѡчима ѡмраченыи азь смѣю оузрѣти кь высотѣ небесньи. Ст. 5.

вьзоупити, clamare: вьзоупию изь глоубины срьдь-

ца моѥго. Ст. 24. ѥгда на соудѣ твоѥмь възоупиють ангели. М. 90.

възь, praep. cum accus. juxta (како му се значење развија види у мојој синтакси 549—553): вьс краи Лївїє съвръшахоу житїє. Д. 189. оуз брьдо. М. 8. 68. 93. оус потокь. М. 61. оузь хридь. М. 87. оуз дѣль. М. 87. оузь рѣкоу. М. 93. оузь Соухии Доль. М. 93. оузь рьть. М. 95. оузь доль. М. 95. мегꙗ оузь хроусовоуль свето-стефанскии. М. 95. ꙋс краи мора. М. 104. оуз гороу на брьдо. М. 127. оуз мегоу стльпьчькоу оуз доль велїи. М. 144. — ꙋс то посла своѓа блага. М. 496. да є дрьжимо ꙋз реченѡ благо. М. 496. — pro: не вьздаати зло вьзь зло. Д. 176. да мꙋ работамь ꙋзь єговꙋ поучьсть. М. 21. да свѣть не рече да смо нехарни Дꙋбровникꙋ ꙋз голѣмꙋ любьвь. М. 242. любавь кою є к намь показивальа ꙋзь нашꙋ к нюмꙋ. М. 473. — мислим и ꙋстьи пꙋть (М. 264) да треба читати ꙋс тьи пꙋть у првом значењу, и у пошљедњем оузь дѣло мјесто ꙋзьдѣло. П. 40. 42. — Глаголи се несвршени слажу с овијем предлогом у садашњем времену, те од њега добијају инхоативно значење, којим постају свршени у реченој форми: ако не оузблюдоу стражоу, что се оучини щета, да плате ѡкольна села. З. 46. ако ми се щета ꙋзьвиди, исьписавьше да ми пошлете. М. 474. кꙋдѣ се трьговцемь ласниѥ ꙋзьвиди, а ѡни те хѡдити. П. 15. ако що намь за тьи дльгованьꙗ ꙋзьговоре, хѡкюмо ви дати ꙋзнати. П. 168. що годе ꙋзговоре ѡдь наше стране, да имь вѣрꙋете. М. 536. що ви ꙋзговоре ѡдь нась, наше сꙋ рѣчи. М. 537. да храны .г. калоугѣре, кои правило оуздрьже. М. 533. ако ꙋзимаю кою прꙋ саси з дꙋбровчани, да се сꙋде како и срьбле. М. 205. 208. 267. 270. 353. 434. тези за сьдю гласове имамо; ако коѥ напрѣдь ꙋзимамо, хѡкюмо твоюи любвѣ ꙋписати. П. 25. ѡбѣтꙋюмо дати за нюга замѣнꙋ чловѣка ѡдь сꙋжань, коѥ ꙋзимамо. П. 49. ако ви тко зань ꙋзище, да смь ꙗ за този. П. 6. 20. ако кои ꙋзище да поиде предь кадию, да имь кадиꙗ сꙋди. М. 411. ако

си ȣѕлюби ȣѕети коню, да си га ȣѕме. М. 162. аке не ȣѕможемо ити на помокь ти, то да си ȣѕимашь все. М. 23. аке имь не ȣѕможе кралевьство ми дати имь ȣѕрокь кривине, да ми се ѡдькльнȣ. М. 109 челядь да се помилȣѥ, колико се ȣѕможе. М. 416. тоги кѥмо искати, щo се ȣѕморе. П. 127. повелѣваамо, да нитко не ȣѕможе ни смѣт бȣде ȣспоменȣти. М. 370. господа молимо да стадо оуѕможешь оучювати. М. 559. да ѡнь хоѣе потврьдѣти, кьда любо ѡпѣнина тои ȣспроси. М. 210. кьга ѡдь нась ȣстрѣбȣеши помоки по морȣ, и поидемо ти на помокь, да ны простишь тога лѣта все. М. 23. кьди ви га ȣстрѣбȣѥ, да га сте подали. П. б. 5. ȣчиние ли ми правьдȣ, и ȣсьхоте имати чьсть кралевьствȣ ми, да стою к нимь ȣ томь ѡбетѣ. М. 41. что и ѥще оусхокѥ дати кралевьство ми, или щo старьць самь притежии, вьсе да ѥ вь ѡбласть старцоу. М. 80. что ѥсть дало кралѥвьство ми, и ѥще что ȣсхощоу дати, да нема надь тѣмь ѡбласти игȣмень. М. 123. да им се даа ваѕда, када ȣсхоте. М. 380. кто ихь не оуѕьхранить, да ѡтлоучить се ѡть сана. З. 31.

вьѕьмь, pascha, само pl.: ере смо ȣговорили станькьм о ȣѕьмѣхь. М. 7.

вьѕывати, exclamare: оудивлюнїемь вьѕывахоу. Д. 87.

вькладати, immittere: ȣ то ш иомь не мѣшамо ни ȣкладамо иѣдиога чловѣка. П. 176. cf. оукладати.

вькорѣнити, radicibus firmare: вькорѣнивьшоу се ѕлокьѕньномоу. Ст. 7.

вькралити, regem facere: вькрали се сынь его. Л. 69.

вькоусити, gustare: не вькоуси хлѣба ни воды. Са. 11. ѡть сие (рибе) аште вькоусила быхь. Д. 196. сьмрьть вькоусивьше. М. 100.

вькоусь, gustatio: вь вькоусь пришьдь раѕоума светыихь книгь. Д. 5. еже вода прѣжде вькоуса красованїе подаеть лицоу. Г. XI. 69.

вькоушати, gustare: хлѣба и воды поскоудно вькоушае. Д. 26.

вькоуштьнь, гледај оукоуѣьнь.

вьлагати, inferre: силоу нѣкоую ꙋсрьдїа вь тѣхь срьдца вьлагааше. Г. XI. 64.

вьлаꙁити, ingredi: ѡдь ис-прьва нѣ оулаꙁиль протопопа. М. 14. ꙋим би годѣ ꙋлаꙁила коꙗ ꙁла волꙗ меꙉꙋ реꙋениꙋ господꙋ. М. 458. ми не ꙋлаꙁимо мегю кралꙗ босаньскога и мегю кралꙗ ꙋгрьскога. П. 28. ꙋ тои ми никьда нѣсмо ꙋлаꙁили ни ꙋлаꙁимо. П. 126.

вьливати, infundere: вльны вьливахоу се. Д. 183.

вьложити, imponere: книгь, юже вьложи вь светоую црькввь. М. 561. вьложивы прѣдателю вь срьдьце прѣдати господа. М. 89. вьложи доушоу вь ню. М. 166. да не ꙁли людье међу нас ꙋложе ꙁледь. М. 38.

вьлоꙋꙋити, assignare: вьлоꙋꙋи емоу ꙁемлю довольноу. Са. 4. — adipisci: желаемаго вьлоꙋꙋи нѣкоего миха. Са. 8. cf. оулоꙋꙋити.

вьлѣсти, -лѣꙁоу, ingredi: оулѣꙁоше оу ѡтьꙋьствию юго. Ст. 5. твое царьство вьлеꙁе вь срьпьскꙋ ꙁемлꙋ. М. 36. вьлеꙁи вь радость гѡсподина скога. М. 559. ꙋлеꙁе самь. П. 36. ꙋ ѡвь трꙋдь ꙋлѣꙁосмо. П. 150.

вьмѣнити, putare: вса мира сего ꙋьсть ни вь ꙋьтоже ми вьмѣнена бысть. М. 5. ꙗко не оудобь слышати ни вь оумь ꙋловѣкомь вьмѣнити. М. 90.

вьмѣнꙗти, putare: сыновиꙗ своꙗ вьмѣнꙗе. Д. 45.

вьмѣстити, capere: юже не вьмѣсти беꙁоумьни. Ст. 8.

вьмѣштати, collocare: вьмѣштахоу се и ѡкрьстныхь градѡвь прѣдрьжеште. Д. 105.

вьмѣштение, collocatio: льжа вьмѣщенїа вь любви не имать. Г. XI. 167.

вьнеꙁапоу, subito: вьнеꙁапоу побѣди се царь бльгарьскыи. М. 100.

вьнести, -несоу, inferre: не новихь нѣкыихь вьнесохомь. Г. XI. 192. кьди го(дѣ) се ю коꙗ искра мегю ними ꙋнесла. П. 127. мислим да је погрјешка мјесто вьꙁнесьшоу: на прѣстоль богꙋ ме вьнесшꙋ. М. 196.

вьнети, вьньмоу, attendere: вьньми ѡ немь. Са. 4. capere: кь симь правовѣрїю оушеса на слышанїе приложиты

подобаѥть и вь разоумь вьнетїа. М. 72. гдје мислим да је погрјешка што стоји вьнетїа.

вьнимати, attendere: моѥ глаголы вьнимаи. М. 9. Са. 9.

вьнити, вьниидоу, intrare: сподоби ме вьнити недостоинаго. Ст. 12. внидоше агарени. Л. 83. в землю виндемо. М. 176.

вьносити, inferre: разслабленнаго вь црьковь вьносить. Д. 98. не смѣю такове рѣчи мегю приятеле виосити. П. 35.

вьноузити, defigere: гвоздїа вьноузити. Г. XI. 88.

вьноука, neptis: моя внука. М. 416.

вьноукь, nepos: оунукь светаго Симеона Немане. М. 19. ни синь мои ни оунукь мои. М. 27. 29. сыноу моюмоу или сыновьцоу моюмоу или вьноукоу моюмоу. М. 75. правьнукь и вьнукь. М. 104. внукь. М. 317. — тако се у Босни звао XV вијека свештеник, и то вишега реда, јер је био и строиникь, а као да је био млађи од госта, јер иза њега долази: старць Радосавь внукь. М. 472. само ту. cf. дѣдь.

вьноутра, гледај вьноутрь: що се находи внутра Рата. М. 106.

вьноутрь, adv. intra: иже на потрѣбоу вьноутрь. М. 74. оукрасихь вьноутрь и извнѣ. М. 562. praep. cum gen.: иже соуть вьноутрь црькве. М. 75. внутрь црькве. М. 18. в листу, кои бѣше внутарь вашега листа. П. 47. кои ю внутьрь сега листа. П. 82.

вьноутрьнь, -ниа, internus: дарованныихь мною вьнутрьнихь домоу и вьнешнихь. М. 73. вь вьноутрьноуицѣише монастыре. М. 137. intimus: посила кралѥвьство ми внутрьнѥга милостиника вашѥ кралѥвьства ми. П. б. 9. дьиакь негов внутрьни. М. 500. 505. ктиторь же и вьноутрьнын. М. 331.

вьноутрьшьнь, -ниа, internus: елико вьнѣшнїи нашь человѣкь обетшаваѥть, толико вьнутрьшнїи обнавлаѥть се. Г. XI. 51.

вьноуче, -чете, nepos: моемоу оунοучетеви. М. 6.

тебѣ и чедомь твоимь и внѹчетомь. Ст. 14. моє ѹнѹчє. М. 20. 30.

вьнѹчица, nepticula, али гдје долази може бити да је proneptis, cf. Тодора: моѥи ꙋнꙋчицє. М. 415. П. б. 121.

вьнѹчиѥ, nepotes: наши ꙋнꙋчиє. М. 33. ꙋнꙋчѥ. М. 29. ѹнѹчию ѥѥ. М. 98. ꙋнꙋчью ихь. М. 104.

вьнь, foras: да се иꙁьрениє вань. П. 32. cum gen. extra: не датє инмь иꙁлаꙁити вань трьга на водꙋ. П. 20. прогананиє вана кралєвастака. М. 252.

вьньсти, -ньꙁѹ, defigere: вьниꙁи стрѣлы вь срьдьца ихь. Г. XIII. 367.

вьнѣ, foris, cum gen.: ꙗко вьнѣ мира сѹщїимь. Са. 14.

вьнѣти, гледај вьнести: ако би все благо ꙋнѣль собомь. П. 33. що би се могло нѣсмо се пощедили ꙋнѣти. П. 127. само у тим формама.

вьнѣшьнь, -нꙗ, externus: вьнꙋтрьнихь и вьнешнихь. М. 73. красотами вьнѹтрьними и вьнѣшними. М. 91.

вьнѣюдѹ, extrinsecus: блюди се, ѥда како ѡстанеши вьнѣюдѹ тькѹщї. Ст. 12.

вьнѥгда, гледај ѥгда.

вьображати, formare: молю те и вьѡбражаю те. Са. 11.

вьображениѥ, imago: ѡть светыихь вьѡбраженеи, идеже бѣхѹ написанна. Д. 123.

вьобраꙁити, formare: Христа вь дѹшахь вьображена ꙁрещте. Д. 23.

вьорѹжати, armare: на таковыє мѹже вьорꙋжати се. Д. 17.

вьорѹжити, armare: вьѡрѹживь ѡдь славьныхь своихь. Ст. 7.

вьочесити, inoculare: слѣпааго вьочесивїи. Г. XI. 58.

вьочити, inoculare: слепаго вaѡчиви. Г. X. 267.

вьпадати, incidere: да ѹпадаѥть ѹ такоже наказаниѥ. М. 15. pertinere: многаа вьпадаюштаа ємѹ ꙗко каль вьмѣнꙗше. Д. 60. cf. ѹпадати.

вьпасти, -падоу, incidere: вьпадохомь вь плѣнь иноплеменьныкь. Ст. 19. аще вь прѣстоупленије ȝакона вьпадеть. М. 14. и са се: вьпаде се вь јамоу. Ст. 6. cf. оупасти.

вьперити, erigere: видѣти ми кѣ јего оумь вьперивьша на вышьнаја. Ст. 10. на высотоу вьȝьнесѣмь ѡуи, и раȝоумы вьперимь. М. 77. кь немоуже и намь лѣпо јесть вьперивше срьдьчиѣи и доушевьнѣи ѡуи сьмысльно раȝоумѣти. М. 88.

вьписаније, inscriptio: оуписанија господовь. М. 26. по семь нашемь вписанію. М. 321.

вьписати, insribere: иже соуть вьписана вь хрїсовоулѣхь. М. 63. что смо вписали ȝдѣ. М. 23. како би вписаль, что є егова вола. М. 54. да се впишꙋ подь ѡиȝи листь. М. 499. cf. оуписати.

вьписовати, inscribere: вьписоујуть себе вь помень сь цари. Д. 43. cf. оуписовати.

вьпити, clamare: молю се вьпие сице ти. М. 9. вьпијахь. Ст. 24. вапию. М. 562. да є придрꙋжень к ѡнимь, кои вапиѣахꙋ: пропни, пропни. М. 379.

вьпль, clamor: вьпль мьногь. Ст. 18.

вьпльтити се, incarnari: богь вьпльтиви се вь прѣчистꙋю си матерь. М. 9. вьпльтивь се ѡть дꙋха светаго и богородице. М. 547.

вьпльштеније, incarnatio: лѣта вьпльщение господа нашего. М. 35. вьпльщенијемь сина. М. 245. впльщение. М. 28. вплꙋкеније. М. 103.

вьпрако, вьпрaвь, гледај оупрако, оупрaвь.

вьпрашати, interrogare: вьпрашаше јего. Ст. 6. вьпрашаюштимь. Д. 112.

вьпросити, гледај оупросити.

вьпрось, interrogatio: вьпросы и ѡтьвѣты. Д. 194.

вьпрошеније, interrogatio: вьпрошенїемь и бесѣдами. Д. 188.

вьраȝоумити, monere: оутврьди бо и вьраȝоуми вьсѣхь срьдьца. Са. 1.

въразоумлити, monere: иже въразоумлѧюемии и наоучаюеми вьси светыи славоу полоучише. М. 88.

върииоути, intrudere: върииоути ю въ дьно адово. Ст. 1.

вьроучати, commendare: вьроучають деспотьство сестрииникю своемоу. Л. 73. томоу вьроучаеть правити кралевство отьчьства си Л. 52.

вьроучити, commendare: въ всехь благыхь възвеселиль юсї вьроученик ти христиани. М. 243. иже богв вървчише. М. 263.

въсадити, insere: юго оученик въсади въ разоумь нашь. Ст. 26. imponere: сихь на коню въсаждь. Д. 11.

въсадьникь, qui conscendit: коня въсадникь бываеть. Д. 42. cf. въсѣдьникь.

вьсакои, omnis: въ всакое достоюніє. М. 145. все и всакою повелю. М. 261. в всакоемь поучењю. М. 288. са всакоими правинами. М. 289. одь всакоега насилиѣ. М. 289. в всакоихь слободьщинахь. М. 318. вьсакои добри законь. П. 19. вьсакою доброте. П. 21. терь кю бити вьсакои чась рѣчь. П. 26. могв всакои посли слободно поки. П. 28. cf. вьсакь.

вьсакоюкь, varius: вьсакоѣко богь строе на оумьша чловѣкомь. М. 4. о всакоюкихь правинахь. М. 161. все и всакоюке повеле. М. 413.

вьсакоюдѣ, ex omnibus partibus: мене недостоинаго и оумалюнаго вьсакоюдѣ. Са. 9.

вьсакь, omnis: на вьсакь дьнь. Са. 11. вьсацѣм хранюнїемь храни свое срьдьце. Са. 9. оть всакога зла. М. 4. на всако врѣме. М. 9. въ всацѣхь бѣдахь. М. 26. вьсакь за се. М. 32. югнетниоу вьсакь да даю. М. 98. вьсакь чловѣкь. З. 29. васакомоу. П. б. 35. ввсакомв. М. 217.

вьсакыи, omnis: вьсакы оставивь домь. Са. 2. вьсаки моужь. М. 14. вьсаки дьнь. П. 10. да възвратить се вьсакы въ христїанство. З. 29.

вьсачьскь, omnis: вьсачьскаѣ оудивлююють се. М. 9. творьць всачьскымь. М. 88.

вьсеблагь, optimus: вьсеблагын владыко. М. 142. вьсеблагын богь. М. 332.

вьсеблажень, omni ex parte beatus: всеблаженаго Савы. Д. 1.

вьсебогать, ditissimus: вьсебогатїе благости. М. 333.

вьсевидьць, omnia cernens: вьсевидъць царь славѣ. М. 520.

вьсевиньнь, omnium auctor: вьсевиньнаа животоу безмѣрнаа моудрость. М. 136.

вьсевѣрьнь, fidelissimus: всевѣрнии гωсте. М. 3.

вьсегда, semper: сии всегда да бꙋдꙋть црькви. М. 10. веселещꙋ ми се вьсегда. М. 172. да си ꙋзимаю дльгове своѥ, где ихь имаю, васегьда. М. 525.

вьсегдашьнь, -ни, sempiternus: вьсѣгдашнѥе вьспѣванїе. Г. XI. 71.

вьсегоубительнь, perniciosissimus: всегоубительномоу диꙗволоу. Ст. 1.

вьседрьжитель, omnipotens: ωдь господа бога вьседрьжителꙗ. М. 10.

вьседрьжителѥвь, omnipotentis: настоꙗтели ωбытели въседръжителѥви, т. ј. манастира Дечана, коjему jе празник спасов дан. Г. XI. 61.

вьседѣтельнь, omnia creans: вседѣтелнѥ ѥго десницє. М. 110.

вьседоушьнь, omni animo: потьщахь се вьседоушне и вьсесрьдьчне ωбѣти мое испльнити. М. 531.

вьсезритель, omnia cernens: вьсезрителю владыкω. Г. XI. 46.

вьсезрительнь, omnia cernens: въсезрителномоу окоу. Г. XI. 72.

вьсеконьчьнь, extremus: ωного вьсеконьчно оубити оустрьми се. Д. 178.

вьсекрасьнь, decorus: ωть того намь всекрасьнь плодь. Г. XI. 189.

вьселити, collocare: вь мѣсто сиѥ вьселивь се. М. 4. вьсели тꙋ неколико црьнωризьць. М. 17. ни ѥ вселень

ни скрьвень никьдинь уловѣкь. М. 108. ꙋ нашꙋ памеҭь нѣ се било никьде ꙋселило. П. 97.

вьселити, collocare: вь кѥліахь вьселиѥт се. Д. 44.

вьселѥнаѩ, terra habitata: гласъ мои вь вьсоу вьселѥноую изиде. М. 65. всеи васелениі. М. 104. васеленꙋю ѡснова ꙁемлꙋ. М. 253. вь вьсиленои. М. 308. васеленꙋ своею волею ѡснова. М. 486. писарском гријешком са є мјесто ь у споменику гдје има и ь мјесто є: веселенои. М. 319.

вьселѥниѥ, habitatio: мѣсто вьселѥніа славїи твоѥѥ. М. 140.

вьселѥньскыи, universalis: вьселенскыихь сьборь. М. 139.

вьселюбимь, dilectissimus: вселюбимомоу царьства ми кнеꙁꙋ дꙋбровьукомꙋ. М. 159.

вьселюбьꙁнь, benignissimus: вьселюбьꙁны Ісоусе. М. 120.

вьсемилостивь, benignissimus: вьсемилостивомоу его приꙁрѣнїю. М. 433.

вьсемилостивьнь, benignissimus: всемилостивномꙋ ѥго приꙁрѣнию. М. 160.

вьсемирьнь, universalis: всемирное сьставленїе. М. 272.

вьсемоге, part. omnipotens: бога вьсемогоущаа. М. 89. всемоген богь. Г. XI. 192.

вьсенаслѣдьникь, heres ex asse: господин Єлаүи како всенаследникꙋ кнеꙁа Бранила. М. 495.

вьсенастоѥ, part. semper praesens: сиѥ иꙁвѣстно и всенастоещее ꙁлатопеүатное слово царьства ми. М. 145.

вьсенедѣльнь, totius hebdomadis: тридьневно и петодьневно и вьсенедѣлно поштенїе. Д. 28.

вьсенепороүьнь, immaculatus: вьсенепорѡүныє дѣвы. Д. 162.

вьсеноштьнь, pernox: вьсеноштнымь стоѩнїемь. Д. 58.

вьсероүжьство, gravis armatura: сь вьсеорꙋжьствѡмь своимь побѣждааше се. Г. XI. 74.

въсеосвештенъ, sacratissimus: всеѡсвещени епискупъ. М. 104.

въсеплодие, omnis generis fructus: ꙗко въсеплодїа жрътвоу прїеть. Г. XI. 50.

въсеподательнъ, omnia praebens: богоразумно и всеподателно. М. 193.

въсепоучтенъ, honoratissimus: всепоутени властеле града Дубровника. М. 158. умилено и всепоутено прошение. М. 305.

въсеправовѣрнъ, fidelissimus: за всеправовѣрно и срьдьчное поработанїе царьства ми. М. 143.

въсепрѣсветъ, sanctissimus: всепрѣсветаго духа. М. 229.

въсеразоумьнъ, omnibus intelligibilis: добродѣтелно и всеразумно сь истиньнѡю царьскаго словеси поставлꙗють царьство ми. М. 158.

въсесветъ, sanctissimus: въсесветѣи матери бога моего. М. 547.

въсесвештенъ, sacratissimus: въсесвештенныи Сава. Д. 217.

въсесвѣтлъ, illustrissimus: въсесвѣтлыи хрисоволь. М. 143.

въсесильнъ, omnipotens: всесилнаго, бесконьчнаго ѡтьца. М. 120.

въсеславьнъ, celeberrimus: въсеславьнию апостолоу Петра и Павьла. Ст. 9.

въсесладькъ, dulcissimus: въсесладкаго господа. Д. 198.

въсесрьдь, intimus: единѡдушно и всесрьдѡ приимисмо М. 323. дасмо доброволнѡ и всесрьдо. М. 340.

въсесрьдьнъ, intimus: весело и много въсесрьдно уписахь. М. 241.

въсесрьдьчанъ, intimus: у въсесрьчанехь ѡтаниехь. М. 306. въсесрьдьчанѡмь любвѡмь. М. 456.

въсесрьдьчнъ, intimus: въсесрьдьчноо и ѡть все доуше поревноваласмо. М. 136. всесрьдьчному и брату царь-

ства ми. М. 143. вьсесрьдьчнымь желанїемь. М. 143. всесрьдьчна любовь. М. 189. сь вьсесрьдьчнимь синомь царьства ми. М. 190. въсесрьдьчнѣ молимо. М. 534.

вьсесьжеженик, *ὁλοκαύτωμα*: вьсесьжеженїа тѣлеснаго. Д. 67.

вьсехвалимь, laudabilis: по всехвалимѣи кго милости. М. 161.

вьсехвальнь, laudabilis: всехвалнаго апостола. М. 558.

вьсечисть, purissimus: вьсечистаа дѣваа. Д. 135.

вьсечловѣчьнь, omnium hominum: на всечловѣчьномь съборищи. Г. XI. 84.

вьсечьстивь, honoratus: вьсечьстивои госпоги. П. 1.

вьсечьстьнь, honoratus: вьсечьстнїи игоумень. М. 86. всечьстнѣи кели. М. 138.

вьсештедрь, valde misericors: всештедраго и благаго соудїе. Д. 68.

вьсеядьць, omnia devorans: неситаго всеядца. Гильф. бос. 276.

вьсеѓе, ubique: всеге влахь .ро. М. 6. — semper: любвь вьсеге ѡдь добро на побольше расти. М. 38.

вьсиꙗти, resplendere: родитель нашихь вьсиꙗвшихь ѿть нихь и царьствовавшихь. М. 89. вьсиꙗ намь сльньце. М. 332.

вьсклинновеник, vociferatio: страшнаго вьсклинновенїа. Д. 112.

вьсклинноути, clamare: весель бывь, кь нюмоу вьсклинѣаше. Д. 106.

вьсклицати, clamare: страшномь стенанїемь вьсклицае. Д. 111.

вьсклонити, reclinare: ѡнь же вьсклонь се. Ст. 18. не могы оусклонити се. Ст. 21.

вьскочити, resilire: ѿть гроба светаго вьскочь. Д. 210.

вьскрилик, supercilium: вь вьскрилїи горы. Д. 23.

вьскричати, exclamare:васкрича Тить, оукрѣплꙗе вое свое. Г. Х. 222.

вьскрьмити, enutrire: чеда своꙗ оускрьми вь бла-

говѣри. Ст. 4. ѥгоже приѥмь ꙗко сына, вьскрьмихь ѥго. Ст. 22.

вьскрьсеније, resurrectio: чьтемь вьскрьсеније. М. 78. на великь дьнь на вьскрьсеніе. М. 166. ꙋ недѣлю прѣдь вьскрьсенијемь. П. 129. ꙋскрьсенью. М. 367. 465. ꙋсьскрьсеније. П. 64.

вьскрьснѹти, excitari: иꙁ мрьтвыихь вьскрьсе. М. 77.

вьскрѣсити, excitare: сьмрьдеща ме вьскрѣси. М. 58. васкреси брата. Г. X. 260.

вьскрѣшеније, excitatio: вьскрѣшенију кралѥвьства ти ѥсмо весели. П. 4.

вьсланꙗти се, niti: вьсланꙗющим се на ню. Са. 5.

вьслонити се, niti: комь би се твоꙗ работа на нась ꙋслонила, ми бисмо ꙋчинили колико ꙁа нашꙋ дꙋшꙋ. П. 11.

вьслѹжитель, famulus: слѹженію таковѹ жена вьслѹжитель. Г. XI. 45.

вьслѣдовати, sequi: вьслѣдова Христѹ. Ст. 13.

вьслѣдьствовати, sequi: светаго Савы вьслѣдьствѹѥ словесемь. Г. XI. 191.

вьсмрьдѣти се, male olere: да не васмрьдит се. Г. X. 248.

вьспеть, retrorsum: вьꙁвращьшимь се имь вьспеть. Ст. 11.

вьсписати, rescribere: вьсписа ѥмѹ. Ст. 13.

вьсписовати, rescribere: вьсписѹю ти. Ст. 14.

вьспитаније, nutritio: како ꙁабѹдѹ благаꙗ ѹспитаниꙗ твоꙗ. Ст. 15. alumnus: не ѹвѣдѣвь ѡ живоѣ любимаго ми вьспитаниꙗ. Ст. 11.

вьспитати, enutrire: тыи вьспита ме. Ст. 15.

вьспитѣније, nutritio: вьспоминае вьспытѣніе. Д. 110.

вьспитѣти, enutrire: чеда моꙗ вьспитѣнала мною. Са. 3. вьспитѣѥть пьтище своѥ. М. 65. иже вьспитѣше светы родителије мои. М. 89.

вьсплакати, flere: вьсплачите сь мною. Г. XI. 116.

вьспоменовати, commemorare: да мꙋ ꙋспоменꙋѥ ꙁа ѡвоꙁи. П. 46. ꙋспоменꙋѥмо. П. 62. що пише ва-

ша приꙁень ѵспоменѵю любавь. П. 125. ѵспоменюемо. П. 26.

вьспоменовенню: commemoratio: благоприютоу мьнѣ семоу вьспоменовенню бывьшоу. Г. XI. 138.

вьспоменоути, commemorare: оуспоменоувь оуписанию. М. 26. да не ѵспоменемо никоегаре дьлга. М. 47. вьспоменоуше ми бѣды свою. М. 66. ѵспоменѵше царьствѵ ми ѡ милостехь. М. 161. да ти ѵспоменѵ ꙁа наше дьлге. П. 55. — се, meminisse: да кю ѵспоменѵти се ѡдь наше слѵжьбе. П. 87.

вьспоменоутию, commemoratio: благопрїетнѵ намь семѵ вьспоменѵтїю бившѵ. М. 263. вьспомѣноутиюмь доуховнаго наставьника. М. 122. ѵспоменѵтию. М. 172. да нис веке ѡ томь ѵспоменѵтью. М. 276. ѵспоменѵтю. М. 307. — memoria: дѡбрѡга ѵспоменѵтию господина Стефана. М. 210.

вьспоминанию, commemoratio: вьспоминанїи. М. 72.

вьспоминати, commemorare: вьспоминае тогда царствовавшихь. Л. 63.

вьспосылати, mittere: на вьса лѣта вьспосилаю юже вь потрѣбоу господиноу. Ст. 14.

вьспреноути, expergisci: доуше моꙗ, вьспрени. Ст. 11.

вьсприюти, -примоу, accipere: мирь и тихость вьсприемьшоу владичьствоу моемоу. М. 4. юже вьсприюль юси ѡть бога. М. 244.

вьсприютию, acceptio: надеждею ѵкрѣплиют се боудоущею ради жиꙁни вьсприютию. М. 262.

вьспрославити, celebrare: ты є вьспрославы. Д. 144.

вьспрь, supra: богь на небеси васпарь. Г. X. 229.

вьспрѣтити, minari: силнаа роука твоꙗ вьспрѣтить на ме подвиꙁающтию се. Д. 108.

вьспоуштати, emittere: пѣснемь ѡть срьдьчнааго органа вьспоущаемымь. Г. XI. 85.

вьспѣванию, celebratio: вь вьсегдашнюе тѡго вьспѣванїе. Г. XI. 71.

въспѣвати, canere: пѣсни воспѣвающте. Д. 83.

въспѣти, celebrare: кто доволнь въспѣти силы твоѥ. Г. XIII. 361.

въставити, suscitare: Каина на Авела въꙁстави. Д. 79. тьщє се въставити еллинистко. Л. 56. деспоть не въстави сѣмене. Л. 62.

въставлꙗти, suscitare: гонєнїє въставлꙗеть. Л. 56.

въстати, surgere: падоше, мы же въстахомь. Ст. 19. exsistere: въста вь Костаньтини Градѣ нѣь царь. Ст. 8. insurgere: иноплеменници въсташе на ме. Са. 3. да на ме не встане никьторѣ. М. 29. 30. 33. оустаноу на граблєнїє. З. 45.

въстаꙗти, surgere: отъ одра въстаєть. Д. 57. insurgere: въстающє на ме. Ст. 28.

въстєгноути, coërcere: отъ всакого тоука въстєгноу н. Д. 62.

въстєꙁати, coërcere: стоудомь въстєꙁаю се. Д. 78.

въстокь, oriens: синорь поуние отъ въстока. М. 126.

въстоуьнь, orientalis: царьствоующоу ѥмоу въстоуными странами. М. 48. поморню въстоуномꙋ. М. 172.

въстранєниѥ, secessus: отъ бога мьꙁдоу прїиметь въстранєнїꙗ ради отъ своихь си. Са. 7.

въстроубити, tuba canere: вастрꙋбише. Г. X. 222.

въстоупати, ingredi: вь конньство въстꙋпающꙋ. М. 49.

въстоупити, ascendere: на нюже (љествицу) тьщаше се въстоупивь шьствовати кь ꙁовоущоумоу н. Ст. 18.

вьсоуда, с предлогом одь, undique: тихость въсприемьшоу владыуьскоу моємоу отъ вьсоуда. М. 4. Са. 2.

вьсоудоу, quoquo versus, ubique: блажєнь боудеши вьсоудоу. Са. 12. с предлогом одь, undique: отъ вьсоудоу. Са. 1. отъ васоудоу. Л. 83. с предлогом по, ubique: како є ꙁаконь по вьсоудоу. М. 533.

вьсоудь, ubique: тамо вьсоудь єгова милостинꙗ достиже. Л. 52.

вьсоудѣ, quoquo versus, ubique: кои ходе вьсꙋдѣ по ꙁемли кралєвьства ми. М. 51. да помагамь вашемꙋ гра-

гиннию всуде, куде обладамь. М. 183. да стою вола греду вьсуде свободно. М. 268. всудие, кудие наша мощь море досеки. М. 312. вьсуди, куди. М. 314.

вьсхвалити, celebrare: кыми похвалами вьсхвалимь твою деевьство. М. 67.

вьсхвальти, celebrare: народомь песньми въсхвалающимь. Г. XI. 75.

вьсходити, proficisci: купцемь, кои вьсходе по твоеи земли. М. 23. ascendere: вьсходеще на врьхь. Г. XI. 134.

вьсходь, ascensus: лествицоу оуготова вьсходоу преподобьнаго. Ст. 18.

вьсходьнь, ascendens: на етерь оудобь въсходнїи. Гильф. Бос. 275.

вьсхождение, ascensio: на высоте божьствьнаго вьсхождениа. М. 562.

вьсхотети, velle: вьсхоте онь блажены. М. 3. вьга си вьсхокеши поити. М. 22. властеле усхотеше потврьдити. М. 187. вьсхотехь да ест любьвь стара мегю нами. М. 204. оусхоте господьство ни. М. 271. cf. вьзь.

вьсхранити, conservare: оть сьмрьти спасша, вьсхранивша же и оугосподивша. Д. 107.

вьсхытити, rapere: вьсхыщено бысть оке. Са. 4. оустрьми се вьсхытити отьчьство его. Л. 53.

вьсхыштати, rapere: вса егова вьсхыщаеть. Л. 62.

вьсхыштение, raptus: оть неправедна вьсхыштенїа бегати. Д. 176.

вьсь, omnis, по броју и по величини: вьсемь грагамь дубровьчамь. М. 1. безь вьсега зьлога помысьла. М. 2. оставихь вьса мое. М. 5. господинь вьсе срьбьске земле. М. 9. отокь вьсь. М. 10. вась рать. М. 106. ва сихь же васихь. М. 233. васа оть небитие вь битье састалена више. М. 282. васи властеле. М. 319. вась нашь дно. М. 340. вась покладь. М. 356. васему писанному. М. 365. вь вьсемь, prorsus: тебе имамо у всемь колико душоу нашу. П. 28. вь всемь срьдчному намь приятелю. П. 29. вьсь колико, totus quantus: все колике поставе.

М. 396. покладь вас колнкь. М. 512. вась колнкь доходакь. М. 517. — у падежима у којима између в и с испада ь, па они гласови дођу један до другога, мијењају мјеста: са свнємь. М. 106. ѡ свемь. М. 284. свемꙋ племенꙋ. М. 297. сва проклетства. М. 309. а мјесто вь долази и оу у таким падежима: ꙋсє. М. 39. ꙋсємн. М. 36. 38. вь ꙋсєн. М. 38. ꙋсомь. М. 36. ꙋсон. М. 66. 67. ꙋсєга. М. 219. ꙋсємь. М. 548. 549. а један пут и обоје заједно без сумње гријешком: ꙋвсє. М. 219.

вьсь, praedium: Горажда вьсь. М. 11. ѡть вьсн вь вьсь крыє сє. Л. 56. ѡть вьсн вь вась бѣгає, н вь нѣкоєн васн прнбѣгь вь храмнноу. Л. 57.

вьсьма, prorsus: вьсьма маль не ѡтпадьшнн. Ст. 21. васма. Г. Х. 228.

вьсылати, emittere: пѣнњ богꙋ вьснлањть. М. 133.

вьсыпати, infundere: оу роупоу оуснпљ. М. 565. рокь томоу жнтоу да се оуснпа. З. 50. вьснпан жеравїє. Ш. lesek. 129.

вьсѣдати, conscendere: на кон не вьꙁсѣдаше. Д. 31.

вьсѣдьникь, qui conscendit: коња вьсѣдннкь. Д. 163.

вьсѣсти, conscendere: на кѡнњ вьсѣдше. Д. 12. вь кораблы вьсѣдше. Д. 170.

вьсѣꙗти, inseminare: вьсѣꙗтн се плѣвелоу. Ст. 7. раꙁмнрьє мєѕꙋ намн ꙋсѣꙗѡ. М. 466. оуснꙗѡ жнто. М. 531.

вьтицати, influere: вь њгоже вьсє рѣкы вьтнчњть. Г. XI. 112. како ꙋтнчє Рнбннкь ꙋ Дрнн. М. 61. како оутнчє Љубнжьна оу Дрнмь. М. 61.

вьтишати, quiscere: вьтнша блажены старьць. Са. 12.

вьторицєю, secundum: вторнцєю жнвоть дарѡва мн се. М. 334.

вьторьникь, dies martis: да мн се поє паракансь вь вьсакїн вторннкь. М. 547. оуторннкь. Г. XI. 196. М. 275. П. б. 124. Л. 78. мислим да је погрјешка у преписивању ꙋторнн. П. 161.

вьторыи, alter, secundus: аще вторoу женоу поиметь. М. 14. Стєфань Оурошь вьторын. М. 78. ва стра-

шаи сȣдь ватораго пришаствиꙗ сина божиꙗ. М. 417. вато-раго. П. б. 128.

вьтѣцати, influere: како оутече оу Ситницоу. М. 563.

вьходити, inire: вьходите вь дворы ѥго. М. 74.

вьходь, introitus: богоу матере вьходь вь светаа светынихь. Д. 50. прѣжде обѣдоу вьхода. Д. 207.

вьцарити, regem facere: вьцари се сынь ѥго. Л. 71.

вьчера, heri: богь єдинь вьчера и данась. М. 103. богь єдань ваȣчера и данась. М. 316.

вьчерашьнь, -ниꙗ, hesternus: вчерашныи дьнь. Д. 212.

вьчети, -чьноу, incipere, с њим постаје futur.: кое имашь, или кое ȣчьнешь имати, гдѣ мы ȣчьнемо си-лȣ имати. М. 43. кое ȣчьнȣ имати. М. 44. како ȣчнемо ꙁмѣти. П. б. 31. ако ȣчмȣ моки. П. 174.

вьчисти, -чьтоу, adnumerare: вь которое число вьчьтень бȣдоу. М. 4.

вьчловѣчениѥ, humanitas: вь инхьже ѡбраꙁь го-спода бога по вьчловѣченнȣ написȣѥт се. М. 190. вьчло-вѣчениємь нераꙁдѣлна. М. 265.

вьчловѣчити се, hominem fieri: вьчловѣчити се иꙁволи. М. 99.

вьшьдь, вьшьль, partic. praet. act. I и II, којима се накнађају те форме глаголима вьꙁити и вьни-ти: вшьдьшоу ѥмоу на гороу. М. 562. ȣшаль. П. 41. cf. шьдь.

вьшьствиѥ, ascensio: кь богоу вьшьствїє. Д. 116.

вы, vos: правы приѣтель быти вамь. М. 2. вьжделѣвь ꙁа вы ѡбрѣсти вы мѣсто спасенїꙗ. М. 4. ви Радославȣ давьше рȣкȣ. М. 7. богь ви дан ꙁдравие. М. 7. ѡдь тога вы освобага кралевьство ми. М. 19. — доцније долази и за једно чељаде поштовања ради, али ријетко, и мијеша се једнако с једнином: ѡ томь светительство ти добрѣ ꙁнаѥ и молимо бȣдите ви прѣпорȣчени. П. 2. раꙁȣмѣсмо що намь ȣписасте говорєки да си поставиль поставь ȣ Дȣбровникȣ. П. 4. ȣпиши намь тко ѥ вамь ре-вьль. П. 5. како сте ви похитили ꙁа наше приꙗтельство и да бȣдешь нашь грагꙗнинь. П. 11. молимо господьство

ви, бȣди ти милость. П. 17. — погрјешка је тако ви. М. 274 (вр. 34), јер у оригиналу који је у ученога друштва у Биограду стоји такои.

вынȣ, semper: вынȣ хвала ѥго вь оустѣхь твоихь. М. 9. вынȣ бога оуꙁрите. Са. 8. клетвȣ вынȣ да дрьжимо. М. 23. винȣ да даю доходькь господьски. М. 41. винȣ да дасть сводь. З. 44. ѡдь винȣ вамь ȣ всако врѣме ѡтворени ѥсмо били. П. 114. — iterum: винȣ призрѣванинь. П. б. 26. и паки винȣ ȣчиних милость дрȣгȣ. П. б. 26.

высаторь, селу Граду у Плави ишла је међа како бара пристаѥ оу Лимь и дѣломь оу Лысьць прѣꙁь Высаторь. М. 94. cf. Выситорь.

выситн, elevare: висеша се акы кедри. Ст. 23.

выситорь, планина у садашњим Васојевићима или близу њих: селу је Трѣбьчи ишла међа оу Выситорь. М. 95. мислим да је то и Высаторь једно име, па је Высаторь погрјешка.

выскательнь, hinniens: конѥ выскателныи. Гильф. бос. 275.

выскати, hinnire: коны выскалахȣ. Г. XI. 111.

высокомоудрьствовати, superbire: не высокомоудрьствовати ꙁапрѣшташе. Д. 175.

высокооумиѥ, superbia: высокооумїѥмь и равнобожїѥмь, имже самь испаде. Д. 79.

высокь, altus: високо твое царьство. М. 36. высоко пареще. М. 57. на високȣ порьтȣ дошадь. М. 484. вь братии моѥи вишьша ме ꙗвикь. М. 9. — селу је Трѣбьчи ишла међа на Высокии Крьшь. М. 95.

высокыи, град у Босни, сад село на утоку Лепенице у Босну, а више њега на брду зидине (Zeml. bos. 34), ту су сједјели краљеви босански Остоја и Твртко Твртковић: подь Високимь. М. 273. писано подь Висоцѣмь. П. 50. писано ȣ Високѡмь. П. б. 84. на Високомь. П. б. 93. у исто вријеме кад се то мјесто овако звало име му је и срастало с предлогом подь,

с којим је долазило, те с њим заједно прелазило у номинатив, и гласило Подьвысокын, које види (као Врьхьдоль): поиде в Подьвисоки, и не дошадь Високога. П. 112. в Подвисокомь. М. 305. гдје мислим да није добро што је наштампано в под Високомь. М. 305. а придоше ва славни дворь кралевьстка ми под Високи. М. 317. може се узети у оба смисла.

высость, altitudo: толикоу высость стратилать потроуды. Д. 13.

высота, altitudo: на высотоу вьзьнесеть ωун. М. 77. кои послужи светои корунии кралевства нашега угарскога и нашои висоти. М. 494. то видевь моя висота (пише султан). М. 526.

высоучани, село које је краљ босански Остоја 1399 дао Дубровнику у земљи од Курила до Стона: Височани. М. 234. ту је имао земље кнез босански Тртко Боровинић 1429: земле наше на Сланомь и в Височахь. П. б. 89. има и сада то село близу Стона. Schem. rhag. 1862. 38.

высоуе, alte: вьзнесоста мысль свою высоуе. Ст. 21.

высоуница, селу Будрезима манастира Раванице ишла је међа низ Мораву на врьхь Высоуниçе. М. 198.

выспрь, supra: выспрь вьзлетевьше. Ст. 10.

выше, adv. superius: вь лето више писано. М. 20. якоже и выше рекохь. М. 75. sursum: ωть тоуи выше на Ватовоу кроушкоу. М. 127. — praep. cum gen. super: Шоупель выше Пеки. М. 58. оу доувь выше Тоурьтешеве Воде. М. 87. и више тога, да е видимо всакомю. М. 255. више овога нашега писаниа заклинам се. М. 551. — adv. plus: више и волю ести любель. М. 210. да този врьши, ако више не вζможе. М. 216. и ωще выше записасмо. М. 270. и инемь више градовомь. М. 553. у истом споменику у истој овакој реченици долази и као адјектив (cf. вењи): инемь вишемь градовомь. узима и предлоге сь и одь остајући у истом значењу (cf. веће): все потвори, и са више врезь инедне правде учини нимь

рать. М. 444. и сь више рекоше. П. б. 120. и са више рече. П. б. 128. и ѡдь више хѡкѥмо послати нашега чловѣка. П. 46.

вышеградь, на Ситници Вышеградь дао је краљ Милутин Грачаници. М. 565. — други је на Дрини: 1688 изгибоше (Срби) подь Вишеградомь оу Босни на Дрени. Л. 87.

вышесава, град, као да је био негдје близу Голупца: 1458 прими Махьмоуть баша Вышесавоу градь и Голоубьць. Л. 79. други љетопис вели Вышесавь. Г. Х. 274.

вышесавь, гледај Вышесава.

вышьница, село у Пеку које је цар Лазар дао Раваници: Вышница. С. Л. 1847. IV. 52.

вышьнь, -ни, qui supra est: би хьтѣние вишьнега господа. М. 28. вышнюю славȣ. М. 227. — долази у једном споменику адвербијално мјесто выше: вѣшнь речени господинь. М. 210.

выя, collum: привежита ѥе о своеи вии. Са. 4. високоу вию имоуще моудрованїемь. Л. 57.

вѣдрица, hydria: дви видрице. М. 408. виедрице. П. б. 98.

вѣдѣние, cognitio: ни сь нашемь светомь ни сь нашемь вѣдениемь. М. 30. да вы ѡ томь дамь вѣдѣнье. М. 44. тоѡ видѣниимь донде Двбровникȣ. М. 201. даѥмо ва видѥние свакомȣ. М. 364. даемо на видѣнье всакоѡмȣ. М. 368. видниение. М. 372. нека е видинье свиемь. М. 538.

вѣдѣти, noscere: тебе вѣдѣ. Ст. 17. ты бо вѣси. Ст. 11. єдинь богь вѣсть. Са. 3. да є вѣдомо всакомȣ. М. 17. вы вѣсте. М. 54. да є ведомо. М. 55. ви висте вои є мои доходакь. М. 185. не вѣдеть что творетъ. М. 201. да вѣшь ѥрь чинисмо. П. 6. богь вѣ. П. 7. добрѣ вѣите. М. 247. даѥмо видити всакомȣ. М. 248. не виемь. М. 503. мјесто трећега лица садашњега вр. једн. долази и само вѣ с трећим лицем глагола бити: богь ѥ вѣ. П. 3. 6. 16.

вѣжда, palpebra: вѣжди твои да помавлетѣ праведна. Са. 9. cf. вѣѓа.

вѣкоувѣчьнь, aeternus: записасмо нашнмь вѣкнмь н внкѹвнчннмь даннемь. М. 378. даємо вѣкѹвнчннмь законѡмь. М. 494.

вѣкь, aevum: прнѣтель бытн вамь ѡдь селѣ н до вѣка. М. 2. вь ннѣшнѣмь вѣцѣ н вь бѹдоущемь. М. 10. да ѥ закезань вь сн вѣкь н вь боудоущнн. М. 15. ѹгодившѣ богѹ ѡть вѣка. М. 22. да нмаю мнрь сь вамн ѹ вѣкн. М. 24. ѹ вѣкь. М. 39. да соуть цркквнн до вѣкь. М. 565. до внека векома. М. 106. до внекн внекома. М. 106. до внекн. М. 159. до вѣка вѣкомь. М. 176. ѹ вѣке вѣкомь. М. 176. вѣкѹ вѣкома да есть за племенито. М. 225. да ѥ вѣкн крѣпко. М. 236. слава сьврьшнтелю богоу вѣкы. М. 246. да є наше ѹ внке. М. 255. на мањє не нма дођн векн векома. М. 456.

вѣньцонменнть, a corona nominatus: вѣнцонменнтаго брата, Стефана. Д. 143.

вѣньць, corona: моученнкомь вѣньць. М. 67. цароу Стефаноу, обновльшомоу прьвын царьскын вѣньць срьбьскон земли. М. 143. кон мѹ трьновь внпаць на главѹ сталахѹ. М. 447. внепаць велнкога бнсера. П. б. 103. вѣнаць еданъ бнсерань, що ѥ носнѡ господнннь херцегь. М. 498. — culmen montium: оуз брьдо по вѣньцоу, а ѡдь вѣньца оу шапьтнискоу скалоу. М. 68.

вѣньчавати, coronare: вѣнчаваеть брата своего чьстїю н вѣнцемь кралѥвства. Л. 60. кромѣ благословенїа н молнтвы жены поемшнхь вѣнчавати повелѣваеть. Д. 151.

вѣньчаннца, крај гдје је било и сад је село Вошановац близу садашњега манастира Горњака у Србији: ѹ Вѣнчаннцн село Вошановьць. М. 194.

вѣньчаниѥ, coronatio nuptialis: нн еднпь бракь да не бываеть без вѣнчанїа. З. 29.

вѣньчатн, coronare: вѣньчанн прьвн краль. М. 11. мнлосрьднѥмь прославльшаго те н вѣньчавьшаго те. Ст. 5. вѣньцемь кралѥвьства срьпьскаго вѣнчань быхь на кралѥвьство. М. 90. Радослава кралѥвствомь вѣнчавь. Д. 166.

вѣньчькын, што припада Вјеначцу: вѣньчкою н

рꙋдничкою епархїею светительствꙋюшꙋ митрѡполитꙋ кꙋр Серафимꙋ 1632. В. дан. 1. 24.

вѣньчьникь, coronam gestans: сего вѣньчныика. Г. XI. 60.

вѣньчьць, corolla: ѡщь ѥдань веначаць бисерань по чрьленѡмь брачинѣ, а потеѕа ѡвь виенаначаць .г. ꙋнача и .в. аѕага. М. 386. 387. са единемь вѣначцемь ѡдь бисера. М. 498. — На Невесињу је био 1435 град који се тако звао: подь градомь Вѣначцемь на Невесинию. М. 383.

вѣра, fides, која се даде да се не би требало бојати за што: правь гои дрьжати сь вамы и правꙋ вѣрꙋ. М. 2. правовь вѣровь и правымь срьцемь дрьжати е. М. 2. давше своꙋ рꙋкꙋ и своꙋ вѣрꙋ. М. 21. да мꙋ ниє виере ни рꙋке ѡдь господина бана. М. 102. на моꙋ вѣрꙋ на кралевꙋ. М. 120. даде нимь царьство ми ѡвоѕи ѕаписание и моꙋ вѣрꙋ царьскꙋ. М. 168. ꙋ коиѡи е вѣрѣ биль с ними нашь стрицъ господинь бань Стѣпань, ѡненѕи вѣре потврьдисмо. М. 176. ꙋѕеше на царевѣ вѣри наше трьговце. П. 22. не моремо томꙋи ѡловꙋ вѣре дати. П. 56. ѕа дьльгь вѣре не моремо дати. П. 63. вѣра мꙋ глави и трьгꙋ и сребрꙋ. П. 103. у трговини: що даа дꙋбровчанинь срьбинꙋ своѥ имание ꙋ вѣрꙋ. М. 206. вѣроу ѥти, credere: что говори, ымѣте мꙋ вѣрꙋ. М. 54. црквена: да си сьтвори црькьвь по своѡи вѣре. М. 216. да би се ѡдрекаѡ виере. М. 230. ѕаклех се виромь коꙋ вирꙋю. М. 274. да не бꙋде ꙋсиловань ѡдь никогарь иѕити иѕь вѣре, коꙋ вѣрꙋѥ. М. 473. да рече своѡмь веромь и дꙋшомь. М. 208.

вѣрованиѥ, fides: ѥже по вѣрованиы и по крьштении подобаеть творити. Д. 150. ѕа велико вировање постависмо нашꙋ печать. М. 229. ѕа веће вѣровање ѡвь ѕапись печатисмо нашими печатми. М. 304. с листомь ѡдь вѣрованьꙗ. М. 326. веровање. М. 380.

вѣровати, credere: всѣмь вѣроующимь вь име ѥго. М. 88. виромь коꙋ вирꙋю. М. 274. а кралевьство ми не име вѣровати ѥре ѥсть сиковѕи. М. 108. да моу се не ве-

роуче ниша, что вели. З. 47. соудїе тоу книгоу да не вѣроують. З. 49. да томꙋ верꙋюте. М. 403. що ке говорить, ѡ вьсемь да га верꙋюте. М. 442. що годе ꙋꙃговоре, да нимь вѣрꙋете. М. 536. — са се: ако ли се ꙋ тоꙃи не вѣрꙋюте, а ви намь рецитє да ви дамо ѡдь срьбаль, кога ви вѣрꙋюте. П. 19. — firmare, fidem facere: ꙋ тои все више писанѡ и именованѡ вѣровахь и поꙋꙃдахь три ѡдь слꙋгь моюхь. П. б. 126. — у трговини: како мꙋ ю дльжань 367 дꙋкать ꙃа трьгь, що мꙋ ю вѣроваль. П. 34. — partic. praet. pass. осим правога пасивнога значења значи јоште и вриједан онога што се у њему каже, као што је и од других глагола и у другим језицима: да ю книга права, да ю верована. М. 102. да се вьнѣ латининь ꙃа тоꙃи, да бꙋде вѣровань. М. 147. кога веки ѡправе, тиꙃи да соу вѣровани. З. 42. да нимь ѥсть порота вѣровани чловѣци. З. 47. листовьни вѣрованиѣми. М. 357. подь негововмь вѣровановмь печатю. М. 364. нашь веровани логофеть. М. 391. верованє поклисаре. М. 430. да поидоу чловѣци вѣровани, да оучине опеть белегь. М. 522. ꙃа веће вѣрованьнѡ ꙃапечатисмо нашоѡмь печатью. 376. — accusare, cf. прѣти: ако вѣроуе срьбанинь влаха, да се при прѣдь кнеꙃемь (дубровачким); ако вѣрꙋе влахь срьблина, да се при прѣдь баномь (босанским). М. 25. 29. 33. ово значење рекао бих да је изашло из мисли: тражећи вјеровање својој ријечи устати на кога том вјером својом, као што је у горњим примјерима, гдје има акусатив, главна мисао: вјером се својом ослонити на кога.

вѣровьнь, fide dignus: с листѡмь вѣровнѣмь. М. 251. подь нюговомь вѣровномь печатию. М. 360.

вѣрьность, fidelitas: докла ми стою ꙋ послꙋхꙋ и ꙋ вѣрностѣ. М. 458. скорию би се ѡбратили на вѣрность. П. 96.

вѣрьнь, fidelis: вь Христа бога вѣрны краль. М. 19. Стефань Ꙋрошь вѣрни царь. М. 169. вюрни. П. б. 5. вѣрьнымь приꙗтелемь. М. 20. срчниꙋ любавь и вѣрнѡ поработаньє. М. 104. да бꙋде Дꙋбровникꙋ вѣрань. П. 53. тво-

рєћь милости вирнимь слугамь ѕа вирна послужења. М. 248. firmus: учинише ми книгу вѣрну. М. 178.

вѣрьство, fides: многа мужи вѣрьства да не чини беѕь амальдарьске рѣчи. М. 474. неразговијетно.

вѣсть, notitia: у нашу вѣсть нѣ нигда вамь царина ѡдь инчеса уѕета. П. 5. с нашомь вѣстию и с нашѣмь ѕнанюмь тои нѣ учинюно. П. 28. беѕь наше вѣсти чине. П. 28. nuncius: приюмь вѣсть ѡть прѣподобьнаго. Ст. 28. абїе недоугь беѕ вѣсти ѡть нюго бысть, decessit. Д. 198.

вѣстьникь, qui notitiam habet: єре юсть коупиль оу тоуждои ѕемьли, а не моу ни тать ни продавьць ни вѣстьникь. З. 45. — nuncius: посла прѣдь собою вѣстники. Д. 205.

вѣтвию, n. coll. rami: вѣтвию благааго корене. М. 71.

вѣтвь, ramus: сынь и наслѣдьникь светаго корѣне ихъ, вѣтьвь и ѡтрасль юдинородна родителю моюмоу. М. 89.

вѣтинскыи, гледај ветинскыи.

вѣтрошевице, земљама манастира Дечана ишла је међа ѡдь Комоу оу Шавьноу Полюноу и по дѣлоу оу Вѣтрошевице и отуда оу Лимь. М. 96.

вѣтрь, ventus: положи ю юко стьбліє прѣдь лицемь вѣтроу. Ст. 28. кои годѣ вѣтарь кюхне. П. 57.

вѣтрьнь, venti: ѡть поужде вѣтрьнїє. Д. 183.

вѣчьновати, aeternum esse: вьѕданию мою тлѣньно и не вѣчноую. Ст. 17. раю вѣчьноующии. Ст. 26.

вѣчьнь, aeternus: кь вѣчному прѣложи се блаженствоу. М. 4. да єсть паметно и вично. М. 281. долази и с њ на крају: до вѣка вѣчнега. М. 176.

вѣштавати, loqui: ѣкоже вѣщаваєть писание. М. 5.

вѣштати, loqui: писанию вѣщають. Ст. 2. вещаюєть пригьчьникь. Ст. 10. вещаль юси вь светѣмь еуангелии. М. 73.

вѣшть, gnarus: да поге самь с вѣщїими людьми, да ю (међу) теше. М. 144. томуи смо вѣщи. М. 544. ми, кои смо томуи вѣщи, тои свѣдоучисмо. М. 545. да ю вещє ваше племеньство. П. б. 79. ѡнь те дрьжаше колико своює дѣте, терь си вѣщь всему, юрь имамо ѕаписе. П.

33. ѥрь сте вьсакомꙋ добромꙋ ȥаконꙋ вѣщи. П. 60. да сꙋ вѣщи и да приправни бꙋдꙋ. П. 148.

вѣѓа, palpebra: кто крьвню поможеть истрьгь веѓе власи. Ш. jahrb. bd. 53. anz. bl. 116. cf. вѣжда.

вѣћа, consilium: никакорѣ да дамо альмишаномь ни свѣть ни вѣкꙋ. М. 31. с вѣћомь више реченихь кральвьство ми даде. М. 293.

вѣћати, deliberare: ми смо векяли и бесѣдили ȥа овай твой дльгь. П. 132. хотѣсмо се крьхꙋ тогаи векять. П. 178.

вѣће, consilium, дружина која вијећа, била су три у Дубровнику: мало, consilium minus, у ком је било 6 вијећника 1253: вѣкьници одь малога веча. М. 39. оумолено, consilium rogatorum, у ком је исте године било 6 вијећника, или их се барем именује толико у истом споменику: одь вѣка оумолена. М. 39. велѥ, consilium majus, у истом се споменику именују 73 вијећника одь вельега веча. М. 39. помиње се и вијеће изабрано: иȥабранемь вичемь. М. 295. 320. мјесто њега се често каже и иȥабрани властеле виека нашего. М. 423. 431. ту се очевидно мисли вијеће у које су се бирали вијећници, а тако је мало и умољено; али ни једно ни друго не може бити да се мисли само, јер у вијећу које се тако спомиње долази по 12 вијећника (М. 295) и по 24 (М. 431) и 38 (М. 320) и 41 (М. 423), а толико их није нигда било у малом вијећу, умољено пак, ако је и имало по 45 вијећника (П. XXVII), опет није само радило онијех послова у којима се помињу изабрани вијећници, па за то ваља узети да се именом изабрано вијеће и изабрани вијећници мисле оба вијећа заједно: мало и умољено. тако се вијеће помиње често и без и какога додатка у ком би се казало које је: одь ȥаповеди кнеȥа дꙋброваукога и всега вика. М. 102. кнеȥꙋ дꙋбровакукомꙋ и негову виеѣу. П. б. 110. — вијећање, договор: ꙋчинисмо вѣкѥ васи властеле дꙋбровачци. М. 319.

вѣћьникь, consiliarius, у Дубровнику, cf. вѣће: кнеꙁь дꙋбровьчьки и сꙋдьци и векьници. М. 21. сꙋдьци, веть-ници и вьса ѡпькина. М. 32. вѣкьници ѡдь малога веча. М. 39. векьници ѡдь вельега веча. М. 39. ꙁаписасмо воѥ-водꙋ Хрьвою и негове синове, да сꙋ наши властеле и веће-ници како и ми властеле дꙋбровачци. М. 238. тако и краља Твртка Твртковића. М. 261. да бꙋде ꙋ мнѣ ꙋ воеводи Радосавꙋ и ꙋ синꙋ ми кнеꙁꙋ Иванишꙋ властелинь и кнеꙁь и вѣкиникь и сꙋдьꙗ како ꙋ коемь годѣ властеѡ дꙋбровачцихь дрꙋгоѡ на десете. М. 337. 344. 421. по ꙁа-повѣди господина кнеꙁа и нѣговѣхь вѣкиникь иꙁабраанихь. М. 473. вѣћиникь. М. 324. викиникь. М. 276.

вѣћьница, domus ubi congregatur consilium: ꙋпи-са Рꙋско логофеть ꙋ полаче и векинце града Дꙋбровника. М. 238. писаниѡ ва иꙁабраной виекинце града Дꙋбровни-ка. М. 380.

габела, vectigal, срл. gabella: дривьске габеле диѡ, ки сꙋ дрьжали. М. 378. да нѣсамь колань ни да могꙋ ꙋчи-нити габелꙋ ѡть продае соли нигдирь ꙋ всемь нашемꙋ котарꙋ раꙁма ѡдь ѡнихь, гди сꙋ наредила господа стара. М. 446. и ѡдь ващине и ѡдь габеле. М. 500.

габрь, carpinus: прѣко шоꙋме оꙋ мали габьрь. М. 87.

гавриилъ, } Gabriel: архангела Гаврила. М. 133. —
гаврилъ, } Гаврїилъ Лѣсновскыи, светац, гроб му је био у цркви арханђеловој у Љеснову. Г. XIII. 295. — Калуђер у Милешеви Гаврїль, прїеть моꙋченїꙗ вѣ-ньць 9 окт. 1639. Гильф. бос. 313. — Српски патрї-архь .ѳі. Гаврїилъ. Г. XI. 165. презименом Рајић. Г. VI. 44. cf. арьханьѓель.

гавьже, име мушко, гледај Поуцић.

гаданиѥ, aenigma: не въ гаданїи, нъ лицемь къ ли-цꙋ приповѣдꙋеть богови о нась. Г. XI. 117.

гадимлꙗ, село и сада између Приштине и Ка-чаника на потоку истога имена који тече у Ситни-

цу (Hahn, reise 160), биле су двије: једна горња Гаднили, а друга без сумње доња, ѡбѣ је Гаднили приложио Вук Бранковић Хиландару 1371, а међа им је ишла: како греде поуть ѡть Прифнила и ѡть Добротина дѣломь мегю Смолоушоу и мегю Дрѣновьць и даље где се стаю два потока, єдинь ѡть Крагоуєвца а дроугыи ѡть Кошанинь. М. 181.

гадь, animal reptile: мложастко sмиєвь и гадь. Г. X. 237.

газоуль, човјек Ђурђа Кастриота, господинь Павель Газуль. М. 481. 482.

газь, vadum: селу је Ленитковцима ишла међа на газь на старїи на покаукы и на газь на жрьновичьскы. М. 199.

гаи, nemus: гаи Косамьчинь. М. 199. на гаає. М. 199. с лугови, гаи, водами. М. 494.

гаичећь, 1400 Владко Гаичећь одь Бистрѣце из жупе Хлијевна. М. 248.

галать, деспоту Стефану приведѣна бысть за жену ѡть града Галата дьщи Катакоузина Палеѡлога. Л. 73.

галеріє, Galerius: цар римски Мазимїань Галерїє. Л. 55. 56.

галешинь, 1400 у жупи Хлијевну у 8 села бјеше од третине један дио галешинь. М. 249.

галешићь, Стефана бана босанскога велики војвода Владисавь Галешићь 1332. М. 102. — Краља босанскога Остоје властелин, кнез Грьгурь Галешићь 1409. М. 273.

галичане, pl. masc.: црква је трескавачка имала земље вь Галичанехь. Г. XI. 132. Г. XIII. 375. сада село близу Прилипа. Hahn, reise 187. 190.

галичькыи, што припада селу Галичанима: до старога поути галичкога. Г. XIII. 375. Г. XI. 131.

галичьникь, селима Сламодражи, Добродољанима, Непробиштима, Момуши и Бијелој Цркви, која је краљ Стефан Дечански дао Хиландару, ишла

је међа прѣко Галичника прокосомь оу локвоу и прѣко поута призренскога оу Горачинь Лоугь. М. 87.

галиа, Gallia: владоущоу Констѣ Галїю. Л. 55. ѡ Галїахь брѣтанискыхь. Л. 56.

галопь, 1400 Галопь одь Крьдовь хлијевљанин. М. 248.

галь, 1467—70 дијакь херцега Влатка: Галв. М. 504. 506. Галѡ. М. 506. — Цар римски Конста имѣше женоу Ѳеѡдороу, ѡть неѥже имѣ сыны Гала, Далматїа. Л. 55.

гальць, име мушко, гледај Вльксанић.

гальчићи, село у Попову које је краљ маџарски Матија дао фратру Александру дубровчанину. М. 494.

гальчић, кнеза Павла Радиновића два властелина Гонћь Галѡчићь и Кѵкша Галѡчићь 1397. М. 229. — Војводе Радосава Павловића властелин кнез Санкѡ Галѡчићь 1423. М. 325.

гамић, дубровчанин вијећник од вељега вијећа Маринь Гамикь 1253. М. 40.

гамо, дубровчанин Миха Гамо око 1100—1200. М. 7.

гамоушьнь, од свите начињене од камиље длаке, срл. camucum: в юдномь тоболцѣ гамѵшинѣ. П. б. 57.

ганокь, између људи у Штипу које је краљ Милутин писао цркви арханђеловој у Штипу приложивши је Хиландару био је Братиль, ганокь зеть. М. 62.

ганьгоулић, дубровчанин вијећник од вељега вијећа Петрь Ганьгѵликь 1253. М. 40.

гао, гледај Галь.

гаоже, гледај Гакьже.

гаоучић, гледај Гальчић.

гарьно, селима између Мораве и Кучајине која је цар Лазар дао Раваници ишла је међа прѣко Гарнога на Далакїю. М. 197. у С. Л. 1847. IV. 49. стоји Горнога.

гатальдић, дубровчанин Кисьти Гатальдић између 1100 и 1200. М. 7. cf. Гетальдић.

гатька, rixa (то бих рекао да је): да бѵде мир в кнеке бєз гатке и зле коле. М. 370. само ту.

гатьско, крај у Херцеговини: 1597 бише се дробнаци и никшнћи и пиклани сь Дервиш бегомь на Гацкоу. Л. 85.

гаоуже, гледај Гавьже.

гацко, гледај Гатьско.

гаүнкь, дубровчанин вијећник од вељега вијећа Пальма Гаүнкь 1253. М. 40.

гашпарь, име мушко, гледај Днминшевнћь.

гаю, у Затону село Гаю, које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи. М. 11. Вукомановић у Г. XI. 158 каже да је прочитао Гане.

гвоздни, и **гвоздню**, clavus: двaa гвоздїа вь грьтань вьноузнти. Г. XI. 88. да стави всакои водѣници гвоздню и камы юдинь. М. 563. каменїе и гвоздїа и жлебы и коло и покровь и проүаа ороудїа за воденицу. М. 559.

гвоздь, silva: селу је Великој ишла међа до хрисоводла светостефанскога и до гвозда оу Грохоть. М. 95. а Врмоши оузь брьдо мегю Бенүю . . . по дѣлоу крозѣ гьвоздь. М. 95. само у том споменику. — clavus: ѡбретоше үастнїе гвозди. Г. X. 240.

гвоздѣнь, ferreus: ножа .ві. гвозденнехь. М. 498.

гвозница, два села која је краљ босански Томаш Остојић 1446 дао синовима војводе Иваниша Драгишића с градом Кључем: Гвозницоу и дроугоу Гвозницоу. М. 439.

гвоүаница, између села која је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једно је било Гвоүаница сь Поупавиними. М. 11.

гдо, гледај кьто: гдо ю инако рекль. П. 40.

гдѣ, ubi, интерогативно и релативно: гьдѣ си кьто хоке крѣвати. М. 2. видехь юре не има где тежати. М. 18. где прода, тоу и царниноу да плати. М. 52. гдѣ такова богатьствиꙗ ѡбрѣсти? М. 58. гди годи ѥ оузмогоу дохитити. М. 220. — кад стоји релативно, може узети к себи проном. демонстративни оно, те му бива јаче показивање које је у њему, а прономину отпада први

глас: да гредȣ по мѣстехь, гдѣно юсть ѕаконно да се соль продава. П. 11. ѡнамо, гдено си биль. П. 60. — долази и с предлозима одь и до: оу царевь кладенць, ѡдь где се и ѕачело. Г. XI. 134. до где могаше досеки. П. 62. — quando, релативно: где комȣ даю дȣбровьчанинь свои добитькь, тере мȣ ѡдь нюга ȣ вьхь ȣдрить, да се кльнѣ латининь ѕа тоѕи. М. 147. гдие раѕȣмние книгȣ вище писанȣ. М. 464. гьде ви би хѡтѣнью, ȣѕесте все. П. 99. чешће с предлогом до: до гдѣ годѣ Дȣбровьчникь дрьжи Стонь градь. М. 167. да ю вольнь кȣньсȣль ѡногаѕи свеѕати и дрьжати, до где плати. М. 206. 268. вь вса лѣта, до где сȣ господсткȣ ми ȣ правомь приютелствȣ. М. 355. до где ю живь. П. б. 98. cf. кьде.

ге- које ријечи с овијем почетком не би биле овдје њих ваља гледати код ђе-

герьго, међу људима у Штипу које је краљ Милутин дао цркви арханђеловој у Штипу приложивши је Хиландару био је Герьго коваль. М. 62.

герьговица, међу људима у Штипу које је краљ Милутин дао цркви арханђеловој у Штипу приложивши је Хиландару бијеше и Герьговица. М. 62.

гетальдић, дубровчанин вијећник од вељега вијећа Вита Гетальдикь 1253. М. 40. cf. Гатальдић.

гижлић, два дубровчанина Павль Гижликь и Пѣро Гижликь у средини XIV вијека. П. б. 22.

гимановић, властелин которски Гергȣрь Гимановић 1351. М. 150.

гиново брьдо, у Црној Гори: како ходи поуть ѡть Цетиния кь Врьтѣлци, десноу страноу ѡть Гинова Брьда. М. 532.

гиѕиов, *τοῦ* Giezi: приме проказȣ гиѡѕиѡвȣ. М. 135.

глава, caput: ȣсѣчение главе Иѡвана крьстителя. М. 2. да илати дȣбровчаниnȣ веѕь пристакщине, а господинȣ банȣ всаки шесть волова на свою главȣ. М. 102. снменȣ негова ѡдь мȣшке главе. М. 106. да гредȣ своими главами, имааниюмь своимь. М. 146. ѡнь своиѡмь главомь

и своими властели хоће на тои прѣсећи. М. 210. да би господинь краль своимь главомь хотѣль доћи у Дубровникь. М. 211. да учинимо нѣкое безаконие ѡ главе господина Влка. М. 216. не щедеће своихь главь за нась. М. 226. да му имамо давать спензу за .ві. главь. М. 258. за що би достоино племенитимь людемь главе ѡдьсићи. М. 378. да му башина у порабу, а да му главу господа педѣвсаю. М. 459. — често међе иду на каку главу, и мислим да је collis: Алтину сь Ракьниѥ на Хльмьць, сь Хльмьца на велию главу. М. 94. Грнчареву оу заводищноу главоу на велии врьхь. М. 95. Вилској на Водичниковоу главоу. М. 144. Пасијану ѡдь Иліиие главе ... посрѣдѣ дола на Попову главу и по дѣлу ... и посрѣдѣ главе Иліиие. М. 263. Грачаници на Коуманю главоу. М. 563. Ораховцу на Кобылю главоу. Г. XI. 142. — Име селу које се сада зове Дрвенглаве у Србији: на мѣстѣ именоуемомь Глави умрије деспот Стефан високи. М. 335.

главать, capito: нива Ѳеѡдора Главата. Г. XI. 132. Г. XIII. 375.

главешевь, између људи које је краљ Милутин писао Хиландару један бјеше Добромирь, брать главешевь. М. 60.

главизна, caput, summa: мученикомь начело и главизна Лазарь. Г XIII. 359.

главица, collis: Комаранима је ишла међа оу главицоу оу рѣкоу Чрьвщицоу. М. 95.

главичица, colliculus: селима Сламодражи, Добродољанима, Непробиштима, Момуши и Бијелој Цркви ишла је међа брегомь на главичицоу и на поуть, кои иде прѣко слатиньске шоуме. М. 86.

главићь, човјек господе зетске Ђурђа и Балше Тврьтко Главићь 1374. П. б. 27. — Жупан Радосавь Главићь 1422 у подручју војводе Радосава Павловића. П. 167. 168. 169.

главьнь, capitis: класы главные. Д. 208. capitalis:

колике ти се су биле згодиле велике главие погибѣли. П. 143. юрь кю наль у велику главиу харь бити. П. 161.

главьци, село у жупи Хлијевну: у Кокошие Главцихь. М. 249.

глаголати, loqui, dicere: слышахь прѣсладкї глась глаголоуще. М. 3. научеше глаголати инѣми юзыкы. М. 77. азь грѣшнаа вьпїємь и глаголюємь. М. 547. научелинкь скиоскыи, глаголюємыи Михаиль царь. Л. 53.

глаголь, verbum: послѣдовати владичьнемь глаголомь. М. 4.

гладе, селу је Великој ишла међа с Ржаницом оу Грохоть коиь Носа оу Сальче гладе прѣко оу Стражнще. М. 95.

гладишекь доль, селима Сламодражи, Доброд̂ољанима, Непробиштима, Момуши и Бијелој Цркви ишла је међа на Божиновь Хридь и прѣко Гладишева Дола на Илїинноу Главоу. М. 87.

гладь, fames: гладомь изморикь. Д. 101. гладемь. Д. 80.

гладьнь, famis: бысть гладьна година. Л. 73.

главь, у Босни као да је била жупа: у Главу градь Главки и пода нь Срида варошь 1446. М. 439. изь Главa Иваниш Петровикь 1413. П. 176.

главьна, међу селима која је цркви богородичиној у Архиљевици дао севастократор Дијан а потврдио цар Стефан било је село Главьна. М. 144. а све је то послије дала царица Ювдокия Хиландару. М. 191. то ће бити садашње село Главња близу Куманова. Hahn, reise 155.

главьскыи, гледај главкыи.

гламьскыи, долази за сребро, мислим да је од грч. γλάμη, gramiae, па ће бити њем. blicksilber, најчистије сребро: деспот је Ђурађ дао Дубровнику на оставу сребра гламскога два сакула, и сребра бела два дести и девеѣ сакуль. М. 406. П. б. 97. више речена два сакула рекоше да ю гламско. М. 406. П. б. 99. гдје се још помиње, помиње се само исто Ђурђево. М. 477. 478. 479. cf. сребро.

гласание, vox: гласаные и ѡсєзанїє. Са. 9.

гласить, famosus: мєгю гласитими градии. М. 288. гласитога споменꙋтїа господина Радосава Павловика. М. 418. много гласитога господина воєводе Сандала. М. 509.

гласъ, vox: прѣсладкї гласъ. М. 3. ꙗкоже грьлица ѡглашаєть дъбри гласомь. М. 65. — nuncius: да имь дамь гласъ прьво тога на шесть мѣсецъ. М. 170. да си дасть жена моужоу гласъ, да гредеть на соудъ. З. 38. добре гласове казаше. М. 319. имамо зи гласе, ѥрь се тꙋрци кꙋпе на Зетꙋ. П. 25. — fama: колисмо гласꙋ нашемꙋ, да цкате одъ послѣднихъ. М. 249. да смо пореченн ꙋ гласꙋ. М. 288. хвалише поутеније славнога и великога гласа господьства ти. П. 21. кои те своимь злоꙋмьствомь Дꙋбровникꙋ добри гласъ погꙋбить. П. 42. — modus: ѡхтоихъ ѡть .д.го гласа. М. 538. — без сумње грієшком мјесто гласове стоји дласове. П. 25. такође биће погрјешка .д. уаше ꙋ гласехъ. М. 394. мјесто ꙋгласте.

гласьнъ, clarus: веле гласно глаголаше. М. 568.

глашкыи, што припада Глажу: ꙋ Глажꙋ градъ Глашки. М. 439.

гледати, aspicere: како гледа оу море. М. 68. не гледає г богꙋ ни к правди. М. 444. глѣда. М. 127.

гледићь, дубровчанин вијећник од вељега вијећа Жꙋнь Гледикь 1253. М. 40.

глигоревьскыи, гледај глигоровьскыи.

глигоревьци, село у ком је црква трескавачка имала њиве: ꙋ Глигоревцехъ. Г. XIII. 375. cf. Глигоровьци.

глигорин, гледај Григорин. Г. XI. 198.

глигоровьскыи, што припада Глигоровцима, cf. глигоревьскыи: рѣка глигоровьска. Г. XI. 132. мегꙗ рѣка глигоревска и костанска. Г. XIII. 375.

глигоровьци, село које се пише и Глигоревьци: земље су цркве трескавачке ишле поутємь оуз брьдо Глигоревцемь до кодѣнице радимановє. Г. XIII. 370.

глизѣи, црква је трескавачка имала близу Храштана њиве до Глизѣꙗ. Г. XI. 131. Г. XIII. 375.

глоба, mulcta: гдѣ годѣ се при цркъвии члокѣкь на кралевѣ судѣ, да ѥ глоба цркъовна и послоухь и роука. М. 565. ако буде свада бошнанина ꙁ дубровчанином у Дубровници, да суди кнеꙁь и судиѥ, а глоба ωпкини. М. 101. що ѥ ωдь Прѣвлаке до Лонша, и судьцко и глобе и крьви у миру, да буду на нихь воллю. М. 106. ωсвободи ѥ царьство ми... ωть сѣнокоше, ωть глобе и подањька, просто рещи ωть всѣхь работь велихь и малихь (т. ј. да се глоба не плаћа цару). М. 138. ако се наге ꙁлатарь оу градоу кове динаре беꙁь волѥ цареве, да се ꙁлатарь нжде- же, а градь да плати глобоу, что рече царь. З. 49. да ωправе доушевиници ωть глобе, ако ли га не ωправе доушевьници, да плати ꙁь глобомь. З. 49. те глобе да се оуꙁимаю на црькови́ыхь людехь, како є поставиω господинь царь ꙁаконь по ꙁемли. З. 50.

глобарь, qui mulctas colligit: глобари, кои стоє при соудїахь, что ωсоуде соудїє, и оуписавьше даде глоба- ремь, ты глобѣ да оуꙁимають глобарїє. З. 49. ꙁаповѣдамь воєводамь, кнеꙁовωмь, жупаномь, царинникωмь, глобарωмь, катунарωмь и всакога станьѣ людемь слугамь нашинемь. М. 485.

глобица, заселак који је 1314 припадао цркви арханђеловој у Љеснову. Г. XIII. 293.

глогова греда, селима у Битви која је цар Лазар дао Раваници ишла је међа на Глогову Греду ꙁа Црьну Млаку. С. Л. 1847. IV. 54.

глоговица, међу селима која је цар Лазар дао Раваници била су два тога имена: Глоговица донꙗ и Глоговица горнꙗ. М. 198. то ће бити садашње двије Глоговице: једна у окр. алексиначком а друга у крајинском. — Још једну Глоговицу близу Новога Брда даде Хиландару деспот Стефан 1411. М. 570. и то село има и сад. Hahn, reise 169.

гложане, pl. masc. брод на Гложанехь на Моравѣ дао је цар Лазар Раваници. С. Л. 1847. IV. 55.

глотина, frumentum quoddam: Иван је Црноје-

виђ одредио да манастиру цетињском даје свака кућа по старь глотние соки. М. 531.

глоубина, profunditas: въпиюше изь глоубины срьдьчьныю. Ст. 5. въздвигни ме изь глоубыни грѣховныю. М. 562. cf. гльбина.

глоубокын потокь, гледај глькокын потокь.

глоубоуница, гледај Гльбоуница.

глоумьць, scenicus: ѡ то послахь мое глоумце Радоѣ Вукосалића з дружбомь на ваше светце, нека намь сте весели. М. 557.

глоухавица, неко мјесто, на које је ишла трговина из Дубровника и у којем 1396 бјеше кадија и царина: у Глухавици. П. 5. погрјешка је на једном мјесту Глухлавица. П. 4.

глоухота, surditas: оть глоухоте. Ш. jahrb. bd. 53. anz. bl. 116.

глоухь, surdus: слоужити глоухимь коумиромь. Ст. 1.

гльбина, profunditas: божиꙗ милосрьдиꙗ гльбинѣ ѡткрьвение. Ст. 1. изведьша ме из гльбыны рова прѣисподьнꙗго. М. 112.

гльбокь, profundus: гльбоко на вечери закьснѣвшимь. Д. 15.

гльбокын доль, селу је Вилској ишла међа ѡдь Водичникове главѣ оуправь на у погорь на Гльбокын Доль. М. 144.

гльбокын потокь, земљама манастира Хиландара у Светој Гори ишла је међа прѣко Гльбокога Потока . . . на ракинноу . . . на Великоу Бигьлоу, и тоу юсть камы глаголюмїи Моликьдоуза. М. 127. у другом споменику гдје се казују исте међе стоји прѣко Глубока Потока. М. 131. а у приједису који је од тога споменика у народној библиотеци у Биограду и из којега је по свој прилици први пут и штампан стоји доубокога.

гльбость, profunditas: молитвы ѡть гльбости срьдьца кь богоу прѣдьлагаеть. Д. 23.

глъбоуљни, цркви је трескавачкој припадало селище Глбоуљни. Г. XIII. 371.

глъбоуница, пише се и Глоубоуница, комад земље што од грчке земље приобрѣте Стефан Немања, као да је била близу Хвосна између Липљања и Ријека, јер се спомиње међу њима: Лабь с Лыпланемь, Глъбоуницоу, Рѣке. М. 4. Лабь, Липлянь, Глъбоуницоу, Рѣке. Са. 1. по ријечима Стефана Првовјенчанога њу је Немања добио на дар: цар грчки ѿтлоучивь юмоу ѿть ꙁемле своѥ дасть юмоу рекомоую Глоубоуницоу. Ст. 3.

гнати, женоу, persequi: женѫ. М. 2. да сѫ дължни тирати (и) гнат-и-хь. М. 347. поуть гнаше. Д. 12.

гнивляне, masc. pl. село близу Ливоче: међу људима који су по заповијести царице Милице показивали међу ливочку био је Радикоя иꙁ Гнивляни. М. 263. по тој форми друкчији би био номинатив, али прије сумњам еда ли је добро преписано. cf. Гниляне.

гнила, у Јелцима село Гънила, које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи. М. 11.

гнилице, међу прилозима што је цар Лазар приложио Раваници била је и коденица на Гнилицахь средними. М. 198.

гнилишта, село у Лѹци у хѹмскои ꙁемли које је краљ маџарски Матија дао фратру Александру дубровчанину. М. 494.

гниль, putris: селима у Мачви која је цар Лазар дао Раваници ишла је међа ѿть Саве выше Поповьцѹ на рьвеницѹ, на крьстоношинь храсть на гнилии, на кокоуевѹ границѹ. С. Л. 1847. IV. 53.

гниляне, masc. pl. без сумње исто мјесто којему је име наштампано и Гнивляне: ливочка је међа ишла по дѣлу како дѣли дѣль Гниляньмь и Ливоуи. М. 264.

гноинь, stercoreus: прохода гноинаго. Г. Х. 245.

гноеименить, a stercore nomen habens: Константина Гноеименитаго. Г. Х. 251. *Κοπρώνυμος*.

гноуса, једном од уљара које је краљ Милутин дао Хиландару било је име Гноуса. М. 58.

гноушати се, abominari: не гноушаѥть се приклѣщи чловѣколоубию твоѥмоу заблоуждьшеѥ. Ст. 14.

гнѣвь, ira: да приме гнѣвь и наказаниѥ ѡть кралевьства ми. М. 16. нѣмамо гнѣва на вы. М. 54. ѡдьврати ѡви гнѥвь ѡдь нась. П. 30. ако не бисмо дошли на нихь заповидь, тада да смо ꙋ гнивꙋ. М. 452. гниевь. М. 105.

гнѣвьливь, iracundus: гнѣвливь нѣкакь врагь бываше своемоу тѣлоу. Д. 26.

гнѣздо, nidus: еда ѡбрѣла грьлица себѣ гнѣздо. М. 65. Сламодражи, Добродољанима, Непробиштима, Момушци и Бијелој цркви ишла је међа на щрьково гнѥздо прѣко Галичника. М. 87.

гобьзовати, abundare: вьсѣми благыми гобзоуе. Д. 3.

говєдиниѣь, војвода Воукосавь Говѣдиникь 1456. Л. 79.

говєдо, bos: или ѡвце или козе или говеда и все що ѥ дало кралевьство ми на име пирьгоу. М. 80. издака приставꙋ: ѡть говедета .д. динари. З. 38. да дава травиноу ѡть .р. говедь говедо. З. 50. ѡть говеда. З. 50.

говеђи бродь, селу је Дабру манастира Раванице била међа Говеђи Бродь. М. 199.

говорениѥ, locutio: ꙗ видевь негово добро говорениѥ. М. 202. тогаи би говорениꙗ и писма многоѡ било. М. 500.

говорити, loqui: кого видѣ говориши. Са. 12. що бихь хотѣль кь вамь говорити. М. 42. какѡ се ꙋ записꙋ говори. М. 105. говорише царьствꙋ ми ѡ кривинахь. М. 158.

говорь, colloquium: коѥ се згоде на самьрьти моѥи девоике, да имь се да прьцикꙗ, колико се може, з говоромь, како да се ꙋдоме. М. 416. али мислим да је погрјешка што је тако наштампано и да би требало зговоромь.

говьнь, село Говьнь дао је Хиландару краљ Милутин. М. 58. било је близу Дрсника и Петрча.

говѣнинь, religiosus: подобаѥт епископоу быти говѣнноу. Д. 140.

говѣниѥ, pietas: говѣнїє и любовь. Ш. Iesek. 119.

годилꙗ, селу је Грнчареву ишла међа ꙁь Гоусиномь низь Волскоу оу Бѣлии Потокь посрѣдь Годылѥ. М. 95.

година, annus: да се напльнꙗ на годинꙋ тисоуқꙗ перьперь, и тоуи тисоущоу перьперь да давају доуброучане на всакоу годинꙋ храмоу арьхаггела Михаила. М. 167. да се даю вьсакоу годиноу црькві. М. 532. гладьна година. Л. 73. — tempestas: и ѡпеть се плавь крати ꙁломь годином. П. 73.

годиньць, селима св. Николе Врањинскога Гуглави и Крушевицама ишла је међа надь Годиньць по срѣде Девелꙗка. М. 26.

годиниѥ, светоме Николи Врањинском дао је краљ Владисав село Годыниѥ. М. 26. има и сада у Црној Гори на блату скадарском.

годити се, accidere: кѹньцемь дюбровьчьским годить се сьмьрьть. М. 37.

годиште, annus: прѣбысть вь Горѣ Светѣи годище и .є. мѣсець. Са. 8. вьси краиње на вьсако .в. годище да поновимо сиꙁи роть. М. 31. даѥ светаа црькви на годище по .ві. ждрѣбца пастыромь бѣлѣгоу. М. 61. да дає всаки нихь ꙋ годищи три дни ѡранина. М. 191. годище. Г. XI. 203. да кѹпимо царинꙋ которскꙋ ꙁа три годища. М. 246.

годиштина, annua: шесть сать ꙁлатѣхь дꙋкатовь прьвога рока плаќѥ а прьве годищине царине дрѣвьске. П. б. 85.

годиштьнь, annuus: годищьни поменъ. М. 570.

годоминь, поље Годомин ниже Смедерева: раꙁьбише Алибега подь Смѣдеревомь, на Годоминоу. Л. 77. раꙁби Алїбега на Годомїню. Г. X. 271.

годь, tempus, само с предлогом беꙁь, intempestive: беꙁь года варивь. Ст. 9. — с предлогом вь и глаголом быти, placere: сьвѣть мои боуди ти вь годь. Д. 158. — гледај годѣ: кои годь чловѣкь. П. 41. само ту.

годѣ, с глаголом бьіти а и без њега, placere: иже тебѣ не годѣ, и нигѣмь не твори. Д. 153. да ю продасть, камо юмоу годе. М. 14. или ино, що нимь ю годѣ. М. 37. гдѣ любо ніему годѣ буде. М. 211. ако ли ви не годѣ. П. б. 26. то ли ви годѣ да буду ѡна два. П. б. 26. да нимь ю на воли, що нимь годе. М. 206. како ти годѣ. П. 6. да самь волянь сталіати кои ми годѣ дни. М. 339. да смо волни продати кому е намь годѣ дубровчанину. М. 341. хѯети каѯда када нои буде годе. П. б. 103. да нимь ю на нихь волю како нимь годе. М. 435. — долази уз ријечи релативне, које од његова значења бивају неодређене тако да обузимају све што значе: или нигьдѣ гдѣ годѣ. М. 16. ѡть коудѣ годѣ. М. 80. куде годе. П. 2. до гдѣ годѣ Доубровчинь дрьжи Стонь. М. 167. гдѣ се годѣ уѯима царина. М. 184. у коемь годѣ судѣ. М. 16. или кралевѣ или чие годѣ. М. 52. властелинь или кто годѣ. М. 69. кога годѣ пошле. М. 108. що годи буду ѡтлучити. М. 256. када би нимь годѣ рать бранила. М. 313. до коли годѣ будемо дрьжати. М. 339. коюга годие господина. М. 373. како годи могаше. М. 444. — у том смислу постаје као и кола vel, али само на два мјеста: гьдѣ си кьто хоке крѣкати, годѣ си кто мине. М. 2. не плати трьжць, годѣ не ѡбьваровати владаница. М. 188. мислим да гријешком мјесто ове ријечи стоји golie. М. 385. cf. годѣре.

годѣнь, име мушко, гледај Кранмирнћь.

годѣре, гледај годѣ, уз које се јоште сачувало ре (же), које припада релативним ријечима, које су пред годѣ и које њим и постају релативне: що ю годире Стипана Добрѣновића. М. 249. на кою годире страну. М. 449. тко годере ѡдь нихь. М. 525. cf. годѣрь.

годѣрь, гледај годѣре, од којега је само отпао крајњи глас: що ю годѣрь иегово било. П. 50. що годѣр се у старѣхь повеляхь удрьжи. М. 368. тко годирь би поговорно. М. 375. када годѣр би послали. М. 499. кои годерь буде. М. 527.

гозна глава, село Истинићи имало је планину Плѣшь до Гозне Главе. М. 92.

гои, pax: правы приѣтель быти вамь и правь гои дрьжати сь вамы. М. 2. потваргієніє воєводе Радосава Павловикіа за гои учиненіа и потваргієніа ѡдь Конавли воєводе Сандаліа. М. 313. cf. гоинь.

гоикинь, међу власима које је краљ Милутин дао єпископии липлианьскои била је и гоикина жена з дѣтцами. М. 564.

гоико, брат Вукашина краља: три братенци: Оуглєша и Влькашинь и Гоико воевода погибоше на Марици 1371. Л. 61. 72. cf. Исаија у Микл. Joan. Chrys. hom. 69. — Гледај Сиротовић. — Помиње се и Gojko Marnavitius, којему 1394 даде племство краљ босански Дабиша. М. 224.

гоимиръ, међу људима које је краљ Стефан Дечански дао Дечанима да буду сокалници био је у Чабићу Гоимиръ. М. 97.

гоинь, quietus: трьговаць не море бить и нио не ище разкѣ мирну и гоину землю. П. 43. трьговаць не ище разкѣ где є гоина земліа. П. 44.

гоисава, жена војводе Радича Санковића 1391. М. 220.

гоисавь, име мушко, гледај Воисиловић, Добромировић.

гоисалић, властелин Стефана бана босанскога Будисавь Гоисаликь 1332. М. 102. — Никола Гоисаликь бјеше узео пиргу Василијеву нешто земље у Ливочи, па му је врати царица Милица. М. 263. — Кнез Драгиша Гоисаликь род војводи Сандаљу 1429—33. М. 357. 361. 365. 373. П. б. 86. 89. године 1438 помињу му се синови као да он већ није био у животу. М. 395.

гоиславић, два дубровчанина: Андрѣіа Гоиславикь 1253 вијећник од вељега вијећа. М. 40. — Пиро Гоиславикь посланик дубровачки Јелени краљици српској 1289. М. 56. њега пишу и Гоиславлић.

гонславлић, дубровчанин Пѣро Гонславлићь 1289 посланик краљу српском. М. 55. cf. Гонслалнћь.

гонславь, цара Лазара кефалиꙗ Гонславь 1387—8. М. 207. П. б. 31. — Гледај Кроусићь.

гонтанић, 1417 дубровчанин Прьвѣньць Гонтаникь. П. 137.

гонунинић, 1405 Новакь Гонунинићь диѣкь краља босанскога Твртка Твртковића. М. 257. а 1419 краља босанскога Стефана логопеть. М. 294.

гонунинь, селу је Камијеву ишла međа за гонунинѣ иинѣ. М. 199.

гоншнић, властелин босански кнез Иванишь Гоншнићь 1432. М. 367.

гонић, име мушко, гледај Гальунићь.

гокьшиньци, међу селима која је 1379 царица Євьдокиꙗ дала Хиландару с црквом архиљевском било је село Гокьшиньци. М. 191.

гола брьда, селу је Словињу ишла међа до поути, кон греде ѡть Голїихь Брьдь. М. 123.

големовић, 1463 оумрѣ оу Єжевоу конь Сереза Фликерь Големовикь. Л. 81. cf. Оливерь.

голичь, село у Горској Жупи које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи. М. 12.

голишево, од четири уљаника што их је Стефан Немања дао Хиландару један је био в Голишевѣ. М. 6.

голиꙗ, планина у Херцеговини: изгибоше срьбли на Голїю 1688. Л. 87.

голиꙗ, *γαλέα*, triremis: вь брьзыхь голїахь. Д. 181. голию послаѕмо в Стари Градь. П. 38. нѣсмо на вашѹ потрѣбѹ пощедили и голиѥ и бригентиниѥ наше. П. 113.

головрьхь, у Хомољу село које је цар Лазар дао цркви богородичиној у Ждријелу браничевском. М. 194. ту стоји Головрькь, али у пријепису који је мјесто оригинала и из којега је први пут штампано стоји Головрьхь.

голоѕловићь, властелин краља босанскога Остоје кнез Драгићь Голоѕловићь 1409. М. 273.

голомовь, у Кинцехь је била нива голомова која је припадала цркви трескавачкој. Г. XIII. 374. cf. Големовићь.

голоубинь, -ниѩ, columbae: доухь светыи ѕракомь голоубиниѥмь сьходешть. Д. 167.

голоубьць, град у Браничеву: 1428 ѡткрьже се Еремїа оу Голоубцоу, и даде се тоурцемь, и плѣниише Браничеко. Л. 76. 79. — Град у Босни: 1464 царь прїими Голоубьць и Ѩице и ине градовѣ босньске. Л. 80

голь, nudus: ерь самь оно (свите) раѕьдилиль инколицимь, а дроуѕи ми голи сиде. М. 545.

голькласъ, међу људима који су показивали међу коњушку по заповијести царице Милице бјеше изь Ливадиѥ Петрь Голькласъ. М. 264.

голѣмь, magnus: сьсоуди ѕлати и сребрьни и инаа мала и голѣма. М. 75. и ино все мало и голѣмо. М. 80. выкьшеи рати голѣмѣи. М. 100. що су ѕалоге ѕаложенѣ кога любо мала и голѣма изь ѕемлѣ царьства ми. М. 148. властеле мали и големи. М. 152. нива голѣмога стратопедарха. Г. XIII. 375. да е вѣдомо всакому малому и голѣмому. М. 242. уѕ голѣму любьвь. М. 242. вь име великаго сакаота, голѣмога господина нашего. М. 257. 260. 315. вьсакому малому и голимому. М. 313. една роменуа голѣма. М. 407. како ми би ѕаповѣдь ѡдь голѣмаго цара. М. 515. да скажу све малоѡ и голѣмо. М. 546. що ѥ тамо иних иманиѩ мало и голѣмо. П. 43.

гомила, collis: селу је Дечанима ишла међа ѡдь Урьвеногa Брѣга на Гомилоу оу рѣкоу. М. 92. и селима у Мачви која је цар Лазар дао Раваници међа је ишла ѡть гроовлиць на гомилу. С. Л. 1847. IV. 53.

гомилица, селима Гуглави и Крушевицама, што је краљ Владисав дао св. Николи Врањинском, ишла је међа како поуть греде на Гомилыцоу, право сь Гомылице низь Блуьвь. М. 26.

гомоль, селу Єленѣшци цркве трескавачке ишла је међа на гомоль. Г. XIII. 371.

гонєзноути, effugere: тобою съмрьти гонєзноути оупоеаємь. Д. 183.

гонити, persequi: гонимаго нщоу постигноути. М. 567.

гоновь, међу људима у Штипу које је краљ Милутин писао цркви арханђеловој у Штипу даровавши је Хиландару бјеше Доброславь, гоновь сынь. М. 62.

гонома, 1399 човјек у подручју турском Димитарь Гонома, који оплијени дубровачке трговце. П. 26. 27.

гоньделиђь, гледај Гоуньдоулиђь. М. 549.

гоньдолиђь, гледај Гоуньдоулиђь. М. 548.

гоненије, persecutio: въздвигше на христїаны гоненїє. Л. 55.

гора, mons: како дрьже горьрє, кое св врьхь Корила. М. 38. како поуть греде оуз гороу оу Кошоутоу. М. 96. и горе и полиа. М. 106. оуправь оуз гороу на брьдо. М. 127. подь гороу Новицв. М. 144. светиє гори Афона. М. 172. в горв Квчаинв. М. 197. и землє и горе и пашє. М. М. 218. с поли и зь горами, странами. М. 449. или є землиа или є лозїє или гора или вода. М. 531. — silva: що посѣче, щоу землю да не тежи, тькьмо да стои поуста, да расте гора. З. 44. лако може бити да је тога значења и на ком горњем мјесту.

горажда, село у Хвосну које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи. М. 11. мислим да ће тешко бити садашње Горажде, које види; требало би да је гдјегод ближе Пећи.

горажде, мјесто и сада у Херцеговини на Дрини: в вашемь трьгв в Гораждв. П. 130. cf. Горажда.

горачеко, пашишту Лабићеву, које је краљ Милутин дао Хиландару, ишла је међа оу горнє чело Горачєва на поуть, како грѣде поуть посрѣдѣ Горачєва оу Любнжию. М. 61. три човјека на Горачєвѣ дао је исти краљ пирьгоу хиландарском да боудоуть оулимарию. М. 62.

горачинь лоугь, селима Сламодражи, Добродољанима, Непробиштима, Момуши и Бијелој Цркви ишла је међа на Горачинь Лоугь. М. 86. 87.

горесть, amarities: вь послѣднией горести срьдьца. Д. 18.

горни, deterior: горьши невѣрныхь являше се. М. 89.

горица, мјесто у ком је била црква св. Ђурђа, којој је Јелена удовица војводе Сандаља дала олова за 200 дуката да се покрије: в Горице. М. 416. исто рекао бих да је мјесто у ком је иста Јелена сазидала цркву богородици за свој гроб: в Горьци. М. 416. П. б. 122. па је наштампано ь мјесто и рекао бих за то што је преписивач рђаво прочитао скраћену ријеч, а и на више је мјеста наштампано у истом споменику ь мјесто и; рекао бих да је то садашња Горица код Подгорице; ако ли обје поменуте не би биле једна, онда би она прва с црквом св. Ђурђа могла бити садашња Горица на Бојани близу Скадра, јер близу ње и сада има црква св. Ђурђа (на карти Карачајевој); а јамачно ону другу с црквом богородичином код Подгорице помиње и Иван Црнојевић: што је имала црьковь комиска и Горица, кое соу обѣ црькве сьградили родителїе Ивана Црнојевића въ име прѣчистые, па су запустјеле, то је Иван приложио цркви богородичиној на Цетињу. М. 533. — Помиње се село Горица и у жупи требињској које је краљ маџарски Матија дао фратру Александру дубровчанину. М. 494. то је без сумње садашње сеоце Горица близу Стона код села Ошља. Schem. rhag. 1862. 37. — Село цркве св. Андрије коју је зидао Андријаш син краља Вукашина близу Скопља. Г. VIII. 142.

горичани, мјесто у којем је удовица Сандаљева Јелена писала тестаменат, и којему име у споменику има ь мјесто и послије р (cf. Горица): в Горьчанехь. М. 417. в Горчанехь. 415. П. б. 121. 123. мислим

да је садашње село Горичани на Морачи близу Жабљака.

горьгнуѥвь, гледај ꙉорьꙉнуѥвь.

горьгоусь, црква је трескавачка имала в Кинцехь њиву голомокоу при Горгоусѣ. Г. XIII. 374.

горькь, amarus: горькы уась сьмрьтиын. М. 86. горкын доушею. Д. 109. горьцн клеветиици. Д. 176. селима Сламодражи, Добродољанима, Непробиштима, Момуши и Бијелој Цркви ишла је међа ѡть Кострьца оуѕь дѣль на Горкоу Урешню. М. 87.

горькь, земље које је црква трескавачка имала близу Прилипа ишле су поутемь под Горкь, и ѡть тоудѣ слаѕеще на поуть доушьниуки, кои греде в Мраморане. Г. XIII. 370. у истом мјесту, оу Горьцѣ, бјеху садови цркве трескавачке. Г. XI. 133.

горьница, земљама цркве св. Ђурђа на селищи Срьбьшори ишла је међа на Горьницоу. М. 64.

горьнь, -ꙗ, supernus: ѡбѣ Хотьуи, долнꙗ и горнꙗ. М. 59. оу горнѥ уело Горауека. М. 61. ѡдь горьнѥга града. М. 94. на мегю горнѥ Ликоуе. М. 264. ѡдь горнега рибника. М. 563.

горьска жоупа, краљ је Стефан Првовјенчани дао Жичи оу Горскон Жоупѣ Голиуь. М. 12. ту се она помиње послије прилога у Зети, по томе ваља мислити да је била негдје на оној страни. — Gorschu Zuppu, може бити другу, дао је или на ново потврдио краљ босански Остоја војводи Ђурђу и кнезу Вукићу (Vuchichiu). М. 386. а браћа Јурјевићи, без сумње синови тога војводе Ђурђа, војвода Павао и кнез Никола и кнез Влатко, и без сумње син онога кнеза Вукића, кнез Вук Вукићевић имаху земље в Горьскон жвпи, које им бјеше узео војвода Сандаљ, а војвода им Јурај Војисаљић синовац херцега Хрвоја повратио 1434. М. 378. у њој или близу ње бјеху села Драглан, Козица, Храштани, Врхдол, Захођани, Живогошта, Макар, Баст, од ко-

јих су нека и сад у Далмацији близу Омиша и Макарске, по том је та Горска Жупа била ондје.

горьскын, montanus, долази неразговијетно: немакисти, ѡ горсцѣи славѣ кралювства междоу кратома бывши. Д. 177.

горѣ, supra: горѣ оуζь брьдо. М. 68. 94. исходи горѣ на делании камень. М. 127. cacho smo gori rechli. М. 280. узима и предлог сь, с којим га у штампању највише састављају, али се опет враћа у исто значење (а како, види у мојој синтакси 303 и даље): все ζгоре речено. М. 249. како ю ζ гѡри речено. П. б. 70. како се ζгоре пише. М. 310. пѡкладь ζгѡре речени. М. 508. а тада прелази и у генитив и тако долази прије и чешће: како ю ζгора писано. М. 106. како ζ гора рекосмо. П. 6. села ζгора писана. М. 234. узевши тај предлог узима предањ још и одь: инка поредь теζи ѡть ζгора. Г. XIII. 373. како ю ѡдь ζгѡра вписанѡ. П. б. 130. узевши та два предлога губи сугласно у првом, те постаје ѡζгора. П. 89. иза предлога сь има и форму с наставком оу: ζгорѫ именованиной госпоги. П. 176. а и губи сваки наставак: како се ζгорь пише. М. 340. ζгорь речени покладь. М. 365. П. б. 107. ѡдь ζгѡрь именованни. П. б. 128. мјесто сь узима и предлог изь: то мислим да је на овом мјесту гдје је наштампано и ζгоре: како самь иζ горе рекаѡ. М. 389. па и предањ узима одь: ѡдь изьгорь. М. 92.

горю, vae: горю томоу. М. 81. горе тѡмѫ. М. 336.

госпа, domina hyp.: госпо. П. 28.

господа, coll. domini, cf. господинь: како ю ζаконь био мегю господѡмь босанскѡмь. М. 102. господе срьбьске. М. 187. господа рашька и хѫмска ѫζеше. М. 217. племенита господо. М. 542. свѣтихь господь родитель монхь. М. 71. бившинхь господь. М. 180. сь всѣми рашкими господами. М. 201. вь всехь господахь ζемльнихь. М. 243. на једном мјесту pl. dat. госпомь. М. 69. може бити само у писању скраћено.

господаревь, domini: до ѕавѣла господарева. М. 199. краишникꙋ господаревꙋ. М. 460. да не ставит се ігꙋмень ѡть индꙋ, тьчію ѡть монастирске братіє съ съвѣтѡмь господаревѣмь. С. Л. 1847. IV. 55.

господарь, dominus, cf. господинь: ако ми богь да, и боудоу господарь, како сьмь биль. М. 19. ꙋ кога се ѡбрѣте лꙋдь ѡтрокь, тере що комꙋ испакости, да ꙋ томь господара не ищꙋ. М. 52. ѥлико се находе людиѥ оу црькве те, да га (игумна) слоушаю како и вьсакого господарꙗ. М. 116. бꙋдꙋ господарь ѡконѕи ѕемли. М. 184. людіє властель(с)ціи, кои сѣдеть по црьковныихь селѣхь и по катоунѣхь, да походи вьсакь кь своемоу господароу. З. 31. господарь села того. З. 41. кто ѕло оучинить, брать или сынь или родимь, кои соу оу единои коущи, вьсе да плати господарь коущи, или да дасть, кои є ѕло оучиниль. З. 35. свето поуившаго кнеѕа Лаѕара, господара срьблємь. М. 386. господина деспота Гюрга, господара срьпскои ѕемли. М. 406. господинь Стѣпань, божиѡмь милостꙋ херцегь светога Саве, господарь хꙋмьски и приморски. М. 441. господарь ѕетскы Ивань Црьноєвикь. М. 534. ꙗ велики господарь и велики амира сꙋлтань Амꙋрать бегь. М. 362. Алексеньдарь воєвода, господарь ѕемли молдовскои. М. 556.

господиновь, domini: госпѡдиноваа иѕбраного поглавьꙗ и кеѕера. М. 545. рожаства господинова. П. б. 112. глась господиновь слышить се. М. 559. на оба се пошљеђња мјеста мисли Исусов.

господинь, dominus, старјешина државни, тако и сам себе зове и други га тако зову, а уз то име само каже му се и држава: аѕь грѣшьни Стефань, велии краль, намѣстныи господинь вьсе срьбьске ѕемле. М. 9. ако бꙋдешь господинь в ꙋсеи ѕемле срьпьскои. М. 38. Стефань .в. Ꙋрошь, господинь вьсе срьбскіє ѕемле и помѡрьскіє. М. 73. постави ме господина вьсемоу стежанию ѡтьца моѥго. М. 90. господина бана Степана, господина свемь ѕемлꙗмь босанскемь. М. 102. господинь

Канинѣ и Аклонȣ. М. 178. самодрьжавии господинь срьблємь и подȣнавїю Стефань кнеѕь Лаѕарь. М. 195. господинь Гюргь всои ѕєтскои и поморскои ѕємли. М. 203. господинь вьсѡи ѕємли срьбьскои и помѡрїȣ и подȣнаискымь странамь деспѡть Стефань. М. 269. господинь срьблюмь Гюрьгь. М. 352. господина светє крȣнє ȣгрьскє али господина тȣрскога али ѕамѡрскога али босанскога. М. 357. — исто тако и без државе а и за таке државне старјешине којима је држава била дио другој, као што је и напријед у гдјекојим примјерима: тебѣ, господинȣ кралю Владиславȣ. М. 22. славьни властєлинь господинь Марьсили Гєѡрьги кнеѕь дюбровьчки. М. 39. господинь жȣпань Радославь. М. 45. господинь бань. М. 101. господинє царȣ. М. 158. господина Гюргꙗ (Балшића). М. 184. ꙗа господинь Вльвь. М. 231. ꙗ господинь Кѡстадинь. М. 228. господина воєводє Хрьвоꙗ. М. 237. господинȣ Павлȣ Радишићȣ. М. 252. господинь Грьгȣрь и господинь Гюрьгь. М. 269. ми господинь воєвода Сандаль. М. 228. — између таких и старији за млађе тако кажу: родитељи за дјецу: са синомь кралєвства ми, господиномь Стипаномь. М. 272. господина ми и сина воєводȣ. М. 416. врло ријетко старјешина државни каже за кога другога из својега подручја осим црквених главара: посласмо нашєга слȣгȣ господина протовистиꙗра Жорєта (пише краљ босански). П. б. 37. а за црквене главаре скоро свагда: господина ми прѣѡсвещеньнаго арьхиєпискоупа. М. 26. сь благословениємь господина ми и ѡтьца Данила. М. 91. да нѣсть вьѕбраньно господиномь и ѡтьцємь нашимь патрїархѡмь. М. 139. господинь старць Дмитарь. М. 251. господина дѣда Радомѣра. М. 253. — за све се таке каже тако и по смрти њиховој: господинь свето почившии дѣдь ти. М. 23. господина дѣда ми кралꙗ Стефана. М. 71. правноукь светаго господина Симєѡна. М. 562. молитвами господина и светителꙗ нашего курь Савы. М. 76. господина ми светаго Савы. М. 334. сь богопотрѣбнимь господиномь жȣ-

паномь Бѣлиюкомь. М. 291. ми господинь воевода Радосавь, синь господина кнеꙁа Павла. М. 387. — каже се и два пута, али тек у новије вријеме: ꙋꙁможнога господина господина ми херцега Стѣпана. М. 460. по ꙁаповиди господина ми господина кралю Стипана. М. 489. по ꙁаповѣди господина господина ми кнеꙁа и властеѡ дꙋброваучнехь. М. 497. од два пута један пут га замјењује и ријеч господар: великога господара господина цара тꙋрскога. М. 468. тако и за женско господин поред ријечи госпођа, али само у једном споменику: ми господинѣ госпоѣ херцежица Цицилиѣ. М. 501. менне господинꙋ госпое херцежици Цицилие. М. 501. — долази и за бога: ꙋ господина бога вьсѣдрьжитела. М. 30. ꙋ господина бога нашего Исꙋ Христа. М. 32. да е проклеть ѡдь господина бога. М. 105. господина Исꙋса Христа. М. 252. — и за свеце: господина светога Николе. М. 463. господина светога Марка. М. 465. cf. господарь, господь.

господинь, -ниа, domini: на частномь крьсти господинн. М. 290. на светомь еванѓелию господинн. М. 305. ва лито господине 1419. П. б. 66.

господиничѣь, dominulus: ѡста с волнѡмь господина воеводе Степана господиничикемь а синовомь речениога господина Степана. М. 391. дошадь на врьме господиничики ѡдь .ді. лѣть. М. 394.

господичьна, dominula: господичие Каталене ѡботци. М. 415.

господовати, dominari: вьда господовахь Ꙁетою. М. 112. да сꙋ волни . . . господовати градь и жꙋпꙋ. М. 218. господа коѣ сꙋ господовала до мене. М. 236. да не бꙋдемо моки ꙋживати и господовати речениꙋ жꙋпꙋ. М. 295.

господь, dominus, cf. господинь: за бога: ѡдь всѣхь творьца и господа. М. 5. по иꙁволению господи бога. М. 562. господа нашего Исꙋ Христа. М. 35. за свеце: господи мои свети Гюѡргїе. М. 540. за људе: господи и братию. Ст. 10. ꙁаповѣдь господи и ѡтьца своюго. Ст. 19. вась господию прошоу. М. 81. царь царемь и

господь господємь. М. 88. господь Костадинь. М. 212. великаго господа амирь сȣлтана Махеметь бега. М. 409. оуписаниꙗ господовь ми и родители. М. 26.

господьнь, -нꙗ, domini: крьсть господьнь. Ст. 15. 16. М. 24. 30. 43. кто довольнь изьглаголати силии господьнє. М. 9. вь заповѣдехь господнахь. М. 9. вьзнесеніа господнꙗ. М. 72. лето господнє. М. 294. крижȣ госпогинȣ. М. 401. крьстȣ госпоћинȣ. М. 468.

господьскыи, dominicus: господско запрѣщениѥ бысть. М. 14. доходькь господьски. М. 41. на трьгє господьскє. М. 41. ѡть всѣхь работь и поданькь господьскихь. М. 192. дасмо иѡи наше село господско. М. 225. на вири мю ȣзето на госпоской. М. 255. да сȣ госпотцке полаче. М. 285. дахь мою рѣчь госпоцкȣ. М. 489. соѡ, кою ми си ȣзеѡ на госпоцкомь морȣ и ȣ госпоцкомь дрѣвȣ. М. 501.

господьствиѥ, dominium: висотȣ земнаго господьствіа. М. 243.

господьство, dominium, власт: милость створи господство ми доубровьчькимь трьжникомь. М. 16. боудоукоу ми оу моемь господьствѣ. М. 20. прѣѥ госпѡдство сеѥ землѥ краль Влькашинь. М. 182. молише господство ми. М. 205. подьбити подь госпоцтво и ѡбласть дȣбровачькȣ. М. 218. ѥгда господь богь прѣниче са вишнаго господства своѥго на мене раба своѥго. М. 248. ȣвите, кое сȣ имали ȣ повелахь са госпоцтвомь рашкимь и срьпьскимь. М. 317. ȣ рȣке господьства дȣбровачкога. П. 109. по заповиеди госпотцва дȣбровачкога. М. 385. богь ȣмножи госпоцтьво ви. М. 442. — земља под том влашћу: и с ѡвеи и с ѡнеи стране Неретвѣ всега господства моѡга. М. 458. да имь хоћȣ за моѡга живота расправити и раздредити правоѡ на поли госпоцтвѡ моѥ. М. 462. терь бисмо не могли ослободити срьбьскога госпоцтва. М. 481.

господьствовати, dominari: светителемь и господьствоующимь. М. 15. на властелѣхь и на коницѣхь,

да оуземлють на нихь ѡслоухе господьстоующи, а еже соуть оувозни... подь ѡбластию нихь епискоупиен, да оузима епискоупиꙗ едны воль, а дроуги да оузима господьствоующи. М. 15. аще кто свавницоу прѣ-з-аконь оузме, аще боудеть ѡть властель или ѡть коннкь, да оузимаеть ѡслоухоу господьствоуюн по .в. воли. М. 15. мнѣ сь богомь господствоующоумоу тогда кралю. М. 72. егоже богь изьволи господьствовати срьбскыимь кралевьствомь. М. 81. господствовати. М. 104.

господынꙗ, domina: жене да не ѡблежоу оу црькви, разьвѣ господынꙗ (царица) и кралица. З. 50.

госпожда, domina: сь госпождомь матерню ми кралицомь Єленомь. М. 60. за матер божју: прѣсветѣи госпожди богородици. М. 5. Са. 6. cf. госпоꙉа.

госпоꙉа, domina: госпоги женѣ твоен. М. 22. госпогꙗ ми мати, кралица Єлена. М. 68. госпога Мара. М. 215. госпоге Филипе наше владике. М. 238. свето почивше госпогє и майке ми, кура Єфросины. М. 268. госпоꙉе кралице Єлине. М. 281. како вамь се е ѡнь (војвода Радосав) заклео и (сь) своиѡмь госпогѡмь. М. 402. госпогꙗ господина деспота. П. б. 100. за матер божју: иконица сь ѡбразомь госпогє прѣчисте. П. б. 50. 66.

госпоꙉина, domina: вѣде ти прити в нашь градь или госпогини кралици. М. 47.

госпоꙉиноко полє, црква у Велбужду рекомаа Госпогиноко Полє. М. 191.

госпоꙉинь, dominae: до госпогина дне. П. 104.

госпоꙗ, гледај госпоꙉа: госпоꙗ кралица кура Доровеꙗ. М. 189. с госпоѡмь кралицомь. М. 189. госпои банице Анци. М. 274.

гостиварьскыи, из Гостивара, који је сад мало мјесто на Вардару близу Тетова: игоумень гостиварскыи. Л. 55.

гостило, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи четворици је било име Гостило. М. 12. 13.

гостило, n. цркви св. Николе Врањинскога дао је св. Сава земље ȣ Плавинци где стои крьсть, коуде сȣ теговища иис Плавинцȣ и ѡнамо ȣ Леськовьць, кои потокь ѡть Гостила тече. М. 18. cf. Плавьница.

гостимирь, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи двојици је било тако име. М. 12. 13. — међу власима које је краљ Милутин дао Хиландару био је Гостимирь синовац Братанов. М. 59.

гостиньникь, caupo: вьꙁвѣсти гостиникȣ. Г. X. 232.

гостиньница, cauponium: вь гостинницоу. Д. 98.

гостиша, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном бјеше тако име. М. 12.

гость, hospes, који се дочекује радо, јер је мио, по том пријатељ, друг, socius: ѣ Стефань Владиславь ... краль всѣхь рашкихь ꙁемль ... ѡбекꙗвꙗю се вамь (дубровчанима) гостемь дѣдинѣмь ми и ѡчинѣмь и моимь. М. 25. боуди намь присныи гость. Д. 157. що се бȣдȣ ȣчиниле коѥ любо чтете ȣ снюꙁи рать ѡдь Дȣбровника с царьствомь ми а или с кнеꙁѡмь Конславѡмь и ш нѥговѣми людьми, кто годѣ гость а или ихь приꙗтель, кто бȣде имь помагаль, тоꙁи все да ѥсть просто. М. 170. тако рекао бих да је и овдје: да имь не имаю на мане прѣити ни ꙁа ѥдиога чловека волю ни ꙁа благо тако граганина нашего како госта чловека, или би нашего господина краліа ȣгарьскога али господара тȣрьскога. М. 432. — у том смислу као поуздан човјек долази за свједока, praes: приꙁваше на ѡво наши поклисарне гости люди, и више имь семȣи ꙁаписȣ сведоци по ѡбичаю. М. 398. 399. наши властеле приꙁваше по ѡбичаю гостиѥ люди ꙁа свѣдоубȣ. М. 429. тѡмȣи више ниже именѡвани ȣписани гостѣ свѣдѡци. М. 508. 510. — кога треба дочекати, странац, peregrinus: нарицають иныхь гости и пришльце. З. 31. кьда си поиде ѡиꙁи гость, да моу прѣда станꙗнинь вьсе, що моу боуде прїель. З. 39. кои се ѥ дȣбровчанинь ꙁабащиниль ȣ Новѡмь Брьдȣ, тьꙁи да ꙁиге градь, и да чȣва; кои ли сȣ гостиѥ и несȣ

се ꙁакашнили, да имь ѥ на кола, що имь гоꙉе. М. 206. 208. 268. 271. 354. у том се смислу зваху тако старјешине црквене некога реда у Босни, може бити само калуђери: меꙉꙋ конеми стронници бꙋде господинь гость Радинь. М. 459. њему дубровчани обећаше да може свагда слободно доћи у Дубровник и стајати а да не ће бити ꙋсиловань изити изь вѣре, кою вѣрꙋѥ. М. 473. од редовникокь моѥхь господина гости Радина и господина митрополита Давида. П. б. 126. наши много поутени стронници господинь гость Радосавь Брадневикь и господинь старць Радосавь ꙁнꙋкь. М. 472.

гостьба, convivium: гоꙁбꙋ саткори сего ради. Г. X. 259.

готинь, Gotthus, тако се у нашим споменицима зову стари прави Бугари: ѿть тогожде племене гоѳи, нарекомаго бльгарьскаго. Ст. 22. бѣ и ть гоѳїнь. Д. 104. ѡ ѡнонь поль рѣкы Доунава живоущихь готѳь. Г. XI. 71.

готовати, parare: готоваѥ намь вѣньць царьства небеснаго. М. 99.

готовити, parare: гробнаа готовештимь. Д. 161. готови се вь срѣтение ѥго. Ст. 20.

готовь, paratus: конь готовь на брань. Д. 111. приложихь поль винограда, да се дае вина готова половина црькви. М. 531. да преда жито готово оу монастырь. М. 531. кьда соу ꙁаложили, и ꙗ имь даѡ готове динаре. М. 532.

гоци, презиме породици дубровачкој, гледај Гоуетић: Џорьџи де Гоци 1430. М. 362. Николꙋ де Гоци 1442. М. 410.

гоуетићь, гледај Гоуоуетићь.

гоуько, име мушко, гледај Гоуоуетићь.

гоꙗкь, име мушко, гледај Драгосалићь, Драгошевићь, Лалькокићь, Мирошевићь.

гоꙗновьци, село цркве богородичине у Архиљевици коју је са селом дала Хиландару царица Јевдокија са сином Костадином. М. 191.

грабление, raptus: ако оустаноу на грабленїе. З. 45.

грабовьница, Хиландар је имао у српској зе-

мљи између осталога село Виджние сь Петрьчемь и сь Грабовинцомь. М. 141. сад има близу Љесковца ријека и село Грабоница. Hahn, reise 134. 145. како се у споменику спомиње уз Љесковац, мислим да ће бити та.

грабовьци, село у Сријему које је Јован деспот дао Крушедолу. М. 541.

грабь, carpinus: оть Кострьца оуз дѣль на Горкоу Үрешню оу рьть граба. М. 87. рекао бих да је само то и овдје: селу Брчелима међа сь Лѣськовьца на Грабь, сь Граба на Бабьць. М. 114.

грабьць, селу Ѥльшаници које је цар Лазар дао болници Хиландарској био је заселак Грабаць. М. 195. Г. Х. 139.

граданиħь, гледај Градѣниħь.

градилиште, castrum: 1636 писана је једна књига въ нѣкоем хѫдем градилищи въ велице стѣны ѯоком Лѣствица, въ подкрилїю горы Ѡвчара и Каблара на рѣцѣ Моравѣ. В. дан. 1. 14.

градина, hortus: с нивиѥмь, ѯ градиномь. Г. XIII. 372.

градиниѥ, coll. horti: манастир је Трескавац имао стась вь Криногаланехь коупеница ѡдь аргиропоула ѯ градиниѥмь. Г. XI. 132.

градинь дѣль, селима је цркве богородичине у Архиљевици ишла међа на Градинь дѣль. М. 144.

градисалиħь, 1397 властелин кнеза Павла Радиновића Үепрьна Градисалиħь. М. 229.

градиславь, 1333 краља Стефана Дечанског воевода Градиславь. М. 104. — Тепачија Градиславь, од којега је манастир Трескавац имао селиште Бѣлоу Водицоу 1336—1346. Г. XI. 136. Градислава тепаүиѥ, може бити истога, било је село Ѥльшаница, које је цар Лазар дао болници хиландарској. Г. XI. 139. гријешком по првом штампању гласи то мјесто у М. 195: село Єлүаница, Градиславо, Тепаүїє. — Гледај Соушеница, Тоурьбиħь.

градити, aedificare: оу монастире оу Светоу Гороу, що соу наши прѣдѣди градили. М. 521.

градиша, име мушко, гледај Ходомиришть.

градишта, међу селима која је краљ босански Томаш Остојић дао синовима војводе Иваниша Драгишића било је село Градишћа. М. 439. биће негдје у Херцеговини у приморју близу Неретве, јер ондје имају друга села која је исти краљ дао истима. — Околина нека у истом крају: исти је краљ истима дао село в Градищихь не именујући га. М. 440. — Мјесто на Сави код Брода: на Градищихь је на Бродв савскомь дао краљ мацарски Матија диплому фратру Александру дубровчанину. М. 494.

градиште, пашишту Лабићеву које је дао Хиландару краљ Милутин ишла је међа на Вели Крьхь прѣзь Понорь на Градище. М. 61. а селу Лојану које је исти краљ дао Хиландару с црквом био је заселак Градище без сумње друго. М. 64. — Још једно близу манастира богородице ртачке: селима која је краљица Јелена дала томе манастиру ишла је међа ѿть Прѣсѣке оу Градище. М. 68. — Једно близу Дечана може бити оно прво: селу Стријелцу које је краљ Стефан Дечански дао Дечанима ишла је међа на Богоѥво селище, на три ѡрахе и оу рѣкоу и на Градище. М. 92. исто се без сумње мисли и овдје, гдје се још више каже гдје је било: селу Зерзеву које је краљ Дечански дао Дечанима ишла је међа сь Постельхами посрѣдь Градища оу Дринь. М. 96. — Још једно на Дунаву: селу Раваници у Пеку које је цар Лазар дао Раваници ишла је међа одь Дунава и ѿть Градища на кљкиние. С. Л. 1847. IV. 52. на исто је Градище ишла међа и селу Војинцима, које је исти цар дао истом манастиру. С. Л. 1847. IV. 52.

градић, презиме властеоској породици дубровачкој: Паска 1253, један од двојице, ки дрьже добитекь свете богородице. М. 39. — Живь 1378. М. 187. —

Матко 1399—1442. М. 240. 266. 269. П. 75. изабрани властелин више година. М. 262. 287. 299. 320. 347. П. 147. ту га пишу Матеи; судија 1413 и 1417. П. 117. 134. и кнез 1442. М. 423. — Марѣнь 1404—27. П. 49. изабрани властелин више година. М. 262. 295. 299. 320. 347. и кнез 1413. П. 117. на првом и пошљедњем мјесту име му је записано Мароѥ. Други ће бити Мароѥ, који се помиње 1478 ако није погрјешка у години. М. 520. — Симе, дубровчани 1419 дадоше војводи Сандаљу полаче које су прије биле Симета Градића. М. 290. име му је у том падежу гријешком написано Симте мјесто Симете. М. 285. — Жонко 1442—45. изабрани властелин. М. 419. 424. 431. може бити да је поменути Жунь. — уꙁе у приморию веће велико стадь людемь Градићꙗ. М. 443.

градоблюдениѥ, custodia urbis: сиꙗ вьса дарованиꙗ (села и људе) божьствьномоу храму ѡсвободисмо ѡть всѣхь работь господьскихь, да имь нѣ градоꙁиданиꙗ ни градоблюдениꙗ. М. 192.

градоꙁиданиѥ, munitio: створихь милость селѡмь тѣмь (даним манастиру Милешеви), ꙗко петь годинь да имь ѥ свобода ѡть всѣхь работь господства ми, и ѡть коиниће и ѡть градоꙁиданїꙗ. М. 334.

градоѥ, међу људима које је краљ Стефан Дечански дао Дечанима да буду сокалници био је у Великој Градоѥ. М. 97. — Жупан Градое, стриц жупана Бѣлиꙗка и војводе Радича 1391. М. 219.

градь, locus munitus, urbs: приобрѣтохь ѡдь морьске ꙁемле Ꙁетоу и сь градовы. М. 4. ѡпьчиномь славьнога града нашега Дюбровьника. М. 35. створи милость граду дубровьчькому. М. 55. у Призрене у граде. М. 55. оу Ѱипоу градоу. М. 62. да греду дубровчани с трьгомь и сь куплѡмь свободно по ꙁемли и по градовехь царьства ми и по трьговехь. М. 157. munimentum: сьꙁдахь пирьгь великь и тврьдь сь градомь ѡколо. М. 74. где се градь ѡборить или коула, да га направе граждане. З. 40. ѡдь дрьва су

градь сьздали. М. 515. — замјењује се њим радња којом постаје: града да не работаю (трговци дубровачки по српској земљи), ни га блюдѫ. М. 52. кралєвьство ми свободи (људе дане цркви) оть малихь и великыхь работь, да нимь нѣсть ни града ни позова. М. 63. свободи є царьство ми оть ждра, оть града. М. 138. — Село Градь у Плави које је краљ Стефан Дечански дао Дечанима, а међа му је ишла одь горьнєга Града посрѣдь Медьвѣгиє Главе оу доубь, и како дѣль спада оу вароу, и како вара пристаю оу Лимь. М. 94. а заселак је том Градоу био Юрє. М. 94.

градь, grando: градомь одьжднкь. Д. 155.

градьнь, urbis: по стьгнамь градьныимь. Ст. 22. свободи ихь (људе манастирске) кралєвьство ми оть позова, градныхь работь, конске. М. 123. градныи пѫть. М. 194.

градьнь, grandinis: каменїа граднаго. Д. 156.

градьскыи, urbis: градьскои опькинѣ. М. 7. прьци градьци. М. 39. градьская земля. З. 39. о работахь градцкихь. М. 168. гратцке полаче. М. 240.

градьць, између градова што их је Стефан Немања освојио од Грка и раскопао био је и градь Градьць. Ст. 8. Л. 69. мислим да је био ондје гдје се послије подигла Грачаница. краљ је Урош отац краља Милутина зидао црькви великые, Сопокяни и Градьць. Л. 52. и ту бих рекао да се мисли Грачаница, премда је још за краља Првовјенчанога била један од четири манастира краљевска. cf. богородица, Грачаница, градьчаньскыи, градьчьскыи. — Манастир на Морави (јамачно српској) који је зидао брат Стефана Немање Срацимир: създа црьковь богородици Градьць при рѣцѣ Моравѣ. Л. 59. игоумень моравьскаго Градьца. Л. 55. — Селу Трѣбьчи манастира Дечана ишла је међа са селом Досуђем оуз доль мегю Градьца. М. 95.ваља да су била два. — Мјесто гдје је бан босански имао трг: Градєць. П. б. 22. ово би могао бити садашњи Градац у Херцеговини близу Имотице. —

Још једно мјесто као да је у Банату: 1685 оуӡеше немци Градьць и Липокоу, и Хердель осконше. Л. 86.

градьчаница, гледај Грачаница: епископии Градьчани(ци). М. 564.

градьчаничанинь, човјек манастира Грачанице: що соу градьчанѣни одьпрѣни одь Оливера. М. 563.

градьчаньскын, τῆς Градьчаница: краљ Милутин 1322 видјевши раӡдроушеније и паденије храма светније богородице градьчаньскије, епископије липлианьскые, сазида га оть основанија и пописа и оукраси вьноутрь и иӡвьнѣ, и хрисовоуле створене прародителы и родителми својим светѣи богородици градьчаньскои понови. М. 562. епископіа градачанска. Л. 53. оу рѣкоу градчанскоу ишла је међа селима те цркве. М. 562. cf. градьчьскын, грачаньскын.

градьчьскын, τοῦ Градьць: за краља Првовјенчанога између четири манастира краљевска бјеше света богородица градьчьска. М. 14. то је јамачно иста која се послије писала градьчаньска, cf. градьчаньскын. селу је Врмоши манастира Дечана ишла међа оуӡь брьдо мегю Кенчю сь градьчкомь мегомь. М. 95. тако и Комима до градьчкога хроусовоула. М. 96. и на та оба мјеста држим да се мисле међе земљама манастира Грачанице. тако и епископь градачкын. Л. 54. игоумень градачкын. Л. 55. други осим игумна моравьскаго Градьца.

градьштакь, miles praesidiarius: Бранко иесь Сокола сь градьщаци чинише кварь. П. 164. како кемо моки с миромь одь тѣхь градьщакь оидѣ стоять. П. 165.

градѣнинѣ, 1313 и 1320 кнез дубровачки Вартоломеи Градѣнинь. П. б. 2. презиме му пишу и Граданинь. П. б. 1. а име и Вартоломѣи и Барьтоломѣи. П. б. 1. 2.

гражданинь, гледај граꙉанинь: или властелинь (дубровачки) или гражданинь или люде. М. 106. где се градь оборить, да га направе граждане того града. З. 40.

грамада, cumulus: мјесту је Ливади ишла међа

на великоу грамадоу и по ниже на хридь на дрогоу грамадоу. М. 127.

граматигь, grammaticus, notarius: Десоє граматигь бана Нинослава великога босньскога 1234—40. М. 24. Степань Беноуликь граматигь ѡпкипе дубровачке 1332. М. 103.

граматикь, гледај граматигь: Маринко граматикь дубровачки 1462. П. б. 118.

грана, margo: уловљни намахалци да прїимоуть казнь, како пишеть вь законѣ светихь ѡтьць, вьградскыхь гранахь да моучеть се яко и волны оубїица. З. 37. — maeander (у везу, као да је то): брокете двѣ сребрьне сь четири камени цьклени и сь шесть гране ѡкруглє сребрьнє. П. б. 50.

граница, terminus: селу је Трѣбьчи ишла међа оу границоу оуzь доль. М. 95. селу је Прошиновцима била међа граница шарканова. М. 198. селу је Ленитковцима ишла међа на витоу границоу. М. 199. другим селима у Мачви на прькошеву границу. С. Л. 1847. IV. 53. все що пристои жупѣ конавальской, и са вьсѣми меѣми и границами . . . до мее и границє драчевичьке. М. 218. до своихь меѣ и границь. М. 218. все границє, кое су сталене, все тои ѡблюбисмо и правимо да су добре и праве границє. М. 242. да речени мани ѡстане слободан . . . манастиру . . . са всеми негoвиеми разлози и з границами. М. 464. ако хоте доки на граници коли ѡстати домомь. П. 6.

графь, њем. graf: оучхити Текели графь Анzера. Л. 87.

граховишта, међу селима која је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи била су Граховишта вьса. М. 11.

грачаница, село које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи: Грачаница. М. 11. помиње се међу селима која су и сад око Жиче, за то мислим да је била у оном крају. — Село које је краљ Милутин дао цркви богородице градьчьнские близу Приштине. М. 562. и сама се та црква с манастиром

зове Грачаница: оу Грачаници св. Сава постави епископију. Л. 59. 69. cf. богородица, Градьчаница, градьчьскын, градьчаньскын. међу људима који су по заповијести царице Милице показивали међу коњушку била су двојица ѡдь Грачаницѣ, јамачно исте. М. 264. гдје без сумње гријешком стоји Граханицѣ.

грачаньскын, τῆς Грачаница (код Приштине), cf. градьчьскын, градьчаньскын: међа је коњушка ишла до меꙉїє грачаньске на три мраморѣ. М. 264. епископїю грачаньскоу. Л. 70.

грађа, селима у Битви која је цар Лазар дао Раваници били су хатари: по срѣдѣ Гѹщерова полꙗ ѹ ѥзерь и граꙉа сь ниже Тѹрова. С. Л. 1847. IV. 54.

грађанинь, civis: вьсѣмь граꙉамь дѹбровьчамь. М. 1. ѡнога самога граданина. М. 32. кога граꙉанина ѡсѹди ѡбькы сѹдь. М. 48. граꙉане града Котора. М. 150. тада граꙉне поидоше ѹ тврдо мѣсто. М. 217. примише (дубровчани) и ꙁаписаше мене, кнеꙁа Павла Радиновића, ꙁа своега брата и граꙉанина. М. 229. граꙉехь. П. б. 93. cf. гражданинь.

грађение, aedificatio: ѡсвободихь ѡть работь господьства ми, ѡдь граꙉениꙗ коукь и дворѡвь. М. 571.

гребенаревь, манастир је Трескавац имао гребенарево дворище вь Бредикѣнехь. Г. XI. 131. Г. XIII. 374.

гребень, мјесто које је цар Лазар дао цркви богородичиној у Ждријелу браничевском: Вирь више Пореча и Гребень. М. 194.

гребьникь, међу селима у српској земљи која је краљ Милутин дао Хиландару а цар Стефан на ново потврдио било је и Гребиникь. М. 58. 141.

гребьнь, селу је Словињу ишла међа до стльпа гребнога выше Добротина. М. 122. ваља да је sepulcri.

гребьци, мјесто у жупи Хлијевну: ꙁ Гребаць. М. 248.

грести, гредоу, ire: да гредѹ сь трьгомь ѹ ꙁемлю кралевьства ми. М. 16. како поуть греде на Гомилыцоу. М. 26. кои кѹпци гредѹ мимо Крьсково. М. 53. ѡтроци,

кто с игоумьномь на поуть гредоу. М. 98. да гредеть на соудь. З. 34. гредемо в Которь. М. 246. трьговци гредѣхв сь трьзми. П. 63.

грибы, заселак селу Јелшаници које је било Градислава тепачије а цар га Лазар дао болници хиландарској: Грибы. М. 195. Грыбы. Г. XI. 139.

гривьница, collare: двие грьнвиице манега бисера. М. 386. гривиице бисерие. М. 386.

григорин, гледај Григорие.

григорие, Gregorius, cf. Григорин: око 1275—1321 епископь рашки Григорие вьтори. М. 83. — За кнеза Лазара чьстиѣиши вь иноцѣхь старьць кирь Григории синаить сь своими калвгеры потрвди се ѡ вьздвижении и сьздании храма св. богородице у Ждријелу браничевском. М. 212. — Око 1389—1405 игвмень хыландарьскы, кvрь Грїгорїе. М. 262. исти ће бити око 1399—1408 старьць оть лавры хиланьдарьскые Григорие. Г. XI. 141. — Игуман дечански у другој половини XIV вијека Грїгорїе Цамьблакь, који је писао живот Стефана краља Дечанскога. Л. 61. Г. XI. 43. — Гледај Пешинковић.

григориевь, у Светој је Гори била Григориева обитель. М. 127. братиа григориева, т. ј. Григорија синаита. М. 214.

гримизь, purpura, итал. cremisi: клобвкь едань царвена гримиза. М. 498. швба, цалина гримиза. П. б. 125.

грипонь, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном је било име Грипонь. М. 13.

гристальдь, crystallus: две кипе з гристалдомь срьбрьне, двие жилице з гристалдомь срьбромь. М. 408. ножа .s. ѡть гристалда и едань пирвнь ѡдь гристалда. М. 498. сокѡ едань ѡть гристалда начинѥнь сребрѡмь. М. 498.

гробьлице, f. pl. може бити да су само foveae: селима у Мачви која је цар Лазар дао Раваници ишла је међа между Власеницв и между Гюрезиио на гробльце, и ѡть грообльць на гомилв. С. Л. 1847. IV. 53.

гробь, sepulcrum: емоуже ѡтьчьство гробь. М. 84.

људи, кое сь вльховьствомь изимають из гробовь. З. 31. кою самь (цркву) учинила за мои грьобь. М. 416. грьбѹ. М. 416. — fossa: селу Стријелцу међа на Космьче лазе оу планиноу до гроба мегьнога. М. 92. то може бити и овдје: селу Вилској међа подь гороу Новицу оуправь надь Дроузетинь гробь, оть Дроузетина гроба у на погорь у рѣку. М. 144. селу Прилепници међа на пѫть кь Пачелу оуправь на тѫрчиновь гробь. М. 198.

гробьница, sepulcrum: сїю гробницу оградн владика смедеревскы кѵр Сїлвестра. В. дан. 1. 26.

гробьнь, sepulcri: гробное положенїе чьстнымь мощемь его. Са. 14.

гроздие, n. coll. uvae: да щете не буду чинити у гроздью. П. 149.

гроздь, uva: грозде сьзрѣлын. Ст. 27.

грозо, између људи у Штипу које је краљ Милутин дао цркви арханђеловој у Штипу а с њом Хиландару један је био Грозо, драгобратовь сынь. М. 62.

грозьница, febris: оть грозницє. Ш. lesek. 129.

грозьнь, horribilis: грознааго испитанија. Ст. 10.

громача, међу селима оть Курила дери до Стона која је краљ босански Остоја 1399 дао Дубровнику било је село Громача. М. 234. има и сада близу Затона код села Клишева. Schem. rhag. 1862. 24.

громовь, tonitrus: рече Іоань громовь. Г. XI. 167.

громовьнь, tonitrualis: громовнымь плачемь. Д. 64.

громогласьнь, vocem tonitrui similem habens: громогласнымь плачемь. Д. 122.

громь, tonitru: мльнье и громы велици. Д. 155.

грохоть, селу је Великој ишла међа с Ржаницом до хрисовоула светостефанскога и до гвозда оу Грохоть. М. 95. мислим да није ништа више него што је и данас, saxum.

гроуба, име женско: 1399 краљица босанска. П. 18. П. б. 43. а тада је краљ био Остоја.

гроубановьци, селима у Битви која је цар Ла-

зар дао Раваници били су хатари међу Велоевци и међу Грубановци. С. Л. 1847. IV. 54.

грoубаньць, име мушко, гледај Хланьчић.

грoубачевић, 1468 Вожидарь Грубачевић у којега је херцег Влатко узимао новаца. М. 506.

грoубачь, име мушко: дияк војводе Сандаља. М. 299. 304. — Гледај Дабьчић, Юнаковић.

грoубе, -ете, име мушко: с једним је дубровчанином Грубетемь држао под закуп тргове краља Стефана око 1320 Андрија Пештић. П. б. 8. — Гледај Бистетић.

грoубетић, презиме властеоској породици дубровачкој: Никша 1399—1411, изабрани властелин а 1411 кнез. М. 241. 262. 276. П. 101. 106. 107. — Влахуша 1442—45, изабрани властелин. М. 419. 423. 431. — Димко 1442 изабрани властелин. М. 419. 424. — Спомиње се и Дабише краља босанскога marsalcus princeps Joannes Grubetitius. М. 224.

грoукеша, име мушк., види Гоуньдоулић. cf. Гроубѣша.

грoубешић, властелин дубровачки Пиро Грубешикь 1345. М. 117.

грoубость, rusticitas: аще что боудеть погрѣшено или гроубостию или недооумѣниемь. М. 84.

грoубое, властелин Александра господина авлонскога и канинског Грубое 1368. М. 179.

грoубь, inurbanus: оть єдиного господина рѹсажького таковь грѹбь листь не примисмо. П. 135.

грoубько, 1423 слоуга и дияк оуҳуние војводе Сандаља Грѹпко, а 1436 писар удовице Сандаљеве. М. 329. 359. биће исти који је на једном мјесту записан и презименом Добричевић, које види.

грoубьковић, 1443—70 Радичь Грубковић, властелин херцега Стјепана и у служби у њега, од 1468 кнез, а 1470 у служби у синова Стјепанових херцега Влатка и кнеза Стјепана. П. б. 104. 111. М. 441. 442. 504. 505. 506. 508. 509.

гроубьша, међу власима које је краљ Милутин дао Хиландару био је Гроубьша брат Првосаву. М. 60. и још један Гроубша. М. 61. и међу људима у Штипу које исти краљ даде цркви арханђеловој у Штипу а с њом Хиландару бјеше један Гроубьша. М. 62.

гроубьшинь, селу је Коретину оу Топольници ишла међа ѡдь Гроупшиния кѥвцā. М. 565.

гроубьшнћь, међу људима које је краљ Стефан Дечански дао Дечанима да буду сокалници бјеше у Чабићу Станко Гроубшнкь. М. 97.

гроубѣша, име мушко: Грѫбѣша пехарьникь великога бана босанскога Матије 1249. М. 33. — Властелин дубровачки Грѫбѣша 1281. М. 54. cf. Гроубеша.

гроуди, pectus: поколить гроудьми. Ш. Iesek. 129. до гроудеи. Г. XI. 88.

гроужь, мјесто и сада близу Дубровника, Gravosa: ѹ Грѫжѹ 1467. М. 505.

грьбавь, gibbosus: селу је Вилској ишла међа на Грьбавоу Кроушкоу, ѡть Грьбаве Кроушке прѣко подь гороу Новицѹ. М. 144.

грьбешнћь, међу власима које је краљ Милутин дао єпископии липлѣньской бјеше Хране Грьбешнкь. М. 564.

грьбль, жупа између Котора и Будве: жупу Гербаль доии и горнїи дао је краљ Урош Котору а цар Стефан потврдио. М. 151.

грькоуе, село које је цар Лазар дао Раваници: Грьѡуе. М. 198. мјесто тога стоји у С. Л. 1847. IV. 49. Грьѡуе, и то мислим да је добро а оно прво погрјешка у преписивању.

грьговь, Gregorii: пренесмо ѡдь свега поклада трети дѣѡ Грьгѡвь, т. ј. Гргура сина деспота Ђурђа. М. 479.

грьгоуревнћь, херцега Стјепана војвода Маркоѡ Грьгѹревнћь 1454. М. 468.

грьгоурнћь, дубровчанин Браиньь Грьгѹрнкь 1406. М. 79.

грьгоуровнћь, између 1100 и 1200 дубровчанин

Вальде Грьгвровикь. М. 7. — Грьгоурокикь. Л. 75. погрјешка мјесто Грьгоурь Вльковић, син Вука Бранковића.

грьгоуровь, Gregorii: трети дѣлѡ Грьгврокь властеле вдржаше в себе, т. ј. Гргура сина деспота Ђурђа. М. 477.

грьгоурь, Gregorius: међу власима које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи један бјеше Грьгоурь. М. 13. — Из Крајине Грьгврь 1247. М. 32. — Грьгврь син севастократора Бранка, брат Романа и Вука Бранковића 1365. М. 172. исти се јамачно мисли и на ова два мјеста: како ми сте порвчали по логоѳетѣ царьства ми по Деıанѣ и по Грьгврѣ. М. 174. потвержденїемь... собора царскаго Ге(р)гура кесара Бранка и Радокана. М. 152. — Син Вука Бранковића 1390—1413. М. 215. 223. 269. П. 36. 42. 43. 62. 75. 79. Г. XI. 62. Л. 62. 73. 75. на једном га мјесту љетопис зове деспотом, а на једном се мјесту пише Стефань Грьгоурь. М. 278. cf. Вльковић. — Син Ђурђа деспота 1445—59. М. 433. 437. 477. 478. 479. Л. 63. 73. у калуђерству Германь. Л. 63. коньа се Грьгоурь прѣименованыи Германь 1459. Л. 80. тијело му пренесоше у Хиландар. Л. 63. — Војвода Грьгоурь у босанском краљевству 1407. П. 85. — Кнез Грьгврь, који је држао Попово у Херцеговини и био у завади с дубровчанима ради царине коју им је узимао 1418. П. 141. 142. 143. 149. а то ће бити презименом Вукосавић. — Херцега Влатка и брата му кнеза Стјепана слуга Грьгврь Сегединаць 1467—70. М. 504. 506. — У Трстивници је била црква светаго Грьгвра. М. 190. — Гледај Вильханић, Вькосавић, Галешић, Гимановић, Дражетић, Коурьшковић, Милатовић, Николић, Петровић.

грьдановь, Чабићу је ишла међа на дѣль и подь грьдановоу нивоу. М. 94.

грьдань, међу власима које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи један бјеше Грьдань. М. 12.

грьданьць, Стефана великога војводе босанскога властелин кнез Драгнћь Грьданаць 1435. М. 383.

грьдовићь, један од влаха које је краљ Милутин дао Хиландару био је Десиславь Грьдовикь. М. 59.

грьдомиль, великога бана босанскога Матије Стефана каꙁньць Грьдомиль 1249. М. 33.

грьдость, superbia: раꙁбише єговоу силоу и грьдость. Л. 86.

грьдошь, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи двојици је било тако име. М. 12.

грьдоусь, међу власима које је краљ Милутин дао Хиландару био је Грьдоусь стриц Војисаву. М. 59.

грьдь, superbus: ꙗко грьди ѹпраꙁдни се. М. 83. грьдоую кыю. Д. 113. — horrendus: кьто стрьпить грьдоѥ а страшноѥ соудище ѥго. Ст. 9. страшьнаго и грьдаго соудню. Ст. 9. comp. грьѣи, pejor: ѡще ви хѡкю и грьгѥ ѹчинити. П. 167. — Име мушко: међу власима које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи био је Грьдь кьнеꙁь. М. 12. и међу власима које је краљ Милутин дао Хиландару тројици је било тако име. М. 59.

грьдынꙗ, superbia: грьдынѥю рыкаѥ. Д. 107.

грьканиѥ, gemitus turturis: ꙗкоже и грьлица грьканиѥмь своимь ѡглашаѥть дьбри. М. 65.

грькь, гледај грьчинь: или грькь или срьбинь. З. 48.

грькынꙗ, graeca: мащехы своѥѥ грекини. Л. 70.

грьлица, turtur: подобе се поустынѥлюбьꙁнѣи грьлици. М. 65. Са. 8.

грьло, guttur: ако не има чимь платити, да се да самь по гєрьлѹ. М. 31. да мѹ чинимо правинѹ ѡдь ѥговь добитекь или ѡнога самога граданина дамо по гєрьлѹ. М. 32.

грьлꙗ, 1336—1346 Плиснꙗсть Грьлꙗ. Г. XIII. 375. Г. XI. 131.

грьмиѥ, fruticetum: и с пашами и ꙁ дрьвми и ꙁ дѹбравами и ꙁ грьмѣємь и са всакимь инимь достоѣниемь. М. 234. 289. сь грьмиѥмь. М. 301. ꙁ горомь и с водоѡмь и с планинами и сѣнокоси и ꙁ грьмьємь. М. 340. ꙁ грьмиѥмь. М. 346.

грьмлꙗне, masc. pl. у Попову село које је краљ

маџарски Матија дао фратру Александру дубровчанину: Гврмлане. М. 494. гријешком стоји в као дуржати у истом споменику.

грьмоуель, село које је дао Дечанима краљ Стефан Дечански, а Грьмоуелоу је ишла међа сь Ликьлими и сь Дрьводѣломь оу Юлшанницоу. М. 93. 97. и сада има то село близу Дечана. А. Гильф. Рус. Бес. 1858. IV. само што му се ту гријешком каже име Грмучель.

грьмь, село Грьмь које је било у Мачви и цар га Лазар дао Раваници. С. Л. 1847. IV. 53.

грьмѣти, tonare: въздоухь грьмѣше. Г. XI. 111.

грьнилъ, catinus: злато вь грьнили. Г. XI. 50.

грьньць, olla: вьложи вь грьньць. Ш. Iesek. 129.

грьньуарѥво, село које је дао Дечанима краљ Стефан Дечански, међа му је ишла з Досоугюмь и зь Гоусиномь ѡдь Пеки оу Литоу Стѣноу оу Камене Строуге, низь Колскоу оу Бѣлии Потокь посрѣдь Годылю, низь Врьмошоу, оу Трьновьщицоу. М. 95. 97.

грьньуарѥвьскыи, што припада Грнчареву: до планине грьньуарѥвьске ишла је међа Доброи Рѣцѣ ѡдь Лима. М. 96.

грьоуе, мјесто старијега Грьлье, гледај Грьвоуе.

грьсть, pugillus: грьсть трица. Г. X. 224.

грьтань, guttur: юзыкь оурѣза оу грьтани юго. Ст. 7.

грьуинь, graecus, cf. грькь: Михаила грьуина. Ст. 25. оутврьди грьке царьми. М. 4. кою си ю низь грькь довель. М. 59. ка гради Мелинцѣ в грьцехь. М. 135. Стефань вь христа бога благовѣрни краль и самодрьжьць срьблемь и поморию и грькомь и блгаромь. Г. XI. 137. самодрьжьць срьблюмь и грькомь Стефань царь. М. 125. патрїархомь срьблюмь и грькомь, кvрь Савомь. М. 143. — Име мушко: међу људима у Штипу које је краљ Милутин дао цркви арханђеловој у Штипу приложивши је Хиландару помињу се двојица којима је било име Грьуинь. М. 62.

грьчькыи, } graecus: ѡдь грьчьске ӡемле. М. 4.
грьчьскыи, } цара грьчькога. М. 5. ӡемли срьбскои и грькои. М. 161. градоке грьчасціи. З. 45.

грысти, грыӡоу, mordere: ӡѫби своими рѫкѫ гриӡаѡ. В. дан. 1. 13.

грѣховьнь, peccati: тихоіе пристаниѱе вльнаіемымь боурею грѣховною. М. 58.

грѣхопадениіе, peccatum: милости вьсприіети просимь ѡ нашихь грѣхопадениі. М. 277.

грѣхь, peccatum: милости просе и проѱениіе грѣхомь. М. 67. ако се по нѣкоіемь грѣхоу нанесе погорѣти манастырю. М. 98. аѱе кто попасеть жито грѣхѡмь (invitus). З. 35. 49. сина ми беӡь грьха. М. 417. да свое иӡбави иӡ гриеха. М. 465.

грѣшити, peccare: кьде ӡанде добарь чловѣкь, ӡанде и грѣши ѫ многѫ. П. 163. peccatis onerare: бѫди ти милость не грѣшити дѫшѫ. П. 129.

грѣшьникь, peccator: не придохь приӡьвати праведьникь нь грѣшьникь вь покаіаниіе. М. 5.

грѣшьнь, peccans: мене грѣшьнаго. М. 4. аӡь грѣшьни Стефань, велии краль. М. 9.

гоубавьчь, Чабићу је са Штитарицом ишла међа ѡдь Гоубавьча потока. М. 93. а Штитарици ӡь Гюрьгевикомь оу Гоубавьчь потокь, кои походи иӡь Ѭӡвине. М. 94. — Душан је дао пиргу хиландарском поль винограда Гоубавьча оу Соухогрьлѣ. М. 123.

гоубительскыи, perniciosus: не гоубителскы нь спаснѣ. Д. 132.

гоуглава, цркви је св. Николе Врањинскога дао краљ Владисав Гоуглавоу и Кроушевице, којима је међа ишла оу Вирь оу Весь. М. 26.

гоугль, у Моравицама је села два Гѫгліа дао Стефан деспот Милешеви. М. 334. биће садашње село Гугаљ у срезу моравичком у Србији.

гоугота, међу власима које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном бјеше тако име. М. 12.

гоуделнѣь, прије 1419 Цвѣтко Гуделикь као да је дубровчанин. П. 145.

гоуделюкнѣь, 1444 Миладинь Гуделекинь из сусједства дубровачкога. П. б. 110.

гоудреүи, село у Пеку које је цар Лазар дао Раваници. С. Л. 1847. IV. 52. биће без сумње садашњи Кудреш (ако га данас добро пишу) у Звижду, јер је тај Кудреш сада једна општина са Житковицом, а у споменику Гоудреүи иду иза Житковице.

гоудоулнѣь, властелин дубровачки, вијећник од вијећа умољена Грубеша Гудуликь 1253. М. 39. може бити да је исти, али без презимена између 1240 и 1272. М. 51. cf. Гоуньдоулнѣь.

гоулернкнѣь, бан кнеза и општине дубровачке Марьтоль Гулерикинь 1253. М. 40. cf. Гоулѣревнѣь.

гоулоѥ, 1411 дубровчанин Ратко Гулоѥ. П. 104.

гоулѣревнѣь, између 1100 и 1200 дубровчанин Жань Гулѣревикь. М. 7.

гоумьннштл, селу је Вилској ишла међа на Үєста Гумништа. М. 144. — Манастир је Трескавац имао њиву вь Гоумнищехь, а то као да је било вь Хлеринѣ. Г. XI. 135. Г. XIII. 373.

гоумьно, area: аще оужежеть коукю или гоумно. З. 37. селу је Прилѣпинци ишла међа на Үшоєко гумно. М. 198.

гоунетнѣь, великога бана босанскога Матије Стефана властелин Домаславь Гунетиүь 1249. М. 33.

гоунь, vestis quaedam: ћелији св. Саве у Карѣсехь приложи цар Стефан да се даѥ ѡть коуке његове на всако годище осим осталога .і. гоунь и .і. кожоухь. М. 139.

гоуньделнѣь, гледај Гоуньдоулнѣь. М. 207.

гоуньдоловнѣь, гледај Гоуньдоулнѣь. М. 157.

гоуньдоулнѣь, презиме властеоској породици дубровачкој: Живе Николе Гуньдулики синь 1357—62, пишу га и без имена очина, име му је на једном мјесту написано Үнке. М. 159. 161. 164. 171. 174. през-

име му је у једном споменику и Гꙋндоловикь. М. 157. а у једном и Гꙋндꙋловикь. М. 158. — Никола 1378—1411, презиме му на једном мјесту пишу Гꙋндєликь, изабрани властелин 1390 и 1405, а 1388 кнез. М. 187. 205. 207. 215. 259. П. б. 31. П. 56. 108. — Ꙗкє 1386—1413, име му пишу и Ꙗкєта, изабрани властелин 1405, а 1399 кнез, 1403 капетан, 1413 судија. М. 204. 240. 259. 262. П. 44. 48. 117. — Палько 1391—1411, име му пишу и Паоко и Павко а један пут и Павль, изабрани властелин више година а 1393 кнез. М. 218. 220. 240. 259. 262. 276. П. 44. 105. 106. 108. П. б. 40. — Маринь Ꙗкєтє Гꙋндꙋлика синь 1419—29, име му пишу и Марѣнь и Марою, изабрани властелин више година, а једне године и кнез. М. 282. 287. 295. 299. 310. 347. П. б. 64. 85. он може бити да се помиње и 1400 именом Марою. П. 33. 36. али се за цијело не види, јер није казано чији је син а има још један Мароје. — Живько 1411—32, изабрани властелин 1427. П. 101. 128. М. 347. 352. 367. — Жонько 1411. П. 108. — Данѣль 1415. П. 131. — Никоулинь 1421—83. М. 317. 474. 528. П. 158. — Бєнько, Пѣра (а на другом мјесту Пєтра) Гꙋндꙋликы синь 1423—49, пишу га и без очина имена, изабрани властелин више година. М. 320. 347. 419. 423. П. б. 76. 80. 115. други мислим да је био Бєнько 1512. М. 548. гдје му презиме пишу Гондоликь, као и у другим ријечиниа о мјесто оу. — Фєдєрикь 1423 у изабраном вијећу. М. 320. — Паладинь 1435. М. 381. — Никьша син Павков 1445—66, у вијећу умољеном 1445. М. 431. П. б. 127. 129. — Марою син Бенков 1449. П. б. 115. — Ꙗкєта 1461—1513, кнез 1466. презиме му пише Гондєликь у споменику гдје и у другим ријечима долази о мјесто оу, а име Ꙗкота у истом споменику. М. 486. 491. 549. П. б. 127. — Троꙗнь, који је имао штампарију у Биограду 1552. В. прим. 19. — cf. Гоудоулићь.

гоуньдоуловићь, гледај Гоуньдоулићь. М. 158.

гоүнꙗ, између људи које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном је било име Гоүнꙗ. М. 13.

гоүса, manus praedatoria, incursio, срл. cursa: градомь твоимь да не пакостнмо ни плѣномь ни гѫсовь. М. 23. ако име хтѣти краль послати воискѫ на Дѫбровникь или гѫсѫ, да є ѡдь мене вѣдѣние ѹ градѣ. М. 69. ѡбьваровати ѡдь гѫсє, ѡть тадьбе. М. 188. ни гѫсє ни татбє. М. 205. 208. 270. кѫде идѫ дѫбровчане по ӡемли господства ми с трьгѡмь, где га ѹбиѥ гѫса, или ако га покрадѫ ѹ селе, да имь плакꙗ ѡколина що имь ѹӡме гѫса и що имь се ѹкраде. М. 206. 208. 267. 270. cf. коурьса.

гоүсарь, praedo, срл. cursarius: єре га (коња) ѥсть кѫпиль ѹ тѫгиѥи ӡемьли и не ӡьна тати и гѫсара. М. 147. 162. да ищоүть и гоүсаре и тати. З. 46. да поставе страже по вьсехь поүтехь, и кѥфалїамь да прѣдаде поүтове, да паӡѣ стражами да кога гоүсари не оүбїю. З. 46. гоүсарь, кои ходи изь тоүге ӡемьле, пакы что оүӡьме оү царевои ӡемьли, коимь є поүтемь дошьѡ таи гоүсарь и ѡдьшаѡ плѣникши, ть дрьжава и села да плате вьсе. З. 49.

гоүсарьство, praeda: что се оүчини оү поүстоши, или гоүсарьстко или крада или кое ӡло. З. 46.

гоүсина, мјесто, с којим је међило Грнчарево, село манастира Дечана: ӡь Гоүсиномь. М. 95. долази само у тој форми, а и она може бити да гласи Гусињом, и тада би био ном. Гоүсинꙗ. биће садашње Гусиње близу Васојевића.

гоүсинь, име сину деспота Оливера. Г. XIII. 294.

гоүсити, praedari: что се гоүси или оүкраде. З. 49. ѡногаӡи коиꙗ ако ѹхвати, и рече: ѹкрадень ми ѥ или гѫшень, да се ѡдькльне дѫбровчанинь, како иѥ светьца ѡномѫӡи коию ни гѫсе ни татбе. М. 205. 208. 267. 270.

гоүсли, cithara: тѵмьпани и гоүсльми ꙗко ѡбычаи самодрьжцемь благорѡдиыхь веселꙗше. Д. 122.

гоүты, podagra. Ш. lesek. 75.

гоүчетић, презиме властеоској породици дубровачкој, које пишу и Гоучетић: Климе Гоучетић 1333.

М. 104. — Други Климе, којему име пишу и Климоѥ а презиме Гоүєтикь и Гьүєтикь 1390—1439, изабрани властелин 1390 и 1399. М. 215. 240. 402. — Паске Гьүєтикь, име му на једном мјесту гласи Пакоє, без сумње гријешком мјесто Паскоѥ, 1326—45. П. б. 7. М. 117. — Мароѥ Гоүєтикь у служби цара српскога 1354—56. П. б. 22. 23. — Други Мароѥ син Живана Гоүєтика 1422—42 презиме му пишу и Гоүүєтикь. М. 412. П. 164. на овом му се другом мјесту каже властеличић. — Витко Гьүєтикь 1373. М. 184. умрьо прије 1395. П. 3. 4. — Други Витко Гоүє(тићь) 1419—20 изабрани властелин. М. 287. 299. — Драгоѥ Гьүєтићь 1382—92. М. 201. П. б. 33. 35. — Алвиꙁь, брат Драгојев, име му пишу и Аловиꙁь а презиме и Гоүєтикь 1392—1451, изабрани властелин више година. П. б. 35. П. 104. 110. 114. М. 259. 262. 287. 295. 320. 347. 448. — Рафаиль Гьүєтићь, име му пишу и Рафлєль и Рапаноѡ, а презиме и Гоүєтикь 1392—1427, изабрани властелин више година, а 1417 и 1423 кнез. М. 221. 229. 287. 320. 347. П. б. 62. 79. — Никола Гьүєтикь, презиме му пишу и Гоүєтикь 1399—1427, изабрани властелин 1427 а 1410 кнез. М. 233. 254. 261. 276. 323. 325. 329. 347. — Андрє Юрь Гоүєтикь 1399—1420 изабрани властелин обје те године. М. 240. 299. — Симє, име му пишу и Симко а презиме и Гоүєтикь 1399—1410, изабрани властелин. М. 240. 259. 262. 276. П. 104. 110. — Жɤхо 1415—42, презиме му пишу и Гоүєтикь, изабрани властелин више година а 1429 кнез. П. 131. П. б. 85. 90. М. 299. 320. 419. 423. — Живань, презиме му пишу и Гоүєтикь 1419—45, изабрани властелин, а 1423 кнез, а на једном му се мјесту каже и властеличић. М. 287. 320. 347. 423. 431. П. 164. П. б. 80. — Гоүко 1422. П. 164. гдје му се каже властеличић. — Владиславь 1466, презиме му пишу и Гоүєтикь. П. б. 127. 129. — Бартоло, син Живанов, по чему га пишу и Живановикь, презиме му пишу и Го-

ѵетникь 1466—70. П. б. 119. 126. М. 505. име му не долази у номинативу. — латински се писаху de Goziis.

гоуштерице, међе су земљама манастира Студенице ишле на Гоуштерице. М. 8. сада заселак села Брезове у срезу студеничком у Србији.

гоуштерниче, селу је Словињу ишла међа ѡть Гѫштерьнча пѫтемь, кои греде по дѣлоу мегю Гѫштерьнчемь и мегю Словынемь . . . и подь црькѡвь, коя юсть выше Гоуштерьнча по срѣдѣ дола. М. 122. на исто је мјесто ишла међа селима Грачаници, Сушици и Селцу: ѡдь Ѡстрога Врьха на Велетѣнь мегю Соушицѫ и мегю Гоуштерничю по дѣлоу. М. 563. то су садашња два села близу Приштине Гуштерица горња и доња. Hahn, reise 83. 165.

гоуштерово полє, селима у Битви која је цар Лазар дао Раваници ишла је међа по срѣдѣ Гѫштерова Полꙗ. С. Л. 1847. IV. 54.

гьмнићи, село које је 1446 краљ босански Томаш Остојић дао синовима војводе Иваниша Драгишића: Гмнићи. М. 440.

гьноути, movere: никьда се не гьнѫсмо сѫпротѣвь нюговѫ поутению. П. 87.

гыбати, -блю, periclitari: хотѣнїемь гыблюштихь. Д. 59.

гыбѣль, interitus: не хоте ѵловѣчьскои гыбѣли. Са. 1. М. 4.

гыздавићь, 1487 Вѫкашинь Гиздавићь. М. 537.

гыздавь, comtus: боудеть гиздавь, благообразьнь. Ш. jahrb. bd. 53. anz. bl. 116.

гыноути, perire: да нмь инхь работница не гине. М. 546.

гю- гю- гледај ђе- ђоу-

да, ut, том се ријечју жели или наређује оно што се каже у реченици у којој је: ако ли къто сие прѣтвори, да моу є соупьрьница света богородица. М. 6. ѫ тьде дьнь да се станемо. М. 7. сии всегда да бѫдѫть

црькви. М. 10. симь да нѣма протопопа дворьски никоѥре ѡбласти. М. 13. да есть вѣдомо всакомоѹ. М. 50. да ꙁнате. М. 174. тко ли потвори, да сȣ все клетвѣ на нь пале. М. 294. богь да прости. М. 567. ако ти иамь нѣси драгь, да бисмо ми вьси богȣ не били драꙁи. П. 41. — у том се смислу веже њом у сложеној реченици уметнута за главну желећи оно што је у уметнутој и њега ради чинећи оно што је у главној: ѿкрии ѡчи мои, да раꙁоѹмѣю чюдеса. М. 9. пише кралевьство ми, всѣмь да е ȣ свѣдѣние. М. 16. сьмрьдеща ме вьскрѣси, да и ѡ мнѣ прославить се име твое. М. 58. придахь ѥ пирьгоѹ, да боѹдоѹть оѹлиꙗрнѥ, да ѥсть свѣща спасоѹ. М. 62. сие ꙁаписа кралевьство ми, да ѥ тврьдо и нераꙁорѣнноѡ до вѣка. М. 118. ѡнȣꙁи ви ꙁемлю дава царьство ми, да ѥсть ваша. М. 174. тои да е вѣровано, постависмо нашȣ печать. М. 177. ако не ȣꙁмогȣ имати кривца, да га дамь властеломь, а ѥ да имь плакю. М. 183. посла старинике, да имь ѡдьтешȣ мегѥ. М. 263. — по том се у сложеној реченици њом веже за главну уметнута и онда кад се уметнутом каже само шта се врши главном, а то опет или тек мисли бити, ut: ви ни сте рекли да се станемо на (о)нои странѣ. М. 7. на те оѹповаю да ты ми просвѣтиши оѹмь. М. 10. милость створи господство ми доѹбровьчькимь трьжникомь, да ходе по моѥи ꙁемли свободно. М. 16. ѥ самь ималь к вамь ѡбѣть да приѣмь томȣ градȣ. М. 21. кльнемо се да имамо мирь с вами ȣ вѣки. М. 34. ѥще се сȣ ꙁаклели кралевьствȣ ми властеле дȣбровьчьци да прѣбика попь срьбьски и да поѥ ȣ црьквахь, коѥ сȣ ȣ Стонȣ и ȣ Рьтȣ. М. 108. повелѣ царьство ми да поге самь с вѣщїими людьми да ю (међу) теше. М. 144. тамо ви ѥсть писало царьство ми книгȣ свободнȣ . . . да гредете свободно. М. 175. би хтѣние мнѣ . . . да бȣдȣ едииь ѡдь дȣбровьчань. М. 178. моле кралѥвьство ми и просе да тȣꙁи ȣ томь мѣстѣ не постави кралѥвьство ми сланице. М. 201. Дȣбровникь има ꙁаконе . . . да ȣ приморию не бȣде нигдѣре поставлѥнь но-

ки трьгь. М. 201. хотећи да есть любовь стара мегꙋ нами. М. 202. ѡще се ѡбећавамо створити да лꙋдие присегꙋ. М. 218. да вѣрꙋ свою, да сваки дꙋбровчанинь ходи свободно. М. 220. тоѕи бисмо искали ѡдь нихь, да намь ꙋчине. М. 229. нась моли да бисмо рекли да не бꙋде царѣна. М. 230. веле нась свѣтова да бисмо примили ѕа мирь. М. 367. боѥки се да не ѕагине. М. 409. рече ми да ће бити складань. М. 461. или већ јест, quod: що се наге да сьмь дльжань. М. 203. ако се слꙋчи да се раѕьбие дрѣво дꙋбровчко. М. 203. да ѥ видимо всакомꙋ, комꙋ се подоба, да иѕколѣ кралевьство ми. М. 225. да свѣть не рече да смо нехарни. М. 242. и то добрѣ вѣите да сьмь приходиль прѣдь вашь градь. М. 247. ино иѕнаиде да ѥ наше. М. 249. како да ѥ на виденѥ да сꙋ госпоцке полаче. М. 285. смислихь да инщоѡрь ине ꙋгодине богꙋ него ли мирь. М. 367. рекоше да ѥ гламско. М. 406. видеће да нашь родитель ꙋчини нимь велике чтете. М. 445. — долази и по два пута: аке ли тога не ꙋчинимо, да да е на нась клетва сиѣ. М. 22. хтие да толика милость и любавь да нехарьна не бꙋде. М. 239. и с ријечју ѥрь, која и сама исто значи: просише ерь да ходе. М. 362. тако и уз ѥко, како, које види. — што по главном значењу наређује оно узима те пристаје нањ вежући га за што друкчије, licet: хоте нѣкоѹю да и малоѹю часть приѥти ѡть мене. Ст. 29. да юже слышаль есмь еже еси благословиль наслѣдїе свое, нь и ныня свое послѣдьнѥе благословенїе даждь нимь. Са. 11. — отуда што по главном значењу наређује, оно поставља за кондицију, si: и да дꙋбровьчане поидꙋ на ѡльмишане, ми краинане никакорѣ да дамо альмишаномь ни светь ни вѣкꙋ. М. 31. а да неки краиининь ма що иськати на дꙋбровьчанина, приди ѡнь краиининь ꙋ Дꙋбровьникь. М. 32. и да придѣмо ꙋ Дꙋбровьникь, да на нась не ꙋстане никьторе. М. 33. а да се нѣкоѣ кривина мећю нами ꙋчини, да се с правиновь исправи ꙋ стары ѕаконь. М. 34. да кои дльгь бꙋде мећꙋ моими лꙋдьми и мећꙋ дꙋбровьчани, или да

кои плѣнь се ȣчини ȣ мирѣ меꙉȣ нами и меꙉȣ дȣбровьчани, да се то исьправи сь правиномь по старомȣ ꙁаконȣ. М. 45. да би ми давали .є. перьпера на годище, ѥдва би ми плаћали. М. 247. — по главном значењу утврђујући мисли чини пријелаз од једне на другу, од којих једна преиначује другу поправљајући је и попуњавајући а и обарајући кад јој је супротна; тако се изједначује с ријечју а (коју види), па иде и даље изједначујући се и са садашњим него, али, verum; у том послу долази врло често: чести єго погибьшее вьꙁискахь, и ѡбиовихь и по иꙁьволению владичице богородице, и да, єре исьпросихь парике оу цара оу Приꙁьрѣнѣ, да дахь ѡдь нихь манастироу. М. 6. да и ты сьрадоуи се ѡ мнѣ. Ст. 12. не кемо ити кь вамь на онȣ странȣ; да ако кемо правомȣ станькȣ, ȣ ви дьнь, дȣрьдевь дьнь, ȣ тьде дьнь да се станемо ȣ Ꙁатонѣ. М. 7. да га поꙁива с кралевомь печатию кь кралю; да ако не поиде по печати, то тоуꙁи да се оуписоую печати оу кралꙗ и да ѥ оуꙁима архиепископь себѣ. М. 13. да и ѥще да соу ѡть протопопь свободне и .д. намастири кралевсци. М. 14. ви се сте обекали и рекьли: да си сѣде твоѣ села свободьно и твои лȣдие; да ꙗ смь быль рекль моимь лȣдемь да се не бое нищаре; да вы како си се сте наȣчили по клетьвѣ наша села и наше болꙗры ємати, такоꙁи сте и мнѣ ȣчинили; да ȣ томь богь да расȣди. М. 21. да єре сте рекьли, ми дрьжимо вѣрȣ и приѣтельство тебѣ, то, властеле, не могȣ ѣа покрити. М. 42. архїереи да вьꙁвѣстить ѡномоуи властелиноу, да хранить попа по ꙁаконоу. да аще господарь не послоушаеть епископа, да есть попь свободнь. З. 32. с вама имамо ȣвѣть да ни не ȣсилȣѥте нигдѣ лѣчити ѡсвѣнь дȣбровника. да и тоꙁи бисмо могли ȣчинити вась ради; да ви видите ѥрь смо людие стари много. П. 9. инако говоре ꙁа царинȣ. да мы никога не вѣрȣѥмо раꙁме ꙁаписанию. П. 1. не ѡдь селе, да ѡдь велика врѣмене. П. 14. нѣ нась нигдѣрь испȣдиль, да веле добро ȣдрьжаль. П. 40. ни ихь смо ȣсталѥли, да

ни ихь вставимо. П. 2. да не взима Дабижива дубровьчаномь ни царине, да ни коега доходька ни трьговцу дубровьчькому ни влаху ни срьбину, да ни кому. М. 117. да имь никтоже ништо не узме по силѣ ни забави, ни властелинь царьства ми ни кралιевь властелинь, да ни ктоже любо вь земьли царьства ми и кралιевѣ. М. 146. да имь се не узима царина на Требини, да ни на ιедьномь пути ни на броду. М. 146. да имь нѣ вольнь никто забавити да ни задрьжати. М. 157. ако да царьство ми приходи у трьгь, да ме почитую. М. 162. и такои ми сьда не би нарочно, да тамо ку послати мое властеличике. М. 174. а за Жарка що би ιесть узель, нѣ знало царьство ми, ни ми сте казали; да пошлѣте ми добре люди, да позову Жарка прѣдь царьство ми. М. 175. потрудихь о томь и уставихь обще житиιе вь немь; да ιегоже изволи богь по мне вь немь начельствовати, молю ιако да не разорить. М. 245. да ма драга братиιе. М. 247. мои лудиιе не те понести жита, да ıа ћу удати мога жита. М. 247. заклесмо се господину конде Сандалю и кнезу Вукцу и кнезу Вуоку и Стипану, сину кнеза Вуокца, да ихь оставемь и ихь племену. М. 284. да пошлю своιе люди своими листовьми подь ихь печатьми, да тако како да имамо изувидѣть. М. 357. томуи ми иесмо волни; да добро би, да бисте дослали свое люди. М. 368. тогаи би говорениια и писма многоо билоо. да ıа ћу рећи що ми се види правоо. М. 500. и преге сьм бил у велике болести и скрьби, да аво вигю, ере приходи коничина моια. М. 518. и да ето пишемо. П. 30. да ето смо поручили. П. 37. изједначује се с а толико да долази и онда кад би могло бити и без а, тада по главном значењу утврђујући мисао даје бесједи снагу, али врло ријетко: кнезу да владущему града дубровьника. П. б. 42. тако је и ово гдје је реченица већ везана ријечју да у другом смислу: посила кралιевьство ми кь вамь своιега унутрьнιега милостиника кукиιе кралιевьства ми, да да му сте дали доходькь кои сте дльжни. П. б. 9. cf. де, дѣ.

дабе, између влаха које краљ Милутин даде Хиландару једном бјеше име Дабе. М. 61.

дабижив, властелин краља српскога, кнез Дабижив на Требињу 1320—45. П. б. 2. М. 117. — Син деспота Оливера. Г. XIII. 294. — Кнез борачки, властелин војводе Радосава Павловића 1437—38. М. 399. П. б. 93. — Син Калођурђа Ђурашевића 1454. М. 464. — Гледај Латиница, Миљковић, Чихорић, Шапе.

дабиша, 1392—95 Стефань Дабиша краль срьблемь, Боснѣ, приморию, хльмьсцѣ ꙁемли, дольнимь краемь, ꙁападнѣмь странамь, Ȣсорѣ, Соли и подринию, краља Тврткa назива братом старијим. М. 221. 224. 226. П. б. 34. 37. 39. године 1396 није га било. П. 4. М. 230.

дабишић, властелин херцега Влатка кнез Хребелꙗнь Дабишић 1460—66. М. 483. 505.

дабојевић, 1388 дубровчанин Кȣдѣлинь Дабоѥвикь. П. б. 31.

дабьцъ, 1351 кнеза Вратка дивꙗкь Дабьць. П. б. 21.

дабьчић, 1403 Грȣбачь Дабьчикь люшничанинь. П. 48.

дабьшор, Стефан је Немања дао Хиландару уљаник оу Дабьшорѣ. М. 6. номинативу нема потврде.

дава, само на једном мјесту у законику Душанову, па мислим да је познија глоса турска, гіха: роуке на соудоу да не има и ѡпаданїа и даве. З. 44.

давати, dare: дава царьство ми. М. 2. сего архиепискоупь благославлаеть, а краль даваеть емоу жьꙁль. М. 14. аꙁь же Сава ꙁаповедь давамю, да не поработено бȣдеть сїе светѡе место. М. 18. пѡдѡбаеть бо всакомȣ кь црькви прилагати и давати. М. 19. дань, что даете ꙁа Рѣкоу. М. 19. ѡстависмо ихь, на да давают црькви свиле ꙁа вьсако годище. М. 97. попове да даю врьховнимȣ, како ю сȣ и оу ѥпискоупа давали. М. 98. ꙁемлꙗ црьковна да се оу вьхь никомоу не дава. М. 98. да моу дава оу годищоу перпероу царевоу. З. 34. давамь вѣрȣ мою господьскȣ. М. 231. даемо ꙁнати всакомȣ. М. 274. давамь на ꙁнанїе всакомȣ члокѣкȣ. М. 476. мјесто давамь има и

ꙁамь често: ꙁамо видити всакомꙋ. М. 279. ꙁаамь ꙁнати всакоѡмꙋ. М. 376.

давидовь, *του* David: давидовоу кротость. Са. 3.

давидь, David: по словоу пророка Давида. М. 9. — Син великога кнеза Вукана а унук Стефана Немање Дмитар покалуђеривши се би нарєчєнь Давидь. Л. 60. 72. — Митрополит милешевски 1466—70. М. 497. 504. 506. П. б. 126. 128. — Црква је трескавачка имала њиву у малим Мраморанима купљену од некога Давида. Г. XI. 132. Г. XIII. 376. — Гледај Хропина.

давидьскыи, davidicus: давидьскою кротостїю. Д. 109. глаголю давидскы. Д. 41.

давити, suffocare: ꙁлыи давєи Саоула доухь. Д. 148.

давьнь, pristinus: коѥ вьсє наамь иꙁь новꙋ нѣ, нꙋ ѡдь давнѣхь врѣмєнь ѥсть. П. 166. — адвербијално с предлозима иꙁь и одь, pridem: ѥжє начє се иꙁь давьна. Ст. 12. ѥрь ѥ продана ѡдь давна. П. 18.

давьскыи, дубровчани јављајући херцегу Хрвоју да су примили писмо његово веле: ми прѣмисмо по Жована Потопанꙋ давскомꙋ 1400. М. 250. сумњам да је добро преписано. у истом споменику штампаном на другом мјесту стоји дрѣвскомꙋ. П. 90. тако мислим за цијело да ће и бити.

дагонь, nomen dei falsi: вса срьбьска идолоу слоужашє дагоноу, ѡтсоудь и дагони и дакы имєноуѭть сє. Л. 55. Dacia: єщє си вь Дагони блиꙁь Истра. Л. 56.

дажє, usque, cf. дєри: ѡть малыхь дажє и до великыихь. М. 125. молитвами ихь многажди спасєнь быхь, дажє и ѡкааннꙋю доушꙋ мою ѡть врать сьмрьтныхь вьꙁвратишє. М. 334. и нии по нихь дажє и до дьньсь. М. 521.

даꙁдарь, гледај диꙁдарь: новьскомꙋ даꙁдарꙋ. М. 528. 529.

даниша, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном је било тако име. М. 12. Вукомановић је прочитао Даша. Г. XI. 158.

дакы, Daci, cf. дагонь.

даллкиꙗ, селима која је цар Лазар дао Равани-

ци код Кучајине ишла је међа на Далакїю на крꙋшкꙋ, ꙋ потокь ꙋ липовачкы, прѣко ꙋ горꙋ Кꙋчанинꙋ. М. 197.

далече, longe: ѡтьдальшоу ми се далече. Ст. 24. иже не далече ѡть нихь пльтью, на правьнꙋкь и внꙋкь. М. 104.

далечь, longe: иже не далечь ѡдь нихь пꙋтню. М. 317.

далечьнь, longinquus: ѡдь сꙋснедь ближнихь али далечьнихь. М. 363.

далида, Dalila: прилоучи се Радославоу кралю жена Далида ѡна, или рещи новы Єꙁавель. Л. 51.

далимари, 1417 Спинело Далимари као да бјеше дубровчанин. М. 178.

дальманьтиꙗ, гледај Дальматиꙗ: Дїѡклитїє и Далмантїє и Ꙁахльмїа. Л. 59. само ту.

дальматинскыи, Dalmatiae: Ꙗкошь краль ꙋгрьскїи, хрьватскїи, далматїнскїи. М. 533. далматїнски. М. 555.

дальматинь, Dalmata: далматини ꙋ наше мѣсто приходе. П. 67.

дальматиньскыи, Dalmatiae: Матиашь, краль ꙋгарски, далматински и хрвацки. М. 494.

дальматиꙗ, Dalmatia: Стефань, велии краль, намѣстьныи господинь вьсе срьбьске ꙁемле и Диѡклиѥ и Дальматиѥ и Травоуниѥ и хльмьске ꙁемлѥ. М. 9. вьсѣми срьбьскыми ꙁемлꙗми, еже глаголют се Дїоклитїа, Далматїа, Травоунїа. Д. 3. Далматїє и Дїѡклитїє архїепископь (св. Сава). Д. 187. cf. Дальмациꙗ.

дальматьскыи, Dalmatiae: близь Диѡклитиѥ и дальматьскыѥ страны и ѡтьчьствиꙗ светаго Сумеѡна. Ст. 24.

дальмациꙗ, Dalmatia: вѣньчани прьви краль вьсе срьпскиѥ ꙁемле, Диѡклитиѥ и Травоунние и Дальмацие и Ꙁахльмие. М. 11. Диѡклитию и Дальмацию, ѡтьчьство и рождениѥ Стефана Немање. Ст. 8. Стефань Владиславь краль всѣхь рашкихь ꙁемль и Диѡклитие и Дальмацие и Травꙋние и Ꙁахльмие. М. 25. ꙋ нинхь градихь ѡдь Далмацие. М. 328. Щефань Томашь краль срьблемь, Дальмьци. М. 429. ꙋ градꙋ Дꙋбровникꙋ ꙋ Далмацин. П. 176.

дальнь, remotus: кто ѡть рода нашего ближии или

далнн. М. 333. да не ȥагние на далин пѫть. М. 409. толико ближни чловекь колико далнн. М. 411. далнь. М. 525. погрјешка је далки. П. б. 100 мјесто далнн. М. 409.

дальфинь, презиме једноме кнезу дубровачком, Delfino: Ꙗковь Дальфинъ 1249. М. 32. cf. Дьлфинь.

дамашкинь, pannus damascenus: плащь царьленога дамашкинл. П. б. 125.

дамианъ, Damianus: око 1293—1302 епископь призрѣнскын Дамианъ. М. 60. — Калуђер Дамианъ, који је писао шишатовачки апостол 1324. М. 84. — Син деспота Оливера. Г. XIII. 294. — Гледај Кенешнѣь, Коуниьунѣь, Жоунѥвнѣь, Меньчетнѣь, Сорьгоуекнѣь.

дамьꙗновь, Damiani: братѫ дамьꙗновѫ, т. ј. Дамјана Жуњевића. П. б. 117.

дамьꙗнь и дамиань, гледај Дамианъ.

данаковьци, међу селима код Кучајине која цар Лазар даде Раваници бјеше и село Данаковци. М. 197.

данилъ, Daniel: 1293—1302 владика звечански: епископомь Данииломь. М. 60. — Архиепископ српски 1330: арьхиепископоу Данилоу. М. 94. мѣсеца декемра .ѳі. прѣстави се архиеп(искоу)пь Даниль. Г. XI. 193. један га споменик спомиње и године 1351. М. 150. али ће бити погрјешка у тој години, јер је тада већ био патријарах Јанићије; исти га споменик назива и патријархом, а то ће бити погрјешка у преписивању. — Патријарах српски око 1403—5: кѵрь Даніломь. М. 568. cf. Данѣль.

данишевьци, селима у Битви која је цар Лазар дао Раваници ишла је међа междѫ Данишевце и междѫ Тѫрово. С. Л. 1847. IV. 54.

данина, vectigal: весь вьсакѣ десѧтиние и весь инкерѣ ниьне данне. М. 28. 33. продаваюке и кѫпѫюке безь вьсакоє данье. М. 37.

даниꙗ, donatio: источникь вьсакомоу данию. М. 8. потврьдисмо имь и дасмо нашимь новимь даньѥмь село. М. 226. даниꙗ. М. 285. — vectigal: да имь се не везь-

меть никоре даньє ни на вратехь ни на мосте. М. 37. да ни бꙋдемо дрьжани ѡнемь ꙋчинити правинꙋ безь сꙋтьбинє и безь даньѣ. М. 37. да имь ѥ свобода ѡть всѣхь даниїи господстка ми. М. 334.

дань, vectigal: дань, что дакте за Рѣкоу и за затоньске виноградє и за полчуке виноградє, ѡдь тога вы ѡсвобага кралевьство ми. М. 19. да не работаю работє никоюре господствꙋющомꙋ, ни дани даю. М. 135. докле давамо данї тꙋркомь. М. 223. що сꙋ и дань господовали и држали ꙋ тонзи жꙋпе. М. 296.

дань, -ни, град Дань у постојбини Стефана Немање, који га поврати у своју државу од Грка, послије бјеше у држави господе зетске Балшића, био је негдје близу Скадра и Дривоста, јер се с њима спомиње. Ст. 8. Г. XII. 174. Г. XIII. 46. сию имь кралевьство ми (краљ Дечански) записа милость на Дани 1326. М. 85. за царинꙋ, кою смо (Балшићи) поставили на Дани. М. 177. на Данию и на Кривꙋ Рѣкꙋ да плакаю (царину дубровчани). М. 193. трьговци, кои минꙋю ꙋ срьблє на Данию, да не платє нища. М. 203. да имь нѣ на Данию царинє ни индѣ нигдѣ ꙋ моѡи земли (пише Ђурађ господин зетски 1386). М. 204. кои сꙋ закони и свободьщинє вьзда биле на Данию. П. 2.

дань, 1440 оумрѣ Дань воевода. Л. 77.

даньдоль, даньдоуль, 1234—40 Жани Даньдоль, кнез дубровачки. М. 22. Жань Даньдолꙋ. М. 24. Жань Даньдꙋлоу. М. 24.

данькь, tributum: како кемо плакати данькь тꙋрькомь. М. 223. кои се населѣ на црьковне бащинє, да ниеднога данька госпоцкога не даю никомоу. М. 531. сиа села ѡсвободихь ѡдь работь и данка господьства ми. М. 571.

данѣль, Daniel, гледај Гоуньдоулић. номинативу нема потврде.

даривати, donare: даровахь и даривамь ѡпьћини града Дꙋбровника Врьсинє. М. 449. даровасмо мꙋ и дасмо, паче дарꙋвамо и даемо. М. 494.

дарованиѥ, donatio: моѥ приношениѥ и дарованиѥ храмоу. М. 100.

даровати, donare: дарова нашимь прадѣдомь обладати сиювь ҙемловь срьбьсковь. М. 4. семоу манастырю сиѥ дароую. М. 10. богомь дарованьнимь вѣньцемь кралѥвьства срьбьскаго вѣнчань быхь. М. 90. дасмо и даровасмо ѹ баштинѹ людемь дѹбровачкиемь вась Рать. М. 106. да ме почитѹю и дарѹю. М. 147. чьстними дароки дарѹѥ ихь. М. 172. дарове даровати господѹ богѹ. М. 190. дарьвасмо воѥводе Хрькою полачѹ. М. 238. како кѹ Дѹбровникь даровати жѹпомь. М. 241.

даровьнь, donationis: даровьномоу приложению. М. 122.

дародатель, donator: благи дародатель богь. Г. XI. 192.

даролюбьнь, largus: дарωлюбныѥ дары дарωваше се пророкωмь. М. 136.

дароносивь, munera offerens: кыими благодѣтми дароносивь к тебѣ ωвлю се. Д. 211.

дароносити, munera offerre: ҙемлꙗ божьствнынмь повелѣнїемь богатнѣ дарωносить. М. 332.

дарославь, међу људима у Штипу које је краљ Милутин дао цркви арханђеловој у Штипу приложивши је Хиландару бјеше Дарославь, поударевь сынь. М. 63.

дарь, donum: приносивѣ дарь спасоу нашемоу. М. 11. великыхь даровь насладнхь се ωть тебе. Са. 10. даныхь мною вь дарь господеви. М. 75. посилнога дара и ѹҙетиꙗ да имь несть. М. 147. поклисарие дѹбровьчьци ωбрѣтоше царьство ми ѹ Приҙрѣнѣ ҙ даромь. М. 161. дасмо имь доброволььнимь даромь. М. 439.

даска, неко мјесто: херцег Владисав прими од дубровчана доходак, вѹдѹћи на Даски. М. 520. писань на Даски. М. 520. то мјесто мислим да се помиње и у ова два споменика: прими на Даскѹ. М. 500. 505.

датель, dator: датель благынхь. М. 8.

дати, dare: дати имь сьвѣть и помокь. М. 2. дасть имь власть. М. 4. моудростию, дановь ми ωть бога. М. 4. вьсꙗ елико дахь манастыреви. М. 6. богь ви даи ҙдравиѥ.

М. 7. кто по такокомь женоу дасть. М. 15. ако ми богь да, и боудоу господарь. М. 19. давше свою рꙋкꙋ и свою вѣрꙋ. М. 21. ако се разьратитѣ сь кралѣмь, да вась не дамь, паче да ви ꙋхранꙋ. М. 29. давьше десетькь ѡдь соли. М. 46. дадохь имь старе законе. М. 169. да имь дамь гласъ. М. 170. дань ꙋ нашемь градꙋ Благаю. М. 328. стоꙗти за свакого и не дати мꙋ зле ꙋчинити. М. 258. що бꙋде дꙋбровчанинь срьбинꙋ своѥ иманїе ꙋ вѣрꙋ даль. М. 353. ако би мꙋ богь сина даль. М. 356. да ми свою рьчеч. М. 415.

дафиновь, *δάφνινος*: дафиново коренїе. Ш. les. 129.

даꙗниѥ, datio: даꙗнїе и приложенїе. М. 543.

даꙗти, dare: съмѣреннымь ѡбѣща даꙗти благодать. Ст. 23. cf. давати.

два, duo: дьва винограда. М. 6. двие повелле. М. 107. са два. П. б. 92. по двѥю чловекꙋ. П. б. 113. две ста. М. 31. двѣ сти. П. 77. двѣ тисоуки. М. 50. cf. десеть.

двадесетыи, vigesimus: двадесетьи дьнь. М. 232. двадесето лито. М. 305. cf. десеть.

дванаесте, } duodecim: дванаѥсте часа. М. 372. ѡть
дванаесть, } дванаесть апостола. М. 152. cf. десеть.

двашти, } bis: писасмо дващи. П. 167. ꙋ дващи. П.
двашть, } б. 71. да сьмь приходиль веће дващь. М. 247.

двеpь, гледај двьрь: двери олтара. Д. 39.

двигноути, movere: ѡбитꙋю двигнꙋти воиске наше и послати є ꙋ хꙋмаскꙋ земалꙋ. М. 252. ако ли би се кади коꙗ рать на Дꙋбровникь двигла. М. 338. cf. дигноути.

двизати, movere: кои име пакостити томоу мѣстоу, що записа кралѥвьство ми, или оу пашищихь или оу тѣговищихь, или име кои соудь двизати на црьковь оу тои земли, да плати кралѥвьствоу ми тисоукю перьперь. М. 68. cf. дизати.

двићи, movere: ꙋ три дни да се имаю двики и испратить са всѣмь изь вашега владаниꙗ. П. 7. cf. двигноути.

двои, binus: двое крьщенїе прїе. Са. 14. тѣло его приеть двое сьхранѥнїе. Са. 14. на двоѥ гривнице. М. 386. ѥсть ꙋсильно людемь двоѣ царине плакать. П. 23. двоѥ

кѹкю. П. 130. прѣдрьть на три комате и сьшивень на двою. П. б. 61.

двоина, duplum: акѡ ли не платеть на рѡкь, да даде двоинѹ. М. 104. докле плати двоиномь. З. 50.

двоица, bini: ѡ двоице богоиꙁбраниа. Д. 217.

двокровьнь, tabulationes duas habens: кѥлїе двокровны. Д. 33.

дворанинь, domesticorum unus: ѡ дворанехь. З. 43. дворане властельсцїи, ако оучини кое ꙁло ѡть нихь, кто боуде проникаревикь, да га ѡправе ѡчина дроужина поротомь, ако ли ѥсть себьрь, да хвати оу котьль. З. 44.

дворити, officia praestare: ѡть великости кралевьства ми ѹмилено просише, дворише и молише. М. 293. ерь смо ꙁаедно слѹжили и дворили ѹ господина воеводе Радосава. М. 544.

дворище, area, ваља да је то: иꙁволи се приложити, иже ѥсть коупиль мѣсто оу Шипоу градоу или дворища или водѣничѥ или винограде или нивиѥ. М. 62. дворище Анѣца Коньцина. Г. XI. 131. с ковачевѣмь дворищемь. Г. XI. 131. свѣне дворища арсенева до двора петралѣтова. Г. XIII. 370. — Мјесто гдје је бан босански имао трг: дрьжахота Дрина и Ѡстрѹжицѹ и Градець и Дворище, четири терге моѥ. П. б. 22.

двородрьжица, qui res domesticas dispensat, као да је то, долази само на једном мјесту: Радивои двородрьжица у кнегиње Милице. П. б. 44. cf. двьрьдрьжица.

дворь, aula: Стефан Немања оутврьдивь Которь, вьꙁнесе дворь свои вь нѥмь. Ст. 8. ако придѹ кѹпци дѹбровьчци ѹ мои дворь. М. 69. аще ли га ѡбрѣте на цареву двороу. З. 34. кои чловѣкь оутече иꙁь соужьньства, сь чїнмь прїидеть на дворь царевь, с темꙁи да е свободнь. З. 38. писано ѹ Сѹтисци ка славномь дворѣ кралевства ми. М. 237. боже мои, блаженыи прѣбывающеи вь дворѣхь твоихь. М. 65. на славѹ Исѹ Крьста, сина божиѣ, и пречисте матере негове, и всега двора небеского. М. 448. 450. ѡсвободихь ѡть работь господьства ми, ѡдь грагѥнина

коукь и двормкь. М. 571. — tribunal: да приде у Дубровьникь, и у дворь дубровьчьки учини правину. М. 31. и предь дубровьчьки дворь учини правину. М. 31. приди у Дубровьникь предь нашь дворь, да му учинимо правину. М. 32. — на двороу, foris: што годе властель, есу на двору изь града по виноградихь. П. 24. нѣкои су сьде на двору Дубровника по трьзѣхь а нѣки су зде у Дубровнику. П. 160. на дворь, foras: да га изьрене на дворь. П. 64.

дворьнь, officiosus: наше дворно писание. П. 168.

дворьскын, aulicus: симь да нѣма протопопа дворьски никоере mбласти. М. 13. соудїа дворьскы. З. 48. — у босанском краљевству praefectus aulae, comes palatinus: први се помиње дворьски Влькосавь Стефковикь 1378. М. 189. кнезь Стипань Хлапуһь, нашьга кралества дворьски. М. 232. кнезь Стипань Остоһь, нашь дворьски. М. 273. долази му и додана ријеч пристав: пристав кралевьста ми дворьски кнезь Вукаць Вукотиһь. М. 283. пристав дворьски кралевьства ми кнезь Петарь Клешиһь. М. 318. пристав mть двора нашь дворьски кнезь Стипань Влатковиһь. М. 428. имао га је и војвода Петар, син војводе Радосава Павловића: нашега дворскога кнеза Радиуа Копиевика. М. 470.

дворьштина, servitium: поутеномь дворьщиномь наидоше. М. 292. що си су они поутеномь дворщиномь издворили. М. 305.

двооумьнь, dubius: не двооумныими помышлении колѣблѣм се. Д. 165.

двоесловьць, bilinguis: подобаеть епископоу быти не двоесловцоу. Д. 140.

двоеоумие, dubitatio: двоеоумиемь сьдрьжимыихь. Д. 139.

двьрь, janua: женихь при двьрехь. Ст. 12.

двьрьдрьжица, долази само један пут: Раиче двьрьдрьжица Александра господина авлонскога и канинскога 1368. М. 178. био би janitor, али прије мислим да је погрјешка мјесто двородрьжица, којега види,

или мјесто дворьдрьжица; у споменицима штампаним у Биограду 1840 стр. 75 стоји дворьдрьжица.

дге, гледај гдѣ (ту је д преметнуто пред г као што је у тко преметнуто т пред к, по томе се данас говори ге одбацујући из почетка д као што се говори и ко одбацујући из почетка т): да сȣ волни ѕидати ѕади, дг-н-емь хотенѥ. М. 106. кьде дге бȣдȣ моки досеки. М. 306. дге ȣспотрѣбȣѥ. М. 344. дге. М. 345. да плакаю, дге догю с трьгомь. 410. дге. 416. дге бȣде ȣписано. П. б. 107. да ихь имамо ȣѕети ȣ нашехь дрѣвехь, дгне ми можемо. М. 422.

де, гледај да, њем. dasz: клесьмо се, де ми обетованнѣ и писанне, кѣ меꙉȣ ни несть, право и верьно сьмо дерьжали, . . . а ѕа обетованне поткерьдимо, де ѕа нашега света Владимирь не пленоваль твою ѕемлȣ. М. 21. verum: и да придȣ ȣ Дȣбровьникь, да на ме не ȣстане никьторѣ, де ꙗ смь ȣ своюу ѕемлю седа, кьто хоще искати, ищи. М. 29. 33. — quia: кьто хоще искати, ищи, де ꙗ смь радь правдȣ ȣчине. М. 29. 33. ѕнате ви, како кралѥвство ми иѕкаше Николицȣ Жȣргова нетꙗ ѕа терьге, де ми бехȣ повѣдели ѥре ѥ ѡпкиникь с Жȣргомь. М. 66. cf. дѣ. — у презимену италијански de: Џорьци де Гоци. М. 362. Николȣ де Гоци. М. 410. Пѣра де Прѣмо. М. 410. храмѣ прѣчистїе владычице наше богородице близь града глаголѣмаго Ꙗкына, глаголѣмы де Лорита. М. 530.

дебель, crassus: еще приложихь ѡть солиль нашїехь .і. кьбль солы дебелїехь. М. 532. деветь сать спȣдовь велѣхь дебелихь. П. 81.

дебелꙗкь, селу Годињу цркве св. Николе Врањинскога ишла је међа надь Годиньць по срѣде Дебелꙗка подь Малы Дебелꙗкь, како поѹть греде на Гомилыцоу. М. 26.

деведесеть, nonaginta. М. 407. cf. десеть.

деветь, novem: тисȣка и сьто и ѡсьмь десеть и деветь лѣть. М. 2. деветь сать дȣкать. М. 504. cf. десеть.

деветыи, nonus: дьвадесети и девети дьнь. М. 2.

деветь десеть и девето лѣто. М. 243. тисѹщно четири ста и девето на десте лито. М. 291.

дегба, controversia, срл. dica: би рѣчь и дегьба мею кральство ми и властели дѹбровьчьцими ѕа село Лисаць и ѕасеѡке Имотица и Трьновицѹ, ере не бихѹ писане именемь ѹ повели, говоре нимь кральство ми: наше тоѕи ни, а говоре кральствѹ ми властеле дѹбровьчьци: наче наше. М. 255.

дежевице, мјесто у Босни: поꙗха изь Дежевиць да пойде ѹ Подьвисоки. П. 112.

денковьци, гледај Деньково.

деновь, биће од мила мјесто Дејанов: међу људима у Штипу које је краљ Милутин дао цркви арханђеловој у Штипу приложивши је Хиландару био је Грьчинь, деѡвь сынь, и Петрь деѡвь ѕеть. М. 62.

декебрь, december: месеца декебра. М. 250. 294. 419.

декемьбрии, december: декембрїꙗ .к. прѣстави се прьвїи царь срьблюмь и грькѡмь кѵрь Стефань. М. 155. декемьбриꙗ. П. 4. М. 342.

декемьбрь, december: мѣсеца декембра. М. 202. 273. 329.

декемьврии, december: мѣсеца декемврїꙗ .і. прѣстави се Оѹрѡшь царь вьтори. М. 177. декемьврїа. М. 272.

декеньбрии, december: декенбриѣ. П. б. 54.

декеньбрь, december: на .і. декеньбра. М. 424.

демирь, турско име мушко: 1402 царь Демирь оѹбы цара Баꙗѕита подь Ѭньгоѹромь. Л. 75. 88.

демонь, између људи које је краљ Стефан Дечански писао Дечанима да буду сокалници једном у Грмочелу бјеше тако име. М. 97.

деньково, међу селима која је цар Стефан дао севастократору Дијану а послије на молбу његову цркви богородичиној у Архиљевици бјеше селище Денково. М. 144. послије тридесет година међу селима исте цркве кад их је с црквом заједно царица Јевдокија прилагала Хиландару не помиње се

„Денково“ него село Денковьци. М. 191. а без сумње је исто, па гријешком стоји или у првом имену и мјесто и или у другом и мјесто и.

дери, usque, за мјесто: горьре кое гредꙋть врьхь Жьрьновьници дери до Влашице. М. 38. ѡдь Кꙋрила дери до Стона. М. 233. 255. ѡдь Кꙋрила дери прѣко Имотице до села Дльжн. М. 242. дери ѡдь ѡкꙋде посласмо. П. 138. — за вријеме, cf. докле: докле господинь богь хоке, а дери бꙋде живь господинь воевода, да ие ѡнь колико скиемь покладомь. М. 373. 395. дери наше мѣсто стои. П. 38. cf. дори.

дерьвишь, турско име мушко: 1597 више се сь Дервиш бегомь на Гацкоу. Л. 85.

десавьчнѣь, властелин великога кнеза хумскога Андрије Хрела Десавчикь 1249. М. 34.

десетерьнь, decuplus: ѡнь имь дае десетерьно тогаи. П. 123.

десеть, decem: ѡдь коихь (чаша) сꙋ десеть позлаћенихь. М. 372. — бројеви кардинални од 10 до 20 казују се јединицама и десетицом, која узима преда се предлог на, па иза њега има четврти падеж с наставком е, а врло ријетко једнак с првијем: прѣжде годищь петь на десете. М. 38. подь петь на десете печатми. М. 248. два на десете. П. б. 74. М. 372. ѡсамь на десете. П. б. 69. петь на десеть тисꙋћь. М. 523. десетица губи самогласно у другом слогу: два на десте апꙋстоль. М. 273. еднꙋ на десте ꙋнꙋꙋ. М. 389. а и све три ријечи срастају тако да пошљедња изгуби прво сугласно: дванаесте. М. 372. — они постају ординални кад им само јединице буду ординалне: вьтори на десете. Ст. 12. дрꙋги на десете. П. б. 85. пети на десете. М. 252. третью на десете. М. 349. четврьти на десете. М. 479. девето на десете. П. 66. девето на десте лито. М. 291. пети на десте. М. 389. а налази се у њих и десетица ординална, али на таким мјестима гдје могу прије мислити да је погријешено у штампању или у преписивању: дрꙋго на десето. П. 137. девето

на десето. П. 147. П. б. 65. — бројеви од 20 до 100 казују се јединицама и десетицом, која иза јединица већих од 4 стоји у другом пад. мн.: осьмь десеть. М. 2. петь десеть. М. 23. а иза мањих од 5 слаже се у падежу с њима: два десети литрь. М. 278. П. б. 64. три десети. М. 364. 372. П. б. 74. четири десети. М. 380. уз два узима десетица дуалну форму и онаку каква је у њега: пась два десета. М. 248. и ту десетица губи самогласно у другом слогу: два дести. М. 407. 408. четир дести. П. б. 69. и уз четири стоји десеть као у већим десетицама, али није поуздано: четири десеть. П. б. 67. 75. — њихови ординални бројеви постају кад се кардинална јединица и десетица сложи у једну ријеч, која постаје или истим наставком којим проста десетица постаје ординална: двадесето лито. М. 305. или наставком другим: тридесетьно лѣто. П. б. 91. — кардинални бројеви између овијех десетица једнијех и других казују се кардиналним десетицама и јединицама које се вежу ријечју и: три десети и єдинъ литрь. М. 364. два десети и петь. М. 407. — они постају ординални кад им само привезане јединице буду ординалне: два десети и прьво лѣто. М. 311. два десети и седмо. М. 350. два десети и третьє. П. б. 80. два десети и четврьто. П. б. 82. два десете и девето. П. б. 88. два дести и девето. М. 389. два дести и четврти. М. 291. тисущноѡ три ста и деветь десеть и девето лѣто. М. 243.

десетькь, decima: да свободно ходите (дубровачки трговци) у моеи (бана босанскога) ꙁемли, да ви нѣ десетка никогаре. М. 30. давьше десетькь ѡдь соли, и по тола да си греду скроꙁѣ мою ꙁемлу свободьно. М. 46. кьси да далю црькви ѡвьчини десетькь. М. 192. и такои ѡть теи ꙁемлѥ уꙁесмо десетакь. М. 264.

десетьнь, decimus, долази у бројевима ординалним од 11 до 20 и у ординалним десетицама већим од прве, тако да се кардиналне десетице и једини-

це слажу у једну ријеч која постаје наставком ьнь: лѣтоу .ȥі.-тноу. Д. 6. тридесетьно. П. б. 91.

десетьчарь, qui decimam colligit, као да је то: Авгѹстинѡвь десеүарь и Паклюцѣ десеүарь. М. 264.

десетьштина, гледај десетькь: да си ходите весь вьсакѣ десѧщине и весь инкѣре ниьне даине. М. 28. десещине. М. 33.

десетыи, decimus: тисѹщно и четири ста и десето лито. М. 275. десети дьнь. М. 331. neutr. decima: ѹзели мѹ сѹ десето ѡдь кожь. П. 102.

десибратовь, међу људима у Штипу које крал Милутин даде цркви арханђеловој у Штипу даровавши је Хиландару бјеше Стефань десибратовь сынь. М. 63.

десило, између влаха које крал Стефан Првовјенчани даде Жичи једном бјеше тако име. М. 12.

десиловь, *тоӯ* Десило: браȥда десилова. Г. XI. 135.

десимирь, између влаха које крал Стефан Првовјенчани даде Жичи бјеше једном тако име. М. 13. и међу људима које је крал Милутин дао Грачаници бјеше један Десимирь. М. 563. — Гледај Урьпѣновнћь.

десимирѧ, између влаха које је крал Милутин дао Хиландару једном бјеше име Десимирѧ. М. 59.

десиновь, *тоӯ* Десинь: ѹ рѹке десиноке. П. 88.

десинь, 1407 дубровчанин Десинь. П. 88. cf. Десѣнь.

десисалнћь, властелин великога бана босанскога Стефан кнез Вѹкь Десисалнћь 1435. М. 383. — Властелин херцега Влатка кнез Ивань Десисалнкь 1472. М. 515.

десиславь, између влаха што их је крал Стефан Првовјенчани дао Жичи једном бјеше тако име. М. 12. и једном оних које је крал Милутин дао Хиландару. М. 59. — У краљице Јелене сѹдиѧ Десиславь. М. 56. — Гледај Грьдовнћь.

десо, међу власима које је крал Милутин дао Хиландару један бјеше Десо. М. 59.

десоѥ, Нинослава великога бана босанскога граматигь Десое. М. 24.

деспина, δέσποινα, domina: деспинѹ Ангелинѹ. М. 572. — Име женско: сестра Јелене Сандаљевице, кћи кнеза Лазара 1442—3. М. 416. П. б. 104. 122. 124. била је за царем Бајазитом. Л. 62. 73.

деспотица, δεσπότις: Єфимиꙗ монахїнї, нѣкогда же деспотица. М. 245. госпогꙗ деспотица Єрина. М. 477. благоволенїємь деспотице Ангелине. М. 540. госпогꙗ Єлена, милостїю божїєю деспотица срьблемь. М. 548.

деспотовати, imperare: деспотовавь лѣть .мв. Г. X. 258. то каже тај љетописац за Стефана Немању, којега и назива деспотом.

деспотовица, δεσπότις: госпожда Єлена бывши деспотовица. Л. 83.

деспотовићь, despotae filius: деспотовикь Стефань. М. 479. 519. дєспотовїћь Лаꙃарь. Г. X. 272.

деспотовь, despotae: сыны деспотови. Л. 73.

деспоть, despotes, дворанин у српском двору, долази од 1341: Оливерь дєспоть 1341. Г. XIII. 294. деспоть Іоань Ѹглеша 1369. М. 179. Іѡань деспоть Драгашь 1377. М. 186. деспоть Драгашь. М. 227. кнѧкь деспота Каниша. М. 250. — послије пропасти царства српскога тако се зваше и државне старјешине: деспѡть Стефань. М. 266. милостїѹ божїєю господинь всемь срьблемь и поморию деспѡть Стефань. М. 335. Стефан син Лазарев бысть вєликыи деспоть срьбьскыѥ ꙁемли и ꙁетьскои страны и босьнскои и оугрьскои. Л. 72. господинь срьблемь деспоть Гюргь. М. 359. господинь срьблемь деспоть Лаꙃарь. М. 476. господинь деспот Стефан. М. 519. тако се још зваху и синови тога Стефана: деспоть Георгие и деспоть Иѡань. М. 540.

деспотьскыи, despoticus: сподоби се уьсти деспотскаго сана. Л. 54.

деспотьство, δεσποτεία: Стефань вьроучаѥть деспотьство сестринчикю своѥмоу Гюрьгю. Л. 73.

деспоүть, гледај деспоть: господина деспута. П. 174. 175.

десьница, dextra: крьститела Ноћана десницє. М. 11. да есть прокьлеть оть крѣпкые деснице владыкы нашего. М. 534.

десьнь, dexter: на дѣсно на Бели Брѣгь. М. 127. оүз доль велїи десныи. М. 144. постави ме о десноую тебе стати. М. 265. да сѣде з десную отьца бога. М. 367.

десѣнь, име мушко, гледај Берникоевићь. cf. Деснць.

деференьцию, differentia: више деференције. М. 463.

децемьврь, december: мѣсеца децемвра. П. б. 62.

деуанин, гледај Дѣтьуанин.

деуемьбрь, } december: мѣсеца деуемьбра. М. 450.
деќемьврии, } мѣсеца декемврїа. М. 269. 355.

дивиза, срл. divisa: између више значења те срл. ријечи, која сам могао наћи, у нашим споменицима може бити само insigne: да ви удамо оне ваше дивизе. П. 78. одь дивизаа и одь прьстеновь. П. б. 125. уетири дивизе. П. б. 125.

дивии, ferus: дивые звѣры. Ст. 29.

дивити, stupefacere: дрьзновенїе его дивит ме. Д. 69. — се, mirari: благовѣщению дивеще се. М. 57.

дивиати, ferocire: юнцу дивїающоу. Г. XI. 88.

дивошевићь, властелин краља босанскога Стефана Дабише кнез Доброславь Дивошевићь 1392. М. 222.

дивошь, име мушко, гледај Тихорадићь, Тѣхорадовићь.

дивьнь, mirus: дивно вьзьрѣние ѣко и дымь ми бысть видимо. М. 5. уюдо дивиѣе и славьнѣе всѣхь уюдесь. М. 100.

дивьство, miraculum: диство о семь бысть. Д. 164.

дивьць, име мушко: 1419 човјек војводе Сандаља крьстьıанинь Дивацъ. П. 147.

дивьуићь, властелин војводе Радосава Павловића а послије њега сина му војводе Иваниша и најпослије херцега Влатка, кнез Ружнерь Дивуикь 1439 —68. М. 401. 413. 420. 505. 545. — Властелин синова

војводе Радосава Павловића, кнез Михаило Дивчикь 1454. М. 471. — Властелин исте господе кнез Радое Дивчикь 1454. М. 472. cf. Доувьчић.

дигноути, movere, —се, surgere: кьди се диже Срацимирь и Гюргь и паде на Мати, кьди идѣхꙋ на Карла. М. 177.

диѕати, movere: црькхамь поноса да нѣсть, раѕвѣ кьда грѣдеть камо царь, тьдаѕи да га дижоуть. З. 31.

дика, gloria: на славꙋ и дикꙋ блажене дѣвы Марїе. М. 559.

димитрии, гледај Димитрию.

димитриинь, црква је трескавачка имала димитрїинь доль. Г. XIII. 371.

димитрию, Demetrius: црква св. Димитрїа у Солуну. Д. 77. Турци је оучинише мечить 1499. Л. 82 — Црква св. Димитрїю оу Соушицѣ кѡнь Скопїа, коју зидаше синови краља Вукашина. Л. 61. — Црква св. Димитриꙗ оу Коуьнехь у држави војводе Оливера. Г. XIII. 297. — Манастиру трескавачком метохь светыи Димитрию. Г. XI. 130. и још други вь градѣ метохь светыи Димитрию. Г. XI. 133. спомиње се и село светыи Димитрїе међу селима истога манастира. Г. XIII. 371. исто ће бити први од пошљедња два. — Димитрїе адрамерски владика за времена св. Саве. Д. 77. — Гледај Меньчетић. cf. Димитрь.

димитрь, Demetrius, гледај Кранковић, Ѩкьшић. cf. Дьмитрь.

димо, име мушко: властелин Александра господина канинскога и авлонскога 1368. М. 178. номинативу нема потврде.

димоть, мјесто на Марици садашња Димотика: в Ѡдринѣ и в Димѡт или в скѡпьскѫѫ хѡрѫ. М. 3.

димько, име мушко, гледај Бенешић, Гроубетић.

димьчић, властелин краља босанскога Остоје одь подрѣчиꙗ Драгиша Димчић 1400. М. 250. мислим да је погрјешка мјесто Динчић, које види.

динарь, denarius: послоухь црькви .д. динари, а роука .г. динарь, мѣхоскоубина .г. динарь. М. 565. по-

слоухь, роука, печать .д. динари. М. 99. како є ѹчинилъ трьгь на Трѣбини, и ѹзима ѡдь токара динарь. М. 117. да плакꙗю царинѹ, како є прьво било по .к. динара ѡдь мантиє. М. 193. да им се (ћефалијама градским) продавать жито и вино и месо за динарь, що иномоу за два. З. 34. дѹкать .рѯи. и .кд. динари. М. 392. .сєв. дѹкать златихь и .ки. динари сребра. М. 556. — бројили су се и на перпере: .р. и .ѯ. и .и. дѹкать златѣхь и динара .р. и .ѕ. перперь и .з. динара. М. 389. тисѹкю и две сти и .ѯг. перпера динара. М. 394. — познат је један на којем пише: вльковь динарь, сребрн је и тежак 8 грана. Г. VIII. 269. а спомињу се и дубровачки и которски: дви тисѹщи перьперь динари дѹбровачкихь. М. 222. 236. 283. ѹ дѹкатиехь златиехь и ѹ динариехь дѹбровачьциехь. М. 403. .мє. перпер динари которсциех. М. 464. године 1442 бјеше врѣдань дѹкать по .мд. динарь. П. б. 108. а 1470 бјеше дѹкать ѹ Дѹбровникѹ по .ма. динарь. М. 514. а у перперу може се по једном мјесту судити да их је године 1469 ишло више од 50: примихь (у зајам) ѡдь кнеза и властела дѹбровачцихь перперь .рѯѕ. и динара .и. дѹбровачцихь. М. 502. било их је „добријех“ и „злијех“: дѹкать златѣхь седамь сать, и динарь дѹбровачцѣхь добрѣхь 1731 перьпера и динарь дѹбровачцѣхь злѣхь 22 перпере. П. б. 50. — pl. numi: да не волиь заграбити коуплю, а динаре моу силомь наврьгї. З. 39. ако се наге златарь оу градоу кове динаре безь волє цареве, да се златарь иждеже, а градь да плати глобоу, что рече царь. З. 49. наша ѡпкина нема ѡбичаꙗ заимавать никомѹ динаре. П. 36. тѹждѣмь динаромь трьгѹю. П. 94. властеле (дубровачки) завезаше се кралєвьствѹ ми давати срьбьски доходакь дви тисѹщи перьперь динари дѹбровачкихь всако годище. М. 222. тај се доходак у старијим споменицима казује само перперама и то млетачким, па мислим да се овдје само узимају дубровачки новци мјесто млетачких, а не тражи се да се доходак исплаћује баш у динарима.

динница, име мушко: властелин краља босанскога Тврткa жупан Динница 1378. М. 190.

динчуѣь, властелин босански кнез а послије и војвода Ковачь Динчуѣь 1399—1419. М. 234. 237. 283. — Властелин босански кнез Владисавь Дѣнчуѣь 1405. М. 257. — Властелин босански жупан Драгиша Динчуѣь 1421. М. 318. 329. исти је без сумње записан само именом 1420. М. 305. а мислим да је он исти Драгиша, који долази 1400 с презименом Димчуѣь, па му презиме није добро прочитано. cf. Димьчуѣь. — Властелин војводе Иваниша кнез Жарко Динчукь 1442. М. 413. — Властелин војводе Петра и кнеза Николе синова војводе Радосава, кнез Вукиѣь Динчукь 1445. М. 471.

диоклитинскын, Diocletiae: оу Зетє, дїоклитїнскомь поморїоу. Л. 59. cf. Диоклитиꙗ.

диоклитиꙗ, земља која се у исто вријеме звала Зета (коју види): постојбина Стефана Немање Диоклитиꙗ. Ст. 2. 8. вь странѣ драчьсцѣи и вь поморин острова того великаго, иже прилежить близь Диоклитию и далматьскыю страны и отьчьствиꙗ св. Сумеона. Ст. 24. вѣньчани прьви краль вьсе срьпскиꙗ земле, Диоклитиꙗ и Травоунне и Далмацие и Захльмие. М. 11. Владиславь, краль всѣхь рашкихь земль и Диоклитие и Далмацие и Трокунне и Захльмие. М. 25. срьбьскыми землями, еже глаголют се Дїоклитїа, Далматїа, Травоунїа. Д. 3. на западное море вь Дїоклитїю пришьдь. Д. 181. Далматїе и Дїоклитїе архїепископь (св. Сава). Д. 187. Божидар се Вуковиѣ писао отьчьствомь одь Диоклитїе. В. пр. 14. а био је из Подгорице а Подгорица је у Зети. cf. Диоклиꙗ.

диоклитианокь, Diocletiani: сынь дїоклитїановь. Л. 55.

диоклитианъ, Diocletianus: цар римски: вѣ Дїоклитїань родомь оть Зєтє. Л. 55.

диоклиꙗ, гледај Диоклитиꙗ: Стефань (Првовјен-

чани), велии краль, намѣстьныи господинь вьсе срьбьске ꙁемле и Диѡклиѥ и Дальматиѥ и Травоуниѥ и хльмьске ꙁемлѥ. М. 9.

д и о н и с и ѥ, Dionysius: игуман студенички за Стефана Првовјенчанога. Ст. 20. постави га сам Стефан Немања. Са. 8.

д и о н и с и ѥ в ь, Dionysii: у Светој Гори манастир Дїонꙋсїєва обытѣль. М. 128. 132. — Селима око Кучајине која је цар Лазар дао Раваници ишла је међа на Дїѡнисїєвь виноградь Жидилца. М. 197.

д и п л а, нека хаљина црквена, без сумње грч. *διπλῆ*: и ꙁавѣси и фелоны и диплами и всакими красотами на просвѣщениѥ домоу божиꙗ. М. 92.

д и п о т и н ь, међу људима у Штипу које је краљ Милутин дао цркви арханђеловој у Штипу приложивши је Хиландару био је Михо, дипотинь ꙁеть. М. 62.

д и с и ꙗ, гледај дись: дисїи рекше ꙁападнои странѣ. М. 129.

д и с к о с ь, *δίσκος*: дискось и ꙁьвеꙁдицѡмь. М. 408.

д и с ь, *δύσις*, occidens: ꙁападнѣи странѣ, рекоу же Арбанїи и поморїю и вьсемоу дисоу. М. 136. 140. 143.

д и ꙗ в о л ь, diabolus: ꙁьлы диꙗволь. М. 89.

д и ꙗ в о л ь, -лꙗ, diaboli: ктѡ наваждениѥмь дїаволимь потьщить се раꙁорити сїє. М. 139. да ѥ прѣдань на великѡмь сѫдищꙋ в дьꙗволе рꙋке. М. 230.

д и ꙗ в о л ь с к ы и, diabolicus: диꙗвольскымь наваждениѥмь. М. 116.

д и ꙗ д и м а, diadema: вьсприѥти ми вѣньць царьствиꙗ диꙗдимою. М. 155.

д и ꙗ к о в ь, *τοῦ* диꙗкь: међу људима у Штипу које је краљ Милутин дао цркви арханђеловој у Штипу а с њом Хиландару био је Владь, диꙗковь сынь. М. 62.

д и ꙗ к о н и ꙗ, *διακονία*, само на једном мјесту и ту као да је munus diaconi: калогиѥрїє, кои се соу пострига́ли топици, иꙁ метохыє теꙁи црькве, да не живоуть вь монастыри, нь да идоуть вь инѣ монастыре, да имь се давать дїаконїа. З. 30.

дњакон, diaconus: свещенникы и дїакони. Л. 59. селу је Ораховцу које Гргур син Вука Бранковића даде Хиландару ишла међа на нивоу Бонка дњакона. Г. XI. 142.

дњак, scriba, први се помиње 1189 у Кулина бана босанскога дњак Радое. М. 2. да су били и на српском двору потврђују само два мјеста: у краља Милутина Петрнць дњакь. М. 69. комоу запише (цар) село оу баштиноу, да есть логофетоу .л. перперь за хрисовоуль, а комоу жоупоу, отъ всакога села по .л. перперь, а дїакоу за писанїе .ѕ. перперь. З. 40. многи се помињу у босанских банова и краљева. М. 176. 232. и у мање господе у босанском краљевству, као у војводе Радича. М. 220. у кнеза Павла Радиновића. М. 229. у војводе Сандаља. М. 229. а у војводе Радосава Павловића бјеше дњакь надворни. М. 312. а у херцега Влатка дњакь внутрьни. М. 500. имала га је у дубровачка општина: Марнньк дњакь 1455. М. 473. исти се 1466 пише: дњакь отанни дубровачки. М. 497. 500. помиње се и у Ђурђа Кастриота: нашемь дњакь. М. 482. и у турске господе: Хамза бега дњакь Радонл. М. 509. могло се и сумњати о писму на којем не би био потписан дијак: овь вашь листь видѣсмо да није скрьшень листь, за што дњакь у нѥмь не именѹѥ, ки га ѥ писаль. П. 178. дѣкь. М. 488. дњакь. М. 515.

дњамань(т), adamas: дњаман(т)ь малахань. М. 498.

дњанишевнћь, гледај Дѣанишевнћь.

длака, capillus: не к тому вьзрастеть длака. Ш. jahrb. bd 53. anz. bl. 116.

дламоуь, крај у држави босанскога краља Остоје: у Дламоуи је имао град и земље Павао Клешић. П. 50. ваља да је садашњи Гламоч.

длань, palma manus: подьдрьжить крѣпькою дланию отьчьствию свою. Ст. 23.

дльбокын потокь, Чабићу је ишла међа с Гюрьгевикомь низь Дльбоки Потокь. М. 93.

дльбоучакь, Штитарици је ишла међа с Гюрьгевикомь прѣзь доль Дльбоучакь. М. 94.

дльбоучица, село цркве св. Андрије близу Скопља. Г. XIII. 142.

дльга, међа је Алтину ишла подь Дльгоу. М. 94.

дльга вьсь, село цркве трескавачке. Г. XI. 133. Г. XIII. 374.

дльга гора, селу је Љубињу у Пеку ишла међа на Дугу Гору. М. 199.

дльге лоуке, Грнчареву је међа с Гоусиномь ишла на Драгомань Лазь конь Дльгихь Лоукь низь Врьмошоу. М. 95.

дльго, село између Курила и Стона, дао га је дубровчанима краљ босански Остоја: Дульго. М. 234.

дльгованије, negotium: юрь смо нарекли поклисаре господину кралю за нѣкоıа наша дльгованиıа. П. 33. ки знате кою сьди дльгованию по ıωнзи земли ходи. ıа к камь дльгованьıе понесохь кою умѣхь, а надахь се да кюте ки кь мнѣ волю. ωдьредите ми волю дльгованью. П. 135. како га посилате господьства ти дльгованьюмь господьству биетаукому. П. 164. дуговаиıе. М. 402.

дльго полю, неко мјесто гдје је краљ Урош велики примио посланике дубровачке: на Дльго Полє. М. 51.

дльгота, longitudo: дльгота житїа. Са. 4.

дльготрьпѣнию, longanimitas: божїемоу дльготрьпѣнїю. Д. 124.

дльгь, negotium: кои дльгь буде меѓу моими лудьми и меѓу дубровьчани, да се исьправи сь правиномь по старому закону. М. 45. за доуховны дльгь вьсакь чловѣкь да имать повиновенїе кь светомоу архїерею. З. 29. аще соу ωтроци, да се соудеть прѣдь своими господари за свое дльгове, а за нарекѣ да гредоуть прѣдь соудїе: за крьвь, за враждоу, за тати, за хоусарѣ и за прѣемь людскыи. З. 38. culpa: ако бошнанинь ухити у дубровчанина за коиıа, а ωнь буде украдень, а прави дубровчанинь: мо-ю конь клащи, волıа прѣсеже самошесть, чисть дуога да буде. М. 102. debitum: ако бошнанинь буде дужань, а побегне

изъ Босне ꙁ дꙋогомь, да мꙋ нѥ кнере ни рꙋке ѡдь господина баца. М. 102. гдѣ годѣ си имаю дꙋбровчане покладе а или дльгове ꙋ ꙁемли царьства ми, да си ихь ꙋꙁимаю по ꙁаконꙋ. М. 170. до коли се исплати вьсь дꙋгь ꙁгора речени. М. 232. ни ꙁа страхь ни ꙁа дльгь ни ꙁа прѣдльжьѥ. М. 330. що годѣ ѥ ималь по людехь господьства ти на дльꙁѣхь. П. 118. да бих дꙋгове платиль. П. 175.

дльгь, longus: плакахь се дльгь часъ. Са. 12. царева ѥ ꙁемлꙗ велика, дльга и широка. П. 5. на дꙋго раꙁьмышлꙗюке. М. 418. ихже сѹдь божїи на дльꙁѣ не ѡстави жити. Л. 55.

дльжи, село близу Имотице: ѡть Кꙋрила дери прѣко Имотице до села, кое се именꙋе Дльжи. М. 242.

дльжити, extendere: дльжимь повѣсть. Д. 105.

дльжити, debito arguere: да ихь не могꙋ дльжити. П. б. 34.

дльжичићь, у другој половини XIV вијека Живько Дльжичикь, којега пишу и Дльжьчикь, дубровчанин. П. б. 25.

дльжьникь, debitor: дльжнике наше. П. б. 35 бꙋди ти милость ꙁаповидѣть ѡнѣмь дльжникомь да плате реченѣмь. П. 37. дꙋожникь ꙋдрь ꙋ вахь. М. 410. — creditor: кꙋкꙗ продана дльжници. П. 18. ѡдь вашѣхь дльжникь, коимь бꙋдете и ѥсте дльжни. П. 65. що ѥ дꙋѡжань дꙋжникѡмь. П. б. 120.

дльжьнь, debens: ако ѥ комѹ чимь дльжнь архиѥпискѹповь чловѣкь, да га поꙁика с кралевомь печатию кь кралю. М. 13. ако ꙁапиши, да ние дꙋожань. М. 101. колико се люди наидꙋ ѡдь ꙁемле кралевьства ми, да ѥсть ꙁа все ꙁа то дльжна ѡпакина и градь, да ихь подаде чловѣкꙋ кралевьства ми. М. 108. сего ради дльжно ѥсть сь ѹсрьдїемь чисты и хвалити светые его домови. М. 125. що се наге да сьмь дльжьнь трьговцемь дꙋбровачкимь, да имь испралю. М. 203. що имь ѡста дꙋжань брать кралества ми. М. 231. тькьмо тко ѥ дльжань или чимь кривь, ѡнь да плати и пати. М. 271. да сꙋ дльжни коѥвать. П. 48.

дльмно, садашње Дувно, крај у Херцеговини близу Хлијевна: село Коло на Дльмин. М. 226. изьвинше се колине на Дльмин. М. 226. писань на Дьмнѣ. М. 232. у Дьмин. П. 50.

дльфинь, кнез дубровачки Ѣковь Дльфинь. М. 34. cf. Дальфинь, Доульфинь.

дмитрь, гледај Дьмитрь.

до, ad (како му се развија значење види у мојој синтакси 150—164): за мјесто и што се узима као мјесто: ѡть мора до мора. М. 10. сь всѣми мегıами до великога поута и до воде. М. 92. цара да прати жоупа до жоупе. З. 45. донде и до Іерусалима. Л. 72. листоношу послламо до господина. П. 1. да се разаспе до корненал. М. 467. ѡдь мала и до велика. М. 19. за вријеме: ѡдь селѣ и до вѣка. М. 2. дори до вась до дньсь. М. 20. до сьрьти своıе. М. 116. да се дава ѡдь велика дьни до велика дьне. М. 159. господа, ка су господовала до мене. М. 283. до сада. М. 458. до колѣ сьмь живь. М. 2. до данась. П. 1. до внеки внекома. М. 106. до где плати. М. 268. до едно лѣто Соулимань прїими Бѣгь. Л. 83. пренесено: ако се ѡбрѣте до нıега такова винна. М. 81. докле не буде до инхь, до мене да не буде. М. 231. познавше до истине, да таи царина има бити. М. 281. що би нашла правда до кога. М. 459. дозва до себе, що ıе учинио. М. 461.

доба, tempus: до сїега доба сьборьнаго. З. 44. ки су у тои доба при нась били. М. 329.

добль, praestans: ıакоже братия доблаго Іѡсифа вь ровь вьврьгоше. Ст. 4. добль вь ѡтьчьствѣ своıемь показа се. Л. 53.

доблıестьвнь, praestans: доблıестьвныи вь всакыхь обрѣте се. Д. 55.

доблıесть, res fortiter gesta: сьтвори храброванїа и доблıести. Л. 62.

добра вода, мјесто у Босни: на Доброи Воде. П. б. 104. 124.

добра кодица, планина плавска, коју је краљ Стефан Дечански дао Дечанима. М. 95. 96.

добракъ, име једном влаха које је краљ Милутин дао Хиландару. М. 59.

добра рѣка, село које је краљ Стефан Дечански дао Дечанима. М. 96. међа јој је ишла до Лима. М. 96. 97.

добрашевьци, Гргур Бранковић с браћом даде манастиру св. Павла у Светој Гори село Добрашевце на Дреннце. М. 278.

добрашинь, човјек краља босанскога Остоје Добрашинь крьстьıанинь. 1404. П. 51. — Дубровчанин Добрашинь 1411. П. 102. — Гледај Милашьковићь, Милоушићь, Стефановићь, Ткрьдавићь.

добре, -ете, -ета, име мушко: двојица влаха које је краљ Милутин дао Хиландару. М. 60. и један између људи у Штипу које је исти краљ дао цркви арханђеловој у Штипу приложивши је Хиландару. М. 63. и један између влаха које даде епископији липљањској. М. 564. — Рибар вь Прѣспѣ вь Никицахь 1336—1346. Г. XI. 136. Г. XIII. 373. — Гледај Калићевићь, Беньчоулићь, којему је на једном мјесту погрјешка у имену: прѣдь Дѫбретомь. М. 304.

добреновићь, гледај Добрѣновићь.

добретићь, између влаха које краљ Милутин одреди да пасу кобиле Хиландару један бјеше Драгославь Добретикь. М. 61.

добретько, име мушко, гледај Доулићь.

добрешевићь, између влаха у Чабићу које краљ Стефан Дечански даде Дечанима један бјеше Бонко Добрешевикь. М. 97.

добрии доли, планина коју је краљ Милутин дао Хиландару. М. 60.

добрикь, између људи у Штипу што их краљ Милутин даде цркви арханђеловој у Штипу приложивши је Хиландару један бјеше Маноило, каленовь сынь, сь ѕетемь си Добрикомь. М. 62.

добрило, једном од људи које је краљ Милутин дао Грачаници бјеше тако име. М. 564. — Гледај Рашьковићь.

добриль, између људи које је краљ Милутин дао Хиландару један бјеше Добриль. М. 60.

добриновићь, гледај Добрѣновићь.

добрина, село у Јелцима које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи. М. 11.

добрихьна, једном од људи које је краљ Милутин дао Грачаници бјеше име Добрихна. М. 564.

добрицъ, име мушко, влахь Добрицъ ꙁ Бабе 1399. П. 22.

добричевићь, човјек војводе Сандаља Грꙋпко Добричевићь 1423. П. б. 69. cf. Гроубько.

добриша, име мушко: један између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи бјеше тако име. М. 12.

добришевићь, херцега Стјепана дїакь Радивои Добришевићь 1454 а 1466 дїакь ꙋнѹтрьни херцега Влатка. М. 469. 500. 505.

добриђевићь, властелин краља босанскога кнез Влатко Добриђевићь 1419. М. 294.

добрићь, међу људима које је краљ Стефан Дечански писао Дечанима да буду мађупци био је у Комаранима Гюрою Добрикь. М. 97.

добро, мјесто у жупи Хлијевну: Влатко Клашићь ꙁ Доброга 1400. М. 248. — Мјесто у Црној Гори: Иван Црнојевић даде манастиру цетињском по винограда свога који је био на Добро, а било је доње и горње: што годѣ сꙋ имали Ѡстоиќи Ратко ꙁ братомь и съ синовцима донѣ Добро, то Иван Црнојевић даде манастиру цетињском, а Остојићима даде друго у замјену. М. 531. приложио је истом манастиру и стоупь ꙁемлѣ на горнѣ Добро који му је био заложио Гюргь Мрькшићь. М. 532. рекао бих да је садашње Добрско близу Цетиња.

добровои, мислим да је погрјешка мјесто Добро-

кон, властелин и дияакь Маре Вуковице и синова јој. П. 36.

д о б р о в и т ь, име мушко, гледај Радовьунћь.

д о б р о в и ћ ь, дубровчанин вијећник од вељега вијећа Петрона Добровикь 1253. М. 40.

д о б р о в о и, између људи у Грмочелу које краљ Стефан Дечански писа Дечанима да буду сокалници једном бјеше тако име. М. 97. — Трећи син кнеза Лазара. Л. 72. Г. Х. 265. Гильф. бос. 151.

д о б р о в о л ь н ь, benevolus: хотєћє доброволно платити воєводи. М. 248. даровасмо милостиво и доброволнѡ и всєсрьдо. М. 340. ю се ꙁговорихь веле доброволно и милостиво с повлисари дꙋбровачцѣми. М. 367. много ꙋмилєно и доброволно проси ѡдь нась. М. 418. доброволнымь даромь. М. 439. ѡдь доброволна срьдьца. М. 457. коє имааньє доброволнѡ примисмо и ꙋ нашь комꙋнь постависмо. М. 496. се ми даше ꙋ ꙁаємь доброволно. М. 502. и ꙋ томь мирнь и доброволюнь ѡстахь. М. 520.

д о б р о в о н ь н ь, bene olens: доброконныхь арѡмать. Д. 58.

д о б р о в о ю в и ћ ь, човјек Стефана бана босанскога Влатко Доброкоювикь од Завршја 1332. М. 102. — Властелин краља босанскога Тврткa кнез Влан Добровоєвићь 1366. М. 176.

д о б р о д и, село које је Јован деспот дао Крушедолу. М. 541. биће погрјешка.

д о б р о д о л и, заселак Чабићу. М. 94.

д о б р о д о л ь, селу је Камијеву ишла међа на Добродоль. М. 199.

д о б р о д о л ю н є, pl. masc. село близу Призрена: половину Добродолѣнїи даде краљ Милутин Хиландару а друга је била богородице студеничке. М. 59. и ту другу половину Добродолюнь даде краљ Стефан Дечански Хиландару, а богородици студеничкој за њу село Юринює на Ибрꙋ. М. 86.

д о б р о д ь н ь с т в о, prosperitas: вь добродьньствѣ. Д. 3.

доброд҄ѣница, beneficus: доброденця. Г. X. 219.

добродѣтель, beneficentia, virtus: добродѣтель си юсть любьве ради. М. 3. аще иное добродѣтели не створихь. М. 10. разлчными добродѣтельми оукрасивьше се. М. 570.

добродѣтельнь, beneficus, salutaris: добродѣтельными дѣлы. Д. 189. достолѣпно и добродѣтельно и богоразоумно всегда славу вьсилати богоу. М. 136. приносеще добродетелніе дары. М. 166.

добродѣть, virtus: дѣло любьве, вьсакоу добродѣть прѣити могоуще. Г. XI. 167.

добродѣшниѥ, beneficium: многа добродѣаніа и милостиню сьтвори. Л. 51.

доброзрачьнь, speciosus: вь доброзрачнѣмь мраморѣ. Л. 58.

добромирићь, властелин великога кнеза хумског Андрије Богдань Добромирикь хумљанин 1249. М. 34.

добромировићь, човјек деспота Ђурђа сина Вукова Гюисакь Добромировикь прищевьць 1415. П. б. 64.

добромирь, двојици влаха које краљ Стефан Првовјенчани даде Жичи бјеше тако име. М. 12. и двојици влаха које краљ Милутин даде Хиландару. М. 60. и једном од људи у Штипу што их исти краљ даде цркви арханђеловој у Штипу приложивши је Хиландару. М. 62. — Цркву на Плоучи сь попомь Добромиромь подьложи краљ Милутин вь ωбласть юпископиѥ липлюньскиѥ. М. 563.

добромысль, између влаха које краљ Милутин даде Хиландару једном бјеше име Добромисль. М. 59. — Гледај Побратовић, Штимлянинь.

добронароучить, felix: славни и добронароучити градь Доубровникь. М. 187.

доброправиѥ, boni mores: сь всакымь послоушаниѥмь и доброньравиѥмь слоушаше. Ст. 3.

доброправьнь, virtute praeditus: доброньравьнынхь царь. Ст. 23.

доброны, име мушко: један од влаха које краљ

Милутин даде єпископии липлѣньскои. М. 564. — Гледај Ломьнриднћь, којему је име написано Доброна.

доброотьвѣтьнь, bene respondens: вь дьнь страшныи соуда вьздалнїа доброѡтьвѣтьнь н благоѡтьдатлнвь нам боудеть. Д. 219.

доброплодьнь, fertilis: радоун се, лозо доброплѡдна. Ст. 26.

добропобѣдьнь, victor egregius: добропобѣдьноє тѣло єго. Ст. 28.

добро полє, село које краљ босански Тома Остојић 1446 даде с градом Кључем синовима војводе Иваниша Драгишића. М. 439.

добропослоушьлнвь, obsequens: добропослоушлнвы бысте. Д. 36.

доброразоумьнь, bene intelligens: доброразоумнѣ речє. Д. 139.

добронародьнь, nobilis: не простымь члов ѣкомь, нь доброрѡднымь. М. 540.

добросавь, гледај Дивошевнћь.

добросалнћь, Раднвон Добросалнћь на суду у Дубровнику 1442. П. б. 106.

доброславнћь, властелин дубровачки Вита Доброславнћь вијећник од вељега вијећа 1253. М. 40.

доброславь, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном бјеше тако име. М. 12. и двојици између људи у Штипу које краљ Милутин даде цркви арханђеловој у Штипу приложивши је Хиландару. М. 62. — Властелин краља босанскога Дабише кнез Доброславь 1393. П. б. 40. — Гледај Николнћь, Радовнћь, Ранонћь, Ранєнћь.

добросьмысльнь, prudens: добросьмысльнаго Савоу. Д. 46.

доброта, bonitas, bonum: добрѡть зрнмынхь ꙗко свѣнь вьмѣнꙗше. Д. 5. любимо вашь мирь н вашꙋ доброту. М. 32. Адамь н Єуга вьспрнємьша прьвоую доброту, юже прѣстоупленнємь погоубнста. М. 67. всакомь служь-

бомь и добротами харни смо били. П. 129. pulchritudo Хиландарь добротою прѣвьсходить всѣхь. Л. 60.

доброта, између влаха које је краљ Милутин дао Хиландару једном је било тако име. М. 59. — Мјесто близу Котора које има и сад; њу је цар Стефан потврдио Котору. М. 151.

добротеси, село које је цар Лазар дао Раваници; било је негдје између Мораве и Кучајине. М. 197.

добротинь, селу Словињу које краљ Стефан потоњи цар приложи Хиландару ишла је међа до стльпа гребнога выше Добротина. М. 122. од тога је Добротина дѣломь ишла међа Гадимљи, коју Вук Бранковић приложи Хиландару. М. 181. то је село близу Приштине, које има и сада. Hahn, reise 161.

доброхвалъ, краљ Милутин даде Грачаници с другим људима и Доброхва, које мислим да је погрјешка мјесто Доброхвала. М. 563.

доброшевићь, властелин војводе Петра сина војводе Радосава, кнез Стѣпань Доброшевикь 1454. М. 472. — Херцега Стјепана дијакь Радоје Доброшевићь 1465. М. 492.

доброшь, село које је царица Милица приложила Дечанима. М. 265.

добројевићь, међу људима у Сухогрлу што их Душан даде Хиландару бјеше Милюнь Добројевикь. М. 123.

доброутокьци, као да је био заселак селу Лојану које с њим даде Хиландару краљ Милутин. М. 64.

доброуша, мјесто или крај у држави господе зетске Ђурђа и Балше: на Добрѹши. П. б. 27. то је сада село близу Цаптата и Груде. Schem. rhag. 1862. 31. cf. Доброушта.

доброушта, Стефан је Душан на Добрѹщи потврдио дубровчанима Стонски Рт и уредио да прѣбива попь срьбьски и да поје ѹ цркьвахь које сѹ ѹ Стонѹ и ѹ Рьтѹ. М. 109. а то мислим да је Доброуша, коју види, па је у преписивању погријешено. — Исти краљ

дошавши кь мѣсто рекомо Добрȣща, нађе пусту цркву св. Николе, те је на ново сазида и приложи јој село Доброуштоу и друга села, и то све заједно даде Хиландару. М. 110. 111. то мислим да је садашње село тога имена на бугарској Морави близу Гилана, гдје има и поток који се тако зове. Hahn, reise 170. само што му је ту име записано у књизи Dobrudscha а на карти Dobruša.

доброуштьскыи, што припада Добрушти, коју види: свєты Никола доброущьски. М. 111. у том споменику пише и доброщьски.

доброушько, 1413 човјек у држави деспота Стефана као да је дубровчанин. П. 119. — Гледај Веньчоулићь.

добрь, bonus: добриѥ дѣтели. Ст. 10. да оуѕреть добраꙗ ваша дѣла. М. 73. игоумени да ставеть се добри чловѣци. З. 30. ѡскоубь врадоу властелиноу или доброу чловѣкоу. З. 37. вьздамо на доброга бога. П. 29. добри пријателю. П. 5. благаго корене добраа отрасль. М. 101. да сȣ добре и праве границе. М. 242. ѡтправите ихь ȣ добрѣ дрѣвѣ. П. б. 28. да ихь придамо твомȣ царьствȣ добромь веровь. М. 36. кльнемо се с моимь добримь хтѣнием ȣ господина бога. М. 44. беѕ иедне силе, тькмо с моωмь доброωмь волωмь. М. 178. да види и поѕна вашȣ добрȣ волȣ к себѣ. М. 328. ѡбичан добри. М. 237. добре ѕаконе. М. 261. да бисмо имь добри благосовь ѕа таи градь ȣчинили. М. 324. добре гласове. М. 319. дωбрωга ȣспоменȣтиꙗ господина Стефана бана. М. 210. ȣ своимь добромь ѕдравию. М. 415. ȣписа ѕ добромь свѣстью напоконȣ рѣчь. М. 425. добрȣ срѣкю и нарωкь. М. 553. да би ȣ добри час било. П. 41. ако доидȣ, будите добри дошли. П. 168. ѕа теи ѕемле добримь ѡбитокали имь се сȣ. М. 233. наши прьви есȣ нимь ѕа тои добромь ѡбитии били. М. 293. добри люди, cf. люди. adv. добро и добрѣ, bene: то ви ѕнате добрѣ. М. 49. добро тѣмь, иже живоуть вь домохь твоихь (божјих). М. 65. добро да видимо и ѕнамо. М. 326. добрѣ смо. П. б. 26. добри сте ȣчинили. П. б. 42.

добре разумѣвьше. М. 516. — neutr. добро, bonum: морално: господь не лишить добра ходещихь незлобою. М. 9. всакоме вашемь добру весели смо. М. 250. материјално: можешь бити мирань главомь своимь и нинемь добромь своимь. М. 500. коиии пристое таи добра (сребрн појас и чаша). П. б. 117. сна добра брата мога. П. б. 119.

добрько, име мушко: један од уљара на Бистрици које је краљ Милутин дао Хиландару. М. 58. — 1441 дивакь госпоѓе Іеле Добрько. П. б. 102. то ће бити Маринићь, којега види.

добрьковићь, 1400 дубровчанин Радиша Добрьковикь. П. 31. — Ратко Добрьковићь. П. б. 118.

добрьскын, што припада Добру: свѣдоуено је свѣми цѣтлыными и вьсѣми кмети добрьсцїнемы. М. 532. мислим да је погрјешка мјесто добрьсцїнеми.

добрьць, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном бјеше тако име. М. 12.

добрьунић, име мушко: двојица влаха које је краљ Милутин дао Хиландару. М. 59. — Гледај Храньунићь.

добрьуь доль, село је Бабе međило зь Добрьунимь Доломь. М. 93. као да је и он био село.

добрын доль, Алтину је ишла међа оу Трѣскавьць надь Добри Доль. М. 94.

добрын шорь, међа је земљама цркве архиљевичке ишла на Добри Шорь. М. 144.

добрѣконь, село цркве арханђелове у Љеснову. Г. XIII. 293. али сумњам да му је име добро наштампано: Добрѣкон.

добрѣновићь, између 1389 и 1405 показивао је међу коњушку по заповијести царице Милице Божикь Добреновикь из Липљања. М. 264. — Краља босанскога Остоје дѣкь Стипань Добрѣновићь, који се пише и Добриновићь и имао имање у жупи Хлијевну 1398—1400. М. 232. 235. 249.

добь, селу Љубињу у Пеку које је цар Лазар дао Раваници ишла је међа на Добь. М. 199.

добыти, -боудоу, obtinere: що старьць самь притежии или добоуде или испроси. М. 80. 125.

добытиѥ, lucrum: ѡдь вьсе соли, коѣ се продає, половина ѡдь добитьѣ да има свѣто ти царьство, а дрȣгȣ половинȣ да има ѡпькина дюбровьчька. М. 38. що имате добитиѣ ѡдь мене и ѡдь моихь лȣди, на мою вѣрȣ, да би ми давали .є. перьперь на годище, ѥдва би ми плаћали. М. 247. fenus: ѡбѣтовасмо кнеꙁȣ Бранлȣ давати на всако годище добитꙗ петь по каитинарь до толѣ, до колѣ бȣдȣ стоꙗти ти реченн дȣкати ȣ нашь комȣнь на добить. М. 330. кое смо (дукате) поставили ȣ комȣнь дȣбровачки на добитье на .є. по кентинарь. М. 397. да стоѥ на добитиѥ ȣ нашь комȣнь на .є. по кентенарь. М. 432.

добыть, fenus: до колѣ бȣдȣ стоꙗти ти дȣкати ȣ нашь комȣнь на добить. М. 330. шесть тисȣкь дȣкаать поставише ȣ комȣнь дȣбровачки на добить. М. 349. lucrum: каконрѣ ѥ наамь богь великȣ радѡсть и добить даль ȣ силнога и честитога цара животȣ. М. 554.

добытькь, facultates: виногради коупиль ѡпать црьквьнимь добытькомь. М. 10. ѡставлꙗющи своѥго моужа, да аще има добитькь, добитькомь да наказоует се; аще ли добїтка не има, то своимь тѣломь да наказоуѥ се, ꙗкоже боудеть изволениѥ моужа ѥе. М. 14. а ꙁла да ти не ȣчинимо никогаре ни тебѣ самомȣ господинȣ ни госпоги женѣ твоеи ни дѣци твоеи ни добыткȣ твоемȣ всакомȣ ни болꙗромь твоимь и ни всакомȣ никомȣре твоемȣ, ни добыткомь имь. М. 22. ки дрьже добитекь свѣте богородице. М. 39. како е ȣꙁето Ȣрьсетеви дрѣво и ꙁ добиткомь. М. 53. пишȣ наши трьговци да имь си ȣꙁель добитке. П. 33. ако бошнанинь иꙁьме добитакь дȣбровачки на верȣ, и книга бȣде ȣ Дȣбровиници, да плати дȣбровчанинȣ. М. 102. да доходе свободьно с трьгѡмь ȣ ꙁемлю царьства ми, и ѡпеть да си походе своимь добиткѡмь беꙁь всаке ꙁабаве ȣ Дȣбровникь. М. 168. таки је добитак и стока: да ходе власи свободно, ихь добитькь. М. 24. пашища царинь-скомоу добитькоу. М. 60. жоупа жоупѣ да не попасеть добить-

вѡмь инщо. З. 35. сводь коньскыи или иныихь добытькь. З. 49. терь имь не дате иимь добитвомь излазити на водоу и на дрьва и на пашу. П. 20. за пастира що твоја ‹ми-лость пише да је примлјень у нашь градь сь добитвомь. П. 32. а стока се зове и жив добитак а остало све мртав, као што је и сад жива и мртва трговина: чьто смь даль ѡть дома кралевьства ми живога или мрьтвога добытька. М. 75. да кралевьство ми монастырю добытька живога и мрьтвога. М. 79. что сьмь даль ѡдь моега дома или живога или мрьтвога добытька, рекьше еже соуть вьноутрь црькве на слоужьбоу и на оукрашение црьковною, кьниге, иконе, такожде и извьнь црькве или винограды или маслице или кобыле или ѡвце или козе или говеда. М. 80. — vectigal: дајемо за Прѣвлаку и за Стонь .е. цать перьпера ѡдь тогази добитка. М. 106. — fenus: црьвоѡ до кола не изидета двие годищи, да ихь (новаца) не могу питати ни узети иж ниxь комуна, а да ми дају за ѡвие двие годищи ѡдь нихь добитакь. М. 369. и ѡще ме ѡпеть враатише у доходакь конавлѡски и у добитакь пѣнези, кои су у нихь комуну. М. 370. примихь .л. дукать златѣхь ѡдь .ні. дукать за добитакь, кое смо поставили у комунь дубровачки на .е. по вентинаарь. М. 397. добитка петь по вантинарь. П. б. 83. cf. бытьвь.

добѣгноути, refugere: ако је кои чловѣкь добѣгаль. П. 64.

довести, -ведоу, adducere: које (људе) си је изь грьвь довель. М. 59. кои трьговьць доведе ѡние вупивь из туге земьлѣ. М. 147. да не имамь довести у вуѣу у свою иие (?) жене за вуѣницу. М. 274. да доведеть воду ѡть реке Быстрице вьноутрь Дечаныи. М. 558.

довести, -везоу, advehere: не смѣю соли довести. П. 11. јерь је соль довезена у Нови. П. 12.

довлити се, contentum esse: молиаше своими довлити се. Г. XI. 110. трими довлит се. Д. 61.

довлѣти, sufficere: не довлѣеть лѣто вь поведанію. Л. 61.

доводити, adducere: оудобьнь поуть и къ богоу доводен. Д. 67.

довозити, advehere: рождьствоу христовоу вьсаки мероньхь да довози по козоу дрьвь. М. 565.

доволити се, satis habere: вьсѣми да доволит се сынь илю, и ничимже оскоудьнь боудеть. Д. 27.

доволь, f. sufficientia: сь оусрьдьнимь хотѣниемь вьсакоу доволь исьпльнихь юмоу. М. 10.

довольнь, sufficiens: вьлоучи емоу землю довольноу. Са. 4. кто довольнь изьглаголати силии господьнию. М. 9. потрѣбами довольнынми. М. 66. да моу е вьсега довольно. З. 40. — contentus: оброки своими довольномь быти. Ст. 24.

довольство, sufficientia: обрѣтаюмь царьствоу крѣпость и оутврьждение и довольствомь достоание. М. 125.

доволю, satis: юрь ю у наше мѣсто доволѣ господе велике доходило. П. 42. и с предлогом за, cf. задоволю.

договарати се, consultare: договарае се о добромь мирѹ. М. 466.

договорити се, consentire: договорисмо се и одьлучисмо с властели дубровачцими. М. 466.

договорь, consensus: остала челадь да се помилую з договоромь. М. 416.

договорению, consensus: съ договорениемь подроужиа моего и сыновь моихь. М. 531.

догодати се, accidere: прѣдь кога се догода сан нашь запись огледати. М. 388. 397. П. б. 104.

догодити се, accidere: ако би се такои догодило, да би потрѣба била воеводи. М. 455. ако би се догодило коие годѣ размирие. М. 471.

дода, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном бјеше тако име. М. 12.

додрьжати, continere: одьбиньше два на десеть дни, що не додрьжаше царине. П. б. 35.

додь, између влаха које краљ Милутин даде Хиландару једном бјеше тако име. М. 59.

дождати, exspectare: зде дождоу господина. Д. 19.

дозвати, advocare: дозвасмо прѣдь нась дѣцу нашега властелина. П. 3. дозва до себе що е учинио. М. 461.

дозрѣти, observare: такые красоты дозрѣты. М. 58.

доити, -идоу, venire: кь гробоу доити тьштит се. Д. 121. доидоше к царьству ми поклисари дубровьчьсци. М. 171. доге оть вась Никола. М. 174. тоо видѣнимь доиде Дубровнику. М. 201. да може доћи. М. 211. проклецтво да доиде на онеи. М. 219. делове, що ихь доиде. М. 347. да не кие погинути ни на маие доити. М. 361. да толикаи любавь на маие доиде. М. 445. када буду доћи на време оть .ді. годища, да буду присегли. М. 414. да имь до крьха догѣте. М. 529.

доити, дою, lactare: доить сего крьвию. Ш. jahrb. bd. 53. anz. bl. 116.

дончинь, између људи које је краљ Милутин дао Грачаници једном је било тако име. М. 564.

докла, quousque, релативно, за вријеме: докла стои свѣть. М. 370. 463. докла ми стое всаки ниxь у послуху. М. 458. 463. за мјесто: до мѣста, докла се они буде наимио. М. 467. до мѣста уговорнога, докла е уговорено. М. 468. cf. колѣ.

докле, quousque, релативно, за вријеме: докле е онь живь. М. 149. да е колиь кунсуль и негоке судие оногази свезати, докле плати. М. 209. докле свѣть стои. М. 234. за мјесто: да есть ведомо докле есть меѓа монастирске земле. М. 8. докле дѣла теуе. М. 144. cf. колѣ.

доклоу, гледај докле: доклу буде свѣто ти царьство и ми. М. 39. доклу живу право. М. 55. доклу хоке быти. М. 55.

доклѣ, гледај докле: доклѣ платн. М. 354. доклю. М. 298. докли. П. б. 69.

доконьчати, finire: не доконьчаньна мною. Г. XI. 190.

докоу, гледај докле: да имь се не помете, доку стое у правдѣ кралевьству ми. М. 17. доку поиде у свое мѣсто. М. 24. 34. да вы не створю никоегаре зьла никимьре коньцемь, доку не створю сь вами тьрехь судь. М. 25.

докь, гледај докле: докь богь хоке. П. б. 68.

дола, гледај долѣ.

долина, vallis: на долине камень постависмо. М. 131. на дренщаньскѹ долинѹ. М. 199.

долоу, deorsum: олово, кь чесомоу привезано, долоу кь глоубиноу влѣчеть. Г. XI. 192. одь Брѣзие долоу низ Соутѣскоу. М. 12. како се камы вали долѹ к виноградомь. М. 164.

доль, vallis: доломь на црькьвоу. М. 87. прѣко оу врьхь дола. М. 87. прѣзь доль Дльбоуакь. М. 94. по срѣдѣ дола. М. 122.

долькь, vallis dem.: ѡть толи доходи на долакь. М. 131.

доньни краи, pl. inferiores partes, бјеху дио државе босанске, још 1332 бан Стјепан бјеше господинь свемь земламь босансцемь и хумьсцемь и Донемь Краемь. М. 102. послије се краљеви босански писаху: краль срьблемь, Боснѣ, приморию, хльмьсцѣ земли, Дольнимь Краемь, западнѣмь странамь, Усорѣ, Соли и подринию. М. 225. 486. у њима је било мјесто Лушци: писано ва честитои консци кралиевьства ми ѹ Дольнѣхь Краихь ѹ Лѹшьцихь. М. 222. војвода је Хрвоје био ѡть Дольнихь Краи. М. 225. па се писао и кнезь Долнѣхь Краи. М. 250. ѡдь Долнѣхь Краевь. П. 58. а синовац се Хрвојев војвода Јурај писао воевода Долнихь Краи. М. 377.

дольнь, -ни, inferior: ѡбѣ Хотьчи, долнꙗ и горнꙗ. М. 59. на дольни поуть. М. 93. ниже рибника долнега. М. 563. донемь. М. 102. селу је Хоморанима цркве трескавачке ишла међа на дольню клисоурѹ хоморѣньскоу. Г. XI. 134.

дольнꙗ вьсь, село оу Ѥльцихь Дольнꙗ Вьсь, коју је с другим селима краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи. М. 11.

дольнꙗ гора, комад земље који је припадао жупи конаваоској и био или до ње или јој био дио: жѹпѹ конавальскѹ и зь Дольномь Горомь и градь Соколь, кои е ѹ нои. М. 217. поль жѹпе Конавли з Доньѡмь Го-

ромь҃и с Виталиномь. М. 284. 289. 297. 301. 340. 346. ȣ Долнои Горѣ и ȣ Виталини. П. 157. сад се тако зове мјесто близу Цаптата, које се италијански пише Cilippi, и то ће без сумње бити остатак од ње. Schem. rhag. 1862. 30.

дольць, vallis dem.: селу је Штитарици ишла међа прѣꙁь доль Дльбоулкь, оуꙁь дроуги дольць на Влашьки лаꙁь. М. 94. — Два се мјеста тако зваху: међа је земљама манастира Студенице ишла до Ꙗсенице оупрако на Долаць. М. 8. а међу селима манастира Хиландара по земљи српској бјеше село Дольць. М. 58. 141.

долѣ, deorsum: мегȣ ѡбѣ врьбице долѣ на Врановȣ стѣнȣ. М. 198. infra: ꙁа доли реченинȣ жȣпȣ. М. 289. ꙁа доходакь долѣ реченоѡга днела. М. 338. како ȣ семь ꙁаписȣ доле ниже пише. М. 418. узима преда се и предлоге сь и иꙁь, који му додају своје значење: поуанше ꙁ доле одь Ꙁавода. М. 249. дондоше иꙁь долѣ. П. 134. али и уз те предлоге може остати при своме значењу (види моју синтаксу 303 и даље): ꙁ долѣ писание работе. П. б. 73. уз предлоге долази и у другу форму: кои сȣ ꙁ дола писани. П. б. 39. П. 106. како се иꙁ доѡла бȣде ȣдрьжать ȣ ѡкомь листȣ. М. 368. кое именȣемо иꙁ доѡла. М. 382.

долꙗни, заселак селу Косорићима у Хвосну: Долꙗни. М. 138. заселак селу Бучину: сь Долѣны. Г. XI. 132.

доманов ьци, село цркве богородичине у Архиљевици, које је с том црквом и са свима селима њезиним дала царица Јевдокија Хиландару. М. 191.

домаславь, име мушко, гледај Гоупетнѣь.

доменьтиꙗнь, } Dometianus: ученик светога Са-
дометиꙗнь, } ве Дометїꙗнь їеромонахь у Хиландару 1261 написа живот Стефана Немање, св. Симеуна. М. 49. сьписано Дометїаномь. Д. 1.

дометиє, Dometius: светогорски проть Дометїє за времена св. Саве. Д. 75.

доминикь, Dominicus: црква св. Доминика код

Спљета: на кое ми присеже ѹ светомь Доминикѹ при Сплѣтѹ. М. 501.

домоѹшнћи, краљ Милутин даде Хиландару у Зети половину Ћаменица сь людьми који се зваху Домоѹшники. М. 59.

домь, domus: мене изьбравь домоѹ ѡтьца моѥго быти ми намѣстьникоѹ стола ѡтьца моѥго. М. 9. кои боѹдеть поѹстиль женоѹ, да ю вьѕврати вь домь свои. М. 14. живоѹщими вь домоѹ прѣсветыѥ богородицє хиланьдарьскыѥ. М. 74. чьто смь даль ѡть дома кралевьства ми. М. 75. єгда нѣсть моѹжа єє вь домоѹ. З. 38. кои єсть сьгрѣшиль, тоговь и дѡмь да платить. З. 33. да сє може всаки ѡдь нихь вратить слободно домомь. М. 186. ако хотє доки колꙗ ѡстати домомь. П. 6.

домь, скраћено од dominus: протовистиꙗрѹ домь Іѡанѹ. П. 29.

домькноѹти, admovere: намь сє тако видѥ ѕа право, а ваша милость томѹи домькни що вамь ѥ колꙗ. П. б. 110.

домыслити сє, mente percipere: инако нє моремо сє домислити. П. 166.

донатевнћь, два дубровчанина: Матиѣ Донатевикь и Прѹгль Донатевикь 1253 вијећници од већега вијећа. М. 40.

донести, afferre: чьто вєкє донєсоѹ. М. 99. донєсошє к немѹ ѕаписаниє. М. 207. с иманѥмь, коѥ би донєсли. М. 276. єда ли бисмо ѡкоѕи ѕгора рєчєно потворѣли али на манє донєсли. М. 321. ако га богь ѕдраво до вась донєсє. М. 560. донѣшє ѹ Дѹбровникь. П. 51.

доносити, afferre: да продаю и коѹпоѹю, како моѹ трьгь доноси. З. 39. много соли доносє. М. 474. приложихь дрва наша ѕаконаа, ѡ рождьствоѹ христовоѹ коꙗ доносє Врѣлꙗнє. М. 532.

доньдеже,
доньдѣже, donec: доньдеже чловѣчьскоѥ ѥстьство ѹ ѡбичаи божьствьныи наставить сє. М. 17. доньдѣже стоить монастырь Хиланьдарь. М. 80. доидѣже. М. 543. cf. идеже.

допасти, obvenire: ако би ихь коя тешкоћа допала. M. 337. що ни допаде добитъ. M. 399.

доплатити, persolvere residua: що нимь нне доплатию родител ми. M. 489. нѣщо му су платили, а нѣщо му нѣ доплакиено. П. 18.

доплоути, -плоку, appellere: вьсн доплоукшен. Д. 172.

допльзѣти, arrepere: не мошти емоу свое рогозины допльзѣти. Д. 210.

допокѣдѣти, referre: како камь хоке кашь властелинь допокидѣти. П. б. 113.

допроводити, comitari: Сїмеюна кь гробоу допроводише. Д. 84.

допродати, vendere quae restant: буди ти милость наредити да юнои соли, що су до сьде тамо довезли, да си допродаду, како су почели. П. 58.

допоустити, admittere: юдь теса богь уклони и не допусти тога. M. 258. колико богь допусти (живјети). M. 445. властеле се бѣху разбѣгли юдь неволѥ, кою бѣше богь допустиль. П. 34. комь богь допусти, терь се скупимо. П. 29.

допоуштати, mittere: властеле дубровачци да допоущають на порьту всако годище поклисара з дарюмь. M. 411.

допоуштениѥ, permissio: того (бога) допущениѥмь. M. 308.

дори, usque, за вријеме казано падежем и предлогом: юдь дѣдь вашихь и юдь ютьць вы дори до вась до диньсь. M. 20. и за вријеме казано цијелом реченицом, cf. докле: дори юдань нась теце. П. 39. дори свѣть стои. M. 295. да му продали дори прода. П. 110. дори годѣ соу они живи. M. 543. — за мјесто и друго тако простирање казано падежем и предлогом или цијелом реченицом: емьше юдь какада дори до скиль. M. 46. юдь извода родимьскаго дори како ѹтече оу Ситницоу. M. 563. дори у Крусу. П. 10. дори на наша врата принѣти. П. 168. Шафарик је нашао и у једном пријепису дјела Доментијанова. Lesekörn. 86. cf. дери.

доротеи, калуђер који је за цара Лазара зидао манастир оу Дрѣньчи. М. 200.

доротеꙗ, } жена краља босанскога Твртка 1378:
доротиꙗ, } сь госпоѡмь кралицѡмь кура Дороѳїомь. М. 189. кралица Дороѳеꙗ. М. 189. — Кћи Балше сина херцега Хрвоја: госпоѥ Доротеѥ 1423. П. 171.

досада, vexatio: аще таковыѥ досади хотѣхь ѡть нѥго вьсприемати, то ни име єго хотѣхь слышати. Г. XIII. 362. да су мирни и ѡблюдовани, ни ѡть кога да нимь не є ѕабака и досада. М. 550.

досадити, vexare: молити ѕа досаждьшихь нимь. Д. 21.

досаждати, vexare: да не имать кто досаждати нашеи обитѣли. М. 131.

досаждениѥ, vexatio: кажеи ѕлые, прїемлеть себѣ досажденїе. Са. 10.

досећи, pertinere: да помагамь вашему граду и вашему грагианину всудѣ кудѣ ѡбладамь, и кудѣ могу досећи. М. 183. куди наша мощь море досећи. М. 314.

досланиѥ, missio: досланьемь к менѣ кнеѕа Радоѣ Живиничика. М. 398. дослaниѥмь. П. б. 105.

дослати, mittere: досла ми ю. М. 178. да бисте дослали своє добре люди у Дубровникь. М. 368. и нѥму нѥговь дѣѡ дослаше. М. 479.

досле, } adhuc: кои ѥ досле ѕаконь био. М. 484. коꙗ
дослеи, } се су ѕла учинила дослеи. М. 174.

доспѣти, pervenire: иды Меѳодиѥ и доспѣ владычьства сына ѥго. Ст. 16. ихже не доспѣхомь вьспоменоути. Л. 51. вьнѥгда доспѣти вь сврьшении вьѕрасть. Л. 58. ако уѕмогу доспети до срьбала. П. 174. — perfici: сьѕида се ѕа .и. годищь, и доспѣла є сь всѣмь цркова вь лѣто .ѕѡмг. М. 109.

достигноути, assequi: достигноувь пажити. Са. 8. достигь грьчьскыє ѕемлѥ. Л. 53.

достиѕати, assequi: Светоую Героу достиѕаеть. Л. 59.

достоблажень, dignus qui beatus praediceture: архїерєїє достоблаженныи. Л. 51.

достовѣрьнь, fide dignus: таковомꙋ достовѣрьномꙋ и всесрьдьчномꙋ и братꙋ. М. 143.

достодивьнь, dignus admiratione: красиь и достодивьнь видѣнїемь. Л. 51.

достодльжьнь, meritus: великолѣпно и достодльжно. М. 142.

достоинь, proprius: вьса приобрѣте, достоина емоу. Са. 1. debitus, justus: похвалы достоины принести не могоуть. М. 58. право и достоино есть всакомꙋ вратити и дати свою правь. М. 217. када бꙋде сии ми ꙋ врѣменꙋ достоинѡмь, да ни сѥ ꙁавꙋне. М. 376. ꙁа що би достоино племенитимь лꙋдемь главе ѡдьсѣћи. М. 378. dignus: иже не ѡставить всѣхь и вь слѣдь мене не идеть, нѣсть ми достоинь. М. 3. аще и не достоинь рабь Христоу нарещи се. М. 5. чеса ѥ нихь ткѡ достоꙗнь. М. 458. чьсти и хвалѣ достоинимь. М. 516. всакои почтенои чьсти достоинимь. М. 535. по божиѡи милости достоини дꙋжь бистачки. М. 326.

достоиньство, dignitas: достоинство его. Д. 129.

достолѣпьнь, decorus: достолѣпно и добродѣтельно всегда славꙋ вьсилати богоу. М. 136.

достохвальнь, laude dignus: ѡставльше намь достохвальные памети. М. 88. монастирь достохвалань. Л. 62.

достоꙗние, dominium: господи мои свети, придоше ѥзици вь достоꙗние твоѥ. Ст. 24. царе побѣдихь, и вьꙁехь достоꙗниꙗ ихь. М. 100. ꙁаписа се и оутврьди вь всакое достоꙗнїе и оутврьжденїе црькви. М. 145. ꙁ дꙋбравами и ꙁ грьмѣемь и са всакимь инимь достоѣниемь. М. 234. а Лисьць есть ѡдь достоѣньѣ и ѡдь котара реченога приморьѣ. М. 255. meritum: чине милости и ꙁаписаниѣ всакомꙋ по достоѣнию его. М. 221. що сꙋ кѡмꙋ дали, дали сꙋ с правдѡмь и ꙁ дѡстоѣньемь. М. 508. ѡногаи чловека по достоꙗнию да педеншеть. М. 528.

достоꙗньство, meritum: хоће намь бити ꙋчинена правда и достоꙗньство. М. 328.

достоꙗти, чешће са се, deberi, pertinere, con-

venire: скрьшено плати, що нхь достоıаше платити. П. б. 34. и нимь даıемо са користию и са любовию, како се достои ȣдрьжати. М. 106. даıемо видити всакомȣ уловникȣ, комȣ се достои. М. 248. по ꙁаконȣ, како се достои. М. 496. що би се комȣ по тестаментȣ достоıало. М. 496. ꙁавеꙁȣсемо се почети рать са вьсѡмь нашѡмь моћью и нашѣми слȣгами и нашими приѣтели на поли, како ми се господствȣ и кралевьствȣ достои. М. 448.

досоуће, село у Плави које је краљ Милутин дао Хиландару: Досоугıе. М. 59. с тијем су Досоугемь међила села манастира Дечана Грьньуарево и Трѣбьуа. М. 95.

досоућьскы и, што припада Досуђу: мимо досоугьскоу планиноу ишла је међа селу манастира Дечана Доброј Ријеци. М. 96.

досьврьшити, perficere: писаше се и досврьшише. М. 253.

досылати, mittere: досилахь до вась слȣгȣ. М. 426.

досыть, satis (ако је добро преписано): вси рибо-лови праꙁникоу и ıемоу що ıе досыть. М. 563.

дотла, ad id tempus: ако би дотла и не ȣꙁео поклада. М. 373. cf. дотле.

дотлаи, гледај дотла, којему је само додано и, да би било јаче, cf. и: дотлаи не ȣꙁеть дѣль. М. 356. ако би дотлаи не ȣꙁеть реуени покладь. М. 395.

дотлань, гледај дотлаи: дотлань не ȣꙁеть инхь дѣль. П. б. 86. само у том споменику, па и он је само други пријепис од споменика у коме на истом мјесту стоји дотлаи (М. 356), за то мислим да је погрјешка.

дотле, ad id tempus: дотле, докле воевода ꙁ братѡмь бȣдȣ намь настоıати, що се ȣ ꙁаписехь ȣдрьжи. М. 455. cf. дотла.

дотлен, гледај дотле, којему је само додано и, да би било јаче: а дотлен не ȣꙁеть реуени покладь. М. 373.

доумѣкати се, scire, само с не: не доумѣкалахоу се, что себѣ сьтворити. Д. 18. не доумѣкалемь ѡ себѣ быкь. Д. 178.

доoумѣти, scire, само с не: что и нарекоу, вь истиноу не доoумѣю. Са. 6. что сътворить, съмыслити не доoумѣюште. Д. 183.

доoумѣньнь, qui ratione comprehendi potest, у негацији: на поучиниѣ краꙗ не имоуштн поко оуловлѥнноу рыбоу принети иштете, юже како не оудобь ни доoумѣнно обрѣсти и подати камь. Д. 196.

дохиꙗ, *δοχεῖον*, hospitium, сада је довија culina: доидѣ вода Косатица, и ѿтьнесе їгѹмнарїю и дохїю. В. дан. 1. 33.

дохиꙗрь, један манастир у Светој Гори: Дохїароу игоумень Ромиль. М. 127. 132.

доходити, venire: что доходи или ѿть попокь или ѿть влахь, или ꙁемльна попокска вирь, что доходи ѿть попокь, половина да се оуꙁима свиѥи цркви. М. 13. кьди доходи Грѹбеша. М. 51. када доходише поклисари. М. 184.

доходь, vide доходькь: велѣхь дохѡдь нѣмамо. П. 19. само ту.

доходькь, reditus, tributum: ако си хоте ити ѹ тѹгѹ ꙁемлѹ с кѹплами своими, да си идѹ; не (нь) прѣге да гредѹ на трьге кралевьства ми, и подавьше доходекь господьски ни, тамѡже да ходе по ꙁемламь продаюке. ако ли си кьто ѡнехь ѹꙁлюби стати блиꙁа ради или на Сѣнини или гдѣ, да си стане, и винѹ да даю доходькь господьски. М. 41. Коуцово, сь винограды и сь доходькы. М. 74. власи ꙁаконьноу соль да носе ѡдь доходька црьковнога; а чьто веке донесоу, да ѥсть половина црькви а половина влахомь; ако ли црькка оуꙁьлюби, и тоꙁи да имь ѡдькоупии. М. 99. а ѡпћина дѹбрѡвачка да ми дае на всакѡ годище на великь дань .є. сать перперь виетачкихь ѡдь тоганꙁи мѣста (Стона) дѡхѡтка кралевства ми... и да посила кралевство ми вынѹ на великь дань ѹꙁети дѡхѡдакь више писани, какѡ и дрѹги дѡхѡдакь дѹбрѡвачки ѹꙁима кралевство ми. М. 104. и ѿть царине оу светаго спаса на всако годище .ри. перперь да се даю доходькь црькви тои (св. Николе у Добрушти). М. 111. и що има

ѹ светого Срьгиѧ доходька на всако годище .р. перьперь ѿть царине царьства ми, приложи црькви иерѹсалимскои (арханђела Михаила и Гаврила). М. 134. що ѥсть давано ѿть доходька царьства ми изь Доубровника на Ѥросолимь на всако годище на великь дьнь на вьскрьсеніе петь сьть перьперь доубровьчкыихь и на димитровь дьнь такожде дроугоу петь сьть перьперь доубровьчкыихь. М. 166. да посилають митрополитіе калогера самодроугога по попокѣхь, да исправить доухокно, и доходькь црьковны да вьзметь ѿть поповь, кои есть ѿть баштине. З. 32. кефаліе да оузимають свои доходькь законѡмь. З. 34. завезаше се (Дубровчани) кралевьствѹ ми (краљу босанском) давати срьбьски доходакь дви тисѹщи перьперь динари дѹбровачкихь всако годище на димитровь дань. М. 222. Хиландар је имао новобрьдьски доходькь (100 литара сребра), који му је приложио цар Лазар а син Лазарев Стефан потврдио. М. 332. триста дѹкать златнехь за доходакь ѡдь .г. тисѹћь дѹкать, ко-ѥ поставиѡ воевода Сандаль на добитье петь по кентенарь. М. 492. що годе е земьль работныехь, свеколико али е драгѡ црькви да сама работа, или да дае на дохотке: и ктѡ годе бы на доходькь оусѣиѡ жито, да дае црькви четврьтоу. М. 531. тко сѣе, да дае црькви четврьтоу, и на Цѣтиню давано е третіа доходька, а сьда тои оучинисмо, да се дае црькви четврьта. М. 532. или дохотьци ѿть царине или ѿть соли или ѿть рыбе. М. 533. доходакь. П. б. 5.

доходьчьць, dem. доходькь: да ѡнаи доходачаць дaете ѹ таи два манастира. М. 546. инесте имь дали тоѡгаи доходачца. М. 546.

дохранити, conservare: да си се дохрани старьць Іѡань до сьмрьти. М. 116.

дохытити, assequi: по всемь моѥмь владанию, и гди годи ѣ ѹзмогѹ дохитити. М. 220.

доченание, receptio: хвалимо на вашемѹ дочека-нію. М. 560.

дочекати, exspectare: дочекавь своѥ врѣме. М. 259.

дошьдь, дошьль, partic. praet. act. I и II, којима се накнађају форме глаголу доити (доидоу): дошьдьшѹ ми ҫемлѥ поморьскыѥ. М. 187. дошадь ѹ Дѹбровникь. М. 281. ниѥмь пискоупиѥмь кє соу дошлє жоупє. М. 13. кои є (Котор) дошлѡ ѹ рѹкє господина дѹжа. М. 326. ако би тко дошаль ѹ Дѹбровникь. М. 347. що би дошлѡ дѣлѹ коєкодє Иканиша. М. 501. ҍєсть по коди биѡ дошлѡ. М. 513.

дошьстиѥ, adventus: да мѹ ѥ слободно дошастиє. М. 473. хѡтии смо дошьстью кашємѹ. П. 69.

доѥкь, селу је Коретину ишла међа на Доѥкь. М. 565.

доѥньци, заселак селу Плањанима: Доєнци. М. 265.

дођи, гледај доити (доидоу).

драга, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном је било име Драга. М. 12.

драгалѣѥвь потокь, међа је Комоиа ишла оу Драгалѣѥвь потокь. М. 96.

драгань, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи двојици је било тако име: Драгань, Драгнь. М. 12. и један међу власима које је краљ Милутин дао Хиландару бјеше Драгань. М. 61. и међу људма у Штипу које исти краљ писа цркви арханђеловој у Штипу приложивши је Хиландару бјеше Драгань, андроникова ҫеть, и још један Драгань, бокешанов сынь. М. 62.

драганьць, селу је Прилепници ишла међа на врьхь Драганца. М. 198.

драгачєвь, селу је Љубињу у Пеку ишла међа на Драгачєвь виноградь. М. 199.

драгашь, 1377—95 Ѩѡаннь деспоть Драгашь. М. 186. писаше се и без имена Јован: деспоть Драгашь. М. 186. 227. — Био му је без сумње брат господинь Костандинь, који се с њим потписује без имена Драгаш. М. 186. 227. а помињу га и с тијем презименом: прѣстави сє Костандїнь Драгашь 17 маја (1395). М 227. други је дан смрти обојици у љетопису, гдје се помиње Костадин само именом а Јован само презименом: Мир-

чє воєвода влашки разьби цара Баꙗзита на Ровинахь. и погыбѣ Марько Кралєвикь и Костадинь и Драгашь ѡктомвріа .i. 1394. Л. 74. исти мислим да је господь Костадинь. М. 212. — Гледај Косачић.

драгина, име мушко: између људи које је краљ Стефан Дечански писао Дечанима да буду сокалници једном у Храстовици бјеше име Драгина. М. 97.

драгинꙗ, кћи Угљеше Ненадића, сестрична Оливера деспота а жена Бранка Iекпала, Драгина иначе Витослава, престави 31 јан. 1374. М. 184.

драгичевић, краљу босанскоме Остоји приставь одь двора Юран Драгичевић 1400. М. 250.

драгиша, име мушко: властелин краља босанскога Твртка Твртковића жупан Драгиша 1420. М. 305. он је јамачно презименом Диничић, које види. — Гледај Гонсалић, Петровић.

драгишић, војвода Иванишь Драгишић властелин војводе доњијех крајева Јурја Војисаљића синовца Хрвојева 1434. М. 379. спомиње се мртав 1446, синови му бијаху кнезови Павао, Марко и Ђурађ, којима краљ Томаш Остојић даде град Кључ и многа села. М. 439. — Синови Драгише Гојисаљића кнез Стѣпань Драгишић и Радосавь Драгишић Косача и Ѡстоꙗ Драгишић, род војводи Сандаљу 1437—8; да су били синови поменутога Драгише, свједочи се тијем што пишу да су примили сваки свој дио од блага које им је оставио војвода Сандаљ у Дубровнику године 1429 и 1431, а тијех година пише Сандаљ да оставља благо кнезу Драгиши Гојисаљићу и нѥговꙋ ѡстанкꙋ по мꙋшкѡмь колѣнꙋ. М. 357. 365. 388. 391. 392. — Властелин краља босанскога Стјепана Томашевића кнез Марко Драгишић 1461. М. 448. мислим да је то поменути Марко, син војводе Иваниша Драгишића.

драгинꙗ, у селу Словињу између људи које је Душан дао Хиландару тројици је било име Драгинꙗ, једном је између њих било презиме Боудинь. М. 123.

драгнѣевнѣь, кнез Юран Драгнѣевнѣь, властелин босански 1419—44. М. 294. 305. 318. 428. — Властелин синова војводе Радосава Павловића кнез Аврадь Драгнѣевнѣь 1454. М. 471. може бити да је исти.

драгнѣь, име мушко: слуга кнеза Вукашина и војводе Вукмира 1403. П. 47. — Слуга војводе Сандаља 1419. П. 146. 147. — Гледај Голоҙловнѣь, Грьданьць, Радиуевнѣь, Хрьватининѣь.

драгланѣ, (може бити да би требало Драглянѣ) село у Горској жупи, које је војвода доњих крајева Јурај синовац Хрвојев вратио браћи Јурјевићима с другим селима што им бјеше узео војвода Сандаљ. М. 378. то је без сумње садашње село у Далмацији близу Макарске које на картама пишу Dragljane.

драго, у повељи краља Милутина писаној у Котору око 1305—7 свједок Драго. М. 69. и једном између људи у Штипу које исти краљ даде цркви арханђеловој у Штипу приложивши је Хиландару бјеше тако име. М. 62.

драгобратнѣь, влахе Драгобратнке дао је цркви св. Стефана краљ Милутин. М. 564. — Међу људма које је краљ Стефан Дечански дао Дечанима да буду сокалници бјеше у Љуболићима Мирадь Драгобратнкь. М. 97.

драгобратовь, међу људма у Штипу што их краљ Милутин даде цркви арханђеловој у Штипу приложивши је Хиландару бјеше Гроҙо Драгобратовь сынь. М. 62.

драгобрать, 1399 влах Драгобрать ҙ Бабе близу Таре. П. 22.

драговнѣь, међу људма које је краљ Стефан Дечански писао Дечанима да буду мађупци бјеше у Комаранима Драла Драговнѣь. М. 97. — 1454 свѣтовни соудия которски Никола Маковнѣь Драговнѣь. М. 465.

драговь, у имању цркве трескавачке бјеше и стась драгова. Г. XIII. 376. а међе су њивама њезиним ишле до стоуденьца драгова. Г. XI. 131.

драговьць, између влаха које је краљ Милутин

дао епископији липљањској једном бјеше име Драговьць. М. 564.

драгонло, међу људма које крал Стефан Дечански писа Дечанима да буду мађупци бјеше у Великој Драгонло. М. 97. а селу је Великој ишла међа с Ржаницом оу планиноу Драгонла, које може бити да је исти мађупац. М. 95.

драгомань, име мушко: један између влаха које је крал Стефан Првовјенчани дао Жичи. М. 12. један између људи у Чабићу које писа крал Стефан Дечански Дечанима да буду сокалници. М. 97. — 1286 сиракь Драгомань писа пооученије сказаемоје Златооустомь и инѣми светыми оучители ѿть ск. еуангелиа. М. 561. — Властелин Александра господина канинског и авлонског 1368. М. 179. — Цркви је трескавачкој приложио Комарьучѣне Драгомань кастрофилакь. Г. XI. 136.

драгомань, -ни, *τοῦ* Драгомань: међа је Грнчареву с Гоуснномь ишла оу Драгомань лазь. М. 95.

драгомань, interpres: Стипко Калогурєвић канжєлиерь и драгоман сарнски у Котору 1454. М. 465.

драгомилъ, између људи које крал Стефан Дечански писа Дечанима да буду сокалници једном оу Прилѣпѣхь бјеше тако име. М. 97.

драгомировь, међу људма које је крал Милутин дао Хиландару бјеше Братославь, драгомировь зеть. М. 60.

драгомирь, између људи које је крал Стефан Првовјенчани дао Жичи тројици бјеше тако име. М. 12. и међу власима које је крал Милутин дао Хиландару један бјеше Драгомирь. М. 59. — Александра војводе молдавскога писар Драгомирь срьбинь 1566. М. 557.

драгосалнћь, властелин краља босанскога Дабише кнез Гоѥкь Драгосалнћь 1392. М. 222. исте године бјеше истоме краљу дворьски: Гоѥкь, само што му је презиме написано Драгославнћь. П. б. 34. а на другом мјесту и име Гоѥнь. П. б. 35. које пошљедње може бити да је погрјешка само у преписивању. —

Властелин краља босанскога Остоје и Твртка Твртковића кнез Радоє Драгославић 1399—1405. М. 234. 237. 256.

драгославкнћь, гледај Драгославић.

драгославь, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи тројици бјеше тако име. М. 12. и петорици влаха које је краљ Милутин дао Хиландару. М. 59. 60. 61. и међу људма у Штипу које је исти краљ писао цркви арханђеловој у Штипу приложивши је Хиландару бјеше Драгославь, нѣговановь сынь, и још један Драгославь, рипетинь сынь, и трећи Драгославь, коукоуровь зеть. М. 62. 63. и међу власима које исти краљ даде епископији липљањској двојици бјеше тако име. М. 564. — Краља Милутина слуга Драгославь 1289. М. 55. — Цара Уроша логофеть Драгославь 1357—60. М. 160. 167. 169. — Гледај Добретић.

драгославић, међу људма које је краљ Стефан Дечански писао Дечанима да буду сокалници бјеше у Љуболићима Михоило Драгославикь. М. 97. — Властелин краља босанскога Твртка, кнез Хєгєнь Драгославикь 1378. М. 190. — Обрадь Драгоїлавикь, које мислим да је погрјешка у првом штампању мјесто Драгославић, имао је баштину у Ибру за владе деспота Стефана, којему се одметнуо; на баштини је имао цркву, cf. богородица. М. 568.

драгошевић, краља босанскога Твртка посланик дубровчанима властеличић Гоиѧкь, коме је презиме у латинском писму Dragoscevich 1387. П. б. 28. — 1411 Прибѣнь Драгошевикь зван у Дубровник на суд. П. 101. 106.

драгошь, име једном између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи. М. 12. и једном између људи у Великој, које је краљ Стефан Дечански писао Дечанима да буду мађупци. М. 97. — Хлијевњанин Драгошь изь Орьрьсь 1400. М. 248.

драгоѥ, име мушко, гледај Гоучетић, Лоуковић.

драгоѥвић, дубровчанин Ѩкша Драгоѥвикь 1415.

П. б. 62. њему је на другом мјесту презиме Бєвєнѹтикь. П. б. 62.

драгоєвь, *гоӯ* Драгоє: Алоѵизѹ братѹ Драгоєвѹ (т. ј. Драгоја Гучетића). П. б. 35.

драгоѹи, име мушко, гледај Срьдановић.

драгоѹлєвић, човјек херцега Влатка, кнез Радичь Драгѹлєвићь 1469. М. 504. 506. 545.

драгоѹнь, име мушко: дубровчанин Дьрагѹнь Монстрь између 1100 и 1200. М. 7. — Један од влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи. М. 12. и један од влаха које је краљ Милутин дао Грачаници. М. 564.

драгоѹтинь, син краља Уроша I, закраљивши се зваше се Стєфань краль. Л. 52. 69. 70. закраљи се године 1270. Л. 70. мало влада и сьтрь ногоѹ подь Єлєѹсомь планиномь, ꙁа нє вьста на отца своєго. Л. 70. брату Милутину преда краљевство. Л. 52. а то је било 1274. Л. 70. а по другом љетопису Милутин се закраљио 1270. Л. 70. покалуђеривши се Драгутин назва се Ѳеωктїсть. Л. 70. Г. XI. 39. зове се и срѣмьски. Г. XI. 39. умрије 1317. Л. 52. зидао је цркву св. Гєωргїа оѹ Расоѹ. Л. 52. cf. Стєфань.

драгоѹть, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном бјеше тако име. М. 12.

драгоѹшла, међу власима које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи била је и оудовица Драгоѹшла. М. 13.

драгоѹшь, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи седморици је било тако име. М. 12. 13. и међу власима које је краљ Милутин дао Хиландару бјеше Драгоѹшь сынь Коѹньдєдатоѹ. М. 60.

драгь, carus: драгомѹ ми приѣтєлѹ. М. 42. єрь би колєль да би дражи биль. П. 40. pretiosus: нє могѹ плакѣти кожами, раꙁмѣ сребромь, ꙁлатомь и драꙁѣмь камєньємь. П. 138. драгога камєниѣ. М. 507. 516. gratus: ако бѹдє драгω срьбинѹ ѹꙁєти свога коня. М. 205. молећи нась,

да би намь било драго учинити волу реченога господина. М. 326. воеводи този не ве драго бити. П. 23. или има драже заедно или всаки нию у своме дилу будуће, како има драже, закон. М. 462. libens: з драге воле да дамо. П. 44.

драгьшань, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном бјеше име Драгьшань. М. 12. — Планини Огражденоу и пашништоу Урьвенои Полени у струмској области бјеше синорь Стльбица и Дракьшань. М. 64.

драгын дроужьць, село које је с градом Кључем краљ босански Томаш Остојић дао синовима војводе Иваниша Драгишића: Драги Дружаць. М. 439.

дражань, између влаха које је краљ Милутин дао епископији липљањској једном бјеше тако име. М. 564.

дражеславь, име мушко, гледај Коњь.

дражетић, 1416 кнез Грьгурь Дражетикь сусјед Дубровчанима, коме су у подручју били Омишани. П. 135.

дражикоевић, 1332 Мнотень Дражикоевикь властелин Стефана бана босанскога. М. 102.

дражинь, међу људма у Штипу што их је краљ Милутин дао цркви арханђеловој у Штипу приложивши је Хиландару бјеше Раю, дражинь сынь. М. 63.

дражо, између људи у Штипу што их је краљ Милутин дао цркви арханђеловој у Штипу приложивши је Хиландару један бјеше Дражо, пиловь сынь. М. 62.

дражоевић, властелин херцега Стјепана кнез Павао Дражоевић 1454. М. 468. — Дубровчанин Владое Дражоевикь 1411. П. 101. 107.

дражоуево, селу је Куманима манастира Раванице ишла међа с Тополникиномь мегу Дражуево и мегу Урьтово. М. 199.

дражьмировьци, село између Кучајине и Мораве које је цар Лазар дао Раваници, оно је ваља да писарском гријешком записано Даржмировци. М. 197. С. Л. 1847. IV. 48. то је без сумње садашње село Дражмировци близу Раванице у срезу ресавском.

драшко, име мушко, гледај Шапрановић.

дракоулићь, Владь Дракуликь, брат Радулов, војвода влашки 1462. Л. 80. cf. Владь.

драча, селу је Дьброу манастира Раванице ишла међа надь петьчьскыми виноградїи на Драчоу, на Кленовикь. М. 199. cf. Дьбрь.

драчевица, жупа код Конавља, и сад се тако зове: ѡкомьзи земльѡмь приморьскѡмь, Трѣбинѥмь и Конавлами и Драчевицомь. М. 188. у Драчевицѣ. П. 145. у њој је био град Нови: у Драчевици у Новомь. М. 275. 404. П. б. 127. сву жупу Драчевицу даде краљ босански Томаш 1451 Дубровчанима. М. 449. а три села у жупи Драчевици: Сут Спиан, Кути и Мокрине дао је краљ маџарски Матијаш фратру Александру дубровчанину. М. 494.

драчевичанинь, човјек из Драчевице: що ѥ врьсинянинь и драчевичанинь. М. 287. 431.

драчевичьскын, што припада Драчевици: вь примори вь жупѣ драчевичкои. М. 201. до границе драчевичьке. М. 218.

драчићь, два властелина херцега Влатка: Твртко Драчићь и Иванъ Драчићь. М. 545.

драчь, Dyrrhachium, Durazzo: краль Радославь изьгнань бысть, и вь Драчь градь прибѣгаеть. Д. 177.

драчькын, } што припада граду Драчу: вь стра-
драчьскын, } нѣ драчьсцѣи. Ст. 24. Балша, дука драчки 1385. М. 202.

драш, име мушко, гледај Драговић.

древеникь, гледај Дрѣвѣникь.

древлѥ, olim: ѡ сихь древлѥ велѣ гласно вещаше Давидь. М. 570.

древьнь, pristinus: дрѣвнѥмоу цароу Костантиноу. Ст. 16. древнее врѣме. М. 131.

дрена, гледај Дрина: подь Вишеградомь оу Босни на Дрени. Л. 87. само ту.

дреньскын, селу је Чрьниловьцоу манастира Ра-

ванице ишла међа странами в дренскв странв. С. Л. 1847. IV. 54. мислим да стоји мјесто дрѣньскын.

дрен-, гледај дрѣн-.

дрехлокати, tristem esse: оуныль вьсь дьнь дрехлоуе идѣаше. Д. 134.

дрехль, tristis: оуныль и дрехьль. Д. 45.

дривость, град у постојбини Стефана Немање, који га освоји од Грка. Ст. 8. и сад је на Бојани близу Скадра, Drivasto.

дримь, вода која се сада пише Дрин, а тако је записана један пут и у споменику у ком се зове и Дрим: Лабићеву је у хвостьньской земли ишла међа како втиче Лювижьна оу Дримь. М. 61. а Зерзеву је ишла међа како потече вара из Дрима, и посрѣдь Градища оу Дримь и по ωнои странѣ Дрима на Цѣстьнь, како є Дримь текль подь велии брѣгь. М. 96. cf. Дринь.

дрина, вода која сада дијели Србију од Босне: воєва прѣзь Дриноу на Босноу. Л. 80. cf. Дрена. — Као да се тако звало и мјесто или крај на води Дрини, јер се спомиње да су се двије кћери кнеза Браила Јелача и Владисава удале прва за Михоуа Вткиућа в Хотув а друга за Иваниша Пићевића в Дабарь, и ωнѣ ωбѣ умријеше, Јелача в Дринѣ а Владисава в Дбрв, па мислим да Дринѣ стоји мјесто Дринѣ као ωнѣ ωбѣ мјесто онѣ обѣ. М. 544.

дриналєво, кнез је Владисав син херцега Стјепана писао уговор с Дубровчанима в Дриналевв. М. 447.

дринь, гледај Дримь: Лабићеву је ишла међа како оутиче Рибникь в Дрин. М. 61. само ту.

дриньскын, τῆς Дрина: ωдь рѣке дриньске до Нерєтьвѣ кьмєрекь сольски да несть на ино место раськѣ кь Дюбровьникѣ. М. 38. херцег је Стјепан био кнезь дриньски. М. 441. дрьнски. П. б. 113. 115.

дробьнь, exiguus: вѣнци три з дробинемь бисерωмь. М. 498.

дробьницн, мјесто у Херцеговини и људи из то-

га мјеста: бише се Дробнꙗци сь Дервиш бегомь на Гацкоу 1597. Л. 85.

дроучинь, Алтину је ишла међа оу Дроучинь камыи. М. 94.

дроуга, par femina: аще себрь свою дроугоу кьѕметь по силѣ. З. 33.

дроуговицꙗ, alias: терь ихь хωкѥмо такои педепсати, да дрȣговицꙗ такоѕи не смѣю ȣчинити. П. 28. дрȣговицꙗ не мои вѣровать. П. 152.

дроуговишть, alias: да дрȣговищь нѣмаю. П. 39. само ту.

дроуговићь, властелин бана босанскога Матије Стјепана Радоє Дрȣговичь 1249. М. 33.

дроуговиꙗ, alias: наипрьво (оуѕесмо) десеть тисȣћь дȣкать, ȣ дрȣговиѣ ȣѕесмо деветь тисȣћь. М. 503. cf. дроуговьꙗ.

дроуговь, селу је Словињу ишла међа на Дрȣговь стльпь по срѣдѣ Соуходола. М. 122.

дроуговьꙗ, alias, cf. дроуговиꙗ: дрȣговьꙗ да ми не говоре. М. 530.

дроугонде, alibi: по ωтоцѣхь и дрȣгонде. П. 24. ωвьдѣ и дрȣгонде. П. 103. да не гредȣ ȣ наше мѣсто по сωль, нȣ да гредȣ дрȣгонде. П. 122.

дроугонци, alias: дроугонци и сами посилаахе. Д. 6.

дроуголюбьнь, amicorum studiosus: дроуголюбьно оучрѣждаеть. Л. 63.

дроугочь, alias: дрȣгωчь такоѥ ѕаꙗсмо. П. 176.

дроугошевьци, село севастократора Дијана који га је приложио цркви богородичиној у Архиљевици на својој баштини а цар Стефан потврдио, а послије га царица Јевдокија са сином Костадином даде Хиландару приложивши Хиландару и цркву и остала села њезина. М. 144. 191.

дроугошь, у селу Словињу које је Стефан Душан дао Хиландару бјеше попь Дрȣгошь. М. 123.

дроугь, par: ꙗко не оучинло се ѥсть всѣмь дроугомь

кралѥвьства мн. М. 90. ако има скадꙋ дꙋбровьчанинь ꙁ дрꙋгомь своѥмь (т. ј. дубровчанином). М. 101. чловѣкь оукрадь дроуга си. М. 565. socius: ѥрь мꙋ ѥ дльжань сь дрꙋгомь. П. 136.

дроугыи, secundus: .ѵтҁ. и дрꙋго лѣто. М. 222. тисꙋкꙋ и четири ста и седмь десеть и дрꙋго лето. М. 514. у средњем роду с десет долази и за кардинални број 12: властеѡ дꙋбровьчьцихь дрꙋгоѡ на десете. М. 337. 344. 421. alter: дроуго крьщеніє пріємьшоу. Са. 14. .в. книгѣ: ѥдьнꙋ книгꙋ ꙋꙁель бань велики Нинославь, а дрꙋгꙋ книгꙋ ꙋꙁель Николавь Тонисьто кнеꙁь. М. 29. alius: постави ѡви царе, дроугие кнеꙁе. М. 4. дроугы монастырь сьꙁда оу Топлици. Са. 2. ѥдань дрꙋгомꙋ. М. 394.

дроугыиѕде, гледај дроугыи, којему је додано ѕде (жде) да би било јаче: дрꙋгиѕе ѡвакиѕе листь. М. 433.

дроужина, societas, socii: коупьцемь дюбровьчьскимь годить се сьмрьть вь ꙁемлахь светога ти царьства, а дрꙋжинꙋ си не бихꙋ имели, добитке ѡнога мьрьца бꙋдꙋть спасена. М. 37. pares: да ѥ пороѡта дꙋбровьчанинꙋ негова дрꙋжина дꙋбровчане. М. 205. да соу поротьци срѣдиимь людемь ихь дроужина. З. 42.

дроужоѥ, између влаха које је краљ Милутин писао епископии липљањској једном бјеше име Дроужоѥ. М. 564. и једном између људи у Великој које је краљ Стефан Дечански писао Дечанима да буду маћупци. М. 97.

дроужьба, societas, socii: Драгоѥ ꙁ братноѡмь и ꙁ дрꙋжьбомь своиѡмь дрьжа царинꙋ. П. б. 33. послахь мое глꙋмце Радоѣ Вꙋкосалића ꙁ дрꙋжбомь. М. 557.

дроужьнь, -ıа, paris (ваља да је то): кто проводить дроужнѥга чловѣка вь тоуждоу ꙁемлю, да моу га дасть самоседмога. З. 37. у другом пријепису гласи то мјесто: тко кога проводи чюждаго чловѣка на чꙋждꙋ ꙁемлю, да га предае предь седми чловѣки, да (до) коего любо места пріиде. С. Л. 1859. I. 38.

дроужьство, societas, amor socialis: ꙋчиниль и

нами вѣликѹ радѡсть и вѣлико прїꙗтельство и дрѹжьство. М. 554.

дроужьць, гледај Драгын Дроужьць.

дроужьунѣ, властелин Стефана бана босанскога Стефань Дрѹжѹникь 1332—3. М. 102. 107.

дроуꙁетинь, селу је Вилској ишла међа надь Дроуꙁетинь гробь. М. 144.

дроумь, via publica, *δρόμος*: међа је земљама цркве св. Ђурђа на селищи Срьбьшори ишла на Горьницоу, та на дроумь. М. 64. и Гадимљи су ишле међе на дроумь выше Бобоуше и дроумомь мєгю Скорапцє и мєгю Робовцє. М. 182. дрѹмь. Г. XI. 135. 142.

дрьвиѥ, lignum: дрьвїа, на нихже роукама ѡпирає се по ꙁемли прѣсмикаше се. Д. 211.

дрьво, lignum: кто конє има, рождьствоу христовоу всаки мєроньхь да довоꙁи по воꙁоу дрьвь. М. 565. ѡдь дрьва сѹ градь съꙁидали. М. 515. єщє приложихь дрва наша ꙁаконнаа, ѡ рождьствоу христовоу коꙗ доносє Врѣлꙗнє и Оугнꙗнє, свака коукꙗ по .и. бремєнь. М. 532. ходили сѹ на пашѹ и ѹ дрьва и на водѹ. П. 20. arbor: ꙁемлє са всими сели и ꙁасєѡци и с лѹдьми и с всими мєѥми и правинами и с водами и с пашами и ꙁ дрьвми и ꙁ дѹбравами и ꙁ грьмѣємь и са всакимь инимь достоѣниємь. М. 234. 242. navis: ако би се ꙁгодило, терь се нашаль на морє, да га имамо ѹ нашєхь дрьвєхь прѣнєсти ѹ Дѹбрьвникь. М. 345. ако се раꙁбїє дрьво дѹбровьчько. М. 435. прво од ова два мјеста није поуздано, јер у том споменику често стоји ь мјесто ѣ (кольно) и мјесто других самогласних. cf. дрѣво.

дрьжава, imperium, власт којом се држи: дрьꙁноухь вьꙁвѣстити дрьжавѣ твоѥи. Ст. 6. що ѥсть комоу дато нимь прѣ дрьжавє моєи. З. 43. бѹдє божиѥмь иꙁьволєниѥмь вь плин дрьжави. М. 257. приємь всѹ державѹ срьбскиє ꙁемлє. М. 104. поставити є (дубровчане) ѹ державѹ и ѹ ѡбласть и ѹ госпоцтво. М. 218. — што се држи, што је под влашћу земаљскога господара: ѥгоже вла-

гословисмо бити емоу кралю вьсе сие дрьжаве. М. 13. што од таке државе држи ко посебице: а прѣписание дединѣ наше ꙁемле и села и дрьжавѣ. М. 38. на вѣрꙋ царьства ми да гредꙋ или на Ꙁетꙋ на Балшинию а или на дрьжавꙋ кнеꙁа Конслака и ꙋ ꙁемлю царьства ми. М 168. ѡ властелехь, кои ꙁатирают дрьжавоу своюю. З. 45. планине, что соу по ꙁемьли, цареве цароу, а кралю кралиеве, а властеломь властельске, что ѥсть оу чиеи дрьжави. З. 49.

дрьжавьнь, imperium tenens: дрьжавные деснице господние. Д. 193. дрьжавнаго и светороднаго господина кралıа. М. 50. вь .є. лѣто сь богомь дрьжавнаго владычьства ѥго. М. 561.

дрьжание, possessio: да не ꙋꙁьмѣ никьто ꙁалоге ни ѡдь властелина царьства ми ни кралıеа ни кога любо дрьжаниıа царьства ми и кралıеа. М. 148. кои ѥ градь биѡ ꙋ дрьжание нама. М. 301. що ѥ било ꙋ дрьжанию кнеꙁа Павла. М. 346. потврьдисмо нихь ꙋ всихь нихь племеньщинахь и ꙋ дрьжанью, ꙋ чемь нихь ꙁастасмо. М. 377. градь Кратарь с владанием и ꙁ дрьжанием. М. 378. що имь є било ꙋ дрьжанию. М. 439. дрьжание, кое сте дрьжали. М. 500.

дрьжатель, possidens: дрьжатель началствꙋ. Г. X. 250.

дрьжати, tenere: правь гои дрьжати сь вамы и правꙋ вѣрꙋ. М. 2. правовь вѣровь и правымь срьцемь дрьжати є (трговце). М. 2. да ю (клетву) дрьжимо тврьдо. М. 23. да вы дрьжꙋ ꙋ вьсакои правьдѣ, како вы є дрьжаль и ѡтьць ми. М. 25. богь ви дрьжи ꙋ чьсти. М. 353. да га дрьжимь ꙋ всакомоу поутению. М. 481. царьство ти да дрьжи намь стари ꙁаконь. М. 38. ми дрьжимо свако прїательство к вамь. М. 537. да има и да дрьжи господина кралıа ꙁа своега наклашнога приıатела. М. 211. да бꙋдемо сꙋпротивь херцегꙋ Стѣпанꙋ и кь свакомꙋ тко би ш нимь дрьжаѡ. М. 451. соудїа да ꙁаписоуѥ соудь, и да дрьжи оу себѣ книгоу. З. 47. да ѥ вольнь кꙋньсꙋль ѡногаꙁи свеꙁати и дрьжати, до где плати. М. 206. ѡдь Крашице, како дрьжеть горьре. М. 38. — добро какво држати у својој власти, која може бити различна: кои на нихь ꙁемле бихꙋ дрьжали не-

кое владанье. М. 35. црькква да си дрьжи то, що є дрьжала по вьсехь градовѣхь или пискѹпье или манастире. М. 39. що си сѹ дрьжали виногради ѹ господина ми свето почивьшега краліа, то да си и сьде дрьже. М. 56. да си га имаю и дрьже како и всакѹ своიю сѹщѹю баштинѹ. М. 156. людїє црьковны, кои дрьжеть црьковнаа села и ꙁемлю црьковноу. З. 32. що ѥсть комоу дато оу баштиноу, и дрьже до дьньсь. З. 43. може та власт бити и само управе ради: ки дрьже добитекь свѣте богородице. М. 39. кнеꙁове царьства ми, кои дрьжеть кѹкю царьства ми. М. 160. да ѥ дрьжаль царине господьства ви, и да ви ѥ ѡдь нихь ѡсталь дльжань. П. 17. властеле и кѥфалїє цареве, кои дрьже градове. З. 48. кто дрьжи тьмьницоу оу цареви ꙁемьли. З. 48. тере не ѹꙁможе господинь Какь дрьжати ꙁемлю срьпскѹ. М. 215. вькрали се Драгоутинь, и мало дрьжавь братоу дасть царство. Л. 70. — са се: дрьжати се правовѣрные вѣры. Са. 3. кои се ш иныь дрьже. М. 455 part. praet. pass. obligatus: да бѹдемо дрьжани ѡнемь учинити правинѹ беꙁь сѹтьбине. М. 37. да самь дрьжань бранити. М. 445.

дрьжимирь, кнез Дрьжимирь из Крајине 1247. М. 32.

дрьжитель, tenens: ѡдь господа бога всемѹ дрьжитела. М. 234.

дрьжихьна, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном бјеше име Дрьжихьна. М. 12.

дрьжиќь, презиме властеоској породици дубровачкој: Жѹнь 1326. М. 85. — Михо 1360. М. 168. — Климе и Лопе 1362. П. б. 23. — Мароѥ 1417. П. 137.

дрьжьковина, тако се звао један комад земље што је освојио Стефан Немања од Грка: Кострьць, Дрьжьковиноу, Ситницоу. Са. 1.

дрьжькь, manubrium: .г. чаша ꙁ дрьжци. М. 394. .в. ножа сь дрьжькѡмь ѡдь кристала. П. б. 74.

дрьꙁати, audere: дрьꙁае творити. Д. 47.

дрьꙁновениѥ, audacia: ꙁа ѥгово дрьꙁьновениѥ. М. 116. дрьꙁновение имаши кь господоу. М. 244.

дрьѕновеньнь, audax: дрьѕновеньнь и оусрьдиѣи боудоу тебѣ оугодно работати. Д. 163.

дрьѕновлѥниѥ, audacia: нѥ дрьѕновлѥниѥ кь синꙋ своѥмꙋ. М. 191.

дрьѕноути, audere: аще кто дрьѕнеть разорити что. М. 10. кто ли се дрьѕне прѣкорити. М. 16. дрьѕнꙋхь принести к тебѣ. М. 547.

дрьѕь, audax: дрьѕаꙗ побѣда. Ст. 15.

дрьмань, име мушко: влах Дрьмань ѕ Бабє близу Таре 1399. П. 22.

дрьстьникь, село и сада не далеко од Пећи на Дрину: краљ га је Милутин дао Хиландару: Дрьстьникь. М. 58. и цар Стефан потврдио: село Дрьсникь. М. 141. селу је Чабићу ѕь Гюрьгєвикомь била међа ѡдь Игларева и где се стаѥта ѡба поути иѕь Дрьстьника и иѕь Гюрьгєвика. М. 93.

дрѣва, мјесто које је било знатно трговином негдје у приморју: Бѣла Оурошь, вь тврьдѣи ѕемли Ѕахльмїа прибѣгь, . . . сьтвори црьковь вь Дрѣвѣхь вь име светаго Стефана прьвомоученика. Л. 57. дрьжахота Дрива и Острꙋжицꙋ и Градєць и Дворище, четири терге моѥ, пише бан босански Твртко. П. б. 22. да нѣсамь волань ꙋчинити габелꙋ ѡть продаѥ соли нигдирь ꙋ всемь нашемꙋ котарꙋ разма ѡдь ѡнихь, гди сꙋ наредила господа стара, а тои есть едно на Дривихь, а дрꙋго ꙋ Дꙋбровникꙋ, третиє ꙋ Которꙋ, четврьто ꙋ Ѕети ꙋ светога Срьђа на Боꙗни, пише кнез Владисав, син херцега Стјепана. М. 446. пишꙋ наши трьговьци ѕ Дрѣва. П. 20. 33. доиде к мнѣ на Дрѣва. П. б. 83. на Дрѣвѣхь. П. б. 83. мислим да гријешком мјесто овијех Дријева стоји: на дрѣка. П. 54. како су браћа Јурјевићи, синови војводе Ђурђа, имали Горску Жупу и царину дријевску, по томе мислим да су Дријева била или у Горској Жупи, коју види, или са свим близу ње; чини ми се да то може бити садашња Габела на Неретви. cf. дрѣвьскыи.

дрѣвиѥ, lignum: дрѣвїємь помостивь. Д. 106.

дрѣво, arbor: сѣкира при корѣни дрѣва лежить. Ст. 12. ꙋ реченои жꙋпе са всеми сели и засеоци, с людми, с пашами, с водами и з дрѣвьми, з дꙋбравами. М. 284. землꙋ и винограде и дрикомь и с каменомь. М. 378. lignum: светими дрѣви чьстьнаго крьста. М. 11. петь комать чьстнога дрѣва. М. 70. cf. дрьво. navis, као и arbor и срп. lignum: да неки краꙗнинь сь нимь некоѥ древо чини пре(з) сѣ, що ѥсть зде писано. М. 31. како е вꙁето Ꙋрьсетеви дрѣво и з добиткомь. М. 53. кьда на ны подꙋ дрѣва заморьска. М. 54. що се разьбиѥ древо бенетьчко. М. 147. ѿправите ихь ꙋ добрѣ дрѣвѣ. П. б. 28. попалише оугри дрѣва тоурьска подь Кроушевцемь. Л. 77.

дрѣводѣлꙗ, село је Грмочел међило зь Дрѣводѣломь, и то мислим да је било село. М. 93.

дрѣвьнь, arboris: шоумомь дрѣвнымь ѡглашаеми. Д. 23.

дрѣвьскыи, τῶν Дрѣва: примисмо ѡдь нѥга пльнь разлогь ѡдь коморь и ѡдь царинь дрѣвскѣхь и ѡлокиѣхь, пише краљица босанска 1398. П. б. 42. Пѣрко Прибоѥвикь плати кнезꙋ Николи Гюргѥвикю за дѣль царине дрѣвске що ѥ дрьжаль ѡдь нѥга 1426. П. б. 83. що сꙋ дрьжали царинꙋ мою дрѣвскꙋ, пише кнез Вук Вукићевић 1429. П. б. 84. примисмо од општине дубровачке шесть сать златѣхь дꙋкатовь прьвога рока плакѥ а прьве годищние царине дрѣвьске, пише војвода Сандаљ. П. б. 85. дривьске габеле диѡ и мире законьне дривьске вратио је браћи Јурјевићима војвода Јурај Војисаљић синовац херцега Хрвоја 1434. М. 378. ако би када царина дривска и сона дошла ꙋ наше рꙋке пише војвода хумски Иваниш Влатковић 1452. М. 452. ако би дошла царина дрѣвьска ꙋ наше рꙋке, пишу дубровчани 1452. М. 456. продаль ѥ сѡли по .м. и .д. перьперь кентенарь дꙋбровчки, ѥрь би дошло .з. и .ѕ. перьперь кентенарь дрѣвски. П. 81. деветь сать сꙋдовь велѣхь дебелихь дрѣвсцѣхь. П. 81. кꙋпивьше царинꙋ дрѣвскꙋ. П. 112.

дрѣвьце, селу је Трѣбьчи ишла међа з Досоугемь оу Кикѥно Дрѣвце. М. 95.

дрѣвѣникъ, селу је Урьниловьцоу манастира Раванице ишла међа на Древеникъ. С. Л. 1847. IV. 54.

дрѣвѣнъ, ligneus: чаша една дрѣвена. М. 498. кѫкю дрѣвене. П. 130.

дрѣвѣнъ, мјесто гдје је била црква св. Јелисија, која је припадала цркви арханђеловој у Љеснову: в Дрѣвѣнѣ. Г. XIII. 293.

дрѣница, вода крај Косова: село Добрашевци било је на Дренице. М. 278.

дрѣновьскыи, τῶν Дрѣновьци: селу цркве трескавачке по имену Ієленѣсци била је међа до дрѣновьскоу междоу. Г. XI. 134.

дрѣновьци, село манастира Трескавца: Дрѣновци. Г. XIII. 371. — Два села у Битви која је цар Лазар дао Раваници: Дреновци и доны Дреновци. С. Л. 1847. IV. 54. једно од ова два села може бити да је садашњи Дреновац. cf. Битва.

дрѣновьць, селу су Гадимљи ишле међе дѣломь мегю Смолоушоу и мегю Дрѣновьць, а то мислим да је село. М. 181. — Селима у Мачви која је цар Лазар дао Раваници ишла је међа на един8 границ8 кодь Дреновца, а то ће бити вода. С. Л. 1847. IV. 54.

дрѣновьчь, међу селима од Кучајине до Мораве која је цар Лазар дао Раваници био је Дреновьчь. М. 197. С. Л. 1847. IV. 48.

дрѣновь, једно од села која су била пуста па их населио краљ Милутин и приложио цркви арханђеловој у Штипу давши је Хиландару, међа је тијем селима била Арьмасана. М. 63.

дрѣнополѥ, Adrianopolis: како ѣ законь в Дренопол8. М. 525. в Дрѣнополе. М. 527. в Дренополю је 1481 Бајазит II потврдио Дубровчанима трговачке правице. М. 528. Отмань прїимн Дрѣнополѥ. Л. 72.

дрѣнь, селу је Брчелима у Црмници ишла међа на Дрѣнь, сь Дрѣна на Лѣськовьць. М. 114. у Сухогрлу бјеше пут кои греде ѡдь Жлкове на Дрѣнь. М. 123.

овај други мислим да је ријека, а онај први може бити да је само cornus.

дрѣньча, за цара је Лазара калуђер Доротијеградио манастир у Дрѣньчи. М. 200. биће садашње село Дренча у Србији у крушевачком округу.

дрѣниньскыи, селу је Камијеву ишла међа на дрениньскꙋ долинꙋ. М. 199.

доубница, село негдје близу Мораве, које је цар Лазар дао Раваници: Дꙋбница. М. 198. исто је у С. Л. 1847. IV. 50. наштампано Дꙋбница.

доублѥне, masc. pl. селу Ораховцу које је Гргур син Вука Бранковића дао Хиландару ишла је међа оть Доублѥнь. Г. XI. 142. — У Попову село које краљ маџарски Матијаш даде фратру Александру дубровчанину 1465. М. 494. номинативу нема потврде.

доублѥнинь, 1253 тужи се сусјед дубровачки кнез Чрьномирь како су му дубровчани ухватили човјека Дꙋблѥнина. М. 42. а то ће бити човјек из села које се звало Доублѥне у Попову.

доубовникь, селу је Стријелцу манастира Дечана ишла међа на Доубовникь стоуденьць. М. 92.

доубовница, село које је краљица Јелена дала а краљ Милутин потврдио богородици ртачкој. М. 68. мислим да је гријешком записано Доубоница мјесто Доубовница; у латинском запису стоји Dubouiza. М. 69.

доубово, село у Затону које је Стефан краљ Првовјенчани дао Жичи. М. 11.

доубокь, profundus, cf. доубокыи доль.

доубокыи доль, селу Ораховцу које је Гргур син Вука Бранковића дао Хиландару ишла је међа на Доубокыи Доль. Г. XI. 142.

доубокыи потокь, селима у Мачви која је цар Лазар дао Раваници ишла је међа на Дꙋбокы Потокь. С. Л. 1847. IV. 53.

доубрава, nemus: мьраморь насрѣдь доубраве. М. 92. дасмо и горе и полѥ, дꙋбраве, лѣсь, траве. М. 106.

межꙋ горꙋ и межꙋ дꙋбравꙋ. М. 198. с пашами, ꙁ дрвми, ꙁ дꙋбравами, синокоси. М. 289.

доубравнчьскын, селу Вучјем Долу (Вльчии Доль) ишла је међа ѡть Доунака на селище на Роукоміє и на хльмькоу доубравнчкоу. М. 199.

доубравьница, неко мјесто: оуби Црепьи Витомирь тоурьке на Доубравници 1381. Л. 74. то ће бити негдје између Ражња и Сталаћа. cf. доубравьничьскын.

доубравьничьскын, између осталога што је цар Лазар приложио Раваници била је вірь дꙋбравьничкаа до Ражань и до Сталака. С. Л. 1847. IV. 55. cf. Доубравьница.

доубравьнь, nemoris: дрѣва дꙋбравнаа въсплачите съ мною. Г. XI. 116.

доубравьць, између влаха које је краљ Милутин дао Грачаници једном бјеше тако име. М. 564.

доубравьчнћь, властелин краља босанскога Остоје Владисавь Дꙋбравчнћь одь доннхь краи. М. 250.

доубровьникь, Ragusium: прѣдь Доубровьникомь. М. 10.

доубровьничьскын, Ragusii: кнеꙁꙋ дꙋбровьничкомꙋ. П. б. 1. часнога кнеꙁа дꙋбровничкога. М. 363.

доубровьчанинь, ragusinus: грађамь дꙋбровьчамь. М. 2. вьси дꙋбровьчане. М. 2.

доубровьчькын, Ragusii: кнеꙁꙋ дꙋбровьчькомꙋ. М. 7. дꙋбровьчькимь трьжникомь. М. 16. опкинѣ дꙋбровчькои. М. 24. кнеꙁь дꙋбровачки. М. 101. властеле дꙋбровьсци. М. 187. 188. ту стоји с мјесто ч ради ц.

доубровьчьскын, гледај доубровьчькын: кнеже дꙋбровьчьски. М. 21. властеле дꙋбровьчьсци. М. 47.

доубь, quercus, доста се често казује како међе иду на дуб: Годињу ѡть доуба. М. 26. селу Граду у Плави посрѣдь Медьвѣгіє Главе оу доубь. М. 94. селу Ораховцу које је Гргур син Вука Бранковића дао Хиландару на великын доубь, и оть доуба оу рекоу. Г. XI. 142. — arbor: а нимь дадохь ꙁаменоу лоꙁоу ꙁа лоꙁоу, доубь ꙁа доубь. М. 531. — Село Доубь на Млави које

је цар Лазар дао цркви богородичиној у Ждријелу браничевском. М. 194.

доубьница, село којега је половину имао манастир Трескавац: поль Доубинцє. Г. XI. 136. XIII. 373. кь Доубинци је овој ишла међа земљама цркве прилипске дароване манастиру трескавачком. Г. XI. 131. XIII. 370. cf. Доубнца.

доубьницє, село које је с градом Кључем и с многим другим селима краљ босански Томаш Остојић дао синовима војводе Иваниша Драгишића. М. 439.

доукьүнћь, властелин херцега Стјепана кнез Ружирь Дукүнћь 1454. М. 468. само ту, јамачно је погрјешка мјесто Дикьүнћь, које види.

доудь, између влаха које је краљ Милутин дао Хиландару једном бјеше име Доудь. М. 59.

доуждь, dux, само млетачки: єдьна (хрисовуља) да стои у царьства ми, а друга у Бенецехь у дужда. М. 148. cf. доужь.

доужь, гледај доуждь: повеленьемь славьнога дужа бенетьүкога. М. 35. дужь бнетаүки. М. 326.

доуимовићь, властелин херцега Влатка Тврьтко Дуимовићь. М. 545.

доука, dux: Калша дука драүки. М. 202. Хрвоје дукь спаланки. М. 252. гдје стоји ь мјесто а као и кралєвастакь мјесто кралєвьства. дуцє. П. б. 122.

доуканшеревићь, властелин Александра господина канинскога и авлонскога Ѕгурь Дуканшеревикь. М. 178.

доукать, срл. ducatus: 2550 дукать. М. 232. 500 дукать златихь. М. 246. кога іє (злата) продавана литра по ѡсамь десеть и үетири дукатє. М. 479. прѣдадоше у техь петь сьть перперь динарь дубровьүкихь сто үетири десеть и седмь дукать; а тьдаи (1470) бѣше дукать у дубровникү по .ма. динарь. М. 514. тисүкю и петь сать дуката златѣхь бнетаүьцѣхь. М. 525.

доукађинь, Лека Доукагинь и брат Пакль 1387. П. б. 29.

доукоєвићь, властелин великога војводе Радосава Павловића и краља Томе Остојића кнез Иваниш Дукоєвикь 1427—46. М. 341. 440. — Властелин истога Радосава и великога војводе Стјепана кнез Стѣпко Дукоєвикь 1427—35. М. 341. 382. — Властелин истога Стјепана кнез Вукашинь Дукоєвићь 1435. М. 382. — Властелин истога кнез Мрькша Дукоєвићь 1435. М. 383.

доульфинь, кнез дубровачки Бальдовинь Дульфинь 1328. П. б. 9. cf. Дльфинь.

доуминићь, XIV вијека имао је у Шипанѣ виноград Мариньць Думинићь. П. б. 26.

доумица, између људи које је краљ Стефан Дечански уписао Дечанима у сокалнике једном у Чабићу бјеше тако име. М. 97.

доумонь, Domnius, гледај Корниьковићь.

доумоунь, Domnius: пискоупь которьскы Доумоунь 1305—1307. М. 69.

доумь, скраћено од dominus, cf. домь: думь Матѣо Лучикь, думь Томашь Крупоевикь. М. 6. капелана думь Мирка. П. б. 31.

доумьно, гледај Дльмьно.

доунавь, Danubius: на Млави и Дунаву. М. 194. междоу винограде оу Доунавь. М. 199.

доунавьскын, Danubii: на рѣцѣ доунавсцѣи. Л. 57.

доунанскын, Danubii: капитана дунанскагоѡ. М. 552.

доупила, селима св. Николе врањинскога Гуглави и Крушевицама ишла је међа оу Ктоуньно на прѣкорь медоу Доупилоу и мегоу Ктоуньно. М. 26. то је без сумње садашње село Дупило у Црмници.

доупничане, pl. masc. село цркве трескавачке: Доупничa. . . Г. XI. 130. подь Доупьничани. Г. XIII. 370.

доупничаньскын, τῶν Доупничане: рѣка доупничаньска. Г. XI. 132.

доуховьникь, veniae divinae interpres: светителіе да поставеть доуховнике по вьсѣхь норіахь, по градовѡхь и по селѡхь. и ты доуховници да соуть, иже соуть пріели

благословеніє на доуховничьство везати и рѣшити. а ѡныи доуховници, коихь несоуть поставили доуховникє, да ижденоуть се. З. 30. Јелене удовице Сандаљеве дѹховникь Никандарь старць ієрѹсалимски. М. 415. 425. дѹховник Сава їеромонахь. М. 556. дѹховника Григоріє. М. 560.

доуховьничьство, officium τοῦ доуховьникь: иже соуть пріели благословеніє на доуховничьство. З. 30.

доуховьнь, spiritualis: ѡ всакомь доуховномь исправлєнии. М. 14. правило дѹховное светыхь отьць. М. 49. доуховнима ѡчима. М. 72. да се избирала доуховьнь моужь попь чрьньць. М. 80. доуховнаго наставьника. М. 122.

доуховьнь, -ии, spiritualis: доуховнаго ми ѡтца старца Никандра. М. 417.

доухь, spiritus: в име ѡца и сына и светога дѹха. М. 1. ѡтьмьлиєн доухыи царемь. М. 88. бѣсныє доухы прогоне. Ст. 20. ки сѹ заплениєни ѡдь дѹховь нечистихь. М. 559.

доучина глава, Истинићима је планина била Плѣшь, која је ишла на Коукови стоуденьць до Гозне Главе на Доучиноу Главоу. М. 92.

доуша, anima: доушоу поработающаго мира избѣгь. М. 3. молити бога за доушоу кралевьства ми. М. 80. що єсть даль господинь царь за своію дѹшѹ богородици синаискои. М. 159. да подели за моію дѹшѹ. М. 416. да рече царинникь дѹшомь. М. 147. да рече дѹбровчанинь своѡмь веромь и дѹшомь. М. 208. кои рекоше богом и дѹшом. М. 415. обещала се кь господа бога и дѹшѹ. М. 173. да присегѹ вѣромь и дѹшомь и клетвомь. М. 218. ва дѹше наше ротисмо се. М. 256. да рече попь на своію доушоу, како єсть соуще црьковно. М. 566. да приме на се и на своію дѹшѹ ѡне клетве. М. 189. тако ми очине и дедине дѹше. М. 528. богь ти и дѹша. П. б. 126.

доушана, гледај Доушань: иже нарицеть се Доушана. Л. 71. царь Доушана. Л. 71.

доушановь, τοῦ Доушань: Радиша слѹга дѹшановь 1402. П. 40. не види се који је то Душан; може бити да је потоњи логофет краља Тврткa Твртковића. cf. Доушань.

доушань, син краља Стефана Дечанскога, послије краљ Стефан а по том и цар. Л. 61. 71. Г. X. 265. cf. Доушана. — Краља босанскога Твртка Твртковића логофеть 1420. М. 305.

доушевьникь, који само по души суди, кад се не може ни по чему другом, arbiter: ако се приставь ωбрѣте кривь, и не ωправе га доушевьници. З. 49. попашоу да плати, что рекоу доушевници. З. 49. что се гоуси или оукраде, томоу да даа сводьника, да плати вьсако само седьмо. ако ли рече: коупихь оу того ζемьли, да ωправе доушевници ωть глобе. ако ли га не ωправе доушевници, да плати ζь глобомь. З. 49. cf. доушьникь.

доушевьнь, animae: вьперивше доушевьнѣи ωчи. М. 88. доушевнаго ради спасению. М. 122.

доушегоубию, гледај доушеоубииство: да нимь се (људима црквеним) не оуζима ни поζовь ни доушегꙋбию. Г. XIII. 297. т. ј. глоба за то дело да остаје цркви.

доушепольζьнь, animae utilis: доушепольζна словеса слышавь. М. 137.

доушеоубииство, caedes: всака глоба, що се ꙋчини ꙋ црьквнихь людеи, доушеоубїиство и распоусть и дѣвичь раζбои, все да ю црьквно. Г. XIII. 376.

доушити се, animam suam obligare, jurare: да ю вольнь мѣще мене ꙋζети и дати и ωсвободити и дꙋшити се на мою дꙋшꙋ, каконо ю самь. П. б. 25.

доушица, animula: ζа мою дꙋшицꙋ. П. б. 124.

доушоювићь, дубровчанин Влахо Дꙋшоювикь 1407. П. 114. име му пишу и Влахь а презиме гријешком један пут стоји Дꙋшеювикь. П. 114.

доушьмана, један љетописац вели да је од два сина Стефана Дечанскога једном било име Доушмана а другом Доушань. Г. X. 265.

доушьникь, гледај доушевьникь: попашоу да плати, що рекоуть доушьници. З. 35.

доушьници, село које је било близу Мраморана: земљама је цркве трескавачке била међа поуть кои

греде ѡтъ Доушьникь. Г. XIII. 370. и половину одь Доушникь имала је та црква. Г. XI. 133. cf. доушьнинькын.

доушьнинькын, што припада селу Душницима: до мегіє доушнинке. Г. XIII. 370. поуть доушьнинки, кои греде в Мраморане. Г. XIII. 370.

доушьнь, animae: имасмо единство дшно. М. 421.

доуимь, Доуима, Doimus, гледај Попалиħь: да плати Дуимь, да да Дуимв. П. 134.

дьбрекине, заселак Плаħанима. М. 265.

дьбри, мјесто које један љетописац пише тако у множини а други га пишу у једнини Дьбрь, које види: епископију постави св. Сава вь Дьбрѣхь код цркве св. Николе. Л. 59. cf. Никола.

дьбрь, vallis: грьлица ѡглашаеть дьбри гласомь. М. 65. — Село које је цар Лазар дао Раваници: Дьбрь, а међа му је ишла дѣломь ѡть Петке и ѡть Бранинева, а на Кленовникь. М. 199. — Друго мјесто које је било негдје у садашњој Херцеговини; у њему је била црква св. Николе и епископија: постави св. Сава епископа вь Дьбрѣ, вь Дьброу, вь Дьбри. Л. 69. cf. дьбрьскын. може бити да се за исто мјесто каже у једном споменику да је у Неретви: в Дбри в Неретвѣ 1416. П. 134 исто мјесто може бити да спомиње споменик говорећи како се Владисава кħи кнеза Браила удала за Иваниша Пиħевиħа в Дабарь и умрла в Дбрв. М. 544. cf. Дьбри.

дьбрьскын, τοῦ Дьбрь: ієпископомь дьбрьскынмь 1293—1302. М. 60. светомв Николѣ ієпископии дьбрьскои 1322. М. 564. епископь дьбьрьскы. Л. 54. cf. Никола.

дьждь, pluvia: сьндеть ıако дьждь на роуно. Ст. 1.

дьлина, longitudo: приложихь кь вамь дьлиноу и ширниоу. Са. 3.

дьль, ulterior: кь вашемв длиємв дльгв и добрв животв. П. 93.

дьмитрию, Demetrius: великаго моученика Дьмитрии. Ст. 10. светаго Дьмитрии црква у Солуну. Ст.

10. ꙋ Полоꙁѣ црьквь светаго Дмитриꙗ даде краљ Милутин Грачаници. М. 564. Дмитриѥ. Г. XI. 196. cf. Димитриѥ, Дьмитрь.

дьмитровица, мјесто у Сријему: Махьмоуть баша плени Срѣмь и попали Дмитровицоу 1458. Л. 80.

дьмитровић, 1466 раꙁложникь кѡмѡре доубровачке кнеꙁь Мароѥ Дмитровићь. М. 497. — 1618 бискуп загребачки Петрь Дмитровићь. М. 560. — Прије 1552 Радиша Дмїтрѡвикь имаше штампарију у Биограду, коју је по смрти његовој купио Тројан Гундулић. В. прим. 19.

дьмитровь, Demetrii: да даю на всако годище двѣ тисоуки перьперь на дмитровь дьнь. М. 50. ѡ дьмитрови днєвн. П. б. 41.

дьмитровьци, деспот је Стефан купио кућу ꙋ Дмитровцѣхь у некога Миха. П. б. 64.

дьмитрь, Demetrius: син великога кнеза Вукана, унук Немањин, жупан Дмитрь у калуђерству Давид. Л. 60. 72. пишу га и Димитриѥ. Г. X. 264. — Између влаха које краљ Милутин даде Хиландару двојици бјеше тако име: Дьмитрь, Дмитрь. М. 61. и међу људима у Штипу што их краљ Милутин даде цркви арханђеловој у Штипу приложивши је Хиландару бјеше Дьмитрь, радовь сынь. М. 62. — Краља Стефана Дечанскога властелин каꙁньць Дьмитрь, који приложи село своје Крьчеле св. Николи врањинском, гдје бјеше и гроб себи начинио. М. 112. 113. — Царице Јевдокије и сина јој Костадина писар хартѡфилаковикь Дьмитрь 1379. М. 193. — Син краља Вукашина. Л. 61. — Дмитрь син Костадина, кмета унуцима калуђера Ђермана у Зерзеву близу Прилипа. М. 183. cf. Коньстаньтинь. — Човјек војводе Сандаља и жене му Јелене, свештеник, старьць Дмитарь, коме је један пут имену додано крьстьꙗнинь 1403—23. М. 251. 319. 321. П. б. 64. 69. 73. 75. 76. 78. исти може бити да је за кога се један пут каже само да је слуга госпође Јеле и господина Балше 1405. П. 58. —

Гледај Гонома, Кралєвнѣь, Меньчетнѣь, Радоєвнѣь, Скамьша, Тихославнѣь, Томашнѣь, Тоудоровнѣь.

дьневьнь, diurnus: дьневниє и ноштныє слоужьбы сьврьшающа прѣдь господемь. Ст. 6.

дьнеполє, у Хвосну заселак селу Косорићима, које са свима засеоцима даде цар Стефан ћелији св. Саве у Карејама. М. 138. исто је без сумње послије било село Днеполе, које царица Милица даде Дечанима. М. 265.

дьно, fundus: вь дьно адово. Ст. 1.

дьнь, dies: девети дьнь. М. 2. вь дьнь страшьнаго суда. М. 4. вь дьнь соудныи. М. 114. николиже вь твое дьни вьсхыштено бысть ѡвче. Са. 4. мирь и тишина бысть вь дьни владычьства єго. М. 9. ѡдь михолю дьне до гюргева дьне. М. 20. на дьнь светого Вита. М. 35. у старе дьни. М. 45. оу прьве дьнїи. М. 435. у дьни господина ми ѡтьца. М. 46. на дмитровь дьнь. М. 50. на степань дьнь. М. 51. на крьстовь дьнь. М. 52. да ѡроуть дьнь єсенине и дьнь пролѣтине. М. 63. да дае всаки ниxь у годишти три дни ѡранна. М. 191. по все дни веселешу ми се. М. 180. на умрьли дань. М. 456. вь дань смрьти. М. 291. до дни и до вика. М. 273. — великь дьнь, cf. великь.

дьньница, lucifer: ѕвѣзда дьнница. Л. 61. — Женско име: кћи деспота Оливера. Г. XIII. 294.

дьньсь, hodie: ѡдь дьньсь да не покриєте ни єдьне педи или лозовь или житомь. М. 20. до дньсь. М. 20. ѡть данась. М. 449. Ису Христь вьчера и данась тажде и ва вееки. М. 103. данась. М. 276. 306. дьнась. П. 45.

дьньська, гледај дьньсь: дьнаска. П. 9. данаска. П. б. 112.

дьньшьнь, hodiernus: вь дьньшьнии дьнь. Ст. 11. ѡдь данашнега дне. М. 238. дьнашни. П. 12. данашни. П. б. 66.

дьхновениє, inspiratio: своимь дьхновенїємь животворештаго доуха дьхноувь. М. 166.

дьхноути, inspirare: животворештаго доуха дьхноувь и оживїи. М. 116. ѡрганоу богѡмь дахновѣному. М. 560.

дьшти, filia: дщи цара Андроника. М. 84. дащи кнеза Лазарьа. М. 415.

дымина, tributum in singulas domos impositum, срл. fumale, focagium: и що ıесть дымина на людехь црькkенихь, и такои ю приложии царьство ми црькви иерусалимскои, да си скупла црькви иерусалимскаа на всако годище оть Краиине що се обрѣта лѣтние, жита и вина, и оть овьць и оть кобиль, половина оть тога да се продаıе и да се носи у Иерусалимь. М. 134.

дымь, fumus: дивьно възьрѣние ѣко и дымь ми бысть видимо. М. 5.

дыханиıе, spiratio: вь неıгоже роукоу вьсако дыханиıе. М. 88.

дыхати, spirare: лежаше последнıа дыхаıе. Д. 57. на когоже хоштеть, дышеть. Д. 92.

дѣ, quia: не кемо ити кь вамь на ону страну, дѣ ни нѣ закона, дѣ ви Радославу давьше руку, тере га везасте, да (а)ко кемо правому станьку, у ви дьнь, дурьдевь дьнь, у тьде дьнь да се станемо у Затонѣ, дѣ имамо властельску потрѣбу. М. 7. да приду (ја) у Дубровьникь, да на ме не устане никьторе, дѣ ѣ сьмь радь правьду учине. и ако правьде не учину, да сьмь кривь. М. 30. не можите му никакоре сьмести, нь му прѣдаите или соль или злато, дѣ ви знате, ере ѣ не ку пореки иному мое рѣчи а не тькмо Никону. М. 50. ако ли имь хокете коıю пакость учинити и чькету, тои мьнѣ чините, дѣ ихь е чькета моѣ и корысть ихь моѣ. М. 54. имѣте му вѣру, како самому Озору, дѣ му су отет . . . М. 54. ријеч ова мислим да је једна с ријечју да а значење јој изашло из потврђивања које је у да. cf. де.

дѣва, virgo: богородице, дѣво Мариıе. М. 67. светомь дивомь Мариомь. М. 379. свету дневу Марию. М. 460.

дѣваıа, гледај дѣва: пресвету богородицу девию Марию. М. 28. богородицу, дѣвую Марию. М. 43. дѣвѣи. Д. 169.

дѣвинь крьхь, селима која је краљица Јелена дала и краљ Милутин потврдио богородици ртачкој

ишла је међа ѿть Прѣсѣке оу Градище и ѡдь Дѣвина Врьха, ѡдь Цьвича оу Кальць. М. 68.

дѣвица, virguncula: дѣвице, вьстани. Д. 123.

дѣвичић, властелин краља босанскога Остоје кнез Милоен Дѣвичић 1416. П. 134.

дѣвичь, virginis: распоусть и дѣвичь разбои и роука, все да ю црькви, т. ј. глоба за то. Г. XIII. 376.

дѣвичьскыи, virgineus: ѿть крьви дѣвычьскыихь. Д. 169.

дѣвонка, virgo: коѥ се згоде на самьрьти моѥи девонке, да им се да прьчина, како да се ѹдоме. М. 416.

дѣвольскыи, што припада граду Дѣволю, који је био близу језера охридскога, у споменику бугарски писаном: или к прилѣпскѫѫ или к дѣвѡлскѫѫ хорѫ. М. 3.

дѣвьство, virginitas: дѣвьства твоего. М. 58.

дѣвьствьникь, caelebs: бысть Вльнь (син цара Лазара) девьствьникь. Л. 72.

дѣдина, bona avita: ѡбновихь свою дѣдиноу. М. 4. вьзвигохь погибьшѹю свою дѣдинѹ. М. 4. ѡбновивьшоу отьчиноу дѣдиноу. Са. 1.

дѣдинь, avi: гостемь дѣдинѣмь ми и ѡчинѣмь и моимь. М. 25. тако ми очине и дедине дѹше. М. 528. avitus: дѣдинѣ наше земле. М. 38.

дѣдовь, avi: прѣстоль дѣдовь и отьчинь. М. 48.

дѣдовь доль, селу је Ораховцу које Гргур син Вука Бранковића даде Хиландару ишла међа на Дѣдовь Доль. Г. XI. 142.

дѣдоль, између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном бјеше име Дѣдоль. М. 13.

дѣдомиришть, презиме породици коју 1247 кнез Држимир крајанин зове браћом: от братїе его Дѣдомирищь. М. 32.

дѣдославь, име човјеку манастира Трескавца. Г. XI. 132. XIII. 375.

дѣдоѥвьци, селима у Битви која цар Лазар да-

де Раваници ишла је међа между Дедоевци и между Дреноовце. С. Л. 1847. IV. 54.

дѣдь, avus: дарова нашимь прадѣдомь и нашимь дѣдомь. М. 4. како вы є дрьжаль дѣдь и ѡтьць ми. М. 25. тако се XIV и XV вијека звао у Босни први старјешина свештенички, који је био владика, episcopus: дѣдь Мирославь. М. 69. вь дни єпископьства и наставника и сьврьшытела цркьвы босанскои господина дѣда Радомѣра. М. 253. прѣдасмо господинꙋ дѣдꙋ и нѥговѣмь строиникомь и всои цркьви босаньскои ꙋ нихь рꙋке и ꙋ нихь ѡбарованиѥ. П. 50. що не би ѡгледано господиномь дидомь и цркьвомь босаньскомь и добрими бошнами. и с тими са всимь више писанимь придасмо нхь господинꙋ дидꙋ Милою и дидꙋ кои дида ꙋ рꙋке цркьовне. М. 440. докла годѣ не бихь ѡбискаѡ и ѡбнашаѡ правоѡ и цѣло и истинноѡ господинѡмь дѣдѡмь цркьве босьнске. М. 459. на тои постависмо свѣдоке и средителе вѣре наше дѣда босьнскога и ш нимь .ві. поглавитнѥхь крьстиꙗнь. М. 461. да је био владика потврђује се и тијем што у једном споменику каже писац сам за себе да је єпискꙋпь цркьве босаньске, а испод његовијех ријечи власт дубровачка којој су писане каже да су дѣда босанскога. П. 50. 51. — Име мушко: између влаха које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном је било име Дѣдь. М. 13.

дѣиство, efficacia: имать и ина деиства (срце од слијепога миша). Ш. jahrb. bd. 53. anz. bl. 116.

дѣиствовати, agere: аште ѡть бога ѥсть вами дѣиствоуемо. Д. 177.

дѣиствьнь, efficax: живо ѥсть слово божїє и дѣиствьно. Д. 148.

дѣланиѥ, actio: кь дѣланїю таковаго ꙋстроенїа. М. 558.

дѣлатель, operarius: дѣлатель винограда христова. Ст. 12. еуангелскыхь ꙁаповѣдѣи дѣлателиѥ. М. 569.

дѣлати, laborare: ѡтроци да помагаю дѣлати. М. 98. на делаин камы ꙁабодени. М. 127.

дѣлити, dividere: како дѣлѣ село Добродолѩне сь ними на полѣ. М. 86. диле милости. М. 233. да се диели милостина. М. 416. кои ӡа дѹшѹ дѣле. П. б. 119. када сте се дѣлили, що є тебе дѣлѹ дошлоѡ. М. 501. са се, discedere: тьи часъ дѣлише се и поидоше. П. 64. ми се не моремо ѡдь правде дѣлить. П. 25.

дѣлиѥ, мјесто подѣлиѥмь стоји гријешком подь дѣлиѥмь. М. 194. гледај подѣлиѥ.

дѣло, opus: ѡ всакомь дѣлѣ блаӡѣ. М. 5. свѣси помысли и дѣлеса. Ст. 22. сиӡи ѡбеть да сѣ никимьре деломь и никимьре коньцемь да сѣ не реши. М. 29. беӡь великаа оуӡрока и дѣла да не иӡимаѥть се. М. 75. ни ӡа прошнию ни ӡа кѹпию ни ӡа иеднио диело. М. 395. како смо и дрѹӡѣмь ӡлѣмь ѹӡь дѣло ѹчинили. П. 42.

дѣль, mons: по дѣлоу. М. 26. оуӡь хридь дѣломь. М. 87. ѡть Кострьца оуӡ дѣль. М. 87. прѣко дѣла оу великоу раӡьпадь. М. 87. право оу дѣль и ниӡь дѣль оу прьвы потокь. М. 94. докле дѣла тече. М. 144. ту је гријешком наштампано Дѣла. — pars: два дила, галешинь и бѹбанинь. М. 249. дио ѡдь ӡемаль. М. 258. диль ӡемлѥ. М. 258. да неприммемо иеднога на нашь диель жѹпе конавлоске. М. 320. неговь дѣль. М. 324. ѡнеи делове. М. 347. гријешком дьлове. М. 347.

дѣлькь, monticellus: хридомь на дѣлькь. М. 131.

дѣльникь, particeps: коѥга ѥ (мјеста) ѹ всакомь почтению диѡникь. М. 324.

дѣльнь, montanus: на поуть дѣлны. М. 198. деѡнимь пѹтемь. С. Л. 1847. IV. 53.

дѣлѥ, propter: светаго дѣлѥ мѣста. Са. 7.

дѣиничићь, гледај Диничићь.

дѣте, puer: да нѣ трѣбѣ ни моемоу дѣтетеви. М. 6. дѣтемь его благородиымь. Са. 2. послах (у Дубровник по новце) слѹгѹ нашега, диѥте ѹкѹћиѥ Грѹпка. М. 329. ѥрь си живѣлѣ ѡдь мала дѣтете ѹ дворѹ господина кралѥ. П. 32.

дѣтель, opus: пещи се нимь всакою дѣтелию. Ст. 3. всакою дѣтелию оукрасивь (цркву). Єт. 5. ѡть всакоѥ

дѣтели дияколю. Ст. 19. нищь добрыми дѣтельми. Са. 10. дѣтелїю светаго доуха. М. 49.

дѣтенце, puerulus: детенце мое. Ш. jahrb. bd. 53. anz. bl. 116.

дѣти се, abdere se: камо се дѣ господинь нашь. Д. 10.

дѣтишть, гледај дѣтић: прѣбываше сь дѣтищемь своимь. Ст. 17.

дѣтић, puer: в кога се ѡбрѣте людь ѡтрокь, тере що кому испакости, да в томь господара не ищу, нь да сищу кривца. ако ли крьвь учини дѣтикь, да га пода господарь; ако ли га не пода, да плати господарь враждв, како и сасии плакию. М. 52.

дѣть, proles: вьсѣхь вась ико и свою дѣть вьспитѣхь. Са. 3. изнти ми ѡдь знанинѣ моего и дѣти. М. 5. Грьдь кьнезь и зь дѣтию. М. 12. з детю. М. 259.

дѣтьскь, infantilis: вь дѣтьскѡмь вьзрастѣ. Д. 5.

дѣтьца, proles: сьвькоупи благородноую си дѣтьцоу. Са. 3. ни госпоги женѣ твоеи ни дѣци твоеи. М. 22. господина Вака и госпогю Марв и инхь децу. М. 215. наша дица. М. 219. з днецомь. М. 276.

дѣтьчани, мјесто гдје је краљ Стефан Дечански зидао манастир који стоји и сада: вь мѣстѣ нарецеьнѣмь Дѣчани вь жоупѣ затрьнавьскои сазида цркву господени паньдократороу. М. 91. сьдда црькокь прѣкрасноу светаго вьзнесенїа на рѣцѣ Быстрици на Дечанѣхь. Л. 61. идеже и мощи его лежеть. Л. 71. мѣсто вь прѣдѣлѣхь хвостьнскынхь Дечание именоуемо. Г. XI. 68. да подал црьквамь половинв в Дечани а половинв в Баньскв. П. б. 117. да доведеть водв ѡть реке Быстрице вьноутрь Дечаныи монастира. М. 558. село Дѣтчани, које је исти краљ приложио реченој цркви. М. 92. 96. кода кои тече оу Дечание. М. 92. оу Дѣчахь. М. 96. 567. Г. XI. 43. Дѣтьчамь. М. 92.

дѣтьчанинь, управо човјек из Дјечана па долази и за виноград: виноградь дечанинь сь всѣми мегами. М. 92.

дѣтьчаньскыи, што припада Дечанима: заселькь

дѣчаньскы. М. 92. монастырь деčанскiи. М. 264. игоумена деčанскаго. М. 558. — Краљ који је зидао Дечане зове се Дечански: Владислав нѫгнань бысть дѣчанскымь кралюмь. Л. 52. 70. Стефана крала деčаньскаго Оуроша третнега. Л. 70.

дѣтьчица, proles dem.: ωдь нега и негове дичице. М. 415. ш неиниωмь дечицомь. М. 481. мою дѣчице. М. 518.

дѣωнишевићь, човјек херцега Хрвоја Гашпарь Днωнишевикь н(ѫ)ь) Сане 1412. П. 176. — Властелин војводе Ђурђа Војисаљића синовца Хрвојева кнез Марьтинь Дѣанишевићь ωдь Сане 1434. М. 379.

дѣωнь, краља Стефана Дечанскога властелин коєвωда Деωнь Маньѣкь 1333. М. 104. без сумње исти бјеше Дѣань 1349 севастократорь цару Стефану који га назива достовѣрьнимь и мнωгω любимимь и всесрьдьчнимь и братомь, и за то мислим да је био род цару по жени, cf. врать; он је имао баштину Архиљевицу и у њој сазидао цркву и њој приложио села свол Бащиньна, која је цар био дао њему. М. 143. исти јамачно Деωнь 1362—65 бјеше цару Урошу логоѳеть. М. 171. 173. 174. — Гледај Ратковићь.

дѣωти, facere: мил се дѣю. Д. 119. мили се дѣю. М. 134. — с не у императиву, sine: не дѣите мене ити. Д. 38. не дѣи мене кь тишинѣ доухь свои кь господоу ωтьдати. Д. 201.

дѣωкь, гледај дињкь.

єко, en, сложено од є и око, показује ближе ономе, који говори: єкω кто више старинници. М. 263. сьди єко намь праве да ю било нѣщо имання. П. 49. єко га ми чекамо. П. 87. єко смь ѫзель. П. 89. єко ношѫ нѣкоѥ дѫкате. П. 108.

єгень, име турско: посла царь Соулимань Єгень пашоу подь Биоградь 1688. Л. 86.

єгривоѫь, град који други љетописац пише Не-

гриповить, које види: прими царь Мехмедь Єгрибоζь на море. Л. 81.

єдиката, град у Арбанаској: ходи царь на арканасе. и прими Єдикатоу. Л. 82.

єкьζамииати, examinare: скедоуьба єкζаминана. П. б. 110.

єрьдель, -лы, Transsilvania: врати конскоу ка Єрделоу. Л. 87. cf. Херьдель.

єспедиторим, expeditoria: како се ζдрьжи в еспедиторию. П. б. 130.

єто, еп, показује ближе ономе којему се говори: єто ти греде отрокь. М. 54. єто смо увли. П. 10. а єто и сьде бѣше направань и великь карькань, терь се встави. П. 16. обитока да оправи, али єто не оправи. П. 22. єто повѣдамь вашемв господьствв. П. б. 61.

жавица, село у Битви које је цар Лазар дао Раваници. С. Л. 1847. IV. 54.

жакока, у Сухогрлу земље које Стефан Душан даде Хиландару бјеху на путу који је ишао одь Жакоке на Дрѣнь. М. 123. ваља да је било село.

жалити, dolere: о таковыихь до сьмрьти жалеть. Д. 27. колико жалимь моє Ангелине. М. 518.

жаловати, dolere: жалоующимь о разлоучении єго. М. 88.

жалостивь, tristis: жалостивые глаголы. Д. 119.

жалость, dolor: жалости и веселїа обьштиникь. Д. 59. с великом жалостию. М. 518.

жалостьнь, tristis: научеть плакати се жалостно. Са. 10.

жаль, dolor: немои се поувдити ако ие иламь жаль. П. 2. тере имь веке на ме жаль. М. 545. наимаиьшемв не бисмо хотили жаль вчинити. П. 33. како сте жаль примили одь Коина. П. 145. да одь онакаи улоквка толикв кациив и жаль примамо. П. 167. некв жаль. П. 38.

жамановићь, презиме властеоској породици ду-

бровачкој: Орьсать, име му пишу и Орьсе, а мислим да је исти коме је три пута наштампано име Охать (М. 241. 262. 347.) а један пут и Осхать (П. 117.) 1399 —1427, изабрани властелин више година, а 1413 кнез. М. 241. 259. 262. 287. 295. 320. 347. П. 107. 117. — Марьтоло 1419—45, изабрани властелин. П. 147. М. 320. 347. 419. 423. 431. — Стипко 1442—45, изабрани властелин. М. 419. 423. 431. — Барьтоло 1456. М. 474. — Михоуь 1462 судија. П. б. 117.

жани, гледај Жань: азь Жани Даньдоль. М. 22.

жанинићь, властелин и дворанин краља босанскога Твртка Vвбринань Жанинићь. П. б. 32.

жань, Joannes: Жань Михоиль, кнез дубровачки 1243. М. 30. 41. — Жань Кврииь, кнез дубровачки 1265. М. 49. — Гледај Гоулърекићь, Даньдоль.

жарекь, селима која је цар Лазар дао Раваници између Мораве и Кучајине ишла је међа на Жаревь камень. М. 197.

жарько, име мушко: између 1356 и 1367 тужише се Дубровчани цару Стефану на некога Жарка да им је нешто узео. М. 175. — Кнез Жарько, који се писао и Жарько хвмски, син кнеза Влатка, брат војводе Иваниша 1452—98. cf. Владькокићь. М. 451. 453. 454. 480. 495. 500. 538. 542. 572. мјесто пето и пошљедње један је споменик, и то од године 1496, а броје се два погрјешком онаком каква је показана код имена Владиславь. — Гледај Диничићь.

жвало, oreae: жвало гвоздено. П. б. 49. 56.

жде, гледај ће; — же: рекв жде. М. 239. 257. 260. 275.

ждешти, ждегоу, comburere (мјесто сьжешти): кои мв ние ждего кв̂ћв. М. 464.

ждрѣбен, гледај ждрѣбии: праведьнихь ждрѣбен вь роукоу господьню. Ст. 23.

ждрѣбии, sors: не вь твои ждрѣби господь отлоучии острока того. Ст. 24. да стои с оцемь на своюмь ждрѣбию. М. 99. егоже изволи ждреби светаго двха по кра-

любьствх ни сьнастоѡлникх бити. М. 180. да имать ждрѣби сь вьсѣми, иже разориıше божьствиаа прѣданиıа. М. 333.

ждрѣбьць, pullus: по .ві. ждрѣбца пастыромь вьлѣгоу. М. 61. ждрѣбьци и кони да се не дакаю по црькокьниихь селѣхь оу храноу. З. 43.

ждрѣло, мјесто код садашњега манастира Горњака у Србији, гдје је цар Лазар зидао цркву богородици: вь мѣстѣ рекомомь Ждрело Браничевскомь. М. 194. 212. cf. Жрѣло.

ждрѣльскыи, τοῦ Ждрѣло: богородице ждрельскые. М. 213.

же, гледај а: пришьдьшоу же кь мнѣ трьблаженомоу. М. 3. и семоу же манастырю сие дароую. М. 10. да испитаеть се на властелѣхь же и на кониницѣхь. М. 15. ни юдинь члокѣкь маль же и великь. М. 58. долази и са а, премда је једнога значења: а мѣсеца же феврара. П. 8. — њим ријечи постају релативне: иже; утврђује негацију: никьтоже; и демонстративно: такоже. cf. ре.

жеглигоко, сада мало мјесто код Куманова не далеко од Скопља: љетопис каже да је мати цара Уроша зидала цркву богородици оу Чрьные Горы выше Жеглигова. Л. 61. и да је краљ Милутин зидао цркву св. Ђурђу оу Нагоричиоу на Жеглиговоу. Л. 70. у старијем споменику у том имену стоји к послије н мјесто г, cf. жегликовьскыи.

жегликовьскыи, што припада Жегликову, мјесто којега долази Жеглигово, које види: оу земли жегликовскои, баштини севастократора Дијана, бјеше мјесто Архиљевица, у којој Дијан сазида цркву богородици, cf. Арьхилевица. М. 143.

жегра, село оу Моравѣ које краљ Милутин даде Грачаници. М. 565. међу људма који по заповијести царице Милице показиваше међу ливочку бјеше Рапашь изь Жегре исте. М. 263. и сад има то село близу садашњега Гилана, ¼ сахата од Мораве. Hahn, reise 155.

жедати, desiderare: изь юности моюе жедахь горѣ-

нніємь срьдьчнынмь владыкы моѥго заповѣдемь послѣдовати. Ст. 12. — sitire: блажени алчюще и жеждоуще. Са. 8.

жежда, sitis: вода жежду угашающи. Д. 24. прохлади жежьдѹ своею. Г. Х. 260.

жезль, гледај жьзль: давидовь жезль. Ст. 1.

желанию, desiderium: не ѡстави мене владика мои и моѥго желанию. М. 5.

желатель, desiderans: разоумѣхь чесомоу желатель бывахь. Д. 7.

желательнь, desideratus: тѣхь дѹшами любимь бѣ и желателнь. Г. XI. 64. желателно ищѹщимь сыновьство. М. 194.

желати, desiderare: желаю ѥго видѣти. Ст. 3. ѥже красоти и помоћи желаю насладити се. М. 86. желаноѥ слово. М. 186. двѣ желаеме полоучиль ѥсі. М. 243.

желинь, планина надь Брѣзиицами Желинь, коју је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи. М. 12. без сумње је садашња планина Жељин у Србији.

жело, stimulus: где ти, діаколе, жело? Г. XIII. 364.

жельчишта, половину винограда у Жельчищихь даде краљ Милутин Хиландару, а друга је половина била богородице студеничке. М. 59.

желѣзо, ferrum: да нимь ѥсть ѡправданіе желѣзо. З. 42.

желѣзьна плоча, неко мјесто, ваља да близу Дубровника: за распре између дубровчана и Срба биваше суд на Желѣзнои Плочи. М. 148. 163.

желѣзьнь, ferreus: ѡбьѥтоу оузами желѣзнами. Ст. 10. међе земљама манастира Хиландара у Светој Гори ишле су на желѣзныи крьсть. М. 131.

желѣзьныць, цар Стефан узе од Грка градь Желѣзньць. Г. XI. 161. ваља да је садашњи Демирхисар, који и сада мјештани зову старим именом, између Прилипа и Призрена, гдје извире Црна Ријека. Hahn, reise 186.

желѣние, desiderium: тога желѣнья богь да мѹ не допѹсти. П. 66. наше желѣние. П. 69.

желѣти, desiderare: юсмо желѣли да дошлюмо. П. 3. много желнюмо да те видимо. П. 24. желѣюћи како є вагда било. М. 325. ми вьсда желѣмо. П. 177.

жена, mulier: кои боудеть поустиль женоу. М. 14. аще вторoy женоу поиметь. М. 14. кто по таковомь женоу дасть, иже не име хьтѣти свою вьзлещи. М. 15. вьдасть емоу сестроу свою вь женоу. Л. 62. ни тебѣ самомꙋ господинꙋ (краљу Владисаву) ни госпоги женѣ твоеи. М. 22. мьнѣ и моеи женѣ. М. 54. негова жена, госпогꙗ Юрина. П. б. 98. Томаша крала босаньскога жени. М. 519.

женинь, uxoris: прьвню женинꙋ. П. 99.

женити, maritare: царь вьде име сына женити. З. 45. — се, uxorem ducere: срьбинь да се не жени оу власѣхь. М. 98.

женихь, sponsus: женихь при двьрехь. Ст. 12.

женопокорникь, mulieri obsequens: Радославь краль женопокорник бывь. Д. 177.

женьскыи, muliebris: вьсели се вь оутробоу женьскоу невьмѣстимы небеси. Ст. 1. по женскомь колѣнꙋ. М. 338.

жеравиє, coll. prunae: вьсипли жеравїє. Ш. Іеs. 129.

жеравь, манастир је Трескавац имао на међи храштанској њиву која је ишла на камен Жеравь. Г. XI. 132. XIII. 375.

жестокь, acer, durus: ѿть каменнаго жестокаго поути. Д. 24. ѿть жестокаго камене мγропроѕебателна сьтвори. Д. 90. скроѕѣ тврьдаа каменїа и жестока. М. 558. жестокомоу ѕною. Д. 154. житїє жестоуаише. Д. 61. жестокꙋ ѕаповѣдь. П. 7.

жестоуьство, durities: видѣвь ликиниєво жестоуьство. Л. 57.

жетва, messis: ѿсвокоди ихь кралювьство ми ѿть поѕова, ѿранниа, жетве. М. 123. да имь нѣ градоѕиданиа ни жетве ни врьшитве. М. 192.

жешти, гледај жећи.

жећи, uro: кто се ѿбрѣте еретигь живѣ сь христїаны, да се жежеть по ѿбраѕоу. З. 30. ѿ еретицѣхь, кои телѣса

мрьтвыихь жегоуть. З. 31. жегѣће кѹће и трѣће виноградє. М. 444. наѹчеше плѣновати и жећи. П. 149. .є. плоѹта срьбра жежена. П. б. 97.

живановић, изабрани властелин дубровачки Мароє Живановикь 1442. М. 419. 424. — Барьтоло Живановикь властелин дубровачки 1466—70, на једном мјесту поред тога презимена има и презиме Гоѹчєтићь, по чему је био од породице Гучетића. П. б. 126. М. 503. 505. 544.

живань, име мушко, гледај Гоѹчетићь, Жоретићь, Лоѹкаревићь, Меньчетићь, Сильвестровићь, Тамарићь, Цигоѹлићь. за једнога се каже само живиєвь сынь 1431. П. б. 81. а једном се није презиме сачувало цијело него само Марь.. чикь. М. 431.

живе, -ета, име мушко, гледај Вльчевићь, Вльчинићь, Гоѹньдоѹлићь, Жоурьговићь, Лоѹчићь, Меньчетићь, Паскетићь, Поѹцићь, Урѣвићь. — Један се помиње само по имену трговац дубровачки Живе. М. 246.

живиничић, властелин војводе Радосава Павловића и синова му кнез а послије војвода Радоє Живиничикь 1439—54. М. 398. 402. 471.

живиньць, Genuensis: бнетци, живиньци и вси инзици. П. 10.

живица, горьнꙗ и дольнꙗ, села ѹ Браничевѹ која је цар Лазар дао Раваници, међа им гдѣ истече блато изь Мораве и ѹпада ѹ Моравѹ. М. 198. 199. и сада има село Живица на Морави близу Пожаревца.

живовати, vivere: ѹ коємь (Дубровнику) имамо живовати. М. 286. Дѹбровника, ѹ коємь єсмо живовали. М. 298.

живогошта, међу селима која је Јурај Војисаљић синовац Хрвојев вратио браћи Јурјевићима било је и село Живогошта ѹ приморьи. М. 378. а то је без сумње садашње село у Далмацији близу Макарске које на картама пишу Живогошће.

живодаровить, vitam largiens: живодаровитоѹ дрѣвоѹ крьстьномоѹ поклоними се. Ст. 16.

живоносьнь, vitam ferens: живоносномоу гробоу. М. 125.

животворе, vivificus: животворещеи троици. Ст. 8. животворещаго крьста. М. 10. часнωмь живωтворећемь крьстꙋ. М. 456.

животворивь, vivificus: живωтворивыи гробь сльзами облобизавь. Д. 170.

животворьць, vivificus: вьзьмь знамение животворьца крьста. Ст. 6.

животовати, vivere: како има чωвекь живωтовати. М. 507.

животописьць, pictor: искоусьнѣишихь животописьць призвавь. Д. 135.

животь, vita: вьсе дьни живота моюго. М. 9. по животѣ моемь накопь мене. М. 20. тогази оу моюмь животѣ не потькноухь. М. 81. како сꙋ плакали при животꙋ брата мога. М. 193. да юсть старцꙋ за живота. М. 213. да поюмо Бꙋкꙋ понеделникь на животꙋ и по сьмрьти. М. 231. да е не ћꙋ ωставити за живота мога. М. 274. да смо с тобовь неразлꙋчно до живота нашега и твоега. М. 22. до живота свога тѣмьзи селомь да се хранын казньць Дьмитрь, а по животѣ югове да юсть црькви. М. 112. тако ти моега живота. М. 53.

животьнь, vitae: дрѣво животно. Са. 5. животная словѣса. М. 560. написоующе се вь книгы живωтные. Д. 43. да потребить (бог) паметь его ωть животьныихь книгь. С. Л. 1847. IV. 56. — животьно, animal: насищающомоу вьсако животно благоволенїа. М. 333.

живою, кнез Живою син кнеза Влатка 1452. М. 454.

живоуланновь, *тоῦ* Живоуланнь: ωправителю живꙋланнове. П. 74.

живоуланнь, име мушко, гледај Станишић.

живь, vivus: до колѣ сьмь живь. М. 2. заклех се богомь живимь. М. 274. живога или мрьтвога добытька. М. 75. cf. добытькь. да да богь семꙋ писанию ωбрести ви живоω и здравоω. М. 545. ми смо живоω и здравоω. М. 545.

живька, име женско: слушкиња Петра Јамомета. П. 173.

живько, име мушко, гледај Бродаровићь, Влаховићь, Гоуньдоулићь, Дльжичићь, Лигатићь, Меньчетићь, Мимилотићь, Миловићь, Цигоулићь, Чрѣкићь, Юкетићь. — У Дубровнику имаше двор Живко которанинь прије 1452. М. 454. — Трговац дубровачки Живко друг Симка Станића 1417. П. 138. — Поп Живко, који је штампао јеванђелије у Мркшиној цркви 1566. В. прим. 18.

живьковићь, цариник војводе Иваниша Влахѹша Живковикь речени Пелночикь. П. б. 114.

живьковь, *τοῦ* Живько: половина живькова, т. ј. Живька Лигатикꙗ. П. 128. ѥрь ѥ било живьково, т. ј. Живька Дльжичића. П. б. 25.

живѣти, vivere: хокѥмо с вашомь милостю добрѣ живѣти. П. 6. живити мећю нама. М. 446.

жиголѥвь, кћи војводе Мркше Стјепаница бијеше жена жиголѥка. П. б. 117.

жигьмоунь, гледај Жигьмоуньдь: кралꙗ оугрьскаго Жигмоуна. Л. 74.

жигьмоуньда, гледај Жигьмоуньдь: кралꙗ Жигьмѹнде. М. 287. 294. П. 135.

жигьмоуньдь, Sigismundus: краљ мађарски Жигмѹндь. П. 19. cf. Шижьмоуньдь.

жигьмоуньта, гледај Жигьмоуньть: кралꙗ Жигьмѹнте. М. 292.

жигьмоуньть, гледај Жигьмоуньдь: оумрѣ Жигмоунть краль 1435. Л. 77. кралꙗ Жигмѹнать (мјесто Жигмѹньта). М. 252.

жидати, жиждоу, condere: храмоу семоу жиждемоу. М. 100.

жидилиѥ, село с црквом св. Пантелије које је цар Лазар дао Раваници: Жидилѥ. С. Л. 1847. IV. 47. Жидиліє. М. 196. има и сад село Жидиље у срезу ресавском.

жидильць, селима између Кучајине и Мораве која је цар Лазар дао Раваници ишла је међа на Дїѡни-

сїєкь виноградь Жидилца. М. 197. ваља да је био из Жидиља.

жидовьскын, judaicus: жидовскимь ѥзикомь. Г. X. 240.

жидьуа, гледај Жиуа.

жиждитель, conditor: юже (десницу) вьзложи на врьхь жиждитела. М. 11.

жижьмоуда, / жижьмоуньда, } Sigismundus, гледај Жоунєвиќь.

жизнь, vita: разоумѣвь блаженоую жизнь отьца моего. М. 9.

жико, име мушко, һур. Жикько, гледај Цигоулиќь, коме долази и име Живко, па како само зањ долази Жико, може бити да је и погрјешка.

жила, vena: сьсєжи жилами пльти его. Д. 100.

жилица, међу посуђем које је деспот Ђурађ дао на оставу опћини дубровачкој бјеху двє жилице z гристалдомь срьбромь. М. 408. тијех ствари нема у другом споменику у ком је пописана иста остава. П. б. 98. мислим да је погрјешка мјесто жлице.

жилиште, domicilium: раиское жилище. Са. 2. створи жилище господеви црькьвь. М. 17.

жилиќь, логофет господина Костадина Радиуь Жилиќь 1395. М. 228.

жильуица, земљи коју је краљ Милутин дао цркви св. Николе у Хвосну бјеше међа надь Жїωуицоу камень, ωть Жїωуице косомь. М. 73. у пријепису познијем.

жировати се, vesci: жироуе се сь свиньами. Са. 7.

жировьнина, census pro pabulo glandario, срл. glandagium: травнина, що ѥ по вьсѣхь мєстохьхь, жировнина, все то даеть кралєвьство ми црькви. Г. XIII. 376.

жировьница, гледај жировьнина: реченьна села ωсвободихь ωть работь господства ми, ωдь грагєниа коуќь, ωдь жировьнице и ωдь уьврине. М. 571. — Село између Кучајине и Мораве које је цар Лазар дао Раваници: село Жировница. М. 197.

жирь, glans: ако се оу жоупи жирь роди, тога жира цароу половина, а томоу властелиноу, чиа є дрьжава, половина. З. 49.

житель, civis: поустыньны житель. М. 137.

житєльство, civitas: оукрасивь иже вь ньемь жителство. М. 196.

житєльствовати, civem esse: довлѣєть мнѣ же и тебѣ вь толицѣ широтѣ ȥемльнѣи житєльствовати. Г. XI. 66.

жити, живоу, vivere: живоущимь ѡкрьсть єго. М. 9. живєхоу вь Светѣи Горѣ. Са. 8. како сь вами жихь. Д. 36. како сте жили. М. 46. живȣ право. М. 55. да имамо с кралѥвьствомь ти жити ȣ любвѣ. П. 52. ваши прьви и наши прьви жили сȣ ȣ великои любвѣ. П. 140.

житиѥ, vita: красотоу житиѣ сего. М. 5. послѣдȣѥ житию светихь царь. М. 134. вь монастирехь, где соу ѡбьща житїа. М. 533. ѡбьщаго житїа ȥаконь. М. 533.

жито, frumentum: сьберoу жита. Ст. 9. ȥемлѥ моє да не покриѥте ни ѥдьне педи или лоȥовь или житомь или вовемь конмь. М. 20. жито и вино, кое се начне продавати ȣ градѣ, да се не подражи твоихь ради люди. М. 47. да им се (ћефалијама) продавать жито и месо ȥа динарь, що иномоу ȥа два. З. 34. аще кто попасеть жито или виноградь. З. 35. кьбьль жита. З. 50.

житомискь, гледај Житомитьскь.

житомитьскь, град који је од Грка освојио Стефан Немања негдје у оном крају гдје је Софија и гдје је био Велбужд: градь Житомитьскь. Ст. 8. Житомискь. Л. 69.

житотрѣблѥниѥ, purgatio frumenti: мѣропьша работа: житотрѣблѥниѥ. М. 98.

житьковица, село које је цар Лазар дао Раваници а које је било до села Гудреча, с којим је сада једна општина близу Дунава. С. Л. 1847. IV. 52.

житькь, vita: ако хокете да есте мегȣ нами житькь прави. П. б. 15.

житьница, horreum: да испльнет се житнице ваю

множьствомь пшеници. Са. 5. да тоѕи прикꙋпляю ꙋ житницꙋ. М. 191.

житьнь, frumenti: да имь нѣ поноса никога ни житнога ни виньнога. М. 61.

житьча, гледај Жича.

житѣнскыи, vitae: житѣнскоую боурю прѣплоувьше. Ст. 10.

житѣю, име мушко, ако је добро преписано: оть чеса юсть Житѣю ꙋ Бꙋгаре побѣгль. М. 172.

жица, linea: селу је Дубици била међа жицомь до великаго пꙋта. М. 198. пꙋтаць сребрьнѣхь на жицꙋ сто и шесть десеть и осамь. П. б. 73.

жича, село које је Стефан краљ Првовјенчани дао цркви Исуса Христа коју је с манастиром уз њу и сазидао наредивши да се у њој поставлають вьси краліе и архиєпископиє и пископиє и игоумениє, и која је и сада у Србији: Жича сь Батиномь. М. 11. и сам се тај манастир тако зове: великоую црькові вь Жічи. Д. 97. кь црькви Христа спаса вь Житчи. Д. 139. била је Жича столица архиепископска од почетка архиепископства српског. Д. 97. 139. Л. 51. 60. 69. и сама се та црква зове Жича: великоу црьквь архїєпископїоу Жидчю. Л. 51. вь великоую архїєпископїю Жичю. Л. 60. црьковь єпископїю Жичю. Л. 69. празник јој је спасов дан. Д. 97. Л. 69.

жишьмоуда, Sigismundus, гледај Жоупиєвић.

жлица, cochlear, cf. льжица: двѣ жлице сребрне позлаћене. М. 498. шесть жлиць. П. б. 125.

жльдати, desiderare: жльдающе тебе царꙋ. М. 35. два пута.

жльдѣти, desiderare: жльдеће покрѣнити старꙋ любвь. М. 210. много жльдимо. П. 42. cf. жоудѣти.

жльть, flavus: все мꙋ самь платила жꙋтими дꙋкати. П. б. 43.

жльчь, bilis: ω чаша, горчле жльчи намь оуготовлієма. Д. 20.

жлѣбь, canalis: да сє правын ѥжа и каменїє и гвоздїа и жлєбы. М. 559.

жмальдь, encaustum, срл. smaldus, émail: кꙋпа поꙁлакѥна и сь жмальдѣ. П. б. 73. пꙋца бисєрна сь жмалди а ѥдно беꙁь жмалда. П. б. 74. ѥднаа пꙋшлица (сь) жмалдомь. М. 408. cf. ꙁмальдь.

жмиральдь, smaragdus, срл. smiraldus: сь шесть баласиновь и сь девєть жмиралдовь. П. б. 56. 66. 72.

жмоулькь, poculum: .ѕ. жмꙋлака. П. б. 125.

жовань, Joannes: Жовань котопань дрѣвєни. П. 90. — Гледај Трепьтаћевићь.

жонько, име мушко исто које је и Жоунько, гледај Боунићь,Градићь, Гоуньдоулићь, Калићевићь, Ципьцоулловићь, Урѣвићь. — Један се дубровчанин Жонко помиње 1468 без презимена. М. 504. него ће бити Цинцуловић, који се 1469 помиње у истом послу. М. 506.

жоре, -ете, Georgius, cf. Жорета: дубровчанин Жоре протовистијар краља босанскога Дабише 1392—93. П. б. 34. 35. 37. 39. а 1398—99 протовистијар краљице Грубе. П. б. 41. 43. а 1397 или њезин или удовице Дабишине Јелене протовистијар. П. б. 40. 1398 препоручује га општина дубровачка војводи Радичу називајући га протовистијаром. П. 16. помиње се 1412 као да га већ није било: како ѥ била (царина дријевска) ꙁа протовистиꙗра Жоретє. П. 112. а 1427 дадоше дубровчани војводи Радосаву Павловићу полатꙋ ꙋ Дꙋбровникꙋ, коꙗ є била протобистара Жоретє. М. 337. 344. латински му пишу презиме de Bochsa. П. б. 37. 39. по томе би био Бокьшићь. — Дубровчанин Жоре Црьни 1369. П. б. 26. — Гледај Пальмотићь.

жорета, Georgius: дубровчанин којему име пишу и Жоре и који бјеше протовистијар у Босни: 1397 бјеше протовистијар краљици Јелени удовици краља Дабише: Жоретꙋ нашега вирьнога слꙋгꙋ и протобисьꙗра. М. 230. пишу дубровчани за истога протовистꙗра Жоретꙋ 1398. П. 16. cf. Жоре.

жоретић, два дубровчанина властелина: Живань Жоретикь 1472. М. 515. Никша 1473. М. 517. cf. Жоуретић.

жорьги, кнез дубровачки Маринь Жорьги 1289. М. 56. пишу га и Жоурьжи, које види.

жрьковань, гледај Жрьновь.

жрьково, селу Алтину манастира Дечана бјеше међа: Матерскы Прѣслопь на Тльсто брьдо на виногра-днице како оупада оу Жрьково. М. 94.

жрьль, мислим да је погрјешка у преписивању или у штампању мјесто хрьль, које види: бригентинь би жрьль. П. 38.

жрьновичькын, селу је Ленитковцима манастира Раванице ишла међа на газь на жрьновичькы. М. 199. С. Л. 1847. IV. 51.

жрьновь, град који су зидали Турци и који би по једном мјесту у љетописима могао бити близу Биограда: бысть баша (Хадомь баша) подь Белградомь, и сьзыда градь Жрьновь 1442. Л. 77. то ће бити исти град о ком пишу љетописи: прими Махьмоуть баша Вишесавоу градь и Голоубьць и Жрьновь и Ресавоу и Белоу Стеноу 1458. Л. 79. Г. Х. 274. а по тијем ријечима, и јоште ако није без свезе с њим Жрьновьница и жрьновичькын, рекао бих да би га ваљало тражити ближе Звижда. један га љетописац пише и Жрьковань: ходи Хадѫмь паша подь Беωградь и сьзда Жрьковань. Г. Х. 272. премда га исти пише и Жрьновь. Г. Х. 274. други га пише и Жрьновань. Л. 80.

жрьновьница, мјесто близу Дубровника: виногради коупиль ωпать (мљетски) оу Жрьновьници прѣдь Доубровьникомь. М. 10. праштаю имь могорише, что сѫ (дубровчани српским краљевима) давали ωдь Жрьновинцѥ. М. 27. међе су дубровачкој земљи ишле како држе горе кое гредѫть врьхь Жрьновьницѫ. М. 38. долази и pl.: записа и потврьди прѣдь градωмь Дѫбровникωмь ѫ Жрьновницахь. М. 189. — Мјесто у Пеку које је било код села Воилова: селу Војиицима и другима која је цар

Лазар дао Раваници ишле су међе ѡть Жрьновниџе на храковлуки кладеньць . . . подѣлнимь пꙋтемь междꙋ Воонице и междꙋ Вонлоко на Жрьнокцꙋ (ово пошљедње мислим да је погрјешка мјесто Жрнокинцꙋ). С. Л. 1847. IV. 52. 53.

жрьновьничьскын, што припада Жрновници, и то оној код Дубровника: ꙁа виноградє жрьновьничькє дани да нє даютє. М. 20. ꙁа ꙁемлю жрьновничкꙋ како ныь юсть дало и ꙁаписало царьство ми, такоꙁи да нмаю и дрьжє. М. 170. кнеꙁь жрьновнички. П. б. 106.

жрьновьнь, гледај Жрьновь.

жрьтва, sacrificium: вьꙁмѣтє жрьтвы. М. 74.

жрьтвьникь, altare: вьноутрь свєтаго жрьтьвника. Д. 87. на светемь жрьтвникє. Г. X. 237.

жрѣбица, крал Милутин наређујући како ће људи косити Грачаници ливаде вели: ливадоу надь жрѣбицомь дѣлєвє да косє. М. 565. ако је добро преписано онда мислим да није добро штампано него да би требало надьжрѣбицомь, које би могло бити sors.

жрѣло, град у ком је писан апостол шишатовачки: оу Пеки вь градѣ рекомѣмь Жрѣлѣ. М. 84. — Један љетописац и Ждрѣло браничевско пише Жрело. Л. 61.

жоукань, Joannes: у Босни викарь Жꙋкань 1434. М. 379. — Жꙋкань Чинꙋвеꙁь (Genuensis) 1403. П. 45.

жоудин, Judaeus: да сами причестань жꙋдинемь, кои впишꙋ: пропни. М. 447.

жоудѣти, desiderare: помок жодиаї. М. 550.

жоулимнь, селима на Кркру (који види) која је крал Стефан Првовјенчани дао цркви богородичиној на Мљету бјеше међа Жоулымнь ѡть мора до мора. М. 10. и сада има то мјесто Giuliana.

жоумаꙁель ахирь, } турски мјесец: на .ли. дань
жоумаꙁи ѣль ахирь, } жꙋмаꙁель ахира. М. 484. писа се месеца жꙋмаꙁи ѣль ахира. М. 515.

жоунь, -на, Junius, гледај Башлєвнћь, Богьданнћь, Вльвасовнћь, Вльчевнћь, Гледнћь, Граднћь, Дрьжнћь, Жоу-

нєвнћь, Жоурьговнћь, Нвановнћь, Лоукарєвнћь, Пнкоурарєвнћь, Ранєннћь, Сорькоучєвнћь, Стражька, Урѣвнћь. — мјесец: мѣсєца жѹна. П. б. 83. П. 111. жѹна. М. 556.

жоуньк о, Junius ђур., гледај Коудалнћь, Коунћь.

жоунєвнћь, презиме властеоској породици дубровачкој: 1405 изабрани властелин Жѹнєвнкь, којему је од имена остало у споменику само Ж, а мислим да је Жоунь. М. 262. — Жоунь 1413 судија. П. 117. — Марое, којему име пишу и Марѣнь 1441—50 (пошљедња година није поуздана), изабрани властелин 1442. М. 405. 419. 423. 443. — Жншмѹда, којему пишу име и Жнжмѹда и Жнжмнда и Шншмѹда, 1442—66, изабрани властелин више година а 1462 и кнез. М. 419. 424. 431. П. б. 118. 126. 127. — Дамнанъ поклисарь деспота Лаѕара 1457. М. 477. 478. 479. исти Дамьянь бјеше покојни 1462. П. б. 117. — Алокнѕь брат Дамјанов 1461. П. б. 117.

жоунєвь, *тог* Жоунь: дубровчанин Жнвань жѹнєвь снь имаше брата Стєпка, с којим држаше царину у Маре Вуковице и сина јој Ђурђа 1424. П. б. 81.

жоупа, pagus: снє жюпє прнложнхомь подь ѡбласть снє црькви. М. 13. н снє жоупє. М. 13. жоупа жоупѣ да нє попасєть добнтькѡмь ннщо. З. 35. помињу се жупе: Блатьна, Корьуь, Броћьно, брьсковьска, Бѣлнца, Внталнна, Врьбана, Горьскє двије, Граханнца, Драчєвнца, доубровьчька, ѕатрьнавьска, Нбра два, конавльска, Кроушнльнинца, Лєпєннцє двије, Лоугомнра, Лѣвоуь, любовнђьска, Морава, Пьноука, Расина, Трѣбннє, Хлѣвьно, Урьна Стѣна, Єльшаннца; потврду види код тијех ријечи; било их је и више, само што се за друге не каже изријеком да су жупе; — било је земаља са селима које нијесу припадале у жупу: ащє кто оумрѣть, а нмать єднно сєло оу жоупѣ нлн мєждоу жоупамн, що сє ѕло оучнин томоуѕн сєлоу, вьсоу тоуѕн ѕлобоу да платн ѡколнна. З. 34. ако боудє брьдо поусто мєждоу жоупамн, сєла ѡкольнаа, коꙗ соу ѡколо тога брьда, да блюдоу стражоу. З. 46.

давала се у баштину жупа или цијела или које село у њој: аще ли се ѡбрѣщеть едино село оу ѡноизи жоупѣ, оу кога годе властелина, или есть царьства ми или есть црьковно село, или властелинчица, ѡномоузи селоу никто да не забранить пасти, да пасе коудѣ и жоупа. З. 35. що запише господинь царь бащиноу, комоу запише село оу бащиноу, да есть логоѳетоу .л. перперь за хрисоулъ, а комоу жоупоу, ѡть вьсакога села по .л. перперь. З. 40. где се ѡбрѣтаю жоупе смесне, села црьковна илїи царева или властельска, и не боуде на той жоупи едьнога господара, нь ако боуде кефалїе и соудїе цареве, да поставе страже по вьсехь поутехь, и кефалїамь да прѣдаде поутове, да и пазѣ стражами. З. 46. жупа је имала своју управу одвојену од државне, која је била по градовима у жупама, а управа је њезина била у властелина чија је била жупа или у више њих ако их је било више у жупи: да не работаю (људи св. Николе врањинскога) работе никоюре господствующому, ни дани даю, ни воиске воюю, ни у жупу приплащаю. М. 135. цара вьсакы да прати, коуде камо поиде, градь вьсакы до жоупе, и жоупа до жоупе, и пакы жоупа до града. З. 45. ако кто боуде изь жоупе при гражданина, да га при прѣдь владальцемь градьскымь и прѣдь црьковнымь клирисомь по закооу. З. 48. по вьсѣхь земляхь и по градовѡхь и по жоупахь и по краищехь хоусара и тата да нѣсть ни оу чїемь прѣдѣлоу ... оу коимь се селѣ ѡбрѣщеть тать или хоусарь, ... господарь села того да се доведеть свезань кь цароу, да плакта вьсе що е оучинилъ тать и хоусарь ѡть испрьва, и пакы да се кажеть ꙗко тать и хоусарь. З. 41. аще се що годѣ лицемь оухватить оу нихь, или аще се оухвати оу хоусѣ или оу крагї, или ихь прѣдадоу жоупѣ или селѡмь, или господарїе или властелѣ, кои соу надь ними, тизи хоусарїе и татїе да се не помилоую, нь да се ѡслѣпе или ѡбѣсѣ. З. 42. ако гоусарь оукраде свиниѥ цареве, да плати ѡколина. ако ли се оукрадоу свиниѥ, да се соудїи свинарь сь жоупомь, что рече соудь.

З. 49. град је дужна била жупа оправљати: где се градь юборить, да га направе граждане того града, и жоупа, що есть прѣдѣль того града. З. 40. разликује се жупа од катуна и од крајишта: аще оувїе властелинь себра оу градоу или оу жоупѣ или оу катоуноу. З. 37. и по градовюхь и по жоупахь и по краищехь. З. 41.

жоупаница, ихог τοῦ жоупань: жупан Строе Вестолиню. жупаница его Сима 1114. М. 1. друга се не помиње.

жоупань, властелин вишега реда; први се спомиње жупань Строе 1114. М. 1. и сами се државни господари из прва зваху жупани али велики, тако вели жоупань бјеше Стефан Немања. М. 1. 4. и син му Стефан докле се не закраљи. М. 5. по свједочанству Доментијанову бјеше у то доба много жупана и то малијех и великијех: мноѕи вь вась начелници и власти, ипаты и воеводы, мноѕы же жоупаны мали же и велици. не лѣпо юсть, о боѕѣ ками юбладаюштомоу саномь власти единоименитоу быти же и ѕвати се. Д. 142. велики жупан бјеше већи од кнеза, јер кад Стефан Немања бијаше вели жоупань брат му се Мирослав зваше кнеѕ. М. 1. већи бјеше и од великога кнеза, јер кад Стефан син Немањин бијаше велики жупан брат му се Вукан зваше вели кнеѕь, које оста и кад му се брат закраљи, cf. Вльканъ. али велики кнез бјеше већи од онога ко се зваше само жупан, јер велики кнез хумски Андрија имаше два сина Богдана и Радосава, које сам назива жупанима 1249. М. 34. осим поменутијех не помиње се више великијех жупана, а жупани се поименце помињу међу властелом још ови: син великога кнеза Вукана Дмитар. Л. 60. од 1254 до 1307 у краљева српских Стефань и Тврътко и Владиславь. М. 46. 53. 69. у бана босанскога Крѣкша и Исаханъ Прьбиловикь 1332. М. 102. у краља српскога Кратко 1333. М. 104. у Витаљини Никола 1369. П. б. 24. Рола 1370. М. 181. XIV вијека Сынко. М. 247. брат му Градое. М. 219. у краља босанскога Бранко Прибииникь

и Бѣлиюкь Сьньковиѣь и Влькьць Урьнѹговикь и Диница 1378. М. 189. 190. сии кнеза Вратка, брат царице Милице Никола. Л. 60. cf. Вратько. у цара српскога Петарь 1387. М. 207. у краља босанскога Тврьдиславь Тѵница и Радоє Радосалиѣь и Юран Тихьчиновиѣь и Вльклмирь Семьковиѣь 1392—95. М. 222. 226. у госпође Владе Кльуєта 1399. П. 20. Оџрѣнь 1399. П. 24. у војводе Радича Санковића Дабижикь Чихорикь и Божиуко Брьликь 1399. М. 243. у краља босанскога Драгиша Диничиѣь 1420. М. 305. 318. у војводе Сандаља Толиша и Богєта 1405—11. П. 65. 108. у кнеза Петра Гюрагь 1416. П. 134. у војводе Радосава Павловића Радосавь Главиѣь. П. 167. у ова се пошљедња времена помињу највише како врше заповијести већих господара; тако се у подручју кнеза Павла и војводе Сандаља помињу жѹпаниє. П. 32. 55. 117. тако херцег Стјепан пише 1461: запокѣдамь коєводамь, кнеҁовомь, жѹпаномь, царникомь, глобаромь, катѹнаромь. М. 485. — Име мушко, гледај Коупиѣь.

жоупань, -на, *тоѵ* жоупань: ѡдь жоупанихь люди. М. 6. селима Грачаници, Сушици и Селцу ишла је међа оу жоупань стоуденьць. М. 563.

жоупиштє, fovea: пристаништє жоупиць орѹжїа весли достигошє. Гильф. бос. 275. ријечи неразговијетне.

жоупланинь, човјек из жупе: да нє има тоу ѡбласти ни мои властєлинь ни мои владальць ни жоупланинь ѡть соумеждьникь тѣхь сєль. М. 27. сьда сѹ ходили мои жѹпланє. М. 54.

жоупѣль, sulphur: каҁнь роуды єсть, єжє ѡсоуждєнноу быти комоу варь чинити, или жоупѣль копати. III. lesek. 74.

жоурєтиѣь, властелин дубровачки Никша Жѹрєтикь 1471. М. 514. он је у истом споменику записан италијански Nicola de Palmota, био је дакле од породице Палмотића, које види. cf. Жорєтиѣь.

жоури, село које је Стефан Душан дао цркви св. Николе у Добрушти а с њом Хиландару. М. 111.

жоурьговић, презиме властеоској породици дубровачкој: Жоунь се помиње од 1334 до 1427, али ће бити двојица и то један само 1334. М. 107. а други од 1398, изабрани властелин 1405, судија 1413, вијећник од малога вијећа 1419, а 1423 кнез, па опет изабрани властелин. М. 231. 233. 235. 259. 287. 320. 347. П. 117. 147. — Стипе 1348, који је држао под закуп у цара српскога трг новобрдски и призренски. П. б. 18. — Живе око 1364. П. б. 26. — Маѳеѡ 1378—97, име му пишу и Мате и Матеи и Матко, а презиме му је и Журковикь на једном мјесту, изабрани властелин 1390. М. 187. 202. 215. П. 8. — Никола 1399—1414, име му пишу и Никша, изабрани властелин више година. М. 240. 262. 282. 287. 367. 427. — Палко 1402—23, име му пишу и Плоко, изабрани властелин 1423. П. 38. М. 320. — Влахо 1423, име му пишу и Влахуша. М. 323. 325. — Марьтоло 1417—27, изабрани властелин 1427. П. 141. М. 341.

жоурьговь, *тоѵ* Жоурьгь: Николицу жургова нети. М. 66. cf. Жоурьгь.

жоурьгь, Georgius: између 1100 и 1200 дубровчанин Журьгь Которанинь. М. 7. — 1304 други такође дубровчанин дуговаше краљици Јелени за трге, њему неки Николица дубровчанин бјеше нећак. М. 66.

жоурьжи, кнез дубровачки Маринь Журьжи 1289. М. 55. cf. Жорьги.

жоурьковић, гледај Жоурьговић, само на једном мјесту. П. 8.

жоурьче, село манастира Трескавца. Г. XIII. 374.

жоухо, Joannes, гледај Гоучетић, Кабоужић, Доурети́ћь.

жьдати, ждоу, exspectare: господь ждеть теке. Ст. 13.

жьзль, scipio: краль давает емоу (игумну) жьзль. М. 14. оубрусцемь закрывь ѡчи, хождаше са жазломь. Г. X. 267. жьзль старости. Д. 42. pertica: жазли ѡстри ва проходь вадружахоу. Г. X. 224.

жьльвь, fulcrum: древенними жьльвами подипрае се. Ш. lesek. 76.

жюпа, гледај жоупа.

ꙁа, post, pro, (како му се развија значење, види у мојој синтакси 165. 416. 583.) cum acc.: ꙁдѣ вьждельвь ꙁа вы ѡбрѣсти вы мѣсто спасенїа. М. 4. дань, что даюте ꙁа рѣкоу. М. 19. клель се ꙁа вьсе людие. М. 45. ꙁамѣни ю ꙁа Юбланицоу. М. 94. говорише ꙁа села. М. 86. ꙁа попашоу. З. 35. мега мꙋ ꙁа Писковицꙋ. М. 199. Иваниша не ротише ꙁа младость. М. 376. ꙁа то. М. 106. ꙁа ню. М. 182. ꙁа що. М. 426. ꙁа двие неделе. М. 36. ꙋда се Єлача ꙁа Михоча. М. 544. — cum instr.: ꙁа коимьждо оучинѣникомь по дьва члоуѣка. М. 6. кою опѣнна пошле вола постави ꙁа тѣмь. М. 210. бысть вьдана на оугрѣ ꙁа Ꙁагаребьюевикюмь. Л. 73. — cum gen.: ꙁа нашега света не пленоваль твою ꙁемлю. М. 21. да юсть старцꙋ ꙁа живота. М. 213. ꙁаконь кои сꙋ имали ꙁа господина и родителѣ ми. М. 437. ꙁа крѣпости мира сего. М. 466. да го дасть ꙁа ютра на ѡбѣдѣ. З. 36. с прилозима (адверб.): ꙁа сьда не ꙋмиесмо писати. М. 443. ꙁа наприда. М. 444. — неколика се пута налази и с инфинитивом у споменицима у које је лакше могла продријети та особина латинска онога времена: ꙁа ꙋгодити нимь такои ꙋчинисмо. П. б. 59. — погрјешка мјесто са: ꙁа иꙁбранемь викемь. М. 382. 595.

ꙁабава, impedimentum: да си ходе по ꙁемли кралевьства ми беꙁ ꙁабаве. М. 50. да нимь не ꙁабаве ни ѡдь когаре. М. 55. кто ли се ѡбрѣте ꙋчинивь нѣкою ꙁабавꙋ дꙋбровчанинꙋ или ꙁемлианинꙋ кои мꙋ продаю жито. М. 119. говорише царьствꙋ ми ѡ кривинахь и ѡ ꙁабавахь, що се чине ꙋ ꙁемли царьства ми дꙋбровчаномь. М. 157. имаю ꙁабавꙋ ꙁа Млѣть. М. 158. трьговци да гредоу беꙁь ꙁабаве. З. 39. да ви чꙋва и блюде ѡдь всаке ꙁабаве. М. 175. никомꙋрь ꙁабаве не даше. П. 10. тко би нимь хотио дати кою

годи ʒабавꙋ. М. 445. єто смо чꙋли да ѥ нашѣмь трьговцемь ʒабава ѡдь тꙋрчина. П. 10.

ʒабавити, impedire: да ходе (трговци дубровачки) свободьно, а никто да имь не ʒабави ништа. М. 53. тѡмоу да не ʒабави ни кефалиꙗ ни кнеʒь. М. 138. кто ли се нагіе ʒабавивь што или што ꙋʒьмь. М. 153. кто ли ʒабави што дꙋбровчаномь, да не продаю трьгове и да си кꙋпꙋю што имь трѣбꙋѥ. М. 157. да имь не имать ʒабавити ʒа тꙋʒи ʒемлю. М. 165. цариникь да нѣсть вольнь ʒабавити или ʒадрьжати трьговца. З. 39. да имь никто ништа не ʒабави, ни нимь ни трьгꙋ нихь. М. 204. ходили сꙋ наши трьговци ꙋ дрьва, и нѣ имь нитковь ʒабавиль. П. 20. indignari: не ʒабавите имь, ако сꙋ много стоꙗли. П. 37.

ʒабављати, impedire: да имь никто не име ʒабављати. М. 53. да нѣсть вольнь митрополить ʒабављати или оскрьбљати игꙋмена. М. 214. чꙋсмо како тꙋрци ʒабављаю нашѣмь трьговцемь. П. 15. ѥрь имь ʒабављаю ʒа дльгь, кои прави да мꙋ сꙋ нѣки дрꙋʒи дльжни. П. 61.

ʒабавь, име мушко, гледај Продаса.

ʒабаштинити се, bonum баштина dictum acquirere: кои се ѥ дꙋбровчаниннь ʒабаштиниль ꙋ Новѡмь Брьдꙋ, тьʒи да ʒиге градь, и да чꙋва; кои ли сꙋ гостие, и несꙋ се ʒабаштинили, да имь ѥ на вѡли. М. 206. кои се соу доубровчане ʒабаштинили по нашихь градовехь, тиʒи да ʒигю градове. М. 271.

ʒаблатиѥ, селу је Стриjелцу манастира Дечана ишла међа на Ʒаблатиѥ. М. 92.

ʒаблатькь, мјесто код Стона: прѣдь Стономь на Ʒаблаткꙋ бијеше поставио царину кнез Гргур Вукосаљић око 1416. М. 281. П. 133.

ʒаблоудити, errare: наставьнице ʒаблоуждьшимь. Ст. 10.

ʒаблоуждениѥ, error: мнѡгыхь ѡть ʒаблоуждениꙗ кь богоу обратити. Д. 128.

ʒаборавити, oblivisci: да би не ʒаборавили. Ш. les. 85.

ʒаборане, стони град војводе Радича Санковића:

у моихь дворихь у Ꙁаборахь. М. 220. само ту, па може бити и Ꙁаборе да се звао.

ꙁабости, figere: међе су земљама хиландарским ишле на деллии камы ꙁабодени. М. 127.

ꙁабрало, propugnaculum: аще не би якоже градь ꙁабрали утврьждень сьхранилъ нась. Г. XIII. 364.

ꙁабранити, prohibere: да ниь нѣ никто вольнь ꙁабранити или ꙁадрьжати да си продаю куплю свою. М. 157. селоу никто да не ꙁабранить пасти. З. 35. никто да не ꙁабрани сяниоу горе. З. 45.

ꙁабрьдие, transmontana regio: селу је Осаници цркве богородичине у Ждријелу браничевском ишла међа ꙁабрьдиемь. М. 194. погрјешка мислим да је изь Ꙁабрьдия. М. 248. мјесто изь Ꙁабрьдия, а то је било у жупи Хлијевну.

ꙁабоукокьие, мјесто у жупи хљеванској. М. 249. номинативу нема потврде; долази само у акус.

ꙁабьвение, oblivio: не вь ꙁабвеніе поставї вьꙁлюблениія ти уеда. М. 243.

ꙁабьшити, negare: ако бошнянинь ꙁапши да ние дуожань. М. 101. що дал дубровуанинь срьбину свое имание у веру, ако му ꙁапши срьбинь, и рече: неси ми даль. М. 208. що му ꙁабши. М. 353. они ꙁапшише. М. 515. јамачно ће бити погрјешка мјесто ꙁапши: ꙁапише. М. 270.

ꙁабывати, oblivisci: моихь ꙁаконь не ꙁабываита. Са. 4. никогдаже ꙁабїваите прѣꙁвїтера Іоана. М. 558.

ꙁабыти, oblivisci: ꙁабы вьспитавьшаго и. Ст. 23. ꙁаби бога. Д. 105. ꙁабывь вьса благая оученил. М. 89.

ꙁабытие, oblivio: ꙁабитиемь покрити бывшоую о немь божїю милость. Д. 100.

ꙁабыть, oblivio: твоꙗ блага вь ꙁабить поставїше. М. 244.

ꙁабытьливь, obliviosus: благыихь вашихь не ꙁабытливы быхомь. Д. 218.

ꙁабытьнь, oblivius: оусноукшиихь ꙁабытно. Д. 16.

ꙁабѣгноути, deerare: вьждевѣ ити вь Светоую Гороу яко пастырь добрыи поискати овуете ꙁабѣгшаго. Са. 7.

ζабѣль, silva septa, управо само terminus, па по том и оно што је међу њима: да ζабѣла блюде. М. 97. село Доброущоу сь ζабѣломь и с планиномь. М. 111. ζабѣль ζаконитихь и ливадь да не пасеть никто. З. 35. до ζабѣла господарева ишла је међа селу Маковцима. М. 199. до потока, кои греде ѡть ζабела. М. 264.

ζабѣлѣжити, signare: ζабилѣжити се. П. б. 120.

ζавеζати, ligare: ѡть божьствьниие црькве да боудеть ζавеζань. М. 14. мною грѣшьнѣмь да ie ζавеζань вь сии вѣкь и вь боудоущии. М. 15. да боудеть прокльть и ζавеζань. М. 100. obligare: ζавеζаше се кралiевьствв ми давати доходакь. М. 221. ζавеζасмо градь Двбровникь и него властеле давати кралевьствв босанскомв .є. сать перьперь. М. 295. приписмо и ζавеζасмо в вѣрв и в клеткв нашв. П. б. 65.

ζавеζовати, ligare: проклинамо и ζавеζоуемо иже хоцеть раζорити. М. 77. obligare: ѡбитвемо и ζавеζвемо се градв Двбровникв речению жупв бранити. М. 289. нась твоимь добротомь в векиа добра дѣла кь тебѣ ζавеζвiешь. П. 30.

ζавида, invidia: ζавида высть ѡть цара бльгарьскаго. Ст. 31.

ζавидь, брат Стефана Немање. Л. 58. зидао цркву св. Петру и Павлу вь Косии на рѣцѣ Лимѣ. Л. 58. 68.

ζавидѣти, invidere: ζавидѣти Батопедоу. Д. 33. ради жены своее ζавидѣнь высть. Д. 177.

ζависть, invidia: ζавистию сотониною ѡдрьжимь. М. 10.

ζавистьникь, invidus: ζавистника дїавола. М. 334. многыи ζавистникы. Д. 62.

ζавистьнь, invidus: ζавистьныие благоуьстїю дверы. Гильф. бос. 275.

ζаводиштьна глава, селу је Грнчареву ишла међа оу ζаводищноу главоу. М. 95.

ζаводь, мјесто у хљеванској жупи: одь Ζавода до Врьховине, що пристои градв бистрнѵкомв. М. 248. 249.

ζаврьта, molestia: донде, не боiе се иедне ζабаке ни ζаврьте. П. 103.

ꙁакрьтица, molestia: да се не боѥ одь нась иниѥдьне ꙁакрьтице. М. 280. да нимь не бȣде инедная ꙁакрьтица ни ꙁабава. М. 467. да нитко рь не сми трьговцȣ дȣбровачкомȣ ȣчинити инедне новьшине ни беꙁаконие ни ꙁакрьтице. М. 489.

ꙁакрьшениѥ, conclusio: ȣ ꙁакрьшеньѥ сѣхь рѣчи не говоримо. П. 123.

ꙁакрьшиѥ, крај у држави бана босанскога, разликовао се од праве Босне: кои сȣ ȣ Босиȣ, да томȣ поротинци ȣ Босни, а кои ȣ Ꙁакрьшю, такоѥ ȣ Ꙁакрьшю. М. 101. ѡдь Ꙁакрьшꙗ бјеше властелин бана босанскога жупан Ивахнь Црьниловикь. М. 102.

ꙁаврѣти, claudere: ꙁаври прѣдь гонещимь ме. Ст. 6.

ꙁавьꙁети, sumere: ꙁаȣꙁесмо ȣ протоквистиꙗра ѡкои напрѣда все годище що би намь ималь платити. П. б. 41.

ꙁавѣсь, aulaeum: ꙁавѣси и покрови светыми. М. 11.

ꙁавѣть, votum: ꙁавѣтомь ѡставивь манастырь си на мнѣ. М. 7. Са. 12. кь црьквѣ ꙁавѣта ради погѡше. П. 38. foedus: на те ꙁавѣть ꙁавѣщаше, раба твоѥго потрѣбити тьщеть се. Ст. 28.

ꙁавѣтьнь, votivus: кивота ꙁавѣтнаго. М. 57.

ꙁавѣштаниѥ, votum: непотвореноу быти нашемоу семоу ꙁавѣщанїю. М. 128.

ꙁавѣштательнь, votivus: вса писанная и ꙁавѣщателна да боудоуть тврьда. М. 540.

ꙁавѣштати, promittere: ѡ семь ꙁавеща господь животь вѣчьнии. М. 99. pacisci: на те ꙁавѣть ꙁавѣщаще. Ст. 28.

ꙁагаревићь, по љетописима једна кћи цара Лазара удана би ꙁа Ꙁагаревикꙗ Цѣлиша. Л. 73. ꙁа Ꙁагареѥвикѥмь на Цилешме. Л. 73. cf. Цѣлишь.

ꙁагориѥ, крај у Бугарској у ком је град Трнов, cf ꙁагорьскыи: вь Ꙁагоры царствоующтими. Д. 104. вь Ꙁагорыи и вь градѣ Трьновѣ. Д. 214. или дѡ Трънѡва и по всемȣ Ꙁагѡриȣ. М. 3. може бити да то Загорје мисли љетописац говорећи: прими царь Вихѡрь оу Ꙁагорю 1455. Л. 79.

ȥагорчане, село у жупи Хлијевну 1400: в Ȥагоречахь. М. 249. само ту.

ȥагорьскыи, што припада Ȥагорию, које види, тако Доментијан пише мјесто бльгарьскыи: Калоиана цара ȥагорскаго. Д. 103. властель ȥагорскыхь. Д. 105. Асения цара ȥагорскаго. Д. 171. 178. на ȥагорскоую ȥемлю моремь шьствие творить св. Сава из Цариграда. Д. 199. изь ȥагорскые ȥемлие светаго Саву вьздвигь краљ Владисав. Д. 214.

ȥаграбити, corripere: да не волиь властелинь ȥаграбити коуплю трговцу. З. 39.

ȥаградь, селу је Вльчию ишла међа по хрідоу к Ȥаградоу. Г. XIII. 373.

ȥаградьць, селу је Трѣбьчи ишла међа мегю Градьца оу поуть и оу Ȥаградьци оу брьдьце. М. 95.

ȥагрьлата, Стефан је Немања освојио од грчке земље Ȥагрьлатоу, Лѣвьче, Бѣлицоу. М. 4. Са. 1. била је јамачно жупа; Стефан је краљ Првовјенчани не помиње по именце казујући које је земље освојио Немања, него ваља да и њу мисли у ријечима ѡбласть нишевьска. Ст. 8. а ондје мислим да је и треба тражити.

ȥагребь, главно мјесто у садашњој Хрватској: града Ȥагрѣба. М. 559.

ȥагребьскыи, што припада Загребу: бишкупу ȥагрѣбскому. М. 560.

ȥагоулани, село које је с градом Кључем и многим другим селима краљ босански Томаш Остојић дао синовима војводе Иваниша Драгишића. М. 439.

ȥагоумьштица, селу Воишановьцемь које је цар Лазар дао Раваници ишла је међа на рѣку Ȥагумщицу. М. 198.

ȥагоуровићь, презиме које вели П. J. Шафарик да је прочитао на камену на гробу Стефана Високога. М. 336. а други кажу да је Ȥуборникь. Лицејка I. 68. — Властелин которски Ѥролимь Ȥагоуровикь, који је штампао псалтир у Млецима 1638. В. прим. 15.

загыноути, perire: записъ да не посила, боюки се, да не загине на далини пѫть. М. 409. тоурци у Босне загыбоше. Л. 74. загибѣ Юрдиахъ юдь Свилоигевика. Л. 79.

задати, imponere: имь рать зада и миръ прикрьже. М. 254. каде кралевьство му намь рать зада. М. 275.

задоволь, satis: керь имь ю задоволь учинюно. М. 512. cf. доволь.

задовольнъ, sufficiens: юнь листь правимо да ю задоволмнъ. П. 88. да учине намь еспедиторию задоволну. М. 499. адвербијално долази чешће, али би се добро могло разумјети и кад се не би узело да је предлог за с остатком једна ријеч: како кю наамь задоволно бити и юунто свѣту. М. 251. П. б. 65. потрѣбовати кю наамь нимь задоволно учинити. П. 56. како да буде задоволно и за вѣровано кнезу. М. 394. юда свега е намь за правою и задоволною учинюною. М. 404. — contentus: юсмо задоволни. П. б. 84. cf. довольнъ.

задоволю, satis: Дубровникь му хокю задоволю учинити. П. 4. ако ви су що дльжни, ми изьнашадь ювамо, хюкюмо ви задоволю на нихь юправити. П. 15. ювузели нимь трьга задоколѣ. П. 135. cf. доволю.

задости, satis: да бихь нимь право и задости учинио. М. 448.

задраговићь, Вонко Задраговикь бјеше један између људи у Сухогрлу које је Стефан Душан дао пиргу хиландарском 1336—47. М. 123.

задръ, град на мору адријатском, Jadera: поиѣше у Задаръ. П. 66. дрьже га сужни у Задри. П. 75. идоше тоурци на Задаръ 1644. Л. 85. иде Текели паша на Задаръ. Л. 85.

задрьжание, detentio: да си ходе дубровчане свободно и читаво безь забаве и безь задрьжания. М. 157. безь инеднога задржания. П. б. 103.

задрьжати, detinere: да имь нѣ вольнь никто забавити да ни задрьжати. М. 157. аще властелинь задрьжить трьговца, да платить .т. перперь. З. 39. да га нѣсть вольнь никтози задрьжати оть соуда царева. З. 41.

ꙁадрьскыи, што припада Задру: каштелань ꙁадрьски. П. 83. кнеть ꙁадарска конска. Л. 85.

ꙁадрѣти, lacero: ако пїань кого ꙁадере (т. ј. хаљину на њему) или папоуче скине, или иноу срамотоу оучинии, а не ѡкрькави. З. 47.

ꙁадоушнѥ, legatum in animae salutem: що ѥ ꙁа дꙋшꙋ ѡставиѡ и що ѥ дꙋѡжань дꙋжникѡмь, и ако би що иꙁостало ѡдь ꙁадꙋшьꙗ и дꙋжникаꙗ. П. б. 120.

ꙁадоушьнина, гледај ꙁадоушнѥ: коупеницами и ꙁадоушнином. Г. XI. 130. XIII. 371. .і. тисꙋкь (дуката) ѡдь ꙁадꙋшьнине херцега Стефана а .ѳ. тисꙋкꙗ ѡдь поклада. М. 516. јамачно гријешком стоји ꙁадꙋжининꙋ. П. б. 126.

ꙁадь, само у генитиву с предлогом сь, a tergo: сь ꙁади црькве. М. 131.

ꙁадьнь, posticus: тогда ꙁаднꙗꙗ моꙗ видиши. Д. 193.

ꙁадѣва, attrectatio: да нимь нѣе на вьхь теꙁи царине ни ине кое ꙁадѣве. М. 177. да ѡномꙋи чловѣкꙋ нильть пати, а ꙁа иманьѥ да нѣ ꙁадѣве. П. 139.

ꙁадѣвати се, attrectare: ꙋ ино не ꙁадѣвамо се. П. 28. сада и ꙁа дрꙋгѡ се ꙁадѣваю. М. 475. ако амальдари ꙁа тои се ꙁадѣваю, да ихь карате. М. 530.

ꙁадѣти се, attrectare: аке им се где слꙋчи дрѣво, тере нимь се раꙁбиѥ на мори при ꙁемли кралевьства ми, да се ꙁа ѡноꙁи дрѣво никьтѡ не ꙁадеѥ. М. 85. ꙁа ниxь да не има печали нитко, ни да се ꙁадеѥ ꙁа ниxь, тко ли се киѥ ꙁа ниxь ꙁадети, да се распе. П. б. 18. да се ꙁа ниxь никтѡ не ꙁадѣне. М. 170. тко годе би се ꙁа ниxь ꙁадио. М. 411. да се нитворь не ꙁадне ни ꙁа кога. М. 485.

ꙁаꙁидати, obstruere: поути ꙁа собою ꙁаꙁыдаахоу. Д. 80.

ꙁаꙁирати, reprehendere: ѡ семь не ꙁаꙁирати емоу длъжно. Г. XI. 48.

ꙁаꙁорь, reprehensio: ꙁаꙁороу малоу подлежить. Г. XI. 48.

ꙁаꙁорьнь, reprehendendus: никакоже быти ꙁаꙁорьноу ѡдь господа. М. 5. да не боудеши ꙁаꙁорьнь прѣдь богомь и чловѣкы. Са. 4.

ꙁаꙁрѣти, reprehendere: ꙗко Вльканоу кнеꙁоу ꙁаꙁрѣ-

ти си. Д. 97. не моите ни ҙаҙрѣти ҙа ѡкоҙи. П. 9. ѡвои ми твоꙗ милость не ҙаҙри. П. 56.

ҙаимавати, mutuum dare: наша ѡпкина нема ѡбичаꙗ ҙаимавать никомꙋ динаре. П. 36.

ҙаимати, mutuum dare: ѡпкина наша динаре не има ѡбичаи ҙаимати. П. 95. dare: ꙋфамо ꙋ вашь добри раҙꙋмь, кои ви ѥ богь ҙаималь. П. 85. колико ѥ богь ҙаималь раҙꙋма, ҙнамо що ѥ поутено. П. 87.

ҙаимити, mutuum dare: да би ми ҙаимили .ꙋ. перперь. М. 493. mutuari: кое ҙаими ꙋ мене воевода Иванишь. М. 501.

ҙаимь, mutuum: всe свое имѣнїе вь ҙаимь иҙда. Са. 1. cf. ҙаимь.

ҙаити, errare: кьде ҙаиде добарь и раҙꙋмань чловѣкь, ҙаиде и грѣши ꙋ многꙋ. П. 163.

ҙакладь, pignus: да сте ꙋҙели мое ҙакладе ꙋ свое рꙋке. П. б 43. що прьво не бѣше ꙋ ҙакладь ҙа многе дьлгове. П. 99. даль ѥ кралици ꙋ ҙакладь ѥдиꙋ кꙋкю и инѣхь ствари. П. 177.

ҙаклание, mactatio: аще кто ѡть ҙакланїа кого искоупить. Д. 65. pecus ad cultrum destinata: сихь ꙗко ҙакланїа продадахоу. Д. 65.

ҙаклати, jugulare: Вькь Ꙗкьшꙋ ҙакла. П. 112.

ҙаклетва, jusjurandum: ҙаклесмо се ҙаклетвомь. М. 471.

ҙаклети, jurejurando adigere: попь вь риҙахь да ихь ҙакльнеть. З. 42. свакога ҙаклесмо врьхꙋ тестамента. П. б. 121. — се, jurare: ѥще се сꙋ ҙаклели кралевьствꙋ ми. М. 108. ҙаклесмо се на светомь крѣжꙋ хрѣстовꙋ и вь све свете. М. 276. ҙаклесмо се на то. М. 319. када дошьде сии ми на врѣме .дı. лѣеть, да им се имаа ҙаклети. М. 377. на негово сие мисто ҙакле брать негова. М. 414. ҙаклехь се богомь живимь и виромь, кою вирꙋю, и дꙋшомь моѡмь. М. 274.

ҙаклинати, jurejurando adigere: како ихь властеле ҙаклинаше. М. 472. obtestari: ҙапрѣщамь и ҙаклинамь не

потькновеноу быти ими инѹемоу ѡть ꙁдѣ ꙁаписаныихь. М. 81. — се, jurare: ꙗ ꙁаклинꙋ се ꙋ светоѥ евангелиѥ. М. 107.

ꙁаклопита лоука, краљ је Стефан Првовјенчани дао Жичи село Тальско сь Ратиновь ї сь Ꙁаклопитовь Лоуковь. М. 11.

ꙁаклюѹити, claudere: ꙁаклюѹи ю богь ꙗкоже древлѥ Лїю. Д. 3.

ꙁаковати, inducere: тракь свилань сь ѹелми ꙁакованѣми. П. б. 74.

ꙁаковь, operimentum: плоѹа ѥдна и ꙁакови .г. М. 406.

ꙁаколѥниѥ, mactatio: тьщеше се на ꙁаколениѥ светаго. Ст. 5.

ꙁаконить, legitimus: поповѣ, кои не имаю баштине, да им се дадоу три нивѣ ꙁаконите. З. 32. доходьци ꙁаконити. М. 170. нашомь ꙁаконитомь пеѹатью. М. 375.

ꙁаконоположениѥ, legislatio: вса ꙁаконоположенїа христова вь ѡтьѹьствѣ си испльнивь. Д. 63.

ꙁаконоположитель, legislator: инокымь ꙁаконоположитель бываше. Д. 95.

ꙁаконопрѣстоупьнь, improbus: ꙁаконопрѣстоупьниѥ братниѥ. Ст. 6.

ꙁаконь, lex: ꙁаконь дань. М. 4. не ꙁабывайте ꙁакона мною оуставлѥнаго. Са. 3. да є сꙋдь по старомꙋ ꙁаконꙋ. М. 20. ѹто имамо ꙁаконь давати. М. 23. да стоимо вь ѡнехь ꙁаконехь, кое смо имели. М. 38. да сꙋ на ꙁаконѣ, що нимь ѥ даль господинь ми ѡтьць. М. 51. да ихь дрьжи кралевьство ми на томь ꙁаконѣ. М. 52. новаго ꙁакона да нимь не постави. М. 52. да нась ꙋꙁьдрьжишь ꙋ вьсѣхь добрѣхь старѣхь ꙁаконехь. П. 11. да работаю црькви ꙁакономь светаго Савы. М. 123. да се сꙋде ꙁакономь. М. 147. по ꙁаконоу црьковиѡмь и царскѡмь. З. 35. како есть быль ꙁаконь оу дѣда царева. З. 42. ꙁаконь цара Стефана. З. 29. како пише ꙁаконь. З. 49. кои сꙋ ꙁаконь имали (дубровчани) с нашимь стрицемь, ꙁ баномь Стѣпаномь. М. 176. ꙋстависмо ꙁаконь. М. 191. како є поставиѡ царь ꙁаконь по ꙁемли. З. 50. оуѹинило господство ми дрꙋгїи ꙁаконь. М. 437. кто

прѣслоушa ȥаконь царьскы. З. 32. прѣȥь ȥаконь нишо да моу се не оуȥметь. З. 34. да нмь се ȥаконн ѡдь царинковь прѣтвараю. П. 2. да нмь се не пометаю добри ȥаконн. П. 2. ветьхаго н новаго ȥакона съврьшаю. Ст. 2.

ȥаконьникь, liber leges continens: сь ȥаконьникь поставлѥмь ѡть православнаго съборa нашего. З. 29. вьсакы соудїа да соуди по ȥаконьныкоу, право, како пише оу ȥаконикоу. З. 48. по ȥаконикѹ царства ми. П. б. 24. М. 158. 160. по ȥаконикоу светыхь ѡтьць. З. 30.

ȥаконьнь, legis: книгы ȥаконные. Д. 136. legitimus: ȥаконьноу соль да носе. М. 99. ȥакономь печатню нашомь. М. 243. ȥаконии трьгь. М. 362. плакию цариихь ȥаконѹ. П. 5. гдѣно ѥсть ȥаконно да се соль продава. П. 11. adv. lege: оутврьдиҡь ȥаконьно. Ст. 19.

ȥакрывати, occultare: лица своꙗ крили ȥакривающе. М. 133.

ȥакрыти, occultare: ѹброусѡмь ѡчи ȥакривь. Г. XI. 59.

ȥакьсьнѣниѥ, mora: плакаше свое ȥакьснѣнїе. Д. 44.

ȥакьсьнѣти, morari: милосрьдиѥмь своимь не ȥакьснѣ. Ст. 1. прїндоше не ȥакьснѣвше. М. 130.

ȥалаȥь, circuitus, као да је име мјесту: дахь имь (которанима) Леденице и Ȥалаȥе. М. 151.

ȥалешти, -легоу, subire: ȥа ѥдьнога, кои би хотѣль ȥалѣ ѹчинить, нѣ право да сви трьговци шетѹ ȥалегѹ. П. 10.

ȥалога, pignus: никьтоже да не дрьȥнеть вьȥети ѡть тога чьтоѡ ни оу коупно име ни оу ȥалогоу. М. 81. 123. ȥалоге, коуде се ѡбрѣтають, да се ѡткоупоують. З. 36. да не прѣиме ни ѹȥьмѣ никьто ȥалоге ѡдь властелина царьства ми. М. 148. имамь ѹ Марѣна Ҝѹника ѹ ȥалогѹ поꙗсь. П. б. 20. стоупь ȥемлѣ, кои ми є ȥаложиѡ ȥа .м. перперь на ȥалогоу. М. 532.

ȥаложити, pignerare: що сѹ ȥалоге ȥаложене. М. 163. да самь волꙗнь ѡвѹи полачѹ продати али ȥаложити. М. 338. да мѹ га (појас) ѡдкѹплю ȥа що ѥ ȥаложень. П. б. 38.

ȥаманица, само у два споменика, и то само у инстр., gratis: меропьхь ѡре .ѳ. мьти, а сокальникь .ѕ.

и ҁаманицомь вѣдвоу плоуга .г. лѣти да ωроу. М. 565. да лове три дни ҁаєце ҁаманицомь. М. 565. нероньхь прониароу ҁаманицωмь да коси сѣна дьнь єдинь и винограда дьнь єдинь. З. 34.

ҁаманичьнь, gratuitus: да є слободан ωть конске ωть тоурске и ωдь иие ωда всаке, . . . када ли є ҁаманична конска по роусагоу, що иномоу роусагоу нашемоу, тек и неговемь селомь. М. 481.

ҁаморанинь, transmarinus: ҁаморане и далматини. П. 67.

ҁаморие, regio transmarina: са ҁлаленьемь ωдь племенитѣхь ωдь ҁаморие. П. б. 50. ωдь ҁаморя. П. б. 56. чекате сь ҁаморие Гюрге. П. 83. поити кю прѣко на ҁаморе. П. 87.

ҁаморьници, заселак Плањанима. М. 265.

ҁаморьскын, transmarinus: кьда на ны подв дрѣва ҁаморьска. М. 54. а или цара тврскога а или господина ҁаморскога. М. 351. ωстрови поморскые и ҁаморскые. Л. 52.

ҁамьчане, у Затону село које је крађ Стефан Првовјенчани дао Жичи. М. 11. cf. Ҁатонь.

ҁамѣна, compensatio: ҁа не дахь ҁамѣноу светѣи богородици. М. 564. иимь дадохь ҁаменоу на Ҁачироу, ҁемлю ҁа ҁемлю. М. 531. ωбѣтвюмо дати ҁа нега ҁамѣнв чло承ѣка що ю прѣма нюмв. П. 49. хокю мв дати ҁамѣнв ҁа негово село. П. 147.

ҁамѣнити, commutare: ҁамѣни ю кралювьство ми архиюпископоу ҁа Юблаиицоу. М. 94. да нѣсть волнь царь никомоу оуҁети баштине по силѣ ни ҁамѣнити. З. 33.

ҁамѣрити, reprehendere: да нимь нѣшо не ҁамѣримо, ҁа що се нѣсв к намь накратили. М. 535.

ҁанети, презиме италијанско: маистро Камило Ҁанети имао је у Скадру штампарију, гдје је штампан триод цвјетни 1563.

ҁападь, occasus: ωть тоуи кь ҁападоу. М. 126. стоюше .в. ҁвѣҁдѣ ωпашате, єдина ωть ҁапада, а дроуга ωть вьстока. Л. 79.

ӡападьнь, occidentalis: царьствоуюшоу юмоу вьстоуными странами и ӡападнїими. М. 48. Стефань царь всѣмь срьблемь и грькомь и ӡападнѣи странѣ, рекоу же Албанїи и поморїю и вьсемоу дисоу. М. 136. вьстоуные и ӡападные люди. Д. 86.

ӡапалити, accendere: ихже срьдьца ӡапалиль еси. Д. 14. доушоу ӡапалившоую се огнюмь желанныимь любве его. Д. 10.

ӡапалюние, accensio: желаюштїимь ӡапалюнїе. Д. 19. о ӡапалюнїи. З. 37.

ӡапети, impedire: ӡапети ми тьштит се. Д. 108.

ӡапечатити, signare: ӡапечакено юсть печатью оньвиньскомь. М. 39.

ӡапечатьлѣти, signare: дѣла вѣрою ӡапечатлѣвь. Г. XI. 83.

ӡапечалѣнье, signatio: печать по ӡапечалѣнью чини ӡаткорити в един скринищ. П. б. 128.

ӡапинати се, offendere: ӡапинаеть се и ть обьшлаго крага. Г. XI. 162.

ӡаписавати, scribere: сиюмоу хроусовоулоу ӡаписаваюмомоу. М. 100.

ӡаписание, literae: кто потьшить се раӡорити сиа ӡаписаниа. М. 64. сие ӡаписание да юсть крьпко. М. 80. да се не поречемо ни потворимо семи ӡаписанью. М. 219. творе милости и ӡаписаниа. М. 225. ето ви послалмо ӡаписание господина Страцимира да видите. П. 1. овѣмь нашѣмь ӡаписаниемь даемо ви ӡнати. П. 52.

ӡаписати, scribere: оутврьди и ӡаписа кралюкьстко ми да боудеть непоколѣбимо светѣи богородици хиландарьскои. М. 63. що ӡаписа кралюкьство ми или оу вашишихь или оу тегоришихь. М. 68. ӡаписа и тѣхь имена. М. 127. села, кою му юсть ӡаписало царьстко ми. М. 143. ӡаписа царьстко ми сын хрисоколь. М. 143. комоу ӡапише село оу башиноу. З. 40. что есть царь ӡаписаль вь ӡаконницѣ. З. 41. ӡаписаше мене ӡа своега брата. М. 229. дарова и ӡаписа в племенитоо. М. 242. дахь му и ӡаписахь

ꙁа племените град хливански. М. 249. ѡбитꙋю имь приѣꙁновати, како и ѡни иламь есꙋ се ꙁаписали. М. 289. сеи се писа и ꙁаписа ꙁа већꙋ чистоћꙋ. М. 395.

ꙁаписовати, scribere: ꙁаписоуѥ ꙁаклинамь. М. 79. прьвы цариѥ нѣсоу раꙁорили, нь паче приложивьши и ꙁаписовали. М. 116. вьсакы соудїа да ꙁаписоуѥ соудь и да дрьжи оу себѣ книгоу. З. 47. ѡбетꙋѥмо и ꙁаписꙋѥмо се. М. 258.

ꙁапись, literae: ѡвои сие исписахь ис книге крала Стефана, на пꙋтѡ, какѡ се ꙋ ꙁаписꙋ говори. М. 105. ꙋвѣте и ꙁаписе, коѥ ѥсмо (дубровчани) поставили с кнеꙁомь (Лазарем). П. 3. намь донесе ꙁапись, како властеле (дубровачки) примише и ꙁаписаше мене (кнеза Павла Радиновића) ꙁа своега брата и грађанина. М. 229. с ѡвемь нашемь ꙁаписѡмь и повелѡмь, којим краљица босанска Јелена укида дубровчанима царину. М. 230. да имь е велике клетви побиль и ꙁаписе, кое сꙋ ꙋчинили и ꙁаписали господа прьва босаньска. М. 254. ѡвь нашь ꙁапись печатисмо, којим војвода Сандаљ даје дубровчанима Конавље. М. 291. ѡвь нашь ꙁапись ротѥ и ѡбѣтованьѣ. М. 323. ѡдь поклада, кои постави воевода Сандаль, три тисꙋће дꙋкать, како се ꙋдрьжи ꙋ ꙁаписехь. М. 389. ꙁапись поставе, кꙋ ѥ био поставио господинь Сандаль. М. 390. ѡкои писмѡ и ꙁапись ꙋчинисмо. М. 455.

ꙁаписьнь, scriptus, долази с ријечју листь и с њом значи исто што и ꙁапись: ѡвь ꙁаписни листь, којим дубровчани потврђују да су примили поклад од херцега Стјепана, повелесмѡ ꙁапечатити великомь печатю. М. 380. листь ꙁаписни, у ком је уговор између дубровчана и војводе Иваниша да завојште на херцега Стјепана. М. 454. ꙋ ꙁаписнихь листовихь. М. 480.

ꙁаплашити, perterrere: ни же что ꙁаплашеть и. Д. 13.

ꙁапльжане, pl. masc. заселак селу Лојану. М. 64.

ꙁаплѣнити, captivum abducere: ки сꙋ ꙁапленѥни ѡдь дꙋховь нечистихь. М. 559.

ꙁаповѣдати, mandare: ꙁаповѣдааше емоу ѡ црьквахь пещи се. Са. 4. да светаа ѡбытѣль темеи ꙁаповѣда.

М. 128. заповѣдаѥ да ѡправи. П. 27. що ѥ вамь угодно, заповѣдаите ни. П. б. 79. заповиедамоѡ. М. 467. заповидамо. М. 491. cf. заповѣдѣти.

заповѣдовати, mandare: що комоу заповѣдоуѥ. М. 116.

заповѣдь, mandatum: не скрии ѡдь мене заповѣдеи твоихь. М. 9. сию заповѣдь прѣстоупаѥ. М. 14. аще не вьсхощеть исправити се заповѣдїю доуховною. З. 29. постави жестоку заповѣдь. П. 7. врьше заповѣдь. П. 14. ми смо учинили вьсаку вашу заповѣдь. П. 18. ѥрь смо били заповѣдь поставили да се не смѣ нитко примити. П. 32. писа по заповѣди кралевьства ми. М. 237. писа заповѣдью и повелѣньѥмь господина воеводе. М. 342. заповидихь заповидью. М. 375. уписа по заповиеди господства дубровачкога. М. 380. по заповеди. М. 396. ако ли бисмо не дошли на нихь заповидь. М. 452. под заповид реченога господина писах ѡвози писаниѥ. М. 465. како ми би заповѣдь ѡдь цара, да видимь хужеть. М. 515. нищо нѣсу учинили прѣко моѥ заповѣди. М. 530.

заповѣдвнь, jussus: да плачаю заповедну царину по закону. М. 363. mandatum continens: такои самь био заповидио по ѡвоизи моиои заповѣдиои книзи. М. 475.

заповѣдѣти, mandare, може се заповједити да буде или да не буде што: ние работе заповедети нимь. М. 18. моимь лудемь хоку заповѣдѣти, да не приду на вась. М. 45. не моремо нимь заповидѣть. П. 9. заповѣгьте да нимь плате. П. 14. да се заповѣ по тргу и да се личи да ниткорь не смѣ куповать ни продавать челади. П. 31. заповидесмо. М. 230. заповедесмѡ да не буде царине. М. 230. чекамо, вьди заповѣсте, да пошлемо. П. 59. що заповѣшь, все кѥ бити. П. 59. есмо заповидѣли ѡвеи листе печатью печатити. М. 328. заповидисмо да учини мирь. М. 375. како ѥ заповидѣно. М. 474.

заповѣсть, mandatum: колико годе имають у свою руку и у свою заповесть. М. 523. що ѥ нимь у заповести. М. 526.

ꙁапродати, vendere: ꙁапроданнаꙗ монастырскаꙗ ѡтькоупоуєть. Д. 66.

ꙁапрѣти, claudere: ꙁапрьль ѥ пѹть себѣ. П. 126.

ꙁапрѣтити, praecipere, може се запријетити да што не буде или да буде, cf. ꙁапрѣштати: того вь изьгнаниѥ сьтвори ꙁапрѣщь не исповѣдати ни поменовати имене. Ст. 8.

ꙁапрѣштати, praecipere, cf. ꙁапрѣтити: ꙁапрѣщающа и глаголюща ѡброки своими довольномь бытн. Ст. 24. моли царьстко ми и ꙁапрѣщаа, да се испльниꙗ и наврьша. М. 139. молю и ꙁапрѣщамь семѹ не потворенѹ бити. М. 223.

ꙁапрѣштениѥ, praeceptum: господско ꙁапрѣщениѥ бысть, не раꙁлоучаты се моужоу ѡть жене. М. 14. єговимь тремьꙗвлєниымь ꙁапрѣщенїємь. Л. 63.

ꙁапоустѣниѥ, desertum: блиꙁь ꙁапоустѣниꙗ постигше. М. 265.

ꙁапоустѣти, desertum reddi: селища ꙁапоустѣвша ѡть вѣка. М. 63. аще ли се прилоучить ꙁапоустети храмоу. М. 167.

ꙁапшити, гледај ꙁабьшити.

ꙁара, гледај ꙁарꙗ: малоую ꙁароу. Д. 169. сльньчнымь ꙁарамь. М. 332.

ꙁарабити, occupare: иꙁьбише се Колꙗне на Дльмни на вири господьскои, и ꙁа то ѥ краль Тврьтко все раꙁагна и ꙁемлю ꙁараби. М. 226.

ꙁаради, propter: ꙁаради брата ми. М. 153. ꙁаради вѣрованїа. М. 521. quia: вьꙁьвратихь Лѣштниѥ хьтиторѹ, ꙁаради ни се не видѣ мьꙁдоу приѥмати ѡть тоуждихь троудовь. М. 571. раставља се чешће, те између ꙁа и ради долази генитив: ꙁа правовѣрниꙗ моѥга и ꙁа ѥгова ради прѣклетьвьстка. М. 49. ꙁа ѹмоление ихь ради. М. 104.

ꙁаратити, bellum facere: ꙁаратисмѡ и ѹꙁесмо дрѹгѹ поль жѹпе. М. 296.

ꙁарешти се, recusare: ꙗ мѹ самь се ꙁарекло платити, ѥрь ми ихь ѥ Мароѥ дѹожань. П. б. 114.

ѕароучьнь, praestitutus: постависмо ти ѕароучни рокь до .еі. дьнь да имашь приити. П. 110. 111.

ѕароучка, deprehensio, sequestratio: гдѣ годѣ си имаю дȣбровчане покладе а или дьлгове ȣ ѕемли царьства ми, никто да имь ихь не ѕадрьжи ни ѥдномь ѕарȣчкомь. М. 170. та ријеч мислим да је и на овом мјесту гдје стоји растављена у двије ријечи (ѕа рȣкомь): ȣвидѣсмо ѡдь нашѣхь трьговаць, кои прѣдь господьства ти ѕарȣкомь бѣхȣ пошли изь Новога Брьда, како да не бȣдȣ тьмничарѣ а иманьѥ да не изьгȣбе. П. 140.

ѕароучати, cohibere: много смо трȣдили писали и стратили, посилаѥ, ѕарȣчаѥ на вьсе стране да се не продаю. П. 146.

ѕароучевати, cohibere: бȣди ти милость послать, ѕарȣчȣѥ подь вашȣ рȣкȣ, да се не страти. П. 71.

ѕароучити, cohibere: кьди се хоке кралево месо продати, да се ѕарȣчи по вьсемȣ трьгȣ, да не продаю ни кȣпȣю меса, до колѣ се кралево прода. М. 52. ѥрь ѥ дошьль чловѣкь господьства ти, и ѕарȣчиль ихь ѥ, да сѡль не продаю. П. 58. тко ли би се нашаѡ ȣрвати товаре коимь посильемь али ѕарȣчити до мѣста ȣговорнога, да плати госпоцтвȣ ми .и. дȣкать. М. 468. нашѣмь трьговцемь ѥсть дана ѕабака ѡдь тȣрчина, и ѕа то сȣ ȣздрьжани и ѕарȣчени. П. 9. deprehendere, sequestrare: наши трьговци тȣже да що годе сȣ вѣровали кнеѕȣ и ѡнь рекаль и нарȣчиль нарȣчнике да имь плакаю, а господьство ти праве да ѥ вьсе теи дьлгове ѕарȣчило, и не дашь имь се платити. П. 35. тои дрьжите при вась ѕарȣчено ѕа Симка. П. 49. що годѣ тамо наиде иманиꙗ Мариньчета Милосалникꙗ и брата мȣ Ратка, да вьсе ѕарȣчи ѕа дьлгь, що сȣ дльжни Андретȣ. П. 49. да ѥ по невѣсти ȣ вась ѕарȣчиль тои ратково иманьѥ. П. 49. да ѕарȣчи по людехь дьлгове до нашега посланьꙗ. П. 119.

ѕарьвати, laedere: пїаница, ѡткоуде иде, и ѕарьве кога или посѣче. З. 47. excitare: кои боудеть ѕарьваль вои. З. 36.

ʐарьнь, fulgens: паче сльньца ʐарьное лице. Са. 14.

ʐары, fulgor: освещаѥ вьсь мирь ʐарами распетаго на нѥмь. Ст. 16. одь самого божастка ʐареѥ свьтеще се. М. 133.

ʐаселиѥ, гледај ʐасельк: Пекь сь ʐаселиѥмь си. М. 11. сь ʐаселїами. М. 59.

ʐасельк, villa: сь селомь Лопкномь сь всѣми мегами села того и сь ʐасельки. М. 64. Бѣлѣгь, ʐасельк дѣчански. М. 92. са всими сели и ʐасеоци. М. 234. мислим да гријешком мјесто ʐасельци стоји ʐасколци. М. 151.

ʐаслонь, град на Сави за који каже један љетописац да је Шабац: прїими Матеашь краль и Воукь деспоть ʐаслонь градь на рѣцѣ Сави. Л. 81. Г. X. 275. иже ʐоветь се Шабаць. Л. 81.

ʐаслоужити, promerere: ако би тьзи воѥвода биль, ʐнамо ѥрь той беʐакониѥ не би учинѥно, ѥрь мѹ пѣсмо тѣмь ʐаслѹжили. П. 23.

ʐастати, reperire: люди, коихь ʐасташе ѹ Стонѹ, тоʐи да си дрьже. М. 108. потврьдисмо ихь ѹ дрьжанью, ѹ чемь ихь ʐастасмо. М. 347. како сѹ дошли господинѹ херцегѹ а тебе тѹи не ʐастали. П. 55.

ʐастроугь, vasis species: ѹ сѹдехь ʐлатехь два ʐастрѹга с покровомь и двие ʐдиеле. М. 372. ʐастрѹгь и ʐдела ʐлата. М. 394. ʐастрѹгь с покривачемь. М. 394.

ʐастоупати, obsistere: стрѣлы лѣтехѹ слѣнце ʐастоупающе. Г. XI. 111.

ʐастоупити, obsistere: еда како сїа мала и врѣменнаа поуьсть великоую оноу и вѣчноуюштоу ʐастоупит ми. Д. 115. defendere: да помилоуѥши и ʐастоупиши мене. М. 67. ʐастоупикь ме оть врагь. М. 110.

ʐастоуплѥниѥ, defensio: помиловаььным твоимь скорымь ʐастоупленнѥмь. М. 112.

ʐастоупьникь, defensor: оубогымь ʐастоупникь. Са. 1. боуди ми скоры ʐастоупникь вь дьнь страшнагѡ ми ѡсоужденим. М. 26.

ʐастоупьница, mulier defensor: ʐастоупница ѥси христїаномь. М. 58.

засьвѣдоучити, testificari: признка в свѣдоубв и засвѣдоуи. П. б. 128.

засьвѣдѣтельствовати, testificari: когождо вась молю и засвѣдѣтелствоую вамь, вѣроу сьблюсти. Д. 37. засвѣдѣтелствоую вамь ꙗко чисть азь ѡть крьве вьсѣхь. Д. 180.

засыпати, aggerare: брьдо засипано прьстю и каменикмь. Г. X. 240.

заседалиште, селу је Зерзеву међа сь Постелькаки ишла на Заседалище. М. 96.

заседатель, insidiator: црьквамь заседателе ѡтгнати. Гильф. бос. 274.

заседати, insidiari: вь назоухахь морскыхь заседаюште. Д. 181.

заташти, occultare: не ће такокоган ниикавца заташти. М. 458.

заткарати, claudere: да ките такова прѣна намь подьвигнути и хотѣть таковѣми наша мѣста заткарать. П. 133. горами обьемлемо (мјесто) и сихь стрьминами заткараемо. Г. XI. 69.

затворити, claudere: затворихь вьсе стьзы кго. Ст. 29. црькокь затворивь. Д. 70. светое мyро вьсѣми истокы затвори се. Д. 118. затворише Коуднмь. Л. 86. затворише тоурци цара Моухамета. Л. 86. тестаменать затворень и запечаћень. М. 496.

затврьђевати, confirmare: се рѣчи затврьдеюмо нашомь печатнію. М. 567.

затесь, terminus, то мислим да значи само за то што се у споменицима каже да се међа теше: селу је Ленитковцима међа ишла на затесе (т. ј. гдје је међа била обиљежена). М. 199. само ту.

затирати, delere: ѡ властелехь, кои затирлю дрьжавоу свою. З. 45. ки кралиннь се в семь не роти, вьсѣ кгоко да затирамо. М. 32.

затисноути, apprimere: листоке в семь тетрагв затисните. П. б. 51.

затонь, село близу Дубровника, које се пише

италијански Malfi: да се станемо в Ꙁатонѣ. М. 7. земље су дубровачке ишле како дрьже горьре, кое св врьхь Ꙁатонь. М. 38. дубровчанима је дао краљ босански Остоја неколико села у земљи ѡдь Кврила до Стона, па је међу тијем селима био и Ꙁатонь. М. 234. али имају још два Затона близу Стона, па може бити да се мисли који од њих. — Жупа, премда се не каже изријеком да је жупа, у којој је, оу Ꙁатонѣ, неколико села краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи, а та су села Үрьньча, ѡбѣ Ивани, Ꙁамьчане, Доубово, Глю. М. 11. између тијех села Ꙁамьчане може бити да је садашње Замчање близу Карановца; тада би овај Затон био у том крају; али како у споменику стоје ти прилози у Затону између прилога у Хвосну и прилога у Зети, прије бих рекао да тај Затон ваља тражити далеко од Жиче, може бити у Херцеговини.

ꙁатоньскыи, што припада Затону (близу Дубровника): дубровчани су плаћали краљевима српским данак ꙁа ꙁатоньске виноградe. М. 19.

ꙁатоүениe, exilium: вь ꙁатоүение вьдасть ме. М. 90.

ꙁатоүити, exilio mulctare: ꙁатоүена ме вывьша родителемь. М. 112.

ꙁатрьнавьскыи, била је жоупа ꙁатрьнавьска, а то је крај у ком су Дечани: Дѣчани вь жоупѣ ꙁатрьнавьскои. М. 91.

ꙁатькноути, obturare: ꙁатьүе оүши свои. Д. 110. affigere: листь, кои ѥ ѡвьдѣ в тетрагв ꙁатькнвть. П. 111.

ꙁаоуꙁа, colligatio: сь клеткою и сь ꙁаоуꙁою, ꙗко да никто не потворить ѥгова прѣданїа. Са. 2.

ꙁаоуꙁети, гледај ꙁавьꙁети.

ꙁаоүтрьнь, crastinus: вь ꙁаоүтрьнии дьнь сьнидоше се на бракь. Ст. 6.

ꙁахакь, мјесто на Бистрици на ком је био уљаник и које је краљ Милутин дао Хиландару. М. 58.

ꙁахариꙗ, Zacharias: човјек којега је краљ Стефан Дечански оставио Дечанима да даје цркви свиле

по .д. тисоуке на годину. М. 97. — Митрополит смедеревски 1566. В. прим. 18. — Калуђер у Милешеви око 1612. Гильф. бос. 312.

ȥахарь, zaccharum: дасть емоу ȥахара. Д. 192.

ȥахвалити, gratias agere: о томь благодарихь бога и ȥахвалихь. М. 178. ȥахвалисмо що га сте досле придрьжали. П. 51. ви кнеȥу ȥа тои ȥахвалите. П. б. 111.

ȥахваляти, gratias agere: на твоіи любве ȥахвалямо. П. 15. ȥахвалямо ви како брати. П. б. 42. ȥахвалямо господину богу и величьству ти, кои се си нами попечалиль. П. 30.

ȥахвалевати, gratias agere: на томь ȥахвалюемо ти. П. 5. господьству ви есмо много ȥахвалевали и ȥахвалюемо. П. 156.

ȥахватати, defraudare: тогаи ȥакона прѣшадуи одьвеке узимаю, тере дубровачьке трьговьце ȥаватаю. М. 484.

ȥахинић, Стѣпань Ȥахинић човјек Гргура сина деспота Ђурђа 1457. М. 479 (два пута). 480.

ȥахльмиꙗ, долази само у два споменика: краљ се Стефан Првовјенчани пише: краль вьсе срьпские ȥемле, Диоклитие и Травоуние и Дальмацие и Ȥахльмие. М. 11. и краљ Владисав: краль всѣхь рашкихь ȥемль и Диоклитие и Дальмацие и Травуние и Ȥахльмие. М. 25. а отуда се смије само извести да је била западни крај српске државе, од Дубровника на сјевер. cf. Хльмь.

ȥахльмие, гледај Ȥахльмиꙗ: господинь Ȥахльміа и Травоуніе. Л. 59. само ту.

ȥахльмьскыи, што припада Ȥахльмию: вь ȥахльмьскои ȥемли. Л. 69.

ȥаходи, село које је војвода Јурај синовац херцега Хрвоја 1434 вратио браћи Јурјевићима с другим селима што им бјеше узео војвода Сандаљ. М. 378. било је близу Захођана, које види, јер се с њима помиње.

ȥахоѓани, село које је као и Ȥаходе вратио Јурјевићима војвода Јурај: Ȥахоѓани. М. 378. то ће би-

ти садашње село у Далмацији близу Макарске које на картама пишу Zavojane.

ꙁахьтѣвати, expetere: ѡдь бога ꙁахтевамо твоіеи милости добрꙋ срѣкю. М. 553. 554.

ꙁацрькьвлꙗне, код Новога Брда село Ꙁацрьквльꙗнѣ које је деспот Стефан дао Хиландару 1411. М. 570.

ꙁачело, initium: ꙁачело прѣмоудрости божіи господьнꙗ. Са. 10.

ꙁачети, incipere: ꙁачехь пооштракати мысль скою. М. 4. ꙁачьншоу пѣтію црьковьномоу. Са. 12.

ꙁачетије, conceptio: ѡть ꙁачетїа отрѡчете. Д. 4.

ꙁачирь, за Доње Добро дао је господарима његовијем Остојићима Иван Црнојевић замјену на Ꙁачироу, давши оно Доње Добро цркви цетињској. М. 531. и сада има мјесто Зачир не далеко од Цетиња на југ, јамачно је исти.

ꙁачоудити се, obstupescere: ѡни се ꙋбоꙗвь и много ꙁачꙋдивь ѡдь тога. П. 38.

ꙁачоула, мјесто близу Дубровника у држави кнеза Павла: ꙋловѣвь вашь сь Ꙁачꙋле доиде крагомь. П. 117.

ꙁашити, insuere: крьсть ꙋ тоболчикю ꙁашвень. П. б. 74.

ꙁаштитити, defendere: градь молитвами ꙁаштити. Д. 103.

ꙁаштиштати, defendere: ꙁаштищаіе насъ ѡдь всакоıе дѣтели дїаволıе. Ст. 19.

ꙁашьдь, ꙁашьль, partic. praet. act. I и II, којима се накнађају те форме глаголу ꙁаити: ıакоже нѣкоторое сльнце подь ꙁемлею ꙁашьдь. Г. XI. 80. ако сꙋ ꙋ чемь по невести ꙁашли како млади людиıе. П. 161.

ꙁаıмь, ꙁаıма, mutuum, cf. ꙁаимь: писа намь ѡ ꙁаıмꙋ. П. 28. ако би се комꙋ харь ꙋчинила, воли ꙁаıмь. П. 36. кое (дукате) мени даше ꙋ ꙁаıмь. М. 443.

ꙁаıедьно, una: Ранко сь Вонхномь ꙁаıедно и Драгомиль. М. 97. братенци, кои соу ꙁаедно оу едноıи коущи. З. 34. есꙋ теи полаче близꙋ ѡнеи дрꙋге мое полаче, сьдржꙗе се ꙁаедно. М. 290. стклари, кое смо имали с братомь ꙁа-

ѥдно. П. б. 119. кьда се ѕаедно скꙋпе. П. б. 127. или нимь ѕаедно ꙋѕети или всакомꙋ на се. М. 409. узима још и предлог на: сви три на ѕаедню. М. 496. или на ѕаедню или сваки ню по на се. М. 499.

ѕаѥдьнь, ипа: да стоѥ на добитѥ ꙋ нашемь комꙋнꙋ на .є. по кентенарь на годище с више реченѥмь пинезꙁи на ѕаедань. П. б. 115. само ту.

ѕаѥти, ѕаимоу, на једном мјесту и ѕаѩти, mutuum dare: да ви ѕаимемо дꙋкате. П. 18. mutuari: ѕаѩсмо ꙋ госпоги пѣнезꙁи. П. 176. не бꙋдꙋће ѡще платили ѕаимене .ѵ. перперь. М. 493.

ѕаѥць, lepus: да лове (меропьси цркви) три дни ѕаѥце ѕамаиницомь. М. 565.

ѕв- гледај сьв-

ѕвати, ѕовоу, vocare: шьствовати кь ѕовоущоумоу и. Ст. 18. сведоци ѕвани молени. М. 107. молимо те и ѕовемо, доги к намь. П. 24. ѕвахь те на правдꙋ. П. 103. гдѣ има доубь, що се ѕове Каладендра. М. 127. Богиша се ѥ ѕвао прѣкоромь Хвалю. М. 544.

ѕвекь, strepitus: ороужїа ѕвѣкь твораахꙋ. Г. XI. 111.

ѕвечан, град у Босни, држао га је војвода Хрвоје а послије је сједио у њему крал Стјепан Остојић: писано ꙋ Ѕвечан. М. 252. писань ꙋ нашемь градꙋ ꙋ Ѕвечаю. М. 283. подь Ѕвечаѥмь. П. 176. и сад имају зидине од њега на ријеци Крупи између Бање Луке и Јајца. Zemlj. bos. 47.

ѕвечань, град у Косову близу садашње Митровице, сада је пуст (Гильф. бос. 295): Стефан је Немања разбио браћу своју близь града глаголемаго Ѕвечань, и тада ондје бѣаше црьквица св. Ђурђа. Ст. 6. близу је Бањска: црква св. Стефана при градоу Ѕвечани, еже ѥсть Банска. Л. 53. вь Ѕвечани градоу лежаху кости Костадина, брата краља Дечанскога. Л. 53. вь Ѕвечаню. Л. 70. вь градоу Ѕвечаноу прѣстави се краљ Стефан Дечански оудавою ѡть сына своего Стефана. Л. 71. вь Ѕвечань градь пославь, по дьнехь нѣкыихь оудавлѥ-

ніа горунншои съмрьти осоуждаєть. Г. X. 268. XI. 79. столица епископска, cf. ȥвєчаньскын.

ȥвєчаньскын, што припада Звечану: съ єпископомь ȥвєчаньскынмь Даниломь између 1293 и 1302. M. 60.

ȥвиждь, крај у Србији који се и сада тако зове, у округу пожаревачком: цар је Лазар дао Раваници три села оу Ȥвиждѹ: Крѹшєвицѹ, Посѹчьць, Камины. С. Л. 1847. IV. 53. и два цркви богородичиној у Ждријелу браничевском: Волвю, Крѹшєвицѹ. M. 194.

ȥвиȥдали, заселак селу Єльшаници, које је било Градислава тепачије, а цар га Лазар дао болници хиландарској: Ȥвиȥдали. M. 195. Г. XI. 139.

ȥвонити, tintinare: сьвономь ȥвоникьше на сьборе. M. 40.

ȥвоно, tintinnabulum: сьвономь ȥвоникьше. M. 40. номинативу нема потврде.

ȥвоньцє, tintinnabulum: поясь вєрига срєбрьна поȥлаквна и сь ȥвонци. П. б. 73. номинативу нема потврде.

ȥвѣȥда, stella: аще можеть кьто изьчисти ȥвѣȥди. Ст. 24. аштє ико орьль вьȥнесеши се и срѣдѣ ȥвѣȥдь гнѣздо сьтворнши си. Д. 106. ѕвѣȥда дьнница. Л. 61. юпашита ȥвѣȥда. Л. 84.

ȥвѣȥдица, stellula: дискось и ȥьвєȥдицомь. M. 408.

ȥвѣȥдић, логофет дубровачки Никша Ȥвєȥдикь, име је писао и Никола, а презиме латински de Stella 1431—54. M. 366. 374. 380. 384. 387. 391. 396. 409. 425. 456. П. б. 93. 96. 98. 102. 108. 116.

ȥвѣȥдоблискатєльнь, in modum stellae micans: ѡть ȥвѣȥдоблискателнаа ороужїа. Гильф. бос. 275.

ȥвѣȥдообраȥьнь, stellae similis: ȥвѣȥдоѡбраȥнымь благоуьстїа перїємь прѣлѣтаєть. Гильф. бос. 274.

ȥвѣȥдоуьстиє, astrologia: ȥвєȥдоучастїа проходєщє хитрость. Г. X. 250.

ȥвѣȥдошьствиє, stellae cursus: ȥвѣȥдошьствию сь вльхвы чюдєщє се. M. 58.

ȥвѣȥдь, два села бјеху тога имена у Мачви, која

даде цар Лазар Раваници: село Ѕвѣздь и дрꙋгы Ѕвездь. С. Л. 1847. IV. 53. једно има и сада.

ѕвѣздьнь, sidereus: ѕвѣздьнии ѕаконь. Г. X. 215.

ѕвѣрь, fera: звѣры ловити. Л. 59.

ѕвѣрьковь, између људи у Штипу које краљ Милутин даде цркви арханђеловој у Штипу приложивши је Хиландару један бјеше Доброславь ѕвѣрьковь сынь. М. 62.

ѕвѣрьнь, belluinus: ѕьвѣрное свєрѣпие. Ст. 28.

ѕвѣрьчьскын потокь, међа је селу Војинцима ишла на Ѕвѣрачкы потокь. С. Л. 1847. IV. 52.

ѕг- која ријеч с тијем почетком не би била овдје ваља је гледати код сьг-

ѕгара, гледај ѕгора: все ѕгара реченє ствари. М. 326. три пута долази, али само у том једном споменику.

ѕглавь, мислим да је мјесто склавь, servus: сь царевѣмь ѕглавомь Али бєгомь. М. 513. два пута, али само у том једном споменику.

ѕгора, ѕгорѣ, ѕгорь, гледај код ријечи горѣ.

ѕгоурь, име мушко, гледај Доукаишеревићь. може бити да је погрјешка мјесто Ѕагоурь, cf. Ѕагоуровићь.

ѕд- с тијем почетком које ријечи нијесу овдје ваља их тражити код сьд-

ѕдание, opus: оудивлають се оумь чловѣчьскомоу вьсємоу ѕданию. Ст. 24. ѡ спасении ѕдания вседѣтелние єго десницє. М. 110. на ѕданїи апостоль. Д. 63. aedificatio: начєлникы ѕданїа. Г. XI. 69.

ѕдати, aedificare: начєхь ѕдати домь господєви. М. 91.

ѕде, hic, cf. ѕдѣ, сьде: ловєщоу ємоу ѕде. Са. 1.

ѕдеѕи, nunc, cf. сьде, којему је додано још ѕи (које види), да би му значење било јаче: не ѕнамь да єсь до ѕдеѕи живь. П. б. 20.

ѕдола, ѕдолѣ, гледај код ријечи долѣ.

ѕдоо, мјесто сь доль, с предлогом одь, ab imo, infra: свѣдоци ѡдьѕдоѡ именовани. М. 510. cf. долѣ.

ѕдравица, propinatio: сего (цара грчкога Ниће-

фора) оубише бльгари и ѡтсекоше главꙋ емꙋ и иꙁварише, доньдеже бысть тачию кость, и ѡковаше сребромь, и пише ею вино, и сїе бисть прьвее ꙁдравица бльгаромь. Г. X. 252.

ꙁдравие, sanitas: богь ви дай ꙁдравие. М. 7. да мꙋ е на ꙁдравїе. М. 83. тестаменть ѥсть ꙋчинила ꙋ свом добромь ꙁдравю. М. 415. докле хоће богь ꙋ ꙁдравью честитога цара. М. 556. славномꙋ воѥводи ѡдь кнеꙁа много ꙁдравиꙗ. П. 26.

ꙁдравь, sanus: тоудѣ си ходите пространо и ꙁдраво. М. 24. молимо бога да ви ꙁдравехь иоси. П. 41. да да богь семꙋи и всакомꙋ писаниꙋ ѡбрести ви живоѡ и ꙁдравоѡ и веселоѡ. М. 545. есмо ꙁдраво, докле хоће богь. М. 556. ако га богь ꙁдраво до вась донесе. М. 560.

ꙁдравьствовати, bene valere: ꙁдравьствоуи. Д. 20.

ꙁдѣ, hic: ꙁдѣ вьжделѣвь ꙁа вы ѡбрѣсти вы мѣсто спасенїꙗ. М. 4. cf. ꙁде.

ꙁдѣвае, између људи који по заповијести царице Милице показиваше међу ливочку један бјеше Ꙁдѣвае љубостињанин. М. 263.

ꙁдѣла, patina: двие ꙁдиеле ꙁлате. М. 372. двие ꙁдиеле срьбрьне на миеста поꙁлачеване, а потеꙁаю два на десете литара .ꙁ. ꙋнача. М. 372. ꙁдела ꙁлата. М. 394. ꙁдѣле. П. б. 125.

ꙁевьгарь, *ζευγάριον*, jugum (boum), мјера за њиве: да даю (цркви) на ꙁевгарь по .д. вьбле жита. М. 192. ꙁемлꙗ ꙁевьгаремь .д. Г. XI. 132. XIII. 376.

ꙁевьгелатиꙗ, f. arationes, од *ζευγηλατέω*: нива ꙋ царевѣ ꙁевгелатїи. Г. X. 132. XIII. 375.

ꙁеленика, селима која је краљица Јелена дала манастиру богородице ртачке ишла је међа оу Малоу Остpьвицоу, оу Ꙁеленикоу, како гледа оу море. М. 68.

ꙁелень, viridis: на тканици ꙁелени. П. б. 73.

ꙁемлић, властелин војводе Радосава Павловића а послије њега синова му, кнез Пањꙋвић Ꙁемлић, којему име пишу и Павꙋвић 1439—54. М. 400. 413. 471. — Властелин синова истога војводе, кнез Мишлень Ꙁемлић 1442. М. 472.

ѕємльникь, у босанском краљевству као да је била жупа која се тако звала: у херцега Хрвоја бјеше властелин кнез Боравац Чемеровић изь Ѕємльника. П. 176. и у синовца Хрвојева Јурја Војисаљића бјеху једне године два властелина, један војвода а други кнез, ѡдь Ѕємалника. М. 379.

ѕємльнь, град који је Стефан Немања освојио од Грка, помиње се пред Велбуждем, а по том ће бити у оном крају. Ст. 8. Л. 69. — Садашњи Земун према Биограду: тоурчинь падє на Ѕємоунь. Л. 87.

ѕємльнь, terrestris: иномоу ѡть ѕємльныхь нє приложїть сє. М. 3. тобою сьмиришє сє нєбєснаꙗ сь ѕємльными. М. 67. прѡслави ихь пачє всєхь царь ѕємалнихь. М. 103. прѣда всакоєга господина ѕємалнога. М. 325. agrarius: что доходи ѡть поповь или ѡть влахь, или ѕємльна поповска вирь. М. 13. cf. ѕємльскыи.

ѕємльскыи, agrestis (homo): що доходи ѡть поповь или ѡть влахь или ѕємльски(хь) люди. М. 13.

ѕємлꙗ, terra, orbis terrae: ѡставивь и вса ѣжє на ѕємли. М. 3. потрєсє сє ѕємлꙗ. Л. 77. regio: ѡдь грьчьскє ѕємлє. М. 4. господинь вьсє срьбьскє ѕємлє и хльмьскє ѕємлю. М. 9. да грєдȣ сь трьгомь ȣ ѕємлȣ кралєвьства ми. М. 16. арьхиєпискȣпь срьбскє ѕємлє и поморскє. М. 19. краль всѣхь рашькихь ѕємль. М. 19. оугрьскоу ѕємлю. Л. 77. оу хвостьнскои ѕємли. М. 61. fundus: ѕємлє и виноградє що стє дрьжали. М. 46. приложихь ѕємлю Виколꙗкь сь всѣми мєгꙗми. М. 92. ѕємлꙗ црьковна. М. 98. стльпь ѕємлю при црькви. М. 123. имають свою баштиноу ѕємлю. З. 31. ѡть проніарьскє ѕємлю да нѣсть волнь никто подложити подь црьковь. З. 34. єрь смо кȣпили вашȣ племєнитȣ ѕємлю. П. 21. що годє є ѕємьль работныєхь. М 531.

ѕємлꙗнинь, agricola: кто сє ѡбрѣтє чȣнинвь нѣкою ѕабавȣ дȣбровчанинȣ или ѕємлꙗнинȣ, кои мȣ продаю жито. М. 119. да нє има (трговац дубровачки или млетачки) ни ѡть кога ни єдинє ѕабавє, ни ѡдь царьства ми ни ѡдь коєга властєлина царьства ми ни ѡть нєдного кєпалиє

ни ѡть ꙁемлꙗнина ни ѡть инога кога владꙋщаго ꙋ ꙁемли царьства ни. М. 153. само на та два мјеста.

ꙁемлєдѣланиѥ, agricultura: не ꙁемлєдѣланїа имѣахоу. Д. 23.

ꙁемьнородьнь, terrigena: обладати всеи тварь ꙁемнородныхь. М. 193.

ꙁемьнь, terrestris: ѡставити висотꙋ ꙁемнаго господьствїа. М. 243.

ꙁепашнѣкь, између људи које је Стефан Душан дао Хиландару један у Словињу бјеше Воихна Ꙁепашникь. М. 123.

ꙁерьꙁеко, село које је краљ Стефан Дечански дао Дечанима, међило је ꙁь Брѣстовьцемь и сь Постелькаки, како потече бара иꙁь Дрима и како ѥ Дримь текль подь велии брѣгь. М. 96.

ꙁета, земља за коју се из споменика види да је захватала Спуж, Скадар па до мора и Цетиње: Стефан се Немања родио вь Ꙁетѣ на Рыбници. Са. 13. а Рибница је сада вода која утјече у Морачу код Подгорице. Стефан је Немања освојио ѡдь морьске ꙁемле Ꙁетоу и сь градовы. М. 4. Са. 1. цар је Дїоклитїань био родомь ѡть Ꙁете. Л. 55. а мјесто гдје се родио зна се да је близу исте Подгорице; а да је била у Зети Бојана са Скадром и Спуж, изријеком се спомиње: ꙋ Ꙁети ꙋ светога Срьђа на Боꙗни. М. 446. подь Спльжемь ꙋ Ꙁети. М. 483. ꙋ Скадрꙋ и ꙋ Ꙁете. П. 2. а Цетиње да је било у Зети потврђује се само тијем што Иван Црнојевић сазидавши цркву богородици на Цетињу назва је митрополїа ꙁетска. М. 531. син Немањин Вукан бјеше кнез всеи Ꙁете. Л. 51. свети је Сава поставио епископа оу Ꙁете, дїѡклитїнскѡмь поморїоу, вь храмѣ архїстратїга Михаила. Л. 59. cf. ꙁетьскыи. Стефан Дечански док се не закраљи држаше Зету: кьда господовахь Ꙁетоѭ. М. 112. послије је држаху Балшићи: на Ꙁетꙋ на Балшикѥ. М. 168. оу Ꙁетоу ꙁа Балшоу. Л. 73. Балша господинь Ꙁете. Л. 76. послије

Црнојевићи: Иван, cf. зєтьскын, и Ђурађ: воєвода Зєтн. М. 538. Зета се писала и Диоклитнıа и Диоклнıа, које види.

зєтн, један пут мјесто вьзєтн. П. 15. а један пут само с рђава писања стоји мјесто нзєтн: нıє зєхь. М. 563.

зєтнıє, један пут мјесто вьзєтнıє. П. 74.

зєть, gener, свој родбини жениној: ѡставнхь на прѣстолѣ моємь лоубьвьнаго мн сына Стѣфана велнєга жоупана, зєтн Алєѯнѣ цара грьчькога. М. 5. Са. 4. цар бугарски Борило поимь сь собою зєтн своıєго грьчьскаго цара Филаньдра. Ст. 21. цар бугарски Асен кь своıємоу зєтоу Владнславоу кралю вьспнсавь. Д. 204. Добре н брать моу Јано сь дѣтьцамн сн н зєть нмь Братнло. М. 63. Бериславь зєтн. М. 564.

зєтьскын, што припада Зети: єпнскѹпь зєтьскн, којега је поставио св. Сава, помиње се од 1233. М. 17. Л. 54. митрополїа зєтска на Цетињу од 1485, постави је Иван Црнојевић. М. 531. 533. 538. трьговє зєтьскє. М. 175. господннь Гюргь всон зєтскон н поморскон зємлн. М. 203. син цара Лазара Стефан бысть вєлнкын деспоть срьбьскыıє зємлн н зєтьскон страны. Л. 72. господарь зєтскы Нвань Црьноєвнкь. М. 534. кмєтнıє зєтскє. П. 8.

зєховын потокь, селу је Урьнилоньцоу ишла међа оу зєховн потокь. С. Л. 1847. IV. 54.

зєць, бјеше парница у Хоуе између Јакшє Зєца и Влахуше Латиничића 1444. П. б. 110.

зн, додаје се ријечима демонстративнога значења, те им то значење бива јаче: овьзн, овакозн, оволнкозн, оньзн, онакозн, оньдєзн, снıєзн, сємоузн, снкозн, такозн, толнкозн, тоудѣзн, тоузн, тьдазн, тьзн, здєзн, и друге, које као и ове види на њихову мјесту; једном стоји и уз мон: по мононзн зємлн. П. 135. и уз нпкьто: нпктозн. З. 41. и уз личну замјеницу трећега лица: нѥзн, нıєзн, cf. н (ıєго). долази и растављено од ријечи којој се додаје другом ријечју: тако вн зн ıє н право. П. 81. на једном мјесту стоји без та-

ке ријечи утврђујући цијелу мисао: нимамо ꙁи гласе. П. 25. долази и с ј (и, гледај и, юго) заједно, које има исти посао: ѡвоѣꙁи (овојзи, т. ј. ово). М. 452. оногаиꙁи. М. 254.

ꙁибилинь, pellis zibellina: шѹба подставлєна ꙁиби-линн. П. б. 125.

ꙁиданию, aedificatio: ѡ ꙁиданїи града. З. 40.

ꙁидати, condere: ꙁиждоущоу храмь. Ст. 4. црькьвь що юсть ꙁидаль Бериславь. М. 64. кои се сѹ дѹброкѹлане ꙁабащинили по моихь градовєхь, тиꙁи да ꙁигю градь. М. 208.

ꙁиждитель, conditor: ꙁиждителю нашемоу. Ст. 1. владыцѣ своюмоу и ꙁиждителю. Ст. 4.

ꙁидьць, faber: Никола ꙁидьць. М. 62.

ꙁима, hiems: а то сьди ꙁима. П. 3. мѹчно би нмь ꙁиме усеать. П. 96. ꙁла ꙁима. Л. 75. вь тоу ꙁимоу ꙗви се опа-шита ꙁвѣꙁда. Л. 86. frigus: ꙁимою и мраꙁомь помрьꙁаю-ште. Д. 24.

ꙁимиште, hiberna: лѣтища и ꙁимища ѡбрѣть. М. 562. да би нмь смо (власима) дали прѣстать ѹ ꙁимищехь сеи ꙁиме на нашѣхь ꙁемлꙗхь. П. 82.

ꙁимиꙗ, ζημία, damnum: да нмь все иманию и ꙁи-мию врати. М. 528.

ꙁимокати, hibernare: коемоу властелинноу прїиде да ꙁимоуе ѹловѣкь, да дава тракиниоу. З. 50. да ꙁимѹю гдѣ сѹ прьво ꙁимовали. П. 26.

ꙁимокиште, hiberna: арьбанасиињ да не има тоу ꙁимокища. М. 27. сь пашищи и сь ꙁимокищи. М. 134.

ꙁимоусь, hac hieme: ꙁимѹсь ѡ дьмитровѣ днѣ ѹ Ско-пи продахь виноградь. П. б. 26.

ꙁимьнь, hibernus: ꙁимне паше. М. 12. frigoris: ꙁи-мные ради нѹжде. Д. 200.

ꙁиноути, hiscere: да ꙁинешь, да ти иде дымь вь оуста. Ш. lesek. 130.

ꙁиꙋь, име једном манастиру у Светој Гори под Хиландаром: монастирь глаголемїи Ꙁигь. М. 126. Д. 52. пишем га тако с ꙋ према дативу Ꙁигю. М. 130. и пре-

ма адјективу ȥигьскын, који би гласио ȥижьскын кад г не би било ꙉ.

ȥиꙉьскын, што припада Зиђу: да сьединие сь скорьпиискомь и ȥигьскомь мегѡмь. М. 126.

ȥлакопосьнь, gramina ferens: ȥемльнаа дароносїа юже цвѣтовь юже благоѹханїа и ȥлакопосьноѥ. Г. XI. 167.

ȥламенати, гледај ȥнаменати: list pecalom nasim zlamenan. М. 280.

ȥламенить, insignis: листь подь нашимь ȥламенитимь печатомь. М. 378.

ȥламеније, гледај ȥнаменије: барнкь юдань сь ȥламеньюмь воѥводинѣмь. П. б. 49. посилемо кнеȥа Ивана Петровиꙉа ȥламениемь нашимь. М. 542.

ȥлата, име женско: међу људима које краљ Стефан Првовјенчани даде Жичи бјеше Тихомирь, тьща моѹ и сь дѣтїю, Ȥлата. М. 12. и још једна. М. 12. али на овом другом мјесту није са свијем поуздано да је женско име.

ȥлатарь, aurifex: Гѡрьги ȥлатарь. М. 63. коварие и ȥлатарие и вси маисториѥ да работаю и ѡрю ꙗко и сокальници. М. 98. ако се нагє ȥлатарь оѹ градоѹ кове динаре беȥь волѥ цареве, да се ȥлатарь иждеже, а градь да плати глобоѹ, что рече царь. З. 49.

ȥлатикь, numus aureus: тоєиже ѡбители сьпомагаемь .ф. ȥлатикь на всакѹю годинѹ. М. 540. .н.-тимь ȥлатикѡмь. Ш. lesek. 76.

ȥлатица, numus aureus: продаше ми мѣсто Ликадѣ и Палїокометицѹ ȥа .҂ахȥ. ȥлатиць. М. 126. године 1608 ѡбрѣташе се конь по .т. ȥлатиць, и ȥлатица имать .рк. ас(при), воль по .к. и .є. ȥлатиць, товарь жита по .ѕ. ȥлатиць, товарь вина по .і. ȥлатиць. а ѡтьцемь же нашимь есть оѹ ȥнанїе прѣжде било кѡнь по хиладѹ аспри, вѡл же по єдиноѹ ȥлатицѹ, товарь жита по .м. ас(при), товарь вина по .к. и .є. ас(при). В. дан. 1. 6. — Неко мјесто: воєва деспоть и краль Владисавь и Ꙗнкоуль до Ȥлатици. иȥведе деспоть краль Владислава на Ȥлатицоѹ. Л. 78. Г. X. 272.

ꙁлато, aurum: да си кѹпѹю вьсаки трьгь, кои имь ıє на потрєбѹ, ꙁлато, сребро, свитє или ино. М. 37. крьсты ѡкованиє ꙁлатомь. М. 91. вь мѣсто ꙁлата скоєрѹчно сиıє подьписасмо. М. 192. ѡковани ѹ ꙁлатѹ. М. 386.

ꙁлатоꙁарьнь, auri in modum splendens: приносеть чистотою сьвтєштєє се ꙁлатоꙁарныє власы юноше. Д. 27.

ꙁлатоковань, ex auro fabricatus: вьстрѹбимь ꙁлатокованною трѹбою. Г. XIII. 358. auro ornatus: книгы ꙁлатокованнын. Д. 201.

ꙁлатокрилать, aureas alas habens: юностию ıако ѡрли ꙁлатокрилати грьчьскаго прѣдѣла чьстно достигше. Д. 136.

ꙁлатоносовићь, властелин краља босанскога Остоје кнез Вѹкашинь Ꙁлатоносовићь 1399. М. 234. 237.

ꙁлатопечатьлıєнь, auro signatus: вь сїємь ꙁлатопечатлєнємь хрисокоѹлє. М. 127. словеси ꙁлатопечатленними. М. 128.

ꙁлатопечатьнь, auro signatus: вь ꙁлатопечатьнѣи повели. Са. 2. оѹтврьди хрисоволıємь ꙁлатопечатнымь. М. 86. сиıє ꙁлатопечатноıє слово царьства ми. М. 135.

ꙁлатоседьлнь, auream sellam habens: кони ꙁлатоседлъни. Гильф. бос. 276.

ꙁлатооѹсть, aureum os habens: поѹчєниıє сказаıємоıє Ꙁлатооѹстомь. М. 561.

ꙁлать, aureus: сьсоѹди ꙁлатими и сребрьними. М. 11. своıю ꙁлатѹ печать. М. 107. ꙁлати поıась. З. 43. двѣ тисѹкıє дѹкать ꙁлатѣхь. М. 251. ꙁлато число. М. 539. — Презиме кнезу дубровачком који се писао латински Daurus: Аньдрѣи Ꙁлать 1254—56. М. 45. 47. име му пишу и Аньдрѣıа: Ꙁлатѹ Аньдрѣи. М. 45.

ꙁлатьнь, aureus: ꙁлатьнє поставѣ. М. 37. пласъ єдань лѣпь и великь ꙁлатань. М. 498. — auri: множьство много ꙁлатноє вьꙁьмше. Д. 60.

ꙁлачьнь, graminosus: многоцвѣтьно и многоплодно ıєсть мѣсто, равно коѹпно и ꙁлачно. Г. XI. 69. гдје писарском гријешком стоји ꙁлачно.

ꙁлєтока, крај један у околини овчепољској, cf.

ꙁлѣтовьскыи: по Ꙁлѣтовои и по Морозвиздоу. М. 565. сад има село тога имена на ријеци Злетовској близу Кратова.

ꙁлѣтовьскыи, што припада Злетовој: вь хорѣ ꙁлѣтовцѣи бјеше Љесново. Г. XIII. 296.

ꙁмальдь, encaustus, срл. smaldus: рогь наչиниень сребромь позлаћень и ꙁьмалдомь с покривомь. М. 498. cf. жмальдь.

ꙁмаевь, serpentis: прьстень с оуцемь ꙁмлевеи. М. 415. П. б. 121. .м. езикь ꙁмаевехь окованехь. П. б. 100. на пошљедњем мјесту по другом ексемплару од истога споменика гласи каквом год гријешком ꙁмановехь. М. 408.

ꙁмии, serpens: отригаеть ꙁьмии своꙗ ꙁлобоу. Ст. 4. ꙁміа ѕвіль еси. М. 243. множаство ѕмиевь. Г. X. 237.

ꙁмиꙗ, serpens: оскрьбить се оть бѣсна пса или оть ꙁміе. Ш. lesek. 129.

ꙁмиевь, serpentis: не ꙁміевь паче же аггеловь сьвѣть. Д. 49.

ꙁможьнь, у једном споменику неколико пута мјесто вьꙁможьнь: поучениимь и ꙁможиимь кнеꙁь и властелемь. М. 375.

ꙁнаменати, signare: мурομь крьста обраꙁомь вьса свои оумаштае ꙁнаменаеть чювьствіа. Д. 72. cf. ꙁламенати.

ꙁнамениıе, signum: дароуеть и ꙁаписоуеть царьскымь обычнымь ꙁнаменіемь. М. 144. ꙁаписа се и утврьди ꙁнамениıемь царьскимь. М. 163. каково ꙁнаменье хокете да ви се постави на вратѣхь ваше полаче. П. 80. многа чюдеса и ꙁнаменіа сьтвараеть. М. 530. cf. ꙁламениıе.

ꙁнаменовати, designare: нашь лисгь под печати(о)мь прьстена моега ꙁнаменованаго мегю нами с комуномь дубровьчьцимь. М. 481. 482.

ꙁнаниıе, noti (amici): иꙁити ми одь ꙁнаниѣ моего. М. 5. notitia: навѣщуемо ꙁнанье и видѣнье. М. 217. не моремо вѣровать да ıе с вашѣмь ꙁнаньемь. П. 11. да има намь дати ꙁнаниıе на два месеца прьво тога. М. 286. да ıе

в знанїе всакомв. М. 306. даемо в знанье всакомв. М. 330. да дамь на знанье. М. 339. да е свакомв на знанье. М. 388.

знань, notitia: в нашв знань и вѣсть нѣ. П. 126. само ту.

знаньць, notus: знанце реченшга Михаила. П. б. 120.

знати, noscere: да есть ведомо васемь хотещимь знати. М. 8. комоу ѡть сьрωдникь и знаемыихь. З. 31. то ви знате добрѣ. М. 49. не зьна тати и гвсара. М. 147. богь зна ω всакои нашои скрьби. М. 250. ω томь светительстко ти добрѣ знае. П. 2. каша милость за този зна. П. 37. добро знате за таи посаω. М. 426. кто ииxь книгв знаю. М. 535. знамо да св слободни. П. 2. ако ли не догеешь, знаи ерь ωстаешь за крика. П. 6. вьсемв свѣтв знано. П. 20. даемо ви знати. П. 52. погыбоше много людїи, мнозы же и не знаше се. Л. 80.

зной, aestus: сльнцемь и зноемь ωпаляемн. Д. 24. жестокомоу зною зѣлω разкараюштоу. Д. 154.

зографь, име једном манастиру у Светој Гори: Зографоу игоумень. М. 127. — Митрополит Іωань Зωграфь и брать его їерωмонахь Макарїе Зωграфь, унуци монаха Германа у манастиру Зерзу близу Прилипа у вријеме Вукашина краља и сина му Марка. М. 182.

зографьскыи, манастира Зографа: зωграфскїи їгвмень. М. 132.

зонько, неком Николи Зонкю писаше дубровчани молећи га да настане код Турака да не чине забаве њиховијем трговцима 1397. П. 10.

зорань, име мушко: међу људима које је краљ Стефан Дечански дао Дечанима један бјеше у Бабама Зорань. М. 97.

зракь, visus: ни ωть когоже познань бысть зрака имѣти силв. Г. XI. 59. forma: светоωбразныи лица зракь. М. 78. 121. зракомь голоубинемь. Д. 167.

зритель, visus: зрительнааго ωчїю лишень бысть уюкстка. Г. XI. 82.

зрьзовић, властелин дубровачки и вијећник од веље вијећа Жвнь Зрьзовикь 1253. М. 40.

ꙁрьꙁь, име мушко: властелин дубровачки Ꙁрьꙁь 1281. М. 54.

ꙁрьно, granum: .ві. ꙁрьна великога бисера. М. 386. срѣбра гламскога два сакула, у ѥдномь сакулю .є. плоча и неколико ꙁрьна фина. М. 406.

ꙁрьньце, dem. granum: вьꙁми кльчїю ѩблькоу, та иꙁми ꙁрьнца. Ш. lesek. 130.

ꙁрьцало, speculum: не кь тому въ ꙁрьцалѣ и гаданїи, нъ лицемь къ лицу приповѣдуеть богови о нась. Г. XI. 117.

ꙁрѣние, visus: свѣть моего ꙁрѣнїа. Г. XIII. 366. вьсеи ꙁемли тои ꙁрѣнїе доброты подаваеть. Л. 61.

ꙁрѣпь, гледај Рогатиħь.

ꙁрѣти, videre: ѥгда ꙁрѣꙗше вьꙁдвиꙁаѥма храма. Ст. 10. ѡчи твои право да ꙁритѣ. Са. 9. оученикомь ѥго ꙁьрещимь. М. 88. расоудивь нестрьпимо бити срьдцу твоѥмоу ꙁрети христиани ѡтьчьствїа ти обладаемимь бити иꙁмаилтенї. М. 243.

ꙁоубалька, dentiscalpium: ꙁубалка една ѡдь коралꙗ с мало сребра. М. 498.

ꙁоубоко кроушие, црква је св. Ђурђа на селищи Срьбьшори имала земљу, којој је међа ишла на Ꙁоубоко Кроушниѥ. М. 64.

ꙁоубь, dens: ѥдань ꙁубь прасьчи сь верижицами сребрьно поꙁлакѥно. П. б. 73.

ꙁоубьць, селу је Пријепиници ишла међа на камн на Ꙁубьць. М. 198.

ꙁоупровиħь, попали Ꙁоупровїħь Воукашинь цареба дрѣва оу Крушевцу 1435. Г. X. 271. други љетописац каже за тај догађај само: попалише оугри дрѣва тоурьска подь Кроушевцемь и вели да је било 1437. Л. 77.

ꙁоуѥль, срл. zoiellus, jocalia, ornatus: по нихь бисмо били послали ѡнь кашь ꙁуѥль. П. 75.

ꙁьдь, murus: ѩко птица особещїа се на ꙁьдѣ. Г. XI. 70. да су волни ꙁидати ꙁади. М. 106.

ꙁьдьць, faber: многыихь дѣлатель, ꙁдьць и мраморникь. Д. 98.

зьла плоуа, међа је селима св. Николе врањинскога Гуглави и Крушевицама ишла оу Злоу Плоую. М. 26.

зьла рѣка, планина којој је име Црне Горе међу Плавом и Будимљом што је краљ Стефан Дечански дао Дечанима, ишла је одь Зьле Рѣке, коудѣ се ни оре ни копа. М. 95.

зьлина, име мушко: међу власима које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном бјеше име Злина. М. 12.

зьлоба, malitia, maleficium: отврьгь злобоу диаволю. Ст. 3. никоеже не имоуща междоу собою злобы. Са. 5. да гредѹ прѣдь царьство ми за всакѹ злобѹ а или свадѹ. М. 170. що се бѹдѹ ѹчиниле кое любо утете а или злобе или крьви ѹ сиюзи рать. М. 170. живоуще вь монастири, многе злобѣ повинни соуть. З. 31. що се зло оучини томоузи селоу пожегомь или чимь любо, фиомоузи селоу вьсоу тоузи злобоу да плати околина. З. 34. ако имь что оузьме гоусарь или тать или којагоде злоба. З. 46. тере мѹ ѹчини кою злобѹ. М. 525.

зьлобивь, malitiosus: зьборь злобивыихь осѣдоше ме. Ст. 22.

зьлобити, persequi: припорѹчѹюће намь лѹбити правдѹ а злобити неправдѹ. М. 448.

зьлобьникь, malitiosus: да прїими педенсїю како прѣстоупникь божи и злобникь. М. 533.

зьловѣрие, perfidia: зловѣрїа ересь отьгнана бысть. Д. 126. плѣвель зловѣрїа. Д. 147.

зьлодоушьць, селу је Словињу које Стефан Душан даде Хиландару ишла међа до водѣничища Злодѹшьца. М. 122.

зьлодѣи, malefactor: по искоушению стараго злодѣи. Г. XI. 190.

зьлодѣиствьнь, improbus: како не иссъхоше злодѣиствиїе роукы. Г. XI. 79.

зьлокоућание, село цркве богородичине у Архи-

љевици, које је с црквом дала Хиландару царица Јевдокија. М. 191.

ꙁълокъꙁнънъ, malignus: ꙁлокъꙁнънаго дїꙗвола. Ст. 7. слышоу въкорѣнивъшоу се въ малѣ ꙁлокъꙁнъномоу. Ст. 7.

ꙁълолютънъ, saevus: въ мънѡгыихъ ꙁлолютныихъ и несътрьпыихъ искоушеныихъ. М. 332.

ꙁълолютъство, saevitia: такоимь ꙁлолютъствѡмь окаанѹю иꙁвръже дꙋшоу. Г. XI. 88.

ꙁъломысльнъ, malevolus: ꙁломысльныѥ чловѣкыи. М. 89.

ꙁълонравиѥ, malignitas: вьсе ꙁлоньравиѥ наше ѡтъгна. Ст. 25.

ꙁълонравъ, malignus: ꙁлонравиѥ чловѣкыи. М. 89.

ꙁълосмрадиѥ, foetor: ꙗко ꙁлосмрадїю ꙗꙁвь ѡнѣхь по вьсемоу монастирꙋ обрѣтающимь се стоужати. Г. XI. 92.

ꙁълостраданиѥ, calamitas: по мноѕѣхь ꙁлострадаиыихъ конць жиꙁны прїемлють. Л. 63.

ꙁълооумънъ, malevolus: аще и ꙁлооумънъ. Д. 103.

ꙁълооумъство, malignitas: кои те своимь ꙁлоꙋмьствомь Дꙋбровникꙋ добри гласъ погꙋбить. П. 42.

ꙁълочъстивъ, impius: ѡть ѕлочъстивихь єꙁыкь исмаилтьскихь. М. 265. ꙁлочастивь бє. Г. X. 245.

ꙁълочъстиѥ, impietas: трьнїє ꙁлочьстїа истрьгь. Д. 55.

ꙁълочъстънъ, ignominiosus: обрѣтенїє, погыбѣли ꙁлочьстиѣнше. Д. 19

ꙁълошевићъ, великога кнеза хумскога Андрије а послије њега сина му Радосава властелин Прибѣнь Ꙁлошевикь 1249—54. М. 34. 45.

ꙁълоћа, malitia: не бꙋде до скорѣ нєдне ꙁлокѥ. П. 29. ѡ рати и ѡ кои годе ꙁлоки. М. 276. тко га нѣкомь ꙁлокомь себѣ не бꙋде иꙁьгꙋбиль. П. 148. тко годе би се ꙁа иихъ ꙁадно сь коиомь ꙁлокомь. М. 411.

ꙁълъ, malus: беꙁь вьсега ꙁълога примысьла. М. 2. чловѣкь ꙁълъ. М. 20. ꙁаль чловѣкь. П. 7. ꙁао чловѣкь. М. 458. ꙁълы ѡканьи дїꙗволь. М. 89. да кѥ кою годе ꙁлꙋ рѣчь реки сꙋпротивь кралѥвьствꙋ босаньскомꙋ. П. 39. ѡ ꙁлѣхь

дѣлехь. П. 54. ȣбьеньѣ и ꙁле рѣчи и хотиньѣ ꙁла. М. 255. кривина, ꙁа кȣ би триби чинити синȣ к матери ꙁлȣ волȣ. М. 275. како се чини раꙁмирье и рать и ꙁла вола. М. 375. ꙁли ꙁаконь. М. 411. ѡпеть се временомь ꙁлѣмь врати. П. 73. ꙁла ꙁима. Л. 75. бысть ꙁлїи понедельныкь. Л. 77. — neutr. malum: сьблоудати є ѡть всакога ꙁьла находещаго на не. М. 4. ꙁла да ти не чинимо никогаре. М. 22. на твою ꙁло. М. 30. да не ратȣю ни щȣ сь ꙁлѡмь Котора. М. 170. ѡ вашемь ꙁлȣ не мисли. П. 35. кои се ꙁломь твою дѣце пекȣ. П. 42. да нѣмаю ꙁломь посла ꙁа наше. П. 62. не имаи ни ꙁа ꙁло. П. 36.

ꙁьлѣ, male: кои би хотѣль ꙁлѣ чинить. П. 10. да имь є все сȣпротивь богȣ и правьди ꙁли чиниль. М. 254. не дати мȣ ꙁле чинити. М. 258.

ꙁьлѣдовати, malefacere: да бисте ȣ томь не ꙁьледовали, како и мы не ꙁьледȣемо вась. М. 54.

ꙁьлѣдь, malum: дрьжати є беꙁь всакое ꙁьледи. М. 2. кто иꙁьпакости светомȣ местȣ семȣ кѡѡмь любо ꙁледїю. М. 18. навкь давати од все ꙁледи. М. 24. да нѣ ꙁледи чловѣкомь. М. 42. на једном мјесту гријешком ꙁлеть. М. 38.

ꙁыбати, labefacere: вѣрою не ꙁиблюемою. Д. 81.

ꙁѣло, valde: ꙁѣлѡ приютно. М. 200.

ꙁѣлоу, valde: беꙁчьстивь єси ꙁѣлоу. Д. 106.

ꙁѣльнь, vehemens: скрьбь ꙁѣльноую. М. 332. ѡть ѕѣлные свѣтлости. Л. 61. пламенемь ꙁелнымь. Г. XI. 91.

ꙁѣница, pupilla: вь моеи рȣцѣ твое ѕѣници. Г. XI. 58. обаа брата лишаеть ѕеницѣ ѡчныхь. Г. XI. 126.

и, et: тебѣ и вьсѣмь граꙉамь дȣбровьчамь. М. 1. ȣ двадесети и девети дьнь. М. 2. ако ми богь да, и боудоу господарь. М. 19. ако прѣстȣпимо и єдно ѡдь сега. М. 23. да имамо мирь с вами, како соу имали и наши старѣши. М. 34. ꙁидаше градь Дȣбровникь, кои єсть и данась поутень. М. 217. ѡть всѣхь работь и малихь и великыихь. М. 334. не тьчию єдинѣмь оученикомь нь и всѣмь вѣроующимь.

М. 88 не поткорихь, нꙋ паче и потврьдихь. М. 288. не ꙃнимала таꙃи царина и ꙋ моихь дѣдь. М. 117. да мꙋ и ꙃа тои погинꙋть не море. М. 395. хоће бити и с моиемь и с вашиемь поүтениемь. М. 501. везује ријечи које су већ везане тијем што једна стоји с предлогом одь а друга с до: ѡдь селѣ и до вѣка. М. 2. ѡдь мала и до велика. М. 19. тако и ријечи које су предлогом сь већ везане: Ꙃетоу и сь градовы. М. 4. Грьдь кьнеꙃь и ꙃь дѣтню. М. 12. тако и помисли већ везане тијем што је једна казана партиципом: кльнь се и подьписахь. М. 1. нагые вь домь свои вьводе и ѡдѣваше. Са. 1. писавь и подьписахь. М. 82. да ськрьстовавьше и прѣдаде оу црькьвь. М. 98. често долази пред ријечју юще: что и юще оусхокю дати. М. 80. са во, etenim: житїе во се свнь и сьнь, и во ни вь чтоже метет се вьсакь ꙃемльны. Са. 4. cf. а, ако.

и, юго, is, поминатива нема, него га замјењује демонстративним прономинима, али му се номинатив сачувао у сложеном иже и у самом његовом акусативу мушк. и сред. рода јед.: благословихь и всакимь благословлениемь. М. 5. любляше и. Ст. 3. богь прѣвьꙃнесе и. Са. 2. дѣло, юже ꙃачехь ѡ господи, и створихь ю. Ст. 4. дасть имь власть. М. 4. молитвоу ихь оуслышить. М. 9. да ѡблада ими. М. 62. нга его благаго. М. 5. посьпѣшьствовати емоу. М. 5. благослови ю и дасть имь власть. М. 4. иꙃволение моужа юс. М. 14. да е (матере) не ћꙋ ѡставити. М. 274. не противит се еи. Са. 5. дасмо њои наше село. М. 225. да ѡи (јој) не плꙋди. П. 57. кад је с предлогом, умеће се међу њих н: комоуждє дасть пасти стадо свое и сьблюдати е ѡть всакога ꙃьла находещаго на не. М. 4. надь ними. М. 4. на нен. М. 4. кои ти гредꙋ на трьгь, нѣмаи ꙃа не печали. М. 53. до нюга. М. 81. ꙋ нои. М. 217. тада у акус. јед. мушкога рода од и постаје ј, које се с онијем н слијева, а до њега долази ь: ꙃа нь. М. 75. на нь. М. 103. да стоимо ѡ нь. М. 344. пољије то н оста и кад нема предлога: ки

бꙋде немꙋ неверань. М. 107. любовью нихь нелицемирьною. М. 233. да ѥсть немꙋ и неговꙋ ѡстанкꙋ. М. 286. него властелемь. М. 289. још у најстаријим споменицима долази му и крњ генитив и датив мушкога рода: да моу е соупьрьница света богородица. М. 6. да га поꙁива. М. 13. — у средњем роду с предлогом ꙁа веже узрок цијелом реченицом изречен за предњу реченицу: ины владыки послоушахоу ѥго, ꙁа нѥ царь вышьнии люблꙗше и. Ст. 3. добрѣ бысть, ꙁа нѥ ѡть бога бысть. Д. 95. сые мѣсто начеть ѡпꙋстѣкати, ꙁа нѥ не бише ѥщи тиꙁи ктитѡри ѡкрьмлꙗти мѣсто. М. 182. а тада се још додаје и бо: ꙁа нѥ бо ти бѣхꙋ мои прѣродителиѥ. М. 187. — налази се ријеч ꙁи додана овој ријечи и то у падежу крњем: многа мꙋꙁи вѣрьства да не чини. М. 474. нѥꙁи кꙋћникь. П. б. 120. — од ове ријечи (и) мислим да је глас ј (и), који се додаје демонстративним ријечима те им значење демонстративно долази јаче: овои, овогаи, овомоуи, овакои, оволикои, овьдеи, онои, оногаи, ономоуи, онакои, оньдаи, оньдеи, оноудеи, сегаи, семоуи, такои, толикои, тоудеи, тоуи, тьдаи, тогаи.

ибрахимовь, *τοῦ* Ибрахимь: Мехмедь сынь ибрахимовь. Л. 88.

ибрахимь, мушко име турско: Ибрахимь, брать моуратовь, цар турски. Л. 88. при цароу Ибрахимоу 1645. Л. 85. — Ибраимь паша 1685. Л. 86.

ибрь, ријека у садашњој Србији: Студеници су земље ишле оупрако на Ибарь, оупрако Ибромь. М. 8. село Ѥрииѥ на Иброу. М. 86. земља на тој ријеци: Ибрь с Топлицом и Расињом и Ријекама бјеше дио који допаде Стефану Немањи од оца. Ст. 2. црква богородичина оу Иброу, на рѣцѣ Стоуденици. Ст. 9. црква св. Николе оу Ибрѣ. Л. 58. оу Иброу. Л. 68. обје је зидао Стефан Немања. од те земље бјеху двије жупе: ѡба Ибра даде Жичи краљ Стефан Првовјенчани. М. 14. ꙋ Ибрꙋ имаше баштину Обрад Драгосаљић и на њој цркву богородици. М. 568.

иви, salix: међа Српцима на ивѫ. С. Л. 1847. IV. 53.

иваница, ријека у Светој Гори: међа је земљи хиландарској ишла на рѣкѫ Иваницѫ. М. 130.

иваници, село манастира Трескавца. Г. XIII. 372.

иванишевь, *του* Иванишь: на молбѫ иванишевѫ. М. 537. мисли се Иваниш Охмућевић.

иванишь, властелин краља босанскога Дабише бань Иванишь 1393. П. б. 40. исти мислим да је 1416 Иваниш бан, кнез цетински и омишки. М. 279. — Син великога војводе Радосава Павловића кнез а по смрти очиној војвода Иванишь, којему 1433 још није било четрнаест година 1427—47. М. 336. 367. 376. 398. 411. 432. 440. П. б. 95. 108. 110. 113. 114. пишу га и презименом по дједу Павловић, које види. М. 428. П. б. 113. 114. године 1454 није био жив, јер му се брат Петар пише војвода и помиње њега доста разговијетно међу мртвима. М. 470. П. б. 115. — Син кнеза Влатка, синовац поменутога војводе Петра, војвода хумски Иванишь 1452—58. М. 451. 453. 480. 501. пише се и презименом Влатковић, које види. — Гледај Вкохаинћь, Гоишићь, Драгишићь, Доукоевићь, Остоићь, Охмоућевићь, Петровићь, Пићевићь, Хребелановићь, Юриевићь.

иванишько, гледај Остоићь.

иванић, властелин дубровачки, вијећник од малога вијећа Вукас Иваниќь 1253. М. 39. гдје му име пише Волькась.

ивановићь, властелин хумски Ѡбрадь Ивановиќь 1254. М. 45. — Властелин кнеза Гргура Вукосаљића, Красое Ивановићь 1418. М. 281. — Дубровчанин трговац Живь Ивановиќь 1406. П. 75.

ивань, Joannes: међу људма у Штипу које краљ Милутин даде цркви арханђеловој у Штипу даровавши је Хиландару један бијеше Ивань. М. 62. — Међу људма који по заповијести царице Милице показиваше међу ливочку бијеше Ивань Сьлїарь изь Жегрє. М. 263. — Деспота Стефана војвода Ивань 1421.

П. 153. то је исти војвода који се на другом мјесту помиње презименом Бероєвићь, које види. — Протовистијар, не каже се чији, Иванъ 1404. П. 49. — Иванъ скитарь 1406. П 82. — Војводе Радосава Павловића и сина му Иваниша дивкь Иванъ 1437—42 М. 388. 398. 405. 414. — Гледај Алексићь, Божиновићь, Коудисалићь, Варьдићь, Влаховићь, Вльковићь, Десисалићь, Драућь, Младѣновићь, Петровићь, Радиковићь, Сторьлать, Црьноєвићь, Уорьжи, Шаньтићь.

иванъ, -на, *тоѿ* Иванъ: Сламодражи, Добродољанима, Непробиштима, Момуши и Бијелој Цркви, селима која краљ Стефан Дечански даде Хиландару, ишла је међа оу иванъ доубь. М. 87. на иванъ дьнь (24 јун.). П. 101. П. б. 109.

иванько, међу људма који по заповијести царице Милице показиваше међу коњушку бјеше од Грачанице Иванко, лешевь брать. М. 264.

иваны, у Затону два села која је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи: овѣ Ивани сь ꙁаселиємь. М. 11. нема потврде како се једно звало.

ивахьнићь, властелин Стефана бана босанскога Тврьтко Ивахнић 1333. М. 107.

ивахьнь, име мушко, гледај Прьвиловићь.

иверию, калуђери из манастира Ивера у Светој Гори: иверїє. Са. 12. Г. IV. 339.

иверьскыи, манастира Ивера у Светој Гори: обытѣли иверьскїє игоумень. М. 127. вь иверскомь и вь проўїихь монастырехь. Д. 43.

ивою, човјек који би постављен у Дечанима да пази на калуђере по смрти краља Стефана Дечанског. Г. XI. 87.

ивько, мушко име: царинис деспота Стефана. П. б. 61. — Војвода Ивко 1420. М. 305. јамачно презименом Семьковићь, које види. — Херцега Влатка и брата му кнеза Стјепана дивкь Ивко 1467—70. М. 502. 504. 506. 511.

иквунић, име мушко, гледај Ходановић.

нга, quando relat.: нга се комоу слоучить, . . . нга агрипинита есть. Са тип. студ. Ш. lesek. 89.

нгдарь, umquam (контракцијом постало од када, састављено с ре, којим бива релативно, па дошло иза ријечи н): рече да е бию в доброи свѣсти, како ю нгдарь бию, кьдино ю нлиздракѣн бию. П. б. 127.

игларево, село које има и сада близу Пећи: селу је Чабићу ишла међа юдь Игларева и где се стаюта юба поути изь Дрьстьника и изь Гюрьгювика. М. 93.

игларевь, међа је Стјепановој цркви са селом Чабићем ишла на игларевь стоуденьць. М. 93. по том је био код села Игларева, које види.

игнатию, владика липљањски Игнатию 1322. М. 563. при юпискоупѣ Игнатии. М. 566.

иго, jugum: вьзьмѣте иго мое на се. М. 4.

играти, saltare: Давидь ликоуе прѣдь сѣнинмь ковчегомь скакаше играю. Г. XIII. 365.

игоуменија, monasterium cui praeest игоумень: Дечане сазидавши краљ Стефан Дечански нарече их игоуменија, юбьще мѣсто чрьньцемь. М. 91. великоу лавроу игоуменију ск. прьвомвченика Стефана. М. 564. cubiculum hegumeni: игоуменїю. Г. XI. 70.

игоумень, hegumenus: за четири манастира краљевска (cf. кралювьскын) уреди краљ Стефан Првовјенчани да се овако поставља игуман: югоже по правьдѣ изволи кралевьство, сего архиепискоупь благославлаеть божьствьно, а краль даваеть емоу жьзль, и целовь юго поставлаеть его игоумена. М. 14. у збору су српске земље бивали и игоумени. М 99. 156. прѣдаде царьство ми игоуменомь црькви, да юбладають вьсѣмь ннѣнїемь монастырьскымь. З. 32. cf. игоумьнь.

игоуменьскын, hegumeni: ю поставлени игоуменьскомь. М. 14.

игоумьнарија, cella hegumeni (не знам за цијело је ли то): доидѣ вода, и ютьнесе їгѹмнарїю. В. дан. I. 33.

игоумьновь, hegumeni: ωд стране игѵмнове. М. 464.

игоумьнь, hegumenus, cf. игоумень: где ѥ игоумьноу ѕьговорьно сь ѕьборомь. М. 98. да ѥсть проклеть ωть всѣхь правовѣрнихь архиѥпископь и пископь ї игоумьнь срьбьскихь. М. 111. реченн игѵман. М. 464.

игь, село које краљ босански Томаш Остојић даде с градом Кључем синовима војводе Иваниша Драгишића. М. 439.

идеже, ubi relat. cf. идѣже: ωбрѣтохь монастирь нѣколи бывьши, идѣже не бѣ камень осталь на камени. М. 5. вь гробь вьселимь се, идеже коупно царїе и оубωзи. Са. 4.

идолослоужениѥ, idololatria: прѣврати се на идолослоуженїе. Л. 57.

идоль, idolum: идолоу слоужаше. Л. 55.

идольствовати, idola colere: идолствоваше. Г. Х. 251.

идѣже, гледај идеже.

иждешти, -егоу, comburere: книгы неѹьстивыниѥ иждегь. Ст. 8. да се тьѕи оубїица иждежеть на ωгни. З. 37. лако може бити да овамо иде и примјер стављени код ждешти и да у њему само писарском гријешком стоји ждего мјесто иждего.

иждракилѥвь, τοῦ Ἰσραήλ: погибьше ωвце домѵ иждракилева. М. 438. пред р дође д а ѕ се претвори у ж као у ждрака. cf. издракилѥвь.

иже, qui, замјеница и, коју види, сложена са же, чим постаје релативна: иже не ωставить всѣхь и вь слѣдь мене не идеть, нѣсть ми достоинь. М. 3. ѥгоже благословисмо. М. 13. еже иномоу не приложїть се. М. 3. вь ωбразѣ, вь немьже ми ωтиде. М. 8. у номинативу мушкога рода долази и кад би требао други род, јамачно за то што му се цијело значење већ заборављало па се узимало да само веже реченице: ѥкоже и ина, иже соуть вьписана. М. 63. у средњем роду јед. долази и онда кад му је предикат другога рода мн. као данас што: ѥже соуть оубоѕии, . . . да оуѕимлеть архиѥпископиѥ. М. 15. долази и мјесто грчкога члан-

ка: вса иже на ȥемли. М. 3. тада често остаје у номинативу мушкога и средњега рода ако је и другога рода и у другим падежима оно уза што стоји: диꙗвола иже на нась брань раȥдрѹши. М. 134. рекиѹю иже прѣжде мене бывшимь. М. 196. храмь твои юже оу Враннѣ. М. 112. грчком чланку одговара и уз инфинитив: благослови сына своего, еже посьпѣшьствовати емоу. М. 5. у средњем роду веже двије реченице кад је у једној узрок другој, као сада што, кад мјесто релативних замјеница дођоше интерогативне: благодароу те, юже сподобиль ме юси видѣти поути спасениꙗ твоюго начело. Ст. 11. још више долази у том послу с предлозима који чине те се и узрок јаче јавља: ȥа нєже добродѣтель си юсть лоубве ради. М. 3. ȥа нюже донесе намь крьмителꙗ нашего. Ст. 13. по нюже и пророци вещають. Ст. 1. по нюже и раȥбойникь маль гласъ испоусти, нь велию вѣроу ѡбрѣте. М. 567. — још у најстаријим споменицима же у овој ријечи гласи и ре, али се с том промјеном сачувала само у средњем роду у номинативу и акусативу юре, које види.

иȥбавитель, servator: иȥбавитель нашь. Ст. 1.

иȥбавити, liberare: имьже се быхь иȥбавиль вѣчныю моукы. М. 26. могоущии ме иȥбавити вѣчныю моуки. М. 79. ѡть вьсѣхь иȥбави ме господь. М. 332. да ихь иȥбави иȥ грѣха. М. 366.

иȥбавлюние, liberatio: прити на иȥбавлюние. Ст. 5.

иȥбирати, eligere: ѡть иноуде старьць хотеи прѣбывати вь семь пиргоу да се не стави, тькмо ѡть монастыра да се иȥбираа ѡбьщимь съвѣтомь братию. М. 75.

иȥбити, occidere: иȥьбише се Колꙗне на Дальмин, и оучинише мею собомь .ȥ. мрьтвихь крьвїи. М. 226.

иȥбраниє, electio: не ѡтьрицаи се апостольскаго нами иȥбранїа. Д. 127.

иȥбрати, eligere: сьвькоупи вьсе иȥбраныє си болꙗре. Са. 3. мене оубо иȥьбравь домоу ѡтьца моюго быти ми намѣстьникоу стола ѡтьца моюго. М. 9. ине влахе иȥь-

брахь ωть црьквнихь влахь, да пасоу кобиле црьковне. М. 61. сь иzбраньnимі властели кралıевьства мн. М. 189. писано ва иzабраnои полаус. М. 241. в иzабрани дань свету недилу. М. 472. доста често долази иzебрань. П. б. 74. ту је є додатак предлогу на крају као у њоме. на једном мјесту може бити гријешком стоји без и: zабрань. М. 293.

иzбыти, superesse: инıединьже ихь не иzьбысть М. 90. liberari: иzьбывьше прѣльсти ıеретичьскыиıе славеть вь троици ıедниого бога. Ст. 25.

иzбѣгати, effugere: смѣха беzгоднаго иzбѣгаε. Д. 5.

иzбѣгноути, effugere: доушоу поработшаюшаго мира иzбѣгь. М. 3. кои бѣху лѣтось иzьбѣгли. П. 170.

иzбѣгь, confugium: прнми царь Ѡстрьвицоу и плени до Смедерева иzбегь ωмолскы. Л. 78.

иzбѣжати, effugere: како мира иzбѣжати. Д. 6.

иzвадити, eximere: како могаахь пѣнеzь мои иzвадити. М. 368. иzвадивше намь четврьти дню нашь. М. 452. иzьвадихь га ис тамнице. П. б. 112. ако би краль ωвь zапись иzвадио в повелıю. П. б. 107.

иzварити, excoquere: да иzварит се трищи. Ш. les. 130.

иzваıаниıе, scalptura: иzванїами раzличныхь видωвь истоуканныхь. Л. 61.

иzваıати, scalpere: иzваıавшїнмь иzлишнѣ. Г. XI. 70.

иzведениıе, eductio: zа ниxь ωслобогıениıе и иzьведениıе. П. 48.

иzвеzати, ligare: тоури и тоурице иzвеzахь, ıако и питомыи скоть иzьвеzахь, оудасть мы. Ст. 29.

иzвести, -ведоу, educere: иzведь иноплеменьникы на ωтьчьство своıе. Ст. 19. да се иzведе исъ тьмьнице. З. 47. да нась иzведеши ωть адьскыихь оуzь. М. 25.

иzвлѣшти, extrahere: люди и zемьлю своıего владычьствиıа ıако иzь беzдни иzьвлѣкь. Ст. 15. иzь глоубины невѣрьствиıа иzвлѣче ıеzыкь свои. Ст. 25.

иzводити, educere: да нимь се даıе соль сь црькнимн кобилами, и да се иzьводи оу пирьгь. М. 61.

изводь, ductus aquae: да кралевьство ми цръкви ѥпископии липлꙗньскои рибнике все ѡдь извода родимьскаго дори како оутече оу Ситницоу. М. 563. що се находе водѣнице по томь изводоу на Плоучи ѡдь горнега рибника до Ситнице. М. 563. — eductio: кто нѣ прѣль и ѡдьпрѣль люди и извель, по семь сега да не пречи соуда за люди ни извода. М. 566. — exemplar. Ш. lesek. 76.

изволити, eligere: аще не би владыка изволиль сию светоую гороу вь прибѣжище чрьньчьскаго исправлѥнию. Ст. 13. богомь изволѥнаго и благословенаго ѡтьцемь. Са. 13. ѥгоже по правдѣ изволи кралевьство, сего архиепископь благославлꙗеть. М. 14. ѥгоже изволи богь по мнѣ кралевьствовати. М. 75. изволи иночьское житїе. Л. 52. богь те ѥ изьволиль и поставиль сина господина. П. 158. velle: христоу изьвольшоу тако. М. 5. богоу изволившоу прїеть владычьство. Са. 14. ꙗко самь изволи, пострада пльтию. М. 77. изволихь принести дарь сын к тебѣ. М. 143. у пошљедњем значењу и са се: не изволи се господеви моѥмоу. Ст. 12. изволи се царьствоу ми коупити то. М. 126.

изволѣние, placitum: бихь изабрань изьволиньемь божиемь краль Стефань Томашь. М. 427.

изволѣти, velle: изволѣ кралевьство ми. М. 225. изьволе неизьрекома милость вишнаго. М. 237.

изволѥние, placitum: изволѥниѥмь божиѥмь роди сего ѡтрока. Ст. 2. ꙗкоже боудеть изволѥние моужа ѥе. М. 14. да се избираѥть изволѥниѥмь вьсега сьбора. М. 81. по изьволению божью кралица срьблемь. М. 230.

изворь, fons: селу је Бистрици манастира Ждријела браничевског ишла међа како исходи ѡть Чрьте низь полѥ изворь Меслѣковце. М. 194. — Ријека на којој је било село истога манастира Новаци: на рѣци Изворѣ. М. 194. — Село које је цркви богородичиној у Архиљевици дао севастократор Дијан а цар Стефан потврдио. М. 191.

изврьжение, ejectio: да га (калуђера) не изьме-

тоу никоимь оуζрокомь, лише ако се шбрѣте до нюга такова винна, ꙗже ѥсть подобна изврьженню. М. 81.

изврьтѣти, effodere: емѹже шко изврьте. Г. Х. 239.

изврьшенние, perfectio: вь изврьшение свепрѣсветаго дѹха. М. 430.

изврьшити, perficere: да сѹ се все клетви на немь изврьшиле. М. 237. хоте изврьшити всѹ волю великога воѥводе. М. 393. изьврьши нимь како ѥ ваша милость рекла. П. 77. сеи ζаписание изьврьши се вь лѣто .ѹѹмв. М. 424.

изврѣшти, -врьгоу, ejicere: аще би где вода изврьгла. Д. 106. да изврьжета се шба шть сана. З. 30. да се изьврьже сана. З. 50. шба (листа) да се изврге. П. б. 51. изврьже доушоу. Л. 57.

изврѣшти, -врьхоу, frumenta exterere: да го пожноуть и изврьхоуть. М. 63.

извьнь, extra: внѹтрь црькве и извьнь. М. 18. ꙗже соуть вьноутрь и извьнь монастырꙗ. М. 79. аще кто оужежеть извнь села гоумно. З. 37. ѹ всемь нюговѣ господьствѣ и плаче изьвань нюгова господьства. П. 62. тко не би изванъ волю и послѹха нашега. М. 467.

извьнѣ, extra: оукрасихь вьноутрь и извьнѣ. М. 562.

извѣстковати, confirmare: симь чистотоу доуше своѥ извѣстковаше. Д. 202.

извѣстити, certiorem facere: вьси како вѣроуѥмь, да извѣстимь се. Д. 146.

извѣсть, certus: ꙗко извѣсто ми глаголю ти. Д. 35.

извѣстьнь, certus: старцоу извѣстнѣ прикеζа се кь вѣрѣ ѥго. Са. 2. сиѥ извѣстно ζлатопечатное слово царьства ми ζаписа се. М. 145. извѣстнагѡ ради ѹтврьжденнꙗ сиꙗ изложи смиренние ми. М. 214. сьди и шщь извѣстниѥ прииζни ти пишемо. П. 133.

извѣтние, excusatio: извѣтїе кое имѣла бимь ѡ таковыхь. Д. 14.

извѣштати, nunciare: цѣлованїе цареко извѣштаеть шть цоу. Д. 48.

извѣштенние, enunciatio: по извѣштенїи светаго

еуаггелїа. Д. 149. confirmatio: довлѣеть намь изврѣштенїе сиие твоиие милости. Д. 73. на болшее изврѣштенїе истинные вѣры. Д. 105.

изврѣиати, efflare: изврѣю ѡть дꙋха моиего на вьсакꙋ пльть. М. 71.

изганиати, expellere: сего ѡть свое земле изганиахоу. Д. 152. калогиерїе и калогиернице, кои се пострꙁаюуть, та живоуть вь своихь домѡхь, да изганиюуть се, и да живоуть по монастырѣхь. З. 30.

изглаголати, eloqui: кьто изьглаголиеть велиуьствиа сили твоиие. Ст. 14.

изгнаниие, expulsio: да прїими педепсїю и изгнанїе ѡть монастира. М. 533. не боие се ни ѡдь когарь зла ни изгнаниа. М. 258.

изгнати, expellere: именемь моимь бѣси ижденоуть. Д. 137. доуховници, коихь несоуть поставили доуховнике, да ижденоуть се. З. 30. кто се ѡбрѣте изьгнавь метохїю на неропшинноу. З. 32. ако би дошло до тогаи врѣмена, тере не ѹꙁможе дрьжати землю срьпскꙋ, нꙋ га ижденꙋ ꙋгри или тꙋрци. М. 215. ако се кои пришлаць наиде, да се изьрениие вань. П. 32. да га изьрене. П. 64.

изговорити, eloqui: коию рѣуь изьговоре прьвоу. З. 47.

изгорь, гледај код горѣ.

изгорѣти, conflagrare: изгорѣ Раваница. Л. 74.

изгрызовати, derodere: да изгрызоуиеть на уте срьдьце коупоусьнь корень. Ш. jahrb. bd. 53. anz. bl. 116.

изгоубити, perdere: села и власи и пашнꙗа ѡбрѣть иедно потрено а дроуго изьгоублиено. М. 58. ако уто изьгоубе, да плакиаю ѡть себе коиь по .л. перьпѣрь. М. 61. ако ли би га (лист) изьгꙋбила. М. 251. да не изьгꙋби уловѣкь иманьие. М. 525. настои всакоимь наунимь како да тебе изьгꙋби. П. 34.

изгоублиениие, amissio: ѡдьети ѡдь памети наше изгꙋбленье града Котора. М. 327.

изгоуровиѣь, плѣни тоу Изгоуровикь и пороби и исеуе Ново Брьдо 1444. Л. 78. да не буде тоуи Згоуровиѣь?

изгыбати, perire: оть страха изгыбаемь. Д. 155.

изгыбѣль, exitium: нанесе на се изгыбѣль своюю. Ст. 8.

изгыноути, perire: изгыбль бѣ, и не обрѣте се. Са. 7. кеће се подави него що изгине оть сабле. Л. 87. ако би гдѣ на пѫтеки изьгибле (књиге). П. б. 80. тѫзѣ изьгибоше .к. трьговцa. П. 22. що изьгине, ви обѣтовасте платити. П. 104. нашѣмь обамо дльжань ѥ много, молимо да намь не изгине. П. 146.

издава, traditio ejusque pretium, cf. издавьштина: о издаве сице да боудеть: издава оть земле приставоу .г. перьпере, оть села .г. перьпере, оть млина .г. перьпере, оть града конь и свитѣ, оть винограда .г. перьпере, оть конia перьпера, одь говеда .д. динари. З. 38. 50.

издавати, edere: ако роукама земли бѣ издающти хранимое. Д. 60. tradere: ако се обрѣте чловѣкь земле кралевьства ми осѵгень вашемѵ чловѣкѵ, да мѵ мое сѫдьце издаю добитьке; ако ли мѵ добитька не стече, а они да подаю кривьца самога. М. 46. cf. издава.

издавьштина, pretium traditionis, у споменику латински писаном: nolunt mandare sententias executioni sine aliquo pretio quod dicitur isdavsctina. П. б. 160.

изданиѥ, гледај издава: о изданїи. З. 38. само у натпису над чланком, а у чланку се самом уређује издава, коју види.

издати, edere: вьсе свое имѣнїе вь занимь изда. Са. 1. tradere: ако се обрѣте чловѣкь земле кралевьства ми осѵгень вашемѵ чловѣкѵ, да мѵ мое сѫдьце издаю добитьке; ако ли мѵ добитька не стече, а они да подаю кривьца самога до врока, до коле сѫдьце врекѵ; ако ли га сѫдьце не исьдаде, да где ми правьда вкаже вѕети те дьльгь, да га вѕме кралевьство ми, и да га постави, где га бѫде право поставити. М. 46. що се обрѣте кривь, да дасть кралевьство ми, чловѣка да издасть. М. 52. Юди, кои бога изда на крьсть. М. 447. издано намь дрьжати и обладати. М. 301. мнѣ изда градь Сокоь. М. 301. како ю ѥ биль обрекль Хїландарѵ, и ѵ хрїсовѵль вписаль, а не

иꙁдаль. М. 568. тꙋи коуђю иꙁдаите господинꙋ. П. б. 33. царь Демирь оубы цара Баѩꙁита, иꙁдаде бо его деспоть Стефань. Л. 75. cf. иꙁдава, иꙁдавати.

иꙁдаꙗти, edere: мѵро иꙁдающте светыѥ мошти. Д. 174.

иꙁдворити, ministerio promerere: да бисмо нимь потврьдили, що си сꙋ они поуҭеномь дворщиномь иꙁдворили. М. 305. имаѡ вихь питати ѡдь тебе, що самь иꙁдвориѡ. М. 500.

иꙁдола, гледај код ријечи долѣ.

иꙁдраилѥвь, τοῦ Ἰσραήλ: погибшиѥ ѡвце домꙋ иꙁдраилева. М. 282. 486. на једном мјесту мислим да гријешком писарском стоји иꙁдраклева. М. 253.

иꙁдранлѥвь, τοῦ Ἰσραήλ: погибьше ѡвце домꙋ иꙁдранлева. М. 235.

иꙁдробити, comminuere: врьбокоу мѣꙁдроу исьдроби. Ш. Iesek. 130.

иꙁдрьжати, continere: иꙁдржати и правити градь Дꙋбрьвникь. М. 257. да нымь се не ꙋꙁьме (царина), докле не иꙁьдрьже годищa. П. б. 80.

иꙁдьхноути, exspirare: иꙁдьше посрѣди народа ꙁлою сьмрьтию. Ст. 23.

иꙁдыханиѥ, spiritus extremus: послоужоу ти до послѣдьниꙗго иꙁдыханиꙗ моѥго. Ст. 5.

иꙁети, иꙁьмоу, eximere: що се може иꙁети иꙁ мора. М. 204. чьстноѥ тѣлѡ ѡть ꙁемлѥ иꙁето бысть. Г. Х. 82. вьꙁми вльчїю ꙗбльвоу, та иꙁми ꙁрьнца. Ш. Iesek. 130. нинѵнере ино ниѥ Хливно, него твоѥга прьвога било, иꙁнамши ꙋ осмихь селихь. М. 249. иꙁнамше, що ѥ годире Стипана Добрѣновиђа. М. 249. да ѥ слободан ѡть конске, иꙁамше када господство ни греде на кою конскоу. М. 481. sumere: ако кошнанинь иꙁьме добитакь дꙋбровачки на верꙋ. М. 102. вониѥ годище не би иꙁели намь десеть тисꙋвь товарь соли. М. 246. да ѥ волꙗнь иꙁети гдѣ наиде ща. П. 108. ако би хѡтѣль иꙁети себи Цаптать. П. 157.

иꙁетиѥ, exemptio: да могꙋ поставити пѣнеꙁь ꙋ нихь комꙋнь на добить и на иꙁетье ѡпеть. М. 369.

изештьнь, eximius: оукраснвь и изещнѣ. Ст. 5. изещьнын светын старьче. Ст. 25.

изимати, eximere: истачае мьсть сладькын а пиганьства грѣховьнаго изимаю. Ст. 27. люди, кое сь вльховьствомь изимають из гробовь. З. 31. старьць хотеи прѣбывати вь семь пирьгоу да се изираа обьщимь свѣтомь братнѥ, и безь великаа оукрока да не изимають се. М. 75. и ощь изимлю, да не могв инедиога чловѣка искати М. 369. бвди ви милость платить имь и одьправити ѥ в скорѣ, нека се тѣмь не изимлю. П. 92.

изискати, exquirere: оть мене доушоу твою господь да изыштеть. Д. 45. обрѣтаѥть себѣ изьищоущимь ѥго. М. 562. светыихь мошти изыскае коупоеаше. Д. 171.

изискокати, exquirere: светыихь мошти присно изьискоуе, коупоеаше. Д. 198. сада самь на порьти тои изискоеаю, а они записаше. М. 515.

изистити, explorare: изистивь даньнаа прѣродителїи и родители кралѥвьства ми, вписахь в хрїсовоуль сии. М. 58.

изити, exire: изидохь изь отьчьства своего вь Светоую Гороу. М. 5. да имь есть рокь за три мѣсеце, да си изидоуть. М. 50. изидоше прѣдь кралѥвьство ми. М. 187. изиде Арапь паша с конскомь. Л. 87. прѣдь кога изиде сии нашь листь. М. 388. да не бвде всиловань изити изь вѣре, кою вѣрвю. М. 473. до кола не изидета двие години. М. 369. смишлае на що може изити. П. б. 106.

изишьль, гледај изьшьль. П. 24. Л. 88.

излазити, exire: кто ти излазе твдѣзи по работахь по своихь си. М. 53. на никоу излазеке на трети мраморь. М. 92. ascendere: излазеще на хридь. Г. XI. 135. дѣломь мегю Горнию Гадимлю и мегю Словиню изьлазеки оу поуть кощански, и дѣломь више Горниѥ Гадимлѥ. М. 181.

изливати, effundere: излию се мѵро, не ꙗкоже кьсе дьни изливаѥть се. Ст. 28. сльзы многы изливаше Д. 44. изливает се множьство народа. Д. 10.

излити, effundere: изли благодѣть. М. 179.

иꙁлитие, effusio: многыихь сльꙁь иꙁлїтиемь. Д. 72.

иꙁлиꙗти, effundere: иꙁлиꙗ се мѵро. Ст. 28. мноѡгы сльꙁы иꙁлїавь. Д. 56. свѣть небесныи иꙁлїа се на нь. Д. 129. благодеть прѣсветаго своѥгѡ дꙋха на господство ми иꙁлиꙗ. М. 205.

иꙁложити, deponere: брѣме кораблꙗ иꙁложише. Д. 172. exponere: сиꙗ иꙁложи смиреннѥ ми и ꙁаписа. М. 214. excipere: дасмо все, иꙁьложивше града Висꙋкиѥга. П. 50. ни ꙁа иедногаа инога чловѣка волю, иꙁложивь великога господара цара тꙋрскога. М. 468.

иꙁложьнь, excusatus (као да је то): ꙋ томь ми се иꙁложьни не чините. М. 50. само ту.

иꙁлѣꙁениѥ, exitus: по иꙁлѣꙁенью господина воево-де ис Конавли. М. 443.

иꙁлѣсти, exire: иꙁлѣꙁохь прѣдь братомь ми Влади-славомь. М. 19. иꙁлѣсти иꙁь Дꙋбровника слободно. М. 185. ѥдна голиꙗ, коꙗ се прави да ѥ иꙁлѣꙁла ись Далмациѥ. П. 68. иꙁлѣꙁьше иꙁь голиꙗ. П. 149. иедномь хитростию да бꙋдꙋ иꙁлѣсти иꙁа всега, що годир се ꙋ ѡвомь ꙁаписꙋ ꙋдрьжи. М. 447. ако ли бихь иꙁлѣꙁаѡ ис писма али иꙁ ро-та. М. 447. кои би ис послꙋха иꙁьлѣꙁли. М. 455.

иꙁмаильскыи, Ismaelitarum: градехꙋ силѣ иꙁма-илскїе. В. дан. I. 10. мисле се Турци.

иꙁмаильтьскыи, Ismaelitarum: иꙁмаильтьскымь царемь Мехемедомь. М. 530.

иꙁмаильтѣнинь, Ismaelita: многи скрьби ѡбеше въꙁ-любленнаа ти чеда, ѡбладаеми бо соѹть иꙁмаилтени. М. 244. биће писарска погрјешка: ѡть иꙁмаитель. В. дан. I. 6.

иꙁмаильтꙗнинь, гледај иꙁмаильтѣнинь: са множа-ствомь иꙁмаилтꙗна. Л. 83.

иꙁмамити, elicere: него га ꙁли лꙋдие иꙁмамише. П. 175.

иꙁмести, ejicere: да га не иꙁьметоѹ никоимь оѹꙁ-рокомь. М. 81.

иꙁмеꙉоѹ, e medio, inter: не ѡставити, ни иꙁмегю себе потиснꙋти. М. 285. ако би ми се що ѡ видѣлѡ ѡдьлꙋчити иꙁьмеꙉꙋ нию ꙋ крꙋхь кꙋћамь нашиѥмь. М. 462.

изморити, necare: многыхь гладомь изморивь. Д. 101.

изрѣти, emori: многѣмь оть глада измрѣти. Гильф. бос. 312.

измькь, egressus: на средни Кабларць на измакв на кладенць. С. Л. 1847. IV. 53.

измѣнити, mutare: изьмѣни славоу ихь вь образь опоустѣниꙗ. Ст. 8. ꙗко одеждоу сьвиюеши ꙗ, и измѣнеть се. М. 25. измѣнише земльнымь царьствомь небесною житию. М. 88.

измѣнꙗти, mutare: поꙗше птица, измѣнꙗюшти гласы. Са. 9.

измѣрити, emetiri: немошьно ють изьмѣрити глоубины морьскые. Ст 27. pendere: примисмо га (поклад), збросисмо и измѣрисмо. М. 497.

измѣтати, ejicere: оутробоу его разрѣзавше, и вьноутрьнꙗ вьса измѣтавше. Д. 104.

изнаити, } reperire: кралевьство ми изнаге, ерѣ не
изнаћи, } взимана тази царина. М. 117. изнаидоше мегю и синоре. М. 126. изнаге се истина. З. 50. хокюмо за този искати и изьнаити. П. 28. изьнагосте да ю льгаль. П. 35. по чемь бисмо могли изнаћи тога чловѣка. П. 6. хотѣ изьнаћи ю ли тои истина. П. 35.

изнашьдь, изнашьль, partic. praet. act. I и II, којим се накнађају те форме глаголу изнаити: изьнашадь слободьшинв. П. 16. несмь изнашаль да би що било до кнеза Павла. П. 162.

изневѣрити се, desciscere: када се Петрь Павловићь изневѣри царв. М. 301. изневѣри се (мјесто тога мислим да гријешком стоји ю) господьствв ми Обрадь. М. 568. изневѣри се дароу градь Уице. Л. 81.

изнемагати, defici viribus: люто изнемагае напрегь се. Л. 56. надь люто изнемагають. Л. 57.

изнемошти, defici viribus: ꙗко изнемошти врѣплюшимь мꙋро. Ст. 28.

изнести, efferre: изнесеноу младѣнцоу сѣмо. Са. 14. кои трьгь изнесете изь Двбровьника. М. 43. приде кога

се достоин изьнести сан нашь листь. М. 448. где се изне-соу две книге цареве заедьно за землю. З. 44.

изнимати, eximere: рꙋкꙋ ѡдь тогá са всѣмь изни-мамо. П. 176.

износити, efferre: пьшеницє, кою да исьносеть исъ града. М. 37. нѣсꙋ ини трьгь изь срьбалиа изьносили. П. 138. износити свободно ꙋ Дꙋбровникь. М. 437.

изноурати, consumere: хлѣба и воды поскоудно вь-коушаѥ, юностныи изноураше цвѣть. Д. 26.

изобильнь, abundans: приложихъ вьса изобилнѣ. М. 196. странноую мене ѡкрьмлиаль ѥсни изобилно. М. 244.

изобличити, manifestum facere: изьѡбличивь кри-вовѣрниѥ ихь. Ст. 7.

изобрѣсти, invenire: изобрѣтохь црькьвь светаго Николи запоустѣвшоую. М. 110.

изобрѣтениѥ, repertus: безь изьѡбрѣтениꙗ винны таковыиѥ да га не изьметоу. М. 81.

изоставити, relinquere: свещенное того тѣло, ꙗко-же нѣкое многоцѣнное наслѣдїе, тѡго ѡтьчьствоу изьо-ставлено бысть. Г. XI. 87.

изостати, remanere: ако би до мѣсець кои трь-говьць не продаль, терь мꙋ що изостало соли, бꙋди ти милость, да мꙋ се продли, дори прода. П. 110. що би изо-стало мимо дꙋгь. П. б. 119.

изострити, acuere: вьнꙁи стрѣлы изьѡщренные вь срьдьца ихь, еже на ме изьѡстрише. Г. XIII. 367.

израилѥвь, τοῦ Ἰσραήλ: погибьшие овьце домꙋ израилева. М. 220.

израиль, -лꙗ, Ἰσραήλ: ꙗви бо намь новаго Аврама, светаго нашего господина Симеѡна и новаго миротоучьца вь новорожденнѣмь Израилы, рекше вь срьпьсцѣи земли. Г. XI. 189. cf. исраиль.

израилѥвь, τοῦ Ἰσραήλ: хвала израилева. Ст. 10.

изредьнь, egregius: разоумомь изреднымь. Ст. 10. благословивь его изреднѣ. Са. 4.

изрешти, -рекоу, eloqui: ѥже изрекоста оустьнѣ мои.

Ст. 9. ꙁлаа моꙗ, ꙗже пострадахь, вь брьꙁѣ иꙁрекоу. М. 89. ниже похвали ѥꙁикь можеть исплести, ниже иꙁьрекн. М. 133. иꙁьрци блага вь доушахь нашихь. Г. XIII. 360.

иꙁриноути, extrudere: ми смо ѡногаи пришалца иꙁьринули. П. 41.

иꙁроуѣнь, clarus: цара стежахоу прьвѣнхь вьсѣхь иꙁроучѣнша. Г. XI. 75.

иꙁрыти, effodere: рокь иꙁрї. Ст. 6.

иꙁрѣкна, селу је Бехалијеву ишла међа на Иꙁрѣкнꙋ на вирь и ѡть вира на раскрьстїе. М. 198.

иꙁоувѣдѣти, cognoscere: како иꙁꙋведесмо и ѡбнагосмо. М. 230. що иꙁꙋꙗѣмо, кашои любвѣ хокюмо дать ꙁнать. П. 12. да имаю иꙁꙋвидити правѡ ѡдь нихь. М. 365. да имаю иꙁꙋвиедити. М. 374.

иꙁоумѣти, de statu mentis dejectus amitto: навьклероу многыхь ради вѣтрь вьсоу хытрость правлениꙗ иꙁоумѣвшоу. Д. 183.

иꙁоути, exuere: иꙁоуи сапогь ѡть ногоу. Д. 193.

иꙁоучити, ediscere: кто кьнигоу иꙁоучи. М. 99.

иꙁь, ex (види у мојој синтакси 170—185): поеть мене иꙁь Ватопеда. М. 4. ни се иꙁети иꙁ нашихь рꙋкꙋ. М. 338. кою си ѥ иꙁь грькь докель. М. 59. иꙁ мрьтвыхь вьскрьсе. М. 77. Цвитимирь иꙁь Кабанѣь. М. 248. Богдань ис Цернице. М. 263. исписахь ис книге крала Стефана. М. 105. иꙁиде иꙁь робства. Л. 87. да ихь иꙁбави иꙁь грѣха. М. 366. кои би ис послꙋха иꙁьлѣꙁли. М. 455. ако ли би кои иꙁашаѡ родителю своимꙋ иꙁ волѥ и иꙁь послꙋха. М. 462. иꙁити иꙁь вѣре, кою вѣрꙋѥ. М. 473. за вријеме: дьница иꙁь оутра сїающїи. Л. 61. ис кони сьтвори богь небо и ꙁемлю. М. 4. како ѥ ис прьва было. М. 27. ѡдь ис прьва нѣ оулаꙁиль. М. 14. како имь ѥ ꙁаконь ѡть ис прьва. М. 52. ись давьна жьдающе. М. 35. сына иꙁь млада богомь вьꙁлюбленаго. М. 89. що е било иꙁь начела. М. 570.

иꙁьмь, sumptio, exactio: ако вѣрꙋе влахь срьблина, да се при прѣдь вламомь, а иномꙋ влахꙋ да не бꙋде иꙁма. М. 25. що се учинило пре и послѣ, да сѣ при, и да не иꙁьма;

... да нѣ изьма на инаго, лише на самога исьца;... ако верує влахь сербанина да се при предь баномь, и иному влаху и иному сербанину да не исьма. М. 29. 33. что се учинило прѣе или послѣ, да се при, а да нѣ изма, нь да є правьда. М. 30. exceptio: все имь записа царьство ми безь изма, все што се обрѣта на тоизи земли, да си има и дрьжи градь Дубровникь. М. 165.

изътька- гледај истька-

изьх-, изьш- гледај их- иш-

изьꙗвити, manifestum reddere: нѣсть мошно изрешти, обаче сама благодать светаго доуха на нюмь изьꙗви. Л. 51.

изьꙗсьнити, illustrare: царьскоу таиноу добро юсть таити а божьствьноюе же слово сь любовию вѣри истиниию изьꙗснити. М. 110.

изѣдати, comedere: мозькь вьспоминанїемь изѣдаше. Д. 116.

изѣсти, comedere: комоу боуде конь оумрьль, или вльвь изеде. З. 50. ни га самь изиио ни изио. П. 175.

икона, *εἰκών*: иконы и сьсоуды. Са. 2. иконами светыхь и чьстьнихь образь. М. 11.

иконица, *εἰκόνιον*: иконица юдна сребрьна. П. б. 49. юдна иконица злата. П. б. 56.

икономь, *οἰκονόμος*, црквени старјешина млађи од игумна и баште: вьги походи икономь кралю. М. 63. оть иныхь хотештихь быти вь томь монастыри старѣшинамь, рекше игоумена и баше и иконома и еклисїархьа. М. 79. да имь нѣсть соуда развѣ прѣдь кралюмь и прѣдь икономомь настоюштимь. М. 123.

иконьникь, fictor: иконики и мраморники изь Цариграда приведе. Г. X. 259.

иларионоушь, гледај Иларионь: вьрдиань и опать Иларїонушь у Хиландару 1618. М. 559.

иларионь, Hilario: ученик св. Саве калуђер у Светој Гори Иларионь. Д. 120. 121. 122. може бити исти Иларїонь юпискупь зетьски 1233. М. 17. он је зидао цр-

кву св. Николи у Врањини, а пишу га и Иларији: створи се юго (св. Николе) храмь сын Иларнюю юпископомь ȥетьскынмь. М. 26.

иларии, гледај Иларионь.

иларь, Hilarius: да бвдв в светога Илара в Млинѣхь. П. 101. мисли се црква његова.

или, aut: подь велнега жвпана или подь инога. М. 6. или ю много или мало. М. 20. — num: или вамь ћемо всако лѣто писати? П. б. 38. cf. а, коли, ли.

илиинь, Eliae: ѡ илинѣ дьни. П. б. 28. Сламодражи, Добродољанима, Непробиштима, Момуши и Бијелој Цркви, селима што их краљ Стефан Дечански даде Хиландару, ишла је međа на Илїиноу Главоу. М. 87. и ливочка је međа ишла ѡдь Илїине Главе и по срѣдѣ Главе Илїине. М. 263. 264. а Грмочелу бјеше међа Илинно Брьдо. М. 93. а Словињу је ишла међа до врьха Илиниа. М. 123. а Зерзеву је ишла међа на Илинноу црькьвь. М. 96. прѣдь илинем дьноу. Л. 76.

илинћь, властелин Ђурђа господина зетскога Младѣнь Илинкь 1386. М. 204. — Калуђер у Хиландару Гюрмань Илїнкь између 1389 и 1404. М. 263.

илиричьскыи, illyricus: вѣньць царьствїа роукама въȥьмь архїерен чьстноую тѡго главоу вѣнчаваше, сьврьшена показавь илирїчьскынмь вьсѣмь еȥыкѡмь цара (Стефана Дечанскога). Г. XI. 65.

илириа, Illyria: Илирїи приближающть се. Д. 3. по вьсеи Тетадїи и Илирїи. Д. 170.

илиа, Elias: између влаха које краљ Стефан Првовјенчани даде Жичи један бјеше Илиа. М. 12. — Око 1325 краља српскога кюфалиа Илиа. П. б. 5. — Гледај Прѣдоювићь, Сараковићь.

илѣ, гледај код ријечи лѣ.

имавати, habere: кое имамо имавати ѡть кнеȥа и ѡть властеѡ. М. 490.

имание, opes: ѡтдѣлень хлѣбомь и иманїемь. З. 35. сь всѣмь иманюмь црькве тեȥи. М. 134. да греде своими

главами, иманиѥмь своимь. М. 146. що даа дубровчанинь срьбину своѥ иманиѥ у вѣру. М. 206. кою годе би пру имали дубровьчане мегю собомь ꙁа иманѥ. М. 411. посла свѡга блага и иманьꙗ влаштитѡга брои и потегу, како се ѡдь ниже пише. М. 496.

имати, habere: имаши много добра на вса лѣта. Ст. 9. аще има добитькь, добитькомь да наказоует се. М. 14. все твое люди, кое имашь или кое учьнешь имати. М. 43. коꙗ села сѣна имаю. М. 98. кто не имать баштине. З. 34. гдѣ годѣ си имаю дубровчане покладе а или дльгове у ꙁемли царьства ми. М. 170. при себѣ пѣнеꙁи не имасмоѡ. М. 506. кои властелинь имать дѣтьцоу. З. 33. иманта любовь междоу собою. Са. 11. вьсакь чловѣкь да имать повиновенїе кь своемоу архїерею. З. 29. приꙗтельство, коѥ су имали мои прьви ш нихь прьвими. М. 183. ꙗ смь ималь к вамь ѡбѣть. М. 21. да имаю мирь сь вами. М. 24. ꙁаконе, коѥ су имали с родителѥмь царьства ми. М. 169. ако има сваду дубровчанинь ꙁ другомь своѥмь. М. 101. имамо властельску потрѣбу. М. 7. имаю ꙁабаву ꙁа Млѣть. М. 158. има хотѣниѥ и благоиꙁволи царьство ми. М. 157. имавьше сьвѣть с господиномь кралѣцомь. М. 221. ꙁа сиѥ метохиѥ никоире чловѣкь да не има печали. М. 10. сь симь да не имаю протопопе дворске никоре ѡбласти. М. 13. ꙁа тузи ꙁемлю да не има посла никтѡ. М. 170. да га има ꙁа приѣтела. М. 36. — с инфинитивом значи: а) да треба оно што значи глагол који је у инфинитиву: доходакь, кои имаю давати. М. 188. ꙁа кою би невѣру имали понести всаку муку. М. 328. имаѡ бихь питати ѡдь тебе. М. 500. особито кад се заповиједа или забрањује: нѡѕѣ ваю да не имата потыкати се. Са. 4. никто да нимь не има ꙁабавити. М. 108. да има ходити дубровьчки трьгь свободно. М. 188. да ихь не имаамо примати у нашу ѡбласть. М. 350. б) вријеме будуће: имаши видѣти ѡчима своима. Ст. 28. гнѣвь и наказаниѥ има вьсприѥти ѡть кралевьства ми. М. 20. гдѣ имаю силу имати. М. 44. ако ли тако има творити. З. 43. саданиѥмь и наприѥдь кои

имаю бити. М. 457. — impers. esse: тоуи има два камена. М. 126. тоуи има варьницоу; тоуи има кроулоу; гдѣ има доубь; више мора има водницоу. М. 127. иноє помоћи не има. М. 560. — стојећи иза не налази се и срасло с њим тако да се є од не и његов први глас и слије у ѣ, које послије по дијалектима гласи и є и и: нѣма. М. 13. 80. нѣмамо. М. 47. 54. нѣмаи. М. 53. нема. М. 123. Г. XI. 137. немаю. М. 192. немамь. М. 209. нимате. М. 280. нима. М. 281. једном и ма мјесто има. М. 32.

име, nomen: име селищꙋ Брѣсть. М. 63. се писахь именемь Десое граматигь. М. 24. властеле, на име Маринь Бꙋникь и Чике Урѣвикь. М. 159. властеле, ꙋ име кнеꙁь Влаи Добровоевићь и тепчиѣ Сладое. М. 176. сь вьсѣми сими по именꙋ сели. М. 191. кои се пишемо по именꙋ. М. 544. кто ли ино ꙋчини, да ми ѥсть невѣрнь ꙋ невѣрно име. М. 157. — кад се хоће да каже чијом се влашћу и за кога што ради: ꙋ име ѡца и сына и светога дꙋха. М. 1. створихь црьковь вь име прѣславьнаго ѥго вьꙁнесениꙗ. М. 74. примише ѡдь нась ꙋ име реченога господина воѥводе четири тисꙋке дꙋкать. М. 390. не испросихь на име монастырьско. М. 74. на име речене госпогѥ Ѥлѣне поставише ꙋ покладь двѣ тисꙋкѥ дꙋкать. М. 251. по име своиие и по име свиех ѡсталиех калꙋгера. М. 463. у чије име тако бива, оно може бити и ствар: никьтоже да не дрьꙁиеть вьꙁети ѡть тога чьтоѡ ни оу коупно име ни оу ꙁалогоу. М. 81. ꙋ сеи име постави а ми примисмо, до где ѥ живь, да ѥ ѡнь волиань ꙋꙁети реченꙋ похранꙋ, а по негови самрьти що рече госпога. М. 408. — крьстьно име гледај крьстьнь.

именить, clarus: вь дѣлѣхь именитїихь. Д. 70.

именовати, nominare: да не именоуѥть се име ихь. Ст. 8. монастироу, иже именова се Хиландарь. М. 62. да не повредить, що се тоу именоуѥть црькьвно. М. 68. са всѣми више именованѣми. М. 219. село, кое се именꙋе Дльжи. М. 242. клетки, кое се ꙋ сиемь листꙋ именꙋю. М. 459. definire: именовавьше каконо ке бити. П. 166.

имєньство, nominatio: ѡстрогнєвїа имєнствомь. Гильф. бос. 273.

имовить, opulentus: врачємь мнѡгаа имѣнїа давь, бѣшє бо ѡть имовитыихь. Г. XI. 82.

имологита, ваља да је ὑμνολογητής: мјесто светаго Геѡргїа имологїтє у Светој Гори купи Стефан Немања Хиландару. Д. 51.

имотица, и сада село у приморју не далеко од Дубровника, којему је и припадало од године 1399. М. 242. 255. на пошљедњем се мјесту каже за њу и да је село и да је заселак. cf. имотьскыи.

имотьскыи, што припада Имотици: сътьникь имотьски у жупана хумскога Радосава. М. 45. по том је Имотица 1254 припадала у Хум.

имоћанинь, човјек из Имотице: Грьбанаць Хлапьчићь имоћанинь диѣкь жупана Бѣлиꙗка Санковића. М. 219.

имьбрихь, нгр. ἰμπρίκιον, hirnea, арапска ријеч: имьбрихь (сребрн) потєжє .ζ. литрь, .ι. ѹнчь. П. б. 97. 99. имьбрьхь. М. 408.

имѣниє, opes: вьсє своє имѣнїє. Са. 1. ѡтєтаю сєла повратихь сь всацѣмь имѣниємь. М. 265. blagom, imingiem. М. 279.

имѣти, habere: страхь божеи вь срьдци своємь имѣє. Ст. 9. єликоу мощь имѣє. Са. 3. имѣи єго вь поучьсти. Са. 5. вєчьни мирь имєти сь дѹбровьчаномь. М. 29. ȥаконь, кои є имєль градь Дѹбровьникь. М. 38. до колѣ правьдоу имоуть имѣти кралєвьствоу ни. М. 50. хоћемо имити лѹбавь с рєчєнимь господиномь. М. 327. нє имиюћє тєшкоћє али коньскє тѹрьскє на сєби. М. 448. имѣꙗхоу надеждоу. Л. 83. — esse: сїа оубѡ тако имѣхоу. Г. XI. 60. cf. имати.

инакь, alius: ниєднє царинє да нє плаћаю инакє, раȥвє каконо ѥ по ȥаконѹ. М. 228. чешће адвербијално, aliter: ако ли сє ѡбрѣтє, тє соу инако прѣтворили соудь. З. 47. ктѡ ѥѥ раȥорити или инако ѹчинить. М. 183. инако говорє. П. 1. инако да нє бѹдє. М. 475. ерѣ сє инако нє можє. М. 535.

инамо, alio: кьга си вьсхокети понти инамо оdь насъ. М. 22. ни в грьке ни инамо камо любо. М. 146.

инекакь, међу власима које је краљ Милутин дао Грачаници један бјеше Инекакь. М. 564.

иновѣрьнь, qui diversam doctrinam sequitur: кто прода христїанина вь иновѣрноу вѣроу. З. 31.

иновѣрьць, qui diversam doctrinam sequitur: иновѣрьцемь и трьговьцемь да соу поротци половина срьбли а половина инна droужина. З. 45.

иногда, alio tempore: иногда бывшее вьспитѣное емоу окуе. Са. 8.

иноплѣньнь, alienigena: никтоже инь иноколѣньнь вь срьблїнхь ѡгосподи се. Д. 216.

инокоуньнице, in universum: тои вке инокуннице даше. П. б. 129. подьнуно, инокуннице даше и кратише. М. 508. вке инокуньнице кракено. М. 512.

инокоуньно, in universum: вке инокуньно и подьпуно. П. б. 130. вке смо инокуньно кратили. М. 516.

инокь, monachus: идѣже обрѣтають се прѣподовни и богоносни иноци. М. 136. грѣшнаго инока Никодима. М. 212. долази и као адјектив: инокымь ѡбразь. Д. 95. инокыихь любе. Л. 52.

инокыни, monacha: ѡ постриженни їнокь и инокинѥ. З. 50.

иномикатьскыи, стоји за књигу, мислим да је *νομικάτον*, tabulae: да му (човјеку који је купио виноград) ѕапише мои улокѣкь иномикатску книгу (пише продавац). П. б. 26. само ту.

иномистрь, рекао бих да је сложено од *οἶνος* и *μιστός* и да се мисли данак у вину: да имь нѣ сокы ни иномистра ни травнине. М. 192. само ту.

иноплѣменьникь, alienigena: многи иноплѣменьници вьсташе на ме. Са. 3. diversae stirpis: али нашь послѣдни али тко иноплѣменникь. М. 225. 227. 440.

иноплѣменьнь, alienigenae: странамь иноплѣменьнымь. Ст. 5. сь иноплѣменьними ѥзыкы. М. 100.

инорим, *ἐνορία*: да га благословить светитель, оу чїен боудеть инорїи. З. 33.

иносавь, брат Стефана бана босанскога: Єлисавта роди .г. сыны: Стефана босанскога бана, Иносава и Владисава. Л. 62. 70. cf. Инославь.

иностанно, continuo: да ми се пою летѹрьдие иностанно. П. б. 122.

иностраньникь, exterus: людие иностраници. П. 9.

иностраньць, exterus: нѣкои иностранци. П. 107. 112.

иноуьскын, monasticus: красное мѣсто и прикладно иноуьскомоу прѣбиванию. М. 264. Милица, иноуьскы Єѵгенїа. Л. 75.

иноуьство, vita solitaria: ıако новорожденыи благоуьстием и иноуьствомь. Д. 96.

иноуьствовати, solitariam vitam agere: кь светѣи иноуьствоующаа горѣ. Ст. 17. иноуаствѹющихь. Г. X. 252.

иноıезыуьникь, alienigena: иноезыуники сими продани боудемь. Д. 195.

иноуда, alio: да понесе или ѹ Дѹбровникь или ѹнѹда, кѹда мѹ драго. М. 487. да дођемо на помоћь инѹда свѹда. М. 451. cf. иноуде.

иноуде, } најприје долази с предлогом одь, ali-
иноудѣ, } unde: ωть иноуде старьць хотеи прѣбывати вь семь пирьгоу да се не стакни. М. 75. 80. ωть иноудѣ да не боуде. М. 183. без предлога, alia: да тѹдези прогю ѹ срьблие, ıерь не могоше инѹдѣ проћи. П. 7. aliis locis: бысть сьмрьтоносїие оу градоу Новемь Брьдоу и иноуде. Л. 81. alio: да не идѹ ѹ Ново Брьдо, а инѹдѣ господьства ти земли да идѹ. П. 138. инѹдие кѹдѣ би комѹ волıа поћи. М. 467. що би годи носили ѹ Дѹбровникь или инѹде, кѹде нмь драго. М. 487.

инь, alius: постави ωви царе, дрѹгие кнезе, ини владикы. М. 4. вьсѣмь намь и инѣмь. Са. 1. да не имать ωбласти ωставившии своıего моужа иного оузети. М. 15. ни инь кьто. М. 18. ни ине никоıе работе. М. 18. ни иньни твои врагь. М. 21. не моите иного ѹчинити. М. 185. рѣчи

прѣлаганѣ на ино. З. 41. ино инуьто. З. 43. ако боудоу ино оучинили, него что пише книга. З. 47. инунѥре ино ниѥ Хлнкно него твоѥга прькога било. М. 249. инниѥмь всѣмь людемь. М. 457.

иньгда, alio tempore: вь богокьзлюбленнѣмь иньгда градѣ Иѥрусалимѣ. М. 134.

иньде, гледај иньдѣ.

иньдии, Indi: проуїими Ѳома ꙗко индїωмь светѣи горѣ бываеть. Д. 28.

иньдикьтионь, indictio: индиктиωна .д. М. 20.

иньдикьть, гледај иньдикьтионь: иньдикта .гі. М. 28.

иньдицноне, } indictio: индицнωне дрѹга. М. 463.
иньдицнони, } индицнωни и дан кнше писано. М. 465.

иньдицна, indictio: индицна прьва М. 105. иньдицна .і. М. 209.

иньдиꙗ, India: ωраха шесть ωдь Индиѥ. М. 498.

иньдѣ, alio loco, cf. иньде: нигдѣ иньдѣ да се не прю. М. 16. оу Сѹхогрьлѣ или инде где. М. 123. ни индѣ нигдѣ. М. 204. alio: ѹ Брьсково или иньдѣ гдѣ годѣ. М. 16. да могѹ поити ѹ Которь и индие, кѹдѣ имь є ѹгодно. М. 327.

иньконa, гледај икона: никоне. П. б. 125. и у латинском пријеводу стоји inchonas. П. б. 131.

иньѓиꙗ, међу селима која је Јован деспот дао Крушедолу било је и село Инѓїꙗ. М. 541. има и сада.

иоакимь, за светога Саве патријарах у Трнову Іωакїмь. Д. 199. Г. Х. 263. игуман у руском манастиру у Светој Гори Іωакѹмь 1347—8. М. 127. 132. краљ Милутин сазида цркву Сарандапорь светомоу отцоу Іωакимоу. Л. 60. Ιакимь. Г. XI. 196.

иоанникиѥ, гледај Ꙗникиѥ.

иоановь, Joannis: Стефана, ωтца маѯимова и Їоанова. Л. 82. мисли се Јован деспот.

иоань, } Joannes: Иωанна крьстителя. М. 2. 11. Іωиоаннь, } ана прѣдтеүе. М. 15. свети Иωаннь. М. 18. јеванђелиста Иωанна. М. 35. Иωань богословьць. Г. XI. 136. Іоань милостиви. М. 572. — Краљ Радослав пока-

луђеривши се назва се Іѡаннь. Д. 178. — Између 1293 и 1302 бјеху три владике којима име бјеше Іѡаль: зетски, хвостански и дабрски. М. 60. — Између 1305 и 1307 владика хумски Иѡаннь. М. 69. — Иѡаннь иконом ходьчьскыи 1342. М. 116. — Игуман манастира св. Павла у Светој Гори Іѡаннь 1358. М. 167. — За времена краља Вукашина и сина му Марка митрополит Іѡаннь Ӡѡграфь у прилипској околини, cf. Ӡографь. М. 182. — Деспот Іоаннь Ѵглеша 1369. М. 179. — Деспот Іѡаннь Драгашь 1377. М. 186. cf. Драгашь. — Калуђер цара Лазара Іѡаннь. П. б. 29. — Калуђер вь поустыни лѣшїанскои Іѡаннь за деспота Стефана 1412. М. 277. — Калуђер хиландарац Іѡаннь око 1405—27. М. 332. — Деспота Стефана протовистиарь Іѡкаль 1400. П. 29. — Калуђер Јелене Сандаљевице Иѡкань 1442. М. 415. П. б. 121. — Калуђер у манастиру св. Николе врањинскога Иѡкань 1454. М. 463. — Син деспота Стефана Бранковића и деспотице Анђелине Иѡкань 1467—1502, пише се и Іѡаннь деспоть, умрьо 10 дек. 1502. М. 518. 540. 541. 543. 548. Л. 63. 64. 82. — Помоћу Іѡанна нѣкоего коеводи зидао је владика Максим манастир Крушедол. Г. XI. 129. — Војвода Іѡаннь Радоуль. Л. 64. cf. Радоуль. — Проигуман хиландарски Іѡкань 1544. М. 556. ту се пише и Іѡнъ. — Патријарах српски Іѡаннь 1595—1613, пишу га и само архиепискупь. В. дан. I. 6. 31. М. 558. Г. XI. 165. — Поп Іѡаннь хаџїа доведе воду у Дечане 1613. М. 558. — Цркве свецима тога имена: у Ватопеду Јовану Златоустом сазида св. Сава. Д. 33. у Плавници, 1233 као да је већ није било. М. 18. у Охриду Јовану богослову. Г. XI. 136. XIII. 373. испод планине Овчара и Каблара близь рѣкы Моравн Јовану крститељу. В. дан. I. 21. 27. у Цариграду Јовану крститељу. Г. XI. 191.

иоковь, *τοῦ Ἰώβ*: искоушениѥ иѡково. Ст. 11.

иокь, *Ἰώβ*: праведьнаго Иѡка. Ст. 11.

иоко, hyp. Joannes, гледај Коуиниѣ.

іонь, проигуман хиландарски Іωнъ, који се у истом споменику пише и Іωванъ. М. 556. оно ће прво бити погрјешка.

іопь, Jope: св. Сава иде вь Іопь. Д. 186.

іорьдань, Jordanes: стоіахоу вь цркви исповѣдоующе божьство, іако древніи вь Іωрданѣ исповѣдоующе грѣхы свое. Д. 150.

іосифовићь, човјек госпође Рагине Мркшинице, Франко Іωсифовикь іеврень. Н. б 62.

іосифовь, Josephi: іωсифово благоньравіе. Са. 3.

іосифь, Josephus: вьзбѣсикы братню продати прѣкраснаго Іωсифа. М. 89.

іоунићь, Петарь Іωунікь изь Врьбаси властелин херцега Хрвоја 1412. П. 176.

іоште, adhuc, cf. іеште: и сѣ ωще. М. 29. и ωще имь придахь. М. 104. и ωще се ωбетью господинь бань. М. 106. приложни и ωще потврьдын. М. 112. и ωще покраи мора. М. 127. и ωще шь ними сикози зтькии. М. 117. не потворихь, нь и ωще болше потврьдихь. М. 161. и ωще: за ωнези царине . . . да не плакаю нищо. М. 168. дахь вѣру всакому ωдь вась ωще боле, него како сьмь и прѣи биль с ками. М. 174. и ωще к томоу два десети литрь сребра. М. 278. и ноще болю пооновити. М. 311. сади ωще веће. М. 337. и ωще. М. 389. и ωще разби .ві. кућа, и ωще ωдрние црькву, и ωще узе у приморию веће велико стадь. М. 443. не будуће ωще платили. М. 493. с ријечју и у титулама кад се набрајају земље од којих је ко господар па се не кажу све, et caetera: дука драуки и ωще. М. 202. кралла босньскога и срьпскога и ωще. М. 210. — долази доста често без крајњега е: ωщь за пострьненье усега више писанога есмо присегли. М. 219. и ωщь ωбещавамо се. М. 240. и ощь боле изьправисьмо. М. 273. да ωщь ωдь нѣга ωдписа нѣсмо примили. П. 46. кому смо ωщь ωдь прьво наручили. П. 71. гласило је и ошће, али само на једном мјесту има томе потврда и то у споменику гдје писарском гри-

јешком врло често стоји а између два сугласна (као госаподинь) те пише и ѡшаће. М. 252.

ношть, гледај нощте.

ипарьхь, *ὕπαρχος*: кь ѵпархоу солоунскые ѡбластн. Д. 11.

ипать, *ὕπατος*: нанисоуют се ѡть нєго (Стефана Немање) повелѣнїа, и исходеть по всеи власти дрьжавы єго съзывающте ипатн и воєводы. Д. 36. 141.

ипламьскын, на једном мјесту мјесто липлаиьскын, које види. Л. 54.

ипостась, *ὑπόστασις*: сынь и слово сы ипостаси єго. М. 120.

ипрѣдорија, expeditoria: за ипрѣдорию веће вѣрованье. М. 503.

ирина, Irene: великомоученица Ирина. Л. 56. cf. Єрина.

ирьвенинуиште, селима између Мораве и Кучајине која цар Лазар даде Раваници ишла је међа на Ирьвенинуище. М. 197. С. Л. 1847. IV. 49. не ће бити добро преписано.

исааковь, *τοῦ* Исаакь: боже исааковь. Са. 11.

исаакь, гледај Исакь.

исаија, Isaias, пророк: по Ісаїи. М. 332. — За цара Лазара бјеше старацъ кӱрь Исаиа, који изради у Цариграду те се скиде клетва коју бјеше метнуо патријарах цариградски на Србе ради патријаршије. Г. XI. 162. — Исаїия Симонь умрије и погребен би у Сопоћанима 1346. А. Гильф. Рус. Бес. 1858. III. — Калуђер у манастиру Никољи Ісаїа 1595. В. дан. I. 31. исти ће бити (1623) Ісаиа доуховникь. В. дан. I. 33. — Калуђер у Милешеви око 1612 сьборьныи доуховьникь. Гильф. бос. 312.

исаковль, *τοῦ* Isaac: боже исаковль. Ст. 20.

исакоко, село између Кучајине и Мораве које је цар Лазар дао Раваници. М. 197. С. Л. 1847. IV. 48. на првом мјесту стоји јамачно гријешком Исакоко. то ће бити садашње село Исаково близу Параћина.

исакь, Isaac: ѣкоже благослови Исакь Іѣкова. М. 5.

— За св. Саве прот светогорски Исаакъ. М. 126. — Исакъ војвода цара турскога око 1420. М. 301. — Слуга војводе Іѥсе бега Бранисавъ Исакъ 1457. М. 480.

и с є к н оу т и, exarescere: вѣтри да приразеть се рѣкамь, и да изьсекноуть. Г. XI. 168. исѣкнѹ всака любовь благаа. В. дан. I. 7.

и с и д о р ь, у држави деспота Стефана 1423 митрополить Исидорь. П. б. 80.

и с к а з и т и, perdere: порокомь славоу исказы. Г. XI. 86. аще исказиши ихь (јунаке). Г. XI. 126.

и с к а н и ѥ, quaestio: ѡни се поудише томѹ исканью говорєки не чѹѥмо мѹ се ѹничемь дльжни. П. 3. ни ѹспоменѹтїа ни исканїа. М. 307.

и с к а р и о т ь с к ы и, Iscariotes: Июди искариѡтскомѹ. М. 342.

и с к а с т р и т и, castrare: єще приложихь ѡть доубраке, кою искастрїсмо на Цѣтиню. М. 532.

и с к а т и, иштоу, quaerere, petere: еже теплотою искаше ѡть всѣхь. М. 3. комѹ є искана правина. М. 24. ако имѹть искати некою правинѹ врьхь кога годе чловѣка. М. 37. да ѹ томь господара не ищѹ, нь да сиищѹ кривца. М. 52 тогази кривьца да ище царьство ми. М. 146. що сѹ залоге, да се ищѹ сѹдомь и правьдомь. М. 148. да ищѹ по всѣхь селѣхь. П. 32. са всакою любовью нась искаше и ѡправлаше за ѹките и за законе. М. 221. този биесмо искали ѡдь нихь, да намь ѹчине. М. 229. гонимаго ищоу постигноути. М. 567. виромь, комь дѹши спасенїѥ ищѹ. М. 275. да не бѹдѹ за чашѹ Аловиза искати. П. б. 118. кнезь се Иваниш заклє и прѣсеже, на що сѹ га искали. М. 402. на иномь нѣє воли искати, тькмо кто є дльжнь. М. 436. за дрѹге ствари ищѹ цариѹ. М. 530.

и с к в а с и т и, humectare: блюди да си кожоухь не исквасишь. Д. 106.

и с к л а т и, mactare: рече исклати ихь. Г. XI. 126.

и с к о н и, гледај код конь.

и с к о п а т и, effodere: ровь изри и ископа. Л. 53.

искорѣнити, eradicare: ωтьноудь искорѣнини проклетоую тоу вѣроу. Ст. 8.

искоучити, exsilire: ωчи емоу искоучистѣ. Л. 56.

искра, scintilla: кьди го(дѣ) се коꙗ искра мегю ними внесла. П. 127.

искрь, вода у Бугарској, која утјече у Дунаво: ꙁагибѣ царь Моусїа на реце Искроу. Л. 76.

искрь, praeter: искрь же сихь ωтаи ꙗде и пїе. Са. тип. ст. III. lesek. 119.

искрьнь, naturalis: искрьнюю си матерь. Г. XI. 170.

искоупити, redimere: аште кто ωть ꙁакланїа кого искоупить. Д. 65.

искоупокати, redimere: светаа и чьстнаа искоуповае. Д. 200.

искоупь, redemtionis pretium: вьса елика приложихь, не оуꙁехь ничїю баштинꙋ, не сьткорихь по силѣ, нь вьса сь искꙋпωмь и сь ꙁаменою. С. Л. 1847. IV. 55.

искоусити, tentare: ꙗкоже искоуси господь праведьнаго Иωва. Ст. 11. — се, cognoscere: аще хощеши искоусити се. III. lesek. 130.

искоусь, tentatio: не искоусь противнаго. Д. 59.

искоусьнь, peritus: не прость, нь искоусьнь скаꙁаемымь. Д. 7. игоумени да ставеть се добри чловѣци и искоусни. З. 30.

искоушение, tentatio: по искоушению стараго ꙁлодѣꙗ. Г. XI. 190. вь несьтрьпимихь искоушенымихь. М. 332.

искыпѣвати, ebullire: ты же вь ωтьчьстви своемь ꙗви се велеи ꙁастоупьникь, искипѣвае прѣбогатьное миро ωть ракы твоее. Ст. 26.

искыпѣти, ebullire: лоꙁо доброплоднаꙗ, искипѣющии намь веселие. Ст. 26.

ислѣдити, investigare: страдалнаа его прѣбыванїа иꙁслѣдивь. Д. 168.

ислѣдовати, investigare, cf. неислѣдовань.

исмаильтьскыи, Ismaelitarum: ωть ѕлочьстивихь еꙁыкь исмаилтьскихь. М. 265.

исмаильтѣнинь, Ismaelita: немощно ни рѣкамь тѣмь исмаилтени оудрьжати. Л. 83. мисле се Турци.

испадати, excidere: како испада боучни поуть. М. 93. кроꙁѣ гьвоꙁдь испадаюкѥ ꙁ дѣла. М. 95. нис потокь, кои испада ꙋ бѣловодничкы потокь. М. 144. право на рашиньскы поуть, како испада иꙁ гвоꙁда. Г. XV. 280.

испакостити, damnum inferre: никто да имь ништа не испакости; оу коѥи ли се жꙋпѣ що испакости, таꙁи жꙋпа колꙗ да да кривьцѥ колꙗ да плати. М. 16. кьто се ѡбрѣте иꙁьпакостникь чьто любо домоу светаго Николи. М. 114.

испасти, -падоу, excidere: дрѣвомь испадосьмо ранскыѥ пище. Ст. 16. да приде ꙋ Дꙋбровникь, и ꙋ дворь дꙋбровьчьки чини правинꙋ, даюкѣ ꙁа сѣ порꙋчьникь, да правинꙋ чини: ако исьпаде, да плати сь своимь добитькомь. М. 31.

испасти, -пасоу, depascere: да платить, що є испаль. З. 36.

испедиториꙗ, expeditoria: ѡвь листь бꙋди господинꙋ кнеꙁꙋ и властеломь ꙁа испедиторию. М. 502.

испивати, ebibere: семоу ꙁа ѡнѣхь скрьбию крьвь испываше. Д. 116. сокь да испиваеть. Ш. lesek. 130.

испидиториꙗ, expeditoria: како се ꙋдрьжи ꙋ испидитори. М. 503. испидиториѥ имаю кнеꙁь и властеле ꙋ себе. М. 503. дасмо ѡви нашь листь ꙁа испидиторию. М. 510.

исписати, exscribere: ѡ владычьствѣ єго не исписахѡмь по редоу. Са. 2. що бихь хотѣль кь вамь говорити, не могꙋ тога кьсега исписати. М. 42. дрꙋгиге ова-кнгє листь ѡдь рѣчи на рѣчь исписавь. М. 433. ѡвои све исписахь ис книге крала Степана. М. 105. delere: и мене испиши ѡть книгь. Д. 142.

испись, apographum: испись ѡдь речене повелѥ. П. 74. libellus: исьпись постака херцегова. М. 499.

испити, ebibere: стоудено испыше. Д. 156. чашоу, єюже господиноу своємоу поурьпоше, тоу сами по малѣ испише. Л. 61. ни га самь иꙁпиѡ ни иꙁиѡ. П. 175.

исплатити, exsolvere: не исплати имь жꙋпа. М. 85.

до коли се исплати вьсь дȣгь. М. 232. ѡво ми се исплати Мароѥ ись царине, що ми ѥ дȣожань бно. П. б. 114. исплативше се реченога дȣга. М. 232. т. j. наплативши се за дуг.

исплаћенѥ, exsolutio: до исплаћѥнꙗ дȣога. П. б. 112.

исплести, -плетоу, connectere: нижє похвали ѥꙁикь можеть исплести. М. 133.

испльнитель, completor: сим вьсѣмь испльнитель бысть. Са. 8.

испльнити, implere: испльншоу вьсꙗ прошенаꙗ имь ѥмоу. Ст. 5. ѡть тога да ти не ȣдрьжимо ксега ни мала, нь да ти подамо все испльнено. М. 23. комȣ е искана правина, а неиспльнена мȣ бȣде, да стане и да ȣчини правинȣ. М. 24. 34. храмь испльнинхь кьнигами и ꙁаксы и иконами. М. 66. недостатьчьнаꙗ исьпльните. М. 100. испльнихѡм се светаго доуха благодѣти и веселиꙗ. М. 140. все да врьшите и исплȣните. М. 417. испльнившоу се ѥмоу .лꙁ.-момоу лѣтоу. Са. 3.

испльнь, plenus: испльнь бѣше прѣмоудрости. Са. 6. да се даѥ мѣртикь скрьшенъ испльнь. М. 79. виноу да има господьство ми ѡдь монастира испльнь шесть адрьфать свободнехь. М. 570. испльнь небо и ꙁемлꙗ славы его. М. 547.

испльнꙗти, implere: недостатькы родитель своихь испльнꙗе. М. 49. да се испльнꙗ и наврьша, ꙗкоже ѥсть оустакліеноо. М. 139. испльнаюціȣ кралѥвьствȣ ми прѣднюю любѡвь и ѡбьћинȣ ꙁ градѡмь Дȣбровникѡмь. М. 188. ѡщь болѥ испльнꙗте и творите нере се ȣдрьжи ȣ повели. П. 92.

испльнѥниѥ, complementum: даѥ испльнениѥ неѡскоудьно. М. 9. вь испльнѥниѥ. М. 105. ка испȣнениѥ сина и светаго дȣха. М. 235.

исповѣданиѥ, confessio: раꙁбоиника вь послѣднѥмь исповѣданіи пріемь. М. 547.

исповѣдати, eloqui, confiteri: кто можеть исповѣдати сего подвигы. Са. 8. небеса исповедають славоу божїю. М. 72.

исповѣдовати, eloqui, confiteri: божьство светые

троицѥ исповѣдовати. Д. 148. благодѣти исповѣдоваше. Г. XI. 62. що вервꙋѥмо и исповедꙋѥмо. М. 528.

исповѣдѣти, eloqui, confiteri: о семь вь кратцѣ исповѣмь. Са. 3. иже исповѣсть ме предь чловѣки, исповѣмь и азь предь ѡтьцемь моимь. М. 17. бѣды, ихьже не можемь исповѣдѣти. М. 66. аще га господарь не имѣть хранити по законоу, да исповѣсть своѥмоу архїереју. З. 32.

исподобити се, dignum esse: какото си се исподобїо тои светои слꙋжби. М. 559.

исподь, subter: слази поуть на Ѡркїнарїю исподь брьда. М. 126. моремь исподь Ꙁига. М. 127.

испокоѥниѥ, quies: кь испокоенїю братїамь. М. 72.

исполица, dimidium: теи исполицѥ да нѣ с никимь Дꙋбровникь дрьжаль. П. 66. adv. исполицѥ, ad dimidias: кꙋпише цариих изьполицѥ. П. б. 35.

исполоу, prope: исполоу мрьтва. Г. XI. 116.

испороучьница, sponsor femina: мене испороучницоу кь вьсѣхь цароу имѣе. Д. 135.

испоркь, agnus abortivus ejusque pellis, само у пошљедњем значењу: да даѥ стась (манастиру арханђелову у Призрену) ѥгниѥтиноу и испоркь. Г. XV. 305. да даю (власи истом манастиру) ѡть клѣтища ѥгниѥтиноу и испоркь. Г. XV. 310.

исправа, literae confirmantes: на кимь годе ꙋзимаю такьвꙋи исправꙋ, да имь ви теи хожете примите. М. 535.

исправити, perficere: како исправи се хотѣниѥ срьдьца ѥго сыномь ѥго. Ст. 15. недоконьчана исправивь. Ст. 17. кралѥвьство ми записа и потврьди и болше исправи всаке законе и ꙋвѣте и повелѥ. М. 187. закони господьством ти потврьгѥни и болѥ исправлѥни. П. 128. аще не вьсхощеть исправити повелѣнїа црькви. З. 29. соудїе да дрьже книге, какьвено соу дали приставомь, коихьно соу послали да исправе по земьли. З. 47. absolvere, componere: да та кривина сѣ сь правиномь иcьправи. М. 29. да се иcьправи (кривина) правиномь по старомꙋ законꙋ. М. 43. да се сꙋдомь иcьправи. М. 46. за вьсе този (кривине

и дльгове) исправисмо. М. 146. да гредȣ прѣдь царьство ми, . . . да имь царьство ми исправи по правдѣ и по ꙁаконȣ. М. 170. що исправе, да ѥ тврьдо и непорочьно. П. 79. ако бȣде комȣ дȣбровчанинȣ що ȣꙁето ѡдь мога чловѣка или ѡдь мене, да се все исправи. М. 193. solvere: що се наге да сьмь дльжьнь трьговцемь дȣбровачкимь, да имь испралю. М. 203. да мȣ исправе ѡдь царине два на десете литарь. П. б. 74. да исправе господинȣ митрополитȣ четири десеть литарь. П. б. 80. право сȣ и почтено испралени (раꙁлоꙁи). М. 510. са се, satisfacere: акѡ що погрѣше ꙁемли кралевьства ми, и не исправе ми се. М. 55. о всемь сȣ се царствȣ ми исправили. П. б. 18. да покинеть се и исправить црькви. З. 29. аще не вьсхощеть исправити се ꙁаповѣдїю доуховною. З. 29.

исправлꙗти, regere: поутїе своє исправлꙗи. Са. 9. ѡбоꙗ владычьствиꙗ исправлати ми. М. 187. absolvere, componere: то да се исьправла соудомь правымь божьствьныимь. М. 20. ако се коѣ годѣ кривина чини, . . . да се сȣдомь исьправьла. М. 46. и ꙗко що сьгрѣше кралевьствоу ми, да се соудомь исправламо. М. 50. да ѡгледаю и исправлꙗю оубогыихь и нищихь. З. 48. corrigere: аще что боудеть погрѣшено, исправлꙗюще и проходеще чьтѣте. М. 84. cf. испралꙗти.

исправлѥниѥ, erectio: слоукїимь исправлѥнїе. Д. 208. directio: прибѣжище чрьньчьскаго исправлѥниꙗ. Ст. 13. ѡ всакомь доуховномь исправлении. М. 14. не тькьмо ѡ работахь моу вь всакомь исправьлѥнии црькьвнѣмь. М. 116.

испраꙁнити, evacuare: инако не могосмо, що не бисмо иꙁпраꙁнили вьсе ѡстале листове. П. 80.

испралꙗти, гледај исправлꙗти: посьль црькьви примикюриѥ на конихь да испралꙗю. М. 191. творе правьдȣ и иꙁьпралꙗѥ правила. М. 221.

испратити, deducere: кьга си вьсхокеши поити инамо ѡдь нась, . . . а мы да те испратимо. М. 23. — reflex. се, emigrare: ако се царьство ми сьвади ꙁ Дȣбровникомь, що се ѡбретаю дȣбровчанѣ по ꙁемли царьства ми, да им

се постави рокь .г. мѣсець, да се испрате свободно бе-ȥ-ававѣ. М. 147. да се имаю двиги и испратить са всѣмь иȥь вашега владанια. П. 7.

испровръгноути, } evertere: граде испровръже. Ст. 8.
испровръшти,

испросити, petere: испроси оу цара мѣсто сие поустою. М. 4. испрошена быхь по ȥаконоу браульномоу ѡть ѡтьца моего. Ст. 7.

испрошати, petere: ѡть цара испрошаше. Д. 171.

испрьва, гледај код прьвыи.

испрѣдь, ante: побеже Моурать испрѣдь кнеȥа Лаȥара. Л. 74.

испоудити, expellere: аще богь поможеть исьиудити врага ткога ись срьпьске ȥемле. М. 36.

испоустити, emittere: сего вь роукахь емше, единѣмь уасомь испоустихωмь. Д. 20. да прѣдь мнѣю испоущоу доухь мои. Са. 11. раȥбонникь маль гласьиспоусти, нь велию вѣроу ѡбрѣте. М. 567.

испоуштати, emittere: ѡть роукь ихь испоуштает се. Д. 117. благооуханїа испоущае. Л. 61.

испьстрити, vario colore ornare: ȥавѣси ȥлатомь испьштрены. Д. 33. прѣиспьщренни. Гильф. бос. 276.

испытание, perscrutatio: вь дьнь страшнааго испитанїа христова. М. 87.

испытати, perscrutari: тои истино да испитаеть се. М. 15. вса вѣдыи и испытаюи срьдьца. М. 90.

испытовати, perscrutari: испытоваше сьвѣсть. Д. 118.

испытьнь, accuratus: ни испытавь истинныи ни расудивь испытьно. М. 90. ω своихь ми ȥаїнхь испытнѣ оупраȥниве се. Д. 37.

исраилита, Israelita: иже соуть Ісраилите. Д. 142.

исраиль, Israel: людемь его (Стефана Немање), новомоу Ісраилю. Д. 88. Ісраилю ѡтцоу нашемоу курь Сїмеωноу. Л. 53.

исраилевь, *τοῦ* Israel: оутѣхы исраилевы. Са. 4.

иставити, exponere: нами нѣ сталено ни исталено

инуч ѥрь дльгованьѥ, ȣ тои ми никьда нѣсмо ȣлазили. П. 126. само ту.

исставлꙗти, amovere: игоумени да не изьставлꙗють се без дѣла ѡть црькви. З. 30.

истачати, effundere: гроздє єьзрѣлыи, истачаѥ мьсть сладькыи. Ст. 27. источникȣ, ки истачꙗє животнаа словѣса. М. 560. муромь истачаѥ. Д. 139.

истаꙗниѥ, tabes: за истаꙗниѥ тѣла. Ст. 17.

истаꙗти, extabescere: оудрочеенныє истаавшеє кости постомь тебе ради. Д. 71.

истезати, requirere: вь сию нощь доушоу твою истезаю ѡть тебе. Ст. 9. ѡ єдиномь послѣднѥмь овѣти ѡть начелнаго пастыремь Христа вь дьнь ѡнь великыи послѣдны ꙗвлєнїа єго истежемы боудемь. Д. 141.

истешти, -текоу, effluere: крьвью владычнею єже ѡть ребрь истекшею. М. 262.

истина, veritas: трьблаженнаго по истинѣ. Са. 1. ѥгоже аще кто ѡбрѣть вь истиноу блажень. М. 9. всѣмь призывающимь те истиною. М. 99. сваки да знаѥть и види истинȣ. М. 107. изнаге се истина. З. 50. ѥ ли тои истина. П. 35. могȣ истиномь рѣти. П. 57. познавше до истине, да таи царина нима бити. М. 281. истина, писали смо. П. 137.

истинићи, село Истиники које је краљ Стефан Дечански дао Дечанима, имало је планину Плѣшь, и допирало до стрѣльчьке међе. М. 92. оу Истиникихь. М. 96.

истиноути, obrigescere: оумрь и бездоушїємь истиноувь и ѡцепенѣвь. Д. 164. мислим да би требало истыноути.

истиньнь, verus: Христось богь, истыньна моудрость ѡтьча. М. 9. сьнаследникь истини. М. 104. ȣ правомь и истинѡмь приꙗтелствȣ. М. 355. истинань царь. Г. Х. 266. тои истино да испитаеть. М. 15. ѥрь ки моремо ѡкози истино рећи. П. 23. који истину говори, као и латинска иста ријеч: истиньы сьписателѥ. Л. 55.

истицати, effluere: муро светоє истицати оустави се. Д. 119.

истлѣвати, corrumpi: вънѣшнын нашь члокѣкь истлѣваеть. Д. 62.

истлѣти, corrumpi: богатство не истлѣемо. Ст. 17. сего истлавша сьтвори. М. 110.

истовь, verus: истовоую дѣдиноу свою. Ст. 8. ѥмоу по истинѣ истовы гражданинь бысть. Ст. 10.

истокь, effluvium: муро вьсѣми истоцы затвори се. Д. 118. — Ријека код села Шикље на Дриму: оу рѣкоу Истокь, и оуз рѣкоу, како истѣче Истокь, на Вранове планине. Г. XV. 286. и Гониоу је ишла међа оть Истока. Г. XV. 296. єдинь поуть оу Истокь а дроуги оу Гонио. Г. XV. 299.

истомити, vexare: толико ме истоми своимь тащеніемь, ико ва мале ми не оумрети. Г. X. 228.

истопити, demergere: тако по срѣдѣ пристанища надеждоу нашу истопихомь. Г. XI. 114.

истоплѥниѥ, demersio: ѡ лютаго истоплѥніа. Г. XI. 114.

историю, historia: исторіа о срьбскыхь цареи. Л. 55.

истоучити, effundere: истоучи рака ѥго муро. Ст. 20. богь, истоучивын из соуха камене водоу. Д. 88.

истоучьникь, fons: хотѣ старьца напоити истоучьника бесмрьтьнаго. Ст. 17. да не ѡскоудѣють истоучници живота твоего. Са. 9. истоучникь вьсакомоу данию неѡскоудьни. М. 8. на истоучникь и оть истоучника оуправь дѣлѡмь оу дубраву. М. 197.

истоучьнь, orientis: по западнехь странахь и по истоучнехь. М. 363. с коиемь господарьѡмь истоучьнемь или западьнемь. М. 411.

истрь, Ister: германомь и Истроу. Л. 55. вь Дагони близь Истра. Л. 56. Тракоуніе кь Истроу. Л. 59.

истрьгноути, evellere: истрьгьши се изь роукы ихь. Ст. 7. трьніе злоустіа истрьгь. Д. 55. оть самѣхь оусть смрьтоносьнаго ада истрьже ме. М. 90.

истрьзати, evellere: из грьтана дроугь дроугу хлебь истрьзаху. Г. X. 224.

истрѣбити, perdere: грьчьскоѥ име истрѣбивь. Ст. 8.

истоуканню, effigies: вьса бѣсωмь истоуканїа ськроушн. Д. 135.

истоукань, adj. effigies: црьков (дечанску), иже за .si. лѣть сьзда се мраморїемь изванїами разлнуныхь видωвь истоуканныхь. Л. 61. idolum: научеть (Сероухь) примѣшати се истуканни. Г. X. 215.

истоупити, excedere: иже истоупить сь оуставлюнаго мною. Са. 11. истоупивши оумомь. Г. XI. 116. procedere: прѣдь судие иступи Радое. П. б. 118.

исть, idem: вса юко и риза ωбетьшають, тын же исть юси. М. 25. ipse: уписавь ωвь листь, како ю тои иста мою рнюуь. М. 329. ωвн истн залмь. М. 502. ωнь истн. П. б. 128. certus: да истѣе тебѣ вѣроують. Д. 85.

истькавати, contexere: похвалы его вѣньць блаженѣи того главѣ словомь изьткавлю. Г. XI. 113.

истькати, contexere: одѣанїа добродѣтелїю житїа своего изьткавала. Г. XI. 117.

истьнити, attenuare: истнвь тѣло свою оудрьжанию мь. Ст. 25.

истьць, reus (sons ipse, debitor ipse): да нѣ изьма на инаго лише на самога исьца. М. 29. 33. ако ю кон дубровуанинь кому дльжьнь, а или уимь кривь, да се ище истьць, а да на иниωмь дубровуанину нѣ волнь питати, тькмо кто ю дльжьнь или уинмь кривь, ωнь да плати и пати. М. 268. да не буде прѣузамь юдиому за другога, ну истаць, кон буде дужань, да плати. М. 411. тко буде дужань, ωнан истаць да има платити. М. 487.

истьштавати, evacuare: ноще бо вьсе ωть толи до правилнаго уаса истѣщавалше по градоу ходѣ и трѣбоующее изыскоуе. Г. XI. 77.

истьштити, evacuare, cf. неистьштимь.

истѣкати, effluere: ωть светыихь моштеи муро истѣкати оустрои богь. Д. 72.

истѣцати, effluere: како истѣуе Югледница. Г. XV. 274. гдѣ истеуе блато изь Мораке и упада у Мораку. М. 198.

исоусь, Jesu: вселюбьзны Іоусе. М. 120. Іоуса Хри-

ста. Ст. 5. М. 11. често остаје у номинативу кад је за њим име Христось у ком другом падежу: Ісоусь Христе. Ст. 21. Ісоус Христа. Ст. 25. М. 15. Исꙋсь Христа. М. 31. а често пред тијем другим именом гласи само Исоу за сваки падеж: Исоу Христа. М. 5. 22. 28. Исоу Христе. М. 9. Исоу Христь. М. 103. cf. Христось, Хрьсть, хрьстовь, Крьсть, крьстовь.

исоушити, siccare: та ихь иссоушн и сьтри. Ш. Ies. 130.

исхабити, perdere: да плати сь своимь добитькомь, що бꙋде исьхабиль. М. 31. твое царьство да ни помага крьхь ихь, и да имь исьхабишь. М. 36. що имь исхаби. М. 69.

исходатаи, mediator: небесномоу прѣбывающтомоу исходатаи ти боудоу. Д. 35. ненавнсти исходатаа. Д. 78.

исходатаıати, mediatione consequi: оть бога блага ти исходатаıюштоу. Д. 49.

исходити, exire: оть оусть еıе исходить правда. Са. 5. мѣсеца маѣ дьни дьва дести и дьва исходещꙋ. М. 43. до мегıе трьньньске исходеки оу Гораунии Лоугь. М. 87. поуть кои исході нсь Урькенога Брега. М. 92. парьци, кои исходе на соудь. З. 47. на веће и болıе исходи. М. 324. с тогаи исходи и расте права любавь. М. 507. славно кь богоу исходить (т. ј. умре). Л. 54.

исходиште, initium: оть сих бо исходища живоτоу. Са. 9.

исходь, exitus: приближает се дьнь исхода моего. Са. 10. ни ıростию твоеıю обличи мене вь часъ исхода моıего. М. 245. на исходѣ дꙋше его. Г. XI. 129. писано на исьходи мꙋханьрама. М. 513.

исходьнь, exitus: црьковь паметь да творы ктиторомь, кьда имь е исходнїи дьнь. М. 533.

исхождение, exitus: доуше исхожденїе отьхожденїе его непштеваше. Д. 116.

исхранити, perdere: тко би писаньно исьхраниль али прѣтвориль. П. б. 40.

исхытити, eripere: исхытивь мьчь мои. Д. 112.

исц-, исч-, исш- гледај иц-, ич-, ишт-, иш-

исьхноути, exarescere: исъше трава, исъше рѣка. Г. XI. 113. како не иссъхоше злодѣиствиіе роукы. Г. XI. 79.

исыпати, ejicere: не изсипа стрѣль тоуль. Д. 103.

исыхати, exarescere: многааго ради поштеніа изсихающти оутробѣ его. Д. 62.

исѣшти, } excidere: исѣче трьние прѣльстьное. Ст.
исѣћи, } 25. concidere: моѣ села плѣнили и коларе ели, а дрѹге исѣкьли. М. 21. могли би се людье исѣки. П. 115.

италиꙗ, Italia: пришьдшѹ ми вь страны Италіе. М. 530.

ити, идоу, ire: вьслѣдь мене не идеть. М. 3. идѣаше сь дрьзновениемь противоу лицоу многымь езыкомь. Ст. 6. аке ли не ѹзможемо ити на помоћь ти. М. 23. ако си хоте ити ѹ тѹгѹ землю. М. 41. прѣдь кралевьство ми да идѹ за невѣрѹ. М. 52. да иде вьсакы прѣдь своега соудію. З. 48. идѡше тоурци на Задарь. Л. 85. поуть, кои иде прѣко слатиньске шоуме. М. 87. ове четири скари да не идѹть, дрѹге трьговине да идѹть. М. 475.

ицѣлити, mederi: кто ицѣлить ми доушевныи врѣдь. Ст. 18. ицѣли и. Ст. 21.

ицѣлѣти, sanari: да испіеть чловѣкь, и исцѣлѣеть благодѣтію христовою. Ш. Iesek. 129.

ицѣлꙗти, mederi: ицѣлꙗе вьсакое свезание сотонино. Ст. 26. исцѣлꙗюштаго и. Д. 112.

ицѣлениe, sanatio: ицѣлениꙗ оу него просе емоу. Ст. 21. потаѵаеть рѣкоу исцѣлениꙗ. Ст. 28.

ичезати, evanescere: не вьзирай красоть мирьскыхь, еже вь скорѣ ичезають. Ст. 11. недоузи изчезахоу. Д. 137.

ичинити, facere: велике пламь ште исчинише. П. 82.

ичисти, -чьтоу, enumerare: аще можеть кьто изьчисти звѣзди. Ст. 24. кто изьчьтеть сего чюдеса. Ст. 25.

иштедие, progenies: по сьмрьти не ѡтьлоучаеши се иштедіа срьдьца твоего. Д. 64. оукрѣпи мое исчедие вь благовѣри. М. 265.

ишьдь, ишьль, partic. praet. act. I и II, којим се накнађају те форме глаголу изити: изьшьдь вь мѣсто рожденниꙗ своего. Ст. 2. корѣнь благы изьшьдь изь оутробы

моее. Са. 4. изьшьль еси на землю. М. 243. ако би кои изашаю родителю своме из воле и изь послуха. М. 462.

ишьствие, exitus: мира изьшьствие и кь богоу вьшьствие помышлае. Д. 116.

иа-, ие-, ию- гледај ꙗ-, ѥ-, ю-

кабоужић, презиме властеоској породици дубровачкој, латински се писаше Caboga: Никола 1368. М. 178. — Маринь, којега пишу и Марѣнь и Мароѥ 1399 —1406, изабрани властелин 1399 и 1405, а 1411 покојни. М. 240. 259. П. 76. 105. 106. 108. — Лоукша 1405. П. 61. — Никша 1415—54, син Маројев, 1442 изабрани властелин. П. 131. М. 419. 424. 472. један пут мислим да је он записан именом Никола 1445. М. 431. — Ниша 1442 изабрани властелин. М. 419. није исти Никша, јер обојица долазе у једном споменику. — Живхо 1442 изабрани властелин. М 419. 423. — Влахо 1481. М. 526.

кавадь, нгр. *καβάδιον*, pallii genus: да греде (дубровчани) сь велимь трьгомь на трьге кралевьства ми, еньше ωдь кавада дори до свиль. М. 46.

кавець, итал. cavezza, capistrum: кавеца два фриза злата, не ветха. М. 498.

кадароуньскыи, селу је Коуиельникоу манастира арханђелова у Призрену ишла међа оуз мегю кадароуньскоу. Г. XV. 288.

кадилница, thuribulum: четири кадилнице, две позлаћени, тегле два на десте литрь, .з. оунчь и .г. аргаге. М. 408. П. б. 100.

кадило, suffitus: сь кадилы и благооуханьныими вонями. Ст. 20.

кадильница, thuribulum: сь кадильницами и сь свѣщами. Ст. 16. рипидие и кадильнице и свѣщникы. М. 91.

кадии, judex у Турака: кадии в Глухавици. П. 4.

кажалѣрь, cancellarius: прѣдь кажалѣремь. М. 544.

каждение, suffitio: кадение. Г. XI. 58.

каꙁаль, име турско: ходи царь Селимь шахь на Синамь Каꙁаль пашоу 1514. Л. 83.

каꙁатель, qui instituit: прѣмоудрости наставника и несьмысльнимь каꙁателꙗ. Са. 6.

каꙁати, dicere: да се сꙋдомь исьправи, да що сꙋдь каже кралевьствꙋ ми, бꙋди кралевьствꙋ ми, а що вамь покаже, то вамь. М. 46. нѣ ꙁнало царьство ми, ни ми сте каꙁали. М. 175. добре гласове каꙁаше. М. 319. каꙁа ни ꙁа ѥдинꙋ работꙋ. П. 34. — ostendere: кажꙋће намь повеле и ꙁаписе. М. 448. — monere: терь ихь хѡкѥмо такои педепсати да дрꙋговиць такоꙁи не смею ꙋчинити и да се ними дрꙋги кажꙋ. П. 28. 31. 32. 35. тои видѣвь дрꙋꙁи се бꙋдꙋ нимь каꙁати и не смѣть такова ꙋчинити. П. 113. — punire: кажеи ꙁлые прїемлють себѣ досаждение. Са. 10. да се каже како невѣрникь. М. 168. да кажеть се по ꙁаконоу светыхь ѡтьць. З. 29. да се кажоуть, роуцѣ да имь се ѡтсѣкоуть. З. 40. да се кажеть ꙗко тать и хоусарь. З. 41. држим да је погрјешка мјесто кажоу: да се кажьню како прѣслоушьници. З. 48.

каꙁнити, punire: каꙁне по праведномоу соудоу томителꙗ. Г. XI. 88. васоу ꙁемлю божи гневь каꙁнеше. Г. X. 237.

каꙁнь, poena: дроугыхь каꙁньми раꙁлнчными покаꙁа. Ст. 7. да прїимоуть каꙁнь, како пишеть вь ꙁаконѣ. З. 37.

каꙁньць, cubicularius, као што је био у грчком двору εὐνοῦχος, а управо је castratus, као и она грчка ријеч, која је само преведена; први се казанци помињу у великога бана босанскога Матије Стјепана, и то тројица у једно вријеме, године 1249, каꙁньць Грьдомиль, каꙁньць Семиюнь, каꙁньць Бѣльхань. М. 33. у краљице Јелене, мајке краља Милутина, бјеше каꙁньць Мрьнань 1289. М. 56. у краља Милутина каꙁньць Мирославь. М. 69. у краља Стефана Дечанскога каꙁнаць Бальдѡвинь. М. 104. и каꙁньць Дьмитрь, којему се и жена помиње. М. 112. 113. исти краљ помињући сабор земаљски вели да нањ долазе архиѥпискоупь и ѥпискоупи и игоумени и каꙁньци и тепьчиѥ

и воеводы и слоугы и стивильци. М. 99. пошљедњи се помиње кьꙁьць Санько, отац војводе Радича 1391. М. 220. каꙁанцꙋ Санкꙋ. П. 69. од то доба као да казанца замијени дворьскыи.

каꙁовати, dicere: каꙁоваше имь. П. 54. кои се каꙁꙋѣ дꙋбровчанинь. М. 524.

какь, qualis: кꙋпиж каквж либѡ иѡсатъ. М. 2. с кꙋплж каквж либѡ. М. 2. море добрѣ ꙁнать каквꙋ ю любовь нмаль. П. 11. узима за собом оно, које му утврђује релативно значење својим демонстративним, али губи први глас свој: книге, какьвено соу дали. З. 47.

како, quomodo, интерогативно: како речета? М. 58. релативно: ꙁачехь пещи се ѡ доуши своеи, како би мощьно вьспрнети ми ангельски ѡбраꙁь. М. 4. uti: ако ми богь да, и боудоу господарь како сьмь биль. М. 19. како си се сте начинили по клетвѣ наша села и наше болıары емати, такоꙁи сте и мнѣ чинили. М. 21. по брьдоу, како се ками вали. М. 26. мегıа моу, како оутиче Рибиикь ꙋ Дрин. М. 61. сие все како хокемо схранити кралевьствꙋ ти, тако да ни не ꙋбие богь. М. 48. сѣно да косе како и мѣропси тако и сокальници тако и вьси манисторие. М. 98. да хранеть се оубоꙁы, како есть ꙁаписано. З. 31. да се кажоуть како хоусарь. З. 42. тако да има како свое. З. 45. молꙋ вась како мою братию драгꙋ. М. 185. ıа, какѡ поклисарь господина деспота, примихь. М. 478. що сꙋ давали госпоћи Єлачи, како всенаследникꙋ. М. 495. тако како, tam quam: тако соли како ине тьрьге. М 445. на поле, такѡ нимь какѡ намь. М. 456. тако странѣга како грагıанина. М. 357. — веже реченице као да, quod: ере ми сте писали ꙁа соль, како е ꙋ Климе Иьрке вь рꙋцѣ. М. 49. да ю вѣдомо всакомꙋ, како се бѣше порасрьчило кралевьство ми на властеле дꙋбровьчьке. М. 107. да се ѡтькльне, како нѣ свѣтьца. М. 270. бише свидоци, како смо плаћени. М. 480. ut: молꙋ кнеꙁа вашега, како би ꙋписаль, что є егова вола и ваша. М. 54. у том послу долази уза њ и да: молꙋ вась, како да бисте ꙋ томь не ꙁьледо-

вали. М. 54. потврьди имь ꙁаконе, како да ѥсть нищо не потворено. М. 148. клехь имь се, како да имь сьмь приꙗтель. М. 183. подь печать ꙁаконꙋ, како да бꙋде ꙁадоволно. М. 394. да га оучемчїн, како да плати. З. 41. ѥре смо поставили, како да не греде нѣдань. П. 1. — с реченицом у којој стоји показује и узрок: ѡдьписасмо тьдеи. нꙋ како се господарь ѡдьпраллꙗше кь Паꙗꙁитꙋ, ѥда ли мꙋ писаниѥ не би дано. П. 30. — у релативном се значењу утврђује демонстративним то и оно, које пошљедње саставши се с његовим крајњим самогласним губи своје прво: ѥрь се намь не кѥ нигдаре потворити како то се до данась нѣ никомꙋ потворилъ. П. 1. Дꙋбровникь ѥсть кꙋкꙗ господина Костадина какѡ то ѥ господина Гюргꙗ биль. П. 1. да сꙋ слободни како то сꙋ и вьꙁда били. П. 2. како то ѥ ꙁаписано. П. 3. како то ѥ било нашехь старехь ѡбичаи. М. 237. каконо смо били ꙋ прьве господе срьбске и ꙋ босанске, како то ꙋ ѥго прародителꙗ. М. 239. ꙁаписꙋю, како то е ꙁаписаль господинь краль. М. 242. помолих га, како то господина ми. М. 367. полюбише мене ꙁа своѡга властелина, како то единога нихь. М. 370. ꙁа що смо и ми ꙋ работахь како то и ви. М. 535. хотѣсмо вратити, каконо есть врѣдьно и право. М. 217. ꙋ господство, каконо ꙋ нихь баштиньнꙋ племенитꙋ. М. 218. каконо ѥ по ꙁаконꙋ. М. 228. каконо смо видѣли. П. 9. каконо смо и господинꙋ послали. П. 29. приꙗтель, каконо ѥ и твоимь старѣмь биль. П. 35. једном долази то и крње с краја: какоть ѥ биѡ нашехь старехь добри навкь. М. 258. и оно долази једном тако крње, али није поуздано: какои ѥ по вашемь ѡбичаю. П. б. 43. — кад је од интерогативнога почело бивати релативно, још је узимало к себи ријечцу којом постају ријечи релативне, ријечцу же, која гласи ре (које види): дати имь свѣть и помокь, какоре и себѣ. М. 2. приѣти, какоре самь себѣ. М. 24. само ту. још једном долази тако, али узевши пред ре још ј (и, ѥго, које види), којим се утврђује значење демонстративним ријечи-

ма: каконрѣ ѥ намь богь велнкꙋ радωсть даль. М. 554. — на једном мјесту без сумње писарском гријешком стоји каго. М. 109.

каковь, qualis interrog. и relat.: каково лнце, каковь лн еговь глась слышнмь? Са. 14. ω житїн его, каково бысть. Са. 1. могли сте ꙋзнать, каковꙋ любовь нмаль к намь. П. 12. aliquis: да нмъ пошлю каковꙋ мнлостнню. М. 557.

каходнѭка, земљама је хиландарским у Светој Гори ишла међа покрај мора на Кокодїакоу. М. 127.

кахь, qualis interrog. и relat.: какь наꙋьноу плачь? Ст. 11. какь ωбнчан прнмоу? Ст. 18. кака е наша правнна. М. 7. такомь смь се клетвью клель, какомь се е бань Коулннь клель. М. 24. какꙋ нмь ѥ мнлость створнль снвь кралевьства мн, такоге нмь н ꙗ стварамь. М. 56.

какьмоужь, име мушко, гледај Одрамьунѣь.

каладеньдра, земљама је хиландарским у Светој Гори ишла међа на гоумно, гдѣ нма доубь, що се ꙁове Каладендра. М. 127.

каламонно, мјесто у Палестини: прѣшьдь поустынѥ Їорданскыѥ, прїнде вь Каламонїω. Д. 189. cf. Каломонно.

калаѭнь, гледај Калоѭнь.

калевнть, митрополит софијски за времена деспотице Анђелине. Л. 64.

калежь, calix: трн калежн. М. 408. П. б. 100.

калеловь, међу људма у Штипу што их је краљ Милутин дао цркви арханђеловој у Штипу а с њом Хиландару бјеше Манонло, калеловь сынь. М. 62.

калесть, патријарах цариградски за времена Душанова. Г. XI. 162.

калнманнѣь, међу власима које је краљ Милутин дао Хиландару један бјеше Гюрьгь Калнманнкь. М. 60.

калнмань, међу људма у Штипу што их краљ Милутин даде цркви арханђеловој у Штипу а с њом Хиландару један бјеше Калнмань. М. 63.

калнннкь, владика Стефана Немање (рашки, у

садашњем Новом Пазару) Калиникъ. Ст. 12. Д. 38. — Игуман јамачно манастира Трескавца у првој половини XIV вијека, који истом манастиру купи нешто земље. Г. XIII. 370. — Мјесто у ком је исти манастир имао земље: метохъ в Калиници мати божиа. Г. XI. 136. XIII. 373. исти је манастир имао њиве вь Армѣнохори које су ишле до мегю калиникоу. Г. XI. 136. до мегю калиник... Г. XIII. 374.

калипольскыи, што припада Калипољу: прієть Моустафа бродь калиполскы 1359. Л. 88.

калиполе, град на Дарданелима: прѣгоше тоурци на Калиполе 1359. Л. 74. у једнога љетописца стоји гријешком мјесто Никопоља: разби Блаѕить Жигмоуна на Калиполю. Л. 74.

калистрать, калуђер светогорац Калистрать 1347. М. 127.

калиђевиђь, презиме властеоској породици дубровачкој: Добре Калиђевиђь 1378—1410 изабрани властелин више година, пишу га и Каликевикь. М. 187. 189. 240. 259. 261. 276. — Жонко Каликевикь 1442 изабрани властелин. М. 419. 423. пишу га на једном мјесту и Калиуевикь. П. б. 108.

калоіоань, цар грчки за времена св. Саве: Калоїоаноу Батацоу. Д. 171. — Цар грчки за времена цара Лазара: Калоїоана цара. Л. 88. пишу га и Калаıань: Калаıань Палеологь. Г. XI. 136. cf. Калоıань.

коломирьць, селу је Живици Горњој ишла међа до великаго поута оть Соуке Каломирца. М. 199.

каломонио, гледај Каламонио: оть Каломоніа прїиде вь градь Коракь. Д. 190.

калопетровь, селу је Кльуевиштемь манастира арханђелова у Призрену ишла међа до црькви ща при калопетровѣ лозѣ. Г. XV. 285.

калоıань, -на, цар бугарски у почетку XIII вијека пред Борилом: Калоıана цара загорскаго. Д. 103. 104. — Манастиру Трескавцу даде нешто земље Ка-

лоꙗнь Пєѵкопоуль. Г. XI. 130. — Између људи које цар Душан даде цркви арханђеловој у Призрену тројици бјеше име Калоꙗнь: сь Калоꙗнıємь. Г. XV. 298. 305. 309. — Калѡꙗнь, син Костадина, који бјеше кмет унуцима калуђера Ђермана у Зерзеву близу Прилипа. М. 183. cf. Коньстаньтинь. — Цариник деспота Стефана 1423: Калоꙗнꙗ. П. б. 79. — Калоꙗнь Роусота коньча се 1437. Л. 77. cf. Калоноань.

калоꙉєни, село које је Стефан Душан дао цркви св. Николе у Добрушти даровавши је Хиландару: Калогєни. М. 111.

калоꙉєрица, monacha, cf. калоуꙉєрица: калогꙗрїє и калогꙗрицє. З. 30.

калоꙉєрь, гледај калоуꙉєрь: на тысоущоу коукь да пїтаєть сє вь монастырихь .н. калогꙗрь. З. 30. калогꙗрь, кои сьврьжєть рас͡ѣ, да сє дрьжить вь тьмници. З. 31. калогꙗрїє да нє живоуть изкнь монастыра. З. 31. да посилаꙗть калогꙗра по поповѣхь, да исправить доуховно. З. 32. посла свога калогꙗра. П. б. 29.

калоꙉоурєвићь, Стиєпко Калогѹрєвић канжєлиєр и драгоман сарпски у Котору 1454. М. 465.

калоꙉоурьꙉь, гледај ꙉоурашєвићь.

калоудрица, monacha, cf. калоуꙉєрица: калѹдьрица оть Врьтоломѣ. М. 7.

калоуꙗнꙗвьци, село које је цар Стефан дао цркви богородичиној у Архиљевици а по жељи севастократора Дијана, чије је било. М. 144.

калоуꙉєрица, monacha: калѹгꙗрици госпоги кѵр Євгєнии. П. 3. коꙗ то ꙗ (полача) била калѹгєрицꙗ свєтє Марнꙗ ѡдь ангєли ѹ Дѹбровникѹ. М. 297. калѹдꙗрицꙗ свєтє Марнꙗ ѡдь андєловь. М. 302. рєчєнѣхь калѹдꙗрицꙗ. М. 302. — Село које је краљ Милутин писао Хиландару с црквом арханђеловом у Штипу, помиње се с Лукавицом и Кунаранима, па мислим да је била негдје између Штипа и Прилипа. М. 63. cf. Калоуꙉєрьчь.

калоуꙉєровићь, између људи које цар Стефан

даде цркви арханђеловој у Призрену један бјеше Колоугюровикь Драгомирь. Г. XV. 309.

каλоуΔеровь, monachi: ζа соль ζа калугеровъ. М. 49.

калоуΔерь, monachus, нгр. *καλόγερος*: да ωблада нми пиръжаныи калоугерь. М. 62. с коимь калоугюромь. М. 98. ако калоугерь кои оуζьме мить, да се бие и прожене. З. 50. калугера Саву. П. б. 28. моюму калугюру. П. б. 21. доΔоше калуΔери. М. 545. cf. калоΔерь.

калоуΔерьць, црква је трескавачка имала селище Калоугересь. Г. XI. 134. у другом му је споменику оштећен свршетак: Калоугюр... Г. XIII. 372. мислим да на првом мјесту није добро написано, а како се и то село и село Калуђерица спомиње близу Лукавице, рекао бих да је једном селу тако двојако записано име. cf. КалоуΔерица.

каль, lutum: многаа въпадаюштаа емоу іако каль въмѣташе. Д. 60. каломь богатства сьмоуштаемоу. Д. 116. ωть кала. М. 194. као да је и име студенцу: селу је Коупѣльникоу ишла међа оу стоуденьць оу Каль. Г. XV. 287. таки може бити да је и Драчевы Каль, на који је ишла међа истога села. Г. XV. 288.

калькашь, човјек кнеза Вратка Никола Калкашь 1351. П. б. 20.

кальнь, luteus: калные роубы. Д. 116. селу Ораховцу које је Гргур син Вука Бранковића дао Хиландару ишла је међа на калныи потокь. Г. XI. 142.

кальць, селима која је краљица Јелена дала манастиру богородице ртачке ишла је међа ωть Цьпинуа оу Кальць. М. 68.

калевица, манастир је Трескавац имао воденицу надь Калевицу. Г. XI. 131. млинь надь Калевице. Г. XIII. 374.

камара, fornix, *καμάρα*: высотоу стлъпы поддрьжимоу, и камарами раζличьнїими испьщренноу. Г. XI. 70.

камата, *κάματος*, fenus: кто се обрѣте калоугюрь динаре даю оу каматоу, да се иждене. Г. XV. 307.

каматьникь, fenerator: Дабижнвоу каматникоу. Г. XV. 271. Дабижнка каматника. Г. XV. 273.

каменарићь, XV вијека имаше парницу у Дубровнику Юстоіа Каменарикь. П. 79.

камена рѣка, од Камене Рѣке близу Колашина бјеше Јаков који је штампао часловац у Млецима 1566. cf. Ꙗковь.

камене строуге, Грчареву је међа с Гоусниномь ишла оть Пеки оу Антоу Стѣноу оу Камене Строуге. М. 95.

каменикь, као да је име брду: међа је Кльучиштемь ишла како издазн колникь на Каменикь на брьдо. Г. XV. 285.

каменица, град у Пољској Kamieniec: ходи царь Османь на Леха на Каменицоу градь. Л. 85 (три пута).

каменице, у Зети као да бјеше село, којега је половину краљ Милутин дао Хиландару: половина Каменниць сь людьми а именемь Домоушнки. М. 59.

каменичькын, што припада Каменици или Каменицама, које се не помињу: каменичка царина у држави краља босанскога Твртка. П. б. 33.

камение, neutr. coll. lapides: скрозѣ тврьдаа каменіа и жестока. М. 558. поче се расѣцать каменіе и копать издь. М. 558. gemmae, у том значењу узима к себи још каку ријеч која би га показала, а долази и без ње: прѣмоудрость дражаиши есть каменіа многоцѣньна. Са. 5. сь бисеромь и каменіемь. М. 91. оглавие с камениемь и са бисеромь. М. 415. драгога каменнѣ. М. 507. 508. 516. драѕѣмь каменьемь. П. 138.

каменосѣчьць, lapicida: повѣлѣваше каменосѣчцемь пріити. Г. XI. 69.

каменооумие, animus durus: неоумилостивыи нравь каменооумія его. Д. 110.

каменооумьнь, qui duro est animo: вь тврьдиню высокаго камене каменооумныи оупокае. Д. 106.

каменооутробьнь, qui duro est animo: насыти се каменооутробне. Д. 20.

каменоуюбьствьнь, qui duro est animo: каменоуюбьствьныи. Д. 108.

камень, lapis, cf. камы: идѣже не бѣ камень осталь на камени. М. 5. дрнвомь и с каменомь и водами. М. 378. на сухѹ каменеви. П. 19. до камнѣ. Г. XIII. 375. gemma, cf. каменю: оу нюмь (крсту) четири камени. М. 70. ѡботци, ѹ коюх сѹ .д. камени плаветни и .д. црьлени ѹ златѹ. М. 386.

камень, lapideus, мјесто камѣнь: вь пещероу каменоую. Ст. 4.

каменькь, gemma: една крѹгла с покривачемь злата с каменкомь сафиромь. М. 372. са два каменка. П. б. 92. погрјешка ће бити: сь каменици. П. б. 103.

каменьнь, lapideus: црькви каменны. Д. 97.

камило, Camillus, гледај Занети.

камиюво, село Камїево даде цар Лазар Раваници, међа му је ишла ѡть Трьстеника до лѹбиниске земле. М. 199. то ће бити садашње Камијево у Србији у окр. пожаревачком.

камо, quo, interrog. и relat.: камо бѣжоу? Г. XIII. 362. да ю продасть, камо юмоу годе. М. 14. инамо камо любо. М. 146. кьда грѣдеть камо царь. З. 31. ни камо. З. 32. камо се векы кльноу, тизи да соу вѣровани. З. 42. цара вьсакы да прати, коуде камо поиде. З. 45. и тен бесѣде чѹвь ѡдь нихь и прѡщеникь камо ће поћи. М. 546.

камы, lapis, cf. камень: не ѡста камн на камени. Ст. 8. камы емоу подь главою. Са. 11. по брьдоу, како се камн вали. М. 26. по дѣлоу, како се камы вали. М. 61. оу Дроунинь камын. М. 94. cf. Дроунинь. на Чрьнь Камы ишла је међа Алтину. М. 94. оу вели камн ишла је међа Врмоши. М. 95. и тоу камн постависмо. Г. XV. 275. gemma: прьстен, ѹ ком ю камн сафирь. М. 415. П. б. 121.

камыкь, lapis: соухыи камикь ѡбогатиль юси светынмь си доухомь. Ст. 28. положи камикь подь главоу мою. Са. 11. gemma: бисери и камыци земльнымь мьнить се, тлѣньны камыкь и бисеры. Ст. 3. камынкы многоѡбразиними. Ст. 29.

кана, intentio: кудѣ ти му ѥ кана. П. 63.

канина, град близу Авлона: господина Канинѣ и Авлону. М. 178.

каниньскыи, из Канине: кефалиѧ канински. М. 178.

канити, intendere: не помѣтамо, ни ю канимо помести. П. 2.

каноунъname, у Турака edictum: коıа ѣ моıа канунъname и барать. М. 484. канунѣname. М. 484.

каньдакь, између влаха које је цар Стефан дао цркви арханђеловој у Призрену једном бјеше име Кандакь. Г. XV. 292.

каньдило, *κανδήλα*: каньдила и рипидиѥ. М. 91.

каньжалѣрь, cancellarius: прѣдь канжалѣремь. М. 544.

каньжеларии, cancellaria: у канжеларии. П. 111. у нашои канжеларии. М. 331. писано у канжелариѥ. М. 465. канџеларии. П. 130. стоји џ гријешком може бити штампарском.

каньжелѣрь, cancellarius: канжелиер и драгоман. М. 465. дасмо канжелѥромь дубровачцнмь. М. 506.

каньжилѣрь, cancellarius: мога каньжилера. М. 442. канжилиер. М. 465. канжилѣромь. М. 504. канжилѣру. М. 504. канжилиромь. М. 504. у Дубровнику, у Котору и у Скендербега.

каньтенарь, } centenarius numerus: петь по кантенарь. М. 340. 349. 368. петь по кантинарь. М. 330. 339. 351. П. б. 69. 83. cf. ћеньтинарь.
каньтинарь,

каньцеларии, cancellaria: канцеларию. П. 177. само ту. cf. каньжеларии.

каньчькыи, селу је Коупѣльникоу ишла међа надь каньчьке виногради. Г. XV. 288.

каоны, (мјесто Кальны): село у Звижду које је цар Лазар дао Раваници. С. Л. 1847. IV. 53. има и сада, него га пишу Каона.

капа, итал. cappa, pallium, нгр. *κάππα*, pallium, cucullus, у пошљедњем значењу: да се даѥ калоугѥромь капамь по двѣ ıарниѣ. Г. XV. 307. стоји мјесто

самога онога ко је носи, т. ј. мјесто попа: да єсть капа поповьска свободна. З. 32.

капати, stillare: капла каплющиа. Ст. 1. instillare: капли вь оүхо. III. jahrb. bd. 53. anz. bl. 116.

капеланъ, срл. capellanus: нашега капелана. П. б. 31. попь Милаць нашь поутени капеланъ. П. б. 34. приде ѡтьцемь кврюдомь и капеланомь Мариномь. М. 450.

капетановь, *тов* капетанъ: капетанова листа. П. 46.

капетанъ, срл. capitaneus: ѡдь капетана ѡнехь голиехь. П. 45. ѡдь капетановь града Двбровника. П. 48. 53. капетань и кащеланъ ȥадрьски послаше. П. 83. нашемв капетанв в Рать. П. 96. пошлите капетанв на голие. П. 148. кь нашемв капетанв, ки юсть в Трьстеници. П. 148. кнеȥь и капетань которски. М. 463. Апеа капетань. Л. 87. по другим крајевима ћефалиа. cf. капитанъ.

капитоуль, срл. capitulum: капитвлв, в кога леже леништроми. М. 248.

капитанъ, срл. capitaneus: ѡтъ Мвстафе воєводее капитана двнанскагоѡ капитанв ѡстрогоскомв Петрв. М. 552.

капиште, altare: ва капище идолское. Г. X. 242.

капларь, аустријски војвода graf Caprara: иȥиде Капларь Ћенерань с конскомь и паде подь Варадинь 1692. Л. 87. иȥиде Сакс и Капларь Ћенерань подь Темишкарь. Л. 87.

капла, gutta: капла каплющиа на ȥемлю. Ст. 1.

капьца, } operculum: два велика пехара сребрьна, при
капьць, } свакомь два капца сребрьна сь вериживцами. П. б. 64. два пехара сь четири капци. П. б. 67. за исте ствари на другим мјестима долази у женском роду: сь капьцами. П. 169. с четири капцами. П. б. 69.

карабогьданъ, човјек из Карабогданске, Moldavia, а долази за сав народ: ходи царь на Карабогдань. Л. 81. на Карабогдана. Л. 82. cf. Богьдань.

каракаль, манастир у Светој Гори: Каракалоу игоуменъ. М. 127.

карамановићь, човјек из земље Карамански у Азији, а долази за сав народ: высть царь преȥь море

на Карамановика. Л. 81. ходи Ахматъ баша на Карамановика, и прими моу .д. градове. Л. 81. на Карамановіћу. Г. X. 275.

карамањскыи, што припада народу у Караманској у Азији: ханъ всемъ ӡемламъ приморьскимь и рѹмьскимь и караманьскимь и натольскимь и романскимь. М. 545. 548. 549. 552.

каранъ, село близу Ужица на ријеци Лужници 1608. В. дан. I. 5. има и сада.

карась, 1473 царь прими градъ Карась и прѣиде рекоу Єфрать. Л. 81. други љетописац пише Корась. Г. X. 275. мислим да је погрјешка мјесто Коракъ, који види.

карати, punire, increpare: келмѣ караю га и недепсаю. П. 39. да га ю волиань карати на свою волю. М. 459. да ихъ карате. М. 530.

караѵнце, катуну је Гунцатима цркве арханђелове у Призрену ишла међа на Караѵнце. Г. XV. 291.

карѣи, гледај Карѣи.

карьба, цркву св. Петку на Брегалници коју је краљ Милутин дао цркви арханђеловој у Штипу а с њом Хиландару зида Карьба самь своима роукама. М. 64.

карьбиньѵьскыи, међу земљама које је имао Хиландар бјеше и ӡемлѣ карбинѵскаѣ. М. 153.

карьвана, } commeatus арапски: бѣше направань векарьванъ, } ликь карьвань. П. 16. да тѹрме и карвани босаньске и всаке ине карьване да имь є слоботьщина, да могѹ поити ѹ Которь. М. 327. понесенье карвана. М. 467. своиеми карвани. М. 485.

карьвоуньскыи, крај се један у Бугарској тако зваше: или до Праслава или карвѹнъскыѣ хюры. М. 3.

карьло, Carolus: кьди се диже Срацимирь и Гюргь и паде на Мати, кьди идѣхѹ на Карла 1368. М. 177. ваља да је Карло Топија кнез арбанаски.

карьловьць, мјесто у Сријему Карловци: скоупише се оу Сремь оу варошь Карловаць, да ѵине мирь. Л. 88. cf. Карьловьци.

карьловьци, мјесто у Сријему: манастиру је Крушедолу дао Јован деспот 1496 мѣсто Карловце. М. 541.

карьниꙁнѣь, властелин дубровачки Петрь Карьниꙁикь у вељем вијећу 1253. М. 40.

карьпась, међе селу Небрегову цркве трескавачке обузимаху всоу Карпась до Орахова Дола. Г. XIII. 371. ваља да му је била планина.

карьпось, између влаха које је цар Стефан дао цркви арханђеловој у Призрену једном бјеше име Карпось. Г. XV. 295.

карѣꙗ, мјесто рекомо Карѣꙗ у Светој Гори гдје је св. Сава сазидао ћелију св. Сави јерусалимском и сам ондје живио. М. 137. кь Кареи. Д. 51. чешће у множини: оу Карѣахь. М. 138. кь Карее. Д. 75.

касаньдриꙗ, мјесто на заливу солунском: за времена св. Саве у подручју митрополита солунскога Касандрїе епископь. Д. 77.

касати се, поути—, iter ingredi: касаше се поути. Г. XI. 62.

кастамоннть, манастир у Светој Гори: Кастамонитоу игоумень. М. 127.

кастриоть, кефалиꙗ канински Кастриѡть, властелин Александра господина канинског и авлонског 1368. М. 178. — Гюрьгь Кастриѡть, реченн Скендерь бегь 1459. М. 481. 482.

кастрофилаковь, *καστροφύλακος*: црква је трескавачка имала виноград кастрофилаковь. Г. XIII. 370.

кастрофилакь, *καστροφύλαξ*: манастиру је Трескавцу селище Комарьчѣне приложио Драгомань кастрофилакь. Г. XI. 136.

ката, ђур. Катарина: Клата хки гюрьгꙗшева. П. 78.

ката, *κατά*: ката годинꙋ, quotannis. М. 527. 528.

катакоуꙁина, Cantacuzena: 1429 госпоꙗ Катакꙋꙁина, кћи Ђурђа деспота. М. 360. Л. 63. 64. за грофом цилским Улрихом (Ѡрлихь). Л. 63. 73. Каѳакоуꙁина. Л. 77.

катакоуꙁинь, Cantacuzenus: Єлина, жена деспота

Стефана Лазаревића, бјеше дьщи Катакоузина Палеолога оть града Галата. Л. 73. — Кнез Манонло Кьтакьзинь властелин херцега Владисава 1466. П. б. 129.

каталена, жена краља Драгутина. Л. 69. била је кћи кралю оугрьскаго. Л. 62. cf. Кателина. — Друга бјеше род Јелени Сандаљевици, може бити кћи херцега Стјепана 1442. М. 415. П. б. 121. cf. Катарина. — Дворкиња исте Јелене, кћи некога Николе: Каталени, дащери николене. М. 416. П. б. 122.

катапетазмо, *καταπέτασμα*, aulaeum: приложи се сие катапетазмо храмоу прѣсветые богородице хиландарские. М. 245.

катарена, гледај Катарина.

катарина, жена војводе Сандаља 1405—12, пишу је и Катарена и Катерина. П. 83. 85. 102. П. б. 49. 50. 53. 55. М. 274. била је кћи бана Вука Вукчића и банице Анке. Г. XII. 315. 361. — Кћи кнеза Баоше Херцеговића, сина херцега Хрвоја, жена кнеза Твртка Боровинића 1423. П. 171. 172. XXXI (на крају). пишу је у истим споменицима и Катерина. — Жена Томаша краља босанскога, кћи херцега Стјепана: Катарина кралица босаньска Стипана херцега оть светога Саве, оть порода Єлине и кьће цара Стипана роена, умрије у Риму 1478 поживјевши 54 године. М. 519. рекао бих да је то Каталена, за коју се из другога споменика зна само да је била род Јелени Сандаљевици и херцегу Стјепану. cf. Каталена. — Праунука херцега Стјепана 1566. М. 557.

катастикь, tabulae, *κατάστιχον*: в катастикв. П. б. 107. в великомь катастикв дьбровачкомь. П. б. 111.

катастито, гледај катастикь: в катастито прѣписать. П. б. 80.

кателина, жена краља Драгутина: Кателина кралица дьщи великаго кралю вгьрьскаго Стефана, пише јој над ликом у Ђурђевим Ступовима. Гильф. бос. 139. cf. Каталена.

катерина, гледај Катарина.

католичьскын, catholicus: фратром цркве католичаске. М. 379.

катрьга, navis, κάτεργον: ѡть сконхь катрьгь єдиноу оуготовавь. Д. 171. посла вь катрьгоу. Д. 172. нмасмо гласове по морꙋ ѡдь катрьгь бнетачьцѣхь. П. 33. минꙋ нѥкоѩ катрьга бнетачька. П. 125. ꙋ тонзи катрьзи спокѣдахꙋ да сꙋ нѣкои тꙋрьци. П. 125.

катоунарь, praefectus regionis pastoriae: коєводамь, кнезовомь, глобаромь, катꙋнарѡмь и всакога станьѣ людемь. М. 485.

катоуниште, stabulum: на врьхь шнрьдевихь катоуниць. Г. XV. 280.

катоунь, regio pastoria: єлико ми бысть вьзможьно приложити храмоу семоу сель и катоунь. М. 91. .в. катоуна влахь. М. 97. людїє властельцїи, кои сѣдеть по црькокнынхь селѣхь и по катоунѣхь, да походи вьсакь вь своемоу господароу. З. 31. оу градоу или оу жоупѣ или оу катоуноу. З. 37. сели и катоуни ѡбладающе. З. 41. катоунь Бѣлоглавци, катоунь Чрьньча. Г. XV. 278. сизи катоуни сь вьсѣми мегѥми старими. Г. XV. 279. у катуну је бивало више породица, тако их се помиње 35 у катуну Голубовцима. Г. XV. 292.

каоурннь, у Турака incredulus: тако бꙋсроманинꙋ како каꙋрннꙋ. М. 511.

каоурьскын, τῶν каоурн: сведоучаства тꙋрьска и каꙋрьска. М. 516.

качина глака, забјелу у Слатини цркве арханђелове у Призрену ишла је међа дѣломь на Качиноу Главоу. Г. XV. 283.

кашити, само с не, готово само у императиву, noli: не кашите мнѣ цѣне чинити како влахꙋ. М. 247. не каши тогаи нашѣмь чинити. П. 7. не каши намь прѣткорити што си намь ѡбѣтоваль. П. 8. не каши ю ꙋздрьжать. П. 15. не каашн, наась сконхь принятель радн. П. 35. не каши. П. 94. не каши по нихь рꙋкꙋ поснлать. П. 94. не каши ю дати. П. 118. не каши мꙋ ꙋзи-

мать. П. 129. не кашн посталить. П. 133. осим императива само један пут, па и ту је препорука: да не кашнимо мале стварн ради шногаи дльга поутенога разьбити. П. 168.

кашица, између 1100 и 1200 дубровчанин Ѣковь Кашица. М. 7.

каштеланъ, castellanus: капетань и кашелань задрьски. П. 83.

каштелъ, castellum: здати кашеле. М. 449. кашеш, кои си пограднш противь менѣ. М. 501. за градь и за кашелю. М. 523.

каяти се, poenitere: ѡ грѣшьницѣ каюши се. М. 5.

кваръ, detrimentum: ако га нанде коꙗ кварь или утета у томеи шлову. П. 131. учините що е достоино, а квари се чувкаите. П. 131. не учини се у земли ни у людехь нѣдна кварь. П. 134. нашои квари нѣсте ради. П. 164. ако би тко намь кою кварь учинно. М. 347.

квасьникъ, vinolentus: подобает епископоу быти не квасникоу. Д. 140.

клада, pedica lignea: въ кладѣ нозѣ его окьемахоу се люто. Г. XI. 89. — Селима која је цар Лазар дао Раваници ишла је међа низ Мораву на Кладу оу брегу оу Мораке против Коприкнои и оть Кладе на Коприкну. М. 197.

кладелю, село које је цар Лазар дао Раваници, било је негдје између Кучајине и Мораве. М. 197.

кладеньць, puteus: селу је Поточцу ишла међа на средны Кабларць на измаку на кладенць. С. Л. 1847. IV. 53. селу је цркве трескавачке Хоморанима ишла међа оу царевь кладенць. Г. XI. 134. ливада на старымь кладеньци. Г. XI. 135. на изворь кладеньць ишла је међа селу којему је име Єленѣшци. Г. XIII. 371.

кладнѥ, село Кладїє (ако је добро преписано) с градом Кључем краљ босански Томаш Остојић даде синовима војводе Иваниша Драгишића 1446. М. 439.

кладороубы, манастир је Трескавац имао земље

ωдь поутѣ влашкего грѣдоуще вь Кладороубы и вь Кльбасницоу. Г. XI. 135. XIII. 373. то ће село бити и сада од Битоља на југ код мјеста Флорине, само што га Hahn, reise 49 и на карти пише Kladorop.

к л а н ꙗ н и ѥ, inclinatio: множьствомь кланꙗнїꙗ падающтее оуды. Д. 44.

к л а н ꙗ т и с е, caput inclinare: припадаю кланꙗе се. Са. 10. part. praes. pass. кланꙗемь, коме се клањају: вьсѣми кланꙗемоу. Са. 11.

к л а с т и, кладоу, ponere: кои кладнехꙋ трьновь вѣнаць на главѣ. М. 342. кладѣхꙋ. М. 371. кои мꙋ кладихꙋ трновь вннаць на главꙋ. М. 453. мислим да је писарска погрјешка гладехꙋ. М. 348.

к л а с ь, arista: ꙗкоже на жетвѣ класовомь, сице коннωмь на землю ωть острыхь ороужїи падающїимь. Г. XI. 111.

к л а т и, jugulare: чловѣкь чловѣка колють. В. дан. I. 7.

к л а ш т н ћ ь, хлијевљанин Владко Клаштнћь з Доброга 1400. М. 248.

к л а ш ь н ꙗ, tibiale (то ми се чини): цар Стефан приложи ћелији св. Саве у Кареји на годину .і. кожоухь и .і. клашьнь. М. 139. по наредби истога цара даваху се клашнѥ калуђерима цркве арханђелове у Призрену. Г. XV. 307. да нымь се даѥ по ωкрои и по клашнꙗхь. Г. XV. 308. нїи власи да даю ωкроѥ и клашнѥ. Г. XV. 310. тако и власима њезиним гоуни и клашнѥ. Г. XV. 308.

к л а ш ь н ѥ, село које је цар Лазар дао Раваници: Клашнѥ. С. Л. 1847. IV. 49. у М. 197 стоји Клашнае.

к л е, с предлозима до и одь, види докле, отькле.

к л е в е т а, obtrectatio: да мꙋ не може клевета прнꙗта бити. М. 458.

к л е в е т ь н и к ь, accusator: ꙗко горци клеветници прѣмо нась станоуть грѣси наши. Д 92. obtrectator: тко би се нашаω клеветникь. М. 458.

к л е в ь ц и, село које је с градом Кључем краљ босански Томаш Остојић дао синовима војводе Иваниша Драгишића. М. 439.

кленовьникь, селу је Дабру манастира Раванице ишла међа на Кленовникь. М. 199. тако и Рукомијама. М. 199. а то ће бити садашње село Кленовник на Дунаву близу Пожаревца.

кленовьчьскыи, селу је Српцима манастира Раванице ишла међа на кленовачкꙋ крьшинꙋ. С. Л. 1847. IV. 53. није јој то име од Кленовника који се спомиње.

клепало, pulsabulum: попь похвати клепало, и поусти клепало, и даде га подьдиꙗконоу. Ш. jahrb. bd. 53. anz. bl. 116. — pl. земљи је цркве архиљевичке ишла међа ниѕ потокь бѣлокодньчькы, где исходи дольна Клепала. М. 144. мислим да је изостављен предлог на, или би требало читати: долѣ на Клепала.

клепаниѥ, pulsatio: клепанїю ѡть нѥго молитвоу вьꙁети. Д. 213.

клепати, pulsare: слышꙋ ꙗко клѣплють. Г. XI. 168.

клепинь оугль, црква је спасова у Призрену имала виноград оу Клепинѣ Оуглѣ. Г. XV. 270.

клетва, exsecratio: боуди клетва на немь светыхь небесныхь силь. М. 15. родь чловѣчьскы тобою иꙁбавлень бысть прьвыѥ клетвы адамовы. М. 67. клетвꙋ да имать ѡть светыхь ктиторовь. М. 132. jusjurandum: сьврьшенѣ боудоуки вашѣи вѣрѣ и любьви и клетвѣ ѡнои, коѥвь ми се хокете ѡбекати. М. 20. клетвꙋ вынꙋ да дрьжимо к тебѣ непомьчно. М. 23. ако ми стоите ꙋ сиеи клетьвѣ. М. 25. ако прѣстꙋпимо сию клетьвꙋ. М. 39. прикрьжѣ нимь клетьвꙋ. М. 41. дахь вѣрꙋ и клетвꙋ всакомꙋ (т. ј. заклех се). М. 174. дата мꙋ клетва (т. ј. дато му да се закуне). П. б. 127. чинихь ѡвꙋи клетвꙋ. М. 447. ꙁавеꙁасмо ꙋ вѣрꙋ и ꙋ клетвꙋ. П. б. 65.

клетвеникь, foederatus, jurejurando obstrictus: ѣ жꙋпань Радославь есмь вѣрьнь клетьвеникь господинꙋ кралꙋ ꙋгьрьскомꙋ. М. 44.

клетвопрѣстоупьникь, perjurus: клетвопрѣстоупьникь бысть. Д. 107.

клетвь, exsecratio: на комь е клетьвь ѡстала. М. 21.

да ни ꙋбию више писане клетви. М. 222. jusjurandum: такомь смь се клетвью клель. М. 24. на сеꙁи нимь даде царьство ми ѡбещаниѥ и клетьвь. М. 171.

клети, кльноу, jurejurando adigere: да смо држани учинити клети кнеꙁовѣ. М. 39. exsecrare: кто сие прѣскочи, да е клеть. М. 30. да е клеть богомь. М. 222. — се, jurare: кльнь се и потьписахь. М. 1. такоге ти се и мы кльнемо, како ти се сꙋ и ты болꙗре посли наши клели. М. 23. такомь смь се клетвью клель. М. 24. клехь сѣ кнеꙁꙋ ꙋ вечни мирь. М. 24. кльнꙋ се овьчинѣ дꙋбровьчькои, да стою с вами ꙋ мирь. М. 29. кльнемо се кнеꙁоу доубровьчкомоу ꙋ господина бога и ꙋ свето еваньгелие и ꙋ чьстьны и животворещи крьсть господьнь и ꙋ .ти. светыхь ѡтьць. М. 34. Марьтоло вань Крьсаиковикь клель се ꙁа все властели дꙋбровьчьке. М. 43. Вонславь клель се ꙁа вьсе лꙋдие радославле. М. 45. сꙋдьце да се кльнꙋ, ꙗко да право сꙋдѣ. М. 46. где комꙋ дае дꙋбровьчанинь свои добитькь, тере мꙋ ѡдь нѥга ꙋ вьхь ꙋдрить, да се кльнѣ латининь ꙁа тоꙁи. М. 147. кои любо трьговьць доведе кѡниѥ кꙋпивь иꙁ тꙋгиѥ ꙁемьлѣ, а поꙁнаю се, да се кльне тьꙁи трьговць самь дрꙋги, ере га ѥсть кꙋпиль ꙋ тꙋгиѥи ꙁемьли и не ꙁьна тати. М. 147. клехь се ꙋ нихь великои цркви на чьстномь крьстѣ и на мощехь светаго Власиꙗ. М. 183. кои се соудїе кльноу. З. 46. камо се векы кльноу. З. 42.

клетовьнь, juratorius: дадохь имь клетовнꙋ книгꙋ царства ми. М. 526. пишет висота царства ми ѡвꙋи светлꙋ клетовнꙋ книгꙋ. М. 550.

клечавьць, катуну Голубовцима близу Призрена ишла је међа оу обрьхь Клечавца. Г. XV. 293.

клешнић, властелин краља босанскога Остоје војвода Павьль Клешнићь 1398—1404, име му пишу и Павль. М. 232. 234. П. 50. 51. — Властелин краља босанскога Стјепана Остојића и Твртка Твртковића кнез и најпослије војвода Петарь Клешнићь 1419—33. М. 294. 305. 318. 375. без сумње је њему записано презиме латински гријешком Silessitius. М. 330. — Вла-

стелин краља босанскога Томаша Остојића војвода Владиславь Клешнћь 1444—51. М. 428. 440. 450. — Властелин краља босанскога Стјепана Томашевића војвода Павлю Клешнћь 1461. М. 488.

клнкова, селу је Тмави цркве арханђелове у Призрену ишла међа оу Клнковоу. Г. XV. 283.

клнкь, clamor: клнкн. Гильф. бос. 275.

клима, Clemens, гледај Кырька.

климакьсь, *κλιμακός*: климакьсь Iωаньь. Ст. 18.

климе, -ете и -ета, Clemens, гледај Коудаунћь, Гоустнћь, Дрьжнћь, Растнћь. acc. Климета. М. 104. instr. Климетемь, Климетомь. М. 287. 347.

клименьто, Clemens, гледај Мерьнвхь.

клименьть, Clemens, долази само dat. Климентеви. П. б. 23. а то опет мислим да је само погрјешка мјесто Климетеви. гледај Дрьжнћь.

климою, гледај Климе.

климоювь, Clementis: с колюмь климоювомь. П. 6.

клирнсь, clerus: прѣдь црьковнымь клирнсомь. З. 48. два пута.

клиросъ, clerus: сь вьсѣмь клиросомь. Ст. 16.

клнса, ваља да је садашње село близу Сплета: na Chlisi. М. 280. само ту. cf. клиськын.

клисоура, *κλεισουρα*, clausura, castellum: да не имажть по всѣхъ хωрахь царьства ми и градωвѣхь и клисурахъ ʒапрѣтенна. М. 3. ктω ли имъ спакости или на клисурѣ или на фωрωсѣхь. М. 3. — Селу је Хоморанима у Бабуни ишла међа слаʒеще оу дольню клисоурꙋ хоморѣньскоу. Г. XI. 134. XIII. 371.

клиськын, што припада Клиси: Iuanis ban, chnez cetinschi, chlischi i ramschi. М. 279.

клишани, селу је Тмави цркве арханђелове у Призрену ишла међа ωть Клишанин оу влаховь гробь. Г. XV. 283.

клобоукь, pileus: клобꙋкь едань црвена гримиʒа са бисерωмь. М. 498.

клобоучарнић, погибе Хасань Клобоучарнић на Тоурокоу 1594. Л. 85.

клобоучарь, qui pileos conficit: међу људма у Штипу што их је краљ Милутин дао цркви арханђеловој у Штипу а с њом Хиландару био је Стрѣѕо клобоучарь. М. 63.

клокоть, селу је Будрезима манастира Раванице ишла међа ѡть Клокота на сладнимь кладьнь. М. 198.

клокоурић, мислим да је гријешком мјесто тога или написано или преписано: с Степкѡмь Белнкѥмь и с Бранкѡмь Милокункемь клокурисѥмь. П. б. 106 близу Дубровника има село Клокурићи. Schem. rhac. 1862. 29. мислим да је тај Бранко био из тога села.

клонити се, inclinari: врата кь южнои мало клонеща се странѣ. Г. XI. 69.

кльбасьница, мјесто које је било близу Кладоруба, које види. Г. XI. 135. XIII. 373.

клькь, селу је Брчелима ишла међа оу Бѣли Кльць, сь Бѣлога Кльца прѣко на Дрѣнь. М. 114.

кльць, stuppa (управо само у множини као сада кучине): аште кто възьмь (срце слијепога миша) кь кльцехь, и положить подь главоу жене не вѣдоушти ѥи. Ш. jahrb. bd. 53. anz. bl. 116.

кльнь, ријека код села Студенчана и Храштана: оу рѣкоу оу Кльнь, и ѡть Кльна оуѕь дѣль. Г. XV. 277. конь Кльна. Г. XV. 275.

кльуевишта, село које је цар Стефан дао цркви арханђеловој у Призрену, међа је Кльуевищемь ишла на поуть, кои иде ѡть Банѣнь право мимо село Сливовикь. Г. XV. 284. 285. без сумње исто: въ селѣ нарицаемемь Клъуевища под увесїе урънїе гѡры. Г. VIII. 149.

кльуевиштьскыи, што припада селу Кльуевиштемь: оу хрїсокоулѣ кльуевищькомь. Г. XV. 285.

кльуевьскыи, што припада Кльуевиштемь: събѡрѣ кьуевскы, . . . ѡть црькве кьуевске. Г. VIII. 149.

клѣтиште, crates pastorales: да даю (власи ма-

настиру арханђелову у Призрену) ѡть клѣтница игние-тиноу и испоркь. Г. XV. 310.

клѣть, conclave: вь таиноую клѣть царь вьходить. Д. 128. crates pastorales (рекао бих да је то, cf. клѣтиште): како поуть оупада на клѣти. Г. XV. 281. на дрь-тоутокоу клѣть. Г. XV. 302. Селу је Љесковцу цркве арханђелове у Призрену ишла међа на Вльуню Клѣть. Г. XV. 282.

клюуарь, claviger: о клоуарихь. Са. тип. хил. у Аврам. св. гор. 31. себе клюуара нареуе бити раю. Г. X. 248.

клюуати се, accidere: въ подвигохь и иныихь, елици иноуьскомоу клюуають се жителствоу. Г. XI. 60.

клюуити, accidere: аще клууить сьмрьть некомꙋ улоѣкꙋ. М. 37.

клюуиць, clavicula: реуени покладь прьда се ꙋ ѥд-номь малꙋ ковуесцꙋ, а ѡста клꙋуиць ꙋ госпоге Єлене. М. 387.

клюуь, clavis: протоу клюуе вьдасть. Д. 70. одь скри-нице клюуь прѣдала ѥдномꙋ. П. б. 128. — maeander, два су се краја тако звала, један негдје између Штипа и Прилипа: село оу Клюуи Коунарьне. М. 63. а други у Пеку: по срѣдѣ рашкога Клюуа ишла је међа селу Срп-цима. С. Л. 1847. IV. 53. — Град у Босни и сада на Сани: ꙋ Клꙋуꙋ је 1443 писао исправу дубровчанима херцег Стјепан. М. 425. синовима је војводе Ивани-ша Драгишића дао краљ босански Томаш Остојић 1446 градь Клꙋуь. М. 439.

кметнћь, servus, сељак својему властелину, cf. кметь: ѥсꙋ властеле и ѥсꙋ кметники, како то ꙋ срьблѥхь и по всемь свѣтꙋ. П. 3. кметнике старе ӡетске. П. 8. вла-стелемь и кметникемь требиньсцѣмь и конавальсцѣмь. П. 19. или ѥ кто властелинь или властелиунћь воля кме-тнћь. М. 450.

кметь, subjectus, срл. vasallus, под влашћу др-жавнога господара, а то је и властелин, то значе-ње мислим да је овдје: мои кьмети и мои лꙋдие и мои владалци да ви любе и да ви хране; . . . ако ви тько ꙋуини

крикиня моихь кмети, да се при прѣдь мномь; . . . ѡдь нашихь кьмѣти (пише бан босански дубровчанима). М. 28. 30. 33. гдѣ годѣ у господина кралевь угрьсцихь или у кмети угрьсцихь да ʒа нась стое собомь и своими поклисари како ʒа коега годѣ нихь. М. 339. 345. под влашћу властеоском: дадѡше сию ѡбитѣль баштину свою Кѡнстантину кмету свому и нѥговѣмь дѣтцамь. М. 183. сь тими су били граду кметию. М. 249. мали, ним дан по кметиех ʒа щету. М. 464. тоуден да се населе кметїе црькову. М. 531. да стое ѡнде кметїе црькову, кои те работати црькву. М. 531. свѣдоуно е вьсѣми кмети добрьсущїеми. М. 532. све колико приложисмо, или соу кметїе или ʒемлѣ. М. 333. cf. кметићь.

к м е т ь ш т и н а, praedium beneficiarium: що е кметьщина, тоуден да се населе кметїе црькову. М. 531.

к н е г а, hyp. кнеʒь: и ѡщь, кнего, що пишете. П 148. само ту.

к н е г ы н ꙗ, uxor τοῦ кнеʒь: госпожди кнегыни. М. 213. мисли се кнегиња Милица. друга се не помиње. — Мјесто у струмској области гдје је Хиландар имао пашишта: сиѡрь Стльбица и Кнѥгинꙗ на брѣʒничьскы поуть. М. 64.

к н е ж е в и ћ ь, } filius τοῦ кнеʒь, долази као презиме
к н е ж и ћ ь, } Вуку сину кнеза Лазара. Л. 72. 75.

к н е ж ь, τοῦ кнеʒь: по срѣдѣ кнеже ниве. Г. XV. 281. кнежь члокѣкь. М. 263. що би иманьꙗ кнежа. П. 161. у куки кнежи. П. 163.

к н е ж ь с т в о, dignitas et terra τοῦ кнеʒь: кнеʒа, кои би биль вь кнежьство дюбровьчько. М. 37. кога годе чловѣка кнежьства дюбровьчькога. М. 37. да смо дрьжани чинити клети вьсе кнеʒовѣ, дрьжати си ѡбьть вь врѣме свога кнежьства. М. 39. међу Дубровьникь и кнежьство хльмьско. М. 43. кнеʒьтво. М. 31. гдје глас ʒ (управо с) мислим да само замјењује гласове жс.

к н е ʒ ь, princeps: постави ѡви царе, друѓие кнеʒе, ини владыкы. М. 4. ѡтьѥмлѥи доухы царемь и кънеʒемь.

М. 88. Иосифа постави господина домоу фараонокоу и кнеза всемоу стежанию его. Ст. 4. српски кнезови бјеху исто што у њихово вријеме латинским језиком бјеху comites: брат владаоца српскога, великога жупана Стефана Немање, Мирослав бјеше кнезь. М. 1. и син владаоца истога, Вукан, бјеше најприје кнезь, а послије га отац, предавши владу старијему сину Стефану, постави кнеза велїа, које оста и кад му брат бјеше краљ. Са. 4. 13. и босанскога краља Томаша (1451) син Стјепан бјеше кнезь. М. 448. Л. 80. и сам владалац српски Лазар, ако и бјеше самодрьжавьныи господинь срьблемь и подунавїю, опет се сам писаше кнезь. М. 195. 196. 205. (на новцима) Г. VI. 201. и други га тако писаху који му бјеху у подручју. М. 207. 213. и син му Стефан по смрти очиној и још године 1402 бјеше кнезь а брат му само господинь. М. 244. 246. 262. П. 3. 15. 41. 42. тако и старјешина државе дубровачке бјеше кнезь. М. 1. 7. 24. између властеле, над којом бјеше државни господар, зваху се кнезови који управљаху којом земљом или којим државним послом (као и comites): кнезе свое наоучи. Ст. 4. посла вь вьсе страни свое славьныихь своихь велможь и кнезе свое на вьзисканию отроучища сего. Ст. 11. призвавь кь себѣ приставникы дѣломь и кнезе земьли свое, иже надь властьми, воеводи же и воины. Ст. 12. кнеземь твоимь острое копие. Ст. 15. у таком је државном послу над власима могао бити Грьдь кьнезь, којега с власима писа краљ Стефан Првовјенчани Жичи. М. 12. и кнезь Воихна којега с власима писа краљ Милутин Хиландару. М. 59. и Гюрьгь кнезь, којега с цијелијем катуном (или власима) Голубовцима писа цар Стефан цркви арханђеловој у Призрену. Г. XV. 292. (старјешина се над катуном у истом споменику зове и прѣмикюрь, којега види; а што су се с власима давали и кнезови као властела њихова или као старјешине њихове

црквама, по томе они нијесу никако мања господа, него је то свједочанство да су се и велика властела са својим подручјем давала црквама, свједочанство, које има уза се и друго, гдје се изријеком каже да је било и властеле под црквама: властеле, кои се ѡбрѣтаю оу црькве, да ѡроу всакога жита бѣдбоу. Г. XV. 305). у државом послу над земљом хумском бјеше Аньдрѣи, који се писаше кнеѕь вели хльмьскы и имаше под собом своју властелу. М. 24. над Крајином кнеѕь Дрьжимирь 1247. М. 32. над земљом до Цаптата кнеѕь Чрномирь 1253. М. 42. тако у државној служби, без сумње на самом двору владалачком, бјеху у великога бана босанскога кьнеѕь Оугринь и кьнеѕь Радона 1249. М. 33. у краља српскога кнеѕь Гюрьгь, који бјеше зет краљу Владисаву и управљаше негдје у приморју па помиње и кнеѕа Ѳѡѕора. М. 46. 54. у бана босанскога кнеѕь Павло Хрьватиникь 1332. М. 102. у краља српскога кнеѕь Грьгꙋрь Кꙋрьѣковићь 1333. М. 104. још се јасније помињу у државном послу у краљевству и царству српском, а посао ако им се и не каже изријеком, јер се знао, опет се види да је био једнима управљати земљом изван градова а једнима управљати државним приходима: да имь не ꙋѕме ниша кралевьство ми везь кꙋпа, ни кнеѕь кралевьства ми ни ки властелинь. М. 120. томоу да не ѕабави ни кефалиꙗ ни кнеѕь ни сѣвасть ни владоуштїи вь ѕемли царьства ми. М. 138. трьговци дꙋброванѣ, кои се ѡбрѣтаю по трьговѣхь царьства ми и кралевехь, што имь се слꙋчи кои любо сꙋдь, да се сꙋде предь царинникомь и кьнеѕемь а или предь кєпалиѡмь, кои бꙋде града тогаѕи. М. 146. 162. такожде и трьговѣ и кнеѕовѣ и по градовѣхь, чїега чловѣка прїимоуть, да се кажоуть. З. 41. такожде и кнеѕовѣ и прѣмикїрїе и владалци и прѣстаинници и челници, кои се ѡбрѣтають сели и катоуни ѡбладающе, тиѕи вьси да се кажоуть, аще се ѡбрѣщеть оу нихь тать. З. 41. да идоу соудїамь и кнеѕемь или кь цароу, да имь

плате соудїє и кнезови или царь. З. 46. да си продаю кꙋпліє своє, и да си кꙋпꙋю, що имь трѣбꙋє, и да имь нѣ вольнь забавити ни ѡ царь ни патриархь ни властелинь, ни властелꙋчикь ни кефалиꙗ ни кнезь ни севасть ни цариникь, да ни кто любо ѡть владꙋщихь. М. 157. Басета и Трипета, вꙋкюкиню властелинꙋ и кнезꙋ царства ми (пише цар Урош, cf. Басє). М. 158. ни да се слꙋшають за то ни кнезове царьства ми, кои дрьжеть кꙋкю царьства ми, ни нихь писаніе, да ни инехь властель царьства ми. М. 160. никто да имь (трговцима) не има забавити ни кефалиꙗ кои любо ни властелинь царьства ми ни кои кнезь. М. 168. с државном се управом над земљом око Котора још помиње у цара Уроша кнезь Воиславь, којега цар назива братом. М. 168. у босанском краљевству први кнезови мислим да се помињу још у државном послу и то на самом двору владалачком: кнезь Влькашинь Милатовикь, кнезь Прибоє Мьстновикь, кнезь Влькота Прибининь, кнезь Хегень Драгославикь, кнезь Павьль Ювланикь. М. 189. 190. 202. или по таком послу на двору или по управи над којим крајем помиње се мало послије у краља Дабише још неколико кнезова. М. 222. 225 у истога се краља помиње од Доњих Крајева и од Усоре најприје по један војвода с браћом па за сваким војводом иде по један кнез са својом браћом, а то је такође свједочанство да су кнезови још управљали тијем земљама и то уз војводе. М. 225. 226. у то се вријеме почињу кнезовима звати и синови таких кнезова и цијело племе њихово: војвода Хрвоје, који бјеше херцегь сплѣтски и кнезь Долнѣхь Краи у исто вријеме (М. 250. 253. 254), имаше сина Баошу, који за живота очина бјеше кнезь. М. 248. у војводе Сандаља Храњића бјеху не само два брата Храњића, Вукац и Вук, кнезови у једно вријеме него и даља родбина, као три брата Стјепковића, два брата Вуковића, и Иваниш Остојић и Влатко Обрадовић. М. 256. 257. 284. 288. 291.

300. 304. 373. војводе Радосава Павловића (коме и отац Павао Радиновић и дјед Радин Јабланић бјеху кнезови) син Иваниш бјеше за живота очина кнез кад му није било ни четрнаест година, и два брата Иванишева, Петар и Никола, бјеху у једно вријеме кнезови. М. 376. 414. синови херцега Стјепана, који и сам бјеше кнежевски син (син кнеза Вукца Храњића а синовац војводе Сандаља) и који се писаше господарь хѹмьски и приморски и велики воевода рѹсага босаньскога, кнеѕь дриньски (М. 441), бјеху кнезови за живота очина. М. 395. 430. 441. 443. 459. у војводе Иваниша, сина кнеза Влатка, бјеше шест брата, сви у једно вријеме кнезови, а кнезови им и братучеди. М. 451. — то је ишло тако да најпослије не бјеше властелина који не би био кнез, ако није био војвода или жупан: још 1399 године између њих 13, који су свједоци на повељи краља Остоје, петорица су војводе, један тепачија, а остали сви кнезови. М. 234. у другој повељи истога краља 8 свједока, сви кнезови. М. 273. године 1419 у повељи краља Стјепана Остојића 12 свједока, сви кнезови. М. 294. у повељи краља Твртка Твртковића 1420 између 10 свједока тројица су војводе, један жупан, а остали сви кнезови. М. 305. између 15 свједока војводе Радосава Павловића, који су му били властела а неки и род, један је војвода а сви други кнезови. М. 370. између 11 свједока војводе Јурја Војисаљића године 1434 двојица су војводе а остали сви кнезови. М. 379. у војводе Стјепана (потоњега херцега) 1435 године 12 свједока властеле његове (од којих неки може бити да му бјеху и род) сви бјеху кнезови. М. 382. а године 1454 у истога војводе између 12 свједока властеле његове четири бјеху војводе а сви други кнезови. М. 468. — али се и у то вријеме још једнако зваше и онај властелин само кнез, који отправљаше државни посао на самом двору влада-

лачком; он се разликује од осталијех тијем што се зове босански кнез; двојица се тако помињу: у краља Твртка Твртковића 1433 од три свједока, од којих је један војвода а други дворьски, трећи је кнезь босаньски Тврьтко Бороковинѣћь. М. 375. у краља Томаша Остојића 1446 између 14 свједока, војвода и кнезова, један је кнезь босаньски Радичь Мозолићь. М. 440. у том се старом значењу јоште и у дубровачкој држави зваше кнезом онај властелин који би био одређен да изван самога Дубровника у ком мјесту старјешује: таки се помиње кнезь ꙋ Стонꙋ или стоньски 1405—20. П. 64. 135. 149. кнезь ꙋ Конавлахь 1422. П. 161. 163. такога кнеза имаху дубровчани 1402 и у Шибенику: кнезь шибенички. П. 40. такога кнеза имаше и херцег Хрвоје на Хвару. П. 88. а војвода их Радосав имаше више у Соколу. П. 161. 163. таки бјеше 1454 кнезь и капетань которски којега постави република млетачка. М. 463. таки се кнезови могу мислити и кад херцег Стјепан пише 1461: заповѣдамь воеводамь, кнезовомь, жꙋпаномь, царинникомь, глобаромь, катꙋнаромь и всакога станьѣ людемь, слꙋгамь нашиемь. М. 485. и кад пише краљ босански 1461: заповидамо слꙋгамь кралевьства ми, воеводамь, кнезовомь, жꙋпаномь, царинникомь. М. 489. 491. — кад кад властелу дубровачку послану к себи називају кнезовима господа других земаља: први то чини бан босански потоњи краљ Твртко године 1375—82. М. 184. 201. за њим Ђурађ господин зетски. М. 204. војвода Радич Санковић. М. 220. краљ босански Твртко Твртковић. М. 254. 304. 317. 402. војвода Радосав Павловић. М. 405. деспот Ђурађ. М. 433. Хамза бег. М. 515. и царица Мара. М. 535. војвода Иваниш Павловић назива тако три властелина дубровачка, који су му били цариници. П. б. 114. краљ Остоја назива кнезом и љекара дубровачкога Бартола. П. 134. што страна господа зваху дубровачку властелу кнезовима, јамачно је то узрок

те и сами дубровчани један пут пишући војводи Хрвоју и два пута пишући деспоту Стефану називају посланике своје кнезовима. П. 28. 160. 165. а године 1466 у послу са страном господом називају и четири судије своје кнезовима. П. б. 127. 129. cf. властелинь, воѥвода, жоупань.

книга, literae: ꙗ Радое дꙗкь банѣ писахь сию книгꙋ. М. 2. ꙗко е писано вь старихь книгахь брѣвѣлеги. М. 39. поставлаю мою печать на сиеи книзѣ. М. 70. ако бошнанинь изьме добитакь дꙋбровчани на вѣрꙋ, и книга бꙋде ꙋ Дꙋбровници. М. 102. тамо ви ѥсть писало царьство ми книгꙋ свободнꙋ (у којој се даје слобода). М. 175. аще кто изнесеть милостноу книгоу (у којој му је цар учинио милост давши му што). З. 35. кто есть чїега чловѣка прїель изь тоуѥ землѥ, а ѡнь е побѣгль ѡть своега господара ѡть соуда, аще дасть книгоу царевоу милостьноу, да се не потворить, аще ли не дасть милости, да моу га врати, чїи боудеть. З. 39. ѡ книгахь милостныхь. где се изнесоу две книге цареве заедьно за земьлю, кто е сьдрьжаѡ до сїега доба сьборьнаго, того да ѥсть. З. 44. о записанїи книгь. що запише царь баштиноу, комоу запише село оу баштиноу, да есть логофетоу .л. перперь за хрисовоуль. З. 40. книге цареве, кое се приносе прѣдь соудїе за що любо, та ихь потвара законникь, що е записаль царь комоу любо книгоу, ѡнези книге, кое потворить соудь, тези книге да вьзмоуть соудїе, и да ихь принесоуть прѣдь цара. З. 38. ако пише книгоу царь или по срьдьцоу или по любьви или по милости за некога, а ѡна книга разорает законикь, соудїе тоу книгоу да не вѣроують. З. 49. никто да не прѣслоушать, що пише книга царева. аще ли боудеть такова книга, що не можеть ѡнзи сьврьшити, или не имать да дасть, вь ть чась да греде ѡпеть с книгѡмь кь цароу, да ѡповѣда цароу. З. 40. никто ничїега чловѣка да не прїиметь безь книге царевѣ (ако му га није цар дао књигом). З. 41. никто да не прими ничиега чловѣка оу тьмьницоу безь книге цареве. З. 48.

приставн безь книге соудние никоудь да не идоу, или безь книге цареве, развѣ коуде и посилаю соудіє, да нмь пишоу книге. и да не оузьме пристакь инога, разве уто пише книга. а соудіє да дрьже такогере книге, какьвено соу дали пристакомь. З. 47. вьсакы соудіа, уто соуди по земьли, да записоую соудь, и да дрьжи оу себе книгоу. и дроуге книге оуписавьше да дадоу ωномоу, кои се боуде ωправиω на соудь (на суду). З. 47. властеле велицїи да позиваюць се с книгωмь соудїниωмь, а проуїи сь печатїю. З. 34. книгꙋ твою примисмо, ꙋ коωи ваша любовь пише ωвакози: ωто вамь послахь книге и вамь говорꙋ да посилате своѥ трьговцє. П. 19. учити и знати књигу, т. ј. учити и знати читати и писати: поповьсци сынове кто кьнигоу изоучи, да стои с оцемь на своѥмь ждрѣбию; ако ли книге не изоучни, а ωнь да ѥ мѣропьхь. М. 99. да бисте звали нихь попове, али кто нихь книгꙋ знаю, да теи хожете проуьтеть. М. 535. — liber: книгы его неуьстивыню иждегь. Ст. 7. светими ѥуангели и книгами многами. М. 11. кога богь сподобии уисти книгы сии (а то је књига само једна, апостол). М. 84. сие се кныге написаше (и то је једна књига). М. 253. сиꙗ книга прологь. М. 561.

книгографь, scriba: кныгографь Маѯима патрїарха. В. дан. I. 8.

книгоноша, tabellarius: примисмо листь по нашемь книгоноши. П. 51. донде книгоноша нашь. П. 166.

книжиѥ, neutr. coll. libri: ѥлико ми бысть вьзможьно приложити храмоу семоу сель и кьнижиꙗ. М. 91.

книжьникь, literatus: нароуита моужа поиметь, и боудеть или книжникь или иноу технь оумѣеть. Ш. lesek. 129. на овом мјесту као да је tabellarius: посласмо плавь по морꙋ и книжника по сꙋхꙋ да догю до ваше милости. П. 13.

книна, село у српској земљи које је краљ Милутин дао Хиландару и цар Стефан потврдио. М. 58. 140. као да је било негдје близу Пећи.

кииньць, у српској земљи село које је краљ Ми-

лутин дао Хиландару и цар Стефан потврдио. М. 58. 141. као да је било негдје близу Пећи.

книгынѩ, гледај кнѥгынѩ. само ондје.

ко, гледај къто: ко доньдє. З. 44. што ко коупи. З. 45.

кобєнь, селу је Јабланици цркве арханђелове у Призрену ишла међа оу Кобєнь. Г. XV. 280.

кобь, aetas: до сихь врѣмєнь ꙁа сєдамь сать коби биль Ѳєѡдорь Стꙋдить. Г. XI. 253.

кобыла, equa: дахь (Хиландару) оу Ꙁєтѣ кобылє. М. 6 инє влахє иꙁьбрахь ѡть црькьвнихь влахь, да пасоу кобилє црькокнє, а да нє оуꙁимаю ѡть црькве бѣлѣгоу иичто, пачє ако что иꙁьгоубє, да плакаю ѡть сєбє конь по .л. пєрьпєрь а кобила по .к. пєрьпєрь. М. 61. ѡтьлоучи кралѥвьство ми .кд. кобиль ѡть своихь кобиль, и приложихь кєлии своѥи пирьгоу. М. 61. иꙁдака ѡть конѩ пєрпєра, ѡть кобилѣ .ѕ. динари. З. 38. 50.

кобылачићь, властелин кнеза Павла Радиновића ѡдь приморнѣ Вꙋкосавь Кобилачићь 1397. М. 229.

кобылни, гледај кобыль.

кобыло, међа је земљама цркве богородичине у Архиљевици ишла на Кобило Кобильщицомь. М. 144.

кобыль, -лѩ, equae, cf. кобылни: заселак селу Лојану бјеше Кобилиѩ Глава. М. 64. селу је Ораховцу које Гргур син Вука Бранковића даде Хиландару ишла међа на Кобылю Главоу. Г. XI. 142. и забјелу Крушчици ишла је међа оу Кобылю Главоу. Г. XV. 276. и селу је Тудорчу ишла међа оу Кобилю Главоу. Г. XV. 302.

кобыльштица, види код ријечи Кобыло. ваља да је вода која тече уз Кобыло.

кока, с предлогом ѡдь, ex quo tempore: ꙁа дьвѣ нєдєлє, ѡдь кока ми учємо. М. 36.

кокарьнє, село које је цар Лазар дао манастиру у Ждријелу браничевском: Кокарнѣ. М. 194. у пријепису који је мјесто оригинала стоји Ковърнє.

кокарьство, astutia: прѣлъстноє кокарство. Г. XI. 48.

ковати, cudere: гдє ѥсть поставио царь динарє ко-

катн. З. 49. ако се нагє злтарь оу градоу кокє динарє бєзь волє царєкє. З. 49.

ковачєвнћь, између људи које цар Стефан даде цркви арханђеловој у Призрену један бјеше Рам Ковачевикь. Г. XV. 289. — Властелин краља босанскога Томаша Остојића војвода Пєтарь Ковачєвнћь 1446. М. 440. ваља да за истога каже љетопис: 1455 погыбє Пєтрь Ковачєвнћь подь Срєбрьницомь ѡдь Димтра Радоєвика. Л. 78. Г. X. 273. — Властелин истога краља, а послије и краља Стјепана Томашевића кнез а послије и војвода Тврьтко Ковачєвнћь 1451—61. М. 487.

ковачєвь, fabri: Чабићу је ишла међа подь Ковачєвь лазь. М. 94. а селу је Коншановьцємь ишла међа на Ковачєвꙋ ѡбрьшинꙋ. М. 198. црква је трескавачка имала њиву с ковачєвѣмь дворищємь. Г. XI. 131. XIII. 374.

ковачєвьць, земљи коју је краљ Милутин дао цркви св. Николе у Хвосну ишла је међа на Ковачєвьць надь Жїоуницоу. М. 73. а селу је Љесковцу цркве арханђелове у Призрену ишла међа оус потокь оус Ковачєвьць. Г. XV. 282.

ковачь, faber: Гєрьго ковачь. М. 62. Братило ковачь. М. 63. Дєꙗнь ковачь. Г. XV. 294. ковачиꙗ и вси манасториꙗ да работаю и ѡрю ꙗко и сокальници. М. 98. — Име мушко, гледај Днмнчнћь.

ковннь, град у Маџарској на Дунаву: прими Лазарь Ковинь и инє градовє побрєжкє 1456. Л. 79. у другога љетописца Ковино. Г. X. 273.

ковь, seditio: ꙗдоущи хлѣбь ихь вьздвигоше на нихь ковь вєликь. М. 244. — злать и срєбрьнь, aurum et argentum factum: ковь срьбрьни дєвєть кондиєри. М. 407. сꙋма ковꙋ срьбрьномꙋ. М. 408. ковь злати и срєбрьни. М. 477. кова срьбрьна. П. б. 97. ковь злати и нєковь. П. 129. — metalla (hammerwerk), то мислим да је на овом мјесту гдје се каже да су Грачаници ишле међе на Скоупланово водѣничищє право оу рѣкоу градчанскоу и ковь право оу Мамславлє водѣничищє. М. 562.

ковьница, metalla (fodina, ваља да је то): дрьжаль ѥ ѹ мене царинѹ и ковницѹ. П. б. 61. 80.

ковьчегь, arca: носеще сь собою тѣло отца своего вь ковчеѕе. Л. 63. Синань паша изь монастира Милешеве отнесе оу ковчегоу позлащеноу св. Саву. Л. 85.

ковьчежьць, arca: ѹ ѥдномь малѹ ковчецѹ. М. 387.

кодь, ad, apud, cf. конь: подь келнега жѹпана или код инога кога. М. 6. ту је за цијело погрјешка у преписивању мјесто под, види снимак у Д. Аврамовића Св. Гор. — иначе долази тек у овијем споменицима: на Млакоу кодь Мораке. М. 199. С. Л. 1847. IV. 51. на раскрьстїе код Божїева крьста. М. 199. С. Л. 1847. IV. 52. хране се кодъ господства ми. М. 557.

кожа, pellis: коже говеѥ. Г. XV. 308. воска, кожь и инога трьга. П. 83. такови трьгове не достоѥть се ни могѹ плакати кожами, воскомь и сиреньѥмь. П. 138. corium: поѩсь на чрьлѥни кожи. П. б. 49. кова сребрнога 1570 литрь мирече покраѕе и кожѹ. М. 498.

кожничнь, селу је Жеравини ишла међа оть Дрина право оу кожничнь крьсть. Г. XV. 310.

кожоухе, село које краљ босански Томаш Остојић с градом Кључем даде синовима војводе Иваниша Драгишића. М. 439. номинативу нема потврде, може бити да је и Кожоуси.

кожоухь, vestis pellicea: да си кожоухь не исквасишь. Д. 106. .і. гоунь и .і. кожоухь на годину писа цар Стјепан ћелији св. Саве у Кареји. М. 139. трїи кожоухе лисиче. Г. XV. 309.

кожьнь, e corio factus: покве кожне с мало сребра. М. 498. сь покраѕомь кожнѣмь. П. б. 49.

коѕа, capra: или овце или коѕе. М. 80.

коѕии, caprinus: плюкю коѕию полаган на раноу. Ш. jahrb. bd. 53. anz. bl. 116. — Врмоши је ишла међа конь Коѕиѥга Хрьбьта. М. 95.

коѕица, село које је Јурај војвода Доњих Крајева, синовац Хрвојев, вратио браћи Јурјевићима.

М. 378. то ће бити садашње село у Далмацији близу Макарске.

козма, Cosmas: игуман у манастиру Николљи на Морави под Кабларом и Овчаром на крају XVI вијека. В. дан. I. 31.

козмикъ, *κοσμικός*, saecularis, laicus: доуховномоу дльгоу козмици да не соудеть. З. 30. єзарьси козмици да не соуть. З. 32.

козминь, Cosmae: селу Ораховцу које је Гргур син Вука Бранковића дао Хиландару ишла је међа на козминь виноградь. Г. XI. 142.

козьлишть, hoedus: сь козлишти сьуєтанїа. Д. 68.

козьлогласование, comissatio: козлогласованїа мльуахоу. Г. XI. 92.

козьль, град који је освојио Стефан Немања. Ст. 8.ваља да је био близу Ниша и Сврљига, јер се с њима помиње.

козьникь, пашишту Лабићеву које је краљ Милутин дао Хиландару ишла је међа како оутиче Рикникь в Дрин, и право оуз Козникь по дѣлоу. М. 61. то је без сумње планина крај Косова. Hahn, reise 69.

козьница, село Козница криуиновска, које царица Јевдокија с црквом богородичином у Архиљевици даде Хиландару. М. 191.

кои, гледај кын, quis.

консоснѣь, међа је коњушка ишла ѡть сѣлищь консосникхь. М. 264. бојим се, не ће бити добро преписано.

коучинь, име мушко: господинь Коучинь у пријатељству с дубровчанима 1406. П. 75.

коколєкьць, горны и доны, два села између Кучајине и Мораве која је цар Лазар дао Раваници. М. 197.

кокорнѣь, између влаха које цар Стефан даде цркви арханђеловој у Призрену један бјеше Домь Кокорнкь. Г. XV. 294.

кокоуєвь, селима у Мачви што их је цар Лазар

дао Раваници ишла је међа на кокоуєвѫ границѫ. С. Л. 1847. IV. 53.

кокоши главьци, село у жупи Хлијевну: ѵ Кокошѣ Главцихь. М. 249. не ће бити добро преписано.

кокошь, gallina: ꙗкоже кокошь птенце своє сьблюдаеть. Г. XIII. 364.

кокошь стоуденьць, селу је Бабама ишла међа на Кокошь стоуденьць. М. 93.

кола, pl. neutr. гледај коло.

кола, гледај колѣ: до кола ѥ живь. П. б. 94.

колановиќь, Ꙗке Колановикь по свој прилици дубровчанин 1374. П. б. 27.

коларинь, collare: ѡдь прьстеновь и колариновь. П. б. 125. четири коларини, кои сѫ с каменьємь. П. б. 125.

колашиновиќь, садашњи Колашин у Херцеговини: сьгради Али паша Ченгиќ градь на Колашиновиќоу 1651. Л. 85.

коленьда, име мушко, гледај Ломьпиновиќь, Чрьнѥшиќь. помиње се још један али му се презиме није сачувало, а може бити да је који од оне двојице. М. 7.

колесьница, currus: сїи на колесницахь и сїи на конїцхь. Г. XI. 73.

коли, unquam: аще ли коли ѡть нась благо приѥль еси, нинꙗ врѣме любовь показати. Д. 11. еже не оудовь коли прїети помышлꙗхоу, сие оубѡ вь незаапоу дароуемо нимь слышавше. Д. 207. — гледај колѣ.

колиба, tugurium: колибы тракою оукрашены. Д. 23.

коливо, *κόλυβον*, frumentum coctum, а по њему sacrum piaculare: по прѣставлѥни моємь да ми се пое коливо сьборно и лутоургїе. М. 547.

коликрать, quoties: коликрать би любо прѣбегли. М. 259. коликрать би к намь се повраќали. М. 473. cf. коликь.

коликь, quantus, inter. и rel.: богь вѣсть, коликь подвигь єго бысть. Са. 3. колицѣмь благодѣтємь? Д. 125. попови, колици се ѡбрѣтаю своими породицами и колици полюбе црькви. М. 122. колицѣхь. М. 357. колицнемь милосрь-

дьемь. М. 366. или би юдань или би два или б-и-хь векю, колицѣмь буде вкь покладь пристоіати. М. 361. доведе воду, ѡлѣ чюдесы прѣко колицыхь стрьмининь. М. 558. с колицѣмь би драго. П. 61. по колицѣхь рукахь. П. 116. neutr. quantum: колико вьзлюбиши прѣбыти в нась. М. 22. колико има игоумень плоугов ѹ коемь селѣ. М. 98. да поможе, колико може наша ѩкость. М. 106. на конце да ѡбладають воеводѣ колико и царь. З. 40. да ѡнди царина не има бити, толико на ѡнихь, кои греду прико мое земле у Стонь, колико кои греду и(зь) Стона. М. 281. колико крать би рать прѣсьтаѩла. М. 286. ако би тко супротникь учиниль, да м-ю некерань, и да господство ми ише, колико да би се моюе главе хватиль. М. 307. за колико би кади рать била, за толикои времене да не имаю давати. М. 338. — у релативном значењу долази и са ре (cf. же): дати имь помокь, коликоре моге. М. 2. у истом значењу узима к себи демонстративне замјенице у средњем роду, које му подупиру значење својим, тако долази оно, али изгубивши први глас: да му примамь, коликоно ксаки ѡдь нихь. М. 228. да су коликоно ѩ. П. б. 25. тако то: колико то бисте и мнѣ самому платили. П. б. 29. писарска ће само погрјешка бити: колиго. М. 36.

колимогь, tentorium: пришьдь кь колимогь свои. Д. 111.

колицко, село које је припадало цркви богородичиној у Архиљевици, па га с њом дала Хиландару царица Јевдокија 1379. М. 191.

коло, rota: на колеси протезаемоу. Ст. 5. положи ю ѩко коло и ѩко стьблїю прѣдь лицемь вѣтроу. Ст. 28. у воденице: жлебы и коло и покровь и прочаа оруди͗а. М. 559. machina rei metallicae: приложи (цар Стефан цркви арханђеловој у Призрену) ковача Роудла с коломь гвоздѣнымь, . . . и приложи кь колоу роудловоу ѡдь забѣла својега Равьнишцоу гороу. Г. XV. 302. или ю сребро или руде или кола или ино що стѣпашиново. П. 119. що ю у Планои на колехь, руде, коню и вьсе ине работе, да

се вьсе даꙗ. П. 119. баштине, кола, рȣпе и рȣде. П. 128. рȣпе, рȣде, кола, кȣкѥ. П. 128. кола и кȣкѥ. П. 130. имаю на полѣ двоꙗ кѡла и поль кѡла и двоѥ воденице и поль. П. 130. — orbis: планитскомȣ колȣ. Гильф. бос. 275. — pl. currus: гдѣ постоꙗ господинь царь с коли. Г. XV. 278. — Село на Дльмни, које краљ босански Дабиша даде жупану Вукмиру и браћи му. М. 226.

колоꙁь, via publica: право на колоꙁь. Г. XV. 285.

колоѹ, гледај колѣ: ѡдь колȣ ѥ постало наше мѣсто. П. 15. ѡдь колȣ ѥ пришаль. П. 40. по колȣ ѥ приꙗтель господьствȣ ти, ми га примисмо. П. 54.

коль, quantum: се коль добро и коль красьно. М. 99.

кольми, quanto: много податликь биль ѥси вь тлѣнинихь и малоцѣѹнихь, колми паче вь непрѣходнимихь великихь. М. 244. Г. IX. 350.

кольникь, via publica: како иꙁлаꙁи колникь на брьдо. Г. XV. 285.

кольць, palus: међа је земљама цркве трескавачке ишла на кольць. Г. XIII. 373.

колѣ, quando, релативно, али само с предлозима, а они му додају своје значење: с до, quousque: присеꙁаю правь гои дрьжати сь камы, до колѣ сьмь живь. М. 2. да нимь се сие не поткори, до колѣ стое сь мновь ȣ правдѣ. М. 27. до ȣрока, до коле сȣдьце ȣрекȣ. М. 46. до колиѥ симе моѥ бȣде. М. 106. да ѡдьбиѣю до толе, до коли се исплати вьсь дȣгь. М. 232. с одь, ex quo: таꙁи царина не ȣꙁимана ѡдь века, ѡдь коле свѣть сталь. М. 117. ѡдь ѡногаи врѣмене, ѡдь колѣ сȣ наши прьви посли пошли иꙁь Бѡрѹа. М. 310. с по, postquam: ѡдь тогаи дне, по коле бȣдемо ѡповидѣти. М. 467. по колѣ смо раꙁдѣлили, не моремо ȣсиловать. П. 26. по коли. М. 362. тијем значењем с по значи и узрок као и латинска иста ријеч и quum: по колѣ ихь посрѣдь града нашега пȣщамо, ꙁа що ихь на бисмо на дрѣвехь пропȣстили? П. 28. по колѣ га хѡкѥ, ꙗ ино нѣсмь раꙁвѣ що ѡнь хѡкѥ. П. 65. по колѣ не имашь свѣдоке, а ти мȣ ѡблюби дȣшȣ. П. 89.

по колѥ. П. 155. иза тијех предлога често и губи своје самогласно о, а и наставке падежне добија, cf. докла, доклє, доклѣ, доклоу, отьклє, колоу.

колѣбати се, vacillare: не двоумнымн помышлѥнми ѡ семь колѣблѣм се. Д. 165.

колѣно, genu: прѣклони колѣнє кь вѣнуавшомоу те владыцѣ. М. 244. genus: ȝа мене и ȝа моѥхь синова и ȝа моѥ снемє по мѹшкомь колнену. М. 107. ѹнѹке и правнѹке, що ѥсть мѹшкога колена. М. 238. право натражѥ нихь срьтца мѹшко колено. М. 286. що є по мѹшкомь колѣнѹ, али након тога по женскомь колѣнѹ. М. 338. ѡть плѣмене и колене неманина. Л. 72. колѥнѹ. П. б. 81. hominum genus: кои сѹ ѹали ѡдь єдного колѣна до дрѹгога. М. 217.

колѣнокланиѥ, flexio genuum: колѣнокланиѥм и ноштними стоѣнїи. Д. 61.

колининь, човјек из Кола: изьбише се колине на Дльмин. М. 226.

комадь, tela, cf. комать: комадь цѣль црьлѣна челѹна. П. 95. .г. комаде сните. П. б. 100.

команиь, краљ Милутин даде ѥпископии липлянь- ской Команиє влахе. М. 564.

комарани, село које је краљ Дечански дао Дечанима; међило је с Рибарима и међа му је ишла прѣзь Комарьщицоу и како стара Чрьвьщица оупада оу Лимь. М. 94. оу Комарахь. М. 97. cf. Комарьштица.

комарьчане, међу селима цркве трескавачке бјеше и селище Комарьчѣне. Г. XI. 136. Комарчане. Г. XIII. 372.

комарьштица, ријека преко које је ишла међа селу Комаранима с Рибарима. М. 94. у њу је пристајао потокь витиурѣвьскын, и ту је била међа селу Великој. М. 95.

коматићь, frustulum: керагь 78 и коматикь 38. М. 406. мало дано ѥ по коматикю вьсакомѹ. П. 26.

комать, *κομμάτιον*, pars, frustum, aliquantum: петь комать чьстнога дрѣва. М. 70. синже комать и мерьтикь

оуставлѥнь бысть ѡбьщиниме ꙁьговорѥниѥмь. М. 79. сребра десеть комать. П. б. 55. прѣдрьть на три комате. П. б. 61. приложихь комать ꙁемлѣ. М. 532. tela: ꙁа комать ѡваке свите. М. 545. cf. комадь.

комесарь, curator, срл. commissarius: нѥговѣмь комесаромь. П. 131.

комишионь, mandatum, срл. commissio: тебѣ дасмо ѡвуи нашу комишионь. П. 148.

комлиновићь, кнез Павко Комлиновићь из Хума 1434. М. 379.

комлѥгь, између другога што је цар Лазар дао Раваници бјеше и црькка Комлѥгь светыи Никола. М. 198.

комора, aerarium, срл. camera: да има нимь платити кралѥвьство ми иꙁ свое коморе. М. 188. 489. раꙁложника кѡмѡре дубровачке. М. 497. с тога хокѥ бити хугѥ у царски комори. П. 5. официаль коморе шибеничьке. П. 40. користьниѥ ѥсть комори господьства ти. П. 138. що е у нась дрьжаль царине и коморе. П. б. 37. 39 thesaurus: да нимь хоћу раꙁредити правоѡ на поли господство моѥ, властели, слуге, комору, градове, вслке врьсте люди, царине, приходища. М. 462. ѡстала комора сва да се раꙁдѣли моѥмь синовомь. П. б. 125. коѥ дукате или динаре али срьбро вола коѥ годе комору хотела поставити у нашь комунь. М. 419. loculus: иꙁ нутрнихь коморь срьтца нашего. М. 308.

коморьникь, praefectus aerarii: досилахь до вась слугу и коморьника нашега (вели краљ босански). М. 426. и у херцега Стјепана бјеше кѡмѡрникь. М. 496.

комунь, commune: поискахь комунь дубровчки како да смь ѥдинь брать ѡдь комуна дубровчьскога. М. 178. у том је смислу обичније опьћина. иначе је дубровчанима aerarium: поставише у нашь комунь (дубровачки) у покладь 2000 дукать. М. 251. все моѥ, що то ѥ у вась (дубровчана) у комунѣ. П. б. 25.

комоуньскыи, communis: ꙁапечатише печатнѡмь комуньскомь. М. 178.

комь, међу селима и планинама што их је краљ Стефан Дечански дао Дечанима помињу се два Кома, којима је, Комома, ишла међа оу Лимь. М. 96. ѡдь Комоу. М. 96. то ће бити двије планине истога имена једна до друге на садашњој граници црногорској. у Црној је Гори оу Ком͠оу била црква богородичина. М. 533. а то ће бити Ком код Жабљака. cf. богородица.

комьнѣнь, цар грчки Алеѯа Комьнѣнь, таст краљу Стефану Првовјенчаном. Са. 2. Алеѯи Комнїенъ. М. 1. цар грчки Аньдроникь Доука Ангель Комнѣнь Палеѡлогь. Г. XI. 191.

комьпьсаринь, међу земљама цркве трескавачке била је в Реснѣ стась компсарина. Г. XIII. 374. комьпсарина. Г. XI. 136. (*κομψός ἄῤῥην*).

комьскыи, *τοῦ* Комь: црква је комьска имала воденицу према другој, која је била оу Ѡбодоу. М. 531. црьковь комска. М. 533. cf. богородица.

комьштица, краљ је Стефан Дечански дао Дечанима сјенокос оу Комьщици, којему је међа ишла ѡдь Гиевьчиие. М. 96.

конавли, доцније и Конавлие, pl. fem. жупа код Дубровника, која се сад зове Конавље а италијански се пише Canali, cf. конавльскыи: в Конавлѣ (гдје ѣ мислим да стоји мјесто и, па онда акус. мјесто лок.) писа дубровчанима Ђурађ (Балшић) да слободно иду преко земље његове у Босну, ваља да је тада била у његовој држави та жупа. М. 186. доколе господвие краљ босански Твртко Трѣбиниемь и Конавлами. М. 188. не бвде в ѡбласти истога краља Трѣбиние и Конавли. М. 188. ако би кои чловѣкь ѡдь Конавли ѡдашаль, тере се приселиль в нашв ѕемьлв пишу браћа Санковићи жупан Бѣлиакь и војвода Радичь дајући дубровчанима ту жупу. М. 219. биесмо в Конавлахь на Лвтои. М. 229. царина в Конавлахь на Лютои. П. 23. прѣиесмо (дубровчани) ѡдь господина Сандалꙗ са братиѡмь поль жвпе Конавли, а за то њима и инхь натрашкв има-

мо давати .є. џать перьпери на свако годище. М. 284. 285. 289. даше (дубровчанима) воєвода Сандаль свои поль дѣла Конавли а воєвода Петарь (Павловић) дрꙋгꙋ половицꙋ и градь Соколь, ки є ꙋ Конавлахь. М. 293. воѥвода Сандаль плѣнова Конавли прѣ нере сꙋ Конавли наше (дубровчана) биле. П. 173. дасмо (дубровчани) војводи Радосавꙋ (Павловићу) ꙋ Конавлахь .д. дьлове ꙁемлѥ и петога дьла .г. ѵести. М. 347. послсмо (војвода Сандаљ) слꙋгꙋ нашега к вамь (дубровчанима), прѣдантє мꙋ петь сать перьперь динари ѡдь дохотка ѡдь Конавли. П. б. 91. примихь (војвода Радосав Павловић) вась доходакь, що би мога диела ꙋ Конавлахь. П. б. 91. потврьдихь (војвода Стјепан потоњи херцег дубровчанима) жꙋпꙋ Конавли и все що Конавламь пристои. М. 382. потврьдихь (краљ босански Томаш Остојић дубровчанима) Конавле. М. 428. потврьдисмо (дубровчанима војвода Петар син војводе Радосава) жꙋпꙋ Конавли и све що Конавламь пристои. М. 470. потврьдихь (дубровчанима краљ Стјепан Томашевић) Конавле. М. 486. примихь (херцег Влатко од дубровчана) доходакь ѡдь Конавала. М. 517. даше ми (херцегу Владисаву дубровчани) доходакь подпꙋно оть Конавли. М. 520.

конавльскыи, што припада Конављу: на Цаптатѣ при мори єсть биль градь стари Дꙋбровникь полагь жꙋпе конавальске, коѥмꙋ градꙋ пристоѣше жꙋпа конавоска ... и када се онь стари градь расꙋ, тьда господа рашька и хꙋмьска ꙋꙁеше конавальскꙋ жꙋпꙋ ... а међе јој бјеху с Трѣбинємь и с Врьсинємь и до мєє и границе драѵевиѵьке и до прѣдьградьѣ дꙋбровачькога и до мора на Цаптать ... до Молꙋньта. М. 217. 218. властелемь конавальсцѣмь. П. 19.

конавлꙗнинь, човјек из Конавља: ако би не тѣли конавлане и витальнане. М. 218. трѣбинꙗнинь и конавланинь. М. 315.

конарево, село које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи. М. 11. има и сада близу Жиче.

конатица, *κανάτα*, срл. cannata: двие конатице

сребрьни с покривачи а в нихь два десети мжвловь срь-брьнихь. М. 372. .л. конатица са .н. мжвловь. М. 394.

коиниьци, село код Новога Брда, даде га деспот Стефан Хиландару. М. 570.

коницъ, equulus: даль ми ѥ биль тогази коница. П. 65 — Град на Неретви: царина на Коницѣ. П. 102.

коновь, pelvis: метнвше главв ва коновь и изварише. Г. Х. 252.

конь, с предлозима изь и оть у генитиву, ab initio: ис кони сьтвори богь небо и землю. М. 4. не оупваю на силоу своюю соущоу ис-кони. Ст. 23. ѿтьцоу своѥмоу ис коны сы сьбезначельнь. Д. 162. срьпьскаго стола самодрь-жателе ѿть кони. Ст. 30. поред предлога изь узима јоште и оть: како си ѥ имало се ѿдь искони. М. 564. ꙗкоже и ѿть искони имають. М. 191. без предлога је само конь предлог, pone, apud: на дольни поуть конь ниве. М. 93. низь Крьмошоу конь Бабина Лоуга. М. 95. оу потокь конь полꙗ. М. 96. село Архїлѥвица конь црькве. М. 143. кѡнь Солоуна. Л. 60. конь Воучиѥга Трьна. Л. 80. чимь би биѡ конь нась, да не бвде всиловань изити изь вѣре. М. 473. имамь конь себе неке слвге и сироте. М. 556. post: дрвгомв пришьдьшвмв кь вамь кнезв конь тога кне-за. М. 46. да се то село не ѿдниме госпои Станѣ за не живота никадаре, а конь не живота то село даемо кнезв Юрию. М. 225. да самь колꙗнь иолачв продати, и конь нась синь ми. М. 338. да не има диела ни за мене ни конь мене. М. 462. у пошљедњем значењу узима још и предлог на: по животѣ моѥмь на конь мене. М. 20. ѡва по-става на конь прѣминвтьꙗ госпоге Тодоре да се да госпо-динв Иванишв. М. 419. ако ѡстане на конь мене. М. 462. на конь тогаи. П. б. 119. на једном мјесту стоји без и на крају јамачно за то што иза њега иде м: ко мене. М. 556. сложено с по узима још и на, postremo: нихь на поконь ѿдь свить скальвли. П. 104. сьди на поконь намь ѿдьпорвчи. П. 167. и на поконь взели два днела. М. 510. провижнюнь ѿдь годиие на поконь. М. 537. 538.

конь, equus: господско ѕапрѣщенню бысть, не раѕлоучаты се моужоу ѡть жене и женѣ ѡть моужа; аще ли котори ѡбрѣщеть се сию ѕаповѣдь прѣстоупае, аще боудеть ѡть властель, да оуѕемлеть се на немь кралю .г. конь; аще ли ѡть иних конникь, да оуѕимлеть се на немь по .в. кона. М. 14. ако что иѕьгоубе, да плакию ѡть себе конь по .л. перьперь а кобила по .к. перьперь. М. 61. да имь нѣ поноса ни кога, ни провода, ни коню (т. ј. да нијесу дужни хранити коња). М. 61. да не работаю работе никоюре господствоующомоу, ни града ѕидаю, ни конь хране. М. 135. да дайо конь, волю трїи десети перперь. Г. XV. 310. издава: ѡть града конь и скитѣ. З. 38. да греде кь станиѡниноу, да моу прѣдаа конь и стань вьсь. З. 39. ждрѣбьци и кони да се не давлю по црьковьнихь селѣхь оу храноу. З. 43. каде оумрѣ властелинь, конь добьрь и ѡроужїе да се да царoу. З. 43. .еі. конь натоваренних воска. П. 22.

коньдирић ь, poculum: .в. кондирика. П. б. 100. може бити да је погрјешка у преписивању мјесто кондирька, као што се и зове иста ствар у другом запису. cf. коньдирькь, коньдѣрь.

коньдирькь, poculum, cf. коньдѣрь: два кондирька, потежу шесть литрь и ѹнчу. М. 408.

коньдолен, црква је трескавачка имала у Виницехь њиву близь Кондолеа. Г. XIII. 374.

коньдровь, њива је коньдрова до пута коукокнанскога припадала цркви трескавачкој. Г. XI. 131. XIII. 375.

коньдѣрь, poculum, *κόνδυ*: кѡньдѣрь юдань сь покриваемь и сь повраѕѡмь кожиѣмь, а ѥсть у ниѥмь 11 литарь и 3 ѹнче. П. б. 49. ковь срьбрьни: девеєть кондиери, потежу 90 литрь, 2 ѹнче. М. 407. П. б. 97.

коньскын, equinus: коньские силы. Д. 113. сводь коньскын и иных добытькь. З. 49. направа конска. П. б. 49. похве кожне конске начинѥне. М. 498.

коньсоль, гледај коуньсоуль: консоль дубровчки сь своими судиюми. П. 178. само ту.

коньста, отац Константина великога: Конста. Л. 55. на истом мјесту стоји и онстѣ гријешком писарском посталом ваља да отуда што је писар хтио написати црвеним мастилом прво слово па оставио мјесто зањ а послије заборавио.

коньстадинь, гледај Коньстаньтинь.

коньстаньдинополь, Constantinopolis: в Констандинопωлѣ. М. 525.

коньстаньдинь, гледај Коньстаньтинь.

коньстаньтиновь, Constantini: конны константиновы. Л. 57. сестра константинова. Л. 57. мисли се цар римски.

коньстаньтиновь градь, Constantinopolis. Д. 130. 170. Г. XI. 63.

коньстаньтинь, Constantinus, cf. Коньстадинь, Коньстаньдинь, Костадинь, Костаньдинь, Костаньтинь: цар римски Костаньтинь. Ст. 16. Костантинь. М. 134. Л. 68. Констаитїнь. Л. 55. — Син краља Милутина, погребен у Звечану: Константинь. Л. 53. 70. Констандинь. Л. 60. Стефань Константїнь. Гильф. бос. 131. Костадинь сынь Ѹроша крала пише му над ликом у Грачаници. Гильф. бос. 237. од друге жене, кћери цара грчкога Андроника Палеолога. Г. X. 265. један љетописац пише да је и краљ Стефан Дечански имао сина Константина. Л. 61. — Син царице Јевдокије Коньстадинь 1379. М. 192. Костадинь. М. 190. Костаньдинь. М. 193. он мислим да је нећак цара Стефана Душана син севастократора Дијана. cf. Ѥвьдокиа. исти мислим да је Костаньдинь Севастократоровикь, који приложи манастиру Трескавцу селище Костино. Г. XI. 136. — Господинь Костадинь 1395 држаше Скадар и Зету и као да бјеше род господи зетској Балшићима. М. 228. П. 1. 2. то ће бити исти за којега пишу Млечићи да је dominus Serviae teritorii quod est circum circa teritorium nostrum Durachii и да је за њим била Јелена soror Georgii Thopiae. Г. XII. 198. — Констан-

тинь философь, који описа живот деспота Стефана високога. Л. 63. — Између људи које је цар Стефан дао цркви арханђеловој у Призрену седморици бјеше име Костадинь, од којих један бјеше презименом Строньь. Г. XV. 284. 289. 291. 292. 294. 297. 299. а још једном мислим да је гријешком у рукопису име написано Бостадинь. Г. XV. 295. — Царь блъгарьскы Констадинь оумрѣ 1422. Л. 76. — Констаньтинь кметь унуцима калуђера Ђермана, митрополиту Јовану Зографу и калуђеру Макарију Зографу у Зерзеву близу Прилипа; њему и синовима његовим Јакову и Калојању и Дмитру дадоше они баштину своју, манастир Зерзево, не могући је чувати од Турака 1371—95. М. 183. — Гледај Драгашь, Шоурьбокнѣь.

коньстаньтинь градь, -на -да, Constantinopolis. Д. 129. 130. 131. 141. Г. XI. 64. Л. 53.

коньстаньтина, сестра цара римскога Константина, (по љетописима) мати Бѣле Уроша, прабаба Немањина. Л. 55. 56. 57. Костантина. Л. 68.

коньстаньтиꙗ, Constantius: манастира Пандократора у Светој Гори їгꙋмень Констатїе 1348. М. 132.

коньстаньтиꙗвь, Constantii: прѣдь вои констатїевѣми. Л. 55. мисли се цара римскога Константина.

коньсоулать, literae consulis: прьмисмо коньсꙋлать господства вашега. П. б. 110.

коньсоуль, гледај коуньсоуль: прѣпорꙋчити консꙋломь. П. 131. ѡдь консꙋла града Дꙋбровника и ѡдь негов ѣхь сꙋдиꙗ. П. 136.

коньтеньть, contentus: ꙗ бихь ѡ томе контенать биѡ. М. 500.

коньтрабаньда, срл. contrabannum, merces interdictae: ꙁа контрабанде ѡдь соли. П. 31. да се контрабанди не чине. П. 31. да никторь не смѣ чинити контрабандꙋ ꙁа соль. П. 31.

коньтрафатиꙗ, срл. contrafactio, imago: корꙋна една сребрна ꙋ .гі. печа с каменьѥмь с контрафатиемь. М. 498.

коньтоумацига, contumacia: ѡсѫдише Гоика ꙁа коитѫмацию. П. 117.

коньтоушь, vestis quaedam, у Пољака kontusz, нгр. *κοντόσιον*: кѡнтѫшь воеводи Сандалю. П. 78. платите ꙁа контѫшь, що смь ѫꙁель ѫ нега. П. б. 64. контѫшь ꙁлатомь фигѫрань црьвеного аꙁамита а посталень хелдами. П. б. 104. 124. cf. коуньтоушь.

коньць, filum: да мѫ се не ѫꙁьме ни тьнкь коньць. М. 24. 34. сьшивень коньцемь бѣлѣмь. П. б. 61.

коньць, finis: просвѣщаѥ коньце всеѥ срьбьскыѥ ꙁемлѥ. Ст. 20. да дрьжимо до конца свиета непомаѵно. М. 107. иꙁьгнань бысть на оугрѣ, и тамо коньць прїемлеть. Л. 52. блаженны коньць постиꙁаеть (крал Милутин). Л. 53. коньць житїю прїемлеть. Л. 53. постиꙁаеть коньць цара Оуроша. Л. 74. — чега се ради што чини, као и латинска ријеч иста: да кы не створю никоегаре ꙁьла никимьре коньцемь. М. 25. никимь коньцемь да имь се сие не потвори. М. 27.

коньѵа, мјесто за које љетописац каже да је више Строумици, и да је ту оу Коиѵе умрла Катакузина кћи деспота Ђурђа. Л. 64.

коньѵати, finire: коиѵавшоу ѥмоу молитвоу. Ст. 12. повелѣвши, коньѵаюⷮ се вьса. Ст. 15. коиѵавши се оутрьни. Са. 12. коиѵа се Мара. Л. 76.

коньѵина, finis: благодарихь бога о сикои коиѵинѣ видѣвь прѣподобнаго. Са. 12. до коньѵини живота нашегѡ. М. 190. вигю, ере приходи кѡиѵина моꙗ. М. 518. постиꙁает коиѵиноу ѡть сына своего. Л. 53. по оунинѣ коиѵины. Л. 63.

коньѵинь, црква је трескавачка имала дворище Ꙗнѣца Коньцина. Г. XI. 131. мислим да гријешком стоји ц мјесто ѵ као монахицево.

коньѵоульскыи, манастира Кончула на бугарској Морави више Врање: владика и игуман коиѵоулскыи. Л. 54. 55.

коньѵьнь, -на и -ню, finalis: ѡпоустѣниѥ коньѵьноѥ. Ст. 8. коньѵиѥ паденїе. Д. 66. ѡда дне, кои би при-

шло слугамь нашимь конаүьне до три мисеце. М. 450. тадаи конаүно би реүено. М. 464.

конюси, -юхь, мјесто гдје је Хиландар имао земљу, међа је тој земљи ишла до пути старога скуланомскога, кои греде у Конюхе, до мегие суходолске. М. 264. номинативу му нема потврде. то је без сумње мјесто близу Грачанице, које Hahn, reise 161. и на карти пише Konju, јер је ондје близу и Скуланово и Суходол.

конюхь, equiso: Добра Рѣка и оу нюн оүроүьнн конюси, кои соу были оу старе кралице. М. 96. — Град, као да је у Арбанаској: ходи царь оу арьбанасе на Скендера, та же и градь сьзида Конюхь. Л. 81. у другога љетописца Конуже. Г. X. 274.

конюшьскын, што припада Коњусима: за мегю конюшку. М. 264.

копанию, fossio: да не работаю ни юдне работе цареве, ни оранию ни копанию. Г. XV. 307. XIII. 297.

копати, fodere: коудѣ се ни оре ни копа. М. 95. виноградь всакь да копа. М. 98. селу је Трѣбьчи с Досуђем ишла међа оу Копании Брѣгь на блатѣ. М. 95.

копнинь, hastae: юви се звезда копниинмь ωбразомь. Г. X. 249.

копиловићь, конављанин Прибисавь Копиловикь 1417. П. 136.

копильникь, међа је Шпинадији ишла до лоуга до Копильника, и како иде потокь ис Копильника оу Шиинце. Г. XV. 303.

копильнь, град који је деспоту Стефану раскопао цар Мусија. Л. 75.

копию, hasta: вьзьмь копию. Ст. 6.

копиювићь, војводе Петра, сина војводе Радосава, дворски кнезь Радичь Копиевикь 1454. М. 470. П. б. 115.

копиоути, fodere: мало копиоувше. Д. 59.

коприва, црква је трескавачка имала у Крагоуичехь воденицу купљену ωть Коприве Нїколе. Г. XI. 136.

XIII. 374. — Селу је Коупѣльникоу цркве арханђелове у Призрену ишла међа оу Смрьдлникоу и оу Коприкоу. Г. XV. 288.

копривьна, селима која је дао цар Лазар Раваници између Мораве и Кучајине ишла је међа низ Морави на Кладꙋ оу брегꙋ оу Мораве противꙋ Коприкнои и ѡть Кладе на Коприкнꙋ и ѡть Коприкнѣ на Шаренѣ Бꙋквѣ. М. 197. сада има неколико села у оном крају која се зову Копривница.

копрьникь, село је Коупѣльникь имало пашнща лѣтьнѩ Копрьникь малыи и Беришинь Доль. Г. XV. 288.

копрѣньнь, velaris: подає кѡпрѣнна тканїа мегкости ради кь свещенныхь плътеи онѣхь кьзлеганїю. Г. XI. 76.

копьно, terra continens: сь ѡтокь како то и с копна. П. 96.

кора, cortex: врьбовоу мѣздроу, єже єсть подь корѡмь. Ш. lesek. 130.

кораблиць, navicula: вьсѣдше вь кораблиць вь мори поуть гнаше. Д. 31.

корабль, navis: вь своє кораблю. Д. 65. не бꙋде тамо кораблѩ. П. б. 28.

корабльникь, nauta: корабльником ослабѣвшемь. Д. 183. корабльници. Д. 185.

корабь, navis: недостатьчьствоуе потрѣбными корабь сьврьшити. Д. 65.

коракь, град у Азији: прїиде св. Сава вь градь Коракь. Д. 190.

коралъ, coralium: шаркань на нѥмь како члокѣкь, кораллѩ сребрѡмь позлаћена. М. 498. жлице три ѡдь кораллѩ сребрѡмь позлаћене. М. 498. пирꙋна два ѡдь кораллѩ. М. 498.

корась, гледај Карась.

корен-, гледај корѣн-.

коретино, село у Топоници које је краљ Милутин дао Грачаници. М. 565. то ће бити садашње село Коретино на Кривој Ријеци између Приштине и Врање. Hahn, reise 171.

корило, гледај Коурило.

корнша, село које је цар Стефан дао цркви архан̑ђеловој у Призрену: Корнша. Г. XV. 273. може бити да је садашне село код Призрена које је на карти Кипертовој записано Koritsche. међа је Шпинадији била како иде поуть нс Корнше оу Срьбнце. Г. XV. 303. до ње је била и Љубижња. Г. XV. 273.

корншькын, што припада Кориши: Љубижњи је ишла међа до меге коршке. Г. XV. 273.

короугька, vexillum: вкаꙁаше се фткорено юрь сꙋ непрнатеље, и науеше сь корꙋгкомь рꙋбити. П. 149.

короуна, corona: послꙋжи светои корꙋни реченога кралевства. М. 494. корꙋна една сребрна ꙋ .гı. печа с каменьюмь и контрафатнемь. М. 498.

короуница, corolla: кловꙋкь єдань царкена гриминꙁа са бисерωмь и са еднимемь вꙋнлуцемь ωдь бисера и са пpстенкωмь рꙋбинићемь и сь корꙋницωмь. М. 498.

корьда, gladius: юдна ювалька ωдь кωрде ωдь камене црьлюна. П. б. 74.

корьнилие, Cornelius: игуман манастира Ватопеда Корьнилїе 1347. М. 127.

корьчаньскын, помиње се у тестаменту Јелене Сандаљевице корьчанска црква богородичина. М. 417. П. б. 123. мислим да би мјесто рь требало рн. cf. Горица.

корысть, spolia: ꙗко корнсть раꙁграблꙗхоу. Д. 27. lucrum: аще поглаголати кто сь нимь сподоблꙗше се, не хоудоу ωть сего доуши корнсть прнобрѣташе. Д. 115. ихь є чьсета моѣ и корысть ихь моѣ. М. 54. с кога раꙁмирьꙗ инедна корнсть ние ни еднои странѣ ни дрꙋгои. М. 466.

корыстьнь, utilis: веће нере краль Ωстоѣ моћи ће бити вридань и корнстань реченомꙋ нашемꙋ господинꙋ. М. 252. да нмь кие корнстние бытн. П. 5.

корыта, мала, мјесто на које је ишла међа селу Кльчию цркве трескавачке: ωбладающе Мала Корыта. Г. XI. 135. до Ма(лыхь) Корыть. Г. XIII. 372.

корытьца, село Корнца које је с градом Кључем

дао краљ босански Томаш Остојић синовима војводе Иваниша Драгишића. М. 439. сад се тако зове једно село близу Имоскога.

корѣние, neutr. coll. radices: дафиноко кореніе и листіе. Ш. lesek. 129.

корѣнићь, човјек војводе Сандаља Богчинь Корѣникь 1399—1412, име му пишу и Борчинь а презиме и Кореникь. П. 23. 97. 114.

корѣнь, radix, cf. корень: ѡть корене иссешка. Ст. 1. при корѣни дрѣва. Ст. 12. корѣнь благы. Са. 4. на корѣни прьвааго степени. Д. 25. вѣтвие юсемь благааго корене. М. 71. ѡтрасьль благаго корѣне. М. 133. одь корена инчиере ино ние Хливно него твоюга прьвога било. М. 249. ѡть светаго нихь корина. М. 427. тко се ѡбрѣте сиеи потворити, да се разспе до корненаа. М. 467.

коса, clivus: косомь, како камн вали. М. 73.

косаница, гледај Косьльница.

косанићь, Камијеву је ишла међа надь Косанођа виноградь. М. 199. С. Л. 1847. IV. 53. ваља да писарском гријешком стоји -ођь мјесто -ћь.

косатица, вода код Милешеве: высть въ монастирїи Милешеви велика скрьбь, дондѣ вода Косатица велми снла. В. дан. I. 33.

косача, надимак породици од које је био и херцег Стјепан, долази само два пута: Радосавь Драгишићь Косача 1438. М. 391. тестаменать херцега Стѣпана Косаче. П. б. 124.

косачићь, властелин Ђурђа Балшића Драгашь Косачићь 1373—4. М. 184. П. б. 27.

косити, secare: коудѣ се ни ѡре ни коси, тоѕи планина. М. 95. сѣно да косе. М. 98. да моу коси сѣна дьнь единь. З. 34.

косьчи лази, селу је Стријелцу манастира Дечана ишла међа оу планиноу на Косьчие Лазе. М. 92.

косьчићь, међа је Рукомијама ишла на ган Косамьчикь. М. 199.

косноути се, tangere: кь мнѣ косноувши се. Д. 7. косноути се дрѣвоу. Г. XI. 49.

косово, поље близу Приштине: кнезь Лазарь сь Моуратомь царемь брав се на Косовоу. Л. 62. на полю Косовоу. Л. 72. погыбѣ кнѣзь Лазарь на Косовоу. Л. 74. разби Моурать Ѡнкоула на Косовоу. Л. 78. на Косовѣ полю. П. 47. Косово. Г. X. 270.

косорићи, у Хвосну село које је цар Стефан дао ћелији св. Саве у Кареји: Косорикѥ. М. 138. у истом се споменику пише и Косорикь.

косорићь, гледај Косорићи.

косорићьскыи, што припада Косорићима: сь периворомь косоритьскымь. М. 138.

коста, Constantinus hyp.: међу људма које је краљ Милутин дао Хиландару један бјеше Коста. М. 60. и међу људма које цар Стефан даде цркви арханђеловој у Призрену бјеху двојица: један Коулѣвикь Коста а други Коста гоньшинь зеть. Г. XV. 309.

костадиннћь, властелин кнеза Гргура Вукосаљића Хрьнакь Костадиннћь 1418. М. 281. — Вькота Костадиннкь у дубровачкој држави у почетку XV вијека. П. 79.

костадиновићь, између влаха које цар Стефан даде цркви арханђеловој у Призрену један бјеше Оушакь Костадиновикь. Г. XV. 299.

костадинь, гледај Коньстаньтинь.

костамонить, гледај Кастамонить: Костамонитѣ ігoуменъ. М. 132.

костаньдинь, гледај Коньстаньтинь.

костаньдиѥ, Constantius, митрополит солунски за времена св. Саве: митрополитоу Костандїю. Д. 77. cf. Коньстаньтиѥ.

костаньскыи, рѣка костаньска близу глигоровске и близу Прѣслопа. Г. XI. 132. XIII. 375. cf. Костѣньче.

костаньтинь, гледај Коньстантинь.

костаньтинь градь, -ни -да, Constantinopolis:

Костаньтина Града. Ст. 3. вь Костаньтини Градѣ. Ст. 8. вь Костаньтинѣ Градѣ. Ст. 10. М. 90.

костаньтинь, гледај Коньстаньтинь.

костель, castellum: принети вьсе граде и костеле. М. 36.

костино, црква је трескавачка имала селище Костино, що приложи Костаньдинь Севастократоровикь. Г. XI. 136. XIII. 372.

костићь, у любовиђьской жупи Марько Костићь, којега је краљ Стефан Дечански дао Дечанима. М. 96. између људи које цар Стефан даде цркви арханђеловој у Призрену један бјеше Дѣнко Костикь. Г. XV. 295.

костольць, село које је цар Лазар дао цркви богородичиној у Ждријелу браничевском. М. 194. то је садашњи Костолац на утоку Млаве у Дунаво.

кострьць, Стефан је Немања освојио од Грка Кострьць. Са. 1. селима Сламодражи, Добродољанима, Непробиштима, Момуши и Бијелој Цркви, која је краљ Стефан Дечански дао Хиландару, ишла је међа ѿть Кострьца оуѕь дѣль. М. 87. земља у Сухогрлу коју је Стефан Душан дао Хиландару бјеше подь поутемь, кои греде ѡдь Баніе ѹ Кострьць. М. 123. катун истога имена даде цар Стефан цркви арханђеловој у Призрену, и тада бјеше Кострьцоу међа ѿть Семетнищь на Некатоу, и ѿть Пагароуше на Прасково. Г. XV. 295.

кострьчанинь, човјек из Кострца: цар је Стефан дао цркви арханђеловој у Призрену катоунь кострьчань. Г. XV. 294. тај се катун ту назива и Кострьць, који види.

кострьчькыи, што припада Кострцу: оу врьхь граба кострьчкога. Г. XV. 295.

костоурь, цар је Стефан Душан освојио градь славьни Костѹрь. Г. XI. 161. у Маћедонији на језеру костурском, пишу га Kastoria.

костоушевићь, међу људма које цар Стефан даде цркви арханђеловој у Призрену бјеше Сынль ѕ братиѡмь Костоушевики. Г. XV. 294.

кость, os (ossis): сьхранить вьсе кости ихь. Са. 13.

костѣнь, osseus: **ножа .i. с цръношмь костенинемь ѹ двѣ ножнице.** М. 498.

костѣньче, црква је трескавачка имала **селище Костѣнче**, било је близу **Бѣлюва и Прѣслопа.** Г. XIII. 370. XI. 130. на пошљедњем мјесту није му се сачувало име цијело.

косьльница, ријека у Топлици, Стефан је Немања сазидао цркву богородици **на оустн рѣкы Косьльнице.** Ст. 3. љетописци потврђујући то пишу један: **при рѣцѣ Косьницѣ.** Л. 58. други: **прѣма Косници.** Л. 68. трећи: **Косаниче.** Л. 68. cf. **богородица.**

косѣница, манастир **Косѣницоу** сазида краљ Милутин. Л. 60. само ту.

котарь, regio: **село Велиюке, сь всѣми котари и меюми.** М. 225. **що сѹ дрьжали ѹ котарѹ конавлоскомь.** М. 284. **поль жѹпе Конавли са свемь котаршмь.** М. 307. **тко бѹдѹ пошали ѹ Дѹбровникь и ѹ ниxь владанье или ѹ ниxь котарь.** М. 369. **ѕемле котара нашега на кранще ниxь котара.** М. 445.

котарьскыи, publicus (ut videtur): **покаѕѹю книгѹ котарьскѹ на Милтоша, юрь мѹ ю дльжань.** П. 136.

котеѕи, село које је краљ босански Остоја дао дубровчанима. М. 234. има и сада у подручју владике дубровачкога близу Стона у парохији лисачкој. Schem. rhac. 1862. 37.

котишина, село које је Јурај, војвода Дољих Крајева, синовац Хрвојев вратио браћи Јурјевићима с другим селима што им бјеше узео војвода Сандаљ. М. 378.

котопань, magistratus quidam, долази само један пут: дубровчани примише од херцега Хрвоја писмо **по Жованѹ котопанѹ дрѣвскомѹ.** П. 90. у истом споменику штампаном на другом мјесту стоји **потопанѹ.** М. 251.

которанинь, човјек из Котора: **що сѹ башине которске ѹ Дѹбровникѹ, да иxь поврате всѣxь котораншмь.** М. 170. **которане просили сѹ шрѹжью.** П. 114. — мјесто

презимена: дубровчанин Жврьгь Которанинь између 1100 и 1200. М. 7.

которь, град у приморју: Стефан Немања освоји Которь, оутврьдивь їи и вьзнесь дворь свои вь немь. Ст. 8. оу Которь. М. 68. П. 23. 113. с Которомь. М. 169. града Котора. П. 176.

которьскыи, што припада Котору: пискоупь которьскы. М. 69. да кепимо царине которьске. М. 246. оdь општине которьске. М. 326. кнез и капетан которски. М. 463. динари которсцieх. М. 464. П. б. 50. 67. канжилиер опкине которске. М. 465. кнезе и властеломь которьсцимь. М. 545. на которскомь врате. П. 38. которске плаки. П. 58.

которыи, quis: которима оустьнама принзовоу отьца страшьнаго? Ст. 5. котори језыкь изьглаголеть таины твоје? Ст. 25. пеци се, вь которое чисто вьчьтень бедоу. М. 4. аще ли котори обрещеть се. М. 14. на котороу годе работоу. М. 63. которіи любо. Г. XI. 79.

которыиждо, quivis: котораагождо камене. Г. XI. 70. котараагождо вьры. Г. XI. 82.

котража, краљица је Јелена на Котражи писала дубровчанима потврду за винограде које су прије држали. М. 56. номинативу нема потврде.

котроманићь, презиме породици која је владала у Босни: господе присветле Котроманикь. П. 126. 127.

котромановь, селу је Дубици била међа камень котромановь. М. 198.

котроулиевићь, два дубровчанина Реско Котрелиевикь и Јакша Котрелиевикь 1411. П. 101. 103. 107.

котьль, ahenum, judicium aquae bullientis: соудьи ние да несть за котьль ни опраке никое. З. 44. дворане властельсціи, ако оучини кое зло оть нихь, кто боуде проничаревикь, да га опраке оучина дроужина поротомь. ако ли јесть себрь, да хвати оу котьль. З. 44. котла архаггеловемь людемь да несть сь инемии жоупами, разве мегю собомь. Г. XV. 308.

котьлъникь, планина која се и сада зове Котле-

ник у Србији: Жичи је краљ Стефан Првовјенчани дао паше по ѡнѣ срѣнѣ Котлѣника. М. 12.

котыга, vestis: ѡтложи кожныѥ котигы. Г. XI. 117.

котылько, између људи које краљ Стефан Дечански даде Дечанима да буду мађупци једном у Великој бјеше име Котылько. М. 97.

кофаньць, итал. cofano, cophinus: юдань кофанаць, ѹ комь реүе юрь сѹ повелю и ҳаписи. П. б. 50. 56.

коүа, турски magnus, illustris: коүа воеводе Петра Паковиќа пише краљ босански 1393. П. б. 40. господина коүа Ферижи. П. 21.

коүьни, војвода Оливер сазида цркву св. Димитрију иже оү Коүьнех. Г. XIII. 297.

кошарище, caulae: село Плкиша и с кошарищи. Г. XV. 281. ниҳ рѣкоү на милүска кошарища. Г. XV. 282.

кошарьна, селу је Осьльници цркве богородичине у Ждријелу браничевском ишла међа ѡть Кошарне сь Халдѹюмь. М. 194.

кошеније, сѣна—, foenisicium: ни крьшитке ни сѣна кошенија. М. 192.

кошгани, гледај Коштанини: једном засеоку села Шикље бјеше међа ниҳь доль на Кощане. Г. XV. 286.

коштаньскыи, што припада Коштањанима: поүть кощанскы. М. 181.

коштанини, село које је било близу Призрена: селу је Шикљи била међа како оүпада Соүха Рѣка оү Дримь, и прѣҳь Дримь оүҳь Соүхоү Рѣкоү до крьста, кои стои мегю Кощанини и мегю Крьщьүани. Г. XV. 286. Гадимљи је била међа где се стаю дка потока, юдинь ѡть Крагоүевца а дрѹгыи ѡть Кощанинь и оүҳь дѣль како се вали камень Кощанином и Гадимли. М. 182. cf. Коштани.

кошоута, Комштици је ишла међа како поүть греде оүҳь гороү оү Кошоутоү. М. 96. ваља да је име планини.

коњ, између људи које цар Стефан даде цркви арханђеловој у Призрену једном бјеше име Коњ. Г. XV. 291.

крагоун, accipiter: скорошьсткьнын крагоун. Гильф. бос. 274. — Име мушко: човјек бана босанскога у средини XIV вијека: по Крагун. П. б. 22.

крагоуници, црква је трескавачка имала воденицу вь Крагоуницехь. Г. XI. 136. XIII. 374.

крагоуевьць, мјесто које је било близу Приштине: Гадимљи је била међа где се стаю два потока, юдинь ѡть Крагоуевца, а дроугыи ѡть Кошаниимь. М. 182.

крада, гледај краћа, може бити да је само гријешком написана тако са д: гоусарьство или крада. З. 46.

крап, margo: до краа срьбьскые дрьжавы. Д. 174. на поутинѣ краи не имоушти. Д. 196. ѵс крап мора до дꙋбровачке меѥе. М. 104. има варьницоу на кран мора. М. 127. краемь мора. М. 130. на дольнїи кран локве. Г. XV. 280. оус потокь горѣ надь кран ѵ прѣкы пѫть. Г. XV. 302. Неретве на краю ѡдь дрьва сꙋ градь сьѕидали. М. 515. ѕаповидѣть людемь ѡдь голим, ако би хѡтѣли иѕлѣсти на кран, да щете не бꙋдꙋ чинити. П. 148. дльготи словь оубѣжавше, ꙗкоже от нѣкое поучины оужасни кран вьѕсхѡмь, да не потоплюеніе оума подимѣмь. Л. 63. у неколико горњих примјера стоји као предлог, тако узима к себи и предлог по: на море и покран мора на Топила. М. 126. ѡть тоун покран мора покран мора на Каkодїакоу. М. 127. што има моремь покран. М. 130. мјесто тога стоји моремь како у пријепису који је у народној библиотеци у Биограду и из којега је јамачно и штампано први пут. — Дольнии Кран, које види.

кранко, име мушко: један од људи који по допуштењу краља Стефана потоњега цара од своје воље присташе да буду отроци цркви богородичиној у Липљању дарованој пиргу хиландарском. М. 123. — Син војводе Оливера. Г. XIII. 293.

кранковић, велики војвода Димитрь Кранковикь конча се 1456. Л. 79. као да је исти којему други љетописац пише презиме Радоевикь. Г. XI. 152.

кранковь, Ꙗковь Кранковь из Софије, који је с

Јеронимом Загуровићем штампао у Млецима псалтир и требник 1569—76.

краимирићь, властелин хумски Годѣнь Краимирикь 1254. М. 45.

краимирь, између људи које цар Стефан даде цркви арханђеловој у Призрену тројици бјеше име Краимирь, а од њих бјеше презиме једном Болиновићь, другом Хрьсовићь. Г. XV. 289. 297. — Властелин царице Маре 1470. М. 514.

краина, као да је комад земље између Скадра и мора, који се (по новинама) и сада тако зове, јер људи из те Крајине даваше вјеру дубровчанима да ће живјети у љубави с Ѹльцинатомь. М. 31. помиње се и у латинским споменицима. Г. XII. 290. — regio finitima: дошьє везирь подь Белиградь, а христїани, що бїахоу по ѡнои краини, дадошє се бегствоу. Л. 87. бысть ӡадарска воиска, и не полоучишє ничтоже, нь тьчїю похарашє поморскоу краиноу. Л. 85. буди ти милость (пишу дубровчани краљу босанском Остоји) ӡаповидѣть, и ѡдь вашє странє поставить стражу да се челядию не трьжи и да се контробанди не чинє ѡдь соли, а навлашь по краини. П. 31. на пошљедња два мјеста може бити да је име земљи, која се и у латинском споменику помиње тијем именом. Г. XII. 304.

краинь, finitimus: донде краинѥѥ власти ѥго. Ст. 16. extremus: краинѧго смѣренїа. Д. 57. — Селу по имену Селоу бјеше међа по дѣлоу оу Краиню Стѣноу, ѡть Стѣне оу Лисине. Г. XV. 280.

краиѩнинь, човјек из Крајине: да краинанѣ не пакосте дубровьчаномь. М. 31. ми краинане никакорѣ да дамо альмишаномь ни свеѣть ни вѣку. М. 31. cf. краѩнинь.

краиславь, између влаха које краљ Милутин даде Хиландару тако бјеше име једном. М. 59. и између људи које краљ Стефан Дечански писа Дечанима да буду сокалници један у Дечанима бјеше Краиславь. М. 95. тако бјеше име и једном од људи

који по допуштењу краља Стефана потоњега цара од своје воље присташе да буду отроци цркви богородичиној у Липљању дарованој Хиландару. М. 123. и између људи које исти цар писа цркви арханђеловој у Призрену тројици бјеше име Краиславь, од којих један бјеше презименом Жебелѣвићь, други Нѣготићь. Г. XV. 289. 298. 299.

краиславићь, између људи које цар Стефан даде цркви арханђеловој у Призрену један бјеше Радославь Краиславикь. Г. XV. 299.

кранчиновићь, властелин и коморник херцега Влатка, кнез Радоѥ Кранчиновићь 1460—66. М. 483. 497. 505. П. б. 128. на пошљедњем мјесту може бити штампарском гријешком стоји Кранчиновићь.

краиште, confinium: по жоупахь и по краищехь. З. 41. о властелехь, кои дрьже краище земли. З. 43. надь краище хатарь на Челатовь камень. М. 199. земле котара нашега на краище нихь котара. М. 445. краишникꙋ господаревꙋ, кои гдѣ бꙋде на босьнско краище. М. 460.

краиштьникь, praefectus confinii: аще се обрѣщеть хоусарь ошьдь прѣзь дрьжавоу краищника, и плѣнить гдѣ годѣ и опеть се вратить сь плѣномь, да плати краищникь само седмо. З. 41. кезнремь и краишникꙋ господаревꙋ, кои гдѣ бꙋде на босьнско краище. М. 460.

краиштьнь, finitimus: краишнимь градовомь. М. 553. 554. погрјешка крашнимь. М. 553.

краљићи, село које је цар Лазар дао Раваници, било је између Мораве и Кучајине. М. 197.

кракь, селу је Радеши ишла међа на Кюрнловьць поутемь на Кракь. Г. XV. 281.

краљица, regina: кралица владиславља. М. 30. Ѥлѣна кралица. М. 56. жена младога краља, cf. краль: жене да не облежоу оу црькви, разьвѣ господыньи и кралица. З. 50.

краль, rex: богь оутврьди грьке царьми а оугре краљьми. М. 4. азь грѣшьни Стефань, велии краль (син Стефана Немање). М. 9. њега зову и прьвовѣньчаныи краль.

Л. 51. и прьвыи краль. Л. 60. а сам се пише: вѣньчани прьви краль. М. 11. свети краль зове се краљ Милутин. М. 84. 147. 163. Г. XI. 134. 135. XV. 306. З. 35. 42. њега зову и баньскыи краль. Л. 54. дѣчаньскыи краль зове се отац Душанов, што је зидао Дечане и у њима лежи. Л. 52. Душан се за живота очина звао младыи краль: сыноу моемоу младомоу кралю. М. 91. и цара се Душана син за живота његова звао краль. М. 133. З. 33. 40. 49. погрјешка је крьлю. П. 39.

краљство, гледај кралєвьство: ѡтьць сыноу краљство прѣдающе. Д. 216. сводникь краљства мн. П. б. 2. 48. М. 254. 255. .г. лѣта краљства своего. Г. XI. 161.

кралєвати, regnare: начехь сь богомь кралєвати. М. 187.

кралєвина, regnum: Соулимань даде кралєвиноу оу Боуднмоу Ꙗноушоу. Л. 83.

кралєвићь, Дмитарь Кралєвићь бјеше у Дубровнику 1400. П. 28. — Марко Кралєвићь, син Вукашина краља, погибе на Ровинахь 1394 окт. 10. Л. 74.

кралєвь, regis: да се позна сь кралєвомь печатию. М. 15.

кралєвьскыи, regius: власи вси сию кралєвьске дрьжаве. М. 13. .д. манастири кралєвсци: света богородица стоуденичьска и светы Геѡргию оу Расѣ и светогорьски манастирь и света богородица градьчьска. М. 14.

кралєвьство, regnum, власт: єгоже изволи кралєвьство. М. 14. милость створи кралєвьство ми властелинчикомь дубровьчьскимь. М. 16. подьписахь роукою кралєвьства мн. М. 20. родители кралєвьства мн. М. 58. вѣнчань быхь на кралєвьство. М. 90. кралєвствомь вѣнчавь. Д. 166. възлагаеть на се вѣньць кралєвьства срьбскаго. Л. 54. вь кралєвствѣ єще сы. Л. 60. єгоже богь изволи по кралєвьствѣ ми господьствовати срьбскимь кралєвьствомь. М. 81. држава: воєвода велики кралєвьства босаньскога. М. 318. 440. на негову погибию и прогнание кана кралєвастава. М. 252. ту је писарска погрјешка

мјесто кралевьства као и прогананиѥ мјесто прогнаниѥ и госаподинь. лако може бити само писарска погрјешка кралевьста. М. 283. 284. само ту. без сумње је така погрјешка кральвство. М. 293.

кралѥвьствовати, regnare: да не имать власти ни самь кралевьствоующи вьꙁети ничто. М. 75. ѥгоже иꙁволи богь по мнѣ кралевьствовати срьбьскою ꙁемлею. М. 75. да приметь накаꙁаныѥ ѡть кралевьствоующаго. М. 114.

кралѥство, гледај кралѥвьство: дадоше величьствꙋ кралества мн. М. 231. 234. 261. 304.

кралѥствовати, гледај кралѥвьствовати: сподобленъ бѣхь кралествовати ва ꙁемлюхь родитель и прародитель наших. М. 235.

крамола, seditio: крамолоу вьꙁдвиже на ме. Ст. 23. tumultus: беꙁь крамоли можеши ме ѡставити. Д. 14 rixa: ако се коѣ крамола ꙋчини мегꙋ нами, да се сꙋдомь исправла. М. 23.

крамолити, turbare: ѡни же крамолюхꙋ мнихи. Г. X. 257.

красавишть, између људи цркве спасове у Призрену један бјеше Радь Красавищь. Г. XV. 270.

красимирићь, имаше парницу у Дубровнику Богдань Красимирикь 1396. П. 6.

красимирь, једном од људи које краљ Стефан Првовјенчани даде Жичи тако бјеше име. М. 12. други је на том мјесту прочитао Кранимирь. Г. XI. 158.

красити, ornare: кꙋфтрѣ царьсци по всеи васелеиноиꙋ ꙋткрьждають се и красеще се славеть бога. М. 221. хотеѥ красити старꙋ любавь. М. 260.

красованиѥ, venustas: красованїе подаеть лицоу. Г. XI. 69.

красовати, ornare: не вь мекыихь красовати се. Д. 8. црькви ѥко багрѣницею царьскою ѡдѣюкше се крьвыю владичнею радꙋюще се красꙋѥт се. М. 262.

красота, jucunditas: сь ѡтькрьжениѥмь мира сего красоть. Ст. 10. красота жиꙁни сее ѥко и дымь моу ви-

дима бысть. Са. 3. вьсоу красотоу житнѣ сего. М. 5. да смо харьни великои красотѣ двбровьчкои. М. 242. разв-мѣкше великв милость и красотв господина краля. М. 295. — ornatus: оукрасиль красотами црькввными. М. 62.

красотьнь, jucundus: красотны видь. Д. 12.

красоѥ, име мушко, гледај Ивановиѣь.

красти, крадоу, furari: насладимь се не крадомаго богатьства. Ст. 16. exspoliare: кои краде црькввь. М. 565.

красоулино, село које је с градом Кључем краљ босански Томаш Остојић дао синовима војводе Иваниша Драгишића. М. 439.

красьновати, ornare: не толико Соломонь красноуваше се. Г. XI. 76.

красьнь, jucundus: на пажити краснѣи. Са. 9. ѡбрѣть мѣсто красьно и подобно на сьзданиѥ домоу божиꙗ. М. 91. да би се не вкратила красна лвбавь. М. 232. вь красиихь мира сего вьспитал се ѥси. М. 243. по нихь красиихь листихь. М. 288. захвалюѥмо господьствв ти на красномь вписанию. П. 32. добри и красни приꙗтель. М. 324. са всакою любовю нась искаше и красно ѡправлꙗше и за всаке ввѣте. М. 235. venustus: Оурошь красмь и достодивнь видѣнїемь. Л. 54.

кратово, мјесто не далеко од Куманова на исток: каконо ѥ закономь в Филипополю и в Кратове. М. 410. в Пловьдинв и в Кратовв. М. 525. в Кратово. М. 527.

кратовьскыи, што припада Кратову: Макарїа кратовскога. Г. XI. 173.

крать, два—, три—, bis, ter, etc.: два крать. М. 248. три крать. М. 326. девеќ крать. П. 45. колико крать. М. 286. веле крать. М. 327. много крать. М. 500. в веѣе крать. М. 503. що намь даше в два крать. М. 509. що е поставиѡ виѡ в комвнь двбровачки в два крать: в едно крать шесть тисвѣь двкать; в дрвго крать дрвге шесть тисвѣь двкать. М. 510.

кратькь, brevis: поуть кратькь есть, имже течемь. Са. 3. вь кратцѣ испоквмь. Са. 3.

крауоуниште, селу је Пеђанима ишла међа на рѣкоу оу горнѥ чело Краушница. Г. XV. 277.

краш, између људи које цар Стефан даде цркви арханђеловој у Призрену двојици бјеше име Краш, а од њих једном презиме Драгославлинь. Г. XV. 290. 292.

крашнинь, човјек из Крајине, cf. краиннинь: ако неки крашнинь има пакостити дѹброкьчаномь, оньзи крашнинь да приде ѹ Дѹбровьникь и чини правинѹ. М. 31. кьси крашне. М. 31.

краѥграневиѥ, acrostichis: краѥгранесе. Г. XI. 166.

краюта, тако бјеше име једном између влаха које краљ Милутин даде Хиландару. М. 60.

краѥоугльнь, angularis: краѥоугльноу каменю. Д. 96.

крађа, furtum: аще се оухвати оу краѓї. З. 42. крагомь и самосильѥмь. П. 117. нѣсѹ ми ѹчинили нѣднѹ крагю. П. б. 61. cf. крада.

кремастица, у селу којему је име Єленѣшци бјеше нива Кремастица цркве трескавачке. Г. XIII. 371.

кретати, movere: низложень ӡмїи опашїю и еще крѣтати мнѣше се. Г. XI. 52.

крешево, град у Босни гдје је била и столица краљевска: подь Крешевомь. М. 379. придоше вь славни дворь кралевьства ми ѹ Крешево. М. 427. ѹ славномь градѹ Крешевѹ. М. 429. има и сада близу Хвојнице. Zeml. bos. 36. на картама Krschewo.

крикальднѣћь, 1411 дубровчанин Влахота Крикальднѣћь. П. 107. њему на другом мјесту стоји презиме Крикамнѣћь. П. 101. па ће једно или друго бити погрјешка.

крикамнѣћь, гледај Крикальднѣћь.

крива морава, црква св. Стефана близу Алексинца, којој је деспот Стефан с братом Вуком приложио земље у Липовици: приложихь криви Моравѣ. М. 246. јамачно се тако звао онај крај, па по њему и та црква.

крива рѣка, у држави господе зетске Ђурђа и Балше, на њој бјеше царина: на Кривѣ Рѣкѣ. М. 193.

крнкача, катуну Драгољевцима бјеше међа посрѣдѣ Крнкачє Толоѥ. Г. XV. 300.

крнкачє, Грнчареву је ҁь Гоусиномь ишла међа низь рѣкоу коњ Крикачь оу Трьновьщицоу. М. 95. номинативу нема потврде.

крнкина, injuria: ако некьто ѡдь монхь кьмети чине ви кривинѹ, да се при предь мновь. М. 29. да та кривина сѣ сь правиновь исьправи. М. 29. ако се коѣ годѣ кривина чини, да се свдомь исьправьла. М. 46. кривиномь посѣдоше и по сили ѹҁеше жвпѹ. М. 217. кривина а или неправда. М. 459. culpa: до коли ви не ѡскидоучена такова кривина, ҁа кѹ би триби ѹчинити синѹ к матери ҁлѹ волѹ. М. 275. ни ҁа еднѹ нихь ҁгрихѹ ни кривинѹ. М. 378. беҁ ѹҁрока и кривине реченога кнеҁа. М. 445.

кривити, culpam attribuere: тѣмь ихь криве. П. 9.

кривовѣрие, prava opinio: иҁьѡбличивь кривовѣрие ихь. Ст. 7.

кривовѣрьнь, pravae opinionis: ѡть кривовѣрьныхь. Ст. 7.

кривогаштане, црква је трескавачка имала стась вь Кривогащанехь. Г. XI. 132. XIII. 372. то је село које има и сада близу Прилипа. Hahn, reise 187. 188.

кривогаштьскын, што припада Кривогаштанима: до поути кривогашскога. Г. XIII. 375. кривогащскога. Г. XIII. 375. кривогашкего. Г. XI. 131.

криводрѣво, међу људима у Штипу што их краљ Милутин даде цркви арханђеловој у Штипу а с њом Хиландару један бјеше Богдань Криводрѣво. М. 63. у пријепису у народној библиотеци у Биограду стоји Криводрѣвь.

кривошиıа, катуну је Драгољевцима ишла међа на Кривошию. Г. XV. 301.

кривь, curvus: на кривоу кроушкоу. Г. XV. 297. оу кривоу вѣю. Г. XV. 284. qui in culpa est: ако ви ıа правинѣ не чинѹ, то то ıа кривь. М. 29. не ѡбрѣтохь га крива. М. 66. аще е кто комоу кривь, да ищеть соудомь. З. 31.

кто боудеть позвань, и не прїидеть, да есть кривь. З. 34. кои боудеть зарькаль бои, да есть кривь, аще се оубїе. З. 36. кто ие дльжьнь или уимь кривь, онь да плати и пати. М. 268. да се пракомꙋ не може вꙁети за кривога инедно имание. М. 487. или правѣхь или кривѣхь. П. 10. ꙋ томеи нѣсмо криви. П. 28. никомꙋ криви ни дльжни. П. 63. иере ми се сꙋ платили и нѣ ми сꙋ иаучимь криви. П. б. 26. погрјешка: крѣви. П. б. 18. хрикь. М. 271. — adv. injuste: да е криво вꙁето и не по правди. М. 256.

кривьць, sons: оу коиеи се жꙋпѣ що испакости, тази жꙋпа вола да да кривьце вола да плати. М. 16. ако ли се обрѣте кто вꙁьмь посилиюмь що любо. нихь ꙋ земли царьства ми, все този да плати царьство ми, . . . а тогази кривца да ище царьство ми. М. 161. кто позове кривца прѣдь соудїе. З. 36.

кривьчиничь, црква је спасова у Призрену имала дворь више царева двора кривчиничь, њојзи је такође припадала и нива кривьчинина на крьбинукомь поли. Г. XV. 270.

кривыи доль, црква је арханђелова у Призрену имала забјел на Сѣчи Поли, који је ишао на Кривыи Доль. Г. XV. 301.

крижь, crux: заклесмо се на светомь и живоворещемь крѣжꙋ хрѣстовꙋ. М. 276. на чьстномь крижи господинн. М. 310. П. б. 84. ротисмо се ва часни крижь христовь. П. б. 95.

крилать, alatus: крилатыхь иестьствомь. Д. 198. орлїе крилати. Л. 83.

крило, ala: лица своиа огнеиними крили закривающе. М. 133. подь криломь господьства ви. П. 165. sinus: знаменїе имать (жена) на плѣщоу и на крылоу. Ш. lesek. 129. manus (militum): воинства присьвькоуплаеть крило. Гильф. бос. 274.

крилева, село код Новога Брда, даде га деспот Стефан 1411 Хиландару. М. 570. има и сада. Hahn, reise 168.

крина, demensum (frumentum), срл. ratio: да дає село (кад цар путује) кринoу прѣводьноу єдиноу а оу кринѣ .кд. кьбли царєви. Г. XV. 307. само ту. — poculi species: кѫпа крина ѡкована, поклопацъ нои разьбиєнь. П. б. 102. али мјесто тога стоји по један пут криꙗ кѫпа. М. 408. и крьꙗ. П. б. 100.

крина, неки град близу Скадра: царь прими Дривось и Кринoу 1479. Л. 82. Г. X 275.

кристаль, crystallus: ножница сь .к. ножа сь дрьжькѡмь ѡдь кристала. П. б. 74.

кристофаль, логотет дубровачки Руско син Христофоров пише себе: синь мештра Кристофала. П. б. 34. 40. јамачно је хтио -форь обратити у -хваль.

кристофорь, отац Руска логотета дубровачкога: ꙗ Рѫско синь мещра Кристофора лѣкара. П. б. 36.

крить, Creta: идѡше тоурци на Крить. Л. 85. 86.

криланиє, clamor: сь криланиємь. Г. X. 234.

крилановь, међу људма у Штипу што их је краљ Милутин дао цркви арханђеловој у Штипу а с њом Хиландару био је Сталѡ, крилановь сынь. М. 62.

криланoвьскыи, гледај код ријечи Козьница.

крилати, clamare: крилаше и вьпиꙗше. Ст. 21. жалостнѣ крылаахѫ. Г. XI. 112.

крикуниꙗ, гледај Кришуниꙗ.

кришуниꙗ, цар турски, који умрије 1422: соултань КришуIа. Л. 76 (три пута). на једном мјесту пише Крикуниꙗ. Л. 88.

криꙗ, гледај код ријечи крина.

кровь, tectum: да прїимеши ме вь вѣчныє кровы. Ст. 18. вь небесьныиє кровы. Ст. 26. tegmen: покрыти нась кровомь крылоу твоєю. М. 166.

крозѣ, per: Врмоши је ишла међа по дѣлоу крозѣ гьвоздь. М. 95. propter: крозѣ прииꙗзєнь вашѫ хѡтии смо дошьствю вашємѫ. П. 69.

кромѣ, extra: вь тоуждеи странѣ и кромѣ людїи своихь. Д. 205. кромѣ своєго ѡтьчьства ѡземльствовани бы-

ше. Л. 53. praeter: ѡть иноудѣ да не боудє кромѣ црькве хиландарскыє. М. 138. да нмь ѥ свобода ѡть всѣхь данїи господства ни кромѣ вчуь. М. 334. ѡплѣнивь село кромє волѥ царєвє. З. 45. sine: о вышшен кромѣ брани побѣдѣ. Д. 114.

кромѣшьнь, exterior: тьмоу кромѣшнюю. Г. XV. 269.

кропленинѥ, aspersio: кропленїємь светыѥ воды. Д. 200.

кротость, mansuetudo: давидовоу кротость. Са. 3. аще и что ревноватхѡмь подобити се ѥмоу и сь поуждєю и нѯвънь кротости. М. 332.

кротькь, mansuetus: кротькь єсмь и смѣрень срьдьцемь. М. 5. Са. 2.

кроугла, poculi species: двиє ѯдиелє ѯлатє и една крѫгла с покривачємь ѯлата с каменкомь сафиномь. М. 372. два на десетє крѫгала срьбрьнихь поѯлаченнехь, потеѯаю 34 литрє и 11 унача и 3 аѯагє. М. 372. двие крьгли. М. 380. прьстенци и крѫгла мала кнеѯѫ Влаткѫ. М. 416. крѫгла вєлиа. П. б. 121. Миклошић у свом рјечнику напомиње код те ријечи њем. krug.

кроугь, circulus: сльньчнаго кроуга .кк., лоуньнаго же .н. М. 66. сима архистратигома небесна крѫга чѫдеси исыпльни господь. М. 133. вьѯнишающе се вь кроуѯѣхь небеснынхь и подьнебеснынхь. Г. XV. 264.

кроун, град у Арбанаской, који пишу Kroja и Krua: господовати Крѫи и арбанашкѫ ѯемлю. П. 132.

кроунмада, заселак Шикљи: Кроунмада. Г. XV. 286.

кроунскын, што припада Крују: свбаши крѫиско-мѫ. П. 132.

кроуна, corona: крѫнѫ бисернѫ. П. б. 125. светє крѫнє ѫгрьскє. М. 357.

кроунити, coronare: кьди се бѫде крѫнити. П. 159.

кроуновнћь, дубровчанин двиљ Томашь Крѫновикь између 1100 и 1200. М. 7.

кроунѥниѥ, coronatio: кралевьства нашега (краља Матијаша) лито ѡсмѡ а крѫнения пьрвѡ. М. 494.

кроупа, ријека близу Призрена: мєгꙗ Шикьли бјеше како оупада Кроупа оу Дримь, ... оус Кроупоу оуꙁ рѣкоу. Г. XV. 286. тако и селу Сакату по странѣ оу Кроупу оу рѣкоу, како оупада Кроупа оу Дримь. Г. XV. 287.

кроупьници, село севастократора Дијана, које је цар Стефан на молбу Дијанову с многим другим селима његовијем дао цркви богородичиној у Архиљевици, а послије га с том црквом и с осталијем селима њезиним дала Хиландару царица Јевдокија. М. 144. 191.

кроусивон, *χρυσόβουλλον*: кроусивон и ꙁаписъ деда мїи. М. 150. познији пријепис.

кроусиволь, *χρυσόβουλλον*: како є оуписано оу крусиволю. М. 151. донєсошє свое кроусиволѣ. М. 150. познији пријепис.

кроусивоꙗ, *χρυσόβουλλον*: видєсмо ꙁапись и кроусивою господина кралꙗ Радослава. М. 151. познији пријепис.

кроусићь, презиме властеоској породици дубровачкој: Тудрь 1234. М. 19. — Поськлли судија 1253. М. 39. — Гонславь парац опћински 1253—4. М. 39. 43. — Ћарби у великом вијећу 1253. М. 39. — Пєтрь у великом вијећу 1253. М. 40. — Никола између 1247 и 1272. М. 52. — Матко изабрани властелин 1423. М. 320.

кроуть, rigidus: да га кроту (погрјешка мјесто круто) привишємь. М. 551.

кроухь, victus: ако би ми сє щоѡ видѣлѡ ѡдьлучити у круxь кућамь нашиꙗмь. М. 462.

кроушєва полꙗна, Ћамијеву је ишла међа на Крушеву полꙗну. М. 199.

кроушєвица, село које је с Бијелом (cf. Бѣла). цар Стефан дао Котору. М. 151. и сад је ондје између Пераста и Бијеле, коју пишу на картама Biапса. — Село које као да је било близу Призрена: селу је Селчанима била међа како идє поуть иꙁь Кроушєвицє оу Врьбичанє. Г. XV. 303. — Два села у Звижду, од којих једно Раваници а друго цркви богородичиној

у Ждријелу браничевском даде цар Лазар. С. Л. 1847. IV. 53. М. 194.

кроушевнце, село које је краљ Владисав дао св. Николи врањинском. М. 26. било је близу Гуглаве, с којом му је међа ишла оу Кирь оу Кесь.

кроушево, село које је краљ Милутин дао Хиландару. М. 58. 138. 140. — Поље, на ком је, на Кроушевѣ поли, имала виноград црква св. Николе у Призрену. Г. XV. 271.

кроушевьскын, планинама плавским које је краљ Стефан Дечански дао Дечанима ишла је међа ѡдь Ржане поутемь оу кроушевьскын дѣль. М. 96. а селу Броду цркве арханђелове у Призрену бјеше међа низ рѣкоу кроушевьскоу. Г. XV. 282. cf. Кроушевьць.

кроушевьць, мјесто које је било близу Дечана, јер је Биволјаку ишла међа до воде коіа тече Кроушевцоу. М. 92. исти је Крушевац или међио са селом манастира Дечана Папраћанима или му био заселак. М. 92. — Други је Крушевац био близу Приштине, јер је селима манастира Грачанице, Грачаници и Сушици и Селцу, ишла међа оу Кроушевьць, и Кроушьвцꙗ како не стаіеть, право оу Коутовьць, а и друге су земље манастира Грачанице са Соуходоломь, Скоулановомь и Лѣпиномь и сь Батоусн... ишле мегю Мотычаль и мегю Кроушьвьць и на Коутоваць. М. 563. 564. — Стони град цара Лазара, и сада у Србији: в славномь градѣ господства мн в Крѫшевцѣ. М. 207. тај Крушевац мислим да се помиње ријечима: приложихь (цар Лазар Раваници) кодь Крѫшевцꙗ в Спиѕлехь Огнѣна ѕ Бранкомь сыномь н ѕ баштиномь. С. Л. 1847. IV. 55. в Крѫшевцѣ градѣ. П. б. 44. царь Моусіа 1413 разби деспота Стефана на Врьвинци, н расипа Кроушеваць. Л. 75. подь Кроушеваць. Л. 76. попалише оугри дрѣва тоурьска подь Кроушевцемь 1437. Л. 77. оу Кроушевьцоу. Л. 78. — Село у Пеку које је цар Лазар дао Раваници, било је до Гудреча и Житковице, које види. С. Л. 1847. IV. 52. — Град који

с градом Вратарем и Новим војвода Доњих Крајева Јурај, синовац Хрвојев, потврди браћи Јурјевићима: градь Кроушевацљ. М. 378. исти је grad Chruseuac краљ босански Остоја дао војводи Јурју оцу поменутих Јурјевића. М. 386.

кроушедоль, у Фрушкој Гори монастирь Кроушедоль, зидао га митрополит Максим, брат деспота Јована, назвавши га Срѣмꙋ митрополїа. М. 541. том је манастиру приложио деспот Јован 1496 село Кроушедоль и друга. М. 541. слави благовијести. М. 549. Г. XI. 129.

кроушивои, chrysobullon: сїи крушиkои. М. 152. познији пријепис.

кроушильница, жупа коју је приложио Жичи краљ Стефан Првовјенчани. М. 13. два пута.

кроушние, као да бјеше село близу Призрена: селу је Пиранима ишла међа с Кроушниемь прѣзь Дрнмь, а и селу Диничину с Кроушниемь и с Цѣлинами, како оупада рѣка Бѣле Цркве оу Дрнмь. Г. XV. 274. 275.

кроушька, pirus: селима која је краљ Милутин дао Грачаници ишла је међа оу кроушкоу. М. 563. Ливади је ишла међа на ватовоу кроушкоу. М. 127. селима која је цар Лазар дао Раваници ишла је међа на Далакїю на кроушкꙋ. М. 197.

кроушьуица, забјел који је цар Стефан приложио цркви арханђеловој у Призрену и којему је међа ишла оу Кранию Стѣноу: ꙁабѣль Кроушьуицоу. Г. XV. 276.

крьбль, vas vinarium: да даю цркквы свака коуkꙗ по .г. крьбле вина. М. 531. номинативу нема потврде.

крькавь, cruentus: селу је Хоморанима и Небрегову ишла међа на Крькавоу Водоу. Г. XI. 134. XIII. 371. а селу је Рапчи цркве арханђелове у Призрену ишла међа на Крькавоу Локьвоу. Г. XV. 281.

крькашь, Gervasius: кнез дубровачки 1189: кнеже Крькашꙋ. М. 1. — Гледај Маньћеревнћь.

крькетићь, дубровчанин трговац Никьша Крькетикь и брат му Юкша у почетку XV вијека. П. 37.

крьвообраꙃьнь, cruentus: въ крьвоѡбраꙃнꙋю пꙋчиноу. Гильф. бос. 275.

крьвопиница, sanguinem bibens: кръвопїницꙋ. Г. XI. 111.

крьвопролитиѥ, sanguinis effusio: готовь бѣе къ кръвопролитїю. Г. XI. 110.

крьвопролиꙗтель, sanguinem effundens: царь люты и крьвопролиꙗтель. Ст. 8.

крьвоoубинствьнь, sanguinarius: кръвоꙋбїнстъвнꙋю десницꙋ. Г. XI. 110.

крькь, sanguis: причещаше се тѣла и крьве господа бога. Са. 11. да ѥ повиннь крвы господа бога. М. 15. поустн моу крьвь вь лѣвоую роукоу конь малога прьста. Шlesek. 130. наслѣдникь прави, ѡдь нихь крьви. М. 381. — consanguinitas: нихь ѡстанкꙋ, како крьвь подаѥ. М. 285. 289. 338. како ближна крвь подае. М. 290. — caedes: ꙃемлꙗ наша оубиѥна бысть крьвьми. Ст. 19. ако крьвь ꙋчини дѣтинь, да га пода господарь. М. 52. глобе и крьви. М. 106. да гредꙋ предь царьство ми на сꙋдь: ꙃа крьвь. М. 146. З. 49. да гредоуть прѣдь соудїе ꙃа крьвь. З. 38. 48. що се бꙋдꙋ ꙋчиниле коѥ любо утете а или ꙃлобе или крьви ꙋ снюꙃи рать. М. 170. ꙋчинише мею собомь .ꙁ. мрьтвихь крьвїи на вири господьской. М. 226.

крьвьникь, homicida: що не би ѡдь крьвникь ꙋчинили. П. 104.

крькрь, полуострво у Далмацији које сада зову Пељешац, Sabbioncello: цркви је богородичиној на Мљету дао краљ Стефан Првовјенчани ꙋ ѡтоцѣ оу Крькрѣ између осталога Јањину и Попову Луку, које су и сад села на Пељешцу. М. 10. ѡдь Крькра. П. 66. 69. подь Крькромь. П. 96. биће погрјешка Какрь. П. 116.

крькрьскын, што припада Кркру: крькрьски ѡтокь. П. 58.

крьма, victus: крьма бѣ нихь ꙗко кто по силѣ, ѡкы хлѣба мало и рѣтко приемахоу. Д. 24. на крьмоу и на ѡдѣꙗниѥ слоужещимь светомоу храмоу. М. 11. дꙋбровьчаномь да дамо керьмꙋ. М. 31. да боудꙋть сїа на крьмꙋ. М. 541.

крьмитель, nutritor: вь нихьже мои господинь светыи крьмитель прѣбываше. Ст. 2. крьмитель мои. Ст. 11. крьмителꙗ нашего. Ст. 13. инцимь крьмитель. Са. 1.

крьмити, nutrire: на своеи трапезѣ крьмивша и. Д. 113. са скоти крмлꙗхꙋ се. Г. X. 246.

крьмьчии, gubernator: радоуи се Лазаре, плавающимь крьмчїи. Г. XIII. 367.

крьнити, mutilare, minuere: хотии смо ꙋ всакоюмь поутенью не крьнити паче исьпльнити. П. 171.

крьноносьнь, qui mutilo est naso: Іоустиніана крьноносваго. Г. X. 249.

крьнорь, као да је мјесто које је припадало селу Шикљи: и Крьнорь, како ю прѣгю выль кь Шикьли, такоꙁи да ю и вынои. Г. XV. 287.

крьнь, mutilus: конь крьне ѥле. Г. XV. 274.

крьньскыи, у држави цара бугарскога бјеше кръньска хора. М. 3.

крьпа, pannus: полагаи на крьпоу вроукю. Ш. lesek. 130. свежи вь крьпоу свильноу. Ш. lesek. 130.

крьпѣно, црква је трескавачка имала вь Полоꙁѣ село Крьпено. Г. XI. 135. XIII. 373.

крьпѣньскыи, што припада Крьпѣноу: вь Хтѣтовѣ на крьпеньсцѣ мѣстѣ. Г. XI. 135.

крьсманиѥ, mora: нихь дльго стоꙗнью и крьсманѥ тамо. П. 92. не ꙁаꙁри ѥрь ю било толикои крьсманье посла вашега. П. 178.

крьсмати, morari: архимадритоу крьсмавьшоу тоу прѣдь црьквию, ни вамь много крьсмавьшимь. Д. у Ш. lesek. 85.

крьстаобраꙁьнь, cruci similis: роуцѣ крьстаѡбраꙁно на прьсехь поставлꙗеть. Д. 58. крьстаѡбраꙁно благославлꙗти водоу. Д. 199.

крьсти, заселак селу Шикљи. Г. XV. 286.

крьстильница, baptisterium: на светоую коупѣль, еже ѥсть крьстилница. Д. 199.

крьститель, baptista: Іѡвана крьстителꙗ. М. 2.

крьстити, baptizare: крьститела Ιωвана деснице, юже вьзложи на врьхь жиждитела, и крьсти. М. 11. царь кьде има сына женити или крьстити, и боуде емоу дворь учинити коукю, вьсакы да поможе. З. 45. вь те (свету тројицу) крьстихь се. М. 203.

крьстиꙗнинь, christianus, долази само за свештенике у краљевству босанском XV вијека: крьстѣнинь. М. 253. 323. крьстиꙗнинь. М. 306. 308. 319. 393. 492. 497. П. 50. 156. П. б. 93. крьстьꙗнинь. М. 368. 397. 398. 399. П. 51. 147. 151. 165. 169. П. б. 64. посласмо наше строниике и крьстиꙗни (пише епископь црькве босаньске). П. 50. постависмо свѣдоке и средителе вѣре наше дѣда босьнскога и ш нимь .ві. поглавитиѥхь крьстиꙗнь и .ві. нашиѥхь племенитѣхь властела (пише херцег Стјепан). М. 461.

крьстиꙗньскыи, christianus: благосрьдү быти на мирь крьстиѣньскы. М. 5. трьпимо велику неволю полагь крьстїанске вирѣ. М. 560.

крьстиꙗньство, orbis terrae christianus: не разумѣ у крьстьꙗньствѣ, да у турцѣхь и вь инѣхь народехь поганьсцѣхь. П. 140.

крьстовь, crucis: на крьстовь дьнь. М. 52. у црькквище крьстово. Г. XV. 300. — Christi: стада Ису Крьстова. М. 559. cf. хрьстовь.

крьстовьображень, cruci similis: мене крьстовьображенна. Гильф. бос. 276.

крьстовьчькыи, селу је Броду цркве арханђелове у Призрену ишла међа оус потокь крьстовьчкы. Г. XV. 282.

крьстоносьнь, crucem ferens: крьстоносно Христоу послѣдовакь. Д. 55.

крьстоношинь, crucem ferentis: селима у Мачви која је цар Лазар дао Раваници ишла је међа на крьстоношинь храсть. С. Л. 1847. IV. 53.

крьстоушь, гледај коуроуць: крьстоуши на оугре, и пленїше многе градоке и сами зле погибоше 1515. Г. X. 277.

крьсть, crux: крьсть (мјесто чега је гријешком штам-

пано прьсть) кнеꙁа Мирослава. М. 2. крьсть кнеꙁа Андрѣꙗ. М. 35. крьсть симоновь и подьписание. М. 6. чьстни крьсти и сьсоуди ꙁлатни. М. 80. кльнемо се ꙋ чьстны крьсть. М. 22. да га оубиѥ крьсть чьстьни. М. 70. и међама је крст бивао знак: ꙋ брьдо где стои крьсть. М. 18. на Градище, на три крьсте. М. 92. на желѣꙁныи крьсть. М. 131. и тамо кьдрꙋꙁисмо крьсть вь дꙋбѣ. М. 131. у селу Шикљи бјеше црква која се зваше Крьсти. Г. XV. 287. — Christus: на славꙋ Исꙋ Крьста, сина божиѣ. М. 448. кои є продао сина божьега Исꙋ Крьста на распетье. М. 453. нашега господина Ієꙁꙋса Карста. М. 463. cf. Хрьсть.

крьстьнь, crucis: оградн вьселѥноую ороужиѥмь крьстьнымь. Ст. 25. — крьстьно име, што и данас: єсмо присегли светѣмь Юрьемь и арханьгеломь Михаиломь, нашими крьстнѣми имени. М. 219. — Селу Сакату бјеше међа Крьстьны потокь. Г. XV. 287.

крьстьць, два села која је цар Стефан дао цркви арханђеловој у Призрену: оба Крьстьца, међила су са селима Пакишом и Рапчом. Г. XV. 281. 301.

крьстьчани, мјесто које је било близу Призрена: оуꙁь Соухоу Рѣкоу до крьста, кои стои мегю Кощанами и мегю Крьщьчани. Г. XV. 286. мислим да је исто које се пише и Крьстьць.

крьтикши, селу Јелшаници које цар Лазар даде Хиландару бјеше заселак Гюргѥвикь, на чемоу соу седели Крьтикши. Г. XI. 139.

крьтоле, општини которской потврди цар Стефан с другим селима и Кертоле. М. 151. и сад су ондје.

крьтѣшникь, дубровчанин Прибоѥ Крьтѣшникь XIV вијека. П. б. 26.

крьчединь, село у Сријему које је Јован деспот дао Крушедолу: Крчединь (погрјешка ће бити у преписивању). М. 541. Крьчединь. С. Л. 1847. IV. 48. има и сада.

крьчелѣи, faber aerarius (може бити то): међу људма које је краљ Стефан Дечански писао Деча-

нима да буду маћупци био је у Комаранима Богданъ крьчелѣи. М. 97.

крьчьма, краљ је Стефан Првовјенчани допустио у својој земљи дубровчанима крьчьмѹ да носе. М. 16. само ту. да су potulenta, може се доста поуздано мислити по том што је у другом споменику исти краљ допустио дубровчанима да продају вино безь воде у Брскову. М. 16. а да су merces minutae не може се узети за то што се у споменицима често разликује велика и мала коупла или тргь (cf. коупла, тръгъ), а овдје се најприје каже: да гредѹ сь трьгомь, дакле и с великим и малим, па се онда додаје оно за крьчьмоу.

крьшибабићь, између људи које цар Стефан даде цркви арханђеловој у Призрену један бјеше Гюргь Крьшибабикь. Г. XV. 293.

крьшиць, saxulum: селу је Трѣбьчи с Досуђем ишла међа оу Обрачю Стѣноу оу Крьшиць. М. 95.

крьштеникь, baptizatus: крьщеникомь. М. 560.

крьштение, baptisma: нареченаго вь свѣтѣмь крьщени Стѣфана Неманоу. М. 4.

крьштиıаньскыи, christianus: крьщıанскомь господомь. М. 560.

крьшь, saxum: селу је Трѣбьчи с Досуђем ишла међа оу Высокии крьшь конь дѣла. М. 95.

крыти, occultare: оть вьси вь вьсь крые се. Л. 56.

крѣкати, considere, morari: гьдѣ си кьто хоке крѣкати, годѣ си кто мине. М. 2.

крѣкьша, властелин бана босанскога Стефана жѹпань Крѣкша 1332. М. 102.

крѣпити, roborare: мѣстоу семоу светомоу испльнити и крѣпитии, не отьоуѕети же чьто. М. 75. цара небескаго, кои крѣпи кралество ми ѹ добрѣхь дѣлихь. М. 232. да нась крѣпишь и тврьдишь ѹ ѕаконехь. П. 107. хоћѹ крипити правѹ любавь и приıаѕань ѕ братиомь. М. 445.

крѣпость, robur: богѹ дающомѹ крѣпость. М. 17. да

ѡнеи повелю буду у своиѡи крѣпости тврьде. М. 210. ꙁа крѣпости мира сегаи. М. 466. да є вогліань ужнвати крипостю ѡвогаи писма. М. 494.

крѣпькь, firmus, fortis: воина крѣпька. Ст. 25. на брань крѣпькоую. Ст. 6. крѣпка болѣꙁнь. Д. 136. вь напастехь крѣпькь ꙁастоупникь. М. 26. да сие писмо буде крипко. М. 232. да су крѣпци у всихь повелахь. М. 236. у пути веле болестань, а у памети на пуну крѣпакь. П. б. 126. не потварати, ну крѣпчае потврьждати. М. 180. непѡтвѡриму бити, нь паче и крѣпцѣ потврьждениу. М. 569.

крѣпьнь, firmus: крѣпнь мирь. М. 209.

коувалово, деспот је Јован дао Крушедолу блато Кувалово. М. 541.

коуга, pestis: помирають ѡдь куге. П. 29. 30.

коуда, quo: да си чине трьгь ꙁакономь, куда усхоте. М. 363. наше трьговце саблюдати свуда, куда є нихь мокь може досеки. М. 430. да понесе у Дубровникь или инуда, куда му драго. М. 487. с предлогом одь, unde: ако би кою усилость ѡдь куда годи Дубровникь имаѡ. М. 452. погрјешка: кода. М. 551. cf. коудоу, коудѣ.

коудрь, прво значење (према кудити, и што у Будинића psalm. 1861 има кудра тамница) мислим да је turpis, долази само за коња товарна, па је тада equus clitellarius: села товара да не носе, нь да храни всако село по єднога конꙗ коудра, да носи црьковни товарь. М. 99. долази још само један пут, и то без ријечи конь а у истом значењу: оучинихь (цар Стефан) Сѣнꙗномь (селу цркве арханђелове у Призрену) ꙁаконь да имь не оуꙁимаю льна, ни ꙗгнѥтинь, ни коудра, ни да имь єсть дальнєга поути. Г. XV. 576. мислим да се таком коњу на супрот ставља конь добрь, т. ј. јахаћи. З. 43. cf. конь.

коудоу, с предлогом оть, unde: что самь притежнть или испроси ѡть коудоу годѣ. М. 123. мѣстѡ, ѡть куду синору почети се. М. 130. cf. коуда, коудѣ.

коудь, гледај коудѣ: поидоше, не вѣмо кудь. П. 64.

коудьси, селу је Жеравини цркве арханђелове у Призрену ишла међа оу Коудсе, ѡть Коудьсь прѣко оу Дрнмь. Г. XV. 310.

коудѣ, quo: ѡть места, коуде сꙋ текокнща нис Плакинцꙋ. М. 18. коудѣ оклада, тоудѣ си ходите. М. 24. коудѣ нѣ дрьжаке кралювьства ми. М. 60. коудѣ се ни ѡре ни копа. М. 95. да пасе кꙋде єдно село тꙋде и дрꙋго. З. 35. кꙋде рѣкоуть свѣдоци, тако да єсть. З. 36. кꙋде сꙋ били трьгови ꙋ прьве господе, тꙋдезн да сꙋ и сьда. М. 206. кꙋди бꙋдꙋ моћи досећи. М. 229. ѡво кꙋде поведоше мегю. М. 264. всꙋдие кꙋдие наша мощь море досеки. М. 312. што годе бихь кꙋде ѡдлꙋчила ѡд имания. М. 415. кꙋдѣ тоурци хѡде, добра не чине. П. 148. — с предлогом оть, unde: што испросни ѡть кꙋде годѣ. М. 80. ѡт коуде иде. З. 47. — долази узањ и оно без првога гласа утврђујући му релативно значење: по мѣстехь кꙋдѣно ю законно мѣсто соли продаваниꙗ. П. 12. cf. коуда, коудоу, коудь.

коудѣлинь, име мушко, гледај Дабовкнћь.

коудѣльница, inops (за цијело не знам што је): сирота коудѣлница да єсть свободна, такожде ꙗко и попь. З. 34.

коузма, Cosma, гледај Покраньчнћь.

коузмићь, човјек Гргура и Ђурђа Бранковића Михаиль Коузьмикь 1405. М. 272.

коукалинь, селу је Нистри ишла међа до коукалина стоуденьца. Г. XV. 279. cf. коуканинь.

коуканинь, селима је Сламодражи, Добродољанима, Непробиштима, Момуши и Бијелој Цркви ишла међа на коуканинь стоуденць. М. 18. cf. коукалинь.

коукань, војвода је Сандаљ био ꙋ Кꙋканꙋ и подь Кꙋканюмь. М. 329. П. б. 85. то ће бити садашње село Кукањ на Босни близу Врандука. Zeml. bos. 38. на картама Kakanj.

коуклюшевьць, црква је спасова у Призрену имала млинь оу Коуклюшевци. Г. XV. 270.

коуковь, село је Потоуьць било на ьставкꙋ на делꙋ потоучꙋ и коуковоу. С. Л. 1847. IV. 53.

коуколь, између влаха које краљ Милутин даде епископији липљањској једном бјеше тако име. М. 564.

коукорь, име једном од влаха које је краљ Милутин дао Хиландару. М. 59.

коукоума, } cucuma, κουκουμάριον, hirnula: .г.
коукоумарь, } калежи, .ѕ. кукуми и дискось. П. б. 100.
за исте ствари стоји на другом мјесту: три калежи, два кукумарьи и дискось. М. 408.

коукоуровь, међу људма у Штипу што их краљ Милутин даде цркви арханђеловој у Штипу а с њом Хиландару бјеше Драгославь, коукоуровь ӡеть. М. 63.

коукьнись, Камијеву је ишла међа ӡа Кукниса нике. М. 199. у С. Л. 1847. IV. 55. стоји Кyпник-

коула, munimentum: где се градь ѡборить или коула, да га направе граждане. З. 40. јамачно познија глоса к ријечи градь.

коулинь, име мушко: бан босански Кулинь 1189. М. 1. — између људи које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном бјеше тако име. М. 12. и једном између људи које је краљ Милутин дао Хиландару. М. 60.

коулѣбнѣь, између људи које је цар Стефан дао цркви арханђеловој у Призрену један бјеше Коулѣбнѣь Коста. Г. XV. 309.

коумани, два села једно на Дунаву, Куманы, а друго у Битви, Куманїи, даде цар Лазар Раваници. М. 199. С. Л. 1847. IV. 54. оно прво има и сад код Градишта.

коуманинь, Cumanus: оугьрскомоу кралю множьство много оугри и коумани сьбравьшоу. Д. 153.

коуманиць, тако бјеше име једном од људи које краљ Милутин даде Хиландару. М. 60. и једном од оних које цар Стефан даде цркви арханђеловој у Призрену. Г. XV. 289.

коуманоко, село које је краљ Стефан Дечански дао Дечанима. М. 94.

коуманъ, име мушко: између људи које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи тројици бјеше тако име. М. 12.

коуманъ, -ня, селима је Грачаници и Сушици и Селцу ишла међа на Коуманю Главоу. М. 563.

коуманьскын, неке су њиве цркве трескавачке ишле одъ коуманьскога поути. Г. XIII. 370.

коумерькь, гледај коумѣрькь.

коуметица, мјесту је Ливади у Светој Гори ишла међа покраи мора на Топила близъ Коуметице и ѡть тоуи прѣма Коуметице на царьскын пѫть. М. 126. cf. Паликометица.

коумиръ, idolum: слоужити глоухимь коумиромь. Ст. 1. смрада глоухихъ коумирь. Ст. 7.

коумь, sodalis, као и срп. compater (од којега је): любовномꙋ ми сынꙋ и кꙋмꙋ (пише краљица Јелена кнезу дубровачком Марину Бадвару). М. 66. 67. нашиемь прьятелемь и срьчаниемь кꙋмовомь (пише војвода Радосав Павловић општини дубровачкој). П. б. 91. ꙃа то ви молимо како кꙋмове и срьчане прьятели (пишу синови Радосава Павловића општини дубровачкој). П. б. 111. 113. 114. нашь поутени кꙋмь (пише херцег Стјепан за кнеза дубровачкога Бенка Гундулића). П. б. 115. речениѣхь кꙋмова (за људе који су се помирили). П. б. 106. testis baptismi може бити да је овдје: поиметь моужа или коума или ближнюго. Ш. lesek. 129.

коумьство, sodalitas: волевь кꙋмьства. П. б. 106.

коумѣрькь, portorium, нгр. *κουμέρκιον*: ктѡ имъ спакѡсти прѣꙃь ꙃаконъ о кꙋмерки. М. 3. ꙃаконь коне есть ѡдь кꙋмерекь сольски. М. 38. да си кꙋпꙋють и продають вьсакꙋ кꙋпью, и да имь се не веꙃьметь кꙋмерекь ни никиере даньe ни на рѣкахь ни на пꙋтехь. М. 37. мои кꙋмѣрькь и никоновь нѣ сталь ꙋ нои рꙋцѣ, лише ꙋ ваше ѡпькинѣ. М. 49. ꙃа кꙋмирькь сольски, продах га вашимь поклисаромь ꙃа годище ꙃа ,ѳ. сьть перьперь. М. 174. telonium: ѡдь рѣке

дрьньске до Неретьвѣ кꙋмерекь сольски да несть на ино место расьвѣ вь Дюбровьникь. М. 38. кꙋмерька аке постави краљевьство ми, да стои ꙋ ꙁаконѣ ѡтьчинѣ ми. М. 46. кꙋмерька да дрьжимо краљевьства ти ꙋ ꙁаконѣ господина ни ѡтьца ти. М. 48. на ова три мјеста може бити и emporium, cf. трьгь.

коунарюне, pl. m. село оу Ключи, које је краљ Милутин дао Хиландару. М. 63. може бити да је садашње село близу Прилипа, које Hahn, reise пише Konjari.

коуновица, раꙁби деспоть и Ѩикоуль Хадомь пашоу оу Коуновици 1443. Л. 78.

коуньдедать, тако бјеше име једном између људи које краљ Милутин даде Хиландару. М. 60.

коуньпаке, селима у Мачви која је цар Лазар дао Раваници ишла је међа поутемь деѡнимь подь Кꙋнпаке. С. Л. 1847. IV. 53.

коуньсоль, гледај коуньсоуль: що сꙋди коуньсѡль. М. 271. само ту.

коуньсоулать, гледај коньсоулать: писань бнеше кꙋньсꙋлать тога и тога дана. П. б. 110.

коуньсоуль, consul, тако су се звали дубровчани који су имали од своје општине власт по другим земљама над својим земљацима: що се прѣ мегꙋ собомь дꙋбровчане, да се прѣ прѣдь кꙋньсꙋлѡмь дꙋбровчкимь и прѣд нихь сꙋдиюми, и що сꙋди кꙋньсꙋль и негове сꙋдие, на томь да стою. М. 206. 209. 268. 271. ми смо писали ꙁаповѣдаю нашѣмь дꙋбровчаномь кꙋнсꙋломь, кои сꙋ по срьбьскои ꙁемли. П. 62. — тако се звао главни судија у Дубровнику: прѣдь господиномь кꙋнсꙋлѡмь дꙋбровачциемь, поглавлю(мь) ѡдь правада, и нюгове поутене сꙋдью. П. б. 127.

коуньтеньть, contentus: хоћемо и есмо кꙋньтеньти слободно пꙋстити. М. 328.

коуньтоушь, гледај коньтоушь: кꙋнтꙋшь ꙁлатомь фигꙋрань. М. 415. П. б. 121.

коуньфетьникь, scutella offerendis bellariis: юдань кꙋнфетникь потеже четири литре .г. ꙋнче. М. 408. за

исту ствар на другом мјесту стоји може бити гријешком кȣнфєтикь. П. 100.

коупа, cupa, dolium, то као да је овдје: ако би вамь коѥ кȣпє потрѣбьнє. П. 15. cf. коупарь. — poculi species: двиє кȣпє ꙁлатє, потєꙁаю .и. литара и .г. ȣнчє и .д. аꙁагє. М. 380. ȣ сȣдовєхь ꙁлатєхь шєсть кȣпь с поклопци, тєглє 18 литарь, 11 ȣнчь, 2 аꙁага. М. 407. ѡсамь кȣпь ȣгарьсцєхь. М. 408. кȣпа єдна ѡдь аспра ѡкована сь ȣстьми и сь ногами. П. б. 49. кȣпє три на стльпѣхь, а ѥсть ȣ нихь 4 литрє и 10 ȣнчь и три акьсагѥ. П. б. 56.

коупарь, срл. cuparius, vietor: раꙁȣмѣсмо що намь ȣчиса ꙁа кȣпарє. П. 15.

коупина, rubus: достоино нє вь коупь сь виноградомь коупинѣ раꙁсоудившє. Д. 152.

коупиново, мјесто које је дао Крушедолу деспот Јован 1496. М. 541. cf. Коупиньникь.

коупиньникь, град који се писао и Коупиноко и Коупиньнь, у Сријему, у њему је сједјела деспотица Анђелина са синовима: оу градоу Коупинъникоу. М. 543. вь градь Коупиникь. Л. 63. 64. 82. 83. вь градє Коупиникоу. Л. 64. 79. Г. Х. 273. лєпи градь Коупиникь раꙁоришє Турци 1521. Л. 83.

коупиньнь, гледај Коупиньникь: писа сє вь градѣ Кȣпиньномь. М. 540.

коупити, emere: виногради коупль ѡпать црькв(и)ымь добыткомь. М. 10. ȣ кога ѥсть кȣпиль. М. 147. кȣпихь си нѣщо брашна. П. 61. ѡлово кȣпихь ꙁа .с. дȣкать. М. 416. да кȣпимо цариниȣ которьскȣ ꙁа три годища. М. 246. царинє и бродовє, коѥ бѥшє ѡдь нась кȣпио. П. б. 111.

коупити, congregare: ѥрь сє тȣрци кȣпє. П. 25.

коупиꙗ, гледај коупльꙗ: или кѫпиѫ каквѫ либо нѡсатъ. М. 2. вьсакȣ кȣпьꙗ. М. 37. само ту у уговорима с Бугарима.

коуплꙗ, merx: ако си хотє ити ȣ тȣгȣ ꙁємлȣ с кȣплами своими. М. 41. що є мала кȣпла, да си ю продаю. М. 46. ни малȣ ни вєликȣ кȣплю. М. 52. малє и вєликє

коуплю. З. 39. да си греду с трьгомь и с куплом свободно. М. 157. коуплами. Д. 23. да имь се куплиꙗ узме. М. 41. emptio: кто люби ити у Дубровникь на куплю. М. 206. 209. П. 123. ни за рѣчь ни за прошнию ни за куплю ни за прѣдльжние. М. 351. 357. conductum: разьлогь ѡдь всихь царинь, коморь, купаль, що е дрьжаль за крала Тврьтка. П. б. 37. ни за тергове ни за купле. П. б. 24. cf. коупьниꙗ.

коуплюница, ager emptus: кои имаю свою баштиноу земьлю и виноградь и коуплюнице. З. 45. до коуплюнице димитрове. Г. XV. 272. с коуплюницами. Г. XV. 273. у сихьзи селѣхь оу црьковнихь що се находи коуплюница и прикиꙗ жоупьска, да ю дрьже, а що се обрѣта оу жоупѣ коуплюница или прикиꙗ црьковныхь людїи, да си ю такожде дрьже. Г. XV. 282. коупеница. Г. XI. 130. 131. 132. XIII. 370. 371.

коуплюние, emptio: ако би када царина дривска и сона дошла у наше руке без купленьѣ. М. 452. pretium emptionis: та вьса вь наслѣдїе Хиландароу вьдана выше коуплюнїемь мьногомь. Д. 51.

коупленъ, између људи које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи двојици бјеше име Коупленъ. М. 12.

коуповаиние, emptio: за коуповаиїе сребра. М. 437.

коуповати, emere: да си купую вьсаки трьгь. М. 37. да си продаю куплю свою, и да си купую, що имь трѣбуе, у земли царьства ми. М. 157.

коупоусьнь, brassicae: коупоусьнь корень. III. jahrb. bd. 53. anz. bl. 116.

коупь, pretium emptionis: да имь не узме ниша кралевьство ми безь купа. М. 120. що своѡмь воломь продаю кралевьству ми, да имь кралевьство ми плакиꙗ купь како и проуи людие. М. 120. нишо безь купа да ви не узмемо, тькмо да купимо. М. 175.

коупь, с предлогом вь и на, simul: сьришоуше се вь коупь. Ст. 27. видѣвше вьси вь коупь. Д. 27. вѣнци оукрашаемь, и вь коупь блаженствоу сподобльша се. Д. 63. вьсе то на купь. П. 176. тако и у loc.: свешаше вь коу-

пѣ. Ст. 28. громы велици и примракь вь коупѣ и страхь. Д. 155. коль добро и коль красьно юже житии братии вь коупѣ. М. 99. вь коупе. Л. 64. бивь на кѹпи ꙁ господиномь херьцегомь и с кнеꙁомь Павломь и са всими властели. М. 254. бѹде на кѹпи и с велможами. М. 260. како бѣсте били на кѹпѣ. П. 54. юрь кюте на кѹпѣ бити сь властели. П. 59.

коупьнодоушьнь, unanimus: коупнодоушно живоуштихь. Д. 7.

коупьнородьнь, gentilis: коупнорωдныихь падають троупїа. Г. XI. 66.

коупьнь, emptionis: ни оу коупно име ни оу ꙁалогоу. М. 81. 123.

коупьнь, само адвербијално коупьно, simul: идеже коупно царїе и оубωꙁи. Са. 4. все кѹпно потврьгѹемо. М. 341. тѹи поставѹ нашѹ всѹ кѹпно приданте кнеꙁѹ. М. 426. вьси кѹпно намь дааше. П. 21. да бѹдемо на нѣкомь мѣсти кѹпно. П. 96. погрјешке кѹпѵно. П. б. 39. копно. М. 559.

коупьнꙗ, emptio: ни ꙁа прошнѭ ни ꙁа кѹпнѭ. М. 361. 365. 373. ако би дошла царина древьска ѹ наше рѹке беꙁь кѹпнє. М. 456. conductum: що є ѹ нась дрьжаль царине и коморе и ине кѹпьне. П. б. 37. 39. cf. коупльꙗ.

коупьтрь, sceptrum: кѹпатри царьсци по всои вьселенои ѹтврьждають се. М. 235.

коупьць, mercator: да простишь кѹпцємь нашимь царинѹ. М. 23. да си ходеваши кѹпьци по моє ωбласти свободьно. М. 41. ако придѹ кѹпци дѹбровьчци. М. 69. да ωблегоу оу селоу коупьци по ꙁаконоу. З. 46.

коупьѵништа, селу је Радеши цркве арханђелове у Призрену ишла међа ниꙁ брьдо на Коупьѵнища. Г. XV. 281.

коупѣ, с предлогом вь и на, simul, гледај код коупь.

коупѣль, lavatio: при овѵи коупѣли. Д. 99. на светоую коупѣль. Д. 199.

коупѣльникь, село које је цар Стефан дао цркви арханђеловој у Призрену, било је негдје око

Призрена и међа му је ишла оу Соушицоу, и пръзь Соушицоу. Г. XV. 287. у њему је била црква богородици.

коупѣльничькын, што припада Коупѣльникоу: светои богородици коупѣлничкои. Г. XV. 288.

коурило, мјесто које се у споменику у ком се први пут помиње пише гријешком Корило и које најприје бјеше на сјеверном крају дубровачке државе и то између Шумета и Затона: горьре, кое сѫ крьхь Корила, а ѡдь Корила, како дрьже горьре кое сѫ крьхь Ȥатонь. М. 38. цар Урош даде дубровчанима ȥемлю, како се ками вали долѫ виноградомь дѫбровьчкимь, и к моѡрѫ ѡдь Люте до Кѫрила. М. 165. послије краљ босански Остоја даде дубровчанима земљу ѡдь Кѫрила дери до Стона, са свима селима, међу којима бјеше и село Кѫрило. М. 234. — Друго мјесто негдје око Призрена које се у истом споменику именује и Коурилово: на Коурилѣ даде цар Стефан замјену за неколико винограда, које приложи цркви св. Николе у Призрену. Г. XV. 271.

коурилово, мјесто негдје око Призрена: цар Стефан давши цркву св. Николе у Призрену цркви арханђеловој у Призрену и приложивши истој цркви св. Николе неколико винограда даде господарима њиховијем замјену на Коуриловѣ. Г. XV. 271. cf. Коурило.

коуринь, Quirinus: кнез дубровачки Жань Кѫринь 1265. М. 49.

коурѩковић, властелин краља Стефана кнез Грьгѫрь Кѫрьѣковић 1333. М. 104.

коуроуць, у Маџара се kuruczok зваху сељаци који су се 1514 побунили на властелу, па тако који се и послије буниле: бехоу изишли коуроуци оу Токаи, и поразише и немци 1697. Л. 88. cf. крьстоушь.

коурьса, срл. cursa, incursio: покараи ихь и устави ѡдь теи кѫрьсе. П. 136. cf. гоуса.

коурьсарь, гледај гоусарь: ѡть беȥбожьнихь коурьсарь. Д. у Ш. lesek. 77.

коурьтесекь, између осталога што је имала цр-

ква трескавачка бјеше и нико коуртесека в Виницехь. Г. XIII. 375.

коурьть, брат цара турскога Селима: оудави Селимь Коурта и Ахмата и всю братїю свою 1513. Л. 82.

коурєниє, vapor: коуренїа дыма. Д. 24.

коусакь, селу је Камијеву ишла међа на кршинв гдѣ вдова Квсака. М. 199. С. Л. 1847. IV. 52. и селу је Војинцима ишла међа на обрьхь Квсака. С. Л. 1847. IV. 52.

коусын потокь, селу је Поточцу које цар Лазар даде Раваници ишла међа на Кvси потокь. С. Л. 1847. IV. 53.

коути, село у жупи Драчевици, које је краљ Матијаш дао фратру Александру дубровчанину. М. 494. то ће бити садашње село близу Новога. Шем. далм. 1859. 25.

коуть, гледај Коуша.

коутьлокнћь, људи Коутлокнћи даваху восак цркви арханђеловој у Призрену. Г. XV. 272. — Човјек жупана Ђурђа властелина Петра Павловића: кежете моє люди ки греде в Стонь, Кѵтлокикы. П. 135.

коутьль, cotula: кѵталь сь рѵкицωмь сребрьномь позлакєномь на стльпв и сь покривачємь, а єсть в нємь 8 литарь и 1 внча. П. б. 50. кѵтлω. П. б. 51.

коутѣтьмнћь, Радичь Кѵтѣтьмикь као да бјеше дубровчанин 1409. П. 100.

коуцниоко, село које је цар Лазар дао Раваници. М. 197.

коуцоко, село у струмској области, које је краљ Милутин дао пиргу хиландарском. М. 74. 80.

коучанина, планина око које је многа села дао Раваници цар Лазар: ωть Квчаниє . . . . в горв Квчанинв. М. 197. између Мораве и Дунава. cf. коучанскын.

коучанскын, од Кучајине: ωть мѣсть коучанскынхь рекомь Жрело. Л. 64.

коучєво, земља покрај Браничева: попали Коучево и Браничєво. Л. 77.

коучевьскыи, од Кучева: вїрь браничевскы и кꙋчевьскы дао је цар Лазар Раваници на полѣ с мїтрополїтѡмь. С. Л. 1847. IV. 55. мислим да је мјесто ове ријечи погрјешка кꙋчьчокы. М. 198. које опет у Л. С. 1847. IV. 50. стоји кꙋбꙋскы.

коучьковиꙗне, гледај Коучьковѣне.

коучьковиꙗньскыи, гледај коучьковѣньскыи.

коучьковѣне, село цркве трескавачке: Коучковѣне. Г. XI. 133. Коучковьꙗне. Г. XIII. 376. по срѣдѣ Коучковьꙗнь. Г. XIII. 375. и сад има то село од Битоља на југ на ријеци Флорини. Hahn, reise 149 Kutschkowen, а на карти Kutzkowen.

коучьковѣньскыи, што припада мјесту Коучьковѣне: до поутѣ коучковѣ . . . Г. XI. 131. до поути коучковианскога. Г. XIII. 375.

коуша, селу Дабру манастира Раванице бјеше ѿть Браничева на Бераню Коушомь хатарь. М. 199. мјесто тога у С. Л. 1847. IV. 51. стоји Кꙋтомь.

коушати, tentare: хѡкіемо се кꙋшать ѡ нюмь и молити га да поиде. П. 78. кꙋшанѣми правѣми печатьми. П. 122.

коушта, domus: братенци, кои соу ʒаедно оу едноиј коущи. З. 34. 35. cf. коућа.

коуштићь, Нокак Кꙋщић и син му Марко из Црвнице 1454. М. 464.

коуштодь, custos: придь ѿтьцемь кꙋщѡдомь и капеланомь. М. 450.

коуштьнь, domus: господарь коущины. З. 35.

коуꙗва, жена краља босанскога Остоје 1399—1420, име јој пишу Кꙋѣва и Кꙋꙗва. М. 236. 276. 295.

коуꙗвићь, краља босанскога Твртка Твртковића власи Кꙋꙗвики 1406. П. 82.

коућа, domus, aedes: до елимске коукю. Г. XIII. 370. на тысоущоу коукь да пїтаєть се вь монастырихь .и. калогюрь. З. 30. аще кто оужежеть коукю. З. 37. Ријечанима је ишла међа ѿть рѣке право оу Келии доль ʒа милошеве коукю. Г. XV. 278. теи кꙋће и бащине. М. 290.

кȣће, кое ми есмо имали ȣ Которȣ. М. 326. разби .ві. кȣћꙗ. М. 443. жегȣће кȣће и трȣће винограде. М. 444. aerarium: да имь плати кралевьство ми из моѥ кȣкѥ. М. 85. ȣнȣтрьнѥга милостника кȣкѥ кралѥвьства ми. П. б. 9. кнезове, кои дрьжеть кȣкю царьства ми. М. 160. taberna mercatoria може бити овдје: кȣке да имь се не печате ни ѡть кралꙗ ни ѡть властель. М. 52. patria: да трьгȣю и ходе свободьно ȣ кюки царьства ми, и ȣ градовѣхь и по трьговѣхь. М. 168. придосмо ȣ нашȣ кȣћȣ, ȣ градь Дȣбровникь (пише бан Твртко). М. 176. да е наша кȣћа сь Дȣбровьникомь едьна кȣћа до вѣка, како е едьна кȣћа била с нашимь стрицемь, з баномь Стѣпаномь, такози да есть с нами Дȣбровьникь една кȣћа до вѣка, .. да се тѣзи двѣ кȣћи не раздвоита никьдаре. М. 176. Дȣбровникь ѥсть кȣкꙗ господина Костадина. П. 1. ако бȣде госпоги Ели ȣгодно доки ȣ нашȣ кȣкю (пишу дубровчани). П. 12. familia: мии и ȣзможна братиꙗ наша и кȣћа наша хоћемо имити лȣбавь и единьство с дȣжемь бнетачкимь. М. 327. да се има вась покладь дати четиремь кȣкамь моѥга племене. М. 356. згодило би се, терь коꙗ кȣкꙗ ѡдь тѣхь кȣкꙗ поманькала безь натрашька мȣшкога. М. 357. дасмо мȣ оу нашемь роусагоу сто коуће лоуди, такођере да ихь има оу баштиноу. М. 481. .л. кȣкь люди. П. 146.

коућанинь, domesticus: моѡга кȣћꙗнина Ѡстоѥ дьꙗка. М. 368. скога кȣканина Ивана диꙗка. М. 420. да мȣ даамоѡ кȣћȣ подобнȣ за нѥга и нѥговѣхь кȣћꙗна и слȣга. М. 473. они три кȣћане мои. П. б. 126.

коућань, село које са засеоком Чајетином приложи деспот Стефан Високи цркви богородичиној у Ибру а с њом Хиландару: Кȣкань. М. 568. може бити да је садашње село Кућани у Србији у окр. ужичком, гдје је и Чајетина.

коућица, domuncula: међа је Прошиновцима ишла на кȣћице. М. 198. не види се шта је за цијело.

коућиште, area: катуну Гунцатима цркве арханђелове у Призрену бјеше међа низь дѣль оу горьни

крап милешеве баре, на боудилова коукишта. Г. XV. 192. за цијело шта је не види се.

коућниѥ, neutr. coll. domus: црква је трескавачка имала ȣ градоу Прилѣпѣ дворь с коукниѥмь и житницомь. Г. XI. 131. XIII. 374.

коућьникь, maritus: Ратко кȣћникȣ речене Анȣхле. П. б. 118.

коућьница, uxor: то село даемо кнеȥȣ Юрню Радивоевићȣ и неговѣ кȣћницѣ госпои Владѣцѣ и нѥю дѣтьци. М. 225. своѡмь кȣкницомь и с дѣцомь. П. 38. кьћи воеводе Мрькше и кȣћница жиголѥва. П. б. 117. Анȣхли кȣћници Ратка Добрьковићѥ. П. б. 118.

коућьнь, familiaris: що є было коукьне ȥемлѣ Ѡстоикь. М. 531. сь всомь вашомь ѡпкнномь кȣкномь. П. 132.

кь, ad: пришьдьшоу кь мнѣ наставнїкоу. М. 3. кь вѣчномȣ прѣложи се блаженствоу. М. 4. ꙗ смь ималь к вамь ѡбѣть. М. 21. клетвȣ да дрьжимо к тебѣ. М. 23. що бихь хотѣль кь вамь говорити. М. 42. любавь, коюсȣ имали к нашемȣ градȣ и ка свакомȣ нашемȣ. М. 258. ѥже кь потрѣбѣ. М. 75. ѥще кь семоу и кь ȥаточенниѥ вьдасть ме. М. 90. ȥападнемь странамь, и к томȣ (т. ј. et cetera). М. 230. краль Босни, и к томȣ. М. 304. пȣть кои греде к Бȣдригѡмь. М. 264. сминшле г богȣ и к правди. М. 444.

кьбларь, планина у Србији више Чачка: подкрилїе гори Каблара. В. дан. I. 8. 11. 14. 21.

кьбларьць, селу је Поточцу манастира Раванице ишла међа на средны Кабларць. С. Л. 1847. IV. 53.

кьблићи, мјесто које је било у жупи Хлијевну: Цвитимирь иȥь Каблићь. М. 248.

кьбль, modius, величине за сада непознате: новци су се мјерили њим: два кьбла сребра насыпавше вьдають. Д. 41. придахь кабаль ȥлата велицѣи црькви. М. 130. мјерило се њим жито и со: да даю по .д. кьбле жита. М. 192. кьбьль жита. З. 50. соли трїи кьбли. Г. XV. 308. .і. кьбль солы дебелїехь. М. 532. том се житном мјером казивала и величина њивама: нива кьбломь .д.мь,

друга кьблоу юдиномоу, инва кьбломь .л. и .ѕ. Г. XI. 131. XIII. 370. врло често у та два споменика. био је и за обичну потребу: да бисмо ви ѹдали каша два кабла сребрьна. П. 169. за та се оба кабла каже на другом мјесту да су ѵабри. П. б. 64. 67.

кьга, quando: кьга си кьсхокеши поити инамо ѡдь нась, да си погеши свободно. М. 22. кьга ѹстрѣбѹеши помоки. М. 23. кьга има смо помагали, праштала ны ста. М. 23.

кьгы, quando: кьги походи икономь, да имь се кони не оуӡымають. М. 63.

кьда, quando: кьда на ны подѹ дрѣва ӡаморьска на нашь градь, тьда каша дрѣва поньгь нихь гредѹ. М. 54. приложихь, кьда господовахь Ӡетою. М. 112. кьда грѣдеть камо царь. З. 31. створи када доходише поклисари. М. 184. ако бисмо ихь када имали, да ихь даамѡ. М. 400. quum, за узрок: сьдаа када ю такон, трѣбѹю да кидишь. М. 515. погрјешка кеда. П. б. 22. cf. кьде.

кьде, quando: оутврьдихь, каде прїидоше кь царьствоу ми. М. 167. каде оумрѣ властелинь, конь добьрь да се да цароу. З. 43. царь кьде име сына женити. З. 45. кьде гѡди бѹде. М. 322. каӡда, кде мѹ ѹгодно бѹде. М. 330. кде би годе дѡшьль. М. 535. кьде нимь ю хотенью, ѡпеть да си дохѡде. П. б. 81. каде гѡдие. П. б. 96. кьдю. П. 2. — si: кьде би такоӡи било, не би могли стоюти. П. 10. — с предлогом до, donec: до кьде се не сѹди. М. 38. долази узаћ и оно утврђујући му релативно значење, али губи први глас: ѹ врѣме, кьдено имасмо раӡмирью. П. 52. cf. кьда, кьди, кьдь.

кьди, quando: сѹдь да стае ѡдь михоилю дьне до гюрьгека дьне, кьди ви бѹде трѣбе. М. 46. створи, кьди приходи поклисарь. М. 52. кьди прии латининь срьбина, да да латининь срьбинѹ половинѹ латинь а половинѹ срьбль скедоке. М. 147. кади биесмо ѹ Конавлахь. М. 229. колико крать би кади рать прѣстанила. М. 339. ѹписати, кьди кю тои бить. П. 72. кьӡда кьди ѹсхѡте. П. б. 53. кади е годие бѹде хѡтнеть ѹӡети. П. б. 94. — долази узаћ и оно утвр-

ђујући му релативно значење, али губи први глас: кьдино ѥ ницздравѣн внѡ. П. б. 127. cf. кьде.

кьдь, quando: вьзда кадь ихь вѫде хѡтѣти ѵзети. П. б. 69. кьдь приимихь Сребрьницѫ. М. 437. кадь то хоу. Л. 87. quum, за узрок: кадь такои би, ꙁаповѣдамь. М. 528. cf. кьде.

кьжде, quisque: постави ѡви царе, дроугие кнеꙁе, ини владикы, и комоужде дасть пасти стадо свое. М. 4. когожде ѥꙁика. М. 4. свѣсть коньчинноу когожде. Ст. 17. кажде доуша. Са. 14. cf. кынжде.

кьждо, quisque: комоуждо вась. Ст. 4. раꙁидоше се кьждо вь своꙗ си. Ст. 18. 29. кьждо ихь. Д. 31. М. 133. давь имь комоуждо ждрѣбы свои обладати. М. 125. вь своꙗ кождо ѿтьходеть. Д. 84. cf. кынждо.

кьꙁнодѣиствовати, moliri: кьꙁнодѣиствоует дѣло благоучьстно. Д. 15.

кьꙁнь, machinatio: такововю кьꙁнїю искоуси се. Г. XI. 82. не боѥще се каꙁни его. М. 83.

кьꙁньнь, idoneus: что кьꙁньнѣе сьтворить сьмыслити не дооумѣюште. Д. 183.

кьꙁньство, solertia: аште коимь кьꙁньствомь вьꙁможно би прошенїе светаго испльнити. Д. 196. ꙁло кьꙁньство. Г. XI. 48.

кьрино, село које је с црквом богородичином у Лојану дао Хиландару краљ Милутин. М. 64.

кьметь, гледај кметь.

кьнеꙁь, гледај кнеꙁь.

кьнига, гледај книга.

кьсениꙗ, госпођа Ѯениꙗ, као да је била мати Костадину, који је држао Скадар и Зету 1395. П. 1. 2.

кьсенофь, манастир у Светој Гори: Ѯенофоу игоумень. М. 127. 132.

кьсилалогь, ξυλαλόη: дасть емоу вь поучьсть ꙁїлалога иꙁбранна троупь. Д. 192. само тако у генитиву.

кьсиропотамь, манастир у Светој Гори: Ѯиропотамоу игоумень. М. 127.

кьсифєтрь, } sceptrum: сподоблієнь быхь кѹфєтра
кьсифьтрь, } царьска. М. 201. ксифтра. Г. XI. 130.

кьсьнѣнию, tarditas: многоврѣменнымь кьснѣнїємь. Д. 117. кьснѣнїє не даєть ми съпнсовати. Г. XI. 70. толикоє ѡтьлаганїє и кьснѣнїє. Г. XI. 78.

кьсьнѣти, tardare: не кьсьни ни оуснинаи. Ст. 14.

кьтє, sed: да нхь не примемо, кьтє да нмь пакостимо. М. 36. да нмь се не кєзьмєть кѹмерекь, кьтє да бѹдѹ свобсотьни. М. 37.

кьтиторию, fundatoris conditio: вьздвигохь ѡть ѡснованїа монастырь вь славѹ светаго вьзнесенїа, ииѣ же вь ктїторїю. М. 196.

кьтиторь, *κτήτωρ*, fundator: сьподоби ме быти ємоу кьтитороу. М. 5. curator: да бѹде томѹи ктиторь и ѡкрьмитель моꙗ ѹнѹка. П. б. 122.

кьто, quis, интерогативно и релативно: гьдѣ си кьто хоке крѣвати. М. 2. ако ли кьто сие прѣтвори, да моу богь соудн. М. 6. кто докольнь изьглаголати силн господьне? М. 9. ꙁа сию метохию никонре улокѣкь да не има печали раꙁьвѣ ѡпать, кто ю оу мѣстѣ томь. М. 10. ако ю комоу уимь дльжнь архиюпискоупова улокѣкь, да га поꙁнка кралю. М. 13. кто ли се дрьꙁне прѣтворити, да приме гнѣвь ѡть кралевьства ми. М. 16. ни ѡтрокь ни инь кьто. М. 18. ако си кьто ѡнехь ѹꙁлюби стати. М. 41. у једнини долази и уз множину: кто ли сѹ гостїє и пѣсѹ се оубаѱинили, да нмь ю на инхь волю. М. 435. кто соуть ѡтдѣлили. З. 33.

кьтоуньно, Годињу су ишле међе оу Ктоуньно на прѣворь медоу Доупилоу и мегоу Ктоуньно надь Годиньць. М. 26.

кьтоуньунѣь, властелин дубровачки Михоило Кьтоуньунѣь у вељем вијећу 1253. М. 40.

кьшти, } filia: мала сестра Врьсанка кьки. М. 7. жѹпалкьћи, } не, кє є даль краль Владиславь мьнѣ и моєи женѣ а своєи кькери. М. 54. кралнцє Марѣю ѹгрьскє, кћєре крала Лѡвѹша. М. 211. госпогꙗ Юлѣна, кьщи господина

кнеꙁа Лаꙁара. М. 251. ако ли би снна не било, а кьщи била или веке кери. М. 360. ако ли би веке синовь не било, а била кки или веке ккери. М. 395. cf. дьшти.

кыда, гледај кьда: кида вьвемо. М. 36. кида се кльне. М. 39. само у том једном споменику.

кын, quis, interrog. и relat., cf. кон: кыма ѡүнма смѣю оуꙁрѣти? Ст. 5. кымь ѡбраꙁомь? Ст. 5. кын ѡбычаи примоу? Ст. 18. ꙋ ки дьнь, дꙋрьдевь дьнь, ꙋ тьде дьнь да се станемо. М. 7. идѣже бисть манастырь коюго свєтаго. М. 10. инѣмь пископиіамь ке соу дошле жоупе. М. 13. оу жоупахь, ке соу подь ѡбластью архиепископию. М. 15. по наказани всаки моужь, кон боудеть поустиль женоу, да ю вьꙁврати вь домь свои. М. 14. оу коюи се жꙋпѣ що испакости, таꙁи жꙋпа да да кривьце. М. 16. ако ти се ꙁгоди кое насилие. М. 22. вьси свети, ки сꙋ ꙁде писани. М. 29. печать, ка є при книꙁи. М. 30. жꙋпиане, ке є даль краль Владиславь мьнѣ. М. 54. аще би вѣдѣль вь ки часъ тать приде. Г. XI. 192. кою ти похвалоу принесемь? М. 67. слышати, кыимь господь крѣпость дають. М. 78. ѡиꙁи, кон есть поꙁвань. З. 36. калогерь, кон сьврьжеть расѣ. З. 31. како есть кон монастырь. З. 32. чловѣка, кон ю писаль. П. 6. ако кон дꙋбровчанинь кꙋпи кониа. М. 205. све или кон дио. М. 286. ꙋ ко годи криме. М. 290. како господинꙋ, ки ю. П. 76. ки годѣ чловѣкь. П. 177. у релативном значењу узима к себи и же, којим постају ријечи релативне: дишеть, на когоже хощеть. Д. 92. когаже богь иꙁволи господовати по нась, молꙋ. М. 234. а то же још у старијим споменицима гласи ре: дꙋбровчане, кире ходе по моемꙋ владанию. М. 2. петь десеть лакьть скрьлата чистога и чрьленога, когаре ты самь ѡблюбиши. М. 23. коере тебѣ ꙋгодно бꙋде. М. 23. ни ꙁа чиюре волꙋ ни ꙁа коюре рнчь. М. 274. коюрѣ ти нашь слꙋга има ти говорити. М. 555. релативно може узети к себи замјеницу оно, те му бива јаче показивање а замјеници отпада први глас, cf. онь: ѡиꙁи, коино га даеть. З. 36. коюно сꙋ сьги постале. М. 168. та-

ко узима и то, cf. ть: ѡнизи емци, кои то соу по томоу уловѣкоу. З. 39. ӡалоге, коіе то сѹ стале ѹ нашои комори. П. 18. коiа то іе полача прьво била нашега властелина. М. 240. 297. кои то іе биль дарьвало. М. 258. кои то іе прьво био крала Ѡстоіе. М. 261. падеж комь, који мислим да је локал, показује сам собом вријеме као кад: комь би се твоiа работа на нась ѹслонила, ми бисмо ѹчинили. П. 11. комь се скѹпе, хоћемо видѣти. П. 24. комь. 28. 29. 30. 36. 38. 44. 46. 47. 48. 54. 75. 76. 126. кьӡда, комь би хотѣли. П. б. 50. и у том послу тај падеж узима к себи то: комь то нашѹ голию послаiемо. П. 38.

кыи, malleus: іедань кии сребрьнь. П. б. 73. — Село Ки даде краљ босански Томаш Остојић с градом Кључем синовима војводе Иваниша Драгишића. М. 439.

кыижде, } quisque: ӡа коныьжде оучлѣникомь по дьла
кыиждо, } улокѣка. М. 6. епископи осветаше, и коегождо коиждо странѣ оучителе поставлаше. Д. 140. коегождо по степѣни своемь. Л. 60. cf. кьжде, кьждо.

кыиre, гледај код кыи (quis).

кыиуанници, цркви арханђеловој у Призрену даваху восак људи Киѵуанници. Г. XV. 272.

кыка, Вишеграду који је цар Стефан приложио цркви арханђеловој у Призрену ишла је међа на Боровоу Кыкоу. Г. XV. 272.

кыкоıевьць, село које је цар Лазар дао Раваници: Кикоевць. М. 197. може бити да је садашње село Кикојевац у Гружи.

кыкыници, село у Битви, које је цар Лазар дао Раваници: Кѵкѵници. С. Л. 1847. IV. 54.

кыпь, vultus, persona, cf. лице: прѣдь нѥговѣмь кипомь. П. б. 127. бѹдѹћи ѹ Дѹбровникѹ кипомь моимь. М. 495. — не знам шта је ако није погрјешка: прїидоше тарати немачки кипи 1551. Л. 84.

кыћѣти, scatere: многымь чрьвѣмь кипещимь по оудесехь его. Л. 57.

кысилıево, село које је цар Лазар дао цркви

богородичиној у Ждријелу браничевском: Адѵѥко сь Кисилѥвомь. М. 194. номинативу нема потврде. и сад има близу онога Ждријела село Кисиљево.

кысалине, 1454 Скобалиқь оубн тоурке оу Банѥ. по томь прнге баша на Кисалине, и Скобалика оухвати. Л. 78.

кысонићь, властелин дубровачки Маринь Кисоникь у вељем вијећу 1253. М. 40.

кысѣль, acidus: млѣкоу кисѣлоу. Д. 115. fermentatus: да се даѥ кисѣль хлѣбь всѣмь ѥднакь (калуђерима у манастиру арханђелову у Призрену, као и у Бањској). Г. XV. 306.

кысѣлька, } селу је Тоудорьчоу у Топлици ишла
кысѣльць, } међа оу Кисѣлькоу рѣкоу, и оуӡь Кисѣльць до поути. Г. XV. 302. ту су два имена једној ријеци, мислим да ће у једном бити погрјешка, и то у првом, гдје може бити да би требало кысѣльскоу.

кыѥвьць, село Киевацъ даде краљ босански Томаш Остојић с градом Кључем синовима војводе Иваниша Драгишића. М. 439.

кыѥвьчь, међу људма у Словињу што их Стефан Душан даде пиргу хиландарском био је Ѡбрадь Кыѥвчь сестричикь. М. 123. ваља да је оном чији је био сестричић било име Кыѥвьць.

кыћень, међе су Стјепановој цркви с Чабићем ишле подь Кикени доубь. М. 93. а селу Трѣбьчи с Досуђем оу Выситорь оу Кикѥно дрѣвце. М. 95.

кыћићь, међу људма који по заповијести царице Милице показиваше међу коњушку бјеше од Сврчина Кикикь Богдань. М. 264.

кыћоурићи, власи краља босанскога Твртка Твртковића Кикюрики. П. 91.